JOSEPH CONRAD
Întâmplarea
Articol I. Partea I
Secţiune 1.01 FATA
Secţiune 1.02 Capitolul I
Secţiune 1.03 TÂNĂRUL POWELL ŞI NOROCOASA LUI ÎNTÂMPLARE

Cred că ne văzuse pe geam venind să luăm masa, într-o barcă mică, supraîncărcată, de la o iolă de paisprezece tone care-i aparţinea lui Marlow, gazda şi căpitanul meu de vas. Ajutarăm băiatul pe care-l aveam cu noi să tragă barca la debarcader, înainte de a ne duce spre hanul de pe ţărm, unde găsirăm noua noastră cunoştinţă. Îşi lua prânzul într-o demnă singurătate, în capul unei mese lungi, albe, neatrăgătoare, ca un troian de zăpadă.

Faţa sa roşie, cu trăsături bine conturate, cu favoriţi scurţi, negri, bine îngrijiţi, sub o calotă da' păr argintiu şi buclat, era singurul lucru plăcut şi cald în camera aceea murdară pe care trista faţă de masă o făcea şi mai rece. Noi îl cunoşteam din vedere, ca fiind proprietarul unui mic cuter de cinci tone, pe care, aparent, îl conducea singur; un iahtman din banda fără pretenţii a fanaticilor care navighează la gura Tamisei. Din prima dată când se adresă chelnerului cu un scurt „steward", am ştiut imediat că e marinar şi iahtman.

În curând avu ocazia să facă o observaţie aceluiaşi chelner pentru felul neglijent în care servea masa. O făcu foarte energic apoi se întoarse spre noi.

— Dacă am lucra noi pe mare aşa cum trebăluiesc ei aici pe uscat, nu ne-am putea câştiga niciodată o pâine. Nu ne-ar mai angaja nimeni. De altfel, dacă un vapor ar fi manevrat şi condus la întâmplare, aşa cum îşi conduc afacerile oamenii pe uscat, n-ar ajunge niciodată în port.

De când se retrăsese din activitatea marinărească,

constatase cu uimiţe că oamenii educaţi nu erau mai buni decât ceilalţi. Nimeni nu avea niciun fel de mândrie pentru munca lui: de la instalatori, care erau nişte adevăraţi pungaşi, până la să spunem, ziarişti (părea să-i considere pe aceştia ca pe o clasă intelectuală specială), care niciodată şi nicicum nu dădeau o versiune corectă a celei mai simple întâmplări. Incapacitatea generală a „bandei de pe uscat”, cum o numea el, o atribuia în general lipsei de responsabilitate şi unui permanent simţ de securitate.

— Ei ştiu bine, continuă el, că oricum şi-ar îndeplini treburile, insuliţa asta tot nu se va răsturna cu ei, nici nu va exploda, ca să se ducă la fund cu nevestele şi cu copiii lor cu tot.

De la acest punct încolo conversaţia luă o întorsătură specială, vorbindu-se numai despre viaţa pe mare. Asupra subiectului acestuia se înţelese repede cu Marlow care, la timpul său, cutreierase mult pe mare. Schimbară multe amintiri, în timp ce eu îi ascultam. Căzură de acord că cea mai fericită perioadă din viaţa lor a fost aceea când erau tineri şi se găseau pe vase bune, fără nicio altă grijă pe lume decât să nu piardă niciun cart; deci când se aflau pe mare, şi nicio clipă din cele când se duceau pe ţărm, după orele de lucru, atunci când ajungeau în vreun port. Fură de aceeaşi părere de asemenea asupra celei mai minunate şi măreţe clipe pe care o cunoscuseră în această carieră, care nu e niciodată îmbrăţişată pe temeiuri raţionale şi practice din cauza strălucirii asociaţiilor sale romantice, şi anume acea clipă când, trecând cu succes primul lor examen, s-au despărţit de examinatorul lor în arta navigaţiei, ţinând în mână mica şi preţioasa foaie de hârtie albastră.

— În ziua aceea, declară noua noastră cunoştinţă, cu entuziasm, nici pe regină n-aş fi catadicsit s-o numesc vara mea.

Pe atunci, examenele din Direcţia Marinei Comerciale aveau loc la Casa Docurilor Sf. Ecaterina pe Tower Hill şi el ne mărturisi că avea o atracţie deosebită pentru priveliştea acelei localităţi istorice, cu grădinile ei în partea stângă, cu faţada Monetăriei în dreapta, iar mai departe, cu mizerabilele căsuţe dărăpănate, o staţie de trăsuri, văcsuitori de ghete stând chirciţi pe vine la marginea trotuarului şi o pereche de poliţişti voinici, privind cu un aer de superioritate cârciuma „Calul Negru”, de peste drum. Acesta era, spunea el, colţul de lume de care ochii lui au luat mai întâi aminte în cea mai frumoasă zi a vieţii sale. Ieşise prin intrarea principală a Casei Docurilor Sf. Ecaterina, ca ofiţer secund, cu toate drepturile, după cele mai teribile clipe din viaţa sa, în faţa căpitanului R., cel mai temut dintre cei trei examinatori în arta marinăriei care erau în vremea aceea răspunzători de admiterea ofiţerilor în Serviciul Comercial al portului Londrei.

— Noi toţi care ne pregăteam să trecem examenul spuse el, tremuram de frică la gândul de a ne prezenta în faţa lui. M-a ţinut cam o oră şi jumătate în camera de tortură şi s-a purtat ca şi când m-ar fi urât de moarte, îşi ţinea ochii adumbriţi cu o mână. Deodată lăsă mâna să cadă, spunând: „O să meargă!” înainte de a-mi da seama ce voia să spună, îmi întinse peste masă hârtia albastră. Am sărit în sus de parcă scaunul de sub mine luase foc. „Mulţumesc, domnule căpitan”, spusei, înhăţând hârtia. „Bună ziua şi noroc”, mormăi el.

Bătrânul uşier se învârtea în faţa vestiarului, cu pălăria mea în mână. Aşa fac ei întotdeauna. Dar se uită foarte pătrunzător la mine înainte de a îndrăzni să întrebe într-un fel de şoaptă timidă:

„Aţi trecut bine, domnule?”

Drept răspuns, i-am strecurat în palmă jumătate de

coroană. „Păi bine, spuse el cu un rânjet brusc de la o ureche la alta, n-am mai pomenit să ţie pe nimeni dintre dumneavoastră atâta timp. În dimineaţa asta v-a trântit doi colegi înainte ca să vă vină rândul. Nu i-a ţinut mai mult de douăzeci de minute pe fiecare; cam atât îi ţine de obicei”.

M-am trezit jos, fără să-mi dau seama când am coborât seara, de parcă aş fi zburat peste trepte. Cea mai frumoasă zi din viaţa mea! Faţă de ea, ziua când iei prima comandă nu înseamnă nimic. Mai întâi că nu mai eşti aşa de tânăr atunci, şi în al doilea rând, nu mai ai mare lucru de aşteptat. Da, e cea mai frumoasă zi din viaţa cuiva, fără îndoială, dar e numai una, nu sunt mai multe. Ceea ce urmează e timpul cel mai neplăcut pentru un băiat tânăr, strădania de a căpăta un post de ofiţer, neavând nimic altceva de arătat decât un certificat nou-nouţ. E surprinzător cât de nefolositor îţi pare atunci acel petec de hârtie pentru care te-ai zbătut şi te-ai frământat atât. Pe atunci nici nu-mi trecea prin minte că un certificat al ministerului comerţului nu te făcea ofiţer decât după un drum foarte lung. Dar comandanţii de vase pe care-i asaltam cu cereri pentru un post ştiau asta foarte bine. Acum nu mă mir de ei şi nici nu-i învinovăţesc. Oricum, această „luptă pentru a găsi un vapor” este un lucru greu pentru un tânăr…

Ne-a povestit apoi cât de obosit şi de descurajat a fost de această lecţie de dezamăgire, care a urmat repede după cea mai frumoasă zi din viaţa lui. Ne istorisi cum colinda toate birourile armatorilor din oraş, unde câte un tânăr funcţionar îi procura formulare de cerere pe care le lua să le completeze seara acasă. Ieşea iute din casă chiar şi în toiul nopţii, ca să le puie la cea mai apropiată cutie poştală. Şi după asta, nu urma nimic. Aşa cum spunea el, era întocmai ca şi când le-ar fi aruncat, adresate şi timbrate, prin gratiile unui canal.

Apoi, într-o bună zi, cum mergea frânt de oboseală spre docuri, întâlni un prieten, un fost coleg de vas, ceva mai în vârstă ca el, în faţa gării din Fenchurch Street.

El tânjea după puţină compasiune şi înţelegere, dar prietenul său tocmai „găsise un vapor" chiar în dimineaţa aceea şi se grăbea să se ducă acasă, într-o stare de mare bucurie vădită şi de nelinişte lăuntrică, lucru obişnuit pentru un marinar care, după multe zile de aşteptare, capătă dintr-odată un post. Prietenul l-a căinat, dar pe fugă. Trebuia să plece. Şi atunci, pe când alerga, îi strigă peste umăr:

— De ce nu te duci să vorbeşti cu domnul Powell de la Biroul flotei comerciale?

Prietenul nostru obiectă că nu-l cunoaşte pe domnul Powell, iar celălalt, aproape de colţul străzii, Strigă:

— Intră pe uşa funcţionarilor şi du-te drept la el, biroul de lângă geam, spune-i că te-am trimis eu.

Noua noastră cunoştinţă, privindu-ne pe rând, ne declară:

— Pe cuvântul meu că, disperat cum eram, m-aş fi dus şi la dracu' în persoană, dac-aş fi aflat că are de dat un post de al doilea ofiţer secund.

Aici îşi întrerupse cursul povestirii, ca să-şi aprindă pipa, dar ţintuindu-ne cu privirea, ne întrebă dacă îl cunoşteam pe Powell. Marlow, cu un uşor zâmbet de aducere aminte pe buze, spuse că îşi aminteşte de el foarte bine.

Interveni o pauză. Noua noastră cunoştinţă avea dificultăţi cu pipa care-i trădase brusc încrederea şi-i dezamăgise anticipata delectare.

Ca să nu las conversaţia să cadă, l-am întrebat pe Marlow dacă acest Powell era din vreun punct de vedere un tip remarcabil.

— Nu chiar remarcabil, răspunse Marlow, cu

încetineala lui obişnuită. În general e foarte greu pentru cineva să devină remarcabil. Lumea, ştiţi, nu-şi prea opreşte atenţia asupra cuiva. Eu mi-l amintesc pe Powell atât de bine numai pentru că, fiind unul dintre directorii flotei comerciale din portul Londra, a fost acela care m-a expediat în multele şi lungile mele călătorii pe mare. Semăna cu Socrate. Dar semăna cu adevărat: ca figură… O minte filosofică e numai întâmplătoare. El reproducea exact familiarul bust al nemuritorului înţelept, dacă v-aţi imagina bustul cu un joben dat pe ceafă şi o haină neagră pe umeri. Cum nu-l vedeam niciodată decât pe partea cealaltă a lungului contoar care suporta cele cinci pupitre ale celor cinci directori, domnul Powell a rămas pentru mine un bust.

Noua noastră cunoştinţă venea acum dinspre cămin, cu pipa aprinsă.

— Ceea ce era cel mai remarcabil la Powell, anunţă el sec, eu capul într-un nor de fum, este că avea chiar acest nume. Pentru că, vedeţi dumneavoastră, se întâmplă ca numele meu să fie tot Powell.

Era – olar că această informaţie nu ne era adusă cu vreun scop social. Nu solicita nicio recunoaştere. Noi continuam să-l privim, aşteptând.

Se desfătă un minut sau două cu deliciile pipei sale, apoi, reluând firul povestirii, ne istorisi cum pornise el în mare grabă către Tower Hill. Nu mai fusese pe acolo din ziua examenului – cea mai frumoasă zi a vieţii sale, ziua de care se mândrea cel mai mult. Acum era însă cu totul altceva. Nici acum n-ar fi numit-o pe regină vara sa, dar de data asta dintr-un sentiment de adâncă deprimare. Nu se găsea destul de bun pentru nicio rudenie. Invidia pe bătrânii birjari eu nasul roşu din staţia de trăsuri, pe văosuitorii de ghete de la marginea trotuarului, pe cele două namile de poliţişti care păşeau încet de-a lungul

grilajului grădinilor Turnului, conştienţi de puterea lor infailibilă, şi pe sentinelele înveşmântate în roşu aprins care păşeau mândri încoace şi încolo prin faţa Monetăriei. Le invidia locurile din schema de muncă a lumii. Invidia şi mizerabilele haimanale, cu feţele lor prelungi şi gălbejite, clipind din ochii obsceni „frecându-şi umerii soioşi de uşorul uşii de la cârciuma „Calul Negru", pentru că ajunseseră prea departe ca să mai poată simţi halul lor de degradare.

— Trebuie să recunoaştem că el ne-a redat foarte expresiv sensul tinereştii sale deznădejdi surprinsă de a nu-şi găsi loc sub soare şi nicio recunoaştere a dreptului la viaţă.

Urcă treptele scării de afară a Casei Docurilor Sf. Ecaterina de pe care, cu vreo şase săptămâni în urmă, privise staţia de trăsuri, clădirile, poliţiştii, văcsuitorii de ghete, poleiala şi geamurile de la „Calul Negru", cu un ochi de cuceritor. Atunci, în adâncul inimii sale fusese surprins că toţi şi toate acestea nu-l salutaseră cu cântece şi trâmbiţe, dar acum (şi nu făcea niciun secret din asta), îşi făcu intrarea trecând pe furiş pe lângă boxa de sticlă a portarului.

— Nu aveam nici jumătate de coroană pentru bacşiş, remarcă el cu îndârjire.

Omul alergase după el întrebând: „Pe cine căutaţi?", dar el, cu o privire recunoscătoare spre primul etaj, în amintirea camerei de examinare a căpitanului R. (ce uşor şi minunat se petrecuse atunci totul), o luase la fugă într-un zbor care-l conduse în subsol şi se pomeni într-un loc întunecos şi misterios, cu multe uşi. Îi fusese frică să nu fie oprit de vreun regulament care ar fi interzis intrarea; dar n-a fost urmărit.

Subsolul de la Casa Docurilor Sf. Ecaterina e vast ca întindere şi cu un plan confuz în care cu greu te descurci.

Raze pale de lumină cădeau pieziş de sus în întunecimea coridoarelor sale reci. Powell rătăcea pe acolo în sus şi-n jos ca unul dintre primii creştini refugiaţi în catacombe; de. R şi puţina credinţă pe care o avea în reuşita demersului său simţea că se pierde. La o cotitură întunecoasă, sub o lampă de gaz, a cărei flacără era aproape stinsă, încrederea în sine îl părăsi cu totul.

— Am stat acolo să mă gândesc puţin, spuse el. Dar asta era un lucru prostesc pentru că, fireşte, teama a pus şi mai mult stăpânire pe mine. La ce te puteai aştepta? Îţi trebuie curaj nu glumă să abordezi un străin cerându-i o favoare. Aş fi vrut ca tizul meu Powell să fi fost dracu' în persoană. Simţeam că ar fi fost oarecum o treabă mai uşoară. Pentru că, vedeţi, n-am crezut niciodată de ajuns în diavol ca să mă sperii de el… Dar un om poate fi foarte neplăcut. Mă uitam la o mulţime de uşi, toate bine închise, cu convingerea mereu crescândă că n-o să am niciodată îndrăzneala să deschid vreuna din de Gândirea nu e bună pentru nervi. Mă gândeam să las totul baltă. Dar până la urmă n-am făcut aşa şi am să vă spun ce m-a oprit. Mi-am amintit de afurisitul acela de portar care strigase după mine. Eram sigur că se găsea tot acolo, în capul scărilor. Dacă m-ar fi întrebat ce-am căutat, căci avea dreptul s-o facă, n-aş fi ştiut ce să-i răspund, ceea ce m-ar fi făcut să par stupid sau şi mai rău. Simţeam că devin foarte nervos. Nu aveam nicio şansă să ies din încurcătura aceea.

Nu mai mă puteam descurca. Din multele uşi de diferite mărimi, din dreapta şi din stânga, unele aveau deasupra un geam luminos, altele însă trebuie să fi dat în camere de debara, sau aşa ceva, pentru că atunci când m-am decis să încerc una sau două, am fost extrem de surprins să constat că erau încuiate. Stăteam acolo nehotărât şi tulburat ca un hoţ speriat, Afurisitul subsol era tăcut ca un mormânt şi am început să-mi aud bătăile

inimii. O senzaţie penibilă. Niciodată nu mi se întâmplase (una ca asta până atunci şi nici după aceea. O uşă mai mare, la stânga mea, cu o clanţă masivă de alamă, arăta ca şi când ar fi dus la Biroul flotei comerciale. Am încercat-o strângând din dinţi. Acum, gata!

Se deschise foarte uşor. Şi iată! Camera înspre care se deschidea nu era decât cu puţin mai mare ca un dulap, în orice caz nu era mai mare de trei metri şi cincizeci pe trei şi optzeci. Şi cum mă aşteptam să văd încăperea mare şi întunecoasă ca o pivniţă a Biroului maritim unde mai fusesem o dată sau de două ori înainte de asta, am rămas extrem de surprins. O lampă cu gaz atârna de mijlocul tavanului, deasupra unui birou întunecat, jegos, acoperit cu un vraf de documente îngălbenite şi prăfuite, răvăşite într-o mare dezordine. La lumina unui singur bec de gaz care lumina încăperea „a giorno”, un omuleţ rotofei scria de zor, cu nasul vârât cu totul în hârtii. Capul îi era complet chel şi cam de aceeaşi culoare cu hârtiile. Părea de asemenea prăfuit.

N-am observat dacă erau şi pânze de păianjen pe el, dar nu m-aş fi mirat să fi fost, pentru că arăta ca şi când ar fi stat închis în gaura aceea de ani de zile. Felul în care îşi lăsă condeiul jos şi cum mă privi chiorâş mă zăpăci de tot. Şi carcera aceea caldă şi mucegăită mirosea a gaz şi a ciuperci şi părea să se afle undeva la vreo patruzeci de metri sub pământ. Mormane grele de hârtii umpleau toate colţurile până pe la jumătatea pereţilor. Şi când îmi fulgeră prin minte că acesta e sediul Departamentului Marinei şi că e posibil ca acest om să aibă vreo legătură cu vapoarele, cu marinarii şi cu marea, uimirea îmi tăie respiraţia. Nu-mi puteam imagina pentru ce ţinea Ministerul Marinei creatura aceea grasă şi cheală ca să robească acolo. Pentru un motiv sau altul îmi părea rău şi mă simţeam jenat de a-l fi descoperit în jalnica sa

captivitate. Am întrebat pe un ton politicos, plin de scuze: „Vă rog, Biroul flotei comerciale?”

„Nu aici, ţipă el cu o voce stridentă şi dispreţuitoare. Coridorul dinspre stradă. Aici e partea dinspre docuri. Ai rătăcit drumul…”

Vorbea pe un ton atât de dispreţuitor încât mă temeam n-o întoarcă pe „mă, prostule…” şi poate că asta şi voise să spună. Dar termină tăios cu un „închide uşa încet după dumneata”.

Şi puteţi fi siguri că am închis-o încet. Repede şi fără zgomot. Spiritul dârz al acelui tip m-a impresionat. Mă întreb uneori dacă a reuşit să ajungă la pensie şi la libertate, sau a trebuit să treacă direct din mormântul luminat cu gaz la celălalt, întunecat, unde nimeni nu va fi dorit să-l deranjeze. Omeniei din mine îi făcea iplăcere să descopere că îi mai rămăsese aşa de multă energie, dar asta nu mă consola câtuşi de puţin. Mă gândeam că dacă domnul Powell ar fi avut aceeaşi fire… Totuşi n-am avut timpi să mă gândesc şi, traversând spaţiul de la piciorul scării, am pătruns repede în coridorul unde mi se spusese să încerc. Şi am încercat la prima uşă la care am ajuns „imediat şi fără nicio ezitare, pentru că, dinspre holul de sus, o voce uimită şi scandalizată voia să ştie ce învârteam acolo, jos. „Nu ştii că intrarea pe acolo e interzisă?” urla vocea. Dacă a mai spus ceva n-am mai auzit, pentru că am deschis o uşă pe care sicria Intrarea *oprită pentru parţi* –, *culari* şi am pătruns pe o fâşie de podea lată de vreo doi metri, care se afla între un contoar lung şi perete, într-o cameră spaţioasă, boltită, cu o fereastră cu gratii şi o uşă cu geam, care lăsa lumina să intre până la capătul cel mai depărtat al încăperii. Primul lucru pe care l-am văzut, chiar în faţa mea, au fost trei bărbaţi de vârstă mijlocie, jucând parcă un fel de joc zgomotos în jurul unui alt bărbat cu un gât lung şi subţire şi cu umerii căzuţi, care stătea în

picioare în faţa unui pupitru şi acria pe o foaie mare de hârtie, neluând seama la nimic şi zâmbindu-şi calm lui însuşi. Văzându-mă, deveniră dintr-odată acri. Am auzit pe unul dintre ei bombănind: „Ei, ce este?”

„Aş dori să-l văd pe domnul Powell, vă rog”, spusei foarte politicos dar ferm. Acum nu mă mai speriam de nimic. Acesta era chiar Biroul flotei comerciale. Era ora trei după prânz şi treburile lor păreau să se fi terminat pentru ziua aceea. Tipul cu gâtul lung continua să scrie neclintit. Am observat că nu mai zâmbea. Ceilalţi îşi întoarseră capul toţi deodată spre fundul camerei, de unde, un al cincilea bărbat se uita de pe un scaun înalt la bufoneriile lor. M-am dus drept la el cu o îndrăzneală de parcă ar fi fost dracul în persoană. Cu un picior ridicat pe bara scaunului, nu înceta să-l legene pe celălalt care era mult deasupra podelei de piatră. Îşi descheiase vesta iar pălăria înaltă o purta împinsă tare spre ceafă. Avea o faţă netedă, fără nicio zbârcitură, iar ochii atât de limpezi şi de strălucitori, încât barba-i căruntă părea o deghizare. Ai spus că semăna eu Socrate. Asta nu ştiu. Socrate acesta era un înţelept, aşa cred.

— Da, încuviinţă Marlow. Şi un adevărat prieten al tinerilor, îi mustra într-un fel teribil de exasperant. Asta era metoda lui.

— Atunci daţi-mi un Powell în fiecare zi, declară ferm noua noastră cunoştinţă. Pe mine nu m-a mustrat în niciun fel. Nu. La cuvintele bolborosite de mine a răspuns foarte amabil „Bună ziua”, apoi, privindu-mă cu atenţie, apuse: „Nu cred să vă cunosc, aşa e?”

„Nu, domnule”, răspunsei eu şi tot curajul îmi dispăru tocmai când sosise clipa să fac apel la neobrăzarea mea. Nu e nimic mai penibil pe lume decât o neruşinare pe care n-o scoţi bine la capăt. De frică să nu par sfios, am pornit eu atâta uşurinţă şi naturaleţe de mă miram eu

singur. El mă ascultă un timp, privindu-mă cu surprindere şi curiozitate, apoi îşi ridică mâna. Eram bucuros să tac, pot să v-o spun.

„Ei bine, eşti un obraznic, îmi spuse el. Şi prietenul dumitale de asemenea. M-a pisat venind aici în fiecare zi timp de două săptămâni, până când un căpitan pe care-l cunosc a avut bunătatea să-i dea un post. Şi nu apucă bine să se căpătuiască el şi te trimite pe dumneata. Vouă tinerilor nici nu vă pasă de cei pe care-i băgaţi în bucluc.”, Era rândul meu acum să-l privesc ţintă cu surprindere şi curiozitate. Nu vorbise tare nici până atunci, dar îşi coborî vocea şi mai mult:

„Ştii sau nu că ceea ce ceri e ilegal?”

Mă întrebam unde vrea să ajungă, dar mi-am amintit că a procura unui marinar o slujbă era un delict penal. Clauza fusese îndreptată desigur împotriva practicilor de estorcare de bani a recruţilor din internat. Nu-mi trecuse niciodată prin minte că s-ar aplica oricui, indiferent de motiv, deoarece credeam că cei de pe uscat îşi duceau munca eu grijă şi prevedere.

O astfel de idee mă uluia, dar domnul Powell mă făcu în curând să înţeleg că o lege votată de Parlament n-are niciun sens în sine; ea are doar sensul care i se dă şi acesta nu preţuieşte mare lucru uneori. El, Powell, nu se dădea în lături să ajute câte un tânăr, din când în când, ca să găsească un post pe vapor, dar dacă se recurge în mod constant la el, are să înceapă să se spuie că o face pentru bani.

„Frumos ar Ei: directorul maritim şef al portului Londra, târât într-un tribunal corecţional şi amendat eu cincizeci de lire sterline! mai am patru ani de serviciu până la pensie, spuse. Asta m-ar pune într-o lumină foarte urâtă, nicio grijă în privinţa asta!”

Şi tot timpul cu un genunchi în sus, îşi tot legăna

celălalt picior ca un băiat pe o poartă, privindu-mă fix, cu ochii lui strălucitori. Eram uluit, vă spun. Mă indigna să aud că ar putea fi implicat, dacă cineva ar face un raport împotriva lui.

„Vai, domnule, răspunsei eu şocat, dar cine ar putea face o astfel de mârşăvie?” Eram dezgustat numai la gândul unei astfel de posibilităţi.

„Cine? spuse el, vorbind foarte încet. Oricine, poate chiar unul din birou. Am ajuns să fiu cel mai vechi în biroul acesta şi suntem toţi foarte buni prieteni aici, dar să nu-ţi închipui că colegul care stă lângă mine n-ar vrea să ocupe locul acesta de lângă geam cu patru ani mai devreme decât timpul normal, sau chiar cu un an. Aşa-i firea omenească”.

Nu m-am putut opri să nu întorc capul. Cei trei colegi care se jucau când intrasem, vorbeau acum împreună foarte serios, iar cel cu gâtul lung scria mereu. Acesta mi se părea cel mai periculos dintre toţi. Îl vedeam din profil, avea buzele foarte strânse. Nu privisem niciodată speţa omenească în lumina aceasta. Când eşti tânăr, te şochează firea omenească. Dar ceea ce m-a făcut mai mult să tresar a fost să văd uşa prin care intrasem deschizându-se uşor şi printr-însa apărând un cap cu un chipiu de uniformă cu emblema ministerului comerţului. Era afurisitul de portar din hol. Mă urmărise peste tot şi intenţiona să mă scoată afară. Înaintă spre birou cu chipiul în mână, zâmbind viclean.

„Ce este, Simon?” întrebă domnul Powell. „Voiam doar să ştiu unde a intrat domnul acesta, domnule. S-a strecurat pe lângă mine pe scări, domnule”.

Mă simţeam cât se poate de prost.

„E-n regulă, Simon. Îl cunosc pe domnul”, spuse domnul Powell, cât se poate de serios. „Foarte bine, domnule. Desigur, domnule. Am văzut pe domnul alergând

pe aici, aşa, singurel, aşa că eu…” „E-n regulă, îţi spun”.

Domnul Powell i-o tăie scurt cu un semn din mână, iar când bătrânul pungaş ieşi în sfârşit, îşi ridică privirea spre mine. Nu ştiam ce să fac. Să stau, s-o şterg sau să-mi cer scuze.

„Ia să vedem, zise el, cum ai spus că te cheamă?”

Acum, băgaţi de seamă, eu nu-i spusesem numele meu – şi întrebarea lui mă cam punea în încurcătură. Oricum, nu mi se părea potrivit să rostesc propriul lui nume. Aşa că am scos noul meu certificat din buzunar şi i l-am înmânat desfăcut, aşa ca să poată citi *Charles Powell* scris limpede pe pergament.

Îşi coborî privirea pe el şi, după un timp, puse actul pe birou, în apropiere. Nu ştiam dacă voia să facă vreo remarcă în legătură cu această coincidenţă. Înainte de a fi avut timp să spună ceva, uşa cu geam se deschise cu zgomot şi un bărbat înalt, energic, năvăli înăuntru cu paşi foarte mari. Sub pălăria înaltă de mătase, faţa îi arăta foarte roşie. Îţi dădeai seama imediat că era comandantul unui mare vas. Domnul Powell, după ce îmi spuse în şoaptă să aştept puţin, i se adresă prietenos:

„Vă aşteptam dintr-un moment în altul, domnule căpitan, să vă luaţi contractul. Iată aici, totul e gata”. Şi întorcându-se spre un maldăr de convenţii aşezate lângă cotul său, o luă pe cea de deasupra. De unde mă aflam, puteam citi cuvintele „Vaporul *Femdale*”, scrise pe prima pagină cu litere mari, rotunde.

„Nu, domnule Powell, nu sunt gata, am ghinion, spuse comandantul. Vreau să vă rog să scoateţi numele celui de-al doilea secund al meu”. Părea emoţionat şi plictisit. Povesti că al doilea ofiţer secund lucrase la bord toată dimineaţa. Plecase de la ora unu, ca să ia prânzul şi nu se mai întorsese la două, aşa cum ar fi trebuit. În schimb venise un trimis de la spital, cu un bilet semnat de

un medic. Clavicula şi un braţ fracturate. Pe când traversa strada în faţa porţii docului, l-a trântit un camion cu cai, de parcă n-ar fi avut nici ochi nici urechi. Şi vaporul gata să ridice ancora mâine dimineaţă la ora şase!

Domnul Powell îşi muie peniţa în călimară şi începu să răsfoiască contractul. „Trebuie aşadar să-i scoatem numele”, spuse el cu oarecare indiferenţă.

„Ce să fac? izbucni comandantul. Biroul acesta se închide la ora patru. Nu pot găsi un om în jumătate de oră!”

„Biroul se închide la patru”, repetă domnul Powell, aruncându-şi privirea în susul şi-n josul paginilor, îndreptând ici şi colo câte o literă, cu o totală indiferenţă.

„Chiar dacă aş reuşi să găsesc pe cineva în cursul zilei şi care ar putea fi gata de plecare în aşa scurt timp, nu l-aş putea înregistra reglementar aici, nu-i aşa?”

Domnul Powell era ocupat să treacă eu condeiul peste pasajele referitoare la acel nefericit ofiţer, făcând o notă pe margine.

„Îl puteţi lua pe răspunderea dumneavoastră, spuse el fără să-şi ridice privirea. Dar nu cred că veţi găsi uşor un ofiţer pentru o astfel de ambarcaţie rapidă”.

Faţă de această situaţie, chipeşul comandant dădea semne de mare amărăciune. Vasul nu putea pierde fluxul de dimineaţă. Trebuia să încarce patruzeci de tone de dinamită şi o sută douăzeci de tone praf de puşcă dintr-un loc din josul râului, înainte de a porni în larg. Totul era aranjat pentru a doua zi. Aveau să fie tot felul de încurcături şi complicaţii dacă vasul nu va pleca la timp… Nu puteam să nu aud toate acestea, dorind totodată să plece, pentru că voiam să ştiu pentru ce îmi spusese domnul Powell să aştept. Nu părea deloc să aibă vreun rost aşteptarea mea acolo. Dacă aş fi avut certificatul în buzunar, aş fi încercat s-o şterg frumuşel afară. Dar

domnul Powell se întorsese în aceeaşi poziţie în care îl găsisem la început şi îşi legăna din nou piciorul. Certificatul meu sta deschis pe birou, sub cotul lui stâng, şi n-ar fi fost uşor să-l trag repede.

„Nu ştiu, spuse el neglijent, adresându-se nefericitului căpitan şi uitându-se fix la mine, cu o expresie ca şi când n-aş fi fost de faţă. Nu ştiu dacă ar trebui să vă spun că ştiu de un ofiţer secund neangajat şi că îl am la îndemână".

„Vreţi să spuneţi că îl aveţi chiar aici?" strigă celălalt, uitându-se primprejur, în partea biroului rezervata publicului, ca şi când ar fi fost gata să se arunce asupra a orişice ar fi semănat cu un ofiţer secund.

Fusese atât de preocupat de dificultatea în care se găsea. J încât cred că într-adevăr nici nu mă observase. Sau poate că, văzându-mă înăuntru, şi-o fi închipuit că eram un funcţionar aparţinând Serviciului. Dar când domnul Powell indică din cap în direcţia mea, deveni calm şi mă privi lung. Apoi se aplecă spre urechea domnului Powell

— Cred că îşi imagina că şopteşte, dar l-am auzit destul de bine: …

„Arată foarte respectabili „Desigur", spuse înaltul funcţionar al Ministerului marinei, foarte calm, uitându-se tot timpul la mine. Se numeşte Powell. „A, înţeleg! spuse comandantul, care rămăsese cu gura căscată. Dar poate fi gata imediat?"

Am avut un fel de viziune a locuinţei mele – în nordul Londrei, dincolo de Dalston, undeva la dracu-n praznic, cu toate lucrurile împrăştiate, iar cufărul meu gol, undeva într-o dependinţă, pe care persoanele cumsecade cu care locuiam o aveau în fundul unei bucăţi de grădină acoperită de funingine, Îl auzii pe domnul Powell rostind cât se poate de glacial: „În noaptea asta va dormi la bord". „Da, aşa ar

fi mai bine”, spuse comandantul navei *Femdale*, foarte practic, ca şi când întreaga chestiune ar fi fost stabilită.

Nu pot spune că eram mut de bucurie, cum poate presupuneţi. Nu era chiar aşa. Mi se tăiase respiraţia din pricina repeziciunii cu care se întâmplase totul. Nu părea posibil ca asta mi se întâmpla mie. Dar căpitanul, după ce vorbi un oarecare timp cu domnul Powell, prea încet ca să-i pot auzi, deveni vizibil perplex.

Presupun că auzise că abia fusesem promovat şi deci lipsit de experienţă ca ofiţer, căci se întoarse şi se uită bine la mine, ca şi când aş fi fost expus pentru vânzare. „E tânăr, mormăi el, totuşi arată capabil… Eşti capabil şi cu bunăvoinţă (asta adresându-mi-se mie, foarte brusc şi tare) şi tot ce se cuvine, nu-i aşa?”

Eu de abia reuşeam să-mi deschid şi să-mi închid gura, fiind luat pe nepregătite. Dar pentru el era de ajuns. Se purta ca şi când l-aş fi asurzit cu proteste în privinţa capacităţii şi bunei mele voinţe. „Desigur, desigur. Foarte bine!” Apoi, întorcându-se către funcţionarul de marină, care şedea acolo legănându-şi piciorul, şi spuse că el, cert, nu putea să pornească pe mare fără un al doilea ofiţer secund. Stăteam acolo, ca şi când toate astea s-ar fi întâmplat altcuiva, pe care-l vedeam trăindu-le. Domnul Powell mă privea ţintă cu ochii aceia strălucitori ai lui. Dar grijuliul comandant se întoarse din nou spre mine, ca şi când ar fi vrut să-mi despice capul.

„Nu eşti prea mare, ca să nu mai ai de învăţat cum se procedează, nu-i aşa? Mai ai multe de învăţat, deşi s-ar putea să nu fii de părerea asta”.

Aş fi avut chef să-mi salvez demnitatea spunându-i că dacă se referea la practica de marinar, doream să înţeleagă că un candidat care a supravieţuit, fiind întors pe toate părţile o oră şi jumătate de căpitanul R., era la înălţimea oricărei solicitări pe care bătrâna lui navă ar fi

cerut-o competenţei sale! Dar nu mi-a dat ocazia să mă fac de râs în felul acesta, deoarece, înainte ca eu să deschid gura, se întoarse şi se adresă cu amabilitate domnului Powell care, legănându-şi piciorul, nu-şi lua deloc ochii de la mine.

„Îl voi lua bucuros pe tânărul dumitale prieten, domnule Powell. Dacă îl puneţi să semneze imediat ca al doilea ofiţer secund, voi lua contractul cu mine chiar acum”.

Brusc îmi trecu prin minte că inocentul comandant al navei *Femdale* luase de bun că eram o rudă a acestui reprezentant al flotei comerciale! Eram grozav de mirat de această descoperire, deşi, într-adevăr, greşeala era destul de firească date fiind circumstanţele. Ceea ce ar fi trebuit să admir era misterul cu care s-a stabilit şi a acţionat această neînţelegere. Dar atunci eram prea buimăcit ca să admir ceva. Toată grija mea era ca lucrurile să se limpezească. Eram destul de prost ca să mă mir la culme că domnul Powell nu lămureşte cum stau lucrurile. Am observat o uşoară strâmbătură apărând şi dispărând de pe faţa sa. Dar în loc să lămurească greşeala, el se întoarse pe scaun şi mi se adresă cu: „Charles”. Da. Aşa mi s-a adresat. L-am observat aruncând o privire fugară în certificatul meu, chiar înainte de a vorbi, pentru că nu era sigur care mi-e numele de botez. „Hai, treci în faţa biroului, Charles”, spuse el cu voce tare.

„Charles!” La început, drept să vă spun, nu mi se părea posibil să se adreseze mie. Ba chiar m-am uitat primprejur să-l văd pe Charles, dar în spatele meu nu era altcineva decât tipul cu gâtul lung care scria mereu şi ceilalţi trei funcţionari maritimi care acum îşi schimbau hainele şi îşi luau pălăriile, gata de plecare. Harnicul om cu gâtul subţire, fără să lase jos condeiul, ridică cu mâna stângă o prelungitoare de masă, aproape de biroul său şi

spuse amabil: „Treceţi pe aici”.

Am trecut ca în transă în faţa domnului Powell, de la care am aflat că urma să plecăm mai întâi spre Port Elisabeth, şi m-am iscălit pe contractul navei *Femdale*, ca ofiţer secund, călătoria neputând să depăşească un interval de timp de doi ani.

„Ai să vii la timp, nu-i aşa? întrebă căpitanul, îngrijorat. Ne-ar pricinui nenumărate necazuri şi cheltuieli dacă nu vii. Ai şase ceasuri bune ca să-ţi strângi lucrurile şi apoi să tragi un pui de somn la bord, înainte de sosirea echipajului, mâine dimineaţă”.

Îi venea uşor să ceară să fiu gata în şase ceasuri pentru o călătorie care nu trebuia să depăşească doi ani. El nu era nevoit să facă scamatoria asta, cu un cufăr încuiat într-o dependinţă a cărei cheie mi-am adus aminte că fusese rătăcită de o săptămână. Dar nici de asta nu eram prea îngrijorat. Ideea că în mod sigur plecam în larg a doua zi dimineaţă la ora şase, încă nu-mi intrase bine în cap. Totul fusese prea brusc.

Domnul Powell, punând contractul într-un pije lung, vorbi cu un fel de zâmbet pe sub mustaţă, fără să se uite la niciunul dintre noi:

„Bagă de seamă Charles, să nu faci numele de ruşine”. Iar comandantul, îi ţinu isonul foarte amabil:

„Cred că are să se descurce foarte bine. Am să am şi eu grijă de el”.

Apoi înşfăcă contractul, spuse ceva în legătură cu intenţia lui de a trece un minut pe la spital să-l vadă pe sărmanul accidentat, apoi ieşi cu pasul greu şi legănat, după ce îmi spuse aspru: „Vezi, nu făcea ca nenorocitul acela, să dai peste vreo căruţă cu cai, ca şi când n-ai avea ochi şi urechi!”

„Domnule Powell, spusei eu timid (acum nu mai rămăsese în birou decât omul cu gâtul slab aflat şi el la

uşă, aranjându-şi pantalonii înainte de plecare). Domnule Powell, rostii eu, cred că comandantul de pe *Femdale* şi-a închipuit că sunt o rudă a dumneavoastră".

Ştiţi, mă îngrijora corectitudinea procedeului, dar domnul Powell părea nici să nu se sinchisească. Spuse:

„Crezi? Asta e nostim pentru că mi se pare şi miecă în ultimul timp am fost un fel de unchi bun pentru mai mulţi tineri. Nu crezi la fel şi dumneata? în orice caz, dacă nu-ţi convine, poţi să-i spui adevărul când veţi fi pe mare". Vorbe care m-au făcut să mă simt prost. Domnul Powel îmi făcuse un mare serviciu; fiindcă pentru noi cei din Marina comercială prima călătorie ca ofiţer este adevăratul start în viaţă. El îmi oferise acest lucru. I-am spus cu toată căldura că făcuse pentru mine în ziua aceea mai mult decât au făcut vreodată toate rudele mele la un loc.

„A, nu, nu, se apără el. Eu cred că încărcătura aceea de explozibile care aşteaptă în josul râului a făcut cel mai mult pentru dumneata. Cele patruzeci de tone de dinamită au fost astăzi cel mai bun prieten al dumitale, tinere".

Poate că şi asta era adevărat. În orice caz era dar că mie nu aveam pentru ce să-mi mulţumesc. Dar când am încercat să-i mulţumesc lui, mi-a oprit bolboroselile spunându-mi:

„Nu te grăbi să-mi mulţumeşti. Călătoria încă nu s-a terminat".

Povestitorul nostru făcu o pauză apoi adăugă gânditor:

— Ciudat om! Ca şi când asta ar fi avut vreo importanţă. Ciudat om!

— Desigur că ar fi o greşeală să admitem vreun fel de responsabilitate pentru acţiunile noastre, ale căror consecinţe nu le putem prevedea, remarcă Marlow în chip de încuviinţare.

— Consecinţa acţiunii lui a fost că am căpătat un post

pe un vapor. Asta nu poate dăuna, adăugă el cu un râs care arăta un dispreţ probabil inconştient pentru ideile generale.

Dar Marlow nu ocoli chestiunea. El era răbdător şi meditativ. Umblase mulţi ani pe mare şi sunt convins că iubea viaţa în larg pentru că în general e favorabilă meditaţiei. Vorbesc despre acea viaţă pe mare acum aproape dispărută. Acelora care ar putea fi surprinşi de asemenea afirmaţie le voi arăta că acest fel de viaţă asigură celui care o îmbrăţişează nepreţuitul avantaj al liniştii şi al solitudinii. Marlow avea obiceiul de a urmări ideile generale într-un fel propriu, între glumă şi serios".

— A, n-aş vrea să insinuez că omonimul dumitale, domnul Powell de la direcţia marinei ţi-a făcut mult rău. N-a fost asta intenţia lui. Şi chiar dac-ar fi fost, n-ar fi avut puterea, nu era decât un biet om, iar incapacitatea de a îndeplini ceva vădit bun sau rău este inerentă condiţiilor noastre pământeşti. Caracteristica noastră este mediocritatea. Şi poate că e drept să fie aşa, deoarece de cele mai multe ori nu putem fi siguri de efectul acţiunilor noastre.

Celălalt, ţinându-i piept bărbăteşte lui Marlow, spuse:

— Nu ştiu nimic despre efecte dar, oricum, la ce efecte puteai să te aştepţi? îţi spun că ceea ce a făcut el a fost neobişnuit de amabil.

— A făcut ce-a putut, ripostă Marlow cu gentileţe, şi pentru el asta n-a fost prea mare lucru. Dar nu mă pot opri să nu văd şi oarecare maliţiozitate în felul în care a prins ocazia de a te servi. A reuşit să te facă să te simţi prost. Dumneata doreai să mergi în larg, iar el s-a aruncat asupra ocaziei de a împăca dorinţa dumitale cu un act de răzbunare. Înclin să cred că îndrăzneala dumitale l-a alarmat. Şi aceea era o ocazie excelentă să te suprime total. Căci dacă acceptai, scăpa de dumneata şi, în

aparenţă făcuse un act de umanitate; iar dacă ai fi făcut obiecţii (după ce i-ai cerut ajutorul, bagă de seamă), putea să se lepede de dumneata ca de un fel de impostor. Ai fi putut să declini postul pentru vreun motiv foarte valabil. Din absolută necesitate, poate. Răgazul era neobişnuit de scurt. Dar în cazul acesta, şi date fiind împrejurările, te-ai fi acoperit de ruşine.

Noul nostru prieten îşi scutură pipa de cenuşă.

— Te înşeli grozav, spuse el. Nu sunt eu omul care să dea înapoi deşi trebuie să admit că era ca şi când i-ai spune cuiva că ai face o baie şi te pomeneşti imediat luat pe sus şi aruncat peste bord îmbrăcat, să înoţi sau să te duci la fund. Totuşi, la început nu m-am simţit în primejdie. Am părăsit biroul liniştit şi, câtva timp, m-am plimbat de-a lungul străzii, atât de calm ca şi când, ca să mă pregătesc, aş fi avut o săptămână întreagă înaintea mea. Dar în curând mi-am dat seama că răgazul era chiar mai scurt decât părea. Ziua era pe sfârşite. Aveam de luat câteva lucruri, să mă îngrijesc de o mulţime de mici probleme şi să văd şi câteva persoane. Una din de era o mătuşă, singura mea rudă, care se certase cu bietul tata toată viaţa lui pentru nişte chestiuni stupide, care nu erau nici drepte, nici nedrepte. Când a murit, mi-a lăsat mie toţi banii ei. Mă duceam întotdeauna s-o văd, de politeţe. Aveam atâtea de făcut până-n seară, încât nu ştiam de unde să încep. Îmi venea să mă aşez pe bordura trotuarului şi să-mi iau capul în mâini. Parcă se pornise un motor sub ţeasta mea. În fine am sărit în prima trăsură care trecea, dar nici nu era chip să stau jos căci în drumul nostru în susul şi-n josul străzilor, opream ici şi colo, pachetele acumulându-se în jurul meu, iar motorul din cap crescând în intensitate cu fiecare minut. Calmul persoanelor de pe trotoar era provocător, cât despre cei din magazine erau inerţi, amorţiţi, mai bine de jumătate îngheţaţi – imbecili. E

nostim cum te afectează lucrurile astea când eşti într-o dispoziţie deosebită: ţi se pare că oricine care nu ţine seamă de starea ta emoţională îţi este îngrozitor de ostil. Iar dispoziţia mea, cu graba, cu grija şi cu bucuria mea crescândă era destul de specială. Motorul din capul meu se rotea cu viteza lui maximă, ceas după ceas, până când, pe la unsprezece seara mă părăsi brusc, la intrarea în docuri, în faţa porţilor mari de fier.

Aceste porţi erau închise şi încuiate. Birjarul, după ce a aruncat pachetele de pe acoperişul trăsurii în braţele tânărului Powell, mână mai departe, lăsându-l singur pe trotuar, cu cufărul, cu un sac de pânză groasă şi câteva pachete la picioarele lui. Era o stradă îngustă şi întunecoasă, îşi continuă el povestirea. Un modest şir de case pe partea opusă păreau pustii; nu se zărea nici cea mai slabă rază de lumină în de Lumina orbitoare a unui bar făcea ca o porţiune din stradă să pară neagră ca smoala. Nişte forme omeneşti, apărând misterios, parcă ţâşnite din pământul întunecat, evitau marginea luminii slabe lăsată de felinarele de la porţile de intrare. Aceste siluete erau precaute în mişcările lor, înaintând cu paşi tăcuţi, ca animalele de pradă furişându-se pe lângă un foc de tabără. Powel îşi strânse lucrurile şi rămase veghind asupra lor ca o cloşcă asupra puilor. O voce aspră, insinuantă, rosti:

— Să vă duc eu lucrurile înăuntru, dom’le căpitane. Am şi un ajutor cu mine.

Era o brută de om înalt, osos, cu părul cărunt, cu o falcă de buldog, îmbrăcat cu o cămaşă de pânză şi pantaloni de moleschin. Umbra bocancilor lui eu ţinte era enormă şi asemănătoare cu un coşciug. Prietenul lui, care nu-i venea cu mult mai sus de cot, avansă scoţând la iveală o faţă palidă cu un nas care atârna în jos şi fără niciun fel de bărbie. Părea ieşit dintr-o ladă de gunoi, cu o beretă cu pompon şi o haină militară ponosită, mult prea lungă

pentru el. Fiind şi. Atât de cadaveric, arăta ca un invalid oribil şi murdar, într-un halat jerpelit. Haina flendura deschisă în faţă, iar restul îmbrăcăminţii lui stranii consta din nişte bretele care se încrucişau pe pieptul gol şi osos, şi o pereche de pantaloni. Clipi repede, ca orbit de lumina slabă, în timp ce şeful lui, banditul cel bătrân, se încrunta feroce la tânărul Powell, pe sub sprâncenele-i stufoase.

— Hei, spune, dom'le căpitane, vrei? Poliţistul ne lasă înăuntru. Ne cunoaşte pe amândoi.

— Nu i-am răspuns, continuă Powell. Auzeam paşi de cealaltă parte a porţii, răsunând între zidurile antrepozitului ca într-un oraş nelocuit, cu clădiri foarte înalte şi întunecate de la subsol până la acoperiş. N-ai fi crezul niciodată că la o aruncătură de băţ se afla o întindere de apă deschisă către larg şi vapoare mari plutitoare.

Puţinele lămpi, arătând ici şi colo câte ceva din zidurile de cărămidă, apăreau în întuneric ca nişte lumânările într-o pivniţă, iar paşii singuratici se apropiau tropăind. Un poliţist din docuri păşi în lumină, de cealaltă parte a porţii, spătos şi sever:

„Hei, ce-i acolo?"

Era în adevăr surprins, dar după ce-am schimbat câteva cuvinte, m-a lăsat să intru cu cele două haimanale care-mi cărau bagajele. Totuşi mârâi către ei şi trânti poarta cu violenţă. Am rămas uimit să descopăr câţi vagabonzi pungaşi de noapte se adunaseră în bezna străzii într-un timp aşa de scurt, fără să-mi pot da seama de prezenţa lor, adunându-se îndărătul barelor în linişte, ca o adunătură de spectre urâte. Dar dintr-odată, undeva în susul străzii, poate în apropiere de cârciumă, se stârni o zarvă de parcă ar fi scăpat nebunii de la balamuc: strigăte, urlete, ţipete teribil de stridente, la auzul cărora toate capetele dindărătul barelor se făcură nevăzute.

„Ia te uită dumneata, se miră poliţistul, mi se pare de-a mai mare minunea că nu v-au luat lucrurile cât timp aşteptaţi pe afară”.

„Aş fi avut eu grijă”, spusei, dar poliţistul nu se lăsă impresionat.

„Mare lucru aţi fi făcut! Sacul ar fi dispărut după un colţ întunecos, cufărul după altul; aţi fi putut alerga în două direcţii diferite? Şi, oricum, v-ar fi pus piedică şi s-ar fi năpustit asupra dumneavoastră înainte de a putea face câţiva paşi. Vă spun eu că aţi avut un noroc nemaipomenit că n-a fost pe-aici în noaptea asta unul din băieţii obişnuiţi în strada principală ca să zărească trecând trăsura încărcată. Dar Ted ăsta e cinstit. Tu eşti din cei cumsecade, nu-i aşa, Ted?”

„Întotdeauna am fost, dom’ofiţir”, spuse pungaşul cel mare cu însufleţire.

Cealaltă creatură, slăbănogul, părea mut şi doar ţopăia, atingând pământul cu haina lui soldăţească.

„Ei, da, aşa cred, spuse poliţistul. Şi acum, înainte, marş!... E aşa, pentru că nu poate fi altfel, mi se adresă el mie. N-are curaj pentru aşa ceva. În orice caz, nu trebuie să-i pierd din ochi pe ăştia doi până când nu-i văd ieşiţi pe poartă. Ăla mic e dracu’ gol. Ar îndrăzni orice, numai că e tare slăbănog. Dar ce mai, aţi avut mare noroc să scăpaţi teafăr şi cu lucrurile neatinse!”

Nu prea îmi venea a crede. Mi se părea imposibil ca după atâta grabă şi greutăţi, să fi putut pierde şansa de a porni în viaţă, dintr-o astfel de cauză. Am întrebat: „Se întâmplă adesea astfel de lucruri în apropierea porţii docurilor?” *

„Adesea, nu! Bineînţeles că nu adesea. Dar nici nu se întâmplă des ca cineva să vină cu o trăsură plină cu bagaje ca să se îmbarce în toiul nopţii. Sân-l de treizeci de ani în poliţia docului dar n-am pomenit nici măcar o dată una ca

asta”.

Între timp, mergeam în urma cufărului meu, cărat de-a lungul unui. Drum îngust care separa două antrepozite înalte, între cinstitul Ted şi diavolul lui de tovarăş care trebuia să meargă în trap ca să fie în pas cu celălalt. Pulpanele hainei de soldat fluturând: în urma lui, aproape că măturau pământul, astfel că părea să meargă pe rotile. La colţul întunecatului pasaj, un braţ terminat eu un vârf de săgeată străpungea noaptea lângă un stâlp de felinar de fier. Eram pe chei. Oamenii aşezară bagajul jos, în lumină, iar onestul Ted întrebă cu glas răguşit: „Unde vă e vaporul don’şef?”

Nu ştiam. Poliţistul părea mirat.

„Nu ştiţi unde vă e vaporul? întrebă el eu curiozitate. Dumneavoastră, ofiţerul secund! Cum, dar n-aţi lucrat pe vapor?”

Lucrat! Nu puteam să stau să-i explic că singura lucrătură legată de angajamentul meu e? s lucrătura hazardului. Aşa că i-am apus scurt că nu-l cunoşteam deloc. Atunci el remarcă:

„Aha! înţeleg. Iată-l, aici este, chiar în faţa dumneavoastră. Ăsta e *Femdale*”.

Imediat, ceea ce puteam vedea la lumina gazului îmi inspiră interes şi respect: vergele erau mari, lanţurile şi frânghiile solide şi în totul vasul îmi apăru puternic şi demn de încredere. Abia atinsă de lumină, prova apărea vag în lungul fâşiei înguste a cheiului; restul era o pată neagră în întuneric. Iată-mă faţă în faţă cu startul meu în viaţă. Străbăturăm împreună câţiva paşi pe un pavaj soios între coasta navei şi zidul înalt al unui antrepozit şi m-am lovit teribil de dureros la fluierul piciorului de capătul unei pasarele. Poliţistul strigă încetişor: „Hei, *Femdale*!” Un sunet slab şi morocănos, ceva ca un bâzâit sau ca un mormăit, răspunse de dincolo de parapet.

Am distins vag o protuberanţă neregulat rotundă, poate de lemn, sprijinindu-se de balustradă. Nu se mişca deloc, dar când un alt mormăit, ca un şi mai slab ecou al primului sunet morocănos se auzi dintr-acolo, am dedus că trebuie să fie capul paznicului navei. Zdravănul poliţist spuse pe-un ton batjocoritor oficial:

„Mişcă-te puţin. A venit să zise îmbarce ofiţerul secund”.

Adevărul spuselor lui mă atinse drept în stomac (ştiţi că acolo e locul emoţiilor), căci îmi arăta că, realmente şi cu adevărat, pentru acest poliţist nu eram altceva decât ofiţerul secund de pe un vapor, exact ca orice alt ofiţer secund. Eram mişcat de această serioasă evidenţă a noii mele demnităţi. Numai că tonul lui mă ofensa. I-am dat totuşi bacşişul pe care-i aştepta. După aceea nu-şi mai bătu deloc capul cu mine nici în glumă, nici altminteri, mânând cu severitate, în faţa lui, pe onestul Ted care mergea bombănind cu sine însuşi, asemenea unui căpcăun flămând, şi pe micul şi oribilul lui tovarăş mut, care de la început şi până la sfârşit n-a scos nici cel mai mic sunet.

Era foarte întuneric pe puntea navei *Femdale*; între spargevalurile adânci, adumbrite de deschizătura pupei şi aflate sub încruntata privire a faţadei depozitului, am căzut brusc peste lada mea, lângă tambuchiu, ca şi când mi s-ar fi tras picioarele de sub mine. M-am simţit dintr-odată obosit şi slab. Paznicul, pe care abia îl puteam înţelege, sta aplecat peste cabestan, într-un teribil acces de tuse. Bolborosea foarte încet: „O, Doamne! o, Doamne!” luptându-se atât de îndelung ca să-şi recapete respiraţia, încât stăteam lângă el, alarmat şi nehotărât.

„E un an la Crăciun de când o duc aşa. Nu-i nimic de făcut”.

Părea să aibă cel puţin o sută de ani. Nu l-am văzut niciodată bine pentru că a coborât pe ţărm iar dimineaţa,

când am ieşit pe punte, nu l-am mai găsit; dar mi-a făcut impresia celei mai slabe făpturi din câte au respirat vreodată. Vocea lui era subţire ca bâzâitul unui ţânţar. Ar fi fost crud să cer asistenţă unei astfel de epave, aşa că m-am pus pe lucru, trăgându-mi singur lada de-a lungul unui pasaj întunecos sub coverta de la pupă, în timp ce el gemea şi sufla pe lângă mine de parcă eforturile mele erau mai mult decât putea suporta halul lui de slăbiciune. În cele din urmă, cum făceam zgomot izbind în pereţii despărţitori, mă avertiză, cu bâzâitul lui fără suflu, să fiu mai grijuliu.

„Dar ce este?” am întrebat eu cam aspru, nesuportând să fiu admonestat de fantoma aceea prăpădită.

„Nimic! Nimic, domnule, spuse el atât de repede încât i se tăie din nou respiraţia slabă care o mai avea şi mi-a părut rău de el. Dar vedeţi, căpitanul şi cucoana lui dorm la bord. Doamna nu trebuie să fie deranjată. Au venit pe la opt şi jumătate şi avem permisiunea să avem lumini în cabină numai până la zece seara”.

Vestea m-a izbit neplăcut. Nu fusesem niciodată pe un vapor pe care căpitanul să aibă nevasta cu el. Auzisem pe camarazi spunând că nevestele căpitanilor pot isca o mulţime de necazuri la bordul unei nave, dacă se întâmplă să antipatizeze pe careva; în special cele tinere şi drăguţe. Pe de altă parte, cele mai în vârstă şi experimentale îşi închipuie că ştiu despre vapor mai mult chiar decât însuşi comandantul şi urmăresc cu un ochi de uliu tot ce se întâmplă. Sunt ca nişte supraşefi de un fel deosebit de aspru şi de crud, care îşi fac raportul seara. Şi chiar cele mai bune dintre de tot sunt o năpastă. Opinia generală era că un comandant eu nevasta pe vapor are mai puţine şanse de a fi simpatizat. Aceasta, fie din dorinţa de a-şi arăta autoritatea în faţa unei femele admiratoare, fie din grija

plină de iubire pentru securitatea ei, sau pur şi simplu pentru că l-ar irita prezenţa ei; pe nimeni n-am auzit vreodată să poată spune ceva sigur.

După ce mi-am strâns oarecum lucrurile laolaltă, am aprins un chibrit ca să-mi pot zări culcuşul; apoi am pus ruloul cu aşternut pe pat dar fără să-mi dau osteneala să-l desfac. Nu-mi mai era somn, nici nu mă mai simţeam obosit. Iar gândul de a termina cu pământul pentru multe, multe luni ce aveau să urmeze, mă făcea să mă simt foarte calm şi stăpân pe mine. Marinarii vor înţelege ce vreau să spun.

Marlow încuviinţă.

— E un sentiment strict profesional, comentă el. Dar alte profesiuni sau meserii nu-l cunosc deloc. Este doar acea chemare al cărei prim semn constă în sugestia unor neîncetate aventuri ce oferă o senzaţie adâncă acelor care îmbrăţişează această profesiune. Recunosc că e greu de definit.

— Aş numi-o pacea mării, spuse domnul Charles Powell pe un ton serios, dar privindu-ne ca şi când s-ar fi aşteptat să-l primim cu râsete şi zeflemele şi, pentru a-şi salva reputaţia de om de bun simţ practic, părea gata să se asocieze la râsetele noastre.

Dar nimeni dintre noi nu râse de domnul Charles Powell, la al cărui start în viaţă eram chemaţi să participăm. Era norocos în privinţa auditoriului.

— Foarte bine spus, aprecie Marlow, privindu-l aprobativ. Un marinar încearcă un adânc sentiment de securitate în exercitarea chemării sale. Exigenta viaţă de pe mare are acest avantaj asupra vieţii pe uscat, că pretenţiile ei sunt simple şi nu pot fi evitate.

— Purul adevăr, încuviinţă Powell. Nu. Nu pot fi evitate.

Era remarcabil faptul că o excelentă înţelegere se

stabilise între vechiul meu prieten şi noua noastră cunoştinţă, căci erau perfect deosebiţi unul de altul – o individualitate proiectată în lungime, iar cealaltă în lărgime, ceea ce este un motiv suficient pentru o deosebire de neconciliat. Marlow care era înalt şi subţire, alcătuit în mod sobru din diferite nuanţe de brun, lipsit de orice urmă de luciu amăgitor, avea o privire voalată, o comportare neutră şi o iritabilitate secretă, care merge mână în mână eu o predispoziţie pentru congestia ficatului. Celălalt, solid, mare şi robust, părea plin de organe sănătoase care funcţionează tot timpul viguros, ca să-i menţină strălucirea coloritului, supleţea buclelor părului său negru de cărbune şi strălucirea ochilor care se afirmau cu francheţe într-o faţă deschisă, bărbătească. Între aceste două organisme nu te puteai aştepta să găseşti nici cel mai mic acord temperamental. Dar am observat că cei care îşi duc viaţa pe mare, ca şi oamenii sfinţi care trăiesc împreună în mănăstiri, capătă trăsături de profundă asemănare. Aceasta se explică probabil prin faptul că atât serviciul pe mare cât şi cel într-un templu, sunt lipsite de vanităţile şi greşelile unei lumi neconstrânsă de reguli severe. Oamenii de pe mare se înţeleg foarte bine între ei în vederile asupra lucrurilor pământeşti, căci simplitatea este un bun sfătuitor, iar izolarea, un educator remarcabil. Un anumit fel de a fi, compus din inocenţă şi scepticism le este comun tuturor, cu adăugirea unei neaşteptate înţelegeri a cauzelor, ca aceea a unui spectator dezinteresat la un joc. Domnul Powell mă luă deoparte ca să-mi declare:

— Îmi place ce spune.

— Vă înţelegeţi foarte bine, am observat eu.

— Cunosc genul lui, spuse Powell, îndreptându-se spre fereastră ca să se uite la cuterul său oare încă plutea pe mare. E tipul de om care mereu urmăreşte o idee sau alta, analizând-o pe toate părţile, doar aşa, de dragul

lucrului în sine.

— Asta îl menţine în bune condiţii, am spus.

— Şi destul de vioi, aş zice, recunoscu el.

— Ai prefera un om care îşi lasă ideile să zacă, trântite la pământ?

— Asta nu, răspunse cunoştinţa noastră. Era dar că te puteai înţelege cu el. Îmi place foarte mult, continuă, deşi nu e uşor să-l înţelegi. Pare că ar avea ceva experienţă. Cu ce se ocupă?

L-am informat că prietenul nostru Marlow se retrăsese din viaţa pe mare acum câţiva ani, dar cam fără tragere de inimă.

— Şi-o fi închipuit că s-a săturat de viaţa pe mare? comentă Powell.

— „Închipuit" este cuvântul cel mai potrivit în povestea asta, am observat eu, amintindu-mi de caracterul oarecum provizoriu al lungii şederi a lui Marlow printre noi.

De la un an la altul ei rămânea pe uscat cum şade pasărea pe o creangă, atât de încordată de dorinţa zborului în adevăratul său element, încât e de neînţeles de ce stă liniştită măcar un minut. Pentru marinar marea este adevăratul element, iar Marlow, zăbovind pe uscat, era pentru mine obiectul unei neîncrezătoare compătimiri, ca pentru o pasăre care în mod tainic şi-ar fi pierdut credinţa în înalta virtute a zborului.

Articol II. Capitolul II

Secţiune 2.01 SOŢII FYNE ŞI PRIETENA LOR

Stăteam în picioare atunci când Marlow, bronzat de soare şi domol în mişcări, se apropie de fereastra unde domnul Powell şi cu mine ne retrăseserăm.

— Care era numele norocoasei dumitale întâmplări? întrebă el;

Domnul Powell tresări.

— O! *Femdale*. Un vapor din Liverpool. O construcţie complexă.

— *Femdale*, repetă Marlow gânditor, *Femdale*.

— O ştii?

— Prietenul nostru, spusei eu, ştie câte ceva despre toate navele. Pare să fi cutreierat mările, cercetând lucrurile eu toată atenţia.

Marlow zâmbi.

— Am văzut-o, cel puţin o dată.

— Cea mai grozavă navă lansată vreodată pe mare, declară domnul Powell cu putere. Fără excepţie.

— Părea o navă solidă, confortabilă, încuviinţă Marlow. Neobişnuit de confortabilă. Totuşi nu prea rapidă.

— Era destul de rapidă pentru un om rezonabil, când eram eu pe ea, mirii domnul Powell cu spatele la noi.

— Orice navă e aşa – pentru un om rezonabil – generaliză Marlow pe un ton conciliant. Un marinar nu e un globtroter.

— Nu, mormăi Powell.

— Pentru el timpul nu contează, adăugă Marlow.

— Cred că nu prea mult, spuse şi Powell. Totuşi o călătorie rapidă pe mare, este ca o pană la pălărie.

— Adevărat. Dar acel ornament e doar în folosul căpitanului. Apropo, cum se numea!

— Comandantul de pe *Femdale*? Anthony. Căpitanul Anthony.

— Da, da, aşa e, adevărat, aprobă Marlow gânditor.

Noua noastră cunoştinţă privi peste umăr.

— Ce vrei să spui? De ce e mai adevărat decât dacă ar fi fost Smith?

— Probabil că l-a cunoscut, explicai eu. Marlow pare să ştie câte ceva despre fiecare suflet care a aparţinut vreodată corpului marinăresc.

Domnul Powell părea minunat de docil la sugestiile

verbale, căci privind din nou afară pe fereastră murmură:

— Era un suflet bun.

Era dar că se referea la căpitanul Anthony de pe *Femdale*. Marlow mi se adresă mie:

— Nu l-am cunoscut. Realmente nu l-am cunoscut. Era un om bun. Asta nu e ceva foarte rar. Şi nici despre asta n-am ştiut multe. Tot ce am ştiut despre el a fost o întâmplare numită Fyne.

La aceasta, domnul Powell care, evident, putea fi şi răzvrătit, se întoarse brusc, cu spatele spre fereastră.

— Ce naiba vrei să spui, întrebă el, ce-i aia o întâmplare numită Fyne? repetă cuvintele separat şi cu emfază.

Marlow nu se tulbură.

— Da, o întâmplare, un accident. Nu înţeleg accident în sens de nenorocire. Câtuşi de puţin. Fyne era un omuleţ cumsecade, funcţionar de stat. Prin accident înţeleg ceea ce se întâmplă orbeşte, fără niciun scop intenţionat. Ca de pildă felul cum intră un cumnat în viaţa unui om.

3 – Întâmplarea

(Cum tonul lui Marlow era oarecum de scuză, iar noua noastră cunoştinţă se întoarse din nou spre fereastră, luai asupra mea să spun:

— Ai dreptate. Cea mai mare parte a căsătoriilor nu se fac cu un scop gândit, raţional; dar asta nu le face mai puţin reuşite. Raţiunea, ca şi pasiunea, duce uneori pe un drum greşit. Ştiu că nu eşti un cinic.

Marlow zâmbi, un zâmbet îndreptat spre trecut, căci nu purta pică celor pe care-i cunoscuse.

— Căsătoria micului Fyne era foarte reuşită. Nu fusese făcută cu niciun fel de scop. Fyne, trebuie să ştiţi, era un pedestraş pasionat. Îşi petrecea vacanţele cutreierând toate meleagurile ţării. Gusturile lui erau simple. Punea foarte multă convingere şi perseverenţă în

felul cum îşi petrecea vacanţele. În sezonul potrivit îl întâlneai pe câmp pe Fyne, un bărbat mic, cu o faţă serioasă, cu pieptul larg, cu un rucsac ponosit în spinare, îndreptându-se spre vreo clopotniţă de biserică. Avea oroare de drumurile bine cunoscute. A scris o dată o cărticică numită *Itinerariul drumeţului* şi era recunoscut ca o autoritate în privinţa potecilor Angliei. Astfel într-un an, străbătând câmpiile, după metoda lui, a intrat într-un frumos sat din Surrey, unde a întâlnit-o pe domnişoara Anthony. Simplu accident, vedeţi. S-au înţeles imediat foarte bine, probabil pe deasupra vreunui gard. Micul Fyne avea vederi foarte solemne în ce priveşte destinul femeilor pe-acest pământ, natura iubirii noastre pământene, obligaţiile acestei vieţi trecătoare şi aşa mai departe. Probabil că le-a destăinuit şi viitoarei sale soţii. Vederile domnişoarei Anthony asupra vieţii erau de asemenea foarte precise, dar într-un fel diferit. Nu ştiu cum o fi curtat-o şi cum a peţit-o, îmi închipui că în mod clandestin şi sunt sigur că într-un mod deosebit de grav, în fundul dumbrăvilor, în spatele gardurilor vii…

— De ce clandestin? întrebai eu.

— Din cauza tatălui domnişoarei. El era un sentimental primitiv şi avea opinii ferme în privinţa prerogativelor lui părinteşti. Era un om cumplit; dar singura evidenţă a facultăţii imaginative a lui Fyne era mândria lui pentru familia nevestei sale. Îi stimula de asemenea şi ingeniozitatea. E dificil, – nu? – să introduci numele de fată al soţiei tale într-o conversaţie generală. Dar simplul meu Fyne îl folosea pe căpitanul Anthony în acest scop. Alt –, fel nici n-aş fi auzit vreodată de acest om. „Fratele marinar al soţiei mele” erau cuvintele lui. Îl pomenea pe fratele marinar în tot felul de subiecte, în chestiuni indiene şi coloniale, în probleme comerciale, povestiri de călătorie, vacanţe la mare şi aşa mai departe.

Odată, mi-aduc aminte, l-a adus pe tapet pe „fratele marinar al soţiei mele, căpitanul Anthony” în legătură cu nimic altceva decât un apus de soare. Şi micul Fyne nu uita niciodată să adauge: „ştiţi, fiul lui Carleon Anthony, poetul 1. În astfel de ocazii îşi cobora vocea în aşa fel încât lumea era impresionată sau se prefăcea că este.

Răposatul Carleon Anthony, poetul, a cântat la timpul lui plăcerile casnice şi sociale ale epocii noastre, într-o foarte fericită versificare, scopul său fiind, după propriile-i cuvinte, „de a glorifica rezultatul a şase mii de ani de evoluţie a rafinamentului în gândire, în maniere şi sentimente”. Pentru ce a fixat termenul de şase mii de ani, nu ştiu. Poemele sale se citeau ca nişte romane sentimentale, povestite în versuri, şi erau de o calitate realmente superioară. Simţeai de parcă erai luat într-o plăcută plimbare, de o încântătoare doamnă, într-o trăsură trasă de un ponei. Dar în viaţa sa domestică, acelaşi Carleon Anthony, vădea temperamentul omului primitiv al cavernelor. Era un bărbat robust, implacabil, cu o faţă frumoasă, arbitrar şi sever cu cei care depindeau de el, dar încântător de blând în purtarea lui faţă de străinii admirativi. Aceste manifestări contrastante trebuie să fi fost exasperante pentru familia lui care a avut mult de suferit. După moartea celei de-a doua soţii, fiul său, căruia din simplu capriciu continua să-i facă educaţia acasă, a fugit pur şi simplu şi, ca şi când ar fi fost dezgustat de plăcerile civilizaţiei, s-a aruncat, figurativ vorbind, în braţele mării. Fiica, cea mai mare dintre cei doi copii, fie din milă, fie poate pentru că femeile prin firea lor sunt mai îndurătoare, a mai rămas câţiva ani în sclavia poetului, până când a avut şi ea norocul să scape, aruncându-se în braţele, în puternicele braţe, ale pedestraşului Fyne. Aceasta a fost sau un mare noroc sau un act de mare perspicacitate. Mi-aş fi imaginat că un funcţionar de stat

este ultima fiinţă din lume care să o ferească de trăsăturile de caracter ale omului cavernelor de care fugea. După căsătorie, tatăl ei n-a mai vrut niciodată s-o vadă. Este greu de înţeles un egoism atât de feroce, decât doar ca o rafinată perversitate. Dar existau oarecari îndoieli asupra sănătăţii mintale a lui Carleon Anthony, cu mult înainte de moartea lui.

Cea mai mare parte din cele de mai sus le deţin de la Marlow, căci tot ce ştiam despre Carleon Anthony era versiunea lui, rece dar fascinantă. Marlow m-a asigurat că menajul a fost foarte reuşit, ba chiar fericit, într-un fel serios, neteatral, pe deasupra fiind binecuvântat şi cu trei copii sănătoşi, activi, încrezători în propriile lor puteri, trei fete. Erau şi de toate, bune pedestraşe. Chiar şi cea mai mică mergea kilometri întregi dacă n-o opreau. Doamna Fyne avea tenul bronzat şi purta bluze cu pieptul scrobit ca la cămăşile bărbăteşti, guler înalt şi o cravată lungă. Marlow îi cunoscuse într-o vară, la ţară, unde închiriau întotdeauna o casă pentru vacanţă…

Aici furăm întrerupţi de domnul Powell, care declară că trebuia să ne părăsească. Se schimba fluxul, ne anunţă el, depărtându-se brusc de la fereastră. Dorea să fie la bordul cuterului său înainte ca acesta să înceapă să se clatine şi, bineînţeles, avea să doarmă la bord. Când era în croazieră nu dormea niciodată decât pe cuter. Dispăru într-o clipă, fără multă ceremonie, dar fără să ne ofenseze, şi lăsându-ne sub impresia că-l cunoaştem de foarte mult timp. Felul deschis, sincer în care ne povestise startul său în viaţă făcuse ca relaţiile dintre noi să pară astfel. Nu mi-a trecut deloc prin gând că aveam să-l mai revăd vreodată. Dar Marlow îşi exprimă speranţa că-l va mai întâlni nu peste mult timp.

— El navighează toată vara la gurile fluviului, aşa că va fi uşor de găsit în orice weekend, remarcă el „sunând

clopoţelul ca să ne socotim cu chelnerul.

Mai târziu l-am întrebat pe Marlow pentru ce doreşte să cultive această cunoştinţă întâmplătoare. Îmi mărturisi, scuzându-se, că era din simplă curiozitate.

Eu mă laud că înţeleg tot felul de curiozităţi. Curiozitatea în privinţa faptelor zilnice, a lucrurilor obişnuite, a oamenilor obişnuiţi. Curiozitatea este o foarte respecta

„Bilă facultate a minţii omeneşti – de fapt nici nu pot concepe o minte lipsită de curiozitate. Ar fi ca o cameră permanent încuiată. Dar în acest caz anume, domnul Powell părea să ne fi dat o completă pătrundere a personalităţii sale, aşa cum era ea; o personalitate capabilă de discernământ, sensibilă la extravaganţele sorţii, dar esenţialmente simplă în ea însăşi.

Marlow era de aceeaşi părere cu mine. El explică totuşi că de data aceasta curiozitatea lui nu era stârnită exclusiv de domnul Powell. Ea pornea mai de departe, din faptul întâmplătoarei lui cunoştinţe, la ţară, cu soţii Fyne. Iar această tot întâmplătoare întâlnire cu un om care navigase cu căpitanul Anthony, nu făcuse decât să-i reanime curiozitatea. Să i-o reanime cu un scop, un scop căruia mi-a fost dat şi mie să-i cunosc natura şi originea. Mie mi-a fost adus la cunoştinţă în mai multe etape, la intervale care nu sunt indicate aici. În acea primă ocazie i-am spus lui Marlow, oarecum surprins:

— Dar dacă-mi amintesc bine, i-ai spus lui Powell că nu l-ai cunoscut pe căpitanul Anthony.

— Nu. Nu l-am văzut niciodată. Cu mulţi ani în urmă, dar parcă şi acum aud vocea adâncă şi solemnă a micului Fyne anunţând apropiata vizită a fratelui soţiei sale, „ştiţi, fiul poetului”. Sosise la Londra dintr-o lungă călătorie şi, fiindcă ocupaţiile îi permiteau, venea să stea cu rudele sale câteva săptămâni. Fără îndoială, noi doi vom găsi multe

lucruri de vorbit împreună, în legătură cu vocaţia noastră comună, adăugase micul Fyne cu infatuare, în şoaptă şi foarte grav, de parcă marina comercială ar fi fost o societate secretă. Trebuie să înţelegi că aveam de-a face cu soţii Fyne numai la ţară, în timpul vacanţei lor. Acesta era al treilea ah. Despre existenţa lor de la oraş nu ştiam mai mult decât ceea ce se putea deduce prin analogie. Jucam şah cu Fyne, după amiaza, târziu, iar uneori mă duceam la ei destul de devreme ca să iau ceaiul împreună cu toată familia, la o masă mare rotundă. Şedeau în jurul mesei, arşi de soare, fără să zâmbească şi rostind doar puţine cuvinte. Chiar şi copiii erau tăcuţi, ca şi când s-ar fi dispreţuit unul pe altul şi pe părinţii lor. Uneori Fyne, cu bărbia în piept, murmură câte o remarcă isignifiantă. Doamna Fyne zâmbea mecanic (avea o dantură splendidă) în timp ce împărţea ceai, pâine, unt. Ceva care nu era chiar răceală, nici indiferenţă, dar un fel de deosebită stăpânire de sine, o făcea să pară o excelentă guvernantă, foarte capabilă şi demnă de încredere; ca şi când Fyne ar fi fost un văduv, iar copiii n-ar fi fost ai ei ci numai încredinţaţi grijei şi nesentimentalei sale priceperi. Te-ai fi aşteptat să se adreseze lui Fyne cu „domnule”. Când îi spunea John, erai surprins ca de o familiaritate scandaloasă. Atmosfera acelei vacanţe era, dacă pot să spun aşa, strălucitor de plicticoasă. Feţe sănătoase, tenuri blonde, ochi albaştri, dar niciun zâmbet sincer din partea nici unuia, decât doar de la o tânără prietenă.

Problema acestei prietene mă preocupa foarte mult. Cum şi de unde găseau soţii Fyne acele drăgălaşe creaturi, să vină şi să stea cu ei, nu-mi pot închipui. La început am presupus nebuneşte că veneau să-l amuze pe Fyne. Dar în curând am descoperit că el nu le deosebea pe una de alta, deşi era evident că prezenţa lor se datora solemnei sale aprobări. Fetele acelea veneau de fapt pentru doamna

Fyne, pe care o tratau cu o deferenţă plină de admiraţie. Ea răspundea unei necesităţi a lor. Şedeau la picioarele ei. Erau ca nişte discipole. Părea foarte ciudat. Pe Fyne nici nu-l luau în seamă. Cât despre mine, mă făceau să simt că nici nu exist.

După ceai, jucam şah şi atunci, veşnica gravitate a lui Fyne devenea uşor nuanţată de o vagă licărire interioară, ce părea a fi o slabă satisfacţie. De divina frivolitate a unui râs, nu era capabil decât în faţa tablei de şah. Anumite poziţii ale jocului îi păreau mai comice decât orice altceva pe lume.

— Te bătea, de obicei? întrebai eu.

Da, mă bătea, recunoscu Marlow cu grabă.

Astfel, el şi Fyne, după ceai, jucau două partide. Copiii hurdau împreună pe-afară, cu giavitate, aşa cum te-ai fi aşteptat de la copiii lui Fyne, iar doamna Fyne se ducea înfundul grădinii cu prietena din săptămâna aceea. Întotdeauna, imediat după ceai, se plimba, cuprinzând cu braţul talia prietenei. Marlow povestea că doar cu una din aceste prietene a avut ocazia să vorbească şi asta cu totul pe neaşteptate, când pierduse orice speranţă să vină în contact cu vreuna din aceste fete atât de rezervate.

Într-o zi văzu o femeie plimbându-se pe lângă marginea unei înalte cariere, care se ridica abrupt la cel puţin treizeci şi ceva de metri de la un drum ce se termina sus, pe înălţimea excavată. Cum din întâmplare el tocmai trecea pe acolo, îi strigase de jos ca s-o avertizeze, căci se afla într-adevăr într-o mare primejdie. La auzul vocii lui, ea se întoarse înapoi şi se retrase, ascunzându-se printre nişte pini tineri care ci eşteau chiar pe marginea prăpastiei.

— M-am aşezat jos pe un maldăr de iarbă, povesti Marlow mai departe. Îmi dăduse emoţii. Poalele fustei ei păreau să plutească peste acea îngrozitoare râpă, atât de

aproape era de marginea ei. O acţiune absurdă, o poznă nebunească, nejustificată de niciun motiv imaginabil! Tocmai reflectam la prosteasca temeritate a banalei fete, amintindu-mi şi alte exemple de acelaşi fel, când o văzui coborând cotitura abruptă a drumului. Ţinea în mână bastonul de excursii al doamnei Fyne şi era escortată de câinele lui Fyne. Faţa ei albă ca de mort, mă făcu să tresar de mirare, încât am uitat chiar să-mi ridic pălăria. Şedeam şi mă holbam. Câinele, un animal vioi şi prietenos, care pentru cine ştie ce misterios motiv acordase prietenia lui nevrednicei mele persoane, alergă demonstiativ peste grămada de iarbă şi se vârî sub braţul meu.

Prietena (era una dintre de), trecu ca şi când nu m-ar fi văzut, apoi se opri şi strigă câinele de mai multe ori; dar el se cuibărea şi mai aproape de mine, iar când am încercat să-l împing, făcu uz de acea remarcabilă putere de rezistenţă lăuntrică, datorită căreia un eline devine de nemişcat prin orice fel de lovitură. Tânăra se uită peste umăr şi sprâncenele-i arcuite se încruntară peste faţa albă. Era o privire aproape furioasă. Apoi expresia i se schimbă. Părea nefericită. „Vino aici!” strigă ea încă o dată pe un ton mânios şi deprimat. În fine uni ridicai pălăria, dar câinele, cu limba scoasă şi cu acea imbecilă expresie de voioşie pe care unii câini ştiu să şi-o ia când le convine, se prefăcea că n-aude.

Ea îmi strigă de la distanţă cu disperare:

„Poate veţi binevoi să-l aduceţi acasă. Eu nu mai pot aştepta”.

„Dar nu vreau să am răspunderea acestui câine”, am ripostat eu şi, coborându-mă de pe maldărul de iarbă, am înaintat către ea. Arăta foarte ofensată, aparent pentru că o părăsise câinele. „Dar, am sugerat eu, dacă îmi daţi voie să merg cu dumneavoastră, câinele ne va urma”.

Porni fără să-mi răspundă. Câinele se avântă brusc la

drum, în plină viteză, depărtându-se de noi într-un mic nor de praf. Dispăru un moment din ochii noştri dar imediat îl găsirăm şezând pe iarbă. Sufla din greu la umbra unui gard viu, cu ochi strălucitori, dar se prefăcea că nu ne vede. Nu schimbaserăm nicio. Vorbă până atunci. Fata de lângă mine, trecând pe lângă el, îi aruncă o privire plină de dispreţ.

„El s-a oferit să meargă cu mine”, spuse ea cu amărăciune.

„Şi pe urmă v-a părăsit! am compătimit-o eu. Nu e deloc cavaleresc din partea lui. Dar aceasta nu e decât lipsă de tact. Cred că voia astfel să protesteze împotriva temerarelor dumneavoastră procedee. De ce v-aţi apropiat atât de mult de marginea carierei? S-ar fi putut ca pământul să cedeze. N-aţi observat în fundul râpei un brad smuls? S-a răsturnat chiar dimineaţa trecută, după ploaia de peste noapte”.

„Nu înţeleg de ce n-aş fi temerară dacă aşa îmi place”.

Mă enerva maniera ei bruscă de a-şi susţine fapta nebunească şi i-am răspuns că sunt de acord, pe un ton care aproape sugera că din partea mea putea să-şi frângă şi gâtul. Asta era cu mult mai mult decât aş fi dorit, dar nu-mi plac fetele nepoliticoase. Îi fusesem prezentat doar cu o zi înainte, la masa rotundă de ceai, şi abia dăduse din cap la prezentare; nu-i reţinusem numele, dar i-am observat sprâncenele frumos arcuite, care, după spusele fizionomiştilor, sunt un semn de curaj.

Îi examinam înfăţişarea în linişte. Părul îi era aproape negru, ochii albaştri, adânc umbriţi de gene lungi şi negre. Acum căpătase puţină culoare. Privea drept înainte; colţul buzelor, dinspre partea mea, era puţin lăsat în jos;

bărbia fină, puţin cam ascuţită. Am continuat să-i

spun că oarecare consideraţie pentru alţii ar trebui s-o împiedice de a se juca cu pericolul. Dacă nu pentru altceva, dar ca să evite deprimarea sărmanilor Fyne în caz de accident. I-am spus că habar n-are de mentalitatea provincială. Dacă dădea ocazie unei anchete a procurorului, verdictul ar fi fost sinucidere, cu implicaţia unei iubiri nefericite. Nu vor putea niciodată să înţeleagă că ea şi-a dat osteneala să treacă peste două garduri fortificate numai pentru plăcerea de a se arăta temerară. Şi într-adevăr chiar în timp ce vorbeam astfel, eram eu însumi frapat de fapta ei.

Îmi răspunse că odată moartă, nu mai avea nicio importanţă ceea ce spunea oribila lume. Rostise acestea cu un nemărginit dispreţ; dar ceva, un tremur reţinut al vocii ei, mă făcu s-o privesc din nou. Atunci am observat că genele dese îi erau umede. După cum vă puteţi închipui această surprinzătoare descoperire mă făcu să tac. Arăta nefericită. Şi, nu ştiu cum s-o spun, zău că-i şedea bine. Fruntea înnourată, gura îndurerată, vaga privire fixă! O victimă! Şi acest aspect caracteristic o făcea atrăgătoare; îi dădea, ştiţi, o notă personală-Câinele fugise înainte şi acum ne privea de lângă gardul grădinii lui Fyne, într-o atitudine încordată şi dând din coada-i scurtă, foarte, foarte încet, cu un aer de concentrată atenţie. Fata o luă la fugă cât putea de repede, trecu peste gardul de care vorbeam mai înainte, lăsându-mă în drum – uluit.

După vreo două ore m-am întors la ei pentru şah, ca de obicei. N-am văzut atunci nici fata, nici pe doamna Fyne. Am jucat cele două partide, iar la plecare l-am prevenit pe Fyne că eram chemat la oraş pentru afaceri şi că aveam să lipsesc câtva timp. El regretă foarte mult. Îl aşteptau pe cumnatul său care trebuia să sosească a doua zi, dar nu ştia dacă este jucător de şah. Căpitanul Anthony („ştii, fiul poetului”), era o fire rezervată, timid cu străinii,

neobişnuit cu societatea şi foarte devotat vocaţiei sale, explică Fyne. De când erau căsătoriţi, o singură dată l-au putut convinge să vină să stea cu ei câteva zile. Avusese o copilărie oarecum nefericită, ceea ce-l făcuse să devină un om tăcut. Dar, fără îndoială, încheie Fyne, ca şi când ar fi fost vorba de un mister, fiind amândoi marinari, vom găsi multe să ne spunem unul altuia.

Acest lucru n-a fost niciodată limpezit. Eu am fost reţinut în oraş de la o săptămână la alta, până când părea că nu mai face să mă întorc. Dar cum îmi păstrasem camerele de la fermă, m-am decis să mă mai duc pentru câteva zile.

Era târziu, pe-nserate, când am coborât în mica noastră staţie de ţară. Ochii îmi căzură fără greş pe spinarea lată şi picioarele muşchiuloase, în ciorapi de ciclist, ale micului Fyne. Trecu repede de-a lungul vagoanelor, către capătul trenului, care porni imediat, lăsându-l singur la capul peronului rustic. Când se întoarse acolo unde mă aflam, observai că era foarte tulburat, atât de tulburat încât uitase chiar de convenţionalul obicei de a saluta. „O!” exclamă când mă recunoscu şi se opri nehotărât. Întrebându-l dacă aşteptase pe cineva, să vină cu trenul, păru să nu ştie. Murmură ceva incoherent. M-am uitat cu atenţie la el. După toate aparenţele era treaz, afară de asta era absurd să-l suspectezi pe Fyne de neglijarea vreunei reguli de bună cuviinţă, mai importantă sau nu, mai mică sau mai mare. Era de asemenea o persoană prea serioasă şi prea chibzuită ca să înnebunească subit. Dar pentru că părea să fi uitat că are o limbă în gură, m-am gândit să-l las în pace, cu misterul lui cu tot. Spre surpriza mea, m-a urmat în afara staţiei şi se ţinea după mine, deşi nu-l încurajasem. Totuşi nu i-am respins încercările de a face conversaţie. Spunea că nu se mai aştepta să vin. Mă considera plecat definitiv. Vremea

fusese frumoasă tot timpul şi aşa mai departe. Am înţeles de asemenea că fiul poetului îşi scurtase şederea la ei şi se întorsese cu o zi în urmă la nava sa.

Această informaţie nu mă impresionă decât prea puţin. Crezând cu moderaţie în ereditate, ştiam prea bine cât de mult modelează viaţa pe mare un om, atât în înfăţişarea lui exterioară, cât şi sufleteşte, imprimându-i un caracter prozaic – căci un marinar nu e un aventurier. N-am exprimat niciun regret că scăpasem ocazia de a-l cunoaşte pe căpitanul Anthony şi înaintam pe drum tăcuţi când, deodată, pe când ne apropiam de casa lor de vacanţă, Fyne rupse tăcerea pe neaşteptate, spunând că mă va mai însoţi o bucată de drum.

„Te conduc până acasă”, bolborosi el şi se îndreptă spre portiţa unde se zărea silueta neclară a doamnei Fyne, care vizibil îi pândea sosirea. Era singură. Copiii trebuie să fi fost culcaţi şi n-am văzut nicio prietenă care să aştepte lângă ea, siluetă vagă dar neînşelătoare, pe jumătate pierdută în obscuritatea grădiniţei.

L-am auzit pe Fyne exclamând: „Nimic!” şi apoi vocea demnă a doamnei Fyne, pronunţând calm şi tăios: „E aşa cum am spus eu”. În acest timp eu trecusem mai departe, scoţându-mi pălăria. Aproape imediat Fyne mă ajunse din urmă şi-şi încetini mersul după al meu, ceea ce trebuie să fi fost teribil de enervant pentru înaltele sale însuşiri de pedestraş. Sunt sigur că întreaga sa persoană muşchiuloasă trebuie să fi suferit de o enervare fizică îngrozitoare, dar n-a încercat s-o alunge prin conversaţie. A păstrat o tăcere grea, posomorâtă, care nu prevestea nimic bun. Şi eram şi eu plictisit. Dintr-odată, am prevăzut ameninţarea unei neplăceri şi mai mari. Da! Era aşa de tăcut pentru că avea ceva să-mi spuie.

M-am simţit extrem de înfricoşat. Dar omul, animal nesăbuit, este astfel făcut încât în curiozitatea lui, cea mai

meschină dintre curiozităţi, este în stare să treacă peste toate temerile, peste orice silă, chiar peste însăşi disperarea. La laconica mea invitaţie să intre să bem ceva, răspunse cu un adânc şi grav: „Mulţumesc, voi intra”, de parcă ar fi răspuns în biserică. Faţa sa, văzută în lumina lămpii, nu-mi dădea nicio indicaţie despre caracterul iminentei comunicări; într-adevăr, nu-mi putea arăta nimic despre natura lucrurilor, expresia sa normală fiind aceea a celei mai adânci seriozităţi. Era perfectă şi nemişcată şi cu siguranţă că ar fi fost la fel şi dacă ar fi avut ceva hazliu de povestit.

Mă privi cu seriozitate şi se descărcă de unele remarci importante asupra dorinţei doamnei Fyne de a lega prietenii, de a sfătui şi a conduce pe drumul vieţii tot felul de tinere fete. Era o misiune benevolă. El aproba în general vederile şi principiile soţiei sale.

Toate acestea cu o solemnă stăpânire de sine şi pe un ton bine măsurat. Totuşi, întrucâtva, aveam irezistibila convingere că era exasperat de ceva anume. În nelegiuita speranţă de a mă amuza pe spinarea unui semen în nenorocire, l-am întrebat direct: „Ce se întâmplă? Ce nu e în regulă?”

Era în neregulă faptul că dispăruse o prietenă. Lipsea exact de la ora şase dimineaţa. Femeia care face menajul o văzuse la acea oră ieşind din casă, ca să se plimbe. Părerile pedestraşului Fyne erau destul de largi în ceea ce priveşte o plimbare; dar fata nu se întorsese pentru dejun, nici pentru ceai, nici la cină. Nu venise nici pe potecă, nici pe drum, nici cu trenul. El fusese împotriva efectuării unor cercetări. Ar fi stârnit clevetirile întregului sat. Soţii Fyne o aşteptaseră să apară dintr-un moment în altul, până când umbrele nopţii şi tăcerea somnului pusese stăpânire încetul cu încetul pe întinsul şi paşnicul peisaj rural din jurul casei.

După ce-mi povesti toate acestea, Fyne rămase stingherit, cuprins de suferinţă şi de nehotărâre. Ca să se ducă la culcare nici nu putea fi vorba – şi nici nu putea face vreun demers la ora aceea. Ce să facă, nici el singur nu ştia!

L-am întrebat dacă era vorba de domnişoara pe care! o văzusem cu o zi sau două înainte de a pleca la oraş. Nu-şi amintea. Era fata cu părul negru şi ochi albaştri? l-am mai întrebat. La drept vorbind, n-ar fi putut spune ce culoare de ochi avea. Nu avea spirit de observaţie decât pentru particularităţile potecilor, domeniu în care era o autoritate.

M-am gândit cu uimire şi cil oarecare admiraţie că tinerele discipole ale doamnei Fyne erau pentru gravitatea soţului ei, nimic mai mult decât nişte umbre trecătoare. Totuşi, cu oarecare ezitare, Fyne se aventură să afirme că da, părul fetei era de-o culoare închisă.

„Am avut mult de furcă cu fata asta de la început până la sfârşit, explică el solemn, apoi, sărind în sus ca împins de un are, îşi înşfăca şapca de pe masă. S-ar putea să se fi întors acasă, strigă cu vocea lui de bas”.

Am ieşit după el, afară pe drum.

Era una din acele nopţi răcoroase, senine şi înstelate, care-ţi oprimă spiritul, îţi anihilează mândria, prin puternica evidenţă a teribilei singurătăţi, a obscurei şi neajutoratei neînsemnătăţi a planetei noastre pierdută în splendida revelaţie a unui univers strălucitor dar fără suflet. Urăsc un astfel de cer. Lumina zilei este prietenoasă omului care trudeşte sub un soare ce-i încălzeşte inima; apoi nopţile înnourate, nopţi blânde, de catifea, sunt mai binevoitoare faţă de neînsemnătatea noastră. Eram gata să mă întorc înapoi în salonul meu luminat. Mi se părea din cale afară de ridicol să mă asociez cu Fyne, care în costumul lui cu pantaloni scurţi, se agita în faţa oştilor îngereşti, pe un pământ plin de umbre, ca să caute o fată

fugară ce dispăruse ca o nălucă. Pe de altă parte, era ceva fascinant în însăşi acea absurditate. Astfel, el o luă înainte în cel mai bun stil pieton, iar eu mă găseam implicat în toată povestea asta, la unsprezece noaptea, ca sub puterea unei vrăji.

În depărtare, peste câmpii şi copaci, ca o pată în vasta obscuritate, o fereastră luminată şi cu oblonul ridicat, la casa de ţară a soţilor Fyne, părea un semnal luminos menit să ghideze pe drumeţul rătăcit. Înăuntru, la masa pe care era aşezată lampa, o văzurăm pe doamna Fyne, stând cu braţele încrucişate, fără ca vreun fir de păr al coafurii ei să nu fie la locul lui. Arăta exact ca o guvernantă care culcase copiii, iar atitudinea sa faţă de mine era exact atitudinea neutră a unei guvernante. Faţă de soţul ei de asemenea.

I Fyne îi spuse că eram la curent cu evenimentul. Niciun muşchi de pe faţa ei frumoasă, netedă şi rumenă nu se mişcă. Era educată în acest sens. Deoarece văzuse două soţii succesive ale delicatului poet băgate în mormânt, adoptase acea atitudine rece şi detaşată, pentru a întâmpina izbucnirile nervoase ale firii egoiste a înzestratului ei tată. Devenise acum o a doua natură. Cred că a fost întotdeauna astfel, chiar atunci când a fugit cu Fyne. Când îţi aminteai de acest eveniment în faţa ei, în imaginaţia ta căpăta un aspect minunat. Dar, într-un fel, stăpânirea ei de sine se potrivea foarte bine cu solemnitatea invariabilă a micului Fyne, îmi părea oarecum rău de el. Era atât de îngrijorat! Suferinţa solemnităţii. În acelaşi timp, întâmplarea mă amuza. Nu priveam printr-o prismă tristă fapta acelei fete fugare. Într-un fel, nu puteam. Dar n-am spus nimic. Şi niciunul dintre ei n-a spus ceva. Şedeam în jurul mesei aceleia mari şi rotunde, de parcă ne adunaserăm pentru o conferinţă, şi ne priveam unul pe altul într-un fel de consternare prostească. Aş fi

sfânşit prin a râde deschis, dacă n-aş fi fost împiedicat în această indecenţă de bietul Fyne, care începu să se poarte în mod absurd.

Declară cu gravitate şi durere că se va duce la poliţie a doua zi de dimineaţă, să afişeze anunţuri cu descrierea fetei, că va pune oameni să dragheze fundul lacurilor pe o întindere de mai multe mile. Te făcea să te înflori. Am sugerat că ar fi bine să înştiinţeze rudele fetei. Mi se părea o idee foarte firească. Dar Fyne şi soţia lui schimbară o privire atât de semnificativă, încât m-am simţit de parcă aş fi făcut o remarcă lipsită de tact.

Doream realmente să-l ajut pe bietul Fyne; şi când mi-am dat seama că suferea ca bărbat din pricina imposibilităţii de a acţiona, şi de aşteptarea aceea pasivă, am spus: „Până mâine nu se poate face nimic. Dar fiindcă mi-ai dezvăluit natura gândurilor dumitale, îţi voi spune ce s-ar putea face imediat. Putem merge să ne uităm în fundul acelei vechi cariere, care se află la acelaşi nivel cu drumul, cam la un kilometru depărtare de aici”.

La aceasta soţii făcură ochii mari şi atunci le-am povestit despre întâlnirea mea cu fata. S-ar putea ca lucrul să te surprindă dar te asigur că până în clipa aceea n-am privit lucrurile sub aspectul acesta. A fost ca o revelaţie îndrumătoare, trecutul aruncând o lumină sinistră asupra viitorului. Fyne deschise gura cu gravitate şi tot cu gravitate o închise. Nimic mai mult. Doamna Fyne spuse: „Ar fi bine să vă duceţi să vedeţi”, cu un aer ca şi când calmul ei ar fi fost înţepat cu un ac într-un loc secret.

Iar eu – ştii ce stupid pot fi uneori – am întrezărit cu dispreţ pentru prima dată că, stimulând fantezia morbidă a lui Fyne, am căzut eu singur în ea, alegându-mă cu perspectiva unor noi alergături. Şi ce rău îmi părea că am vorbit! Ştii cât de puţin îmi place să merg – cel puţin pe pământ solid, rural; căci puntea unui vas o pot străbate o

noapte întreagă ceţoasă, dacă e nevoie, şi nici nu-mi pasă. E de asemenea o oarecare satisfacţie să vagabondezi pe străzile unui oraş mare, până când cerul păleşte la marginea acoperişurilor. Am făcut asta de nenumărate ori, dintr-un fel de plăcere. Dar ea să orbecăiesc prin beznă, pe drumurile unui sat adormit, e pentru mine un efort şi un coşmar obositor. Cu o nepăsare perfectă, doamna Fyne mă privi ieşind în urma soţului ei. Femeia asta era de piatră.

Proaspăta noapte avea un miros de pământ reavăn, de orazde întoarse, ca un mormânt – asociaţie deosebit de odioasă pentru un marinar, datorită ideii de închidere într-un spaţiu limitat, îngust; da, chiar când a părăsit speranţa de a fi înmormântat în mare, cam ultima speranţă pe care o părăseşte un marinar în mod conştient, după ce a fost – cum se întâmplă – de vreo încercare, în mrejele pământului. Un puternic miros ca de mormânt. Şanţul de la marginea drumului trebuie să fi fost de curând săpat în faţa casei.

I După ce ieşi din grădină, Fyne prinse viteză ca un cuter de curse. Ce era un kilometru pentru el? Sau chiar douăzeci? Vă închipuiţi că ar fi putut da înapoi de la o astfel de misiune? Nici vorbă de aşa ceva. Era, presupun, forţa geniului pedestru. Am alergat şi eu alături de el într-o dispoziţie de adâncă autobatjocorire şi profund vexat de haimanaua de fată. Pentru că, moartă sau vie, o consideram o haimana…

Am zâmbit neîncrezător la ferocitatea lui Marlow; dar el, oprindu-se un moment, cu un ciudat aer retrospectiv, nu dădu înapoi deloc.

— Da, da, chiar de-ar fi fost moartă. Şi acum te-ai scandalizat. Vezi, eşti un tip de bărbat galant. Dar în firea mea e destulă feminitate ca să-mi pot elibera judecata despre femei de o înşelătoare reticenţă. Şi atunci de ce m-aş tulbura? Pentru mine, o femeie nu e în mod necesar o

păpuşă sau un înger. E o fiinţă omenească, foarte asemănătoare mie. Şi am întâlnit prea multe suflete moarte zăcând, ca să spun aşa, la poalele unor locuri înalte, de neatins, pentru ca doar un eventual cadavru în fundul unei cariere, să-mi amuţească sinceritatea.

Gura ca de prăpastie a carierei arăta ameninţător de impresionantă. Recunosc că atât eu cât şi Fyne am ezitat o clipă înainte de a ne avânta din drum în tufişurile ce creşteau pe o mare întindere la picioarele înaltului zid de calcar. Tufişurile erau pline de rouă. Mai erau pe acolo şi gropi ascunse, pline de noroi. Ne-am târât în patru labe, am căzut şi am dibuit, pipăind pământul cu mâinile noastre. Eram uzi, juliţi, mânjiţi de noroi pe haine. Deodată, Fyne căzu brusc într-o groapă ciudată, probabil vreun cuptor de ars varul, scos din uz. Vocea lui se ridica disperată, mai mult ca oricând solemnă şi profundă. Aceasta a fost descărcarea comică a unei situaţii absurd dramatice. În timp ce-l trăgeam afară, mi-am permis, în fine, să râd tare. Bineînţeles, Fyne n-a râs.

Nu e nevoie să mai spun că n-am găsit nimic, după o cercetare cât se poate de conştiincioasă. Fyne a împins cercetarea până la o baracă dărăpănată, pe jumătate îngropată într-o vegetaţie îmbibată de rouă. Aprinse mai multe chibrituri, ca să fie absolut sigur că fugara prietenă a nevesti-sii nu se ascunsese pe acolo. Scurtele pâlpâiri îi luminau chipul grav şi impasibil, şi atunci mi-am dat drumul de-a binelea şi am râs în hohote.

L-am întrebat dacă presupunea într-adevăr că o fată în toate minţile ar fi mers să se ascundă în baraca aceea; şi dacă da, pentru ce?

Plin de dispreţ faţă de veselia mea, îşi mormăi doar gratitudinea în profundul său bas, că n-o găsiserăm nicăieri, pe acolo. Devenind extrem de sensibil (un efect al îi itaţiei) la tonalităţile – aş putea spune – acestei afaceri,

am simţit că era vorba doar de o gratitudine imperfectă, rezervată, cu un ochi încă asupra posibilităţilor ce le ofereau iazurile din împrejurimi. Şi îmi amintesc că am râs, am râs din toată inima de bietul Fyne.

Ceea ce într-adevăr mă enerva, era iuţeala cu care mergea. Deosebirile de concepţii politice, etice şi chiar estetice, nu ridică antagonisme grozave. Opinia cuiva, gustul, pot să se mai schimbe – de fapt chiar aşa se întâmplă. Chiar concepţia cuiva despre virtute depinde de vreo fericită tentaţie care poate apărea oricând. Toate aceste lucruri se întâmplă mereu. Dar o deosebire temperamentală, temperamentul fiind imutabil, este originea urii. De aceea luptele religioase sunt cele mai cumplite. Temperamentul meu în privinţa chestiunilor ce aparţin pământului solid, este un temperament de mişcări făcute pe-ndelete, de mers domol. Şi iată-l colo pe micul Fyne, mărşăluind apăsat pe drum în felul cel mai jignitor. Un om credincios bocancilor cu şireturi şi cu talpă groasă; în timp ce temperamentul meu cere pantofi subţiri şi uşori. Bineînţeles că n-ar fi putut fi nici vorba de prietenie între noi; dar la provocarea de a ţine pasul cu el, am început să-l antipatizez de-a binelea. I-am cerut, în mod sarcastic, să-mi spuie dacă suntem angajaţi într-o farsă sau în’r-o tragedie. Voiam să ştiu, i-am spus eu, ca să-mi pun ordine în sentimente, care se aflau într-o stare de confuzie ruşinoasă.

Dar Fyne era tot atât de sensibil la sarcasme ca o broască ţestoasă. El tropăia mai departe şi s-a mărginit să rostească repede şi din adâncul pieptului său adânc, într-un mod vag şi dubios: „Mi-e frică… mi-e frică!…”

Aceasta era tragic. Tropăitul bocancilor lui era singurul zgomot într-o lume vagă, neclară. Mă ţineam pe lângă el cu un pas comparativ fantomatic, silenţios. Printr-o ciudată iluzie, drumul părea să urce spre o mulţime de

stele joase, la o distanţă nu prea mare, dar pe măsură ce avansam, noi întinderi de panglică brumărie păreau să se ridice de sub pământul negru. Pe când mergeam, am observat că lampa din salonul meu din casa de la fermă, era încă aprinsă. Dar nu l-am părăsit pe Fyne ca să alerg s-o sting. Avântul său de neîntrerupt pedestraş m-a ţinut pe urmele lui, înainte de a mă putea decide.

„Spune-mi, Fyne, i-am strigat, nu-i aşa că nu crezi că fata e nebună?”

Nu răspunse nimic. În curând, ca un semnalizator, apăru fereastra casei lui. Fyne rosti atunci solemn şi cu multă siguranţă: „Desigur că nu. Dar imediat adăugă: O tânără persoană foarte nervoasă, în adevăr”, ceea ce mă descumpăni din nou. Era oare vorba de o tragedie?

„Nimeni nu se scoală la şase dimineaţa ca să se sinucidă, declarai eu tăios. E ceva nemaiauzit. Asta e o farsă!”

De fapt nu era nici farsă, nici tragedie.

Ajungând în faţa casei, o zărirăm pe doamna Fyne înăuntru, şezând încă în lumina puternică, la masa rotundă, cu braţele încrucişate. S-ar fi zis că nu-şi mişcase capul nici cu un centimetru de când plecaserăm noi. Era uimitoare; crud de uimitoare. De ce crud? Nu ştiu. Poate pentru că o vedeam eu atunci într-o lumină crudă. Vreau să spun, material crudă, în lumina unei lămpi fără abajur. Concluziile minţii noastre depind aşa de mult de senzaţiile fizice momentane, nu? Dacă lampa ar fi fost umbrită, poate că m-aş fi dus acasă după ce mi-aş fi exprimat politicos participarea la necazul lor.

Să pierzi o prietenă în felul acesta e neplăcut. Şi e şi misterios. Atât de misterios încât un astfel de mister se lipeşte şi de oamenii cărora li se întâmplă asemenea lucru. Deşi la drept vorbind nu i-am înţeles niciodată pe soţii Fyne, el cu solemnitatea pe care o extindea chiar când îşi

mânca felia de pâine cu unt; ea, cu aerul acela de detaşare şi hotărâre în a înfrunta obişnuitul curs al vieţii ei serbede, în care tăiatul pâinii şi al untului îmi apărea, până la urmă, cel mai periculos episod. Câtva timp m-am amuzat, presupunând că pentru minţile lor această lume a noastră trebuie să aibă un aspect copleşitor şi că minţile lor conţineau gânduri grozav de serioase şi extrem de disperate – şi am încercat să-mi imaginez ce viaţă palpitantă trebuie să ducă ei în inscrutabilele adâncimi ale fiinţei lor. Lucrul acesta din urmă era dificil pentru o persoană fluşturatică (sunt sigur că pentru soţii Fyne eu eram o persoană fluşturatică), iar amuzamentul în sine nu era prea mare; totuşi – la ţară – departe de orice stimulente mintale!… Eforturile mele îi investise cu un fel de profunzime amuzantă.

Dar când Fyne şi cu mine am intrat în cameră, în lumina familiară şi rece a lămpii, potrivnică jocurilor de imaginaţie, i-am văzut pe cei doi dezbrăcaţi de orice veşmânt cu care mă amuzasem să-i îmbrac ca să fac haz. Erau destul de ciudaţi. Dar există oare vreo fiinţă omenească să nu fie, în secret, mai mult sau mai puţin ciudată? Oricare ar fi fost însă secretul lor, pentru mine

T

era evident că nu era vorba nici de ceva subtil şi nici profund. Erau o pereche serioasă, bună, stupidă, şi foarte plictisită. Asta erau ei – cu obişnuita neşlefuire a oamenilor de mijloc. Nu exista nimic în ei care să poată fi atins de lumina lămpii, fără cel mai slab risc de indiscreţie.

Cum am intrat în cameră, Fyne anunţă rezultatul spunând: „Nimic”, cu acelaşi ton cu care vorbise la portiţă, când se întorsese de la gară. Şi ca şi atunci, doamna Fyne rosti un inciziv „E cum am spus eu”, care ar fi putut fi chiar ecoul cuvintelor ei din grădină. Ne uitarăm toţi trei unul la altul, ca şi când am fi fost pe marginea unei

destăinuiri. Nu ştiu dacă doamna nu era vexată de prezenţa mea. Ar fi fost greu s-o numim indiscreţie, nu-i aşa? Micul Fyne începuse, lucrurile trebuiau să meargă mai departe. Stăteam în faţa ei mânjiţi cu acelaşi noroi (Fyne era o adevărată privelişte, făcea să-l vezi), zgâriaţi de aceleaşi crengi ţepoase, conştienţi de aceeaşi experienţă. Da. În faţa ei. Iar ea ne privea cu braţele încrucişate, cu o extraordinară plenitudine de presupusă responsabilitate. M-am adresat ei: „

„Nu credeţi că e vorba de un accident, nu-i aşa, doamnă Fyne?”

Ea dădu din cap a negaţie, în timp ce Fyne, plin de noroi şi cu o faţă cât se poate de serioasă, părea s-o sprijine cu toată greutatea solemnei sale prezenţe. Nu se putea concepe ceva mai absurd. Era delicios. Şi am continuat cu o subliniere distinctivă: „Trebuie să înţeleg atunci că susţineţi teoria sinuciderii?”

Nu ştiu dacă sunt predispus la delir, dar printr-o aberaţie subită şi alarmantă, în timp ce aşteptam răspunsul ei, am văzut cu ochii minţii trei căţei dresaţi dansând pe picioarele lor dindărăt. Nu ştiu de ce. Poate din cauza pătrunzătoarei solemnităţi. Nu e nimic mai solemn pe lume ca ţopăitul câinilor dresaţi.

„A vrut să dispară. Asta e tot”.

Cu vorbele acestea mi-a răspuns doamna Fyne. Agresivitatea tonului ei a fost însă prea mult pentru răbdarea mea. Într-o clipă m-am aflat în afara dansului şi pe toate patru labele, ca să spun aşa, cu libertatea de a lătra şi muşca.

„Pe dracu’ a vrut! strigai eu. Ce-i aia că a vrut să… Aşa, dintr-odată, oricum, fără să-i pese de nimic… Am avut privilegiul să întâlnesc pe acea bruscă şi nesăbuită domnişoară şi trebuie să spun că, cu aerul ei de victimă furioasă…”

„Exact”, spuse doamna Fyne, cu totul pe neaşteptate, ca o capcană de fier care se închide brusc. M-am holbat la ea. Cât de provocatoare era!

Am pornit să-mi termin tirada: „M-a frapat de la prima vedere ca cea mai nerezonabilă şi încăpăţânată fată din câte…”

„De ce ar trebui ca o fată să fie mai rezonabilă decât alte persoane? Decât orice bărbat, de exemplu?” întrebă doamna Fyne, cu încă o şi mai mare pretenţie de responsabilitate în felul ei de a se comporta.

„Bineînţeles, am exclamat eu, nu prea tare, e adevărat, dar convingător: Aşadar sunt vrednice să fie desconsiderate sentimentele prietenilor, ale rudelor sau chiar ale străinilor?” Am întrebat-o pe doamna Fyne dacă nu era de părere că e un fel de datorie să arăţi o elementară consideraţie nu numai pentru simţămintele naturale, dar chiar pentru prejudecăţile semenilor tăi.

Răspunsul ei mă ului:

„Nu pentru o femeie”, spuse ea.

Chiar aşa. Mărturisesc că am rămas cu gura căscată. Şi în această stare de înmărmurire am descoperit adevărata natură a doctrinei feministe a doamnei Fyne. Nu era nici politică, nici socială. Era o doctrină uluitoare. O doctrină practică, individualistă. Nu mi-ai mulţumi dacă ţi-aş expune-o pe larg. Dar adevărul e că nici ea singură nu m-a lămurit pe deplin. Trebuie să fi fost lucruri care nu erau potrivite să le asculte un bărbat. Dar, pe scurt, şi atât cât zăpăceala mea mi-a permis să înţeleg naiva lor atrocitate, era cam aşa: că nicio consideraţie, nicio delicateţe, nicio înduioşare, niciun scrupul, nu trebuie să stea în calea unei femei (care, prin simplul fapt că e femeie, e o predestinată victimă a condiţiilor create de pasiunile egoiste ale bărbaţilor, de viciile lor, de abominabila lor tiranie) şi nu trebuie s-o împiedice să ia cel

mai direct drum pentru a-şi asigura o existenţă cât mai uşoară posibil. Are chiar dreptul de a renunţa la existenţă, fără să ia în considerare sentimentele cuiva sau convenienţele, deoarece meschinăria mioapă a bărbaţilor face uneori imposibilă existenţa unor femei.

M-am uitat la ea cum sta în faţa lămpii, la ora unu dimineaţa, cu faţa ei matură dar netedă, de o formă masculină şi lipsită de prospeţime din cauza oboselii; la ochii ei micşoraţi din pricina acelei veghi lipsite de sens. M-am uitat de asemenea la Fyne; noroiul se usca pe el; era vizibil obosit. Oboseala solemnităţii. Dar păstra o voită şi fermă gravitate a expresiei. Fiind de acord cu toate acestea, aşa cum îi stă bine unui soţ bun.

„O! înţeleg!” am exclamat eu. Nicio consideraţie…; Sper că asta vă place.

Mă amuzau mai mult decât orice mi-aş fi putut imagina. După primul şoc, înţelegi, mi-am revenit foarte repede. Ordinea în lume era de ajuns de asigurată. El era un funcţionar public, iar ea o soţie bună şi credincioasă. Dar când e vorba de fiinţe omeneşti, te poţi aştepta la orice, la orice. Astfel chiar mirarea mea n-a durat prea mult. N-aş putea spune cât de departe a mers cu dezvoltarea şi ilustrarea acelei austere doctrine lipsită de scrupule asupra prietenelor care erau doar umbre trecătoare pentru soţul ei. Foarte departe, presupun. Iar el privea, accepta, aproba, tocmai pentru acest motiv – pentru că aceste fete drăguţe erau doar umbre pentru el. O! Virtuosul virtuoşilor, Fyne! îşi ţinea ochii aplecaţi. Nu-i plăcea toată povestea asta! Dar eu îl priveam cu o ascunsă ură pentru că mă făcuse să alerg după el, sub un pretext întrucâtva fals.

Doamna Fyne îmi zâmbise foarte expresiv, foarte sigură pe sine.

„O, înţeleg foarte bine că dumneavoastră acceptaţi

întreaga responsabilitate, am spus. Sunt singura persoană ridiculă în această… această… nu ştiu cum s-o numesc… poveste. În orice caz nu mai am nimic de făcut aici, aşa că am să vă spun noapte bună… sau bună dimineaţa, căci trebuie să fie mai mult de ora unu”.

Dar înainte de a ne despărţi cuviincios, m-am oferit să o duc eu, dacă aveau vreo telegramă de expediat; locuinţa mea fiind mai aproape de Oficiul poştal decât casa lor, şi le-aş fi expediat-o a doua zi dimineaţă, la prima oră. Presupuneam că ar dori să comunice cu rudele fetei, cel puţin pentru a dispune în privinţa bagajului.

Fyne, care în clipa aceea arăta cam descurajat, mulţumi şi refuză.

„Nu există nicio rudă”, spuse el grav.

„Niciuna!” exclamai eu.

„De fapt niciuna”, tăie scurt doamna Fyne.

Curiozitatea mea iar se trezi.

„A! înţeleg. Orfană!”

Doamna Fyne îşi întoarse privirea tăcută, iar Fyne spuse impulsiv: „Da!”, ca apoi să-şi atenueze afirmaţia printr-un ciudat „într-o oarecare măsură”.

Mi-am dat seama că erau foarte încurcaţi; m-am înclinat în faţa doamnei Fyne şi am ieşit din casă, pentru a da piept în uşă cu chinuitoarea revelaţie a Imensităţii Universului. Noaptea nu era destul de avansată ca stelele să fi pălit; iar pământul îmi părea şi mai profund adormit… poate pentru că acum eram singur. Neavându-l pe Fyne cu care să-mi potrivesc pasul, m-am lăsat mai curând purtat de paşi decât să merg, propriu-zis, în direcţia casei de la fermă. A te lăsa dus sau a pluti, este singurul fel odihnitor de a te mişca (întrebaţi orice navă dacă nu e aşa) şi, de aceea, cel mai potrivit pentru meditaţie. Şi mă gândeam: ce înseamnă „a fi orfan într-o oarecare măsură”?

Niciun grad de solemnitate nu putea face această

declaraţie altfel decât bizară. Ce ciudată condiţie! Probabil numai unul din părinţi era mort? Dar nu, nu putea fi aşa deoarece Fyne spusese mai înainte „nu există nicio rudă” cu care să comunice. Niciuna! Şi atunci amintindu-mi de stropşitul „De fapt niciuna”, gândurile mele se adunară în jurul acestei domnişoare ca un mai tangibil obiect de speculaţie.

Mă întrebam – şi întrebându-mă mă îndoiam – dacă realmente ea însăşi înţelegea teoria pe care mi-o expusese. Orice poate fi spus, în adevăr ar trebui să fie spus, numai să ştim cum s-o spunem. Ea probabil că nu ştia. Nu era destul de inteligentă pentru asta. Nu avea nicio cunoaştere despre lume. Întrebuinţa cuvintele aşa cum un copil ar putea să întrebuinţeze nişte pilule otrăvitoare, jucându-se cu de cum te joci cu nişte „mici şi drăguţe bile”. Nu! Fiica sclavă a lui Carleon Anthony, şi micul Fyne, funcţionarul public, nu erau oameni inteligenţi. Erau oameni obişnuiţi, serioşi, fără zâmbet şi fără vicleşuguri. Dar ei avea solemnitatea lui, iar ea, reveriile ei, sinistrele, violentatele, neînfrumuseţatele ei reverii. Şi m-am gândit, cu oarecare tristeţe, că toate aceste revolte şi indignări, toate aceste proteste, răsturnări de sentimente, spasme de suferinţă sau mânie, nu exprimă decât tulburarea fiinţelor senzuale în încercarea lor de a se împărtăşi din bucuriile formei, culorii, senzaţiilor, singurele bogăţii ale lumii noastre senzoriale. Un poet poate fi o fiinţă simplă, dar el e silit să fie variat şi plin de vicleşuguri, ingenios şi ultrasensibil. Reflectam la varietatea căilor pe care ingeniozitatea defunctului bard al civilizaţiei fusese în stare să le inventeze pentru a chinui pe cei care depindeau de el. Poeţii, nefiind în general prevăzători în chestiunile practice, nu sunt reţinuţi de nicio viziune a consecinţelor. Da. Soţii Fyne erau oameni excelenţi, dar doamna Fyne nu degeaba era fiica unui tiran domestic. Revolta ei nu avea

limite. Dar erau oameni foarte cumsecade. Era dar că trebuie să fi fost extrem de buni cu fata a cărei poziţie în lume părea oarecum dificilă, cu figura ei de victimă, cu evidenta ei lipsă de resemnare şi bizara situaţie de orfană „într-o oarecare măsură”.

Acestea erau gândurile mele, dar de fapt am încetat curând de a-mi mai bate capul cu toţi oamenii aceştia. Am văzut că, lampa se stinsese, lăsând un miros îngrozitor. Am lăsat-o şi am zburat sus, pe scări, culcându-mă pe întuneric. Somnul – presupun că partea bună a exerciţiului de mers pe jos, dracu’ să-l ia, este că ajută durităţii noastre naturale – somnul meu zic, a fost adânc, fără vise, şi înviorător.

La micul dejun nimic nu mi-a stricat pofta de mâncare, nici ignorarea faptelor, nici motivele, evenimentele sau concluziile. Cred că nici nu e bine pentru intelect să înţelegi totul. O inteligenţă bine informată slăbeşte impulsul la acţiune; iar una supraîncărcată, duce la idioţie. Dar individualista doctrină feministă a doamnei Fyne, naiv lipsită de scrupule, îmi fulgeră prin minte. Ce mai salată de idei imorale punea ea în capul acestor tinere prietene! Nevinovată şi bună creatură, vrednică soţie, excelentă mamă (de tipul strict al guvernantei), era tot atât de nevinovată în privinţa consecinţelor, ca orice filosof determinist.

Cât despre onoare, ştii dumneata, e o foarte bună moştenire medievală, la care femeile nu s-au repezit niciodată. Nu e pentru de Deoarece trebuie să luăm ca principiu general că femeile obţin întotdeauna ceea ce doresc, trebuie să presupunem că onoarea n-au dorit-o. În plus, sunt lipsite de decenţă. Vreau să spun, decenţă masculină. Prudenţa de asemenea le e străină – adânc rezonabila prudenţă, care e gloria noastră. Iar dacă o au, fac din ea o chestie pasională, de nici însăşi mama ei,

vreau să spun mama prudenţei, n-ar mai recunoaşte-o. Prudenţa pentru de e ceva care le dă senzaţii, ca şi restul şiretlicurilor pământeşti. „Senzaţie cu orice preţ” este deviza lor secretă. Virtuţile toate nu le ajung; vor să aibă şi toate crimele pentru de şi de ce? Pentru că în această deplinătate există putere – felul de senzaţie care le place cel mai mult…

Atunci l-am întrerupt:

— Te aştepţi poate să fiu de acord cu toate acestea?

— Nu. Nu e necesar, răspunse Marlow, supărat de întreruperea elocinţei sale, dar cu un mare efort de amabilitate. Nu e nevoie nici să înţelegi. Dar lasă-mă să continui: cu astfel de predispoziţii, ceea ce le împiedică pe femei – ca să întrebuinţez fraza unui vechi şef de echipaj, o cunoştinţă a mea, care o aplica descriindu-l pe căpitanul său – ceea ce le opreşte zic „să vie pe punte şi să ne facă zile fripte” este acel ceva din de precis şi misterios, care acţionează şi ca frână şi ea inspiraţie, pe scurt, feminitatea lor de care cred de că pot scăpa străduindu-se din greu, dar de care nu pot şi nici nu vor putea vreodată să scape, aşa că putem conclude că, cu toate actele lor de curaj, lumea este şi rămâie în suficientă siguranţă. Dar ca iubitor de pace şi îmblânzit de această concluzie, mă pregăteam să mă bucur de o zi frumoasă.

Şi chiar era o zi frumoasă, o delicioasă zi în care oroarea de infinit era acoperită de splendida boltă albastră, o zi nevinovat strălucitoare, ca un copil cu o faţă spălată; proaspătă ca o fată inocentă, suavă ca felul în care te întâmpină, un… prelat roman. Îmi plac astfel de zile. Sunt perfecte ca să rămâi în casă. Şi mă bucuram de o astfel de zi în felul meu, stând pe un scaun, cu picioarele ridicate pe pervazul ferestrei deschise, cu o carte în mână şi cu armoniile murmurate de vânt şi de soare, făcând un acompaniament în inima mea ritmurilor autorului. Dar

ridicându-mi privirea de pe carte, am văzut afară o pereche de ochi cenuşii sub nişte sprâncene zburlite, albegălbui, privindu-mă solemn, peste vârfurile papucilor mei. Deasupra acestei priviri rău prevestitoare, o frunte gravă, brăzdată, şi o şapcă de *tweed* cafenie, lăsată mult spre spate, pe capul transpirat.

„Vino înăuntru”, i-am strigat, pe cât mi-a permis de însufleţit inima mea descurajată.

După o scurtă dar severă încăierare cu câinele, la uşa de afară, Fyne intră. Îl primii fără ceremonie, arătându-i doar cu mâna un scaun. Înainte chiar de a se aşeza, spuse gâfâind:

„Am aflat. Poşta de la prânz”.

Gâfâia! Gravul şi impasibilul Fyne din Corpul funcţionarilor publici gâfâia! Aceasta, vei admite şi dumneata, era de ajuns ca să mă facă să-mi pun repede picioarele pe pământ. Tipul ăsta mă împingea mereu să fac lucruri în dezacord cu temperamentul meu meditativ. Nu era de mirare că nu aveam decât o simpatie limitată pentru el. Îi răspunsei pe un ton uşor ironic:

„Bineînţeles. Ţi-am spus eu noaptea trecută că suntem angajaţi într-o farsă. Îl

Atunci, Fyne făcu micul salon să răsune până în temeliile lui de o notă de mânie cu adevărat sepulcrală, în adâncimea tonului ei. „S-o ia dracu’ de farsă! A fugit cu fratele nevesti-mii, căpitanul Anthony”. Această izbucnire fu urmată de o completă domolire. Ezită în mod jalnic când adăugă, prin forţa obişnuinţei: „ştii, fiul poetului11.

Se făcu tăcere. Diferitele expresii ale lui Fyne erau tot atâtea exemple de variată consistenţă. Asta a fost dezumflarea solemnităţii. Interesul meu, bineînţeles, se redeşteptă.

„Dar stai, îi spusei eu. N-au plecat împreună. E doar o bănuială, sau ea scrie că… Îl

„S-a dus după el, declară Fyne pe un ton amenințător. Au aranjat mai dinainte. Ea singură mărturiseşte. Îl

Adăugă că asta era foarte scandalos. L-am întrebat dacă ar fi preferat ca cei doi să fi plecat împreună şi pe ce temei îşi baza această preferinţă. Pentru mine era o adevărată distracţie, gândindu-mă că şi Fyne fusese un mire fugar, de care s-a scris pe atunci şi în ziare, căci defunctul poet, indignat, n-a păstrat nicio discreţie şi a căutat să răzbune ultragiul în mod public şi într-un fel absurd, înaintea unui judecător fără perucă. Gestul de descurajare al mâniei lui Fyne îmi tăie însă pofta de a face haz pe socoteala lui. Dar nu m-am putut opri să nu-mi exprim mirarea că doamna Fyne nu detectase imediat ceea ce se punea la cale sub ochii ei. Se presupune că femeile au un ochi care nu dă greş.

El îmi răspunse că soţia lui fusese prinsă de o lucrare. Mă întrebasem întotdeauna cu ce îşi ocupa ea timpul. Scria. Ca şi soţul ei, a publicat o cărticică. Mult mai târziu am văzut-o. Nu avea nimic de-a face cu mersul pe jos. Era un fel de ghid pentru femeile cu probleme (şi toate femeile au probleme), un fel de teorie concisă şi practică a moralităţii libere a femeii. Te făcea să râzi de simplitatea ei transparentă. Dar am aflat mult mai târziu cine era autoarea. Bineînţeles, nu l-am întrebat pe Fyne în ce fel de lucrare era prinsă nevasta sa, dar mă minunam în sinea mea de completa ei ignoranţă în privinţa lumii, a propriului ei sex şi a celorlalte feluri de păcătoşi. Totuşi de unde căpătase experienţa? Tatăl său o ţinuse închisă. Căsătoria cu Fyne era desigur o schimbare, dar numai un alt fel de claustrare. Mi-ai putea spune că simplul dar al observaţiei ar fi putut fi de ajuns. Mă rog, da. Dar atunci, aşa cum se erijase în ghid şi în profesoară, nu era nimic surprinzător pentru mine să descopăr că este oarbă. E în

perfectă ordine. Era o persoană profund inocentă; numai că nu se cuvenea să-i spun asta soţului ei.

Cdimtolul III

ECONOMIE – ŞI COPILUL

Dar nu era deloc neconvenabil să-i atrag atenţia lui Fyne că noaptea trecută doamna Fyne părea să aibă unele bănuieli despre locul unde plecase întreprinzătoarea domnişoară. Fyne scutură din cap. Nu. Soţia lui nu era nici pe departe atât de sigură pe cât pretindea să fie. Ea avea doar oarecari motive să creadă, să spere, că fata ar fi putut lua o cameră undeva, la Londra, că se îngropase în oraş, în aşteptarea sau poate în oroarea apropiatei zile…

Se opri şi rămase abătut şi gânditor.

„Ce zi?” îl întrebai, în cele din urmă. Dar el părea că nici nu mă aude. Împrăştia o tristeţe atât de rău prevestitoare încât îmi pierdui răbdarea şi, fiind cu adevărat surprins şi nedumerit, strigai:

Dar ce dracu’ e atât de îngrozitor în toată povestea asta? S-ar putea crede că fata era prizonieră şi dată în grija dumneavoastră.

Şi dintr-odată am devenit şi mai surprins de mine însumi de felul cum luasem oarecum de bune lucruri care, privite mai de aproape, apăreau ca foarte bizare.

„Dar de ce atâta mister? Pentru ce au fugit – dacă e vorba de o fugă? îi era fetei frică de soţia dumitale? Iar cumnatul dumitale, ce naiba avea de a trebuit să plece pe ascuns cu ea? îi era şi lui frică de soţia dumitale?” Fyne făcu o sforţare ca să se ridice.

„Desigur că cumnatul meu, căpitanul Anthony, fiul…” Se opri ca pentru a încerca să se împotrivească unui obicei rău. „A fost convins de ea. Noi am fost cât se poate de prietenoşi cu fata!”

„Mie mi s-a părut cam trăsnită. Dar de ce trebuie ca dumneata şi soţia dumitale să puneţi la inimă atât de

grozav o simplă nebunie – sau chiar o lipsă de consideraţie?”

„E o faptă cu totul lipsită de scrupule”, declară domnul Fyne cu greutate – şi suspină.

„Presupun că e săracă, observai eu, după o mică tăcere. Dar la urma urmei…”

„Nu ştii cine e”. Fyne îşi redobândise obişnuita-i solemnitate.

Mărturisii că nu-i reţinusem numele când soţia lui făcuse prezentările. Era ceva care începea cu S, nu? Atunci Fyne, cu un calm perfect, spuse că n-avea importanţă. Numele nu era adevăratul ei nume.

„Vrei să spui că mi-aţi prezentat o domnişoară sub un nume fals?” întrebai eu, amuzat la gândul că zilele minunăţiilor şi a miracolelor nu trecuseră încă. Faptul ca teribil de serioşii soţi Fyne să facă un lucru atât de excepţional, era pur şi simplu descumpănitor. Cu o enunţare mai grăbită decât în mod obişnuit, micul Fyne îşi arătă încrederea că nu aş pretinde scuze pentru o astfel de iregularitate dacă aş cunoaşte adevăratul ei nume. Un fel de căldură se strecură în vocea lui joasă.

Am încercat să ajutăm fata asta în fel şi chip. E fiica şi singurul copil al lui de Barral.

Se aştepta în mod evident să producă senzaţie; îşi ţinea ochii pironiţi pe mine, pregătit să mă vadă uimit. Dar eu i-am întors doar privirea, ridicând din sprâncene. Câtva timp ne uitarăm unul la altul. Conştient de a fi condamnabil de ignorant, am bâjbâit prin întunecimea minţii mele: de Barral, de Barral… şi dintr-odată, zgomot şi lumină izbucniră în mine, ca şi când o fereastră a memoriei mele s-ar fi deschis dintr-odată asupra unei străzi din centrul Londrei. De Barral! Dar se poate să fie acelaşi? Desigur că nu!

„Financiarul?” am sugerat, pe jumătate neîncrezător.

„Da”, spuse Fyne, şi în clipa aceea, solemnitatea înnăscută a vocii lui, părea curios de potrivită. „Ocnaşul.4*

Marlow mă privi semnificativ şi remarcă, pe un ton lămuritor:

„Nu te-ai fi gândit niciodată la de Barral ca având copii sau ca având alt cămin decât birourile societăţii „Globul”, sau vreo altă existenţă, asociaţii sau interese decât numai financiare. Cred că îţi aminteşti crahul…

„Eram pe Oceanul Indian în epoca aceea, spusei, dar, bineînţeles…”

„Bineînţeles, interveni Marlow, toată lumea…”

Poate te vei mira de încetineala cu care am recunoscut numele. Dar ştii că memoria mea este pur şi simplu un mausoleu de nume proprii. Zac acolo neînsufleţite, aşteptând să fie atinse de bagheta magică – şi nu prea grăbite să se ridice când le chemi. Numele este primul lucru pe care-l uit la un om. Şi adesea ultimul, ar fi drept să adaug; aceasta şi explică faptul că am atâtea amintiri anonime. În cazul lui de Barral el a intrat în mausoleul meu în compania atâtor nume ale propriei lui creaţii, încât realmente a avut de străbătut un monstruos maldăr de schelete oribile înainte de a veni în faţa mea, la chemarea magicianului Fyne. Tipul avusese o imaginaţie bogată la denumiri. „Banca de depuneri Globul 1, „Societatea de ajutor reciproc Sceptrul”, „Asociaţia Prosperitate şi Independenţă”. Da, avea gust la denumiri dar, afară de asta, nimic altceva – absolut nimic – niciun alt merit. Întocmai. Numai propriul său nume – curat noroc – adică *de Barral* nu l-a inventat. Nu cred că un simplu Jones sau Brown ar fi putut scoate din adâncurile Incredibilului o manifestare atât de nemaipomenită a prostiei omeneşti cum a reuşit omul acela. Dar se prea poate ca eu să subestimez zelul prostiei omeneşti de a înghiţi momeala. Fără îndoială că aşa e. Lăcomia acestui monstru absurd

este incalculabilă, de neînţeles, de neconceput. Cariera lui de Barral demonstrează că acest monstru se repede şi la un cârlig gol. Nu-l momeşti cu o poveste. Nu are destulă imaginaţie pentru asta…

— Era străin? întrebai. E dar că e un nume francez. Presupun că *era* chiar numele lui?

— O, nu l-a inventat. S-a născut cu el în Bethnal Green, după cum a reieşit în timpul procesului. Obişnuia să facă aluzii la legăturile lui cu Scoţia. Orice om mare a făcut asta. Cred că mama lui era în adevăr scoţiană. Cât despre tată, de Barral, indiferent de ce origine, s-a retras din serviciul vamal (vameş maritim cred) şi a pornit dând bani cu împrumut pe o seară foarte foarte modestă în East End, oamenilor de pe lângă docuri, hamali, luntraşi, negustoraşi, pontatori şi tot felul de oameni mărunţi. Îşi câştiga astfel existenţa. Cred că era un om foarte cumsecade. A fost destul de influent ca să-şi plaseze unicul fiu contabil secund la secţia de conturi a uneia dintre Companiile docurilor.

Aşa, băiete, i-a spus el, „ţi-am dat posibilitatea unui bun început”. Dar de Barral nu numai c-a avut un bun început, dar a continuat bine. Erau mulţumiţi de el. După trei ani a obţinut un spor de salariu şi a început să iasă seara şi să curteze fetele. S-a apucat să curteze fata unui fost căpitan de vapor, care era epitrop în parohia lui şi trăia într-o veche casă în stil georgian, prost întreţinută şi cu grădină; una din acele case clădită pe un petec de pământ, pe care o descoperi într-un labirint de străzi din cele mai sordide, toate la fel, şi pline de bojdeuci cu şase chichineţe de camere.

Unele dintre de erau casele parohiale din mahala. Bătrânul marinar pusese stăpânire pe o casă ieftină, iar de Barral a pus stăpânire pe fata marinarului, ceea ce era o bună afacere pentru el. Bătrânul era foarte îngăduitor cu

tânăra pereche şi a iubit-o foarte mult pe fetiţa lor. Doamna de Barral era o femeie echilibrată, modestă la epoca aceea, cu un fond de veselie simplă, şi fără ambiţii; dar, ca orice femeie, dorea o schimbare, dorea să se mai întâmple câte ceva interesant din când în când. Ea a fost aceea care l-a încurajat pe de Barral să accepte oferta unui post în sucursala din West-End a unei mari bănci. Se pare că el a ezitat mult timp în faţa unei asemenea aventuri. În cele din urmă, argumentele soţiei lui au prevalat. Mult mai târziu ea obişnuia să spună: „E singura dată când m-a ascultat şi mă întreb acum dacă nu era mai bine pentru mine să mor înainte de a-l convinge să se ducă la banca aceea”.

Ar putea să te surprindă că ştiu atâtea amănunte, dar le-am obţinut în ultimul timp de la doamna Fyne, care, ca domnişoară Anthony în anii săi de robie, a cunoscut-o pe doamna de Barral în zilele ei de exil. Doamna de Barral trăia pe atunci într-o casă foarte mare de piatră, cu ferestre zăbrelite, în mijlocul unui mare parc umed, numită „Ermitaj” în vecinătatea satului în care rafinatul poet îşi clădise o casă.

Aceasta se petrecea în epoca de succes a lui de Barral. Cumpărase casa fără s-o fi văzut şi, ca s-o ia în stăpânire, îşi mutase imediat nevasta şi copilul acolo. De altfel nu ştia ce să facă cu de la Londra. Cât despre el, avea un apartament într-un hotel, unde seara dădea dineuri urmate de jocuri de cărţi. Căpătase patima jocului sau o simplă manie pentru cărţi, în orice caz juca pe sume mari, ea să se relaxeze, cu o mulţime de paraziţi dubioşi.

În timpul acesta, doamna de Barral, aşteptându-l în fiecare zi, trăia la „Ermitaj” având trăsură cu doi cai, guvernantă la copil şi mulţi servitori. Lumea din sat putea s-o vadă prin zăbrelele gardului, rătăcind pe sub copaci cu fetiţa ei, pierdută în ciudatul ei mediu înconjurător. Nimeni

nu se apropia vreodată de ea. Şi acolo a şi murit, pe neaşteptate şi fără multe fasoane, aşa cum mor unele animale delicate şi credincioase. Lumea din sat a regretat-o pentru că, deşi necăjită de ceea ce-o rodea, era bună cu cei săraci şi întotdeauna gata să schimbe o vorbă cu oricare din cei de jos. Bineînţeles, ei ştiau bine că ea nu era o doamnă, adică nu ceea ce s-ar chema o adevărată doamnă. Şi chiar cunoştinţa ei cu domnişoara Anthony nu era decât o cunoştinţă de pe stradă, de la poarta casei, cum s-ar spune. Carleon Anthony era un aristocrat teribil (tatăl lui fusese arhitect „restaurator") şi fiicei lui nu i se permitea să se asocieze decât cu domnişoarele din comitat. Totuşi, cu toată marea grijă a poetului de a păstra un rafinament neîntinat, aveau loc multe plimbări liniştite şi melancolice pe marea alee de castani care ducea la poarta parcului, plimbări în timpul cărora se întâmplă ca doamna de Barral să-i spuie domnişoarei Anthony „draga mea" sau chiar „sărmana mea dragă". În singurătatea ei tristă, n-avea pe nimeni cu care să vorbească decât pe acea fată, nici ea prea fericită. Guvernanta o dispreţuia. Menajera era distantă în felul ei. Doamna de Barral nu era o femeie zănatecă şi clevetitoare, dar i-a făcut unele confidenţe domnişoarei Anthony. Era îngrozitor, afirma ea, să încredinţezi atâta bogăţie unui om. O dată a mers atât de departe încât i-a mărturisit că murea de grijă. Domnul de Barral (aşa se referea la el) fusese un soţ excelent, un tată exemplar, dar „vezi, draga mea, îl cunosc eu foarte bine. Sunt sigură că nu va şti cum să procedeze cu toţi banii pe care lumea i-i dă în păstrare. E în stare să facă vreo imprudenţă. Când va veni aici, va trebui neapărat să am o convorbire serioasă cu el, aşa cum vorbeam noi altă dată, în zilele bune ale vieţii noastre". Apoi, într-o zi, un strigăt de durere izbucni de pe buzele ei: „Draga mea, nu va mai veni niciodată aici, niciodată, niciodată nu va mai veni!"

Se înşela. A venit pentru funeralii, a fost extrem de îndurerat şi, ţinând fetiţa strâns de mână, plângea cu amărăciune pe marginea mormântului. Domnişoara Anthony, cu preţul unei săptămâni întregi de ocări şi maltratări din partea poetului, a văzut totul cu ochii ei. Domnul de Barral se agăţa de copil ca un om care se îneacă. Aranjă totuşi lucrurile în aşa fel, ca să prindă trenul de cinci şi jumătate, călătorind spre oraş singur, într-un compartiment rezervat, cu toate storurile trase.

— Părăsind copilul? întrebai eu.

— Da. Părăsindu-l... S-a escilivat să rezolve problema. Aşa era firea lui. Habar n-avea cum să procedeze cu ea, ca de altfel; cu orice şi cu oricine şi chiar cu el însuşi. A fugit repede înapoi, în apartamentul său de la hotel. Era cât se poate de neajutorat... Iar fetiţa ar fi rămas la Ermitaj până la sfârşitul lumii, dacă pretenţioasa guvernantă nu l-ar fi ameninţat că îşi dă demisia. Ei nici nu-i păsa de copil, iar trista şi izolată reşedinţă de la „Ermitaj” îi călca pe nervi. Nu avea de gând să continue o asemenea viaţă şi cum tocmai venea de la o familie de duci, l-a luat pe de Barral de sus, intimidându-l. Ca s-o liniştească, el cumpără o casă splendid mobilată, în cel mai scump cartier din Brigh. Ton, pentru de două şi, din când în când, venea şi el pentru weekend, încărcat cu cele mai alese dulciuri şi cu buzunarul plin de bani; bani pe care guvernanta îi cheltuia în stilul cel mai ducal. Avea aproape patruzeci de ani şi ascundea o secretă înclinaţie de a patrona pe tinerii de felul... de un anumit fel. Dar doamna Fyne pe atunci nu ştia nimic despre lucrurile acestea; totuşi mi-a spus că chiar pe vremea când şedeau la „Ermitaj”, ea bănuise că guvernanta e o femeie falsă, fără inimă, vulgară şi cu cele mai josnice porniri. Dar domnul de Barral nu ştia. El de altfel nu ştia nimic...

— Dar ia spune-mi, Marlow, l-am întrerupt eu, cum

explici părerea asta? într-un sens, el trebuie să fi fost o personalitate, un cineva, desigur. Nu produci cel mai mare prăpăd material al unei decade, cel puţin, într-o comunitate comercială, fără să ai ceva în tine.

Marlow clătină din cap.

— Era un simplu semn, o embifemă. Nu era nimic de el. Tocmai atunci era la modă cuvântul „Economie”. Cunoşti puterea cuvintelor. Străbatem perioade de timp dominate de cutare sau cutare cuvânt – acesta poate fi dezvoltare sau competiţie sau educaţie sau puritate sau eficienţă sau chiar sanctitate. E cuvântul zilei. Ei bine, tocmai atunci era la modă cuvântul economie, care circula pe străzi braţ la braţ cu dreptatea, inseparabilul tovarăş şi susţinător al tuturor acestor lozinci naţionale, privind pe fiecare în ochi, ca să spun aşa. Chiar şi femeile de stradă, sărmane fiinţe, nu scăpau de această fascinaţie… Cum dracu’!… Ei bine, cea mai mare parte a presei ţipa pe toate tonurile posibile, ca o afurisită companie de papagali dresaţi de un diavol înclinat spre glume, că financiarul de Barral ajută marea evoluţie morală a caracterului nostru spre nou descoperita virtute a Economiei. O ajută prin aceste mari aşezăminte ale lui care făceau ca meritele morale ale economiei să se manifeste faţă de cele mai împietrite inimi, prin simpla promisiune de a plăti o dobândă de zece la sută pentru orice depunere. Şi pentru ca să participi la avantajele virtuţii, nu era necesar să aparţii chiar oamenilor bogaţi. Dacă n-aveai decât un disponibil de cinci bani şi te duceai să-i depui la de Barral, însemna o economie. E probabil s-o fi crezut chiar şi el. Altfel nu se poate. E de neconceput ca el singur să fi rezistat orbirii, nebuniei întregii lumi. N-avea destulă inteligenţă pentru aşa ceva. Dar, privindu-l, n-ai fi putut spune…

— L-ai văzut pe atunci? am întrebat eu cu oarecare

curiozitate.

5 – Întâmplarea

— Da. Ciudat, nu-i aşa? O singură dată l-am văzut, dar când stăteam cu nenorocitul de Fyne, care îi reînviase numele îngropat în memoria mea, împreună cu alte nume din trecut, tot spune că l-am văzut din nou, limpede, aşa cum arătase în zilele lui de glorie sau splendoare. Nu! Niciunul din aceste cuvinte nu se potrivesc succesului său. N-a existat nicio glorie şi nicio splendoare în jurul acestei figuri. Hai mai degrabă să spunem în zilele când era, aşa cum îl definea majoritatea presei zilnice, *o* forţă financiară lucrând pentru îmbunătăţirea caracterului poporului. Am să-ţi spun cum s-a întâmplat asta.

Pe vremea aceea cunoşteam un omuleţ chel, mic şi gras, om bogat care locuia într-un apartament din eleganta stradă Alhanej; şi el financiar în feul lui, încheind tranzacţii de o natură mai intimă şi fără niciun caracter moral; mai ales cu tineri de familie bună şi de viitor, deşi aş spune că nu refuza să servească nici pe plebeii mai vârstnici. Era un adevărat democrat; ar fi încheiat afaceri (afaceri necinstite) şi cu dracul în persoană. Orice cădea în pânza lui, era o muscă bună. Îşi primea solicitanţii într-un fel vioi, jovial, cu totul surprinzător. Asta aducea alinare fără să dea prea mare încredere, ceea ce era poate tot aşa de bine. Îşi încheia afacerile într-un apartament mobilat ca un salon, pe ai cărui pereţi atârnau tablouri pictate în ulei, bogat înrămate. Nu ştiu dacă erau bune, dar erau mari şi cu ramele lor aurite şi patinate de vreme, aveau o melancolică demnitate. Însuşi omul nostru şedea la un strălucitor birou lucrat în încrustaţii de lemn, care arăta ca o piesă rară dintr-un muzeu de artă. Scaunul lui avea un înalt spătar oval, sculptat, tapiţat cu galben; iar obiectele acelea dădeau ţigării de foi costisitoare, din tutun negru de Havana, pe care-o muta din mijlocul gurii în colţul din

stânga. Şi apoi din nou înapoi, un caracter banal şi trivial. A trebuit să-l văd de mai multe ori în interesul unui bie om atât de nenorocos, încât nici măcar n-avea un prieten mai nimerit decât mine care să vorbească pentru el într-o situaţie foarte grea.

Nu ştiu la ce oră îşi începea ziua respectivul financiar dar obişnuia să-ţi dea întâlnire la ore nemaiauzite, ca de exemplu la opt fără un sfert dimineaţa. Sosind, îl găseai ocupat, la minunata sa masă de lucru, arătând foarte proaspăt şi vioi, exalând o uşoară mireasmă de săpun parfumat şi cu ţigara gata aprinsă. Ai putea crede că mi-am început misiunea plin de presimţiri rele; dar era în acel omuleţ gras, bine spălat, un dispreţ atât de profund pentru speţa omenească, încât se ridica aproape la un fel de amabilitate care, spre deosebire de laptele veritabilei amabilităţi, nu era niciodată în pericol să se acrească. Astfel, odată, în timpul unei pauze în tratativele noastre, în timp ce aşteptam să ni se aducă un document după care trimisese (probabil în pivniţă?), am făcut remarca, privind în jurul camerei, că nu văzusem niciodată atâtea lucruri frumoase adunate laolaltă, decât în colecţii. Dacă aceasta era inconştientă diplomaţie din partea mea sau nu, n-aş vrea să spun, dar remarca era destul de adevărată şi i-a făcut o extremă plăcere. „Chiar este o colecţie, spuse el cu emfază, numai că eu trăiesc în mijlocul ei, lucru pe care cei mai mulţi dintre colecţionari nu-l fac. Dar văd că dumneavoastră vă pricepeţi la ceea ce vedeţi. Nu mulţi din cei care vin aici pentru afaceri îşi dau seama. Un mobilier solid, durabil, e mult mai pe gustul lor”.

Nu ştiu dacă aprecierea mea a contribuit la promovarea afacerilor prietenului meu, dar în orice caz a ajutat relaţiilor dintre noi. Mă trata cu oarecare familiaritate, ca pe un iniţiat.

Ultima dată când am fost la el ca să încheiem

tranzacţia, am fost întrerupţi de o persoană, un fel de secretară particulară sau aşa ceva, care intrând pe o uşă ce nu era uşa anticamerei, veni şi se opri să-i şoptească ceva la ureche.

„Cum? Ce? Cine ai spus?”

Persoana greu de clasificat şopti din nou, adăugând ceva mai tare: „Spune că nu vă va reţine decât un moment”.

Omuleţul meu îmi aruncă o privire şi spuse: „A! Bine”, pe un ton nehotărât. Mă ridicai de pe scaun şi propusei să mă întorc mai târziu. El arăta ciudat de alarmat. „Nu, nu, e de ajuns de rău să-mi pierd banii, dar nu vreau să mai pierd nicio clipă în privinţa prietenului dumneavoastră. Trebuie să terminăm astăzi. Duceţi-vă şi aruncaţi o privire la acea *garniture de cheminee* de colo. Mai există una cam asemănătoare la castelul de la Lacken, dar a mea este de-o execuţie mult superioară”.

M-am dus aşadar în celălalt capăt al acelei mari încăperi. Garnitura era foarte frumoasă. Dar în timp ce mă prefăceam că o examinez, l-am urmărit pe omul meu cum. Înainta ca să primească un vizitator înalt, care spuse: „Credeam că sunteţi liber la ora asta aşa de matinală. Numai un cuvânt sau două”. Şi, după o convorbire şoptită de nu mai mult de un minut, îl reconduse la uşă şi îşi strânseră mâinile ceremonios. „Nu face nimic, n-aveţi pentru ce, foarte bucuros să vă fiu de folos. Vă puteţi baza în mod absolut pe informaţia mea”. „O, mulţumesc, mulţumesc. Doar am trecut pe aici”. „Desigur, foarte bine, oricând… Bună ziua”.

În timp ce schimbau aceste politeţi, m-am uitat bine la vizitator. Era îmbrăcat în negru. Îmi amintesc perfect că avea o cravată lată de mătase neagră, în care era înfipt un ac cu o camee; şi un mic guler răsfrânt. Părul decolorat şi mătăsos, se bucla uşor pe lângă urechi. Obrazul îl avea

rotund şi bărbierit, aparent foarte moale. Se ţinea drept, mergea cu paşi mici şi vorbea blând, cu o voce înăbuşită. Poate prin contrast cu eleganţa magnifică a camerei şi eu aspectul îngrijit al posesorului ei, celălalt m-a frapat ca neîngrijit, nevoiaş şi, dacă nu chiar umil, dar copleşit de o soartă nenorocoasă.

Mă miram în sinea mea de politeţea financiarului meu faţă de personajul acela dubios, când el, în timp ce ne reluam locurile pe scaune, mă întrebă dacă-l cunoşteam pe cel care tocmai ieşise. La răspunsul meu negativ zâmbi ciudat, şi spuse: „de Barral", bucurându-se grozav de surpriza mea. Apoi, devenind grav: „E un tip misterios, dacă vrei. Ştim cu toţii de unde a pornit şi unde a ajuns; dar nimeni nu ştie ce are de gând să facă". Un moment căzu pe gânduri şi adăugă, ca şi când şi-ar fi vorbit sieşi „Mă întreb ce urmăreşte? Care îi e planul?"

Şi ştii bine că nu era vorba de niciun plan, de niciun fel. S-a văzut la proces destul de dar. Cum ţi-am mai spus, era şi el, ca o mie alţii, funcţionar la o bancă. A luat serviciul acela drept un al doilea start în viaţă, şi acolo s-a ţinut de treabă, dând rezultate satisfăcătoare. Apoi, într-o bună zi, ca şi când o voce supranaturală i-ar fi şoptit la ureche, sau ca şi când o muscă invizibilă l-ar fi pişcat, a ieşit în stradă şi a început să facă reclamă. Asta e tot ce-a fost. În stradă a prins cuvântul la ordinea zilei şi l-a înhămat la ridicolul său car.

Ne amintim de primele şi modestele sale reclame în frunte cu magicele cuvinte „Economie, Economie, Economie", repetate de trei ori. Promiţând zece la sută pentru orice depuneri şi dând adresa „Asociaţia de Ajutor pe bază de Economie şi Independenţă în Vauxhall, Bridge Road". Aparent nu era necesar nimic mai mult. Nici măcar nu explica ce are de gând să facă cu banii pe care-i cerea publicului să-i verse în buzunarul lui. Bineînţeles că voia

să-i împrumute cu dobânzi mari. Aşa a şi făcut, dar fără niciun sistem, fără niciun plan, fără prevedere sau judecată. Şi în timp ce cheltuia sumele care intrau, ei făcea reclamă pentru şi mai mult şi obţinea. În timpul unei perioade de prosperitate în afaceri, înfiinţă „Banca Globul” şi „Trustul Sceptrul”, numai aşa, în scop de reclamă. Erau doar simple nume. Era cu totul incapabil să organizeze ceva, să susţie orice fel de întreprindere, chiar dacă n-ar fi făcut-o decât în scopul de a-i păcăli pe acţionari. În epoca aceea ar fi putut avea oricâţi duci, generali în retragere, foşti ambasadori şi aşa mai departe, ca membri în consiliile de administraţie create de fantastica sa putere de invenţie. Dar n-a încercat niciodată. N-avea pic de imaginaţie. Tot ce putea să facă, era să publice tot mai multe reclame şi să deschidă tot mai multe sucursale ale „Asociaţiei de Ajutor pe bază de Sconomie şi Independenţă”, ale „Globului”, ale „Sceptrului”, pentru primirea depunerilor, mai întâi în cutare jraş, apoi în cutare altul, la nord şi la sud, oriunde putea ăsi o clădire potrivită, cu o chirie moderată. Căci asta era marea caracteristică a conducerii: modestie, moderaţie, simplitate. Nici „Globul”, nici „Sceptrul”, nici chiar părintele lor, „Economie şi Independenţă”, nu şi-au clădit palate, aşa cum se obişnuieşte. Pentru această abţinere erau lăudaţi în presă cu articole stupide, pentru că ilustrau în conducerea lor principiul de economie pentru care fuseseră fundate. De fapt. De Barral nici nu se gândise la asta. Bineînţeles că în curând s-a mutat din Vauxhall Bridge Road. Ştia destul pentru asta. Clădirea pe care puse mâna după aceea, a fost o enormă casă veche, de cărămizi; plină de şobolani, pe o stradă mică, lângă Ştrand. Străinii erau aduşi în faţa acelei clădiri cu ziduri de cărămidă, cu aspectul cel mai jalnic posibil, de-un galben murdar, cu două rânduri de ferestruici neornamentate, una deasupra alteia şi, cu respiraţia tăiată,

se simţeau îndemnaţi să privească şi să admire simplitatea sediului central al marii forţe financiare a zilei. Cuvântul „Economie” era cocoţat sus, pe acoperiş, în gigantice litere aurite, şi două enorme firme de alamă, ca nişte scuturi arcuite la colţuri, de fiecare parte a uşii de la intrare, erau singurele pete strălucitoare în instalaţia comercială a lui de Barral. Nimeni nu ştia ce operaţii se făceau înăuntru; nu ştiau decât că, dacă intrai şi îţi puneai banii pe contoar, erau luaţi calm de la tine de cineva care îţi da în schimb o recipisă tipărită. Atât şi nimic mai mult. Se pare că o astfel de informaţie e irezistibilă. Lumea venea şi întindea banii, care imediat erau luaţi din mâinile lor, duşi astfel de la ei mai definitiv decât dacă i-ar fi aruncat în mare. Asta şi nimic altceva nu se petrecea acolo.

— Ei, lasă, Marlow, spusei eu, desigur că exagerezi, fie chiar şi în felul cum prezinţi lucrurile.

— Exagerez! se apără el. În felul meu de a prezenta lucrurile! Dragul meu, dar n-am făcut decât să dezbrac declaraţiile mele de învelişul jargonului financiar şi al vorbăriei folosită în afaceri. Şi eşti surprins! îţi spun purul adevăr. E adevărat că nimic nu pare mai exagerat decât limbajul adevărului gol-goluţ. Ceea ce surprinde este greu admis. Dar ce vei spune de sfârşitul carierei lui?

A fost desigur senzaţional şi destul de brusc. A început cu „Banca de depuneri Globul”. Sub numele acestei instituţii, de Barral, cu încăpăţânarea frenetică a omului lipsit de imaginaţie, finanţase un prinţ indian care dăduse în judecată guvernul, pretinzând o imensă sumă de bani. Era un număr enorm de creanţe de mii de rupii – o nenorocită de rămăşiţă din comorile străbunilor săi – cam aşa ceva. Şi totul era destul de autentic. Era un prinţ real; iar pretenţia sa era de asemenea reală; numai că, din păcate, nu era şi valabilă. Astfel prinţul pierdu procesul la ultima instanţă, iar începutul sfârşitului lui de Barral

deveni manifest publicului, sub forma unei jumătăţi de coală de hârtie, ţintuită la cele patru colţuri pe uşa închisă a birourilor „Globul”, notificându-se că la acea bancă plăţile încetează.

Consortul său „Sceptrul” se prăbuşi în aceeaşi săptămână. N-am să spun în limbaj american că odată cu baza s-au prăbuşit toate concernele lui de Barral. Pentru că acestea n-au avut niciodată o bază... Era ca şi butoiul Danaidelor în care publicului îi plăcea să-şi toarne economiile. Că totul se dusese de râpă era dar şi procedurile declarării în stare de faliment, care urmară, au fost ca o farsă sinistră, izbucniri de râsete într-o situaţie de mută suferinţă – cea a deponenţilor; sute de mii de deponenţi. Râsul era irezistibil; era acompaniamentul dării în vileag a falimentului.

Nu ştiu dacă dintr-o adâncă lipsă de imaginaţie sau, dimpotrivă, din posesia în exagerată măsură a unui anumit fel de imaginaţie, sau din amândouă cauzele – şi trei alternative sunt posibile – dar era vădit acum că omul acesta care se ridicase la o asemenea înălţime, datorită credulităţii publicului, era el însuşi mai naiv decât oricare dintre deponenţii săi. Fusese o pradă pentru tot felul de escroci, aventurieri, vizionari şi chiar nebuni. Cufundându-se într-o adâncă şi stupidă izolare, intrase în cele mai fantastice proiecte: un port şi antrepozite pe coasta Patagoniei, cariere în Labrador – cam astfel de speculaţii. Pescării care să furnizeze peşte unei fabrici de conserve pe ţărmul Amazonului, era una din de Un principat de cumpărat în Madagascar, era o alta. Cum detaliile groteşti ale acestor tranzacţii de necrezut apăreau una câte una, hohote de râs izbucneau în sala arhiplină – de fiecare dată mai puternice. Şedinţa se termină într-un adevărat urlet, sub efectul cumulativ al absurdităţii. Grefierul râdea, avocaţii râdeau, reporterii râdeau, rândurile strânse ale

nefericiţilor deponenţi, urmărind cu anxietate fiecare cuvânt, râdeau ca un singur om. Râdeau toţi în mod isteric – sărmanii nenorociţi – gata-gata să plângă.

mi

Numai o singură persoană rămânea nemişcată. Era însuşi de Barral. Îşi păstra expresia senină şi blândă, după cum mi s-a spus, (pentru că eu n-am fost martor la aceste scene) şi privea la lumea din jurul său cu un aer de calmă suficienţă, care a fost prima indicaţie pentru lume a aroganţei omului, a nemărginitei încrederi în sine, ascunsă până atunci sub un fel de a fi modest. Se putea vedea de asemenea încăpăţânarea sa de a afirma că, dacă i s-ar fi lăsat timp suficient şi mai mulţi bani, totul ar fi sfârşit cu bine. Şi erau unii (da, chiar printre victimele lui) care aproape că-l credeau, chiar după punerea sub acuzare care a urmat. Când s-a văzut pe banca acuzaţilor şi-a pierdut echilibrul, ca şi când vreo iluzie care-l susţinuse se sfărâmase dintr-odată în sinea lui. A încetat complet de a mai fi el însuşi în purtări şi chiar ca dispoziţie, până într-atât încât se putea vedea atunci că ochii lui şterşi şi neutri, care se potriveau atât de bine cu părul decolorat, erau în stare să exprime un fel de ură ascunsă. La început era sfidător, apoi insolent, apoi se prăbuşi şi izbucni în lacrimi, dar trebuie să fi fost lacrimi de furie. Pe urmă se linişti, îşi regăsi felul său blând de a vorbi şi acea purtare modestă, liniştită, care îi fusese obişnuită chiar în cele mai grele zile. Dar se părea că în acel moment de schimbare îşi dăduse seama, în cele din urmă, ce forţă fusese; căci răspunse unuia dintre procurori care, chestionându-l, luase un ton moral, chiar arogant: – da, jucase cărţi, îi plăceau cărţile; dar numai cu un an în urmă, orice gazde din lumea bună ar fi fost prea încântate să-l aibă la masa lor de cărţi. Da, spuse el mai departe, chiar cei care şedeau acolo, pe scaunele judecătoreşti; şi întorcându-se

către procuror: „şi dumneavoastră la fel”. Ar fi putut avea jumătate din oraş la el acasă, ca să se gudure în jurul lui, dacă i-ar fi plăcut astfel de lucruri. „Dar ia te uită, acum când mă gândesc, îmi pierdeam aproape tot timpul ca să ţin la distanţă chiar oameni de felul dumneavoastră**, termină el cu o bravare plăcută – foarte modest ca şi când faptul i-ar fi trecut abia acum prin minte.

Acesta a fost momentul, singurul moment când a avut poate de partea lui tot publicul din sală, într-o atmosferă de jalnică tăcere. Apoi plicticoasa procedură fu reluată. Cu toată agitaţia exterioară a fost cel mai plicticos din toate procesele celebre. Procedura de declarare în stare de faliment epuizase tot ce putea fi amuzant. Rămânea numai faptul întinsei ruine şi indignarea unei mulţimi de oameni că au fost prostiţi prin mijloace prea simple ca să-şi mai poată salva respectul faţă de ei înşişi, şi pentru rana adâncă produsă de isteţimea unui ticălos escroc. O uimire plină de indignare însoţea acest proces în care de Barral nu era singurul demascat. Cât despre el, singurul său strigăt era: „Timp! Timp!” Timpul ar fi salvat totul. Cu timpul, unele dintre speculaţiile sale ar fi reuşit sigur. Repeta mereu această apărare, această scuză, această mărturisire de credinţă, la nesfârşit, obositor. Tot ce făcuse sau nu făcuse, fusese ca să câştige timp. Se hipnotizase cu acest cuvânt. Mi s-a spus că uneori avea un aer extaziat, ochii lui spălăciţi şi nemişcaţi păreau să privească în perspectivă epoci viitoare. Timp

— Şi, bineînţeles, mai mulţi bani. „Ah! Dacă m-aţi fi lăsat în pace încă vreo câţiva ani!” strigă el o dată, pe un ton de pasionată credinţă. Banii intrau regulat, adică depunerile, înţelegi dumneata, banii pentru Economie. O, da, banii auinti’at până în ultimul moment. Iar el îi regreta. Ajunsese să-i considere ca pe ai lui proprii, printr-un fel de convingere mistică. Şi totuşi a fost un strigăt din inimă

când a răspuns încă o dată procurorului, care începuse o întrebare cu cuvintele: „Aţi avut toate aceste sume imense.la care el a ripostat: „Şi ce am rezolvat cu de?”

Era perfect adevărat. Nu rezolvase nimic cu de – nimic din prestigioasele şi dezirabilele lucruri de pe pământ, râvnite de firile acaparatoare. Nu şi-a făcut niciun gust, n-a cunoscut luxul, n-a clădit palate strălucitoare, nici n-a adunat splendide galerii de artă din aceste „sume imense”. Nici măcar n-avea o casă. Intrase în nişte camere de hotel şi rămăsese acolo de ani de zile, fără îndoială spre marea satisfacţie a administraţiei hotelului. Îi ridicaseră chiria de două ori, pentru a arăta, presupun, înalta lor consideraţie pentru distinsul client. Nu cumpărase pentru el, din toată această bogăţie scursă printre degete, nici adulaţie, nici iubire, nici splendoare, nici confort. Era ceva perfect în consistenta sa mediocritate. Chiar vanitatea sa părea să fie lipsită de vreo satisfacţie sau măcar de simpla manifestare a puterii. În perioada când numele lui era cel mai mult pe buzele oamenilor, invincibila obscuritate a originii lui se ţinea de el ca o haină ponosită. Mânuise milioane, fără să se bucure vreodată de nimic din ceea ce e considerat ca preţios de comunitatea oamenilor, pentru că nu avea nici brutalitatea temperamentului, nici fineţea spiritului care să-l facă să le dorească cu toată puterea voinţei unui adevărat aventurier…

— Se pare că l-ai studiat bine, observai eu.

— Studiat, repetă Marlow, gânditor. Nu! Nu l-am studiat. N-am avut ocazia. Ştii bine că nu l-am văzut decât în acea singură dată de care ţi-am vorbit. Dar poate că o privire fugară, şi nimic mai mult, este calea cea mai indicată pentru a înţelege o individualitate; iar de Barral era astfel, în virtutea chiar a lipsurilor sale, căci acestea făcuseră din el ceva cu totul diferit de ideile sale preconcepute. Erau de asemenea prea puţine materiale

accesibile unui om ca mine, ca să-şi formeze o judecată din de Dar într-un caz ca acesta, sunt sigur că o firimitură îţi serveşte tot atât de bine" ca şi un ospăţ întreg, poate chiar mai bine. Dacă eşti înclinat către astfel de lucruri, cel mai simplu punct de plecare devine un loc de unde se vede bine; apoi, printr-o serie de verosimilităţi deduse logic, ajungi la adevăr – sau aproape de adevăr – la apropierea pe care orice dovezi indirecte ţi-ar putea-o oferi. Nu l-am studiat pe de Barral, dar în felul ăsta l-am înţeles atât cât a putut fi el înţeles prin larma prăbuşirii, printre vaiete şi scrâşniri de dinţi, printre anunţurile articolelor din ziare, „Fraudele de la Economia44, „Interogatoriul acuzatului44, ediţie specială – trâmbiţate cu ferocitate; binevoitoare apeluri pentru u ajutorarea victimelor, tonul grav al zilnicului tumult de compasiune, de parcă ar fi fost mila naţională. Toate aceste au durat o săptămână întreagă de asidue şedinţe. Un ziarist pe care-l cunoşteam mi-a spus: „E un idiot44, ceea ce era posibil. Înainte de asta am auzit pe cineva declarând că are o faţă tipică de criminal, ceea ce ştiam bine că nu e adevărat. Sentinţa a fost pronunţată la lumină artificială, într-o atmosferă sufocantă, otrăvitoare. Ceva edificator s-a spus de către un judecător cu greutate, în legătură cu sentinţa de condamnare a făptaşului „celor mai nemiloase fraude făcute la un nivel fără precedent". Eu nu mă prea pricep la astfel de lucruri, dar se pare că jonglase cu socotelile, ticluise bilanţuri, primise depuneri de bani multe luni după ce trebuie să fi ştiut că e nesolvabil, şi făcuse destule alte lucruri reprobabile în faţa legii, ca să ia şapte ani de detenţiune grea. Sentinţa difuzată în afară a fost bine primită. Un grup format în mare parte din indivizi care nici ei nu arătau prea deştepţi şi nici prea scrupuloşi, aţâţaţi de câţiva veritabili pungaşi, se amuza aclamând, în burniţa cea mai rece, mai pătrunzătoare şi mai abominabilă de

care-mi pot aminti. S-a întâmplat să trec pe acolo în drumul meu spre East-End, unde îmi petrecusem ziua în preajma docurilor, cu un vechi prieten care supraveghea echiparea unei noi nave. Dacă mi se permite, sunt întotdeauna amator să vizitez un vapor nou. Mă interesează ca şi persoanele tinere şi fermecătoare.

M-am amestecat în mulţimea aceea care clocotea de o ură tot atât de necugetată cum sunt toate întâmplările străzii şi, pe când făceam eforturi să ies de acolo, m-am izbit piept în piept cu ziaristul de care-ţi vorbeam. Se arătă drept faţă de mine, părând surprins. „Ce? dumneata aici? Ultimul om din lume... Dacă aş fi ştiut, te-aş fi introdus în sală. Era destul loc. Pasionant a fost în ultimele trei zile. A căpătat şapte ani. Sunt bucuros!”

„De ce eşti bucuros? Pentru că a luat şapte ani?” întrebai eu, teribil de incomodat de presiunea unui individ mătăhălos, care declara unor prieteni de-ai lui, la fel de înăbuşitori, că „tipul ar fi trebuit ciopârţit cu satârul”. Nu ştiu dacă îşi încredinţase vreodată economiile lui de Barral, dar dacă da, judecând după înfăţişarea lui, trebuie să fi fost bani obţinuţi prin vreo reuşită spargere. Ziaristul de lângă mine răspunse „nu” la întrebarea mea. Era bucuros pentru că totul se terminase. Suferise teribil de căldură şi de lipsa de aer din sală. Frigul aspru şi umed al străzii păru să-i afecteze imediat ficatul. Deveni dispreţuitor şi iritabil şi începu să-şi facă drum cu coatele, pentru el şi pentru mine.

„Plicticoasă afacere. Toate cazurile de felul acesta sunt plictisitoare. Niciun moment cu adevărat dramatic. Contabilul de la „Globul 11 şi ceilalţi au fost desigur o revelaţie burlescă, dar publicului nu-i plac astfel de revelaţii. „Stupid tip şi de Barral ăsta”, bodogănea el. Nu putea sau nu voia să-şi dea osteneala să mai caracterizeze aparenţa acestui om, acum în mod oficial un criminal

(traversasem strada să bem ceva), dar îmi povesti cu un zâmbet acru şi batjocoritor că, după ce sentinţa fusese pronunţată, tipul se agăţase de bancă un timp, în semn de protest. „Nu mi-aţi lăsat timp! Dacă mi s-ar fi dat timp aş fi sfârşit prin a fi înnobilat, ca unii dintre ei”. Şi îşi permisese primul şi ultimul său gest din toate aceste zile, ridicând un pumn bine strâns deasupra capului.

Ziaristul dezaproba această manifestare. Nu era treaba lui s-o înţeleagă. Este oare vreodată treaba unui ziarist să înţeleagă ceva? Cred că nu. Asta l-ar antrena prea departe de actualităţi, care sunt pâinea zilnică pentru mintea publicului. El, probabil, socotea gestul foarte puţin merituos dintr-un punct de vedere pitoresc; vocea slabă, personalitatea ştearsă, tot atât de incapabilă de o atitudine ca şi un picior de pat, îngâmfarea prostească a pumnului încleştat, atât de ineficace în acel timp şi loc – nu, nu făcea doi bani. Şi apoi pentru el, un artist desăvârşit în meseria lui, a gândi însemna o afacere proastă. Meseria lui era să scrie o relatare plăcută la citit. Dar eu, care n-aveam nimic de scris, mi-am permis să-mi folosesc mintea pe când şedeam în faţa paharelor noastre încă neatinse. Iar dezvăluirea, care atât de des răsplăteşte un moment de detaşare de simplele impresii vizuale, îmi dădu un fior foarte aproape de un tremur. Păream să înţeleg că, faţă cu şocul suferinţelor şi perplexităţilor procesului său, imaginaţia acestui om – ale cărui dispoziţii, noţiuni şi motive aveau în mod frecvent un aer de grotesc mister – imaginaţia sa fusese în cele din urmă trezită la activitate. Or asta era impresionant. Încearcă numai să pătrunzi simţămintele unui om a cărui imaginaţie se trezeşte în chiar momentul când e pe punctul de a intra în mormânt…

— Nu trebuie să crezi, continuă Mai low după o pauză, că în dimineaţa aceea cu Fyne, am trecut în revistă în minte toată această… hai să-i spunem informaţie; nu,

mai curând să spunem acel fond de cunoaştere pe care-l aveam, care exista în mine în legătură cu de Barral. Informaţia este ceva pe care-o cauţi în afară, şi când o găseşti, o pui deoparte, cum ai face cu o bucată de plumb: grea, folositoare, care nu vibrează, plicticoasă. Pe când cunoaşterea vine ea la tine, acel fel de cunoaştere, o achiziţie întâmplătoare, ce păstrează în starea ei de repaus o calitate de fină rezonanţă… Dar cum aceste distincţii frizează transcendentalul, te voi scuti de oboseala de a le asculta. Cruzimea mea are limite. Nu! N-am adunat cu grijă în minte tot ce ţi-am spus. Cum aş fi putut, cu Fyne acolo, în cameră? Şedea perfect liniştit, în mod natural, acum după ce se descărcase de afirmaţia „Da, ocnaşul!”. Iar eu, departe de a mă lăsa pradă amintirilor, am rămas destul de mult situat în prezent, ca să meditez într-un fel vag şi distrat, la respectabilele proporţii şi la frumoasa formă a ciubotelor lui de pedestraş, căci şedea calm picior peste picior, vrând să contracareze tulburarea sa interioară printr-un aer liniştit. Dar oricum, cunoaşterea era în mine, cunoaşterea despre a cărei rezonanţă trezită tocmai îţi vorbeam. Eram conştient de aceasta în ziua aceea frumoasă, atât de proaspătă, de caldă şi de prietenoasă, atât de desăvârşită – o rară curtoazie a ingratului climat englez, când se hotărăşte să se poarte ca un adevărat gentleman. Bineînţeles, climatul englez nu e niciodată aspru, el sufere destul de frecvent de *spleen* – dar şi asta e ceva de gentleman şi nu mă deranjează să-l cunosc şi în această dispoziţie. Îşi are zilele lui de cenuşie melancolie, voalată, politicoasă, în care e foarte fascinant. Şi, la urma urmei, atât de rar i se întâmplă să devie furtunos. Şi încă şi atunci se nimereşte mai ales într-un anotimp când e destul de potrivit să te ocupi cu ceva ca să-ţi omori timpul. Dar zilele cele frumoase sunt cele mai potrivite să stai acasă să citeşti, să te gândeşti, să meditezi

– chiar să visezi; de fapt, să trăieşti din plin, intens şi liniştit, în strălucirea înţelegerii, în acea receptivă vioiciune a minţii, un adevărat dar al timpului frumos, luminos, senin.

În ziua aceea intenţionasem să trăiesc intens şi liniştit, tolănit în splendoarea frumoasei vremi, care avea să arunce vraja ei lentă asupra celor mai nepromiţătoare posibilităţi intelectuale. Drept companie găsisem o carte, nu îmbuibată de deşteptăciunea zilei, – o carte de vreme frumoasă, simplă şi sinceră, asemenea conversaţiei unui prieten lipsit de egoism. Dar privindu-l pe micul Fyne şezând acolo în cameră, am înţeles că nimic din aspiraţiile mele contemplative nu se va realiza, că, într-un fel sau altul, voi fi silit la vreo formă de mişcare extenuantă. Mă temeam să nu trebuiască să merg, deoarece pentru mine gândul acesta era inseparabil asociat cu impresia vizuală de Fyne. Unde, de ce, cum, ar putea interveni o rapidă goană, cu paşi mari, în legătură cu prezentul necaz al bunului Fyne, nu-mi puteam imagina; nimic decât principiul că mersul pe jos fără sens era panaceul lui Fyne pentru toate relele şi bolile fizice şi spirituale din univers. N-ar fi fost de niciun folos pentru mine să spun sau să fac ceva. Era scris să se întâmple aşa. Contemplând musculatura picioarelor sale încălţate în ciorapi de golf şi sub puternica impresie a informaţiei pe care tocmai mi-o împărtăşise, spusei mirat, aproape fără să mă gândesc:

— Şi aşa, vrea să zică de Barral avea soţie şi copil! Fata aceea e fiica lui. Şi cum…

Fyne mă întrerupse ca să afirme din nou, cu seriozitate, ca şi când ar fi fost ceva greu de crezut, că el şi soţia lui au încercat în toate felurile să-i vie în ajutor fetei – în adevăr au încercat! Nu mă îndoiam de el niciun moment, bineînţeles, dar mirarea mea era rezonabilă. La acea oră a dimineţii, nu trebuie să uiţi, nu ştiam încă nimic

despre slabele legături (căci nu era mai mult decât atât) ale doamnei Fyne cu soţia şi copilul lui de Barral din timpul exilului lor la „Ermitaj”, în zilele de culme ale faimei acestui om.

E dar că Fyne venise singur ca să vorbească cu mine despre acest subiect; ceea ce mă făcu să mă gândesc pentru prima dată la această iniţială legătură, o simplă cunoştinţă în afară de casă. „Fata era pe atunci doar un copil, continuă el. Doamna Fyne n-o mai vedea pentru că fusese dată în seama unei guvernante – persoană foarte nesatisfăcătoare” – explică el. Soţia lui – hm – l-a cunoscut atunci pe el şi după ce s-au căsătorit a pierdut complet din vedere copilul. Dar după naşterea lui Polly (Polly era a doua fiică a lui Fyne), cum soţia lui nu se prea simţea bine, s-a dus la Brighton pentru câteva luni, ca să-şi recapete puterile – şi acolo, într-o zi, pe stradă, Fetiţa (purta încă pletele pe spate) a recunoscut-o în faţa unui magazin şi a alergat, cu adevărat alergat, în braţele doamnei Fyne. Fapt mişcător. Şi astfel, neţinând seama de recea impertinenţă a acelei… hm… guvernante, soţia sa, fireşte, a răspuns.

Povestea de ici şi de colo, fără şir. Observai atunci că asta trebuie să fi fost înainte de faliment.

Fyne dădu din cap, cu adâncă gravitate, adăugând cu vocea lui de bas:

„Chiar cu puţin înainte14, şi îşi permise un scurt răgaz de tăcere. Apoi, dintr-odată: „De Barral, pe atunci, nu venea regulat pentru weekend. Probabil că era conştient de apropierea dezastrului. Doamna Fyne evita să-l cunoască şi asta convenea vederilor guvernantei, care era foarte geloasă de orice influenţă, din afară. Dar în orice caz n-ar fi fost un lucru uşor. Extraordinar, rigid, siluetă subţire totdeauna îmbrăcată în negru, era observat de toţi pe când se plimba de mână cu fetiţa; aparent modest, dar – şi aici Fyne dovedi ceva foarte asemănător

cu perspicacitatea – nutrind probabil, sub maniere rezervate, o mare doză de aroganţă secretă. Doamna Fyne o compătimea pe Flora de Barral pentru destinul ei, cu mult înainte de catastrofă. Era cât se poate de prost călăuzită. Ambianţă foarte nesatisfăcătoare. Fata era cunoscută pe stradă şi privită în locurile publice ca o adevărată prinţesă, dar era ţinută sub ameninţări să nu facă vreo nouă cunoştinţă – deşi, desigur, erau mulţi care ar fi fost mai mult decât doritori, hm, să se facă agreabili domnişoarei de Barral. Dar aceasta nu intra în planurile guvernantei, persoană intrigantă care, sub masca ei severă de distinsă exclusivitate, urzea cel mai sinistru complot. Ochii bunului Fyne se bulbucară de oroare când îmi relevă, într-un grai agitat, bănuielile soţiei sale în acel timp, despre manevrele perfide ale doamnei Cutăricâ. Părea în adevăr, – după cum afirma doamna Fyne – să fi pus la cale căsătoria fetei pe care o avea în grijă, cu o rudă de-a ei săracă, un tânăr cu priviri piezişe şi cu ceva neruşinat în felul lui de-a fi, pe care ea îl numea nepotul său şi care venea mereu să stea eu de.

— Şi poate că nici nu-i era nepot. Sau niciun fel de rudă. Fyne emise cu un efort convulsiv această părere, fiind de fapt cea mai teribilă parte a bănuielilor pe care doamna Fyne obişnuia să i le împărtăşească, una câte una, când venea să-şi petreacă weekend-ul, grav, cu ea şi cu copiii. În înclinaţia lor binevoitoare faţă de nenorocoasa copilă a omului ocupat să agite neglijent multele milioane, soţii Fyne îşi petreceau reuniunile lor săptămânale întrebându-se cu seriozitate ce s-ar putea face ca să se dejoace planurile acelei ticăloase, încercând să inventeze vreo linie tactică de conducere în asemenea în? prejurări extraordinare. Parcă îi vedeam, simpli şi corecţi, îngrijorându-se în mod sincer de fata lipsită de protecţie, în timp ce priveau propriile lor fetiţe jucându-se pe ţărmul

mării. Fyne mă asigură că soţia lui nici nu putea să doarmă din cauza problemei ce şi-o punea: cum să intervie?

— A fost foarte perspicace din partea doamnei Fyne că a reperat acest joc ascuns, spusei eu, întrebându-mă în sinea mea unde i-a fost acum perspicacitatea, de nu şi-a dat seama de un joc mult mai simplu şi jucat până la sfârşit chiar sub nasul ei. Dar atunci când somnul îi era tulburat de frica sorţii ce se prepara copilei lipsită de protecţie a lui de Barral, nu era angajată în scrierea unui manual, concis şi necruţător, asupra teoriei şi practicii vieţii, pentru uzul femeilor prejudiciate. Mai putea încă, înainte ca dezvoltarea filosofiei acţiunii rebele să-i afecteze ascuţimea intuitivă, să perceapă lucruri care bănuiesc că erau destul de simple. Căci sunt înclinat să cred că femeia care a avut norocul să se ocupe de soarta Florei de Barral nu-şi bătea capul cu lucruri prea subtile ca să-şi ascundă planul. Îşi dădea seama că era perfect stăpână pe situaţie, stabilind o dată pentru totdeauna ascendenţa ei asupra lui de Barral. Îşi luase toate măsurile ca purtarea ei să nu fie observată din afară şi nu mă pot opri să nu zâmbesc gândindu-mă ce pacoste trebuie să fi fost pentru ea serioşii şi naivii soţi Fyne. Ce exasperată trebuie să fi fost când aceştia doi au picat în Brighton atât de neprevăzut, ca un trăsnet din senin, dacă nu şi tot atât de eficient. Îmi închipui cât trebuie să-i fi urât!

Dar cred că până la urmă tot şi-ar fi dus la capăt planul, oricare ar fi fost el. Mi-l pot imagina pe de Barral obişnuit o viaţă întreagă să se supuie voinţei ei şi, fie din aroganţă, fie din timiditate, sau pur şi simplu din cauza stupidităţii sale lipsite de imaginaţie, rămânând în afara graniţelor sociale, necunoscând pe nimeni, afară de câţiva prieteni de joc de cărţi; mi-l pot imagina înmărmurit la perspectiva de a avea pe cap grija unei fete de măritat, silindu-l la o schimbare completă a obiceiurilor şi la

necesitatea unei altfel de existenţă, pe care n-ar fi ştiut nici cum s-o înceapă. Pentru mine e dar că doamna Cutărică şi-ar fi urmat metoda ei atroce fără multă bătaie de cap, chiar dacă binevoitorii Fyne ar fi fost capabili să intervie. Pe de Barral l-ar fi intimidat eu aroganţa ei. Nu se află om mai subordonat decât arogantul a cărui aroganţă a fost o dată sfărâmată într-o împrejurare deosebită.

În orice caz nu mai era timp şi nici necesar pentru nimeni, să mai facă ceva. Însăşi situaţia a dispărut în crahul financiar, aşa cum dispare o clădire într-un cutremur de pământ – în clipa asta se află aici şi în cea următoare a dispărut, doar cu un uşor tumult preliminar, prevestitor de rău. Ei, a spune „într-o clipă” e poate o exagerare, dar că totul s-a isprăvit în douăzeci şi patru de ore este o afirmaţie exactă. Fyne era în stare să-mi povestească totul în legătură cu asta, dar fraza care ar fi descris cel mai bine natura schimbării, este: mizerie instantanee şi completă. Eu nu mă pricep prea bine la lucrurile astea, dar din cele povestite de Fyne, reiese că creditorii, deponenţii, autorităţile competente, au pus mâna, cât ai clipi din ochi, pe absolut tot ce poseda de Barral, până la ceasul lui cu lanţ, la banii din buzunarul pantalonilor, la costumele lui de haine, presupun că şi la acul de cravată cu camee din cravata lui de mătase neagră. Totul! Cred că a dat chiar şi verigheta de cununie a răposatei lui soţii. Mohorâtul „Ermitaj” cu parcul său umed şi cu vreo două ferme fuseseră pe numele doamnei de Barral, dar cum ea murise fără să lase testament, îmi închipui că i-au revenit tot lui. Au luat şi astea, bineînţeles. Dar asta tot era doar o fărâmitură într-o Sahară a foametei, o picătură într-un ocean însetat. Aş spune că niciun suflet din lume n-a avut mângâierea de a fi fost despăgubit cu mai mult de trei penny din toată proprietatea. Apoi, mai puţin încă decât fărâmituri, au pus

mâna pe tot ce se afla în casa de la Brighton: mobilierul, trăsura cu doi cai, calul de călărie al fetei, costisitoarele ei podoabe, până şi zgarda montată în aur a câinelui ei cu pedigri. Au luat şi câinele, exemplarul cu cel mai nobil aspect din toată jalnica masă de bunuri.

Dar ceea ce a plecat mai înainte de orice, sau mai bine zis a dispărut, nu a fost ceva de pe lista bunurilor. A fost acea guvernantă complotatoare, cu prefăcutele ei maniere, sever convenţionale, de „adevărată doamnă" şi cu suflet de tâlhar nemilos. Când o femeie se apucă de vreo meserie ilegală, apoi n-o întrece nimeni în desăvârşire. E adevărat că se vor găsi oameni care să spuie că această înspăimântătoare virulenţă de a duce la prăbuşire toate lucrurile bine stabilite, este tot apanajul bărbaţilor. Astfel de oameni vor întreba cu un aer isteţ pentru ce războaiele sclavilor au fost întotdeauna cele mai crude, mai disperate, mai cumplite dintre toate războaiele. Şi poţi da orice răspuns vrei, chiar pe acela eminamente feminin, atât de tipic minţii femeieşti. „Nu văd ce legătură are una cu alta". Câte argumente au fost înlăturate (n-am să spun doborâte) cu aceste câteva cuvinte. Căci dacă noi, bărbaţii, încercăm să punem într-o discuţie toată întinderea întregii noastre experienţe, iar în iubirea noastră bucuroşi am pune însuşi infinitul, aceasta nu se datorează, după cum a remarcat un anume scriitor, meritelor femeilor. O, nu! Femeile nu se sinchisesc de astfel de lucruri. Astfel de aspiraţii nu sunt genul lor şi lumea rânduită de de ar fi o lume nostimă, în care Neesenţialul ar interveni în mod fantastic ca să ia locul sobrului Imaginativ, plin de fantezie.

Ridicai mâna, ca să-l opresc pe prietenul meu, Marlow.

— Crezi, în adevăr, ceea ce ai spus? îl întrebai, fără intenţia de a-l ofensa, deoarece cu Marlow nu poţi fi sigur

niciodată.

— Numai în anumite zile ale anului, răspunse el, cu un zâmbet maliţios. Azi am încercat pur şi simplu să nu mă înfrânez şi am reuşit să jignesc susceptibilităţile dumitale consacrate femeilor. Când stai singur şi tăcut, desigur că aperi în gând pe sărmanele femei de atacurile care nu le pot atinge. Mă întreb ce oare le poate atinge pe de? Numai ca să-ţi liniştesc tulburarea am să-ţi atrag din nou atenţia că o lume neesenţială ar fi foarte amuzantă, cu condiţia ca femeile să aibă grijă s-o facă atât de fermecătoare cum numai de singure o pot face, păstrând pentru noi unele iluzii bine cunoscute, bine stabilite, mai c-aş spune banalizate, fără de care creatura masculină normală nu poate trăi. Şi această condiţie e foarte importantă. Căci nu e nimic mai provocator ca Neesenţialul, atunci când încetează să amuze şi să încânte; şi în acest caz primejdia ar fi din partea masculinităţii subjugate, care, în exasperarea ei, făcând vreo mişcare bruscă, necontrolată, ar trece întâmplător cu cotul prin fina ţesătură a lumii de care vorbesc. Ar fi fatal pentru ea. Căci nimic nu arată mai definitiv deplorabil decât o fină ţesătură deteriorată. Înseşi femeile vor fi primele dezgustate de propria lor creaţie.

În comportarea uimitoarei guvernante a domnişoarei de Barral era ceva din sănătatea foarte practică a femeilor şi de asemenea din neesenţialitatea lor. Reieşea, din istorisirea lui Fyne că, cu o zi înainte de primul vuiet al cataclismului, suspectul tânăr a sosit pe neaşteptate la Brighton, să stea cu „mătuşica”. După toate aparenţele, totul mergea normal. Băiatul a ieşit călare cu fata după-amiază, aşa cum adesea obişnuiau să facă – privelişte care nu înceta niciodată s-o indigneze pe doamna Fyne. Însuşi Fyne se afla în localitate cu familia pentru o săptămână întreagă şi a fost chemat la fereastră să privească nelegiuirea şi să împărtăşească simţămintele soţiei sale.

Nici măcar nu îi însoţea un valet. Şi deprimarea doamnei Fyne a fost atât de puternică la vederea nenorocoasei fete călărind zâmbitoare, inconştientă de primejdia care-o pândea, încât Fyne începu să se gândească serios dacă nu era de datoria lui să intervie, cu orice risc, scriind pur şi simplu o scrisoare lui de Barral. Spuse soţiei lui, cu o solemnitate pe care pot uşor să mi-o imaginez, „Ar trebui să-ţi iei tu această sarcină, draga mea. În definitiv i-ai cunoscut soţia. Oricum, asta e ceva”. Pe de altă parte, teama de a o expune pe doamna Fyne la vreo ripostă neplăcută îl îngrijora cât se poate de mult. Cât despre doamna Fyne, era disperată. Succesul părea imposibil. Era vorba de o femeie care de mai mult de cinci ani avea în grijă fata şi, aparent, se bucura de toată încrederea tatălui. Cum ar putea fi ceva efectiv, s-ar putea spune, fără dovezi, fără… „Acest domn de Barral, spunea oamna Fyne, trebuie să fie sau tâmpit sau prea decăzut, ca să-şi neglijeze astfel copilul”.

Notează că, poate din cauza solemnei concepţii a lui Fyne asupra trecătoarei noastre vieţi şi a capacităţii naturale a doamnei Fyne pentru responsabilitate, nu le-a trecut niciodată prin gând că cea mai simplă cale de a ieşi din dificultate, era să nu facă nimic şi să abandoneze problema ca pe ceva ce nu-i privea. Ceea ce, într-un sens strict lumesc, aşa şi era. Dar ei au petrecut, după cum mi-a spus Fyne, o foarte chinuitoare după-amiază, considerând căile şi posibilităţile pentru a face faţă pericolului ce atârna deasupra capului fetei în timpul plimbărilor (care probabil că ei îi făceau plăcere) cu un nemernic dezgustător.

Capitolul If GUVERNANTA

Dar partea bună a acestei situaţii era că pericolul fusese înlăturat. Nu mai exista niciun pericol. Apariţia presupusului nepot avusese un scop. Venise încărcat,

încărcat şi fremătând de ştirile grozave pe care le aducea. Probabil că circulau zvonurile despre poziţia şubredă a concernelor lui de Barral. Dar nu ştiau decât aceia care erau în secretul zeilor. Niciun zvon, niciun ecou de zvon nu ajunsese până la profanii din Westend – fără a mai pomeni de neprihănita suburbie marină a Hoveului. Soţii Fyne nu bănuiau nimic; guvernanta, jucând cu rece şi distinsă exclusivitate rolul de mamă al nespus de bogatei domnişoare de Barral, nu bănuia nimic; profesorii de muzică, de desen, de dans, ai domnişoarei de Barral habar n-aveau, iar mintea medicului, a dentistului, a servitorilor din casă, a furnizorilor, mândri de-a avea numele lui de Barral în registrele lor, erau într-o stare de perfectă seninătate. Astfel tânărul, care pe neaşteptate primise o veste cât se poate de alarmantă direct de la cineva din lumea financiară a Londrei, sosi la Brighton cam pe la vremea prânzului, având asupră-i ceva de natura unei bombe ucigătoare. Dar a ştiut să nu lase să se observe nimic. A luat prânzul, impenetrabil, stând la masă în faţa domnişoarei de Barral, apoi, sub un pretext oarecare, se închise cu femeia pe care inteligenţa micului Fyne o descria (cu o uşoară ezitare în glas totuşi) ca pe „mătuşa” tânărului.

Ce şi-or fi spus unul altuia între patru ochi e uşor de închipuit. Când a ieşit din salonul ei particular, doamna avea pete roşii pe obraz, iar la întrebarea „scumpei sale” pe care o avea în grijă, a răspuns că are migrenă. Dar putem fi siguri că în discuţia pe care tocmai o avusese, trebuie să-i fi spus tânărului netrebnic: „Ai face bine s-o iei la o plimbare călare, ca de obicei”. Despre asta avem dovada pozitivă a domnului şi doamnei Fyne, care i-a observat încălecând în faţa uşii şi trecând pe sub ferestrele salonului lor, vorbind împreună, iar biata fată, numai zâmbete; pentru că ea, în inocenţa ei, se bucura de

compania tânărului Charley. Nu făcea niciun secret din asta faţă de doamna Fyne. De fapt ea mărturisise cu mult înainte că îi plăcea băiatul foarte mult, mărturisire care o dezolase pe doamna Fyne, dându-i acea senzaţie de suferinţă neputincioasă, pe care o încercăm în anumite coşmaruri. Căci cum ar fi putut s-o previe pe fată? S-a hazardat o dată să-i spuie că ei nu-i place domnul Charley. Domnişoara de Barral o ascultă cu mirare. Cum era cu putinţă ca Charley să nu-i placă cuiva? După aceea, cu naivă loialitate, îi spuse doamnei Fyne că ori cât de mult ar ţine la ea, nu putea suporta să audă un cuvânt împotriva lui Charley – a minunatului Charley.

Fiicei lui de Barral probabil că îi făcea plăcere vesela ei plimbare călare cu amuzantul Charley (infinit mai amuzantă decât o plimbare cu un bătrân şi stupid profesor de călărie), foarte multă plăcere, în adevăr, pentru că soţii Fyne i-au văzut întorcându-se la o oră mai târzie decât de obicei. De fapt era aproape întuneric. Descălecând, ajutată de încântătorul Charley, fata bătu cu palma gâtul calului şi urcă treptele scării. Ultima ei plimbare călare.

Era cu câteva zile înainte de a împlini şaisprezece ani; siluetă subţirică, în costum de călărie, ceva mai mică decât înălţimea obişnuită pentru vârsta ei, cu pălărie melon neagră, de sub care frumosul ei păr negru, ondulat, tăiat drept la capete, îi atârna mult pe spate. Încântătorul Charley încălecă din nou, ca să ducă amândoi caii la grajd. Doamna Fyne, care rămăsese la fereastră, a văzut uşa casei închizându-se după domnişoara de Barral, care se întorcea din ultima ei plimbare călare.

Şi în acest timp, ce făcuse guvernanta (plecată de la o nobilă familie), atât de judicios aleasă (o doamnă înrudită, după cum spunea ea, cu lumea bine cunoscută din acel ţinut), să dirijeze studiile, să păzească sănătatea, să formeze mintea, să şlefuiască manierele şi în general să

joace rolul unei adevărate mame a acestui copil nenorocos – ce făcuse ea în acest timp. Ei bine, scăpând de fată în chipul celui mai natural şiretlic posibil, ceea ce dovedea simţul ei practic, a început să împacheteze tot ce-i aparţinea, fapt care arată felul limpede în care vedea ea situaţia. A lucrat metodic, repede şi bine, golind sertarele, luând tot de pe mesele din apartamentul ei special din acea casă mare, cu ceva pătimaş în meticulozitatea ei, luând tot ce-i aparţinea ei şi încă unele lucruri pe deasupra, un stilou de aur, un cuţit de tăiat hârtie din fildeş şi aur (casa era plină cu obiecte costisitoare), cutii de argint, şi alte bibelouri. Dar fotografia Florei de Barral, cu o afectuoasă dedicaţie, aflată pe biroul ei, de cel mai modern şi costisitor stil, într-o ramă de argint aurit, a neglijat s-o ia. Scăpând-o pe jos, întâmplător, în cursul operaţiilor, a lăsat-o acolo. Astfel fotografia, sau cel puţin rama, presupun că a devenit parte din masa de bunuri în falimentul lui de Barral.

Seara la cină, fata găsi compania guvernantei bruscă şi rece. Era neobişnuit de înceată. Nu putea scoate de la ea decât monosilabe, iar amuzantul Charley realmente descuraja orice avansuri vesele ale „micii lui prietene”, cum obişnuia s-o numească uneori, dar nu acum. Fără nicio îndoială, cei doi erau nervoşi şi preocupaţi. Pentru toate acestea avem mărturie, cât şi pentru faptul că Flora, simţindu-se ofensată de încântătorul nepot al mult respectatei sale guvernante, se bosumflă pentru restul serii şi fu bucuroasă să se retragă devreme. Doamna… doamna… realmente i-am uitat numele – guvernanta îşi invită nepotul în salonul ei, spunând tare că au de discutat unele chestiuni familiale. Asta ca să audă Flora, care a auzit, fără cel mai mic interes. De fapt nu era nimic neobişnuit în această invitate, ca să trezească în mintea ei cea mai mică mirare. Plictisită, se duse la culcare şi, fiind

obosită de in – de lungata plimbare călare, dormi tun toată noaptea. Ultimul ei somn, nu voi spune al inocenţei – acest cuvânt n-ar reda exact gândul meu, pentru că el îşi are propriul său înţeles – dar voi spune ăl ignoranţei sau, şi mai bine încă, al acelei inconştienţe a căilor lumii, inconştienţă de pericol, de durere, de umilinţă, de amărăciune, de falsitate. O inconştienţă care, în cazul altor fiinţe ca ea, e îndepărtată printr-un proces treptat de experienţă şi informaţie, adeseori numai parţial, cu rezerve izbăvitoare, îndulcind îndoielile, voalând temerile. Inconştienţa ei în privinţa răului care zace în gândurile secrete şi, în consecinţă, şi în actele făţişe ale oamenilor, ori de câte ori se întâmplă ca gândul rău să întâlnească curajul de a făptui rău; inconştienţa ei avea să fie sfărâmată cu o violenţă profanatoare, în împrejurări profanatoare, ca un templu pângărit de o impietate răzbunătoare, nebunească. Da, aceasta urma să i se întâmple acestei tinere fete, aproape cu un mai mult decât un copil. Şi dacă ai să mă întrebi cum, pentru ce, pentru care motiv? Îţi voi răspunde: ei, din întâmplare! Prin simplă întâmplare, cum se petrec lucrurile, norocoase sau nenorocoase, plăcute sau îngrozitoare, importante sau neimportante. Şi chiar lucruri care nu par a fi nici într-un fel, nici în altul, lucruri cu un caracter atât de complet neutru, încât te întrebi de ce se mai întâmplă, dacă n-ai şti că şi de poartă în neînsemnătatea lor seminţele unor viitoare incalculabile întâmplări.

Bineînţeles că erau toate şansele ca de Barral să fi nimerit pentru fiica lui o guvernantă inofensivă, naivă, obişnuită, respectabilă, sau o aventurieră obişnuită, stupidă, care ar fi încercat, să zicem, să se mărite cu el, sau să facă alt rău obişnuit, dar de mică însemnătate. Ar fi putut de asemenea nimeri peste un model al tuturor virtuţilor, sau deţinătoarea tuturor cunoştinţelor sau orice,

la fel de nevătămător, convenţional şi mic-burghez. Toate calculele erau în favoarea lui, dar întâmplarea fiind incalculabilă, a nimerit o individualitate care e mai uşor de definit prin cuvinte de ocară, decât de clasificat într-un spirit calm şi ştiinţific – dar cert, o individualitate şi tot aşa, un temperament. Rar? Nu. Există în noi toţi o cantitate de – aş numi-o politicos – lipsă de scrupule. Gândeşte-te de exemplu la excelenta doamnă Fyne, care ea însăşi şi în sânul familiei sale semăna cu o guvernantă de tip convenţional. Numai că excesele sale mintale erau teoretice, îndrăgite de atât de mult simţământ omenos şi de rezerve convenţionale, încât se ridicau la un mai mult decât un simplu libertinaj al gândirii; pe când cealaltă femeie, guvernanta Florei de Barral era, după cum ai putut observa, teribil de practică. Nu! Temperamentul ei nu era rar, afară de cruda ei ranchiună reprimată. Un sentiment care, ca şi geniul sau nebunia, poate duce pe om la inconsecvenţă. Inconsecvenţa ei era pur feminină. Un geniu masculin, un bărbat ticălos, chiar un bărbat nebun, nu s-ar fi comportat aşa cum s-a comportat ea. Există o blândeţe în natura bărbatului, chiar în cel mai brutal om, care acţionează ca o frână.

În timp ce fata dormea, cei doi, femeia de patruzeci de ani, o vârstă în ea însăşi teribilă, şi acel tânăr neisprăvit de douăzeci şi trei de ani, ticălos şi de asemenea cu legături în anumite cercuri, se certau cu voci înăbuşite în camerele golite, cu dulapuri deschise, sertare pe jumătate trase în afară şi goale, cufere încuiate şi strânse în curele, mobile în dezordine şi niciun petec de hârtie lăsat pe mese. Fata din casă care servea atât pe guvernantă cât şi pe Flora, după ce a terminat cu aceasta, veni la uşă ca de obicei, dar nu fu lăsată să intre. Auzi cele două voci discutând, înainte de a bate la uşă, apoi fiind concediată, se retrase imediat – singura persoană din casă, convinsă la

acea oră că ceva era în neregulă.

Cum în viaţă ţi se întâmplă să treci prin zone întunecate şi, ca să spun aşa, enigmatice, trebuie să fie astfel de zone şi în relatările care au de-a face cu viaţa. În povestirea mea de acum (un episod al uneia din monotonele mele vacanţe la ţară, evocat cu totul firesc după atâţia ani, datorită întâlnirii noastre cu un fost marinar), acea discuţie nocturnă rămâne un punct întunecat, misterios. Şi putem presupune ce ne place. Nu mi-e greu deloc să-mi imaginez că femeia – de patruzeci de ani şi şefa asociaţiei – turba de furie. Şi poate că celălalt nu era destul de furios. La tinereţe se simte intens, e adevărat, dar ocaziile pierdute nu se pun prea mult la inimă. Se crede în absoluta realitate a timpului. Şi atvnci, în această abominabilă secătură cu tinereţea terfelită, veştejită ca o floare ruptă, gata de a fi aruncată la gunoi, nu putea să existe niciun simţământ adevărat, pentru nimic, nici chiar pentru riscurile propriei sale existenţe necurate. Un rânjet batjocoritor, cu vreo remarcă de felul „Fără doar şi poate că ne-am dus pe copcă” ar fi fost de ajuns ca să provoace cearta. Şi apoi un alt rânjet batjocoritor: „Şi atâta timp pierdut în scopul ăsta”, urmat poate de-o ripostă mai amară din cealaltă parte: „Se părea că-ţi făcea plăcere să faci pe nebunu’ cu puştoaica asta”. Ceva în felul acesta. Înţelegi dumneata cum vine asta – ei…

Marlow mă privi cu ochii lui pătrunzători şi negri. Eram frapat de absoluta verosimilitate a acestei sugestii. Dar ne atacam mereu unul pe altul. Întrezărind o ocazie fericită, am înfipt înţepătura mea răutăcioasă.

— Ai o imaginaţie înfiorătoare, îi spusei, cu un vesel zâmbet sceptic.

— Ei şi ce dacă am? ripostă el ţanţoş. Dă-mi voie să-ţi amintesc că această situaţie mi-a venit necăutată. Sunt ca

un zăpăcit de ofiţer secund, pe care-l aveam noi o dată pe scumpa şi bătrâna navă *Samarcand*, când eram tânăr. Individul încerca în mod grav „să-şi explice lui însuşi” asta era expresia lui favorită – o mulţime de lucruri cu care nimeni nu voia să-şi bată capul. Era un bătrân idiot, dar un marinar desăvârşit. Eu nu eram decât un băiat pe atunci şi mă impresiona. De la el probabil c-am prins înclinaţia asta.

— Bine, bine, continuă-ţi explicaţia, spusei eu, luându-mi un aer resemnat.

— Tocmai aici e greul. Marlow reintră imediat în ritmul său. Aici e partea grea. Simpla cupiditate dezamăgită nu poate să explice comportarea din dimineaţa următoare, comportare pe care nu ţi-o voi descrie – dar pe care ţi-o voi relata imediat, nu ca o presupunere, dar ca un fapt real. Între timp, întorcându-mă la sfada lor din seara aceea, cu voci înăbuşite, în apartamentul particular al guvernantei domnişoarei de Barral, ce-ar fi dacă ţi-aş spune că e foarte probabil ca dezamăgirea să-i fi făcut să se ofenseze unul pe celălalt, dar poate că secreta lui atitudine injurioasă, nepăsătoare, era doar un gând ce încolţea în el odată cu o zdravănă înjurătură de uşurare: „Acum nimic nu mă mai opreşte s-o rup cu baba asta”. Şi că secretul înveninatei ei furii, nu împotriva acestui mizerabil şi atrăgător ticălos, dar împotriva sorţii, a întâmplării şi a întregului curs al vieţii, concentrând tot veninul asupra lui de Barral, incluzând şi pe inocenta lui fiică, era în gândul ei, în frica ce ţipa în ea: „Acum nu mai am nimic cu care să-l ţin legat de mine

N-am putut să-i refuz lui Marlow un fluierat prelung.

— Pfui! Adică presupui că…

El îşi flutură mâna impacientat.

— Nu presupun. Aşa era. Şi, în orice caz, nu văd de ce n-ai accepta presupunerea mea. Îţi închipui oare că guvernantele sunt nişte creaturi mai presus de orice

bănuială sau în mod necesar de o moralitate perfectă? Eu cred că inimile lor nu sunt altfel făcute decât ale celorlalţi oameni. De ce n-ar avea o guvernantă pasiuni, orice fel de pasiune, chiar şi pe aceea a libertinajului şi chiar şi pasiuni neînfrânabile; totuşi reprimate prin aceleaşi mijloace care ne ţin pe toţi în ordine: educaţie timpurie

— Necesitate – împrejurări – teama de consecinţe – până la o vreme, când o constrângere de ani întregi devine insuportabilă, iar scoaterea din minţi irezistibilă…

— Dacă e vorba de scos din minţi, e posibil, admit, spusei eu. Dar cum explici natura conspiraţiei?

— Te aştepţi la o comportare coerentă, neobişnuită la femei, spusejviarlow. Subterfugiile unei pasiuni ameninţate nu pot fi măsurate. Tu crezi că merge pe drumul care se vede, când colo, ea e în stare, pentru scopul urmărit, s-o ia înapoi, drept spre prăpastie.

Odată ce-am admis că nu era o femeie obişnuită, totul e uşor de înţeles. Era ticăloasă, dar nu era obişnuită. Suferise în viaţa ei, nu din cauza permanentei inferiorităţi, ci din cauza permanentei autoconstrângeri. O femeie obişnuită aflându-se în situaţia de a comanda, şi-ar fi putut pune în gând să devie a doua doamnă de Barral. Ceea ce ar fi fost impracticabil. De Barral n-ar fi ştiut ce să facă cu o nevastă. Dar chiar dacă, prin imposibil, el i-ar fi făcut avansuri, această guvernantă l-ar fi respins cu dispreţ. Ea îl tratase întotdeauna ca pe o fiinţă inferioară, cu o politeţe sigură, distantă. În felul ei liniştit, educat, dispreţuia şi antipatiza profund atât pe tată cât şi pe fiică. Am impresia că a antipatizat întotdeauna toţi copiii pe care i-a avut în grijă, inclusiv cele două fetiţe ale ducelui (dacă era în adevăr duce) cu care îi luase ochii lui de Barral. Ce odioasă şi nesatisfăcătoare trebuie să fi fost o astfel de viaţă, pentru o femeie atât de avidă de toate emoţiile voluptuoase pe care viaţa le putea oferi mai tuturor

superiorilor ei.

Îşi văzuse tinereţea trecând, prospeţimea dispărând, speranţele murind, iar acum simţea şi arzătoarea vârstă de mijloc alunecându-i printre degete. Cu o îmbrăcăminte elegantă, cu părul ei bogat, stropit cu câteva fire albe, care adăugau aspectului său îngrijit picanta distincţie a unei coafuri argintate, nu-i de mirare că se agăţa cu disperare de ultima ei ieşire din minţi pentru această tânără şi nemiloasă secătură, chiar cu preţul de a urzi pentru el acel uimitor complot. Nu mersese el atât de departe în degradare încât să-l piardă complet şi fără speranţă într-o astfel de încercare. Ea spera să-l păstreze strâns cu această enormă mită. Era, evident, o femeie destul de neobişnuită ca să trăiască fără iluzii – ceea ce bineînţeles nu înseamnă că era rezonabilă. Îşi spusese în sinea ei, poate cu o furioasă autodepreciere „în câţiva ani voi fi prea bătrână pentru oricine. Între timp îl voi avea pe el şi îl voi ţine abandonându-i banii acestei stupide gâsculiţe, fără nicio importanţă”. Desigur, era un expedient disperat – dar socotea că merită. Şi afară de asta, greu s-ar găsi pe lume o femeie, oricât de dură, de depravată sau de nebună, în care să nu supravieţuiască ceva din instinctul matern, neconsumat chiar în focul celei mai arzătoare pasiuni. Da, trebuie să fi avut şi acest sentiment pentru el. Nu e nicio îndoială. De aceea repet: Nu e de mirare! Nu e de mirare că se înfuria pe orice şi poate şi pe el. Ce reproşuri contradictorii, anume acela că regretă fata, o prostuţă care niciodată în viaţa ei n-ar fi meritat să se uite cineva la ea, şi că ia dezastrul în sine cu cinică uşurinţă, în care ea observa un iz de revoltă.

Şi astfel cearta continua în noapte, asupra iremediabilului. El, discutând: De ce atâta grabă? De ce să golească casa? Poate un pic de regret pentru fată şi, poate, ca de obicei, fără un ban în buzunar şi apreciind această

confortabilă locuinţă, dorind să prelungească cât mai mult această neruşinată folosire a unui lux condamnat. Nu era în adevăr nicio grabă timp de câteva zile. Mai era timp suficient ca să dispară. Şi, afară de asta, şi un pic de delicateţe masculină, un fel de consideraţie pentru aparenţe, care supravieţuia degradării lui: „La urma urmei, ai putea să te porţi decent, Eliza”. Dar nu era nicio indulgenţă pe faţa palidă, sub efectul părului argintat; formalul ei calm dispăruse, ochii negri încercănaţi îl priveau duşmănos, cu un fel de foame. „Nu! Nu! Dacă e cum spui, atunci nicio zi, nicio oră, nicio clipă”. Stăruia în ideea ei, hotărâtă să nu mai fie nici urmă de flirt între aceştia dqi, de vreme ce obiectul oricărei legături dispăruse; furioasă pe ea însăşi de a fi suferit atât de mult în trecut din această pricină, furioasă că totul fusese în zadar.

Dar era destul de rezonabilă ca să nu se certe cu el definitiv. La ce bun? Găsea ea mijloace să-l împace. Singurele mijloace. Atâta timp cât erau ceva bani de câştigat, îl putea ţine. „Acum du-te! N-avem nimic de câştigat dintr-o astfel de conversaţie. Vreau să rămân puţin singură”. El ieşi, supus şi bosumflat. Pe acelaşi etaj era o cameră pregătită o. Ricând să-l primească, la capătul unui coridor acoperit cu un covor gros.

Cum şi-a petrecut noaptea această femeie fără iluzii care s-o ajute să străbată orele de insomnie, nu mi-ar plăcea să spun. În cele din urmă, trecu şi noaptea şi această ciudată victimă a prăbuşirii lui de Barral, al cărei nume n-a fost niciodată cunoscut de sindicul oficial, coborî la dejunul de-dimineaţă impenetrabilă şi perfectă ca în fiecare zi. Chiar de la început ea acceptase fatalele ştiri ca adevărate.

În toată viaţa, nu crezuse niciodată în norocul ei, cu acel pesimism al celor pasionaţi care, în fond, se simt ca

nişte proscrişi într-un univers moraliceşte restrâns. Dar aceasta n-a uşurat deloc lucrurile când, deschizând cu febrilitate ziarele de dimineaţă, a văzut veştile confirmate. O, da! Aşa era… Globul” suspendase plăţile – primul bubuit al furtunii încă fără putere, dar pentru iniţiaţi, preludiul unui potop. Ca ştire de ultimă oră, nu era o prezentare necuviincioasă. Într-un fel, nu era nicio prezentare. Ziarele serioase, singurele din marile ziare care păstraseră întotdeauna o atitudine rezervată faţă de grupul de bănci de Barral, îşi aveau „maniera” lor. Da! O modestă informaţie printre alte ştiri! Dar pe o altă pagină mai era un articol financiar de specialitate, pe un ton ostil, şi care începea cu cuvintele: „Ne-am temut întotdeauna… Şi un editorial pe jumătate de coloană, care începea cu fraza: „Este un deplorabil semn al timpurilor”, ceea ce era de fapt o austeră şi generală mustrare faţă de absurda orbire a publicului care investise banii. Îşi aruncă ochii printre articole, un rând de ici, un rând de colo – nu era necesar mai mult ca să prindă, dincolo de orice îndoială, murmurul potopului apropiat. Mai multe slabe referinţe în care de Barral era pomenit pe nume, îi împrospătă dintr-odată, animozitatea împotriva acestui om, ca efectul unui suport moral neprevăzut. Mizerabilul ticălos!…

— Înţelegi, îşi întrerupse Marlow cursul povestirii, că pentru a fi consecvent în relatarea mea asupra acestei afaceri, am să-ţi spun imediat amănuntele pe care le-am aflat de la doamna Fyne mai târziu, cât şi ceea ce mi-a împărtăşit micul Fyne, cu obişnuita lui solemnitate, în timpul vizitei din dimineaţa aceea. Aşa cum desigur presupui şi dumneata, soţii Fyne, în apartamentul lor, citiseră şi ei ştirile în acelaşi timp şi, de fapt, chiar în acelaşi solemn şi foarte moral ziar, ca şi guvernanta, în luxoasa vilă de peste drum. Numai că ei au citit ştirile cu sentimente diferite. Ei au fost loviţi ca de trăsnet. Fyne a

trebuit să explice soţiei sale întreaga semnificaţie a ştirii. Primul ei strigăt a fost de uşurare. „Aşadar, sărmana copilă va scăpa de proiectele acelor oameni oribili. Doamna Fyne nu ştia ce putea să însemne să fii redus dintr-odată de la bogăţie la absolută sărăcie. Fyne, cu imaginaţia lui de bărbat, fu mai puţin înclinat să se bucure în mod extravagant de eliberarea fetei de nişte primejdii morale care îi ameninţaseră existenţa lipsită de apărare. Însemna să plătească un preţ al naibii de mare. Cât de nefericită n-a, mititica de ea! „Poate că am putea face ceva să consolăm bietul copil, în orice caz măcar pentru timpul cât mai stă pe aici!” spuse doamna Fyne. Simţea un fel de obligaţie morală de a nu rămâne indiferentă. Dar nu putea fi niciun fel de consolare, pentru nimeni, ca să alergi în stradă la această oră matinală. Şi astfel, ascultând sfatul lui Fyne de a nu se pripi, se aşezară amândoi la fereastră, privind cu compasiune casa aceea mare, îngrozitoare în ochii lor, în impasibila, prospera, costisitoarea ei respectabilitate, stând cu ruina la uşă.

Atunci, sau foarte curând după aceea, întregul Brighton aflase ştirea şi îşi formase o părere mai mult sau mai puţin justă, asupra gravităţii ei. Majordomul marei case a domnişoarei de Barral văzuse ştirile, poate mai devreme decât oricine pe o rază de o milă, în cursul îndatoririlor sale de dimineaţă, printre care era şi aceea de a usca în faţa focului ziarele proaspăt aduse – o ocazie de a arunca o privire prin de ceea ce niciun om inteligent n-ar fi neglijat să facă. El comunică şi celorlalţi din personalul casei vagile sale impresii, că ceva mergea al dracului de prost cu afacerile „lui taică-său, la Londra”.

Aceasta aduse în casă o atmosferă de constrângere, pe care Flora de Barral, coborând ceva mai târziu ca de obicei, nu putu să n-o observe în felul ei. Toţi păreau să se uite într-un chip aşa de stupid; îi era teamă că va fi o zi

plicticoasă.

În sufragerie, guvernanta, la locul ei, cu un ziar pe jumătate păturit, sub şervetul din poala ei, după câteva cuvinte schimbate din vârful buzelor, rămase nemişcată, cu privirea fixă, într-o tăcere stăruitoare şi imediat, sosi şi Charley, căruia ea nu-i aruncă nicio privire. El abia spuse bună dimineaţa, deşi avea o uşoară dorinţă să-i zâmbească fetei. Stând în faţa ei cu ochii în farfurie, cu un uşor tremur pe obrajii proaspăt bărbieriţi, n-avea nimic de spus. Era plictisitor, teribil de plictisitor să-ţi începi ziua în felul acesta; dar ştia ea care era cauza. Acele nesfârşite chestii familiale! Nu era pentru prima oară că suferise din cauza efectului lor asupra acestor doi. Era o ruşine ca încântătorul Charley să fie mereu plictisit de aceste discuţii şi era complet stupid din partea lui să se lase astfel tulburat de mătuşa lui.

Când, după un timp de liniştită şi oarecum calculată imobilitate, guvernanta se ridică brusc şi ieşi cu ziarul în mână, urmată aproape imediat de Charley, care îşi părăsi gustarea fără s-o fi terminat, fata respiră uşurată. Vor lămuri ei în dimineaţa aceea ce vor avea de lămurit, iar după prânz vor fi din nou normali, cel puţin Charley va fi. Cât despre toanele guvernantei, nu le dădea ea prea mare importanţă.

Pentru prima oară în dimineaţa aceea, soţii Fyne văzură uşa de la intrare a îngrozitoarei case, deschisă, iar criticabilul tânăr ieşind la iveală cu ticăloşia lui vizibilă pentru ochii lor plini de prejudecată în chiar pălăria lui melon şi în croiala elegantă a pardesiului său scurt, cafeniu. Plecă repede, ca un om care se grăbeşte să prindă un tren, uitându-se repede într-o parte şi-n alta, ca şi când ar fi transportat ceva. Pleca oare definitiv? Fără îndoială, fără îndoială! Dar călduros „slavă Domnului!” al doamnei Fyne se dovedi a fi puţin cam pripit. În foarte scurt timp,

odiosul individ apăru din nou, în pas de plimbare, absolut de plimbare, cu pălăria înclinată puţin pe-o parte, cu un aer liniştit şi satisfăcut. La vederea lui, Doamna Fyne bodogăni nu numai în gând, dar cu glas tare, audibil, şi-l întrebă pe soţul ei ce ar putea să însemne asta. Fireşte, domnul Fyne n-avea de unde să ştie. Doamna Fyne era de părere că ceva oribil se pregăteşte şi, în acest timp, obiectul detestării ei suise scările şi bătuse la uşă, care imediat se deschise şi îl lăsă să intre.

Nu se dusese decât până la bancă.

Motivul pentru care îşi părăsise dejunul neterminat, ca să alerge după guvernantă, a fost ca să-i vorbească în legătură cu acel comision, care în ochii lui era de cea mai mare importanţă posibilă. Înălţă din umeri la nervozitatea din ochii şi mâiniie ei, la şoapta aproape strangulată: „Trebuia să ies, nu mă mai puteam stăpâni”. Asta era treaba ei. El, cu supraisensibilitatea lui de om tânăr, era mai curând scârbit de ferocitatea ei. N-o înţelegea. Bărbaţii nu acumulează ură unul împotriva altuia în mici cantităţi, tezaurizând cu grijă fiecare fărâmitură, până creşte şi se transformă într-un tezaur monstruos şi explozibil. Alergase afară după ea ca să-i amintească de contul în bancă. Nu credea că ar fi bine să ridice banii acum, fără să mai piardă timp deloc? Ea îi promisese că nu va lăsa nimic în urma lor.

Un cont deschis pe numele ei pentru cheltuielile casei din Brighton, fusese alimentat de către de Barral cu considerabile generozităţi. Guvernanta trecu prin spaţiosul hol într-o cameră mică, lăturalnică, unde se aşeză să scrie cecul pe care el se grăbi să-l schimbe în bani, ca şi când ar fi fost furat sau falsificat. Aşa cum observaseră soţii Fyne, aparenţa lui neliniştită, părăsind casă, se datora faptului că, pe lângă tulburarea cauzată de un cec de îndoielnică autenticitate, posedarea unui act de acest fel îl făcea

nerezonabil de neliniştit până în clipa când fu încasat cu bine. Şi, la urma urmei, ştii că, indirect, tot furat era, pentru că banii erau a lui de Barral, chiar dacă contul era deschis pe numele desăvârşitei doamne. În orice caz, cecul a fost încasat. Odată în posesia bancnotelor şi a aurului, îşi recăpătă purtarea nepăsătoare, fiind bine cunoscut faptul că, pentru anumite firi, prezenţa banilor în buzunar, fie ei şi furaţi, acţionează ca un tonic sau cel puţin ca un stimulent. Îşi pusese pălăria puţin pe-o ureche, ca şi când ar fi băut un pahar sau două – ceea ce se poate chiar să fii şi făcut, ca să sărbătorească împrejurarea.

Guvernanta îl aşteptase în hol, să se întoarcă, fără să se sinchisească de privirile fugare ale majordomului, care tot intra şi ieşea din sufragerie, strângând de la masă. Chiar ea deschisese uşa atât de iute. „E-n regulă”, spuse el, pipăindu-şi buzunarul de la piept; iar ea nu îndrăzni, mizerabila ticăloasă fără iluzii, nu îndrăzni să-i ceară banii. Se priviră în tăcere. El întrebă printr-o mişcare a capului: „Unde e ea?” iar guvernanta şopti: „S-a dus în salon.

Vrei s-o mai vezi? ** cu o vicleană privire întunecată, la care el mormăi morocănos: „Să fiu al dracului dacă vreau. Ei, dacă vrei s-o ştergem aşa repede, de ce nu plecăm chiar acum?

Ea îşi strânse buzele cu crudă încăpăţânare şi dădu din cap. Avea părerea ei, întregul ei plan. În momentul acela, soţii Fyne care se aflau încă la fereastră, pândind ca o pereche de detectivi particulari, văzură un bărbat cu o barbă lungă, căruntă şi o faţă jovială, urcând scările, ajutându-se de un baston gros, şi bătând la uşă. Cine putea fi?

Era unul dintre profesorii domnişoarei de Barral. Ea se dedicase în ultimul timp picturii în acuarelă, pentru că citise într-o revistă săptămânală pentru femei că multe prinţese din casele regale ale Europei cultivă această artă.

Aceasta era dimineaţa destinată acuarelei; iar profesorul, un veteran cu multe expoziţii, cu un aspect venerabil şi jovial, se prezentase cu punctualitatea sa obişnuită. Nu prea citea el ziarele de dimineaţă şi chiar dacă ar fi văzut ştirile, e foarte probabil că n-ar fi înţeles adevărata lor semnificaţie. În orice caz el sosi, aşa cum se aştepta şi guvernanta, iar perechea Fyne îl văzu trecând prin importanta uşă.

Se înclină în faţa doamnei care avea sarcina educaţiei domnişoarei de Barral, şi pe care o văzu în hol, angajată într-o conversaţie cu un tânăr domn frumos, dar oarecum cam fanfaron. Ea se întoarse către bătrân cu amabilitate:

— Flora vă aşteaptă în salon.

Cultivarea artei zisă a fi patronată de prinţese se făcea în salon, din cauza luminii mai potrivite. Guvernanta precedă pe maestru pe scări şi apoi în camera unde domnişoara de Barral, purtând un şorţ de olandă (de asemenea foarte potrivit pentru îndeletnicirea cu arta), aştepta zâmbitoare. Lecţia de acuarelă, însufleţită de amuzanta conversaţie a bunului şi glumeţului bătrân, era întotdeauna plină de haz, iar fata simţi că va fi compensată pentru începutul plicticos al zilei.

7 – Întâmplarea

De obicei, guvernanta era prezentă în timpul lecţiei, dar de data aceasta şezu doar până ce profesorul şi eleva începură să lucreze, apoi, ca şi când şi-ar fi adus dintr-odată aminte să dea vreun ordin, se ridică liniştită şi ieşi din cameră.

Odată afară, servitorii fură chemaţi de fata din casă. Fără să se sune nicio sonerie şi… „Repede, repede, daţi tot bagajul jos în hol şi unul din voi să aducă o trăsură!” Ea stătea în faţa uşii salonului, pe palier, privind fiecare piesă, cufăr, valize de piele, geamantane, cărate pe lângs ea, cu

sprâncenele încruntate şi cu o înfăţişare atât de întunecată şi de absorbită, încât trecu câtva timp până ce majordomul prinse destul curaj ca să-i vorbească. E merse drept la chestiune, dar în felul lui respectuos, obişnuit.

„Vă rog să mă iertaţi, doamnă, dar plecaţi definitiv?”

Fu surprins de tonul vocii ei, a cărei asprime şi vulgaritate căzură pe urechea lui exercitată, ca neplăcutu; efect al unei note false. „Da, plec şi cel mai bun lucru pe care-l aveţi de făcut e să plecaţi şi voi cu toţii şi cât mai curând. Puteţi pleca şi azi, acum, în clipa asta. Leafa vi s-a plătit chiar săptămâna trecută. Cu cât staţi mai mult cu atât pierdeţi mai mult. Dar pe mine nu mă interesează asta. După cum ştiţi, sunteţi în serviciul domnului de Barral. Îl

Majordomul fu uluit de modul acesta de a da un sfat şi, cum privirea lui rătăcea spre uşa salonului, guvernanta îşi întinse braţul ca pentru a bara trecerea „Nimeni nu intră acolo. Şi asta fu spus pe alt ton, un asemenea ton încât orice urmă de respect deprins dispăru din comportarea majordomului. Se holbă la ea cu o privire sincer uluită. „Nu până nu plec eu” adăugă guvernanta şi cu o asemenea expresie pe faţă, încât omul fu speriat de misterul ei şi, strângând uşor din umeri, fără altă vorbă coborî scările în drumul lui spre subsol, trecând în hol pe lângă domnul Charley care, cu pălăria pe cap şi mâinile adânc înfundate în buzunarele pardesiului, păşea în şut şi-n jos, de parcă ar fi fost de strajă acolo.

Camerista „doamnelor** eră singura servitoare care se afla sus, zăbovind pe coridor, curioasă şi ca fascinată de femeia care stătea acolo, păzind uşa. Guvernanta îi făcu semn cu mâna să vie mai aproape şi îi ordonă să-i aducă din camei de ei, acum goale, pălăria şi voalul, singurele obiecte care se mai găseau acolo, afară de mobile; ea se execută în linişte, dar foarte tulburată în sinea ei. Şi în

timp ce aştepta stingherită, cu voalul, în faţa acelei femei, care fără să facă un pas mai departe de uşa salonului, nepăsătoare, îşi prindea, în grabă, cu ace pălăria pe cap, auzi din salon un brusc hohot de râs al domnişoarei de Barral, care se amuza de hazul ultimei ei lecţii de pictură, dată de veselul bătrân.

Domnul şi doamna Fyne, stând la pândă la fereastră

— Ocupaţie de necrezut pentru oameni de categoria lor – văzură cu o nelinişte reînnoită o trăsură oprindu-se la uşă şi urmăriră cum o mulţime de bagaje erau scoase afară şi urcate pe acoperişul trăsurii. Majordomul apăru o clipă, apoi intră din nou. Ce însemna asta? O duceau oare pe Flora la tatăl ei? Sau femeia aceea şi oribilul ei nepot zise pregăteau is-o ducă undeva? Fyne n-ar fi putut spune. Se îndoia de ultima presupunere, Flora neimaiavând acum, socoti el, nicio valoare, nici pozitivă, nici speculativă. Deşi nu prea mare cititor de caractere, nu avea încredere în intenţiile umane ale guvernantei. Mi-a mărturisit cu naivitate că era emoţionat de parcă ar fi urmărit acţiunea unei drame, pe scenă. Apoi îi fulgeră prin minte că fata ar putea să aibă ceva bani, o mică avere a ei personală şi atunci…

Îi spuse şi soţiei părerea sa, iar aceasta îi împărtăşi din plin consternarea. „Nu cred că copila va pleca fără să vie să-şi ia rămas bun de la noi, murmură ea, trebuie să descoperim, am s-o întreb”. Dar chiar în clipa aceea trăsura porni, fără nimeni în interior, iar uşa de la intrarea care până atunci stătuse uşor întredeschisă, fu împinsă.

Rămaseră tăcuţi, uitându-se la uşă, până când doamna Fyne şopti îndoielnic „Cred cu adevărat că trebuie să mă duc acolo”. Fyne nu răspunse o bucată de timp (ştii doar că e o fire reflectivă), apoi, ca şi când şoapta doamnei Fyne ar fi avut o putere asupra uşii, aceasta se deschise din nou, larg, şi bărbatul, cu barbă albă ieşi uluitor de vioi

în mişcări, folosindu-şi bastonul, la coborâtul scărilor, aproape ca pe-o prăjină de sărit şi porni şontâcăind energic de-a lungul trotoarului. Bineînţeles că soţii Fyne erau prea departe ca să poată vedea expresia feţei lui, dar asta nu le-ar fi ajutat prea mult ca să ghicească ceea ce se petrecea înăuntrul casei. Expresia era comic perplexă, nimic mai mult.

Căci la sfârşitul lecţiei, luându-şi bastonul şi ieşind cu obişnuita lui vioiciune, se izbi r: irb; me ca un carambol, la ieşirea din salon, de guvernanta domnişoarei de Barral. Se opri la timp, iar ea se întoarse iute. Era jenant. Îşi ceru scuze; dar faţa ei nu tresări, nu-işi dădea seama de prezenţa lui; avea o ciudată expresie de hotărâre. O foarte ciudată expresie, aş spune, care îl opri o clipă. Pentru a-şi masca încurcătura, făcu o remarcă stupidă asupra vremii, la care ea, în loc să răspundă cu o altă remarcă stupidă, conform regulilor tacite ale jocului, îi aruncă un zâmbet cu un înţeles impenetrabil. Nimic nu putea fi mai ciudat, în hol, frumosul tânăr domn de aparenţă dubioasă nu-i dădu nici cea mai mică atenţie. Nu se vedea niciun servitor. Ieşi, trăgând uşa în urma lui cu o bufnitură zgomotoasă, ceea ce într-un fel era forţat să facă, pentru ca s-o poată închide.

Când ecoul bufniturii se stinse, femeia de pe palier se aplecă peste balustradă şi strigă cu amărăciune omului de jos: „Nu vrei să vii să-ţi iei rămas bun?” El făcu din umeri un gest de enervare şi îşi continuă mersul în sus şi-n jos, ca şi când n-ar fi auzit. Dar deodată se răzgândi, se opri o clipă, apoi cu un aer posomorât şi fără să-şi scoată mâinile din buzunare, sui repede scările. În faţa uşii, ea îşi întoarse capul ca să-i adreseze o şoaptă plină de reproş şi de dispreţ: „Hai, mărturiseşte că mureai să-i mai vezi o dată feţişoara stupidă11 – la care el nici nu catadicsi să răspundă.

Flora de Barral, stând încă la masa unde lucrase la

schiţa ei, auzi uşa deschizându-se şi îşi înălţă capul. Felul invadator în care cei doi îşi făcură intrarea, o făcu conştientă de ceva încă nemaivăzut până. Atunci. Îi cunoştea bine. O cunoştea pe femeia aceea mai bine decât pe tatăl ei. Fusese între de o relaţie atât de intimă pe cât e posibil să fie fără o apropiere afectuoasă. Încântătorul Charley intră cu ochii pironiţi pe spatele guvernantei, al cărei voal ridicat îi ascundea fruntea ca o bandă cafenie deasupra liniei negre a sprâncenelor. Fata se simţi uimită şi alarmată de expresia cu toiul necunoscută de pe faţa femeii. Puterea pasiunii dezvăluie adesea un aspect al personalităţii complet ignorat până atunci, chiar de cei mai apropiaţi. Era ceva. Ca o emanaţie diavolească din ochii ei şi din faţa celuuf.lt care, exact în spatele ei şi întrecând-o cu o jumătate de cap în înălţime, îşi ţinea ochii aplecaţi într-un fel sinistru, ceea ce agită şi dezlănţui în biata fată acea facultate de iraţională şi explozibilă teroare care zace zăgăzuită în străfundul oricărei inimi omeneşti, ca şi în inimile animalelor. Cu pupilele brusc mărite şi cu o mişcare tot aşa de instinctivă ca şi saltul unei căprioare brusc speriate, sări şi se găsi în mijlocul marei încăperi, exclamând în faţa acestor străini, familiari şi uimitori:

— Ce doriţi?

Observi că ea a strigat „ce doriţi?” şi nu „ce s-a întâmplat?” Mai târziu i-a spus doamnei Fyne că avusese impresia unui atac personal, ceea ce trebuie să fi fost îngrozitor. Femeia din faţa ei fusese pentru ea înţelepciunea, autoritatea, protecţia vieţii, securitatea, personificate şi nediscutate. Îţi poţi închipui aşadar forţa şocului în percepţia intuitivă nu numai a unui pericol, pentru că ea nu-şi dădea seama ce o alarma, dar în sensul securităţii dispărute. Şi nu numai a securităţii. Nu ştiu cum aş putea să-ţi explic mai limpede. Uite! Chiar un copil mic trăieşte, se joacă şi sufere în limita concepţiei propriei lui

existenţe. Imaginează-ţi dacă poţi, un fapt producându-se brusc, cu o forţă capabilă să zdrobească însăşi această concepţie. Dacă fata a scăpat cu mintea nevătămată, se datorează numai faptului că era încă un copil; cu alte cuvinte a reuşit să treacă teafără prin toate acestea. S-ar putea oare concepe ce s-ar fi întâmplat dacă era mai matură şi ar fi fost tot atât de ignorantă precum încă era? S-ar putea conchide că ar fi rămas idioată pe loc – cu mult înainte de sfârşitul acelei experienţe. Din fericire, oamenii, fie ei maturi sau nematuri, (şi cine e vreodată cu adevărat matur?) sunt în cea mai mare parte incapabili să înţeleagă ceea ce li se întâmplă. O miloasă măsură de prevedere a naturii pentru a ocroti o cantitate medie de echilibru mintal, în scopul activizării acestei lumi…

— Dar noi, dragă Marlow, intervenii eu, avem nepreţuitul avantaj de a înţelege ceea ce li se întâmplă altora. Sau cel puţin unii dintre noi. Este şi asta o măsură de prevedere a naturii? Şi dacă da, în ce scop? Ca să ne amuzăm clevetind despre treburile altora? Dumneata, de exemplu, pari să…

— Nu ştiu ce par, mă opri Marlow, dar e sigur că în viaţă trebuie să ne şi amuzăm într-un fel sau altul. Ar fi totuşi o foarte respectabilă măsură de prevedere, chiar dacă n-ar fi decât pentru acest scop. Dar dintr-un spirit de înţelegere, se iveşte în noi compasiune, milă, indignare, simţul de solidaritate; iar în minţile mai largi, o înclinaţie spre acea indulgenţă care este vecină cu afecţiunea. Nu vreau să spun prin asta că sunt înclinat spre indulgenţă pentru faimoasa pereche care a tulburat o fată nebănuitoare. Au intrat în pas de marş (e chiar expresia pe care ea a folosit-o mai târziu, povestind doamnei Fyne), dar la strigătul ei s-au oprit. Trebuie să fi fost destul de surprinzător pentru ea. Era ca şi când cineva şi-ar scoate masca atunci când nu te aştepţi. Bărbatul se opri de-a

binelea. N-a făcut un pas mai departe. Dar guvernanta, deşi venise cu scopul de a-şi scoate masca pentru prima oară în faţa ei, părea să considere ţipătul înfricoşat al fetei drept o nouă provocare.

„Pentru ce ţipi, prostuţo?”, spuse, înaintând singură şi apropiindu-se de fată care era emoţionată ca şi când ar fi văzut capul Meduzei cu bucle de şerpi, aşezat în chip misterios pe umerii acelei persoane familiare, în rochia cafenie şi cu acea pălărie pe care le ştia aşa de bine. O făcu să piardă orice simţ al realităţii. Îi povestea doamne. Fyne: „Nu ştiam unde mă aflu. Nu ştiam nici măcar că mi-era frică. Dacă mi-ar fi spus că e o glumă, aş fi râs Dacă mi-ar fi spus să-mi pun pălăria şi să plec cu ea, mi-aş fi pus pălăria şi aş fi plecat fără niciun cuvânt. Aş fi fost convinsă că mi-am pierdut minţile pentru câteva minute, m-aş fi speriat grozav, dar n-aş fi suflat o vorbă despre asta nici ei, nici altcuiva. Dar ticăloasa îşi apropie obrazul de al meu atât de mult încât nu mai puteam să mă mişc. Când m-am uitat în ochii ei, am simţit cum cad jos, pe covor”.

După mulţi ani îi povestise acestea doamnei Fyne, şi numai ei. Nimeni altcineva n-a auzit vreodată lucrurile astea din gura ei. Dar nu le-a uitat niciodată. Au fost prezente întotdeauna; au rămas ea o pecete pe sufletul ei, un fel de rană mistică, o rană menită să fie contemplată şi să devină obiect de meditaţie. Şi a spus mai departe doamnei Fyne, în cursul multor confidenţe provocate de această contemplaţie, că fiecare cuvânt urât rostit de această femeie era aproape ca o alintare, era oarecum liniştitor. Imaginaţia, ca şi trupul ei, au făcut un salt nebun ca să cunoască necunoscutul; şi tot auzind atunci cuvinte care, mai mult prin ton decât prin conţinut, erau la urma urmei simple insulte veninoase, redobândi echilibrul neliniştii interioare a întregii ei fiinţe.

„M-a făcut neghioabă de atâtea ori, de nici nu-mi mai

pot aminti. Eu! Neghioabă! De ce, doamnă Fyne? Vă asigur că nu gândisem niciodată; niciodată şi la nimic nu gândisem până atunci. Trăiam, pur şi simplu. Şi nu poţi fi neghiob fără să fi încercat măcar să gândeşti. Dar la ce puteam eu să mă gândesc?”

Şi, fără îndoială, comentă Marlow, viaţa ei fusese doar o viaţă de senzaţii, la care răspunsul nu poate fi nici prost nici deştept, nu poate fi decât temperamental şi cred că, în general, avea o predispoziţie fericită, un copil obişnuit. Chiar când guvernanta a întrebat-o cu violenţă dacă îşi imaginează că mai are ceva în ea, afară de bani, ca să determine vreo persoană inteligentă să se intereseze de existenţa ei, Flora îşi schimbă doar respiraţia într-un hohot fără lacrimi, nu scoase niciun cuvânt, nu făcu nicio mişcare. Când i se spuse cu răutate că, în ceea ce privea mintea, inima, manierele şi întreaga ei înfăţişare nu era decât o creatură comună şi stuipidă, rămase tăcută, fără să se indigneze, fără mânie. Stătea, ca un vas fragil şi pasiv, peste care cealaltă vărsa toată ura acumulată pentru toţi copiii pe care-i îngrijise, tot dispreţul pentru stăpânii ei (inclusiv ducii), toată ranchiuna adunată, infinita ură a acelor ani austeri; nu voi spune ipocriţi. Practica unei perfecte ipocrizii este o uşurare în ea însăşi, un secret triumf, de cea mai proastă speţă, fără îndoială, totuşi o cale de a fi împăcat cu moralitatea comună, de care unii dintre noi par să sufere aşa de mult. Nu! Anii, pasionaţii, amarii ani de reprimare – admirabila reprimare de fiecare clipă – de corectitudine perfectă a vorbirii, a privirii, a mişcărilor, a zâmbetului, a gesturilor, care-i stabiliseră o înaltă reputaţie. Fusese un succes impresionant în sfera ei. Ca şi când ar fi trăit ani întregi pe jumătate sugrumată.

Şi toate aceste torturi pentru nimic, până la urmă! Ceea ce părea în fine o posibilă răsplată (o! fără iluzii! totuşi o răsplată) zăcea sfărâmat acum în mâinile ei, căzut

în praf, amarul praf al deziluziei, pe care îl savura în mizerabila ei răzbunare – singură – regretând doar nevrednicia figurii copilăreşti care nu reprezenta altceva decât obiectul pe care putea să-şi verse veninul în toată libertatea, fie chiar şi pentru o singură dată. Prezenţa tânărului din spatele ei nu făcea decât să-i sporească şi satisfacţia şi mânia. Dar însăşi violenţa atacului părea să-şi slăbească efectul, datorită faptului că victima parcă era insensibilă. Cauza acestei ofense scăpând în mod firesc imaginaţiei fetei, atitudinea ei era de o mare şi iremediabilă stupiditate. Şi e un fapt cunoscut că cele mai teribile şocuri din viaţă sunt adesea primite fără ţipete, fără râuri de lacrimi şi fără zvârcoliri şi hohote de plâns. Nesăţioasei guvernante i-a lipsit grozav plăcerea acestor manifestări. Apatia fetei nu era decât o nouă provocare. Totuşi biata fată era albă ca varul.

„Mi-era frig, Explica ea doamnei Fyne”. Avusesem timp să încremenesc. Îşi adusese faţa atât de aproape de a mea, iar dintâi arătau de parcă ar fi vrut să mă muşte. Ochii ei păreau că se uscaseră de tot, aspri şi mici, într-o mulţime de creţuri oribile. Mi-era prea frică de ea ca să tremur, prea frică ideea ca să-mi pun degetele în urechi. Nu ştiam ce (denumiri avea să mai îmi ideea în clipa următoare; dar când mi-a spus că nu sunt mai mult decât o cerşetoare, că nu voi mai avea nici profesori, nici servitori, nici cai, mi-am spus: asta-i tot? Aş fi râs dacă nu mi-ar fi fost prea frică de ca ea să scot vreun sunet cât de slab”.

Se pare că bietei Flora îi era dat să cunoască toate fazele posibile ale suferinţei, începând cu panica instinctivă, trecând prin stadiul confuziei, apoi acel al îngheţului şi cel al fricii care te îngălbeneşte, până ia instinctiva prudenţă a terorii extreme – nemişcarea şoarecelui. Dar când se auzi numită copil de şarlatan şi de escroc, monstruoasa surpriză a acestor cuvinte, produseră

în ea o transformare totală şi nu se mai putu stăpâni. Ţipă imediat: „Nu trebuie să vorbeşti astfel de papa!”

Efortul acestui strigăt o dezrădăcina din locul unde picioarele ei mici păreau adânc îngropate în luxosul covor gros şi se retrase mult înapoi, unde se auzea pe sine repetând mereu: „Nu trebuie, nu trebuie!” ca şi când iltcineva ar fi strigat. Ajunse lângă un scaun şi se prăbuşi pe el. După care, acel altcineva încetă să mai ţipe. Se aşeză mai bine pe scaun, extenuată, într-o cameră tăcută, fără să vadă nimic, fără să se poată g indi la nimic, indiferentă la orice.

Următoarele secunde părură să dureze o veşnicie; un abis negru de timp, separând ceea ce trecuse de reapariţia guvernantei şi de redeşteptarea fricii. Femeia aceea îşi stropşea cuvintele printre dinţi: „Spui că nu trebuie, nu trebuie! Dar mâine toată lumea va vorbi despre el în felul acesta. Au s-o spuie, au s-o publice, ai să auzi şi ai să citeşti – şi atunci ai să ştii a cui fată eşti”.

Figura îi era luminată de o satisfacţie atroce… Nu e decât un hoţ, ţipa ea, acest tată al tău! Cât despre tine, nu m-am înşelat niciun moment. M-ai scârbit din ce în ce mai mult, ani întregi. Eşti o nulitate, vulgară şi stupidă, şi ai să te întorci acolo unde meriţi, oricât de jos ar fi locul de unde ai săltat, şi-ţi vei cerşi pâinea – dacă mila cuiva se va opri la tine – ceea ce mă îndoiesc”.

Ar fi continuat astfel, fără să-i pese de ochii larg deschişi şi de gura căscată a fetei care se ridică brusc cu o expresie holbată, de parc-ar fi fost sugrumată de nişte degete invizibile, şi totodată oribil de palidă. Efectul asupra constituţiei ei a fost atât de profund, mi-a spus doamna Fyne, încât fata, care în copilărie avusese obrajii delicat coloraţi, a rămas, chiar după doi ani de la această întâmplare, extrem de albă la faţă, susceptibilă, la cea mai slabă emoţie, să devină de-o paloare de strigoi. Scena se

sfârşi când în înspăimântătoarea ei dezolare, sărmana fată strigă după ajutor: „Charley! Charley!” sunete gâfâite, venind cu mari sforţări din gâtlejul sugrumat. Ochii ei măriţi îl descoperiseră acolo unde stătea, surd şi nemişcat.

Tresărind din imobilitatea lui şi scoţând brusc o mână din buzunarul pardesiului, tânărul înaintă repede spre femeie, o apucă de braţ pe la spate, spunându-i pe un ton aspru, poruncitor: „Să mergem, Eliza!” într-o clipă, copila i-a văzut împreună îndepărtându-se, aproape de uşă, ieşiţi pe uşă, pe care n-a auzit-o nici n-a văzut-o deschizându-se sau închizându-se. Dar era închisă. O, da. Era închisă! Privirea ei, care nu vedea nimic, rătăci prin cameră. Pentru câtva timp rămase aplecată înainte, adunându-şi puterile. Întrewndu-se dacă va putea să se ridice în picioare. În cele din urmă, se ridică. Totul se învârtea în jurul ei. Într-o tăcere apăsătoare. Îşi amintea perfect – după cum a relatat doamnei Fyne – că Agăţându-se de braţul scaunului, a strigat de două ori „Papa! Papa!”. La gândul că el era departe, la Londra, totul în jur se cufundă în totală tăcere. Apoi, înfricoşată brusc de singurătatea acelei camere goale, alergă orbeşte afară.

Cu acea fatală rezervă în a face binele, inerentă condiţiei prezente? umanităţii, soţii Fyne continuau să pândească de la fereastra lor. „E atât de greu să ştii uneori cum e mai bine să procedezi”, mă asigură Fyne. Este. Bunele intenţii stau adesea în propria lor cale. Pe când atunci când vrei să faci rău cuiva, n-ai nevoie să eziţi. Mergi de-a dreptul. Nimeni nu-ţi va reproşa că ai greşit, nici nu te va califica drept zăpăcit. Lipsit de tact. Şi nici nu-ţi va spune că te amesteci unde nu-ţi fierbe oala. Soţii Fyne pândeau uşa, uşa închisă de la stradă, oarecum duşmană a gândurilor lor binevoitoare, şi faţa casei, cea crud de impenetrabilă. Era ca şi în oricare altă zi. Neschimbatul aspect zilnic al lucrurilor neînsufleţite era

atât de impresionant, încât Fyne se întoarse un moment în cameră, luă din nou ziarul şi îşi aruncă ochii peste articolul cu ştirile. Nu încăpea nicio îndoială. Situaţia arăta foarte prost. Se întoarse lângă fereastră şi ilângă doamna Fyne. Obosită cum era, şedea acolo hotărâtă şi gata de a-şi lua o răspundere. Dar nu avea de dat nicio sugestie. Oamenilor le e teamă de eşec şi toată îndrăzneala ei era în gând. Ezita în faţa manierei incomparabil de insolente a guvernantei. Fyne şedea lângă ea ca în fotografiile vechi a doi soţi, unde vezi bărbatul eu mâna pe spătarul scaunului pe care stă soţia. Şi erau tot atât de eficienţi ca o fotografie veche şi tot atât de nemişcaţi, până când doamna Fyne tresări uşor. Uşa de la stradă se deschise şi, ţâşnind afară, apăru tânărul, cu pălăria trasă pe ochi (după cum observă doamna Fyne). După el se strecură şi guvernanta, întorcându-se imediat să închidă cu grijă uşa. În acest timp, tânărul coborî treptele albe şi porni de-a lungul trotuarului, cu mâinile adânc înfundate în buzunarele pardesiului său cafeniu. Femeia, femeia aceea cu mişcări măsurate şi maniere distinse, o luă puţin la fugă ca să-l ajungă şi imediat ce fu lângă el, încercă să-şi strecoare mâna sub braţul lui. Doamna Fyne a văzut brusca mişcare pe care o făcu tânărul ea pentru a evita un contact inoportun, respingând cu asprime încercarea ei. Femeia nu a stăruit, dar a continuat să meargă în pas cu el, iar doamna Fyne îi urmărea mergând separaţi, întorcând colţul străzii unul lângă altul, dispărând pentru totdeauna.

Fără îndoială că soţii Fyne s-au uitat elocvent unul la altui. Ce părere ai? Apoi, de comun acord, îşi reîntoarseră privirile spre uşa închisă de la intrare, masivă, întunecată, cu ciocanul de alamă strălucind într-o rază de soare piezişă, tăiată de o linie diagonală de umbră grea ce mergea până în depărtatul capăt al străzii. S-ar putea oare

ca fata să fii şi plecat? Trimisă la tatăl ei? Dar avea vreo altă rudă? în afara lui de Barral n-a venit nimeni, niciodată s-o vadă, îşi aminti doamna Fyne; şi dintr-odată, într-un fel profund şi matern, fu conştientă de singurătatea fetei. Era irezistibil. Şi afară de asta, plecarea guvernantei era încurajatoare. „Mă duc acolo să văd ce se întâmplă” declară ea hotărâtă, dar încă privind peste drum. Intenţia ei însă se opri pe loc la vederea acelei îngrozitoare uşi, sclipitoare şi sumbră, căscându-se dintr-odată asupra întunericului adânc al holului, prin care literalmente zbură afară, drept pe trotoar, aproape fără să atingă treptele albe, o mică siluetă înfăşurată până sub bărbie cu un halat de olandă, cu părul răvăşit pe spate, trecând în zbor pe lângă stâlpul felinarului, pe lângă cutia poştală... „Uite, strigă doamna Fyne. Vine încoace. Aleargă, John! Aleargă!”

Fyne o zbughi pe uşă afară. Aceasta e chiar expresia lui. A zbughit-o. M-a asigurat cu toată solemnitatea că a zbughit-o. Vederea micului şi muşchiulosului Fyne sărind peste culoarele şi scările unui mic hotel particular de prim ordin, trebuie să fi făcut toate paralele pentru vreun amator de impresii memorabile. Dar uitându-mă la el, gata să râd, m-am întrebat: „câţi bărbaţi ar fi gata să-şi compromită scumpa gravitate de hatârul copilului fără importanţă al unui financiar ruinat, care avea deasupra capului un nor negru, urât?” N-am râs de micul Fyne, dimpotrivă, l-am încurajat: „Ai făcut asta! Foarte bine... şi?”

Principalul său gând era să salveze copila de vreo intervenţie neplăcută. Jos era un portar, erau comisionari, unele persoane care plecau cu bagaje; la poartă, un autobuz al căilor ferate, câţiva chelneri în bluze albe, învârtindu-se pe la intrare.

Ajunse la timp. Era la uşă înainte ca fata, în cursa ei

oarbă, să fi ajuns acolo. Nu-l recunoscu. Poate că nici nu-l vedea. El o prinse de braţ în timp ce alerga şi, procedând cu judecată, nici nu încercă s-o oprească ci pur şi simplu, intră cu ea în zbor şi sus pe scări, stârnind o adevărată consternare printre cei pe care-i întâlneau în calea lor, făcându-i să se împrăştie. Ce trebuie să-şi fi imaginat ei la vederea unui neruşinat între două vârste, răpind şi ducând în mare grabă, la apartamentele de sus al unui hotel respectabil, o fată speriată, vizibil o minoră, nu ştiu, zău. Iar Fyne (aşa mi-a spus) nici nu se sinchisea de ce-ar fi putut gândi lumea. Tot ce dorea era să ajungă la soţia lui înainte ca fata să leşine. Câtva timp alergă cu el, dar ultimul şir de trepte trebui s-o apuce şi, mai târând-o, mai purtând-o, ajunseră la doamna Fyne, care aştepta la uşă, cu fizionomia ei liniştită, impasibilă, gata să-şi asume orice fel de responsabilitate, ceea ce o caracteriza de pe atunci, cu mult înainte de a deveni o severă teoreticiană. Uşurat, eu misiunea îndeplinită, Fyne închise cu grabă uşa salonului.

Dar nu mult după aceea amândoi Fyne-ii se simţiră înfricoşaţi. După câtva timp de imobilitate în braţele… Doamnei Fyne, fata, care nu scosese o vorbă, se smulse din îmbrăţişarea aceea întrucâtva cam rigidă şi începu să se zbată între ei, în tăcere, îngrozitor, nu ştiau nici ei de ce, până când, extenuată, se prăbuşi pe o canapea. Din feri –, care, copiii erau afară cu bonele lor. Camerista de la hotel o ajută pe doamna Fyne s-o puie pe Flora la pat. Părea că înnebunise şi că şi-ar fi pierdut graiul. Zăcea pe spate, cu faţa albă ca foaia de hârtie, cu ochii ei întunecaţi fixaţi pe tavan, eu imobilitatea aceea îngrozitoare, întreruptă din când în când de o criză bruscă de frisoane, cu un clănţănit puternic de dinţi, în liniştea mohorâtă a camerei cu storurile trase. Doamna Fyne şedea lângă ea răbdătoare, cu braţele încrucişate, mişcată în sinea ei de enigma

acestei deprimări, al cărei nume nu-l putea ghici şi spunându-şi în gând: „Copila asta e prea emotivă, mult prea emotivă ca să mai poată fi vreodată cu adevărat invulnerabilă11. Ca şi când cineva care nu e făcut din piatră, ar putea fi perfect invulnerabil în lumea asta. Şi adică cum – invulnerabil la ce? La forţă sau la corupţie? Dar chiar în cea mai perfectă armură de oţel, sunt puncte slabe la încheieturi, pe care o lovitură le poate găsi, dacă întâmplarea oferă ocazia.

Consideraţiile generale n-au avut niciodată puterea s-o tulbure prea mult pe doamna Fyne. Cum fata nu era în starea de a putea fi chestionată, şedea lângă patul ei şi aştepta. Fyne trecu la casa de peste drum, scrupulele sale fiind întrecute de grija de a descoperi, în definitiv, ce se întâmplase. N-a fost nevoie să ridice ciocanul, uşa era deschisă. Intră dar nu văzu pe nimeni primprejur. Servitorii erau adunaţi în subsol pentru o inutilă consfătuire. Vocea de bas a lui Fyne speriindu-i, majordomul veni sus, fără haină, numai în pantaloni şi cămaşă, foarte bănuitor la început, apoi, după explicaţiile lui Fyne că era soţul unei doamne prietenă cu mama domnişoarei de Barral, deveni mai comunicativ şi, pe un ton ca de la bărbat la bărbat, dar păstrând vocea exersată de servitor de prim ordin: „O, domnule, nu! N-are nici gând să se mai întoarcă, mi-a spus-o chiar ea” îl asigură el pe Fyne, cu o uşoară umbră de dispreţ strecurată în tonul lui.

Cât despre domnişoara, nimeni din cei de jos n-avea habar că ieşise din casă. Putea spune că ei toţi ar fi fost doritori să facă tot ce se poate în clipa de faţă, dar deoarece era acum cu prietenii mamei sale…

Se tot foia. Murmura că toate astea erau foarte neaşteptate. Ar fi dorit să ştie ce să facă cu scrisorile şi tel. E-… Gramele care ar putea sosi în timpul zilei… 3

„Scrisorile adresate domnişoarei de Barral ar fi bine să le aduci peste drum, la hotelul meu spuse Fyne, începând să se simtă extrem de îngrijorat pentru viitor. Omul răspunse: „Da, domnule, adăugând: dar dacă e vreo scrisoare adresată doamnei…” Fyne îl opri printr-un gest. „Nu ştiu… fă ce crezi”.

„Foarte bine, domnule”.

După plecarea lui Fyne. Valetul nu închise uşa. Ci rămase un timp în prag. Uitându-se în susul şi-n josul străzii, într-un spirit de independenţă, ca un om. Care e din nou propriul său stăpân. Doamna Fyne. Auzindu-l pe soţul ei întorcându-se, ieşi din camera în care fata zăcea în pat. „Nicio schimbare, 1, şopti ea. Iar Fyne nu putu să facă decât un neajutorat semn de ignorare despre ceea ce puteau să însemne toate astea şi cum aveau să se termine.

Cum e şi firesc, se temea de complicaţii viitoare, un om cu mijloace limitate, într-o situaţie publică şi fără să aibă la dispoziţie prea mult timp. Da. Mi-a mărturisit acolo, în camera mea de primire a casei de la fermă, că fusese foarte îngrijorat. De consecinţele posibile. Dar pe când îmi făcea această mărturisire sinceră, mă gândeam că, orice consecinţe şi complicaţii şi-ar fi putut închipui, nu i-ar fi trecut niciodată, niciodată prin minte, complicaţia pentru care suferea acum. Încet dar sigur (căci Cartea Destinului cred că a fost scrisă de la început până la ultima pagină) complicaţia se pregătea cam de vreo şase ani, iar acum sosise. Complicaţia îşi atinsese sorocul. Mă uitam la solemnitatea lui nezdruncinată, cu mila amuzată cu care privim victima unei glume nostime, chiar dacă e vorba de o glumă crudă.

„Ducă-se dracului!” exclamase el fără nicio legătură logică cu ceea ce-mi povestise. Totuşi exclamaţia era destul de desluşită.

„În orice caz, la început, recunoscu el, n-a fost nici un

fel de complicaţie, nicio consecinţă neplăcută. La o telegramă în termeni prudenţi, expediată lui de Barral, nu s-a primit niciun răspuns mai bine de douăzeci şi patru de ore. Aceasta desigur că a pricinuit soţilor Fyne oarecare nelinişte. Gând sosi răspunsul, târziu, în seara zilei următoare, era sub forma unui bărbat vârstnic. Un soi de om neaşteptat. Fyne îmi explică cu precizie că aparţinea probabil păturii celei mai respectabile din mica burghezie. Era calm şi încet la vorbă. Purta redingotă; avea favoriţi cărunţi care se uneau sub bărbie şi declară, de cum intră, că era vărul lui de Barral. Se grăbi să adauge că nu-şi văzuse vărul de mai mulţi ani, în timp ce se uita la Fyne cu atâta neîncredere, încât acesta se simţi ofensat (persoana refuzfind la început scaunul ce i se oferise) şi ripostă acru că, în ceea ce-l priveşte pe el, nu-l văzuse în viaţa lui pe domnul de Barral şi că, deoarece vizitatorul nu doreşte să ia loc, el, Fyne, îl roagă să spună cât mai repede posibil ce doreşte. Domnul în negru se aşeză atunci pe scaun, cu un uşor zâmbet superior.

Venise pentru fată. Vărul său îl rugase, într-un bilet trimis printr-un comisionar, să plece la Brighton imediat ca să ia pe „fiica lui" de la un domn numit Fyne şi să-i dea găzduire în familia sa pentru câtva timp. Şi iată-l, venise. Afacerile lui nu-i permiseseră să vie mai devreme. Afacerile de care seocupa erau manufacturarea pe seară mare a cutiilor de carton. Avea şi el două fete mărişoare. Se consultase şi cu soţia lui şi totul era în regulă. Fata va fi bine primită în casa lui. Casa lui nu va fi desigur la fel cu cea cu care era ea obişnuită, dar, etc., etc.

Fyne simţea tot timpul în comportarea acestui om o batjocoritoare dezaprobare pentru tot ce nu era mica burghezie, un profund respect pentru bani, un fel de dispreţ pentru speculanţii care nu reuşesc şi o vanitoasă satisfacţie pentru propria sa respectabilă vulgaritate.

Faţă de doamna Fyne, comportarea obscurului văr a lui de Barral a fost ceva mai puţin ofensatoare. O privi cu viclenie, dar atitudinea ei rece, hotărâtă, îl impresionă. Cât despre ea, fu de-a dreptul îngrozită de un asemenea personaj, dar nu lăsă să se observe nimic. Nici chiar atunci când omul remarcă, cu falsă simplitate, că Flory – numele ei era Flory, nu-i aşa? – la început va simţi probabil lipsa prietenilor ei mai mari. Iar atunci când i se spuse că fata era la pat, deoarece nu se simţea deloc bine, se arătă alarmat, dar fără compasiune. Nu era infirmă, nu-i aşa? Atunci ce era cu ea?

Vorbind despre acest respectabil membru al societăţii, şi acum, după atâţia ani, un extrem dezgust se citea pe faţa lui Fyne. Era specimenul tipic al clasei în legătură cu care oameni ca Fyne au cea mai. Mică experienţă şi îmi închipui că îi era penibil să aibă de-a face cu el. Poseda toate virtuţile cetăţeneşti în forma lor cea mai meschină şi capacul îl punea tocmai conştiinţa că le avea, conştiinţă pe care o şi vădea. Sârguinţa lui era exemplară. Dorea ca în dimineaţa următoare să prindă trenul cel mai de dimineaţă posibil. Se pare că timp de douăzeci şi şapte de ani nu s-a întâmplat niciodată să lipsească de la fabrică, de pe scaunul lui de la birou, la ora zece fix, în fiecare zi. Ascultă obiecţiile doamnei Fyne cu o vădită nerăbdare. De ce adică n-ar putea Flory să se scoale şi să-şi ia micul dejun la ora opt, ca toată lumea? La el acasă, dejunul de dimineaţă era la opt fix. În cele din urmă, stoicismul politicos al doamnei Fyne îl învinse. O asigură, vizibil contrariat că venise în dauna intereselor lui personale, dar renunţă la trenul de dimineaţă.

Bieţii Fyne nici nu îndrăzniră să se uite unul la celălalt în faţa acestui neprevăzut dar perfect autorizat protector, acelaşi gând făcându-şi loc în minţile lor: „Biata fată! Biata fată! Dacă şi femeile din familia lui erau la fel

cu el!… Şi desigur că erau. Biata fată!” Dar ce-ar fi putut ei face chiar dacă ar fi fost pregătiţi să ridice obieeţiuni? Persoana în redingotă avea scrisoarea tatălui, i-o arătase lui Fyne. Era o rugăminte să aibă grijă de fată – ca cea mai apropiată rudă – fără nicio explicaţie sau vreo aluzie la catastrofa financiară, tonul scrisorii, ciudat de nepăsător, şi chiar tăcerea asupra acestui punct, făceau să se creadă că tatăl nu era îngrijorat de viitorul copilului. Probabil că chiar această idee îl pusese aşa de repede în mişcare pe văr. Mulţi oameni ieşiseră din crahuri comerciale cu moşii la ţară şi cu un venit satisfăcător, dacă nu pentru ei înşişi, măcar pentru soţii. Şi dacă o soţie poate trăi printr-o bună administraţie, de ce nu şi o fiică? Da. S-ar putea ca această posibilitate să fi fost discutată la ei în familie şi considerată ca meritând osteneala.

Omul făcu chiar aluzii că aceasta era credinţa lui, dar în faţa răspunsurilor rezervate ale lui Fyne, îi dădu a înţelege că pe el nu-l prostea nimeni. Era evident că îi credea pe soţii Fyne dezamăgiţi că li se lua fata. Ei, printr-un diplomatic sacrificiu în interesul bietei Flora, îl invitară pe om la masă. Acceptă fără amabilitate, spunând că nu era obişnuit cu orele târzii. Gusta doar ceva pe la opt jumătate sau nouă. Totuşi…

Se uită cu dispreţ la sufrageria frumos decorată. Strâmbă din nas încurcat la felurile prezentate de chelner, dar nu refuză niciunul devorând mâncarea cu mare poftă şi bând (dând de duşcă, spunea Fyne) berea lui preferată, de ghimber, care îi era procurată în sticle speciale, la cererea lui. Dificultatea de a duce o conversaţie cu fiinţa aceea o extenuă chiar şi pe doamna Fyne, care venise la masă înarmată cu o hotărâre de neclintit. Singurul lucru memorabil pe care i-a spus individul, a fost când, oprindu-se din ghiftuiala cu „mâncările astea franţuzeşti”, îşi aruncă privirea spre mesele din jur, şi mărturisi că soţia lui

se gândise la început să vie cu el, dar acum e bucuros că n-a venit. „Nu i-ar fi plăcut deloc să vadă în jurul ei consumându-se atâta alcool. Nu, deloc nu i-ar fi plăcut”, declară el, cu importanţă.

„Trebuie să fi fost o seară încântătoare, i-am spus lui Fyne, judecând după prospeţimea cu care o păstrezi în memorie”.

„Admirabilă, într-adevăr”, mormăi el, cu o străfulgerare de mânie la amintirea ei, dar reluându-şi imediat aerul solemn. După un timp de tăcere, îl întrebai dacă în ziua următoare omul a plecat cu fata.

„Da, răspunse Fyne. Într-o birjă cu un cal, eu câteva rochii pe care camerista i le-a adus din casa de peste drum”. A văzut-o pe Flora numai cu zece minute înainte de plecarea la gară, în salonul soţilor Fyne, la hotel. Au fost zece minute penibile pentru ei. Respectabilul cetăţean se adresa domnişoarei de Barral cu „Flory” şi „draga mea”, remarcând că nu prea era voinică. „Eşti cam puţintică, draga mea”, îi spunea el pe un ton familiar şi cam dispreţuitor. Apoi, întorcându-se către doamna Fyne şi cu voce tare: „E tare albă la faţă. De ce oare?” La care doamna Fyne nu răspunse nimic. În dimineaţa aceea o pieptănase cu mâinile ei, ridicându-i părul pe cap, ceea ce îi dădea un aer foarte schimbat, observă Fyne. El, fireşte, avea un rol subordonat, nefăcând altceva decât să aprobe. Tot ce-a putut face pentru domnişoara de Barral personal, a fost s-o conducă până jos şi s-o urce el însuşi în trăsură, în timp ce ruda cea mai apropiată a domnişoarei de Barral, fiind lăsată la o parte, cu o umbrelă şi o mică geantă neagră, îi urmărea cu rânjet amuzat, după cât se părea. E greu de ghicit ce gândea fata sau ce simţea. Acum nu mai arăta ca un copil. Îi şopti lui Fyne un slab „mulţumesc” din trăsură, iar el îi spuse pe un ton răspicat, în timp ce-i ţinea încă mâna: „Te rog nu uita să-i scrii pe larg nevesti-mii,

într-o zi sau două, domnişoară de Barral”. Apoi Fyne făcu un pas înapoi, iar vărul se căţără în trăsură mormăind destul de audibil: „Nu cred că pe viitor vei mai avea vreo bătaie de cap cu ea” fără măcar să se uite la Fyne şi fără să-i acorde măcar un semn din cap, drept salut. Şi trăsura porni.

Capitolul Y INVH – lţlă IA CEAI

Amabilă personalitate, observai eu, văzându-l pe Fyne gata să se cufunde în gânduri întunecate. Totuşi n-a avut darul profeţiei.

Fyne se ridică brusc, mormăind: „Nu, evident că nu”. Era trist, şovăitor. Presupuneam că nu va mai dori să joace şah în după amiaza aceea. Asta m-ar fi dispensat de a-mi părăsi locuinţa, pe o vreme prea frumoasă pentru a fi irosită în exerciţii de mers pe jos, şi am rămas dezamăgit când, punându-şi şapca pe cap, îmi spuse că spera să mă vadă la ei pe la patru, ca de obicei.

— Nu va fi ca de obicei, am spus eu, accentuând remarca.

După o scurtă reflexie admise şi el că nu va fi. Nu ca de obicei. De fapt soţia lui spera să vin. Îşi formase o părere foarte favorabilă despre perspicacitatea mea practică.

Era prima oară când auzeam asta. Nu bănuisem niciodată că doamna Fyne îşi dăduse osteneala să distingă în mine semne de inteligenţă sau de prostie. Puţinele cuvinte pe care le rostisem în noaptea trecută în emoţia – sau plictiseala – cauzată de dispariţia fetei, erau primele cuvinte mai semnificative pe care le schimbasem cu ea. M-am simţit întotdeauna a nu fi în ochii doamnei Fyne decât partenerul de şah al soţului ei şi nimic altceva – ceva folositor – aproape un obiect.

„Sunt foarte măgulit, am răspuns. Am auzit întotdeauna spunându-se că intuiţia feminină nu are

margini; acum sunt pe jumătate înclinat să cred că e chiar aşa. Totuşi nu înţeleg întrucât perspicacitatea mea, practică sau nu, poate fi de vreun folos doamnei Fyne. Perspicacitatea unui bărbat e foarte asemănătoare perspicacităţii oricărui alt bărbat. Şi cum dumneata eşti la îndemână…”

Fiind vizibil că Fyne nu urmărea ceea ce spuneam eu, mă privi cu ochi solemni şi îngrijoraţi şi îmi spuse:

„Da, da, foarte probabil. Dar vei veni, nu-i aşa?”

Mă hotărâsem că niciun Fyne de niciun sex nu mă va face să merg aproape cinci kilometri pe jos, până la ei şi înapoi, pe o vreme aşa frumoasă. Dacă soţii Fyne ar fi fosit o obişnuită pereche de oameni sociabili, pe care îi cunoşti numai pentru că timpul liber trebuie petrecut într-un fel, aş fi acceptat repede această invitaţie. Dar ei nu erau astfel. Incontestabila lor umanitate trebuia să fie recunoscută. În acelaşi timp voiam să fac ce vreau eu, aşa că am propus să-mi permită plăcerea de a le oferi o ceaşcă de ceai la mine.

Un scurt răstimp de gândire – şi Fyne acceptă cu căldură, din partea lui şi a nevesti-sii. Un moment mai târziu, am auzit clinchetul lanţului de la poartă apoi, în lătratul extaziat al exuberantului său câine, capul său serios trecu pe la fereastra mea, de cealaltă parte a gardului viu, cu privirea pironită înainte, iar mintea, pe dinăuntru, vizibil folosită în serioase speculaţii de natură complicată. Cel puţin una dintre prietenele soţiei sale devenise pentru el mai mult decât o umbră. Bănuiam totuşi că nu la fată se gândea el, ci la soţia lui. Era un soţ excelent.

Mă pregătii pentru vizita de după amiază, ducându-mă la soţia fermierului şi revizuind cu ea resursele casei şi ale satului. Era o femeie îndatoritoare. Dar resursele perspicacităţii mele nu le-am revizuit. În afară de înţelesul

vulgar material al ceaiului de după prânz, n-am făcut nicio pregătire pentru doamna Eyne.

Îmi era imposibil să fac astfel de pregătiri. Nu puteam spune ce fel de hrană va pretinde ea perspicacităţii mele. Cât despre a face provizii din produsele minţii mele, cred că nimeni n-are grijă să facă astfel de lucruri, dacă se pot evita. O vag grandioasă stare de autoîncredere mintală e mult prea plăcută pentru a fi tulburată în mod nechibzuit de o astfel de investigaţie delicată. Poate că dacă aş fi avut o femeie de nădejde alături de mine, o femeie scumpă, devotată, perspicace… Sunt în viaţă momente când regreţi cu adevărat că nu eşti însurat. Nu! Nu exagerez. Am spus momente, nu ani, nici chiar zile. Momente. Soţia fermierului evident nu mă putea ajuta. Nu te puteai aştepta de la ea să aibă intuiţia necesară şi mă îndoiesc că ar fi ştiut să fie destul de curtenitoare. Dar îmi ajuta în felul ei, cu o extraordinară bonetă neagră pe cap, făcând mai mult de un kilometru şi jumătate, încercând să găsească la prăvălia din sat o prăjitură de ceai acceptabilă. Strădania femeilor! Optimismul drăguţelor creaturi!

Şi iată că reuş* să găsească ceva care părea destul de comestibil. Asta-i tot ce ştiu, deoarece n-am avut ocazia să observ mai de-aproape cât era de comestibilă. Eu personal nu mănânc niciodată prăjituri, iar doamna Fyne, sosind punctuală, n-avea deloc poftă de prăjitură. N-avea poftă de nimic. Dar îi era teribil de sete, semn de adâncă şi chinuitoare emoţie. Da, era emoţia, şi nu lumina strălucitoare a soarelui – mai mult strălucitoare decât fierbinte – după cum e felul soarelui nostru insular, discret, reţinut, distins, care n-ar face pe-o adevărată doamnă să devie stacojie – nu, în niciun caz. S-ar fi zis chiar că Doamnei Fyne nu-i este cald. Purta o fustă albă cu jachetă, iar pe cap o pălărie albă cu boruri largi, pe păru-i bine

netezit. Jacheta era croită ca o haină militară, iar stilul o prindea. Aş spune că sunt multe fete, şi nu din cele mai urâte, care seamănă cu doamna Fyne ea tip de figură, de la tenul bronzat de soare până la comportarea plină de vioiciune.

Dar nu multe ar fi avut acel aspect, gata să-şi asume orice responsabilitate de pe lume. Acesta e felul de curaj care se maturizează târziu în viaţă şi, – desigur, – doamna Fyne era o femeie matură ca vârstă, cu toată faţa ei lipsită de riduri.

Se uită în jurul camerei şi-mi spuse cu convingere că eram foarte bine instalat, ceea ce am consimţit cu modestie, recunoscând norocul meu nemeritat.

— „De ce nemeritat?” dori ea. Să ştie.

— „Pentru că am reţinut această locuinţă prin corespondenţă, fără să pun nicio întrebare. S-ar fi putut să fie o gaură abominabilă. Întotdeauna fac lucrurile în felul acesta. Nu-mi place să-mi bat capul. Asta nu prea e o dovadă de inteligentă. Cred că oamenilor perspicace le place să-şi exercite această facultate. Am auzit chiar că nu se pot abţine de a-şi arăta perspicacitatea în cele mai mici fleacuri. Trebuie să fie foarte plăcut, dar eu nu ştiu nimic-despre asta. Cred că n-am niciun fel de perspicacitate „mai ales, nicio perspicacitate practică”.

Fyne scoase un mormăit de protest inarticulat. Am întrebat ce fac copiii, pe care nu-i văzusem încă după întoarcerea mea de la oraş. Erau foarte bine, şi întotdeauna erau bine. Amândoi vorbeau despre sănătatea deplină a copiilor, ca şi când ar fi fost rezultatul unei excelente morale; pe-un ton ciudat, care părea să implice oarecare dispreţ pentru părinţii a căror copii uneori nu se simţeau bine. Aproape că îmi venea să cer scuze pentru faptul că întrebasem. Asta mă plictisea; fără motiv, recunosc, pentru că arogarea de merite superioare nu e o

slăbiciune excepţională. Doritor de a mă face dezagreabil, drept represalii, am observat cu accente de interesată politeţe că drăguţele de fetiţe trebuie să fie desigur mirate de dispariţia bruscă a tinerei prietene a mamei lor. Au pus cumva vreo întrebare jenantă în legătură cu domnişoara Smith? Căci domnişoara de Barral îmi fusese prezentată, nu-i aşa, ca domnişoara Smith?

Doamna Fyne, privind fix şi îmbujorându-se şi mai puternic sub coloritul dat de soare, îmi spuse că copiii niciodată n-o plăcuseră prea mult pe Flora. N-avea veselia necesară ca să poată fi îndrăgită de nişte cupii sănătoşi, explică doamna Fyne fără şovăire. Flora mai locuise aici cu ei şi mai înainte, de mai multe ori, şi doamna

Fyne mă asigură că adesea i-a fost foarte greu s-o aibă în casă.

„Dar ce puteam să fac?” exclamă ea.

Acest mic strigăt de ciudă, cu totul sincer în inexpresivitatea lui, îmi schimbă sentimentele faţă de doamna Fyne. Ar fi fost aşa de simplu să nu fi făcut nimic şi să nu se mai gândească la asta. Simpatia mea pentru ea a început din clipa când mi-a povestit de noaptea pe care a petrecut-o la căpătâiul fetei, cu o zi înainte de plecarea ei cu uriciosul unchi. Mă îndoiesc foarte mult că ar fi găsit cum s-o consoleze pe copilă. Nu avea ea geniul pentru sarcina de a desface ceea ce ura unei femei înfuriate plănuise aşa de bine.

Îmi vei spune poate că impresiile copiilor nu sunt durabile. Asta e adevărat. Dar aici copil e un fel de-a spune. Fata era în ajun de-a împlini şaisprezece ani. Era destul de mare ca să fie maturizată de un asemenea şoc. Chiar efortul pe care-l făcuse de a exprima doamnei Fyne impresiile ei, de a-şi reaminti amănuntele, de a găsi cuvintele potrivite – sau oricare alte cuvinte – era un fel teribil de a da ochi cu viaţa, un proces de maturizare.

Vorbise mult, neîntrerupt, destul de copilăreşte, în uimirea şi durerea ei, oprindu-se când şi când să puie câte o înduioşătoare întrebare: „A fost crud din partea ei, nu-i aşa c-a fost crud, doamnă Fyne?”

Pentru Charley găsea scuze. El, în orice caz, nu spusese nimic, ba chiar arătase trist şi nenorocit. N-ar fi putut să se împotrivească mătuşii lui, nu-i aşa? Ba la urma urmei asta a şi făcut; când ea i-a strigat: „Ia-o pe femeia asta crudă de aici”, el o târâse afară de braţ. Văzuse asta foarte bine. Îşi amintea. Aşa a fost. Femeia era nebună. „O, doamnă Fyne, nu-mi spuneţi că nu era nebună. Numai dacă aţi fi văzut faţa ei…”

Dar doamna Fyne era neclintită în părerea ei că, din prietenie, şi pe cât se poate, adevărul trebuie să fie dezvăluit fetei a cărei soartă, se temea, va fi să trăiască expusă celor mai aspre realităţi a unei existenţe neprivilegiate. Ea îi explică fetei că în lume se găsesc oameni răi, egoişti, lipsiţi de scrupule. Acei doi nu urmăreau decât banii tatălui ei. Cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut era să-i uite.

„Banii lui papă? Nu înţeleg”, murmurase biata Flora de Barral şi rămase tăcută ca şi când ar fi încercat să chibzuiască în linişte şi semiîntunericul încăperii, unde nu ardea decât o lampă de noapte. Apoi avu un lung tremur, în timp ce ţinea strâns mâna doamnei Fyne, a cărei răbdătoare imobilitate la patul acestei copilării brutal ucise, făcea o infinită onoare umanităţii ei. Veghea aceea trebuie să fi fost cu atât mai grea, cu cât, după cum am putut vedea foarte bine, ea nicio clipă nu a considerat victima deosebit de simpatică. A fost din partea ei o manifestare de pură compasiune, de compasiune propriu-zisă ca să spun aşa, pe care nu multe femei ar fi fost capabile s-o manifeste cu atâta neclintită fermitate. După ce a trecut criza, primele cuvinte ale fetei, într-o izbucnire

de hohote, au fost: „O, doamnă Fyne sunt eu într-adevăr o fiinţă aşa de oribilă cum mi-a spus ea?”

„Nu, nu, protestă doamna Fyne. Guvernanta dumitale este oribilă şi odioasă. E o femeie rea. N-aş putea spune că era nebună, dar cred. Că era peste măsură de furioasă şi rău intenţionată. Încearcă să nu te mai gândeşti la ticăloşiile astea, draga mea copilă”.

„Nu erau potrivite pentru gândurile nimănui, comentă doamna Fyne pe un ton categoric. Totul a fost penibil. Fata era ca o fiinţă, zbătându-se într-un laţ”.

„Dar cum aş putea să uit? A spus despre tata că e un pungaş şi un escroc. Spune-mi, doamnă Fyne, că nu e adevărat. Nu poate fi adevărat. Cum s-ar putea una ca asta?”

Se ridică în capul oaselor cu o mişcare bruscă, sălbatică, de parcă ar fi vrut să sară şi să zboare departe de sunetul cuvintelor care tocmai ieşiseră de pe buzele ei. Doamna Fyne o reţinu, o domoli, convingând-o în cele din urmă să-şi pună din nou capul pe pernă, asigurând-o că nimic din ceea ce femeia aceea avusese cruzimea să spună nu merita să fie pus la inimă. Extenuată, fata plânse câtva timp. Se poate ca ea să fi observat ceva evaziv în asigurările doamnei Fyne căci, după câtva timp, fără să se agite, şopti:

„Femeia aceea îngrozitoare mi-a spus că toată lumea va da tatii acele oribile denumiri. E oare cu putinţă? E cu putinţă?”

rus

Doamna Fyne rămase tăcută.

„Spuneţi-mi ceva, doamnă Fyne”, insistă fiica lui de Barral, în aceeaşi şoaptă slabă.

Doamna Fyne mă asigură din nou că fusese penibil, într-adevăr penibil.

„Da, mulţumesc, mai vreau”. Se lăsă pe spate, în

scaun, cu braţele încrucişate, în timp ce eu îi mai turnam o ceaşcă de ceai, iar domnul Fyne ieşea afară să astâmpere câinele care, legat sub verandă, devenise brusc foarte indignat pe cineva care avea îndrăzneala să treacă pe drum. Doamna Fyne amestecă mult timp ceaiul cu linguriţa, bău puţin, puse ceaşca jos şi spuse cu aerul de-a accepta toate consecinţele:

„Să fi tăcut, n-ar fi fost cinstit; nu cred nici c-ar fi fost prietenesc. I-am spus, aşadar, c-ar trebui să fie pregătită ca lumea să-l judece foarte sever pe tatăl ei…”

— Admirabil, nu? îşi întrerupse Marlow povestirea. Admirabil!

Şi cum eu priveam cam îndoielnic acest neaşteptat entuziasm, începu să-l justifice în felul lui:

— Spun admirabil, pentru că era atât de caracteristic. Era perfect. Doar un geniu ar fi putut găsi ceva mai bun. Şi asta era natura! Cum se spune despre lucrarea unui artist: acesta e un Fyne perfect. Compasiune-raţiune – ceva măsurat corect. Nimic din acel sentimentalism dezordonat. Şi adevărat! Trebuie să recunoşti că nimic nu era mai adevărat. Îmi venea să strig „Bravo! Bravo!” dar n-am făcut-o. Am luat o bucăţică de prăjitură şi am ieşit afară să corup câinele lui Fyne, într-un fel de autocontrol. Lătratul lui ascuţit, comic, era insuportabil ca nişte junghiuri prin creier, iar de dojenile adânc modulate ale lui Fyne, voiosul câine se sinchisea tot atât de mult pe cât se sinchiseşte trubadurul negru de pe o plajă populară de murmurul adânc şi răbdător al mării. Fyne începuse tocmai să-l înjure pe un ton jos, sepulcral, când am apărut eu. Câinele deveni imediat teribil de demonstrativ, aproape sugrumându-se în zgarda lui, cu ochii şi limba scoase de multă şi excesivă dragoste pentru mine. Asta a fost înainte de a observa prăjitura din mâna mea. Urmă o serie de sărituri verticale, apoi, după ce

căpătă prăjitura, încetă brusc să se mai intereseze de altceva.

Fyne era uşor vexat. Un astfel de stăpân niciun câine n-ar vrea să aibă. Deoarece el nu admitea să se dea câinilor prăjituri. Era de presupus că bietul câine ducea o existentă de spartan, cu un regim de biscuiţi dezgustători, din când în când cu un întâmplător os uscat şi igienic. Fyne îşi coborî privirile cu tristeţe la animalul potolit, şi eu de asemenea mă uitam la prostănacul de câine; şi (ştii cum se stimulează brusc memoria) mi-am reamintit vizual, cu o claritate aproape dureroasă, de faţa albă ca varul a fetei pe care o văzusem ultima dată întovărăşită de acest câine şi abandonată de el. Aproape că am auzit vocea ei deprimată, ca şi când ar fi plâns, strigând câinele, câinele care n-o simpatiza. Poate că n-avea darul de a trezi simpatie, acest dar personal care se adresează direct inimii. L-am întrebat pe Fyne, neavând încredere în atitudinea pentru moment liniştită a câinelui.

„De ce nu-l laşi să vie în casă?”

„O, vai de mine. Nu!” Nici nu se putea gândi la aşa ceva. Aş fi putut să-mi ţin părerea pentru mine, ştiam doar că era una din regulile lor de viaţă, parte din solemnitatea şi responsabilitatea lor, unul din lucrurile care fac parte din acea superioritate neafirmată dar mereu prezentă, că un câine nu trebuie lăsat să intre în casă. Era cât se poate de nepotrivit să intre câinele în casele în care intrau ei ca oaspeţi – chiar dacă era vorba de un burlac nepăsător, locuind într-o casă de fermă, şi un prieten personal al câinelui. Era în afară de orice discuţie. Dar afară, sub fereastră, l-ar fi lăsat să latre şi să urle oricât. Erau ciudat de consecvenţi în lipsa lor de simpatie imaginativă. N-am insistat dar am reintrat în casă cu Fyne, sperând că niciun om nu va trece pe drum în ora următoare, ca să strice dispoziţia câinelui.

Doamna Fyne, stând nemişcată în faţa mesei încărcată cu farfurioare, ceşti, căni, un ceainic rece, fărâmituri şi tot ce reprezenta resturile unui ceai cu musafiri, îşi întoarse capul spre noi.

„Vedeţi, domnule Marlow, spuse ea pe un ton neaşteptat de confidenţial: sunt atât de nepotriviţi unul cu celălalt”.

În primul moment n-am ştiut la cine se referea. Am crezut la început că e vorba de Fyne şi de câine. Apoi mi-am îndreptat gândul la problema zilei, care nu era nici mai mult nici mai puţin decât o răpire. Da, domnule! Era ceva foarte asemănător cu o răpire – cu unele caracteristici proprii, neobişnuite, care îi dădeau un aspect echivoc. Cu o uimire amuzată mi-am amintit că inteligenţa mea era rechiziţionată într-o astfel de problemă. Cât de neaşteptat! Dar nu ştim niciodată la ce încercări pot fi puse darurile noastre. Inteligenţa cerea în primul rând prudenţă. Cred că prudenţa e prima datorie a inteligenţei.

Fyne se aşeză, pregătindu-se parcă să ia parte la un turnir, aşa mă gândeam.

„Aşa credeţi, doamnă Fyne? am întrebat-o în mod inteligent. Desigur, dumneavoastră sunteţi mai în măsură să…” am continuat eu eu prudenţă, când ea izbucni cu vioiciune. Într-o imediată încuviinţare:

„Evident! E limpede! Chiar dumneata trebuie să admiţi…”

„Dar, doamnă Fyne, uitaţi că eu nu-l cunosc pe fratele dumneavoastră!”

Acest argument, care era nu numai inteligent dar şi adevărat, zdrobitor de adevărat, încât nu se mai putea răspunde nimic, păru s-o surprindă. Mă miram de ce. Nu aveam despre fratele ei nici cea mai vagă idee. Nu-l văzusem niciodată. Nu îl cunoşteam atât de complet cum, prin contrast, părea s-o fi cunoscut pe domnişoara de

Barral – pe care o văzusem de două ori (cu totul vreo şaizeci de minute) şi cu care schimbasem cam şaizeci de cuvinte, de când o cunoşteam. Şi poate, mă gândeam eu, privind în jos la doamna Fyne (căci rămăsesem în picioare) poqte ea crede că asta ar fi de ajuns pentru o inteligentă aderare la părerea ei.

Rămase tăcută şi, privind-o într-o politicoasă aşteptare, i-am spus în gând, într-o dispoziţie de familiară aprobare, care ar fi mirat-o dacă ar fi auzit-o: „tu, draga mea, în orice caz eşti o femeie sinceră…”

Numesc o femeie sinceră, continuă Marlow, după ce îmi dădu o ţigară şi îşi aprinse şi el una, numesc sinceră pe acea femeie care exprimă ceva ce seamănă foarte pe de departe ca formă cu ceea ce ar vrea să spuie, ceea ce realmente crede ea că ar trebui spus, dacă n-ar fi necesar să cruţe stupida sensibilitate a bărbaţilor. Judecata mai aspră, mai simplă, mai dreaptă, a femeilor, cuprinde întregul adevăr pe care tactul lor, neîncrederea lor în idealismul masculin, le previne întotdeauna de a-l rosti pe de-a-ntregul. Şi tactul lor nu dă greş. Noi nu putem suferi să le auzim pe femei spunând adevărul. Nu suportăm. Ar pricinui infinite mizerii şi ar aduce perturbări îngrozitoare în acest mediocru dar încă idealist paradis al prostului în care fiecare din noi îşi trăieşte mica lui viaţă, unitatea în marele ansamblu al existenţei. Şi de o ştiu. Sunt milostive. Această generalizare nu se aplică întocmai izbucnirii de sinceritate a doamnei Fyne într-o problemă în care nu erau angajate nici afecţiunea, nici vanitatea mea. De aceea poate că se hazardă atât de departe. Ca femeie, ea a fost surprinzător de sinceră faţă de mine. Nu numai formal, dar şi în întreaga substanţă a gândirii ei, prin ceea ce a spus. A crezut că poate risca. A rezonat oarecum în acest sens: „iată un bărbat care posedă o oarecare doză de perspicacitate…”

Marlow tăcu, privindu-mă ghiduş. Ultimele cuvinte le rostise cu ţigara între dinţi. Acum îşi scoase ţigara cu un larg gest al braţului şi suflă un nor subţire de fum.

— Zâmbeşti? Ar fi fost mai amabil să nu mă faci să roşesc. De fapt nici nu trebuie să roşesc. Asta nu e vanitate; e analiză. Vom lăsa perspicacitatea la urmă. Dar trebuie să vedem ce rol are ea aici. Când vei înţelege asta, vei înţelege de asemenea că nu era nimic care să pună la încercare modestia mea. Nu cred că doamna Fyne îmi atribuia o înţelepciune temperată de bunul simţ şi, chiar dacă aş fi avut înţelepciunea celor şapte înţelepţi din antichitate, tot n-ar fi mers până la confidenţe şi admiraţie. Căci nu-ţi închipui cât dispreţuiesc femeile capacitatea de a vedea lucrurile în chip judicios şi de a exprima în mod profund o concluzie bine meditată. De n-au obişnuinţa acestor nobile exerciţii, pe care le consideră ca un fel de joc pur masculin – joc însemnând o ocupaţie respectabilă, născocită ca să omoare timpul în această viaţă aranjată de bărbaţi şi prin care, într-un fel sau altul, trebuie să treci. Ceea ce ascuţimea minţii femeilor respectă cu adevărat, sunt ineptele „idei” şi impulsurile ca de oaie prin care sunt determinate acţiunile şi opiniile noastre în chestiuni de reală importanţă. Căci dacă femeile nu sunt raţionale, au în schimb ascuţime de minte. Chiar şi doamna Fyne avea ascuţime de minte. Şi dacă buna femeie făcea curte partenerului de şah al soţului ei, o făcea numai pentru că simţea în el acea mică porţiune de „feminitate”, acea picătură de esenţă superioară de care sunt eu însumi conştient; şi care, recunosc, m-a salvat în viaţa mea de una sau două întâmplări nenorocite, fie ridicole, fie lamentabile, nu sunt sigur nici eu de care. Puţin importă. În orice caz, întâmplări nefericite. Dar ia notă, am spus „feminitate”, un privilegiu, – şi nu „feminism” care e o atitudine. Eu nu sunt feminist. Dar Fyne, care pe un

anumit temei solemn adoptase această atitudine mentală, era. Totuşi ar fi fost destul să te uiţi la el cum şedea pe o parte, ca să înţelegi că era masculin până în vârful degetelor, solid, dens, amuzant, dezesperant de masculin. Mă uitam la el. Nu poţi să-ţi vezi perspicacitatea recunoscută de nevasta unui bărbat, fără să te simţi împins de buna cuviinţă, ba chiar de nevoia de a privi din când în când bărbatul. Aşa că mă uitam la el. Foarte masculin. Atât de mult încât „dezesperat" nu era de ajuns să spui. Era neajutorat. Era legat şi livrat. Şi dacă prin obscurele reacţii repezi ale temperamentului meu îl priveam cu un Maliţios amuzament, totuşi, fiind de fapt prin definiţie şi, mai ales, prin profundă convingere bărbat, nu se putea să nu simpatizez cu el într-o largă măsură. Văzându-l atât de dezarmat, atât de completamente captiv prin însăşi natura lucrurilor, mă simţeam înclinat să-i vorbesc cu amabilitate.

„Ei, bine, şi dumneata ce crezi despre toate astea?"

„Nu ştiu. Ce poţi spune? Dar spun că lucrul e făcut, că e fapt îndeplinit şi terminat", spuse creatura masculină atât de brusc pe cât îi permitea înnăscuta sa solemnitate.

Doamna Fyne se foi puţin pe scaun. M-am întors spre ea şi am remarcat cu blândeţe că aceasta era o critică adesea auzită. Lumea se întreabă întotdeauna: „ce-o fi găsit la ea?" Alţii se miră: „ce-a găsit ea la el?" expresii de nepotriveală. Îmi răspunse cu toată emfaz" braţelor ei încrucişate:

„Eu ştiu perfect ce a găsit Flora la-fratele meu".

Am înclinat din cap la răbufnirea ei, dar mi-am continuat ideea.

„Şi astfel, căsătoria, în cele mai multe cazuri, nu iese mai rău decât de obicei, ca să nu spun decât atât".

Doamna Fyne se simţi dezamăgită de turnura optimistă a perspicacităţii mele. Îşi opri ochii asupra mea ca şi când s-ar fi îndoit dacă în alcătuirea mea aveam

destulă feminitate ca să pot înţelege acel caz. O aşteptam pe ea să vorbească. Dar ea părea că se întreabă: „În definitiv, merită să-i vorbesc bărbatului acestuia?” înţelegi cât de provocator era lucrul ăsta. Am căutat în mintea mea ceva îngrozitor de stupid să-i spun, cu scopul de-a o necăji şi sâcâi. E umilitor să recunosc că n-am reuşit. S-ar crede că un om de-o inteligenţă mijlocie poate să simuleze stupiditatea după dorinţă. Dar nu e aşa. Cred că e un dar special, altminteri dificultatea constă în a spune ceva. Văzând că nu pot spune nimic stupid, mi-am îndreptat gândul spre cel mai bun lucru apropiat stupidităţii, platitudinea. Am spus, pe un ton obişnuit că, desigur, în materie de căsătorie, un bărbat trebuie să se gândească numai la fericirea sa.

Doamna Fyne primi afirmaţia fără măcar să clipească. Dar pieptul masculin al lui Fyne, după cum era de aşteptat, fu împuns de acea veche şi reglementară săgeată. Mormăi ceva cu multă sensibilitate. Mă întorsei spre el cu falsă simplitate: – „Eşti de acord cu mine?”

„E tocmai ce i-am spus soţiei mele, exclamă el cu glas extrabărbătesc. Noi am discutat…”

O discuţie în menajul Fyne! Probabil că a fost primul diferend pe care l-au avut vreodată; doamna Fyne neclintită, iar el solemn şi şovăitor – copiii sus, în pat, iar afară, câmpiile întunecate, contururile umbrite ale pământului pe fundalul cerului înstelat al universului, cu lumina crudă a ferestrei deschisă ca un semnal luminos pentru rătăcitorul care n-avea să se mai întoarcă; care n-avea să mai fie rătăcitor, ci pur şi simplu un fugitiv. Totuşi un fugitiv care ducea cu el şi prada. Era oare vorba de fuga unui invadator sau a unui trădător? Acest frate răpit, cum îl numeam eu în sinea mea. Avea o fizionomie foarte enigmatică. Fata trebuie să fi fost disperată, mă gândeam, auzind destul de bine vocea gravă a lui Fyne, dar

neprânzând deloc înţelesul cuvintelor lui, cu excepţia ultimelor vorbe:

„Bineînţeles, este extrem de neplăcut”.

Mă uitai la el cercetător: ce îl deprima, mă rog? Răpirea fiului poetului-tiran de către fiica financiaruluipuşcăriaş? Sau numai, dacă pot spune aşa, suflul fugii lor, care tulbura solemna placiditate a atmosferei domestice a soţilor Fyne? Incertitudinea mea nu dură mult, căci el adăugă.

„Doamna Fyne mă zoreşte să plec imediat la Londra”. Se putea ghici şi aproape că se putea vedea profunda lui neplăcere pentru această călătorie, suferinţa pentru deosebirea dintre simţămintele lui şi ale nevestei sale. În felul lui serios de a vedea pământeana comedie, suferea că nu putea fi de acord, în mod solemn, cu sentimentele ei, aşa cum fusese obişnuit, gândindu-se că în ultimă instanţă el avusese ultimul cuvânt atunci când fugiseră ei – momentul cel mai spectaculos ce se poate imagina în viaţa unei tinere fete. Încercase cu adevărat să recunoască aceasta, luând de bună justeţea sentimentelor ei în orice altă ocazie. În cele din urmă, devenise o obişnuinţă. Şi nu e niciodată plăcut să distrugi o obişnuinţă. Omul era profund tulburat. Iar eu spusei:

— „Adevărat! Să mergi la Londra!”

El se uită tăcut în ochii mei. Era patetic şi nostim, totodată.

„Şi bineînţeles crezi că n-ar fi de niciun folos”, urmai eu.

Era evident că aşa credea, dar nu spuse nimic. Continuă numai să se uite la mine cu o solemnă şi comică încetineală.

„Doar ca să le duci binecuvântarea familiei”, continuai eu, permiţând umorului meu flecar să fie de ajutor într-un chijp iperfid, căci nu îndrăzneam să mă uit la

doamna Fyne, în dreapta mea. Niciun sunet sau vreo mişcare nu veni din direcţia aceea.

„Îţi închipui, desigur, că a pune în balanţă doar simplele raţiuni bune, sănătoase, împotriva deciziilor pasionate ale iubirii, este o risipă de intelect care frizează absurdul”. Se uită surprins ca şi când aş fi descoperit ceva foarte inteligent. Bietul om nu se gândise la nimic absolut. El atâta ştia că nu voia să plece la Londra în acea misiune. Simplă delicateţe masculină. Dintr-odată se înflăcără.

„Da! Da! Exact. Un bărbat îndrăgostit… Auzi, draga mea? Aici ai o opinie diferită…”

„Poate fi ceva mai lipsit de speranţă, insistai eu, faţă de fascinatul Fyne, decât să pui să se lupte raţiunea eu iubirea? Trebuie să mărturisesc însă că în cazul de faţă, când mă gândesc la bărbia ascuţită a sărmanei fete, mă întreb dacă…”

Frivolitatea mea fu prea mult pentru doamna Fyne. Stând cu spinarea rezemată de spătarul scaunului, exclamă: „Domnule Marlow!”

Ca şi când ar fi fost afectat în mod misterios de indignarea doamnei Fyne, absurdul căţel începu să latre afară, în verandă. Probabil la vreo albină ce trecea bâzâind. Animalul acela era în stare de orice excentricitate. Fyne se ridică repede şi se duse afară la el. Cred că era bucuros să ne lase să discutăm singuri despre călătoria sa la Londra. Un fel de călătorie antisentimentală. Aparent şi el avea încredere în perspicacitatea mea. Era mişcătoare această încredere. În orice caz era mai sinceră decât încrederea pe care soţia sa pretindea s-o aibă în partenerul de şah al soţului ei, din trei vacanţe succesive. La naiba de încredere! Perspicacitatea – în adevăr! Venise pur şi simplu fără umbră de bănuială, convinsă că mă va face s-o sprijin. Dar s-a dat pe mâna mea…

Întrerupându-şi istorisirea, Marlow mi se adresă pe un ton pe jumătate glumeţ, jumătate serios:

— Poate n-ai ştiut că sunt cam răzbunător din fire.

— Nu, n-am ştiut, i-am răspuns zâmbind. Asta e cam neobişnuit pentru un marinar. Mi-au părut întotdeauna cei mai puţin răzbunători oameni din toată lumea.

— Hm! mormăi Marlow, arţăgos, suflete simple. Căutare de ocazii favorabile. Lumea îi lasă în pace, în cea mai mare parte. În ce mă priveşte, eu unul, mai ales când e vorba de femei, mă simt răzbunător pe cât îmi dă mâna. Şi recunosc că Nu prea îmi dă mâna. Şi nici ocaziile nu sunt prea mari. Mă supără mai ales pretenţia lor de a ne învârti pe degetul cel mic. Deşi, în general, rezultatul n-ar conta prea mult. Sunt atât de puţine ocazii vrednice de a fi luate în seamă! Există presupunerea că fiecare dintre noi este o combinaţie de copilărie plus imbecilitate, presupunere pe care o găsesc provocătoare într-o mică măsură, într-o foarte mică măsură. Nu te uita aşa la mine, de parc-aş scoate foc şi fum pe nări. Nu sunt un monstru care devorează femei. Nu sunt nici chiar ceea ce tehnic se numeşte „o brută”. Cred că am în mine o doză suficientă de copilărie şi de imbecilitate ca să pot satisface cerinţele unei femei cu adevărat bune, eventual, într-o bună zi… într-o bună zi, ce? Ţi s-a tăiat respiraţia? Nu cumva îţi închipui că mi-ar fi frică să mă căsătoresc? Această presupunere ar fi jignitoare…

— Dar nici prin gând nu-mi trece să te jignesc, spusei eu.

— Foarte bine. Dar până una alta fă bine şi aminteşte-ţi că nu eu eram însurat cu doamna Fyne. Degetul cel mic al acestei doamne nu era proprietatea mea legală. Nu eu am fugit eu ea. Fyne făcuse asta. Lasă-l dar să suporte el, cât îl ţin puterile, şi chiar şi mai mult, pe cât

îmi pasă mie. Ezitarea lui de a lua parte la discuţie, sub pretextul cusut cu aţă albă, de a linişti câinele, confirmă părerea mea că elasticitatea lui era foarte încordată. Am înfruntat-o pe doamna Fyne hotărât să n-o ajut în îndeletnicirea ei eminamente feminină de a pune beţe în spiţele roţii unei alte femei.

Încerca să-şi păstreze superioritatea calmă. Era familiară şi olimpiană în preajma mesei de ceai, acest excelent simbol al vieţii domestice la ora cea mai liniştită şi mai plăcută şi cu gradul ei de maximă siguranţă. În câteva cuvinte severe, neînfrumuseţate, mi-a dat a înţelege că ea sperase să-i ajut prin vreo sugestie cu adevărat folositoare. La această declaraţie aproape mustrătoare, şi pentru că pornirea mea spre răzbunare arareori merge mai departe de o simplă tachinărie, i-am răspuns că fac tot ce pot. Şi, fiind un fizionomist…

„Un ce?” mă întrerupse ea.

„Un fizionomist, repetai, ridicând puţin glasul. Un fizionomist, doamnă Fyne. Şi, conform principiilor acestei ştiinţe, o bărbie mică şi ascuţită constituie un suficient teren pentru o intervenţie, căci vreţi să interveniţi, nu-i aşa?”

Făcu ochii mari. Nu fusese în viaţa ei zeflemisită. Metoda subtilului poet defunct de a se face nesuferit era doar sălbatică şi abuzivă. Fyne fusese întotdeauna solemn şi supus. Ce fel de alţi bărbaţi va mai fi cunoscut, n-aş putea spune dar cred că erau creaturi cu maniere de gentlemani. Tinerele prietene îi şedeau la picioare. Cum ar fi putut ea să considere intenţia mea? Nu ştia cum s-o ia.

„Vorbeşti serios?” întrebă încet. Şi era într-adevăr mişcător. Era ca şi când ar fi vorbit o fată foarte tânără şi încrezătoare. M-am simţit înduioşat.

„Nu, nu vorbesc serios, doamnă Fyne. N-am ştiut că mi se cere să fiu şi serios şi perspicace. Nu. Această ştiinţă

este burlescă, aşadar nu sunt serios. Este adevărat că cele mai multe ştiinţe sunt burleşti, afară de acelea care ne învaţă cum să punem lucrurile cap la cap”.

„Chestiunea este cum să-i separăm pe aceştia doi”, interveni ea. Îşi revenise. Am admirat rapiditatea spiritului feminin. Agilitatea mintală e o perfecţiune rară. Şi dacă nu mai sunt femeile agile! Sunt, ce-i drept. Şi tenace! Când pun de mâna pe ceva, poţi să scuturi copacul până îl scoţi din rădăcini, că pe de nu le vei scutura de pe cracă. De fapt, cu cât scuturi mai mult... Dar uită-te numai la farmecul perfecţiunilor contradictorii!

Nu e de mirare că bărbaţii capitulează, în general. Nu vreau să spun că eram într-adevăr fermecat de doamna Fyne. Nu eram deloc încântat de ea. Şi ce mă impresiona nu era ceea ce expunea, ci acel ceva ce nu putea ascunde. Şi acest lucru era emoţie, nimic mai puţin. Forma celor declarate de ea era uscată, aproape categorică – dar nu şi tonul. Vocea îi tremura, deşi foarte puţin, şi zâmbea uşor, iar când ne uitam drept unul la celălalt, observam că ochii ei străluceau într-un anumit fel. Suferea. Şi în adevăr, faptul că până la urmă recursese la mine, era în sine o dovadă a deprimării ei. Dumnezeule! E disperată, mă gândeam. Această descoperire fu urmată de o instinctivă dare înapoi de la această afacere nerezonabilă şi nebărbătească. Femeile sunt la fel în interesul lor suprem, provocat numai de lupta între de in jurul aceluiaşi bărbat: un amant, un fiu, sau un frate.

„Dar credeţi, am întrebat-o eu, că mai e timp de făcut ceva?”

Ea dădu din umeri impacientată, fără să-şi dezlipească spinarea de scaun. Timp! Desigur. Trecuseră mai puţin de patruzeci şi opt de ore de când ea îl urmase la Londra... Nu sunt prea priceput în astfel de materii, dar am murmurat vag o aluzie la autorizaţii speciale de

căsătorie. Nu puteam spune ce s-ar fi şi putut întâmplă astăzi. Dar ea ştia mai bine. Nimic nu se întâmplase.

„Nimic nu e probabil să se întâmple înainte de vinerea viitoare. Şi chiar atunci…”

Asta era admirabil de precis. Apoi, după o pauză, adăugă că nu-şi va ierta niciodată dacă va şti că nu s-a depus niciun efort, dacă nu se va face niciun apel.

„Către fratele dumneavoastră?”

„” Da. John trebuie să se ducă mâine. Cu trenul de nouă”.

„Aşa devreme?” am întrebat, dar nu găseam nimic în inima mea ca să continui discuţia pe un ton glumeţ. I-am supus mai multe argumente evidente dictate aparent de bunul simţ, dar în realitate de secreta mea compasiune. Doamna Fyne le-a dat la o parte cu egoismul semiconştient al celor cu o existenţă sănătoasă, stabilă. Se cunoscuseră atât de puţin unul pe altul. Exact trei săptămâni. Şi, din acest timp prea scurt pentru naşterea vreunui sentiment serios, prima săptămână trebuia să fie scăzută. Abia dacă se uitau unul la altul, ca să începem cu asta. Flora abia catadicsea să recunoască prezenţa căpitanului Anthony. Bună dimineaţa, noapte bună, asta era tot, absolut tot la ce se reduceau relaţiile lor. Căpitanul Anthony era un om tăcut, cu totul neobişnuit cu societatea fetelor de orice fel şi atât de timid încât la masă nici nu-şi ridica ochii spre ea, ceea ce era complet absurd. Pentru doamna Fyne lucrul acesta era chiar neconvenabil, stânjenitor. După dejunul de dimineaţă, Flora pleca sân

— Gură într-o plimbare lungă, iar căpitanul Anthony (doamna Fyne se referea uneori la el spunându-i Roderiek) se alătura copiilor. Dar era realmente prea timid ca să poată comunica chiar cu propriile sale nepoate.

Asta ar fi părut patetic dacă n-aş fi cunoscut copiii Fyne, care erau totodată solemni şi răi şi nutreau un secret

dispreţ pentru toată lumea. Nimeni nu reuşea să se împrietenească cu acei înfumuraţi şi drăgălaşi tineri monştri. Nu tolerau decât pe părinţii lor şi se părea că au o batjocoritoare înţelegere între ei faţă de oricine din afară, deşi nu-i lega nicio afecţiune. Aveau obiceiul de a schimba priviri ironice între ei, ceea ce pe un timid trebuie să-l fi pus la grea încercare. Fără îndoială că pe unchiul lor îl considerau un tip plicticos şi poate chiar nu nătărău.

N-am fost surprins să aud că Anthony îşi luase curând obiceiul de a străbate cele două câmpii învecinate „ca să caute umbra unui pilc de ulmi, la o bună depărtare de casă. Se aşeza pe iarbă şi îşi fuma pipa toată dimineaţa. Doamna Fyne se mira de obiceiurile indolente ale fratelui ei. E drept că ceruse cărţi de citit, dar nu se găseau decât foarte puţine acolo în casă. Le citise în trei zile şi apoi continua să stea tolănit pe spate în singura tovărăşie a pipei lui. Uimitoare indolenţă! Doamna Fyne, ocupată toată dimineaţa cu scrisul, sus la etaj, putea să-l vadă pe fereastră. Avea o vedere foarte bună şi ulmii aceia erau grupaţi pe o ridicătură a terenului. Indolenţa lui era altfel complet expusă dezaprobării ei, pe un domol povârniş verde. Doamna Fyne era uimită şi chiar dezgustată. Dar dat fiind că începuse chiar atunci activitatea ei de autoare, cum bine ştii, nu se putea sustrage fascinantei noutăţi. Îl lăsa să se bălăcească în viciul lui. Îmi închipui că el petrecea în felul acesta un foarte plăcut timp. Îmi amintesc că era o vară fierbinte şi secetoasă, favorabilă unei vieţi contemplative, sub cerul liber. Dar doamna Fyne era scandalizată. Femeile nu înţeleg forţa unui temperament contemplativ. Pur şi simplu le şochează. De simt instinctiv că este una din cele mai bune căi de a scăpa de sub dominaţia feminină. Drăguţele de fete schimbau între de păreri ironice la adresa „leneşului unchi Roderick”, fătiş, în auzul indulgent al mamei. Şi era atât de ciudat, spunea

ea, deoarece în copilărie fusese orice, numai leneş nu. Dimpotrivă, totdeauna activ.

Am remarcat ea un bărbat de treizeci şi cinci de ani nu mai e un băiat. Era o remarcă evidentă dar ea n-o admise. Îmi spuse categoric că cei mai buni şi mai drăguţi bărbaţi rămân toată viaţa lor băieţi. Şi era dezamăgită că nu mai găsea nimic băieţesc în fratele ei. Li părea foarte, foarte rău. Nu-l văzuse de aproape cincisprezece ani, cu excepţia a trei sau patru ocazii şi atunci doar pentru câteva ore. Nu. Nu mai rămăsese în el nicio urmă din băiatul care fusese altă dată.

Tăcu pentru câteva clipe, iar eu meditam cu răutate la micul Fyne, ca băiat. Nu-mi puteam imagina cum ar fi putut arăta. Trăsătura sa dominantă era desigur ceea ce rămăsese din anii săi foarte fragezi, pentru că n-am văzut niciodată o asemenea solemnitate în priviri decât la copiii foarte mici. Dar el unde era în acest timp? El nu se molipsise de indolenţa cumnatului său? am întrebat. Mi s-a răspuns că domnul Fyne nu prea stătea pe acasă în vremea aceea. Un coleg al său era convalescent după o boală grea, într-un mic sat de lângă mare, în apropiere; iar Fyne pleca în fiecare dimineaţă cu trenul şi-şi petrecea ziua cu colagul acela mai bătrân, care nu avea pe nimeni să vadă de el. Era o foarte bună scuză pentru a-şi neglija cumnatul, „ştii, fiul poetului”, cu care nu avea absolut nimic în comun. Dacă Roderick ar fi fost un pasionat al drumeţiei ar fi fost de ajuns, dar nu era. Totuşi, în unele după-amiezi făcea câte o plimbare, de unul singur bineînţeles, copiii ocolindu-l definitiv, iar sora lui fiind ocupată cu incendiara carte, care avea să apară şi să explodeze un an sau doi mai târziu. Se pare totuşi că, din când în când, îşi desprindea ochii de pe hârtii măcar pentru câteva clipe, de vreme ce, din acea mansardă transformată în cameră de lucru, observă într-o după-amiază pe fratele ei şi pe Flora venind

pe drum unul lângă altul. Se vede că se întâlniseră întâmplător (care din ei a aţinut calea celuilalt, nu ştiu), şi se întorceau împreună la ceai. Se putea vedea că vorbeau fără să se simtă stingherіţi.

„Am avut naivitatea să mă bucur, spuse doamna Fyne, cu un râs sec. Eram bucuroasă pentru amândoi”. Din ziua aceea căpitanul Anthony se scutură de indolenţa lui şi o întovărăşi pe domnişoara Flora în mod frecvent în plimbările ei matinale. Doamna Fyne continua să fie mulţumită. Putea acum să uite de ei şi să se dedea în voie plăcerilor gândirii îndrăzneţe, şi compoziţiei literare. Numai cu o săptămână înainte de lovitură, se întâmplă că, ridicându-şi privirea de pe hârtii, să vadă două siluete stând pe iarbă, la umbra ulmilor. O recunoscu pe fată după bluza albă. Nu se putuse înşela.

„Bănuiesc că ei se considerau ascunşi de gardul viu. Uitaseră, fără îndoială, că eu lucram în mansardă, spuse ea cu amărăciune. Sau poate că nu le păsa. Aveau dreptate. Sunt o persoană simplă… Râse din nou. Eram incapabilă să presupun o asemenea ipocrizie”.

„Ipocrizie e un cuvânt tare, doamnă Fyne, nu-i aşa? protestai eu. Şi considerând că însuşi căpitanul Anthony…

„A, bine, poate”, mă întrerupse ea. Ochii ei, care nu se abăteau nicio clipă de la ai mei, trăsăturile rigide, întreaga siluetă nemişcată, cât de bine cunoşteam această aparenţă a unei persoane care luase o hotărâre. O condiţie disperată, specială femeilor. N-am avut încredere în concesia ei atât de rapidă şi făcută cu atâta răceală. Reflectă un moment.

„Da, ar fi trebuit poate să spun ingratitudine”.

După ce-l scosese astfel din cauză pe fratele ei şi o împinsese pe fată ceva mai departe, ca să spun aşa, – nu e inteligenţa femeilor absolut diabolică, atunci când îşi arată zelul? – după toate acestea şi după ce m-a făcut să simt că

nu eram pe potriva ei, continuă cu scrupulozitate: „Nici cuvântul acesta nu-i plăcut să-l întrebuinţezi.

Pretenţia mea e foarte mică. Am putut face atât de puţin pentru ea! Totuşi…”

„Aşa cred, exclamai eu, lăsând la o parte diplomaţia. Dar, la drept vorbind, doamna Fyne, e imposibil să-l scoateţi pe fratele dumneavoastră din cauză în felul acesta…”

„I-a sărit în cap”, rosti hotărât doamna Fyne.

„Atunci n-avea decât să nu-şi puie capul la bătaie”, ripostai eu cu un râs mânios. Nu m-am reţinut pentru că privirea ei fixă părea să exprime dorinţa de a mă intimida. Nu-mi era frică de ea, dar m-am gândit că eram pe punctul de a aluneca într-o ceartă cu o doamnă care, pe lângă toate, mai era şi musafirul meu. Se aflau acolo ceainicul rece, ceştile goale, embleme ale ospitalităţii. Nu se putea. Am încetat brusc să mai rid, în timp ce doamna Fyne murmura, cu o slabă mişcare din umeri: „El! bietul om! O, lasă…”

Cu o mare sforţare de voinţă am fost în stare să zâmbesc amabil, să-i vorbesc cu blândeţe:

„Scumpă doamnă Fyne, dumneavoastră uitaţi că eu nu-l cunosc nici măcar din vedere. E greu să-ţi imaginezi o victimă atât de pasivă; dar luând de bună (era să spun imbecilitatea, dar m-am oprit la timp) inocenţa căpitanului Anthony, nu credeţi, dar sincer, că aveţi şi dumneavoastră o parte de vină în ceea ce s-a întâmplat? I-aţi pus laolaltă şi apoi l-aţi lăsat pe fratele dumneavoastră singur”.

Se ridică puţin şi, sprijinindu-şi cotul de masă, îşi susţinu capul în palma deschisă şi îşi cobori privirea. Remuşcări? Era în adevăr un fel foarte neobişnuit de a-şi trata un frate care venise să stea cu ea prima dată după cincisprezece ani. Presupun că ea descoperise foarte curând că nu are nimic în comun cu acel marinar, acel

străin, fasonat şi marcat de lungile-i călătorii pe mare. În felu'! ei hotărât inventase pretexte, se ocupase cu scrisul care o interesa atât de mult. Foarte lăudabilă această sinceră comportare, dacă n-ar fi semănat atât de mult a brutalitate. Dar nu cred că simţea vreo remuşcare. Acest sentiment e rar la femei.

— Oare aşa să fie? l-am întrerupt eu indignat.

— Cunoşti mai multe femei decât mine, ripostă netulburat, Marlow. Meseria dumitale te face să le cunoşti, nu-i aşa? Întâlneşti multe, prin tot felul de lume. Şi eşti un observat oidestul de onest. Ei bine, încearcă să-ţi aminteşti câte exemple de remuşcare ai văzut. Sunt gata să iau de bun ceea ce vei spune. Remuşcare! Ai văzut vreodată măcar o umbră de remuşcare? Ai văzut aşa ceva? Doar o umbră – o trecătoare umbră! îţi spun eu că se găseşte aşa de rar încât poţi s-o consideri inexistentă. Femeile sunt prea – pasionate. Prea pedante. Prea curajoase cu de însele, poate. Nu. Nu cred niciun moment că doamna Fyne simţea cea mai slabă remuşcare pentru felul cum îl tratase pe fratele ei, navigatorul. Ceea ce gândea el despre asta, cine ar fi putut spune? E posibil să se fi întrebat în sinea lui ce îl îndemnase atât de insistent să vie. E posibil să se fi întrebat cu amărăciune, sau cu remuşcare, sau cu umilinţă. Şi se poate să fi fost doar surprins şi plictisit. Dacă ar fi fost atât de sincer în comportarea lui ca singura sa soră, ar fi plecat probabil de-a doua zi. Dar poate că îi era frică să nu pară grosolan. Nu sunt departe de convingerea că între sinceritatea surorii lui şi cea a scumpelor sale nepoate, căpitanul Anthony de pe *Femdale*, trebuie să fi simţit singurătatea din inima sa, pentru prima oară în viaţa lui, la vârsta de treizeci şi cinci de ani, când eşti destul de matur ca să simţi junghiul unei astfel de descoperiri. Furios sau numai trist, dar cert dezamăgit, desigur că hoinărea prin împrejurimi şi astfel, într-o după

amiază, a întâlnit fata şi dominat de-un simţământ puternic, şi-a uitat timiditatea. Asta nu e o presupunere. E un fapt. A fost o asemenea întâlnire în care sfiala trebuie să fi pierit în faţa nu ştiu cărei încurajări său dispoziţii comune, trădată prin vreun cuvânt întâmplător. Îţi aminteşti că doamna Fyne îi văzuse într-o după amiază întorcându-se împreună spre casă. Nu crezi că am dibuit psihologia situaţiei?

— Fără îndoială… începui eu să cuget.

— Eram foarte sigur de concluziile mele la vremea aceea, continuă Marlow impacientat. Dar să nu-ţi închipui un singur moment că doamna Fyne, în noua sa atitudine şi jucându-se gânditoare cu o linguriţă, era gata să cedeze. Murmură: „E ultimul lucru care mi-aş fi închipuit că se poate întâmplă/I

„Nu bănuiaţi că erau destul de romantici”, sugerai eu, sec. Lăsă să treacă asta apoi, foarte hotărâtă, şi ca şi cum şi-ar fi vorbit ei însăşi:

„Roderick trebuie neapărat prevenit”.

Nu mi-a dat răgaz s-o întreb despre ce anume. Îşi înălţă capul şi mi se adresă: „Sunt surprinsă şi mâhnită mai mult decât vă pot spune de rezistenţa domnului Fyne. Am fost întotdeauna de aceeaşi părere în orice chestiune. Şi acum, să diferim în privinţa unui punct care-l atinge atât de aproape pe fratele meu, e o surpriză cât se poate de dureroasă pentru mine”. Printr-o mişcare involuntară cu mâna, făcu linguriţa să zăngăne brusc. „Este intolerabil”, adăugă ea, impetuos – căci aşa e doamna Fyne. Îmi închipui că are şi ea nervii ei, ca orice femeie.

În verandă, unde Fyne căutase refugiu pe lângă câine, era linişte. Am luat-o drept o dovadă de perspicacitate. Nu din partea câinelui. Acela era un nebun. Spusei; „Vreţi neapărat să interveniţi…?” Doamna Fyne dădu din cap abia perceptibil… „Bine, din partea mea…

dar nu văd ce importanţă mai are acum. Aţi primit o scrisoare de la domnişoara de Barral. Ce spune scrisoarea?” „Cere să-i trimitem valiza pe adresa ei de la oraş”, i osti doamna Fyne în silă. Se opri. Am aşteptat puţin apoi am explodat: „Foarte bine. Atunci care-i problema? Unde e dificultatea? Are soţul dumneavoastră vreo obiecţie în privinţa asta? Doar nu vreţi să spuneţi că el vrea să vă însuşiţi rochiile fetei?”

„Domnule Marlow!”

„Bine, dar dumneavoastră vorbiţi despre o dureroasă deosebire de opinii cu soţul dumneavoastră şi, când vă cer informaţii asupra acestui punct, pomeniţi de valiză. Şi doar cu câteva minute mai înainte îmi reproşaţi mie că nu sunt serios. Mă întreb cine este persoana serioasă dintre noi doi?”

Ea zâmbi uşor şi, pe un ton amical, din care am conchis imediat că nu avea de gând să-mi arate scrisoarea fetei, spuse că, fără îndoială, scrisoarea dezvăluia o înţelegere între căpitanul Anthony şi Flora de Barral. „Ce înţelegere?” am presat-o eu. „Şi o logodnă este o înţelegere”.

r „Dar nu e nicio logodnă, nu încă”, spuse ea hotărât. „Scrisoarea aceea, domnule Marlow, e concepută în termeni foarte vagi. De aceea…

Am întrerupt-o fără multă ceremonie: „Dumneavoastră speraţi totuşi să interveniţi cu vreun scop, nu-i aşa? Da? Dar cum v-ar fi plăcut dacă cineva ar fi încercat să intervină între dumneavoastră şi domnul Fyne, pe vremea când înţelegerea dintre dumneavoastră s-ar fi putut încă descrie în termeni vagi?”

Avu o adevărată mişcare de indignare, mirată. Şi, cu un accent de perfectă sinceritate, îmi strigă:

„Dar nu e acelaşi lucru! Cum poţi spune aşa ceva?” În adevăr, cum puteam? Fata unui poet şi fata unui

puşcăriaş nu sunt de comparat în ce priveşte consecinţele comportării lor, chiar dacă necesitatea s-ar putea să îmbrace un aspect asemănător. Printre aceste consecinţe puteam întrezări verişoare nedorite pentru drăguţele ei fete sănătoase şi alte asemenea încurcături pentru viitor. „Nu i Nu se poate să vorbeşti serios, izbucni din nou mocnita ei indignare. Nu te-ai gândit!”

„Ba da, doamnă Fyne, m-am gândit. Şi încă mă gândesc. Încerc chiar să gândesc ca dumneavoastră”.

„Domnule Marlow, spuse ea serios, crede-mă că realmente mă gândesc la fratele meu în toată această…

Am asigurat-o că nu mă îndoiam de asta, căci nu este nicio lege naturală care să te oprească să te gândeşti la mai multe persoane în acelaşi timp. Apoi îi spusei: „Desigur că fata i-a povestit totul despre ea”.

„Totul despre viaţa ei”, încuviinţă doamna Fyne, cu aerul de a face totuşi unele rezerve mentale, pe care n-am întârziat să le cercetez.

— „Viaţa ei! am repetat. Fata asta trebuie să fi avut zile grele în viaţă”. „Oribile”, admise doamna Fyne, cu o francheţe uşor de crezut în împrejurarea de faţă şi cu un ton cald care mă făcu s-o privesc prietenos. „Oribile! Nu vă puteţi imagina ce oameni vulgari erau aceia de care depindea acum! Ştiţi că tatăl ei nu a venit niciodată s-o vadă, cât timp a fost încă liber. După arestarea lui, i-a pus în vedere rudei aceleia, odioasa persoană care a laat-o de la Brighton, să n-o lase pe fiica lui să vie la tribunal în timpul procesului. Şi a refuzat să aibă orice comunicare cu ea, de orice fel!”

Îmi amintii de ceea ce îmi povestise doamna Fyne mai înainte, în legătură cu felul cum a văzut ea gestul lui de Barral când s-a agăţat de copil, lângă mormântul soţiei lui, iar mai târziu, cei doi, mergând mână-n mână, observaţi de toată lumea de la mare. Tablouri de Dickens,

pline de patos.

Capitolul vi HORA

Foarte ciudată interdicţie, remarcă doamna Fyne după o scurtă tăcere. Părea că-şi iubeşte fetiţa”.

Era nedumerită. Dar eu am bănuit că trebuie să fi fost supărarea omului inconştient de vinovăţie şi simţindu-se încolţit şi silit să lupte cu „persecutorii” lui, cum îi numea el, sau poate frica de înduioşare care i-ar fi slăbit atitudinea combativă; poate chiar o abnegaţie, în scopul de a scuti fata să-şi vadă tatăl în boxă, acuzat de înşelătorie, condamnat ca escroc – ceea ce dovedea oarecare delicateţe morală.

Nu ştia nici doamna Fyne ce să creadă. Ea îşi închipuia că Ar fi putut fi din simplă severitate. Oamenii printre care căzuse fata era cert că n-aveau niciun dram de delicateţe morală. În privinţa asta era ea sigură. Dar nu încerca să-mi dea o idee despre abominabila lor vulgaritate. Flora îi povestise câte ceva din viaţa ei în casa aceea. Era de necrezut. Peste puterea de înţelegere a doamnei Fyne. Era un fel de sălbăticie morală pe care ea n-ar fi crezut-o posibilă.

Eu, dimpotrivă, o consideram foarte posibilă. Îmi puteam uşor imagina cât de uluită şi de jignită trebuie să se fi simţit biata fată când a intrat în acea casă, invidiată pentru trecutul ei, aflată acum fără apărare, la mila unor oameni fără nicio fineţe nici de sentimente, nici de inteligenţă, incapabili să înţeleagă nenorocirea ei, curioşi în mod vulgar, luând manierele ei drept dispreţ, rezerva ei tăcută drept mândrie. Nevasta odiosului personaj era proastă şi, fără rost, încrezută. Dintre cele două fete ale casei, una era maniacă religioasă iar cealaltă băieţoasă şi uşuratică şi, amândouă, vulgare şi necioplite. Destul de numeroşii bărbaţi din familie erau imbecili şi ţâfnoşi, ori imbecili şi amatori de glume proaste. Niciunul din acest

josnic tot nu avea destulă omenie ca s-o lase în pace. La început s-a făcut mare caz de ea, dar într-o manieră jignitoare, ocrotitoare. Legătura cu marele de Barral le mulţumea vanitatea chiar şi în momentul dezastrului. O Urau pe la casele lor de rugăciuni, oricare ar fi fost, unde congregaţia se holba la ea; apoi organizau petreceri pentru fiinţe asemănătoare lor, unde o exhibau cu o ignobilă mândrie. Ea nu ştia să se apere de indiscreţiile, de insolenţa şi de exigenţele lor. Trăia printre ei, victimă pasivă, cu toţi nervii puşi la grea încercare, de parc-ar fi fost jupuită. După proces, poziţia ei se înrăutăţi încă şi mai mult. Cu orice prilej cât de mic şi chiar fără niciun prilej, era zeflemisită ori umilită, reamintindu-i-se că mănâncă din pâinea casei. Fata cea bisericoasă o mustra pentru defectele ei, iar cea uşuratică o sâcâia cu aluzii dispreţuitoare la virtuţile ei şi mereu încerca să provoace certuri în legătură cu diferiţi băieţi. Mama lua întotdeauna partea fetelor, adăugând şi propriile ei mitocănii. Trebuie să spun că ei, probabil, nu-şi dădeau seama de urâţenia comportării lor. Se purtau grosolan chiar şi între ei, ca ceva firesc; certurile lor erau dezgustătoare, atât în privinţa cauzelor care le generau, cât şi în spiritul lor de meschin egoism. Femeile păreau de asemenea să se bucure de orice fel de ceartă şi erau întotdeauna gata să pună la cale împreună şi să-i facă nefericitei fete scene îngrozitoare, pentru pretexte cu totul neînsemnate. Astfel, Flora, într-o astfel de ocazie, fusese adusă la furie şi disperare, cele mai secrete sentimente îi fuseseră sfâşiate, făcuse cunoştinţă cu suprema infamie la care firea omenească poate să coboare. Nu vreau să spună *propos de bottes* cum spun franţujii atât de bine, dar apropo de o ieftină garnitură de dantelă pentru o cămaşă de noapte, care şi-o lucra fata cea uşuratică şi care se pierduse. Da, aceasta a fost cauza uneia dintre cele mai teribile scene,

care, după atâtea altele, trebuie să fi avut un efect deplorabil asupra caracterului încă neformat al celei mai de plâns dintre victimele lui de Barral. O ştiu de la doamna Fyne. Fata a răsărit la ei la ora nouă şi jumătate, a unei seri reci cu burniţă. Umblase cu capul gol, cred, aşa cum ieşise în fugă din casă, de pe undeva din Poplar, până pe lângă Sloane Square – fără să se oprească, fără să-şi tragă sufletul, doar dacă pentru un hohot de plâns.

„Noi tocmai aveam lume la masă 1, urmă îngrijorata soră a căpitanului Anthony.

Auzise clopoţelul de la uşa de intrare şi se întreba cine putea fi. Fata din casă reuşi să-i şoptească fără să atragă atenţia. Servitorii fuseseră speriaţi de invazia acelei copile sălbatice, cu fusta stropită cu noroi şi cu şuviţe de păr ud lipite de obrajii ei palizi. Dar o mai văzuseră şi înainte. Aceasta nu era prima ocazie şi nici ultima.

Îndată ce putu să plece de lângă musafiri, doamna Fyne alergă sus.

„Am găsit-o în dormitorul capiilor, trântită pe jos, cu capul rezemat de pătucul celei mai mici dintre fetele mele. Cea mai mare şedea în pat poponeţ şi se uita la ea”. În cameră nu ardea decât o slabă lumină de noapte. Doamna Fyne o ridică, o duse în camera de toaletă, de cealaltă parte a palierului, în faţa unui foc bun, la care se putea usca, şi o lăsă acolo. Trebuia să se întoarcă la musafirii ei.

Trebuie să fi fost o surpriză cât se poate de neplăcută pentru soţii Fyne. Mai târziu au venit amândoi la ea s-o întrebe ce se întâmplase. La intrarea lor în cameră sări în picioare. Îşi scutură părul umed, despletit; ochii îi erau uscaţi, plini de focul mâniei.

Mi-l pot imagina pe micul Fyne solemn, compătimitor, ascultând cu solemnitate, apoi retrăgându-se tot solemn, în dormitorul conjugal. Doamna Fyne o linişti pe fată şi, din fericire, aveau un pat suplimentar care a putut fi pregătit

pentru ea în acea cameră.

„La urma urmei, ce puteam face?” încheie doamna Fyne.

Această exclamaţie stereotipă, exprimând dificultatea problemei şi, în orice caz, bunele ei intenţii, mă făceau, ca de obicei, s-o simpatizez.

A doua zi de dimineaţă, foarte devreme, cu mult înainte ca Fyne să fi plecat la birou, „odiosul personaj” se înfiinţă, poate că nu chiar neaşteptat dar, oricum, surprinzător, fie chiar numai prin graba cu care acţionase. Din ceea ce Flora relatase doamnei Fyne, se pare că, fără să fi fost mai puţin odios decât familia lui, el intervenise într-un fel misterios „cu autoritatea sa, ca s-o protejeze pe fată. „Nu că ar ţine la mine, explică Flora, sunt sigură că nu. Şi nici n-aş putea suporta să ţie la mine vreunul din oamenii ăştia. Dacă aş crede că mă place, mai curând m-aş îneca decât să mă întorc la el”.

Bineînţeles, venise s-o ia pe „Flory” acasă. Scena era sufrageria, micul-dejun întrerupt, mâncări care se răceau în farfurii, loasf-urile micului Fyne care se întăreau, Fyne, în picioare, cu spatele la foc, cu ziarele împrăştiate pe covor, servitorii trimişi afară, doamna Fyne rigidă, pe locul ei, cu fata alături. Odiosul personaj care intrase zorit, abia salutând, uitându-se de la Fyne la doamna Fyne, ca şi când s-ar fi amuzat în sinea lui de ceva ce-ar fi ştiut despre ei; apoi începându-şi ironic discursul. Nu se scuza că-i deranjase pe Fyne şi pe „buna lui doamnă” de la masă, pentru că ştia că ei nu doreau (cu un semn spre fată) s-o reţie mai mult decât se putea. Venise devreme pentru că avea şi el treburile lui. Nu avea un salariu mare (o ocheadă spre Fyne), lucrând într-un birou eu covoare luxoase. Nu. Ajunsese să fie patron şi trebuia să dea exemple bune.

Cred că tipul îşi dădea seama şi se bucura în sinea sa de consternarea pe care prezenţa lui o aducea soţilor

Fyne. Doamna Fyne îmi mărturisi că toţi trei rămăseseră tăcuţi şi încremeniţi. El se întoarse spre fată: „Ce-i cu gluma asta, Flory? Ai face bine să renunţi. Dacă crezi că am să alerg prin toată Londra să te caut de câte ori ai o ciondăneală cu mătuşa şi cu verde tale, te înşeli. Eu nu-mi pot permite aşa ceva”.

„Ciondăneală” era un cuvânt menit să-ţi taie respiraţia, având în vedere că vorbele „puşcăriaş” şi „cerşetor” fuseseră folosite cu un moment mai înainte ca Flora să-şi caute scăparea prin fugă din cearta pentru garnitura de dantelă. Da, chiar cuvintele acestea! Aşa cel puţin îi spusese doamnei Fyne fata cu o seară înainte. Cuvântul „ciondăneală”, în legătură cu ceea ce povestise ea, avea o savoare deosebită, un efect paralizant. Nimeni nu scoase o vorbă. Ruda lui Barral se arătă mărinimos: „Mătuşa mi-a cerut să-ţi spun că îi pare rău – poftim! Iar Amalia (sora cea fâşneaţă) nu te va mai necăji. O să am eu grijă de asta. Ar trebui să fii mulţumită. Nu uita poziţia în care te afli!”

Încurajat de tăcerea adâncă ce domnea în cameră, se adresă doamnei Fyne cu nemaipomenită neruşinare: „Ceea ce vreau să spun e că oamenii ar trebui să fie mai blajini, mai înţelegători. Ea nu suportă să fie tachinată. Îşi dă nişte aere grozave. Nu vrea să admită nicio glumă de la persoane de seama ei. Noi suntem oameni simpli. Nu ne place asta. Şi aşa începe ciondăneala”.

Insensibil la privirea rece, aspră, a trei perechi de ochi, care, dacă poveştile din copilăria noastră despre puterea ochilor omeneşti ar fi adevărate, ar fi fost de ajuns ca să intimideze şi un tigru, arogantul fabricant din East End îşi înfipse colţii (figurat vorbind) în sărmana fată şi acum se pregătea s-o târască cu el şi s-o ducă drept pradă puilor lui de ambe sexe. „Mătuşa s-a gândit să-ţi trimită haina şi pălăria. Le am afară, în trăsură”. Doamna Fyne se

uită automat pe fereastră. O birjă aştepta în faţa porţii, sub un cer plângător. Birjarul, în pelerina lui conică şi pălăria de muşama, şiroia de apă, iar calul, pleoştit de tot, părea pescuit dintr-un lac. Doamna Fyne simţi o uşurare în faţa acelei mizerabile privelişti, din afara camerei aceleia, în care vocea amabilului vizitator răsuna cu o vulgară intonaţie, îndemnându-şi oaia rătăcită să se întoarcă la minunata turmă: „Hai, Flory, mişcă-te, nu te pot aştepta aici toată ziua!”

Doamna Fyne auzi toate acestea fără să-şi întoarcă privirile de la fereastră. Fyne, pe covoraşul din faţa căminului, trebuia şi el să asculte şi să privească. Nu voi încerca să fac vreo presupunere asupra adevăratei naturi a suspensului. Însăşi bunătatea lor sufletească trebuie să le fi dat un aer îngrijorat. Fata îşi ţinea mâinile în poală şi capul plecat, ca şi când ar fi căzut adânc pe gânduri, iar celălalt continua să ţie un fel de predică. Condamna ingratitudinea, atrăgea atenţia asupra păcatului mândriei. Împreună cu faptul proverbial că urciorul nu merge de multe ori la apă.

Mai făcea şi unele observaţii în privinţa pericolului unor idei prosteşti şi a neajunsurilor unui temperament iute. Îţi îndepărtezi cei mai buni prieteni! „Şi dacă cineva are nevoie de prieteni pe lumea asta, apoi tu eşti aceea, fata mea”. A evocat chiar şi respectul pentru autoritatea părintească: „În prima oră a nenorocirii sale, tatăl tău mi-a scris mie să am grijă de tine – nu uita asta. Da, mie, unui om simplu şi nu vreunuia dintre prietenii lui din West-End. Nu poţi trece peste asta. Şi de un tată e un tată, indiferent de încurcătura în care a intrat. Cred că n-ai de gând să te lepezi de propriul tău tată, nu-i aşa?” Ar fi fost greu de spus dacă era mai mult absurd decât crud, sau mai mult crud decât absurd. Doamna Fyne, cu urechea ei fină de femeie, părea să desluşească o intenţie batjocoritoare în

abjectul lui ton mieros, ceva mai infam decât cruzimea. Se uită repede peste umăr şi văzu cum fata îşi ridică mâinile la cap apoi le lasă din nou să cadă în poală. Fyne, în faţa focului, era ca victima unei vrăji, lipsit de grai şi împietrit, dar vizibil suferind. Urmă o pauză, o tăcere perfectă, apoi „odioasa creatură" (trebuie să fi fost în adevăr un individ remarcabil în felul lui) trecu la sarcasme:

„Ei, mă rog?"... Şi din nou linişte. „Dacă ai aranjat cumva cu doamna şi cu domnul aci de faţă, ca să-ţi dea casă şi masă, spune mai bine aşa! N-aş vrea să mă amestec într-o tranzacţie despre care nu ştiu nimic. Dar mă întreb ce va spune tatăl tău despre acest lucru când va ieşi... Sau poate te aştepţi să nu mai iasă niciodată?"

În clipa aceea, mi-a spus doamna Fyne, privirea ei s-a întâlnit cu ochii fetei. Ceea ce a văzut în ei a făcut-o să şi-i închidă pe ai ei. Ar fi dorit de asemenea să-şi astupe urechile cu degetele. Totuşi s-a reţinut; iar „omul simplu", trecu de la sarcasme la ameninţări voalate.

„Aşa crezi, – ha? Foarte bine. Dar înainte de a mă întoarce acasă, aş vrea să-ţi cer, fata mea, să te gândeşti bine dacă, lepădându-te de noi în felul ăsta, nu va fi rău pentru tatăl tău mai târziu. Gândeşte-te la asta!"

Îşi privea victima cu un aer viclean. Fata se ridică atât de brusc încât îl făcu să tresară şi să se dea un pas înapoi. Se ridică şi doamna Fyne. De data asta nu din întâmplare li se întâlniră o clipă privirile. Era o comunicare voită. La întrebarea mea asupra felului cum s-ar fi putut interpreta privirea aceea, doamna Fyne spuse că nu ştia.

„Era rugătoare?" sugerai eu.

— Nu".

„Era înfricoşată, mânioasă, zdrobită, resemnată?"

„Nu! Nu! Nimic de felul acesta". Dar o înfricoşase pe ea. Şi-o amintea şi până în ziua de azi. De-atunci i se pare mereu că poate desluşi uşoara reflexie a acelei aruncături

de ochi în privirea oricărei fete. În privirile atente, în cele întâmplătoare – chiar şi în cele de recunoştinţă, în expresia celor mai blânde dispoziţii.

„Atunci era fata într-o dispoziţie blândă?” întrebai eu cu interes.

Doamna Fyne, mişcată de amintiri, nu dădu atenţie întrebării mele. Toată energia ei mintală era concentrată asupra naturii acelei memorabile priviri. Tradiţia generală a umanităţii ne învaţă că exprimarea prin priviri a ocupat întotdeauna un loc important la femei. Doamna Fyne încerca în mod sincer să-mi dea o idee, atât pentru a satisface propria ei nelinişte, cât şi curiozitatea mea. În acest efort se încrunta cum vezi uneori un copil că se încruntă (ceea ce e încântător la femei e că atât de des se aseamănă cu nişte copii inteligenţi – vreau să spun aşa cum fac uneori cei mai supărăcioşi, mai irascibili şi mai bătuţi dintre ei). Se încrunta, spun, iar eu începeam să-i zâmbesc puţin, când deodată veni cu ceva cu totul neaşteptat:

„Era oribil de vesel”, spuse ea.

Presupun că trebuie să fi fost mulţumită de brusca mea gravitate, căci mă privea prietenos.

„Da, doamnă Fyne, i-am spus, fără să mai zâmbesc. Înţeleg. Ar fi fost oribil chiar şi pe scenă”.

„Ah!” mă întrerupse ea – şi cred în adevăr că schimbarea atitudinii ei, trecând din nou I? – braţele încrucişate, însemna că voia să oprească un tremur.

„Dar nu era pe scenă. Şi nu cu buzele râdea”.

„Da. Trebuie să fi fost oribil, admisei eu. Şi atunci? Presupun că până la urmă a trebuit să plece. Dumneavoastră n-aţi spus nimic?”

„Nu. Am sunat clopoţelul şi am cerut uneia din fete să aducă haina şi pălăria din trăsură. Apoi am aşteptat cu toţii”.

Nu cred să mai fi existat vreodată o asemenea aşteptare, decât poate într-o închisoare, în dimineaţa unei execuţii. Servitoarea a apărut cu haina şi cu pălăria şi atunci, tot ca în dimineaţa unei execuţii, când condamnatului, cred, i se oferă micul dejun, doamna Fyne, grijulie ca fata cu faţa palidă să mănânce ceva cald (dacă putea) înainte de a părăsi casa lor pentru un interminabil drum pe aerul rece, într-o trăsură umedă, rupse îngrozitoarea tăcere.

„Trebuie neapărat să mănânci ceva", spuse, în felul ei hotărât. Se întoarse apoi spre „odioasa persoană11 cu aceeaşi hotărâre. „Poate că şi dumneata ai vrea să iei loc şi să bei o ceaşcă de cafea".

Harnicul „patron" se aşează. Trebuie să fi fost uimit de maniera categorică a doamnei Fyne, căci nu se gândea atunci să-l îmblânzească. Se aşeză provizoriu, asemenea cuiva care se găseşte cu totul împotriva voinţei lui într-o companie dubioasă. Acceptă fără politeţe ceaşca oferită de doamna Fyne, sorbi în silă o dată sau de două ori, apoi o puse pe masă, ca şi când ar fi fost ceva molipsitor în cafeaua acestor „persoane simandicoase". Din când în când arunca ocheade misterios inexpresive micului Fyne, care, după câte am înţeles, n-a mâncat nimic în dimineaţa aceea. De altfel nici fata nu şi-a mişcat mâinile din poală până când ocrotitorul ei nu s-a ridicat, lăsând ceaşca pe jumătate plină.

„Foarte bine. Dacă n-ai de gând să profiţi de amabila ofertă a acestei doamne, te iau acasă imediat! Vreau să-mi încep odată ziua de lucru. Asta vreau!"

După câteva minute de tăcere, în care timp Flora îşi puse pălăria şi jacheta, soţii Fyne, fără să se mişte, fără să spună vreun cuvânt, îi văzură pe cei doi părăsind camera.

„Nu s-a uitat deloc la noi, spuse doamna Fyne. N-a făcut decât să-l urmeze pe omul acela afară. Niciodată n-

am avut o impresie mai copleşitoare a stării de dependenţă a fetelor – a femeilor. Acesta era un caz extrem. Pe când un bărbat tânăr – orice bărbat – ar fi putut merge să spargă pietre pe drum, sau ceva în felul acesta, sau s-ar fi înrolat în armată, sau…”

Era foarte adevărat. Femeile nu pot să alerge pe drumuri şi şosele ca să-şi câştige pâinea zilnică, nici chiar dacă demnitatea, independenţa sau însăşi existenţa sunt în joc. Dar ceea ce mă făcu să întrerup tirada doamnei Fyne, era profunda surpriză a faptului că acel respectabil cetăţean voia atât de mult să ţină în casa lui pe sărmana fată, pentru care se părea că nu există niciun loc pe lume. Şi nu numai că voia dar chiar stăruia cu multă grijă. Nu-i puteam bănui impulsuri generoase. Căci era evident pentru mine, după câte aflasem despre el, că nu era o persoană impulsivă.

„Vă mărturisesc că nu pot înţelege motivele lui”, am exclamat.

„Asta se întreba şi John la început, spuse doamna Fyne. Între timp se născuse între noi o oarecare intimitate – dacă nu exact încredere – ceea ce îi permitea, referindu-se la soţul ei, să spună John. Ştiţi, el n-a des – chis gura deloc în tot acel timp, urmă ea. Nu îl blamez pentru abţinerea lui. Dimpotrivă. Ce-ar fi putut spune? Vedeam că el îl observa pe om foarte atent”.

„Aşadar, domnul Fyne, asculta, observa şi medita, spusei eu. Acesta e un mod excelent de a ajunge la o concluzie. Şi aş putea oare întreba la ce concluzie a reuşit să ajungă? Pe ce temei a încetat să se mai mire de ceea ce părea inexplicabil? Pentru că nu pot admite că umanitatea ar fi explicaţia. Ar fi prea monstruos”.

„Nu, nimic de felul acesta”, mă asigură doamna Fyne, oarecum ofensată că defăimasem dreapta judecată a micului Fyne. Cu multă înţelepciune, el îşi propusese să

descopere interesul propriu al acelui om. Nu l-aş fi crezut capabil de atât cinism. El îşi spunea că pentru oameni de felul acesta (lăsând la o parte teama religioasă sau vanitatea dreptăţii), banii – nu mari bogăţii, dar banii, fie ei mulţi sau puţini – sunt măsura virtuţii, a promptitudinii, a înţelepciunii – a mai tuturor lucrurilor. Dar fata era săracă de tot. Tatăl ei era în închisoare în urma celui mai teribil de total şi de ruşinos faliment al timpurilor moderne. Apoi Fyne se lămuri despre ce era voi ba. Marele faliment în marea viitoare a dispariţiei milioanelor! Era oare posibil să fi dispărut chiar toate, până la ultimul bănuţ? Nu cumva mai rămăsese, pe undeva ceva palpabil, vreo rămăşiţă?

„Asta el" exclamase Fyne, făcând-o pe nevastă-sa să tresară şi deschizând, în sfârşit, gura nu la mai puţin de jumătate de oră după, plecarea vărului lui de Barral cu fiica lui de Barral. Se aflau încă în sufragerie, foarte aproape de ora când trebuia să înfrunte vremea de afară pentru a începe o nouă zi de lucru în serviciul ţării. Tot ce putu spune pentru a elucida această întrerupere a obişnuitei lui solemnităţi placide, fu:

„Individul îşi închipuie că de Barral a pus deoparte ceva din pradă".

Aceasta fiind teoria la care ajunsese Fyne, comentariul lui era că, după cum se ştie, foarte mulţi faliţi îşi luau astfel de precauţii. Era un lucru posibil şi în cazul lui de Barral. Fyne merse atât de departe cu cinismul său încât spuse că era chiar extrem de probabil.

Îi explică pe larg doamnei Fyne că de Barral nu încredinţase nimănui secretul, dar că bestia de văr înţelesese cum stau lucrurile. Era egoist şi neîndurător în stupiditatea lui. Dar concepuse limpede ideea de a pretinde bani lui de Barral, când acesta va ieşi din închisoare, pe temeiul că a „avut grijă de fata lui" (după cum s-ar fi exprimat). Şi îşi hrănea speranţele în secret,

era de presupus, chiar faţă de nevasta lui.

Puteam înţelege foarte bine. Datorită acestei credinţe se explicau şi intervenţiile lui în favoarea fetei. El era singurul ei protector. Era ca şi când Flora ar fi fost sortită să fie înconjurată totdeauna numai de trădare şi minciună, înăbuşind orice impuls mai bun, orice aspiraţie instinctivă a sufletului ei către încredere şi iubire.

Aceasta ar fi fost de ajuns ca să îndrume o natură bună în nebunia neîncrederii universale, în orice fel de nebunie. Nu ştiu cât ar putea păstra cineva simţul umorului într-un caz ca acesta. Poate până la piciorul spânzurătoarei. Dar după cât mi-o aminteam pe Flora de Barral, mă temeam că nu prea avea simţul umorului. Ţipase atunci când absurdul câine al lui Fyne fugise de lângă ea. Animalul acela fugea de făţărnicie. Era simplu şi sincer şi ridicol. Indignarea fetei faţă de comportarea lui lipsită de ipocrizie, fusese nostimă, dar lipsită de umor.

Aşa cum îţi poţi închipui, nu prea aveam chef să reiau discuţia asupra justeţei sau utilităţii sau mai ştiu eu ce a călătoriei lui Fyne la Londra. Nu că aş fi fost necredincios micului Fyne, care era afară, în verandă, cu câinele. (Erau uimitor de liniştiţi acolo. Vor fi adormit cumva?). Ceea ce simţeam era că sau perspicacitatea sau conştiinţa mea va ieşi păgubită din această campanie. Şi niciun om nu va accepta de bunăvoie să-şi pricinuiască daune morale. Nu doream să mă războiesc cu doamna Fyne. Preferam să aud ceva mai multe despre fată. Spusei: „Aşadar a plecat cu respectabila brută?”

Doamna Fyne ridică uşor din umeri: „Ce altceva putea să facă?”

Cu un alt gest de neajutorare, am fost de acord cu ea. Nu e tocmai uşor pentru o fată ca Flora de Barral să devină muncitoare în fabrică, croitoreasă, sau chelnăriţă de bar. N-ar fi ştiut cum să înceapă. Era captiva celei mai

jalnice soarte imaginabile, iar ea nu era destul de josnică pentru o astfel de soartă. Căci e de remarcat că foarte mulţi oameni se nasc ciudat de nepotriviţi pentru soarta care-i aşteaptă pe pământul acesta. Cum n-aş vrea să crezi că sunt părtinitor pentru fată, voi spune că, hotărât, ea n-a reuşit să se facă iubită de acea simplă, virtuoasă şi cumpătată familie. Convingerea mea e că niciun înger n-ar fi reuşit. Nu e de niciun folos să intrăm în detalii; e de ajuns să spunem că înainte de a fi trecut un an, fata se afla din nou la uşa soţilor Fyne.

De data aceasta era escortată de un tânăr robust. Pe faţa lui mare şi palidă plutea un zâmbet de înnăscută viclenie, înăcrit de plictiseală. Hainele pe care le purta erau noi şi indescriptibila eleganţă a croielii lor, un gen cu care nu fusese obişnuită până atunci, o miră pe doamna Fyne, care apăru în hol cu pălăria pe cap; căci era pe punctul de a pleca să audă o nouă pianistă în casa unei prietene. Tânărul, adresându-se doamnei Fyne, o rugă să n-o mai lase pe acea „stupidă fiinţă” să se mai întoarcă vreodată la ei. N-au fost, îi spuse el, în ultimele trei săptămâni, decât certuri şi scandal acasă, din cauza ei. Toţi din familie erau sătui de atâta ceartă. Tatăl său îl însărcinase s-o aducă la această adresă şi să comunice că doamna şi domnul n-au decât s-o primească. Ea nu avea destul bun simţ să aprecieze un cămin englezesc simplu şi onest şi se simţea mai bine în afara lui.

Tânărul, cu faţa plină de coşuri, era necăjit de această misiune pe care i-o dăduse tatăl său, din cauza căreia pierduse o întâlnire cu o domnişoară cu care era logodit. Dar avea de gând să alerge înapoi şi să încerce s-o întâlnească încă în seara aceea „chiar dacă ar trebui să plesnească din cauza asta”. „Adio Flory, îţi doresc noroc şi sper să nu te mai văd niciodată”.

Cu cele spuse, alergă afară cu o grabă de amorez,

lăsând uşa de la intrare larg deschisă. Doamna Fyne nu găsi niciun cuvânt de spus. Prea fusese luată prin surprindere, fie chiar ca să respire în voie. Dar avu prezenţa de spirit să înşface braţul fetei tocmai când alerga şi ea afară în stradă – cu graba disperării, presupun – avântându-se spre un ştiu ce tragică soartă.

„Aţi oprit-o cu propria dumneavoastră mână, doamnă Fyne”, spusei. Presupun că voia să fugă. Fata asta nu e o comediană – dacă sunt eu un bun judecător”.

„Da! A trebuit să depun oarecare forţă ca s-o târăsc înăuntru”.

Doamna Fyne n-avu nicio dificultate în a stabili adevărul.

„Vedeţi, eram pe punctul de a ieşi, când cei doi apărură. Aşa că atunci când urâciosul tânăr alergă afară, m-am găsit singură cu Flora. Tot ce am putut face a fost s-o ţin în hol, în timp ce am chemat servitorii să închidă uşa”.

Aşa cum mi-e obiceiul, sau slăbiciunea, sau darul, nu ştiu care din de am văzut întreaga poveste în mintea mea. Cu adevărat nu puteam face altfel. Şi viziunea doamnei Fyne, gătită ca pentru o după amiază specială, angajată în lupta cu o fată cu faţa palidă şi ochii boldiţi, era de-un dramatism fascinant.

„Adevărat!” murmurai eu.

„O, bineînţeles că s-a luptat”, reluă doamna Fyne. Îşi strânse buzele o clipă apoi adăugă: „Cât despre faptul dacă e sau nu o comediană, asta e altă chestiune”.

Doamna Fyne se reîntoarse la atitudinea ei eu braţele încrucişate. Aveam în faţa mea pe fiica rafinatului poet, ăcceptând viaţa în întregime, cu inevitabilele ei condiţii dintre care una este instinctul de conservare şi egoismul fiecărei fiinţe.

„Rămâne totuşi faptul că dumneavoastră,

dumneavoastră personal, cu propriile dumneavoastră cuvinte, aţi reţinut-o înăuntru”, am insistat eu pe un ton glumeţ, dar cu o intenţie serioasă.

— „Ce era să fac?” exclamă doamna Fyne cu o exasperare aproape comică. „Îmi reproşezi că am fost prea impulsivă?”

Şi continuă spunându-mi că nu fusese câtuşi de puţin impulsivă. Că una dintre recomandările ei şi asupra căreia insista ea întotdeauna (făcute tinerelor ei prietene, cred), era să nu fie impulsive, să nu acţioneze în pripă. Întotdeauna! Dar eu n-am fost acolo ca să văd faţa Florei în clipa aceea. Dacă aş fi fost, m-ar fi urmărit până în ziua de azi. Nimeni, decât doar dacă ar fi fost făcut din fier, n-ar fi lăsat o fiinţă omenească, arătând la faţă aşa cum arăta atunci fata, să fugă singură pe străzi.

„Şi nu vă urmăreşte chipul ei, doamnă Fyne?” am întrebat-o.

„Nu, acum nu, răspunse ea implacabil. Poate că dacă aş fi lăsat-o să plece, s-ar fi putut ca… Nu trebuie totuşi să tragi concluzia că îmi închipui că ea juca teatru în clipa aceea, pentru că După ce la început s-a luptat, a sfârşit prin a rămâne. A cedat foarte brusc. A leşinat în braţele noastre, ale mele şi ale servitoarei care a alergat la strigătele mele şi…”

şi uşa a fost închisă”, am completat eu fraza.

„Da, uşa a fost închisă11. Doamna Fyne îşi coborî şi îşi ridică încet capul.

Nu i-am cerut amănunte. De un lucru sunt sigur şi acela e că doamna Fyne nu s-a mai dus la concert în după-amiaza aceea. Desigur că a fost cât se poate de plictisită că a pierdut prilejul de a asculta, în particular, o tânără şi interesantă pianistă care, după aceea, a devenit una dintre celebrităţile recunoscute. Doamna Fyne n-a îndrăznit să mai plece de acasă. Cât despre simţămintele micului Fyne,

când s-a întors acasă de la birou (via club), exact cu jumătate de oră înainte de masă, n-am nicio informaţie. Dar mă hazardez să afirm că În general, a fost amabil, deşi e foarte posibil ca, în primul moment al surprizei, să fi scăpat o înjurătură sau două.

Pentru a nu mai lungi povestea, a doua zi, soţii Fyne se hotărâră să încredinţeze problema lor unei bătrâne doamne bogate. Sunt unele femei în vârstă, cărora anii care trec le aduc înapoi un fel de tinereţe atenuată a sentimentelor, o privire în viitor optimistă, o plăcere pentru noutăţi şi pentru noi experienţe. Bătrâna doamnă se arătă foarte interesată: „Aş vrea s-o văd pe sărmana fetiţă!” Astfel că i se permise s-o vadă pe Flora în salonul doamnei Fyne, când nu se mai afla nimeni acolo, şi ea îi predică fetei cu o autoritate încântătoare. Plină de simpatie: „Singura cale, draga mea copilă, de a face faţă necazurilor noastre, este să le uităm. Trebuie să le uiţi şi tu pe ale tale. E foarte simplu. Uită-te la mine! Eu întotdeauna le uit. La vârsta ta, o fată trebuie să fie veselă!”

Mai târziu, când rămase singură cu doamna Fyne, îi spuse acesteia: „Sper că fata va reuşi să devină veselă. Nu-mi plac figuri triste în preajma mea. La vârsta mea am nevoie de tovărăşii vesele!”

Şi, cu această speranţă o luă pe Flora de Barral la Bournemouth, pe timpul iernii, ca lectoră şi domnişoară de companie. Îi spusese cu amabilă voioşie: „O să petrecem bine împreună. Nu sunt o bătrână morocănoasă. II Dar la întoarcerea ei la Londra, o căută imediat pe doamna Fyne. Descoperise că Flora, prin firea ei, nu era veselă. Când făcea eforturi să fie, era şi mai rău. Bătrâna doamnă nu putea suporta sforţările acestea. Şi apoi, ca să spuie drept, nu putea suferi să aibă drept companie pe cineva care n-o iubeşte. Şi era sigură că Flora n-o iubeşte. De ce? N-ar fi

putut spune. Mai mult decât atât, uneori o surprindea uitându-se la ea într-un mod ciudat. A, nu! nu era o privire rea, dar o expresie neobişnuită, pe care n-o puteai înţelege. Şi când îţi aminteşti că tatăl ei e în închisoare, împreună cu tot felul de criminali şi aşa mai departe, te simţi stânjenit. Dacă fata ar fi încercat măcar să-şi uite necazurile! Dar era vizibil că nu e în stare sau că nu vrea să încerce. Şi în asta e poate ceva pervers.

— Nu? Astfel stând lucrurile, se gândea că poate ar fi mai bine…

Doamna Fyne admise imediat concluzia nerostită: „O, desigur, desigur11, întrebându-se în sinea ei ce va face mai departe cu Flora; dar nu era prea surprinsă de schimbarea de vederi a bătrânei doamne asupra Florei de Barral. Aproape că o înţelegea.

A urmat o familie germană, cunoştinţe de pe continent a soţiei unuia dintre colegii lui Fyne de la ministerul de interne. Flora cea cu priviri enigmatice fu trimisă la ei, fără să se stea mult pe gând un Cum nu era necesar să fie prea intimă cu ei, nu aveau pretenţia anume de a fi foarte veselă, şi nici nu-i analizau privirile. Nemţoaica era foarte ordinară. Avea doi băieţi de care Flora trebuia să aibă grijă; presupun că şi ei erau ordinari, iar Flora, după cât am înţeles, era foarte atentă cu ei. Dacă i-a învăţat ceva, trebuie să fi fost doar din inspiraţie, pentru că, desigur, ea habar n-avea să predea lecţii. Dar ceea ce i se cerea era mai mult „conversaţie11. Flora de Barral făcând conversaţie cu doi băieţaşi germani, în mod regulat, harnic, conştiincios, ca să supravieţuiască într-o lume care îi oferise trecutul pe care i-l cunoaştem şi un viitor de o calitate şi mai puţin dezirabilă – mi se părea o combinaţie fantastică. Dar cred că nu era atât de rău. Ea scria că îndatoririle ei sunt ca un drog binefăcător. Învăţase să „converseze” cât era ziua de lungă, în moid

mecanic, absent, ca într-o transă. Incomodă transă trebuie să fi fost! Momentele cele mai grele veneau seara, când, singură în cămăruţa ei, gândurile-i întunecate se trezeau încetul cu încetul şi o aduceau la plina conştiinţă a poziţiei ei, asemenea unei persoane care se trezeşte în contact cu ceva veninos, un şarpe de exemplu, încercând o pornire nebună de a se lepăda cât mai repede de lucrul acela şi de a alerga, ţipiând în gura mare, să se ascundă undeva!

La acea epocă a existenţei ei, Flora de Barral obişnuia să-i scrie doamnei Fyne, dacă nu chiar regulat, dar destul de des. Nu ştiu cât de departe ar fi mers cu conversaţia şi, întâmplător, cu ajutorul la supravegherea dulapurilor de lenjerie frumos aprovizionate ale acestei înstărite familii germane, dacă şeful familiei n-ar fi arătat, în timpul liber, (era negustor şi un caracter cu totul domestic) o asemănare psihologică cu bătrâna doamnă de la Bournemouth. Ieşi la iveală că şi el dorea să fie iubit.

Totuşi el nu era un temperament de cuceritor – tipul de libertin care fură sărutări sau forţează uşi. Chiar în actul abaterii de la calea virtuţii, rămânea un negustor respectabil. Poate că ar fi fost mai bine pentru Flora dacă ar fi fost pur şi simplu o brută. Dar în sinistrul său demers, el se purtă într-un mod sentimental, precaut, aproape patern. Şi se gândea că va fi în siguranţă cu o orfană drăguţă. Fata, cu lipsa ei de experienţă, era prea inocentă încă şi cu adevărat insuficient de conştientă de ea ca femeie, pentru a suspecta aceste apropieri acoperite. De fapt nici nu le înţelegea. Ea îl credea înţelegător, compătimitor, prima persoană în mod expresiv înţelegătoare pe care o întâlnise vreodată. Era atât de naivă încât nu putu înţelege mânia nevestei. Căci cum îţi poţi închipui, perspicacitatea ei de soţie nu putea fi mult timp amăgită – cu atât mai mult cu cât soţia era mai bătrână decât soţul. Bărbatul, cu laşitatea caracteristică a

respectabilităţii, n-a spus niciun cuvânt în apărarea Florei. A stat şi a ascultat cum o ocăra în cei mai injurioşi termeni, mulţumindu-se să dea din cap şi încruntându-se din când în când. Îţi vei face o idee de inocenţa fetei când îţi voi spune că la început ea credea în adevăr că această furtună de reproşuri pline de indignare, se datorează descoperirii adevăratului ei nume şi a rudeniei ei cu un puşcăriaş. Fusese trimisă sub un nume fals, recomandată drept o orfană dintr-o familie onorabilă. Mâhnirea ei, obrajii aprinşi, încercarea de a-şi exprima regretul pentru decepţia care o cauza, erau luate drept o mărturisire a vinovăţiei. „Ai încercat să aduci dezonoarea în casa mea”, ţipa nemţoaica la ea.

Iată un exemplu tipic de greşită înţelegere. Flora de Barral, care simţea ruşinea, dar nu credea în vinovăţia tatălui ei, ripostă cu ferocitate. „Totuşi sunt tot atât de onorabilă ca şi dumneavoastră. II Atunci nemţoaica aproape că fu cuprinsă de o criză de furie: „Am să te arunc afară în stradă!”

Flora n-a fost chiar aruncată în Stradă, cred, dar împachetată şi expediată la Londra, pe bordul unui vapor. Nu ştiu dacă ţi-am spus că familia aceea locuia la Hamburg. Ei bine, da. Trimisă să se îmbarce târziu, într-o seară de iarnă ploioasă, în seama unui servitor batjocoritor, şi lăsată pe punte plină de indignare, eu părul aproape desfăcut, tremurând de emoţie şi, ea să spun adevărul, speriată într-un hal vecin cu isteria. Dacă nu era stewardesa care, fără să puie întrebări, suflet bun, o luă în grija ei şi o duse în salonul doamnelor (din fericire gol), fără îndoială că n-ar fi ajuns niciodată la Londra. N-aş putea spune dacă un fir de pai poate salva un om de la înec, dar ştiu că o simplă privire poate opri disperarea. Căci, în adevăr, noi cei impulsivi, nu cădem pradă disperării. Sinuciderea, bănuiesc, este foarte adesea

rezultatul unei simple oboseli mintale – nu un act de sălbatică energie, ci simptomul final al unei complete prăbuşiri. Atenţiile liniştite, prozaice, ale stewardesei, care nu părea conştientă de alte suferinţe omeneşti în afară de răul de mare, şi vorbea despre timpul probabil al traversării – va fi o noapte aspră, credea ea – şi insista în mod profesional: „Să vă fac comodă imediat, jos, în cabină, domnişoară!” ca şi când nu s-ar fi gândit la nimic altceva decât la bacşişul ei – an fost de ajuns ca să risipească umbrele morţii adunate în jurul oboselii mintale a unei gândiri rătăcite, care la persoanele tinere face adesea bine venită ideea de non-existenţă. Flora de Barral s-a culcat pe un pat şi se poate presupune că a şi dormit. În orice caz a supravieţuit călătoriei pe Marea Nordului şi a povestit doamnei Fyne totul, neascunzând nimic şi neprimind nicio mustrare – căci opiniile doamnei Fyne, deşi riguroase, erau de o mare libertate. Ea credea, presupun, că femeia deţine un drept absolut – sau că are o perfectă scuză – de a scăpa, în felul ei, de o lume rău dirijată de bărbaţi.

De notat este că, chiar la Londra, unde avusese timp să reflecteze asupra întâmplării, biata Flora era departe de a fi sigură de adevărata semnificaţie a modului violent în care fusese concediată şi a cărui umilinţă o simţea cu o ciudă aproape înnebunitoare.

„Dar aţi lămurit-o asupra acestui punct?” m-am aventurat să întreb. I

Doamna Fyne ridică din umeri cu o filosofică acceptare a tuturor necesităţilor care n-ar trebui să fie. „Ceva trebuia să-i spun”, murmură ea. Îi spusese fetei destule ca s-o facă să tragă ea singură dreapta concluzie.

„Şi a înţeles?”

„Da, bineînţeles. Doar nu e o gâscă”, ripostă doamna Fyne, acru.

„Atunci educaţia ei e completă, remarcai eu cu

amărăciune. Nu credeţi că ar trebui să i se dea o şansă?”

Doamna Fyne înţelese ceea ce voiam să spun.

„Da’ dar nu aceasta, rosti ea scurt, într-un mod cu totul feminin. Este frumos din partea dumitale că pledezi pentru ea, dar eu…”

„Dar nu pledez, am întrebat, numai. Pare natural să vă întreb ce gândiţi”.

„Important este ceea ce simt. Şi nu-mi pot opri simţămintele. Ai putea ghici, adăugă ea, pe un ton mai blând, că sentimentele mele sunt în legătură cu fratele meu. Noi ţineam foarte mult unul la altul. Diferenţa de vârstă între noi nu e prea mare. Cred că ştii că el e ceva mai tânăr decât mine. Era un băiat sensibil. Se deprima uşor. Nu e de niciun folos să-ţi ascund că niciunul dintre noi nu era fericit acasă. Ai auzit, desigur… Da? Ei bine, asta m-a făcut şi mai nefericite – na-mi pasă că-ţi povestesc totul. El a plecat de-acasă la nişte rude de-ale mamei noastre, pe care tata nu le cunoştea deloc. Nu vreau să judec fapta lor”.

Aici am întrerupt-o pe doamna Fyne. Auzisem. Fyne în general, nu prea era comunicativ, dar era mândru de socrul său „Carleon Anthony, poetul, ştii”. Mândru de celebritatea lui, fără să-i aprobe însă caracterul. Cred că din cauza asta adera cu atâta străşnicie la teoria că geniul poetic e în strânsă legătură cu nebunia, teorie găsită într-o carte stupidă, pe care o citea toată lumea acum câţiva ani. I se năzărise lui că era purul adevăr, luminos ca soarele, şi l-a adoptat cu credinţă. M-a pisat şi pe mine de câteva ori cu ideea asta. O dată, chiar, ca să-i astup gura, l-am întrebat liniştit dacă teoria asta, pe care el o găsea de necontrazis, nu-l stânjeneşte oarecum în privinţa soţiei sale şi a fetiţelor. M-a străpuns cu o privire plină de milă şi m-a rugat, cu vocea lui adâncă şi solemnă, să-mi amintesc de „bine stabilitul fapt” că geniul nu e transmisibil.

Am spus numai: „Aşa, nu e?” iar el s-a gândit că mi-a redus la tăcere cu un argument fără răspuns. Dar continua să vorbească despre gloriosul său socru şi, chiar în cursul acelei conversaţii, mi-a povestit cum, atunci când rudele de la Liverpool ale defunctei, lui soţii i se adresaseră lui, în mod natural, cerându-i o consultaţie prietenească cu privire la viitorul băiatului, mâniatul (dar tot rafinatul) poet le-a trimis ca răspuns o scrisoare, pe un ton glumeţ, care i-a ofensat de moarte pe cei de la Liverpool. Această spirituală izbucnire a ceea ce era de fapt mortificare şi mânie, li s-a părut atât de lipsită de inimă, încât au păstrat băiatul la ei. Şi l-au lăsat să plece pe mare, nu pentru că aceasta ar fi fost în vederile lor, dar pentru că el se rugase fierbinte să fie lăsat să plece.

„A, ştiţi, adăugă doamna Fyne, după o pauză, m-am simţit atunci foarte părăsită. Felul acesta de viaţă pe care şi-l alesese, atât de extraordinar, de nefericit, aş putea spune. Am fost foarte îndurerată. Mi-ar fi plăcut să se fi distins – sau în orice caz să fi rămas în sfera socială în care am fi putut avea interese, cunoştinţe, gânduri comune. Să nu crezi că m-am înstrăinat de el. Dar adevărul exact este că nu-l cunosc. Am fost cât se poate de dureros afectată când era aici, văzând că nu putem găsi un singur subiect pe care să-l discutăm împreună”.

Pe când doamna Fyne povestea despre fratele ei, mi-am lăsat gândurile să rătăcească afară din cameră, la micul Fyne care, lăsându-mă singur cu nevasta sa, încredinţase, ca să spun aşa, pacea lui domestică onoarei mele.

„În cazul acesta, doamnă Fyne, nu credeţi că ar fi rezonabil, în împrejurările de faţă, să lăsaţi pe fratele dumneavoastră să-şi poarte singur de grijă?”

„Dar presupunând că am temeiuri să cred că nu-şi poate purta de grijă într-un caz dat?” Ezită într-un mod

hazliu, sfios, care îmi stârni interesul. Apoi adăugă cu o siguranţă forţată: „Cred că marinarii sunt foarte susceptibili”.

Am izbucnit în râs, ceea ce nu făcu decât să sporească răceala din privirea ei.

„Să ştiţi că aşa sunt! Extraordinar de susceptibili! Scumpă doamnă Fyne, aţi face mai bine să renunţaţi. Nu faceţi decât să-l necăjiţi pe soţul dumneavoastră/I „Dar şi eu sunt necăjită! Este cu adevărat prima noastră neînţelegere!”

„Privitor la domnişoara de Barral?”

„Privitor la orice. Este intolerabil ca fata asta să fie cauza. Cred că el ar trebui să cedeze”.

Îşi întoarse puţin scaunul şi, luând cartea pe care o citisem în cursul dimineţii, începu s-o răsfoiască absent.

Luându-şi ochii de la mine, am simţit că mi-aş putea permite să părăsesc camera. Atmosfera ei devenise disperată pentru pacea domestică a micului Fyne. Poţi să zâmbeşti. Dar pentru cei solemni totul e solemn. Aveam destulă perspicacitate ca să înţeleg asta.

Am ieşit în verandă. Câinele dormea la picioarele lui Fyne. Muşchiulosul omuleţ, rezemat în cot şi privind peste câmp, prezenta o figură nenorocită. Îşi întoarse capul repede dar, văzând că eram singur, recăzu în contemplaţia, fără chef, a peisajului verde.

Rostii tare şi distinct:

„Am ieşit afară ca să fumez o ţigară” şi m-am aşezat lângă el, pe mica bancă. Apoi, coborând vocea:

„Toleranţa e o virtute extrem de dificilă. Pentru unii, mult mai dificilă decât eroismul; mult mai dificilă decât compasiunea”.

Am evitat să mă uit la el. Ştiam destul de bine că nu-i plăcea această introducere. Ideile generale nu erau pe gustul lui. Nu avea încredere în de Am aprins o ţigară, nu

pentru că voiam să fumez, dar ca să am un moment în plus de răgaz în vederea sfatului, diplomatul sfat pe care hotărâsem să i-l arunc. Am continuat pe un ton liniştit:

„Am ajuns la asemenea remarci prin ceea ce am descoperit de când ne-ai părăsit. Am bănuit de la început. Dar acum sunt sigur. Ceea ce soţia dumitale nu poate tolera în toată povestea asta e că domnişoara de Barral este ceea ce este”.

Făcu o mişcare, dar eu mi-am ţinut privirea departe de el şi am continuat liniştit: „Adică faptul că e o femeie. Mi-am făcut o idee despre mentalitatea doamnei Fyne în privinţa societăţii, cu nedreptăţile ei, cu convenţiile ei cumplite şi ridicole. Şi nu există acţiune îndrăzneaţă împotriva lor, pe care mintea soţiei dumitale n-ar sancţiona-o. Doctrina cu care îmi închipui că umple capetele tinerelor dumneavoastră prietene, este aproape răzbunătoare. Un fel de doctrină morală prin foc şi sabie. Cât de înţeleaptă e lecţia, nu e de căderea mea s-o spun. Nu-mi permit să judec. Îmi pare că văd pe încântatele sale discipole pârlindu-se cu torţele şi tăindu-şi degetele cu săbiile furnizate de doamna Fyne”.

„Soţia mea îşi ia părerile foarte în serios”, murmură deodată Fyne.

„Da, fără îndoială, am încuviinţat eu cu voce scăzută, ca şi mai înainte. Dar e doar un exerciţiu intelectual. Ceea ce văd, e că, în faţa realităţii, doamna Fyne încetează de a mai fi tolerantă. Cu alte cuvinte, ea nu poate ierta domnişoarei de Barral că e femeie şi că se comportă ca o femeie. Şi totuşi, aceasta nu e numai rezonabil şi natural, dar e unica ei şansă. Împotriva lumii, o femeie nu are alte resurse decât în ea însăşi. Singurele sale mijloace de acţiune se rezumă în a fi *ceea ce este*. Înţelegi ce vreau să spun”.

Fyne murmură printre dinţi că a înţeles. Dar nu

părea interesat. Ceea ce aştepta el de la mine era să-l scot dintr-o situaţie dificilă. Nu ştiu cât de credibil ar suna pentru doi soţi mai puţin solemni, dar ca să rămână pe o poziţie de contradicţie cu soţia lui, i se părea o întâmplare extraordinară. Aproape un dezastru.

„S-ar părea că mie nici nu-mi pasă de ceea ce i se întâmplă fratelui ei, spuse Fyne. Şi, la urma urmei, dacă ceva…”

Mă impacientai puţin, dar fără să ridic tonul: „Ce anume? întrebai. Obligaţia de a face puşcărie, ca şi geniul, nu e ereditară. Şi ce altceva i se poate obiecta fetei? Toată energia sentimentelor ei mai adânci, care s-ar irosi în zadar în pericolele şi oboseala unei lupte cu societatea, s-ar putea transforma într-un ataşament devotat pentru omul care îi oferă o cale de a scăpa de ceea ce ar putea fi o viaţă de suferinţe morale. Nu mai pun la socoteală greutăţile fizice”.

Privindu-l cu coada ochiului, am descoperit că Fyne era atent. Îmi răspunse că toate astea ar fi trebuit să le spun soţiei lui. O remarcă plină de judecată. Dar o părăsisem pe doamna Fyne. L-am întrebat dacă are cumva impresia că soţia lui vrea să-i încredinţeze o scrisoare pentru fratele ei. Nu, nu credea. Existau unele motive care o făceau pe doamna Fyne să nu se angajeze în scris.

„Ea n-ar dori să mă duc, dacă n-ar fi perfect convinsă că are dreptate”, declară Fyne în mod solemn.

„E foarte exigentă”, comentai eu. Apoi am reflectat că era obişnuită să fie astfel. „N-ar putea s-o lase mai ieftin, măcar pentru o singură dată?”

„Nu cumva vrei să spui că ar trebui să las totul baltă! întrebă Fyne în şoaptă, alarmat de bănuială.

Cum asta era exact ceea ce voiam să spun, lăsai să-l pătrundă bine spaima. El se agite. Dacă se poate spune astfel despre un personaj solemn, dădea din colţ în colţ. Iar

când oribila bănuială îi ajunse la călcâie, ca să mă exprim aşa, deveni foarte liniştit. Şedea ca de piatră, privind spaţiul înconjurător de râpe galbene, complet arse, ale înălţimilor ce se ridicau în depărtare. Faţa dealului arăta malul râpos şi alb al carierei, unde nu cu mai mult de şaisprezece ore în urmă, Fyne şi cu mine bâjbâiam prin întuneric, cu oribila teamă de a da cu mafiile peste corpul zdrobit al unei fete. În ceea ce mă privea, aveam în plus amintirea întâlnirii mele cu ea. Păşea, desigur; foarte aproape de muchie, căutând o soluţie sinistră. Dar acum, întâlnind, prin cea mai neaşteptată întâmplare, un bărbat, găsise o altă cale de a scăpa de lume. Acea lume, aşa cum i se deschidea ei – fără adăpost, fără hrană, fără onoare. Tot ce-ar fi putut găsi mai bun în ea, ar fi fost o precară pomană, o milă care s-ar fi diminuat pe măsură ce anii s-ar fi adunat. Apelul fetei abandonate la simpatia soţilor Fyne fusese irezistibil. Dar acum devenise o femeie, iar doamna Fyne prezenta o implacabilă opoziţie unei tranzacţii deosebit de feminine. Aş putea spune triumfător de feminine. E adevărat că doamna Fyne nu dorea ca femeile să fie femei. Teoria, ei era că ar trebui să se transforme în nişte belele fără scrupule şi fără sex. Un teoretician jignit sălăşluia undeva în adâncul inimii ei. În ce fel se aştepta ca Flora de Barral să se salveze de la cea mai mizerabilă existenţă, nu-mi pot închipui; dar cred sigur că i-ar fi fost mai uşor să-i ierte fetei o adevărată crimă; să spunem, de exemplu, dacă ar fi jefuit biroul bătrânei doamne de la Bournemouth. Şi astfel – pentru că doamna Fyne era ea însăşi foarte femeie şi simţul ei de proprietate era foarte puternic – deşi n-avea niciun folos de pe urma fratelui ei. Totuşi nu-i plăcea să-l vadă legat de altă femeie. De-o puştoaică. Şi încă o astfel de fată! Nimic nu-i mai adevărat pe lumea asta decât că cei lipsiţi de noroc nu au voie să profite de prilejurile favorabile – ca şi când nenorocul ar fi

o descalificare legală. Sentimentele lui Fyne (cum e natural să fie la un bărbat) aveau mai multă stabilitate. O bună parte din simpatia lui supravieţuia. În adevăr, l-am auzit spunând: „afurisită belea!” dar ştiam că se referea la integritatea armoniei sale domestice. Cu ochii la câinele care dormea încolăcit în mijlocul verandei, i-am sugerat pe un ton supus şi impersonal: „Dar de ce nu te laşi convins?”

Nu l-am văzut niciodată pe micul Fyne mai puţin solemn. Rosti şuierător, printre dinţi, într-un stil figurativ neaşteptat, că ar fi nevoie de multe ca să-l convingă pe el să încurajeze un drac de fată, şi aşa destul de cura joasă; şi respiră adânc. Se uită la îndepărtata carieră şi cred că priveliştea îl impresionă. Îl asigurai că eram departe de a-l sfătui să facă ceva aşa de crud. Sunt convins că s-a îndoit întotdeauna de justeţea principiilor mele, pentru că se întoarse iute spre mine, ca şi când s-ar fi temut de o abatere de la calea cea dreaptă.

„Atunci ce vrei să spui, că trebuie să mă prefac?”

„Nu! Ce idee! Ar fi imoral. Aş spune totuşi că, dacă ar trebui să aleg, aş face mai curând ceva imoral decât ceva crud. Ceea ce am vrut să spun e că, neavând încredere în eficacitatea unei intervenţii, toată chestiunea se reduce în a consimţi să faci ceea ce-ţi cere soţia dumitale. Asta ar însemna cu siguranţă să acţionezi ea un gentleman. Şi ar fi o acţiune lipsită de egoism, pentru că înţeleg foarte bine cât de neplăcut poate fi pentru dumneata, în general vorbind, o acţiune dezinteresată este o acţiune morală. Şi am să-ţi mai spun ceva: Vin şi eu cu dumneata/4 Se întoarse şi mă privi cu surprindere şi bănuială: „Ai să vii cu mine?” repetă.

„Nu m-ai înţeles, îi spusei, amuzat de tonul lui neîncrezător. Trebuie să dau şi eu o fugă până la oraş mâine dimineaţă. Vom călători împreună. Ai cumva un joc de şah de voiaj?”

Fizionomia sa, contractată de atâtea emoţii, se relaxă într-o oarecare măsură la ideea unei partide de şah. I-am spus că, deoarece aveam treburi pe chei, va avea compania mea până la vapor.

„Vom face să treacă timpul, până la sălbaticii din Est, conversând”, l-am încurajat eu.

„Cumnatul meu stă la un hotel – Hotel Oriental, spuse Fyne, din nou posomorât. Habar n-am pe unde poate fi”. „Cunosc eu clădirea. Am să te las la uşă, cu plăcuta convingere că faci ceea ce e drept să faci, deoarece e pe placul unei doamne şi, în orice caz, nu poate face rău nimănui”.

„Crezi? Niciun rău nimănui?” repetă el neîncrezător.

„Te asigur că nu e de niciun folos”, spusei eu cu toată emfaza posibilă, care părea doar să mărească solemna nemulţumire de pe faţa lui.

„Dar ca demersul meu să fie un placedeu absolut corect, trebuie mai întâi să-mi conving nevasta că nu e de niciun folos, obiectă el”.

„O, cazuistule!” Şi n-am mai adăugat nimic, pentru că în clipa aceea doamna Fyne veni afară pe verandă. La apai iţia ei, ne ridicarăm amândoi. Privirea ei limpede, fermă, fără culoare, ne învălui într-un fel critic. Eu i-am susţinut, zâmbind, privirea rece, dar Fyne se aplecă imediat să ridice câinele, făcându-şi de lucru câtva timp pe lângă el. Şi, odată cu ridicarea lui în poziţie dreaptă, animalul trecu brusc de la somnul cel mai profund la activitatea cea mai tumultuoasă. Învăluiţi în ciclonul alergăturilor şi lătrăturilor lui fără rost, luai mâna ca de lemn ce mi-o întindea doamna Fyne şi asupra căreia mă aplecai cu deferenţă. Ieşi pe alee fără niciun cuvânt. Fyne i-o luase înainte şi aştepta eu portiţa deschisă. Ieşiră şi înaintară pe drum, înconjuraţi de un nor de praf ridicat de câine, care se învârtea nebuneşte în jurul siluetelor lor ce înaintau,

una lângă alta, corect şi cuviincios şi, nu ştiu pentru ce, mi se păru că puseseră stăpânire pe tot ţinutul acela rural. Poate pentru că mă impresionaseră cu simţul superiorităţii lor. Ce fel de superioritate? Poate că aceasta consta tocmai în limitele lor. Era evident că niciunul dintre ei nu avea o opinie înaltă despre mine. Dar ceea ce mă afecta mai mult, era indiferenţa câinelui. El, care obişnuia să se repeadă cu toată viteza şi, într-un final înfricoşător, să-mi sară în piept cel puţin o dată de fiecare dată când ne întâlneam, neglijase acum această ceremonie, fără să ţină seama de conduita mea corectă şi chiar convenţională, de a-i fi oferit o prăjitură; asta mi se păru simbolic la despărţirea mea de familia Fyne. Şi mi-am amintit, împotriva lui, cum într-o anumită zi, o abandonase pe Flora de Barral – care era bolnăvicios de sensibilă.

M-am aşezat jos, în verandă, şi inspirat poate de secretul antagonism faţă de soţii Fyne, mi-am spus în sinea mea că acest căpitan Anthony trebuie să fie un om admirabil. Deşi, după faptele pe care le ştiam, ar fi putut fi un uşuratic periculos sau chiar pur şi simplu un ticălos. Făcuse pe o fată nenorocită şi neajutorată să-l urmeze clandestin la Londra. E adevărat că fata scrisese de atunci, ticil numai că doamna Fyne fusese remarcabil de neprecisă în privinţa conţinutului scrisorii, care se pare că nu era satisfăcător. Ei nu anunţau în mod pozitiv o iminentă căsătorie, pe cât mi-am putut da seama din aluziile ei cam misterioase. Dar inexperienţa ei ar fi putut-o face s-o ia razna. Era insondabilă inocenţa unei femei ca doamna Fyne, care, aventurindu-se cât de departe posibil în teorie, nu ştia nimic despre aspectul real al lucrurilor. Ar fi fost comic să fi făcut toată această zarvă pentru nimic. Dar pentru onoarea naturii umane, resping această bănuială.

Mi-l imaginam pe căpitanul Anthony ca pe un om simplu şi romantic. Era mult mai plăcut. Geniul nu e

ereditar, dar temperamentul poate fi. Or el era fiul unui poet. Cu admirabilul dar de a face singular şi diafan ceea ce e banal, de a face impresionant, delicat, fascinant, tot ce poate fi mai comun într-o aşa numită existenţă rafinată.

Ceea ce nu puteam înţelege, era atitudinea invidioasă a doamnei Fyne. Din punct de vedere sentimental ea avea aşa de puţină nevoie de acest frate! Ce importanţă avea pentru ea o cale sau alta – ţinându-se deoparte, ar fi însemnat cel puţin o atitudine neutră. Afară de cazul când, în adevăr, era lucrătura oarbă a legii că, în lumea noastră de noroace. Nenorocosul *trebuie* neapărat să nu aibă dreptate.

Şi, cugetând astfel la înclinaţia generală a instinctelor noastre împotriva injustiţiei, am văzut pe neaşteptate, la cotitura drumului ca să spun aşa, chipul ipocriziei. Putea fi inconştientă la doamna Fyne. Dar ideea ei conducătoare îmi părea a fi nu aceea de a-l apăra pe fratele ei, ci de a scăpa definitiv de el. Nu spera să împiedice nimic. Avea prea multă judecată pentru asta. Şi aproape oricine, afară doar de un idiot dintr-un ospiciu, ar fi avut destulă minte să înţeleagă asta. Voia ca protestul ei să fie făcut cu deplinul acord a lui Fyne, pentru a face imposibile relaţiile pentru viitor. O asemenea acţiune îi va înstrăina pe cei doi de soţii Fyne. Îi înţelegea pe fratele ei şi pe fată. Dacă vor fi fericiţi împreună, nu vor uita niciodată ostilitatea făţişă – iar dacă cumva căsătoria ar ieşi prost… ei bine, ar fi acelaşi lucru. Niciunul din ei, probabil, nu-şi va mărturisi necazul unui atât de bun profet al răului.

Da. Acesta trebuie să fi fost motivul ei. Inspiraţia unui posibil machiavelism inconştient. Ori poate se temea să nu-i cadă pe cap o cumnată în timpul lungilor absenţe ale soţului acesteia; sau poate îi era frică de eventualitatea, mai mult sau mai puţin depărtată, ca

fratele ei, fiind convins să părăsească marea, refugiul prietenos al tinereţii lui nefericite, şi să se stabilească pe uscat, va aduce la uşa ei această ambarasantă legătură. Dorea să termine cu ei – poate pur şi simplu din oboseala unui efort continuu în bine sau rău, care, în mulţimea muritorilor de rând, e cauza atâtor de multe şi surprinzătoare inconsecvenţe în comportare.

Nu ştiu dacă în gândurile mele am clasat-o pe doamna Fyne printre muritorii de rând. Era prea sigură de sine pentru asta. Dar micul Fyne, aşa cum l-am spionat în dimineaţa următoare (de la fereastra vagonului) în timp ce gonea de-a lungul peronului, arăta foarte mult a muritor obişnuit., agitat, care făcuse mari sforţări să prindă trenul: ochii holbaţi, faţa contractată şi emoţionată, mersul zăpăcit, toate simptomele obişnuite erau acolo, devenite şi mai impresionante prin solemnitatea lui înnăscută, care-i fâlfâia în jur, ca o haină în dezordine. „Oare îi rezistase nevesti-sii, mă întrebam cu interes, până în ultimul moment şi apoi o luase la fugă pe drum, după uliimul argument concludent, care va fi fost ca o puşcă ce se descarcă brusc? Deschisei uşa vagonului şi un hamal viguros îl împinse de la spate chiar în clipa când capătul peronului aluneca repede de sub picioarele lui. Abia mai respira şi am aşteptat cu oarecare curiozitate momentul când îi va reveni puterea să vorbească. Acest moment sosi. Spuse „Bună dimineaţa 4 gâfâind uşor, rămase foarte liniştit încă un moment, apoi scoase din buzunar jocul de şah de voiaj şi, ţinându-l în mână, îmi adresă o privire întrebătoare.

— Da, desigur, spusei eu, foarte dezamăgit.

Capitolul Vil *VI* STRADĂ

Fyne nu avea chef de vorbă; dar cum fusesem iniţiat în secretul lor, onestul omuleţ recunoscu că aveam oarecare drept să fiu informat, dacă insistam. Şi am

insistat, după a treia partidă. Mai aveam încă de mers până la capătul călătoriei noastre.

„A, dacă vrei să ştii…”, începu el oarecum impacientat. Dar apoi deveni destul de volubil. Mai întâi de toate soţia lui nu-i dăduse să citească scrisoarea primită de la Flora (eu bănuiam că o avea acum în buzunar), dar îi relatase conţinutul în întregime. Nu era deloc ceea ce ar fi trebuit să fie, chiar dacă fata dorise să-şi afirme dreptul de a trece peste simţămintele întregii lumi. Ale ei fuseseră călcate în picioare, în noroi, fără menajamente. „Extraordinare cuvinte, admisei eu, din partea unei fete de vârsta ei!” întreg tonul acelei scrisori era greşit, cu totul greşit. Nu era produsul unei – să spunem – a unei minţi echilibrate.

„Dacă i s-ar fi dat un sprijin cât de mic în lumea asta, am adăugat, ar fi învăţat probabil să păstreze un echilibru mai bun”.

Fyne nu luă în seamă modesta mea remarcă. Soţia lui, spuse el, nu era persoana căreia să i te adresezi în glumă când e vorba de un subiect serios. Era un neplăcut ton frivol în scrisoarea aceea, chiar când se referea la însuşi căpitanul Anthony. O asemenea dispoziţie era de ajuns, îi atrăseie atenţia soţia lui, pentru a alarma pe cineva în privinţa viitorului, chiar dacă toate împrejurările acelui proiect absurd ar fi fost satisfăcătoare, ceea ce de fapt nu erau. Alte părţi ale scrisorii păreau să aibă un ton provocator, ca şi când ar fi îndrăznit să ceară soţilor Fyne să-i aprobe conduita. În acelaşi timp, lăsa să se înţeleagă că ei personal nu-i păsa, dar că numai de hatârul lor spera ca ei să se „împotrivească lumii – oribila lume care îl zdrobise pe bietul papa”.

Fyne îmi ceru să admit că asta era curată neobrăzare – considerând faptele. Şi mai era ceva. Se părea că în ultimele şase luni (răstimp în care ajutase două doamne să

conducă o grădiniţă de copii la Bayswater – o adevărată pomană), Flora îşi sacrificase tot timpul ei liber studiind procesul. Citise o mulţime de ziare vechi care o aduseseră într-o stare de mare indignare, datorită a ceea ce numea ea nedreptatea şi ipocrizia persecuţiei. Tatăl ei, îmi reaminti Fyne, făcuse unele aluzii palpabile în răspunsurile lui către Curte, iar ea se agăţase de de in mod triumfător. Ajunsese la concluzia nevinovăţiei tatălui ei, fapt care o frământa. Doamna Fyne îi atrăsese soţului ei atenţia asupra pericolului acestui lucru.

Trenul intră în gară iar Fyne, sărind afară îndată ce se opri, părea bucuros că a tăiat scurt conversaţia. Am mers tăcuţi o bucată de drum, ne-am suit într-un autobuz, apoi am mers iar pe jos. Presupun că din zilele copilăriei lui, când bineînţeles a fost dus să vadă Turnul, n-a mai fost niciodată la est de Bariera Templului. Privea în jurul lui posomorât, iar când i-am arătat la oarecare distanţă faţada rotunjită a Hotelului Oriental, la bifurcaţia a două mari şi neîngrijite artere principale, înălţându-se ca un turn cenuşiu de stuc deasupra acoperişurilor joase ale caselor cu două etaje de-un galben murdar, mormăi doar ceva a dezaprobare.

„N-aş da prea multă importanţă celor ce mi-ai spus”, observai eu liniştit, în timp ce ne apropiam de neatrăgătoarea clădire. „Niciun bărbat nu va crede despre o fată, care tocmai i-a acceptat curtea, că e dezechilibrată – ştii.44

— „O! I-a acceptat curtea! bodogăni Fyne, care părea să fi fost în adevăr, pe de-a-ntregul convins. Mai curând trebuie să fi fost invers. Apoi adăugă: Termin eu acum cu povestea asta”.

I-am spus că asta e foarte lăudabil, dar că o oarecare moderaţie în exprimare… El şi-a fluturat mâna spre mine şi a grăbit pasul. Cred că dorea să-şi termine misiunea cât

mai repede posibil. Abia a avut timp să dea mâna cu mine şi a alergat spre uşa îngustă de sticlă, pe care scria „Intrarea la Hotel”. Uşa se trânti în urma lui cu un mai mult zgomot decât închiderea bruscă a unor fălci fără dinţi.

Absurda tentaţie de a rămâne să văd ce urmează, întrecea judecata mea sănătoasă. Mă roteam nehotărât, întrebându-mă cât timp ar putea lua o misiune de felul acesta şi dacă Fyne, când va ieşi, va consimţi să fie comunicativ. Mă temeam că va fi indignat dacă mă va mai găsi acolo, considerând purtarea mea incorectă şi tratându-mă cu dispreţ. Făcui câţiva paşi. Poate că va fi posibil să citesc ceva pe faţa lui, când va ieşi; şi, la nevoie, aş putea să dispar discret pe uşa vreunui bar. La parterul Hotelului Oriental era o cârciumă-restaurant. Foarte arătoasă, cu faţada din geamuri cu multe bare de alamă şi împărţită în multe compartimente, având fiecare intrare proprie.

Dar, bineînţeles, asta era ceva stupid. Căsătoria, dragostea, interesele căpitanului Anthony nu mă priveau pe mine. Eram pe punctul de a porni mai departe, pe stradă, când atenţia îmi fu atrasă de 6 fată care se apropia dinspre vest de intrarea hotelului. Era îmbrăcată foarte modest, în negru. Dar pălăria de pai alb, de o formă frumoasă, garnisită cu un buchet de roze de o culoare ştearsă, îmi atrase privirea. Întreaga siluetă îmi părea familiară. Desigur! Era Flora de Barral. Se îndrepta spre hotel, voia să intre. Şi Fyne care era acolo! Fetei nu i-ar fi plăcut desigur să dea ochi cu el. Doream s-o scutesc de o situaţie jenantă şi, cum ezitam tocmai ce să fac, ea îşi ridică ochii şi se întâmplă ca privirile noastre să se întâlnească tocmai când păşea spre uşa hotelului. Instinctiv am întins braţul. A fost destul ca s-o fac să se oprească. Presupun că şi-a dat seama că mă mai văzuse

undeva. Înaintă încet, prudentă şi atentă, urmărind uşorul meu zâmbet.

„Scuzaţi-mă, i-am spus direct, când fu destul de aproape de mine. Poate că aţi dori să ştiţi că domnul Fyne e sus, cu căpitanul Anthony”.

„A! Domnul Fyne!” rosti ea slab. Şi am citit în ochii ei că acum mă recunoscuse. Expresia ei serioasă stinse zâmbetul meu stupid de care eram conştient. Îm i ridicai pălăria. Răspunse cu o uşoară înclinare a capului în timp ce privirea ei, luminoasă şi bănuitoare, părea să spună: „Ce caută ăsta aici?”

„Am venit la oraş cu Fyne în dimineaţa asta. Urmai eu pe un ton ca de afaceri. Trebuie să mă întâlnesc cu un prieten la East India Dock. M-am despărţit de Fyne chiar acum, la uşă, aici…” Fata mă privi cu ochi ce se întunecau… „Doamna Fyne n-a venit cu soţul ei, continuai eu. Apoi ezitai, înaintea feţei ei albe, atât de liniştită, în umbra sidefie a pălăriei cu boruri. Dar l-a trimis pe el”, murmurai, cu chip ca s-o avertizez.

Îşi flutură uşor pleoapele peste privirea fixă. Cred că nu era prea descumpănită de felul cum se petreceau lucrurile.

„Locuiesc departe de aici”, şopti ea.

„Da?” spusei eu indiferent. Şi am rămas uitându-ne unul la altul. Paloarea uniformă a tenului ei nu era paloarea unei fete anemice. Avea o vitalitate transparentă, iar în clipa aceea, se ivi cea mai slabă nuanţă de roz posibilă, doar o idee de culoare, ceea ce la oricare altă fată ar fi echivalat cu aprinderea la faţă ca un bujor, când îmi spuse că Anthony aranjase să-i arate vaporul în dimineaţa aceea.

Era uşor de înţeles că nu doreşte să-l întâlnească pe Fyne. Şi când menţionai într-o şoaptă discretă că venise din cauza scrisorii ei, se uită repede la uşă şi făcu câţiva

paşi, aflându-se într-o poziţie de unde putea pândi intrarea fără să fie văzută. O urmai. La întretăierea celor două străzi principale, se opri în traficul rărit al trotoarului larg şi se întoarse spre mine cu un aer de protest:

„Aşadar ştiţi”.

I-am spus că eu nu văzusem scrisoarea, că auzisem numai despre ea. Se impacientă puţin.

„Vreau să spun că ştiţi totul despre mine”.

Da, ştiam totul despre ea. Tulburarea soţilor Fyne, – în special a doamnei, era atât de mare, încât ar fi împărtăşit-o aproape oricui, chiar nefăcând parte din cercul lor de prieteni. S-a întâmplat ca eu să fiu la îndemână. Asta era tot.

„Înţelegeţi că eu nu sunt un prieten de-al or; sunt doar o cunoştinţă de vacamţă”.

„Era tulburată tare?” se interesă Flora, referindu-se desigur la doamna Fyne. Şi am admis că era mai puţin decât soţul ei – şi chiar mai puţin decât mine. Doamna

Fyne era o persoană foarte stăpână pe sine, pe care nimic n-o putea zdruncina de pe poziţia ei extrem de teoretică. Nu părea speriată când Fyne şi cu mine am propus să mergem să cercetăm la carieră.

„Le-aţi băgat în cap ideea asta”, spuse fata.

I-am răspuns că ideea exista în capul lor. Dar era mai puternică în capul meu, deoarece eu o văzusem cu ochii mei acolo, sus, ispitind providenţa.

Ea se uită la mine cu mare atenţie şi întrebă:

„Aşa le-aţi spus lor? Ispitind…”

„Nu le-am spus că tocmai eraţi pe punctul de a vă hotărî, iar eu chiar atunci treceam pe acolo. Le-am spus că eu v-am salvat. Că strigătul meu v-a oprit…” Ea mişcă uşor capul de la dreapta la stânga, negând… „Nu? Fie cum vreţi”.

Mă gândeam în sinea mea: „A găsit o altă ieşire.

Acum vrea să uite. Şi nu e de mirare. Vrea să se convingă că n-a cunoscut în viaţa ei o clipă atât de urâtă şi de teribilă”.

„La urma urmei”, am admis eu cu voce tare, „lucrurile nu sunt întotdeauna aşa cum par”.

Căpşorul ei cu ochi adânci, albaştri, ochi plini de blândeţe şi de nemulţumire, sub arcuirea fină a sprâncenelor negre, era foarte liniştit. Gura părea foarte roşie pe faţa albă, privind pe sub voal, iar bărbia-i mică şi ascuţită avea în forma ei ceva agresiv. Subţire şi chiar colţuroasă în modesta ei rochie neagră, era o mică jluetă interesantă şi – da – chiar atrăgătoare.

Buzele i se mişcară foarte repede când m-a întrebat:

„Şi v-au crezut imediat?”

„Da, m-au crezut imediat. Doamna Fyne ne-a spus: duceţi-vă!”

O strălucire albă între buzele-i roşii fu atât de scurtă, încât am rămas nesigur dacă a fost un zâmbet sau o feroce dezvelire a dinţilor ei mici. Restul feţei păstra aceeaşi enigmatică expresie de inocenţă şi încordare. Vorbi repede:

„Nu, nu m-a oprit strigătul dumneavoastră. Mă găseam acolo cu câtva timp înainte de a mă fi văzut dumneavoastră şi nu ca să ispitesc providenţa, cum spuneţi. M-am dus acolo pentru – pentru ce aţi crezut că sunt pe punctul de a face. Da. Am trecut peste două garduri. Am înţeles să nu las nimic pe seama providenţei. Se pare că sunt unii oameni pentru care providenţa nu poate face nimic. Bănuiesc că sunteţi scandalizat auzindu-mă vorbind astfel”.

Clătinai din cap. Nu eram scandalizat. Ceea ce a reţinut-o tot timpul până am apărut eu pe scenă, jos, continuă ea, n-a fost nici frica, nici altfel de ezitare. Atingi un punct, spuse ea cu o uimitoare şi tinerească simplitate,

când nimic din ceea ce te priveşte nu mai contează. Dar ceva o reţinuse. N-aş fi ghicit niciodată ce. Ea însăşi mărturisi că părea absurd să dezvăluie. A fost câinele lui Fyne.

Flora de Barral tăcu, privindu-mă cu o expresie ciudată, apoi continuă să vorbească. Înţelegi, îşi închipuise că acel câine se ataşase foarte mult de ea. Îi intrase în cap că s-ar putea ca el să cadă sau să sară după ea. Încercă să-l dea deoparte. Se răsti la el. Dar nu reuşi decât să-l facă şi mai neastâmpărat. Lătra şi sărea în jurul ei în felul lui obişnuit şi idiot de bună dispoziţie. Alerga în cerc printre pini, atacând-o şi sărindu-i cu labele pe piept. Ea îi poruncea: „Marş de-aici! Marş acasă!" ridicând chiar o crenguţă de pe jos şi ameninţându-l. Dar bucuria lui nu mai cunoştea margini; alergările lui deveneau şi – mai repezi, lătrăturile şi mai puternice, părea să treacă prin cele mai fericite clipe din viaţa lui. Iar ea era convinsă că în momentul când s-ar arunca jos, câinele ar sări după ea, ca şi când asta ar fi făcut parte din joc. Era enervată până la lacrimi. Dar şi mişcată. Şi, când în sfârşit câinele se aşeză jos la oarecare distanţă, ca înrădăcinat brusc în pământ, dând încet din coadă şi urmărind-o intens cu ochii lui strălucitori, o cuprinse o altă teamă. Se imagina pe ea jos, în prăpastie, iar câinele stând sus pe mai, cu capul spre cer, urlând ore în şir. Acest gând nu era de suportat. Atunci auzi strigătul meu.

Îmi povesti toate acestea cu simplitate. Vocea. Mea îi distrusese echilibrul – echilibrul de sinucidere din mintea ei. Orice act al nostru, oricât de criminal, oricât de nebunesc, presupune un echilibru de gândire, de sentiment, de voinţă, ca o atitudine corectă pentru o lovitură efectivă într-un joc. Iar eu i-l distrusesem. Nu mai era în formă pentru îndeplinirea actului. Nu era nici foarte necăjită. Îşi spuse că va reuşi a doua zi. Va trebui să se

strecoare afară din casă fără să atragă atenţia câinelui. Se gândi la această necesitate aproape cu duioşie. Coborî cărarea purtându-şi disperarea cu o lucidă linişte. Dar când se văzu abandonată de câine, avu pornirea de a se întoarce, de a se sui din nou şi de a termina odată. Până la urmă, nici măcar animalul acela n-o iubea.

„Credeam că ţine cu adevărat la mine. De ce s-ar fi prefăcut astfel? Mă gândeam că nimic nu m-ar mai putea răni de-acum înainte. Vai, da. M-aş fi urcat înapoi, dar m-am simţit dintr-odată atât de obosită. Atât de obosită! apoi mai eraţi şi dumneavoastră acolo. Nu ştiam ce aveţi de gând să faceţi. Aţi fi putut încerca să mă urmăriţi şi nu credeam că aş fi putut alerga – nu la deal – şi nu atunci. Îl

Îşi ridicase puţin faţa albă şi era ciudat s-o auzi vorbind astfel. La acel timp, al dimineţii e relativ puţină lume în acea parte a oraşului. Imensa, interminabila perspectivă a străzii Cheiul Indiei Orientale, marea perspectivă a zidurilor mohorâte de cărămidă, a caldarâmului cenuşiu, a străzii pline de noroi, cu huruitul groaznic al căruţelor încărcate şi al camioanelor, se pierdea în depărtare, impresionant şi murdar în marea mizerie a aspectului ei, în teribila sărăcie a formelor, a culorii, a vieţii – sub un cer aspru, indiferent, decolorat de vânt până la un albastru spălăcit. Plouase în timpul nopţii. Până şi strălucirea soarelui părea săracă. Din când în când, bucăţele de hârtie, fire de pai sau de prai se învolburau pe lângă noi, pe trotuarul lat dinaintea faţadei rotunjite a hotelului. Flora de Barral rămase câtva timp tăcută. Eu urmai:

„Şi a doua zi v-aţi gândit mai bine”. Din nou îşi ridică privirea spre mine, cu acea ciudată expresie de inocenţă informată, şi din nou obrajii i se îmbujorară cu cea mai pală nuanţă de roz – cu cea mai slabă îmbujorare.

„A doua zi, rosti ea distinct, nu m-am gândit. Mi-am

amintit. Era de ajuns. Mi-am amintit ceea ce n-ar fi trebuit să uit niciodată. Niciodată. Iar seara a sosit căpitanul Anthony”.

„A, da. Căpitanul Anthony”, murmurai eu. Şi repetă şi ea în şoaptă: „Da! Căpitanul Anthony.41 Uşoara îmbujorare dispăru de pe faţa ei. Mi-am coborât vocea şi mai mult şi, fără s-o privesc, am hazardat:

„L-aţi găsit înţelegător?”

Genele ei lungi şi negre se coborâră puţin, cu un aer de calculată discreţie. Cel puţin aşa mi se păru mie. Şi totuşi nimeni n-ar fi putut spune că eram duşmănos fetei. Dar iată! Explică dacă poţi. În lumea asta cei lipsiţi de prieteni, ca şi cei săraci, sunt întotdeauna oarecum bănuitori ca şi când cinstea şi delicateţea ar fi posibilă numai câtorva privilegiaţi.

„De ce mă întrebaţi? I spuse ea după puţin timp, ridicându-şi brusc privirea spre mine cu o candoare care, pe temeiul aceluiaşi principiu (dezmoşteniţii să nu fie crezuţi), ar fi putut fi luată drept echivocă.

„Dacă vreţi să spuneţi ce drept am…” îşi mişcă uşor o mână înmănuşată în brun. Atât cât să spună că nu putea pune în discuţie dreptul nimănui împotriva unei declasate ca ea.

Poate că ar fi trebuit să fiu mişcat, dar eu am observat doar totala ei lipsă de umilinţă… „N-am niciun fel de drept, am continuat eu, ci simplu interes. Doamna Fyne

— E prea greu de explicat cum a ajuns acolo – dar mi-a povestit – ei bine, mi-a povestit pe larg despre dumneavoastră. Îl

Fără îndoială că doamna Fyne îmi povestise adevărul, spuse Flora brusc, pe un ton neaşteptat de aspru. Chiar rochia de pe ea îi era dăruită de doamna Fyne. Bineînţeles că am privit-o. Nu putea fi un dar recent. Strânsă pe corp şi neagră, cu margini de mătase eliotrop, nu părea deloc

nouă, ci aproape uzată; de fapt îi accentua subţirimea siluetei şi convenea sugestiei unui semidoliu, dată de albeaţa feţei pe care buzele roşii şi zâmbitoare păreau singurele încălzite de viaţă şi pasiune.

Micul Fyne şedea acolo de un timp de care nu ne mai dădeam seama. Discuta? Predica? Protesta? Descoperise oare în el capacitatea şi gustul pentru un astfel de lucru? Sau poate, profund stânjenit de misiunea cu care venise, bătea câmpii, punându-l în încurcătură pe căpitanul Anthony, omul providenţial care, aşteptând să apară fata în Orice moment, trebuie să se fi simţit tot timpul pe jăratic, dorind în sinea lui să scape cât mai curând de cumnatul său. Cum de nu reuşise oare să se descotorosească de Fyne? Nu vreau să spun că trebuia să-l arunce pe fereastră, dar în vreun alt fel, hotărât, să-l facă să plece.

Desigur că Fyne nu-l impresionase. Că era un om impresionabil, nu mă puteam îndoi. Chiar prezenţa fetei în faţa mea, acolo, pe trotoar, era o dovadă desăvârşită şi – cum să spun – destul de emoţionantă.

Privirile noastre, rătăcind în sus şi-n jos, se întâmplă să se întâlnească. Se întâlneau şi rămâneau astfel într-un contact mai familiar decât o strângere de mână, mai comunicativ, mai expresiv. Era de asemenea şi ceva comic în toată situaţia, în aşteptarea aceasta împreună, a fetei şi a mea, pe trotuarul larg din faţa unei clădiri publice, aşteptarea ieşirii lui Fyne din ridicola lui misiune. Dar comicul, când e omenesc, devine repede dureros. Da, fata era foarte neliniştită. Iar eu mă întrebam dacă această teribilă tensiune a ei depindea – ca să spun pe şleau – de foame sau de iubire.

Răspunsul ar fi prezentat oarecare interes pentru căpitanul Anthony. Cât despre mine, în prezenţa unei tinere fete sunt întotdeauna convins că visurile sentimentale sunt invincibile; că niciodată, niciodată nu e

raţiunea aceea care guvernează pe bărbaţi şi pe femei.

Totuşi ce sentiment putea să fi fost cel nutrit de ea? îmi amintii tonul cu care spusese doar cu un moment în urmă: „În seara aceea a sosit căpitanul Anthony.’4 Şi, considerând ceea ce însemna sosirea acestuia în împrejurarea de faţă, mă miram de calmul cu care putuse menţiona faptul. El a sosit seara. Ştiam despre trenul acela care sosea seara târziu. Probabil că venise pe jos de la gară. Seara trebuie să fi fost avansată. Aproape că puteam vedea silueta nedesluşită deschizând portiţa grădinii. Şi ea unde era? L-a văzut oare intrând? O fi fost ea pe undeva pe-aproape şi o fi auzit fără cea mai mică presimţire paşii norocului şi ai sorţii pe cărarea pietruită ce ducea la uşa casei? în umbra nopţii, şi mai întunecate pentru ea datorită umbrei înseşi a morţii, el trebuie să fi apărut prea străin, prea depărtat, prea necunoscut, ca să se imprime în gândurile ei ca o forţă vie, forţa aceea pe care poate s-o aducă un bărbat în destinul unei femei.

Fata privi din nou spre uşa de intrare a hotelului; am privit şi eu şi atunci ochii ni s-au întâlnit încă o dată, de data asta intenţionat. O apropiere nesigură, şovăielnică se născu între noi doi. Ea spuse simplu: „Îl aşteptaţi pe domnul Fyne să iasă, nu-i aşa?”

Am recunoscut că aşteptam să-l văd pe Fyne ieşind. „I-am spus ieri tot ce aveam să-i spun, adăugai cu înţeles. Am spus-o de fapt amândurora. De asemenea am auzit tot ce aveau ei de spus”.

„Despre mine?” murmură ea.

„Da. Conversaţia a fost despre dumneavoastră”.

Mă întreb dacă v-au spus totul.

Dacă se întreba ea, nu puteam face altceva decât să mă întreb şi eu. Dar asta nu i-am mărturisit-o ei. Doar am zâmbit. Punctul principal era că trebuia spus tot căpitanului Anthony. Dar în privinţa asta eram foarte sigur

că buna lui soră va avea grijă s-o facă. Era ceva mai mult de dezvăluit – vreo altă nenorocire, altă decepţie, căreia să-i fi căzut victimă fata? Nu părea probabil. Nu era uşor nici chiar de imaginat. Ceea ce mă frapa cel mai mult era – cred c-ar trebui să-l numesc – calmul ei. S-ar fi putut pune întrebarea dacă ea înţelegea ceea ce făcuse. Oricine şi-ar fi putut-o pune. Chipul ei nu era atât de greu de descifrat pe cât era de inexpresiv; şi nu ştiam dacă trebuia s-o admir pentru asta sau s-o gonesc din gândurile mele ca pe o ţintă pasivă a unui nenoroc feroce.

Privind în urmă la acea ocazie, când am vorbit împreună prima dată pe drumul dinspre carieră, a trebuit să recunosc că ea prezenta unele puncte ale unei aparenţe problematice. Nu ştiu de ce, mi-l imaginam pe căpitanul Anthony ca pe genul de bărbat care nu e capabil să ia singur iniţiativa; poate că nu din indiferenţă – dar din acea caracteristică timiditate faţă de femei, timiditate care foarte adesea se găseşte alături de instincte cavalereşti, de o mare nevoie de afecţiune şi o mare stabilitate de sentimente. Asemenea bărbaţi sunt uşor de emoţionat. La cea mai mică încurajare ei se aprind, cu înflăcărarea şi neastâmpărul înfometării. Aceasta conta foarte mult în rapiditatea cu care se petrecuseră lucrurile. Nu! Cu toată inexperienţa ei, această fată n-ar fi putut găsi vreo mare dificultate în demersul ei de cucerire. Ea trebuie să-l fi început. Şi, totuşi, iat-o răbdătoare, aproape nemişcată, aproape demnă de milă, aşteptând afară, ca o cerşetoare, fără niciun drept la altceva decât la compasiune, la un ajutor promis.

Treceau mereu pe lângă noi diverşi trecători, singuri; câte doi sau trei; locţiitori ai acestei margini a oraşului, unde viaţa se scurge neînfrumuseţată de graţie şi splendori; treceau pe lângă noi în hainele lor ponosite, cu feţe slabe, rătăcite, îngrijorate sau ostenite, sau pur şi

simplu inexpresive, într-un curent mohorât şi fără zâmbete, făcut nu din vieţi, ci doar din simple existenţe neconsiderate, ale căror bucurii, lupte, gânduri, necazuri şi chiar speranţe, erau mizerabile, fără strălucire şi fără importanţă în lume. Şi când te gândeşti la realitatea lor pentru ei înşişi, ţi se strânge inima. Dar dintre toţi acei care treceau pe acolo, niciunul nu-mi părea pentru moment atât de patetic în răbdarea-i inconştientă ca fata din faţa mea; nimeni mai greu de înţeles. Poate pentru că mă gândeam la lucruri despre care nu puteam s-o întreb.

De fapt n-aveam nimic să ne spunem unul altuia; dar amândoi, străini cum de fapt eram unul pentru celălalt, discutaserăm cel mai intim şi final dintre subiecte, acel al morţii. Aceasta crease un fel de legătură între noi. Făcea tăcerile dintre noi grele şi stânjenitoare. Ar fi trebuit s-o las acolo, atunci; dar, cum cred că ţi-am mai spus, faptul de-a fi strigat-o ca s-o depărtez de marginea prăpastiei, părea să-mi fi angajat oarecum responsabilitatea şi pentru acest nou salt în necunoscut. Şi astfel aveam încă un subiect intim între noi, care să facă şi mai grele, şi mai jenante tăcerile noastre. Subiectul căsătoriei. Folosesc cuvântul, nu atât în sensul ceremoniei însăşi (de asta n-aveam nicio îndoială, căpitanul Anthony fiind un tip decent), sau ca instituţie socială în general, despre care nu aveam nicio opinie, ci ca relaţie omenească. Primele două puncte de vedere nu sunt deosebit de interesante. Ceremonia presupun că e adecuată; instituţia, aş spune că e folositoare, altfel n-ar fi durat. Dar legătura omenească astfel recunoscută, este ceva misterios atât ca origine, caracter, cât şi ca urmări. Din nefericire nu te poţi purta cu o fată tot atât de familiar cum ai face-o cu un tânăr. Cred că nici chiar o altă femeie n-ar putea. Ar lipsi încrederea. Nu există între femei acel fond, cel puţin condiţional, de loialitate pe care se bazează bărbaţii în relaţiile dintre ei.

Cred că orice femeie s-ar încrede mai curând într-un bărbat. Dificultatea într-un caz atât de delicat era cum să ne înţelegem.

Astfel că stăteam tăcuţi în odiosul tumult al acelei imense străzi înţesate de căruţe grele. Camioane mari transportau încărcături enorme, îngrămădite unele peste altele, înaintând ca nişte munţi ce s-ar fi legănat. S-ar fi zis că lumea întreagă n-ar fi existat decât pentru vânzări şi cumpărări, iar cei care n-aveau nimic de-a face cu marfa, n-aveau nicio importanţă.

„Probabil că sunteţi obosită, spusei. Se cerea să spui ceva, măcar pentru a te afirma împotriva acelui tumult obositor, plictisitor şi zdrobitor. Îşi ridică o clipă privirea. Nu, nu era obosită. Nu prea. Nu venise pe jos tot drumul Venise cu trenul până la staţia Whitechapel şi numai de acolo pe jos.

Făcând un lung şi urât pelerinaj; dar dacă din dragoste sau din necesitate, cine ar fi putut spune? Şi tocmai asta era ceea ce mi-ar fi plăcut să ştiu. Dar nu era o întrebare pe care s-o poţi pune de-a dreptul, şi nu puteam găsi nicio cale ocolită care să ducă la rezultatul dorit. Mă mai gândeam că s-ar fi putut ca nici ea să nu ştie nimic. Această tânără femeie, se gândise în mod evident, la moarte. Îşi făcuse chiar o concepţie despre ea. Dar în ce priveşte tovarăşa morţii, dragostea, eram sigur că nu reflectase niciodată asupra înţelesului ei.

Cu bărbatul acela din hotel, pe care nu-l cunoşteam, şi cu fata aceasta care stătea în faţa mea, pe stradă, simţeam că era vorba de un caz excepţional. El fugise din mediul lui; ea se afla în afara barierei. Un aspect al convenţionalismului, pe care cei care strigă împotriva lui îl trec cu vederea, este faptul că atitudinea convenţională face ca atât bucuriile cât şi suferinţele să fie suportate mai uşor, într-un fel cuviincios. Dar aceştia doi erau în afara

oricăror convenţii. Pentru ei n-ar fi existat niciun obstacol, asemenea primului bărbat şi primei femei din lume. Necazul era că nu-mi puteam imagina existând ceva comun între Flora de Barral şi fratele doamnei Fyne. Sau dacă vx ei, îmi puteam imagina *orice*, ceea ce practic ar reveni la acelaşi lucru. Bezna şi haosul sunt rude apropiate. Mi-ar fi plăcut s-o întreb pe fată ceva care ar fi dat imaginaţiei mele frâu liber. Dar cum aş fi putut merge atât de departe? Pot fi grosolan uneori dar nu sunt din fire impertinent. Mi-ar fi plăcut de exemplu s-o întreb: „Îţi dai seama ce-ai făcut cu dumneata?” O întrebare de felul ăsta. Oricum, era cazul ca unul din noi să spuie ceva. O întrebare trebuia rostită. Şi întrebarea care am pus-o a fost: „Aşadar ale să vă arate vaporul?” Ea păru bucuroasă că în fine am spus un cuvânt şi că îi dam ocazia şi vorbească şi ea.

„Da, mi-a făgăduit că mi-l arată în dimineaţa asta. Spuneaţi că nu-l cunoaşteţi pe căpitanul Anthony?”

„Nu, nu-l cunosc. Seamănă cu sora lui?”

Ea păru surprinsă şi murmură: „Soră? pe-un ton nedumerit, care mă uimi. A! Doamna Fyne”, exclamă revenindu-şi şi evitându-mi privirea în timp ce eu o cercetam cu cuviozitate.

Ce detaşare extraoxdinară! Şi, în tot acest timp, curentul acela de lume ponosită, grăbindu-se pe lângă noi, cu necontenitul şi tristul târşâit al picioarelor obosite, pe caldarâm. Lumina soarelui căzând pe funinginea de pe suprafaţa lucrurilor, pe sărăcia nuanţelor şi a formelor, părea de o calitate inferioară, lipsită de veselie; strălucirea ei se întuneca, devenea vagă. A trebuit să ridic vocea în zgomotul vibrant al străzii:

„Doar nu vreţi să spuneţi că aţi uitat de legătura lor de rudenie?” Ea strigă destul de prompt: „Nu m-am gândit”. Apoi, pe când mă întrebam la ce s-o fi gândit

atunci, continuă: „N-aţi văzut, nu-i aşa, scrisoarea mea către doamna Fyne?”

„Nu, n-am văzut-o”, strigai. Tocmai atunci zgomotul străzii era înnebunitor, un camion cu doi cai, încărcat cu vergele de fier nelegate, trecând încet pe aproape de noi. „Nu mi s-a acordat chiar atâta încredex e. Şi, amintindu-mi de aluzia doamnei Fyne că fata ar fi dezechilibrată, adăugai: „E o mărturisire sinceră, deschisă, ceea ce i-aţi scris?”

Ea nu-mi răspunse imediat şi, în timp ce aşteptam, mă gândeam că nimic nu te poate face să pari mai nebun decât o mărturisire şi că, dintre toate mărturisirile, cea scrisă e cea mai dăunătoax e. Nu face niciodată mărturisiri! Niciodată! Niciodată! O glumă făcută la timp nepotrivit este întotdeauna o sursă de amare regrete. Uneori poate ruina un om; nu pentru că e o glumă, dar pentru că e făcută când nu e momentul potrivit. Singurul lucru care o face suportabilă pentru un timp e curiozitatea. Zâmbeşti? A, dar aşa e, altfel oamenii ar fi trimişi la plimbare la a doua frază. Câte suflete înţelegătoare poţi găsi pe lume? Unul la zece, unu la sută – la mie – la zece mii? Ah! Ce păcăleală sunt aceste mărturisiri! Ce oribilă păcăleală! Cauţi simpatie şi tot ce obţii este cel mai trecător simţ de uşurare – dacă îl obţii. Căci o mărturisire, oricare ar fi ea, răscoleşte secretele adâncimi ale caracterului aceluia căi uia te spovedeşti. Adeseori, adâncimi de care el singur n-ax-e habar. Şi astfel, cei drepţi triumfă în secret, cei norocoşi se amuză, cei putei nici sunt dezgustaţi, cei slabi sunt sau tulburaţi sau iritaţi împotriva ta, după cât sunt de sinceri cu ei înşişi. Şi toţi, în sinea lor, te consideră ori nebun, ori neruşinat…

Rareori îl văzusem pe Marlow atât de vehement, atât de pesimist, atât de serios cinic. I-am tăiat scurt declamaţia, întrebându-l ce i-a răspuns Flora la întrebare.

A admis să-i mana fată mărturisirile ei către doamna Fyne, scrise pe opt pagini de scris mărunt – ceva de felul acesta?

Marlow clătină din cap.

— Nu, nu mi-a spus. Am primit tăcerea ei ca un fel de răspuns şi am remarcat că ar fi fost mai bine dacă ar fi anunţat simplul fapt doamnei Fyne, încă de acasă. „De ce n-aţi făcut aşa?" am întrebat-o de-a dreptul.

„Nu sunt o fată curajoasă, spuse ea. Mă privi şi adăugă cu înţeles: Şi dumneavoastră ştiţi. Şi ştiţi şi pentru ce".

Trebuie să remarc că părea să fi devenit foarte supusă de la prima noastră întâlnire, la carieră. Aproape o persoană diferită de fata sfidătoare, mânioasă şi disperată, cu buze tremurătoare şi priviri pline de antipatie.

7, Am crezut că era foarte cuminte din partea dumneavoastră să fugiţi de acei mai prăpăstios", îi spusei.

Ea îşi ridică privirea cu ceva din vechea expresie.

„Nu asta vreau să spun. Văd eu că veţi spune că mi-aţi salvat viaţa. Dar nici vorbă de aşa ceva. Totul a fost din cauza bestiei aceleia mici de câine. Nu! însăşi ideea de a mă sinucide a fost o laşitate. Asta am vrut să înţeleg când am spus că nu sunt o fată foarte curajoasă".

„O! am ripostat eu uşurat. Căţeluşul acela. Nu e de fapt un căţel rău". Dar ea îşi flutură genele şi continuă.

„Mă simţeam atât de nenorocită încât nu mă gândeam decât la mine. Asta era josnic. Şi de asemenea, crud. Şi afară de asta, nu renunţasem la acel lucru – pe atunci încă nu.

Marlow schimbă tonul.

— Nu ştiu prea mult despre psihologia autodistrugerii. E un fel de subiect care îţi oferă puţine ocazii de a-l studia de aproape. Odată am cunoscut un bărbat care a venit la mine într-o seară şi în timp ce fuma o ţigară, îmi mărturisi, iritat, că era în căutarea unui mod

uşor de a se retrage din viaţă. N-am studiat cazul său dar l-am zărit mai deunăzi la un meci de crichet cu câteva femei, amuzându-se foarte bine. Aceasta pare o atitudine destul de rezonabilă. Considerată ca un păcat, sinceritatea este un prilej de căinţă în faţa tronului unui Dumnezeu milostiv. Dar îmi închipui că religia Florei de Barral, de sub îngrijirea distinsei guvernante, nu putea fi nimic altceva decât o formalitate exterioară. Remuşcarea, în sensul de a te frământa de ruşine şi de inutile regrete, o înţeleg numai atunci când ai făcut un rău unui semen, de-al tău. Dar de ce ea, care exista pentru a suferi, ca să spun aşa, de ce ar fi trebuit să se lase chinuită de remuşcări, pentru că se gândise o dată să termine cu viaţa, care nu era nimic altceva decât un blestem; *aceasta* n-o pot înţelege. Credeam că era probabil vreo influenţă obscură a modului obişnuit de a vorbi, vreun sentiment moştenit sau tradiţional – o vagă idee că sinuciderea e o crimă legală, cuvinte ale vechilor moralişti şi predicatori, care rămân în atmosferă şi ajută să se formeze toate convenţiile morale autorizate. Da, m-au surprins remuşcările ei. Dar coborând privirea în mod neaşteptat, până când genele-i negre părură să se odihnească pe obrajii albi, prezenta un aspect perfect serios. Era atât de atrăgător gestul ei, încât nu mi-am putut opri un zâmbet. Ca Flora de Barral, în vreun aspect al ei, să aibă vreodată puterea de a aduce pe buzele cuiva un zâmbet, era ultimul lucru pe care l-aş fi crezut. După o scurtă ezitare, continuă: „Într-o zi am pornit-o într-acolo, înspre locul acela!” Iată ce înseamnă influenţa unui simplu joc ah fizionomiei! Dacă îţi aminteşti despre ce vorbeam, cu greu ai putea crede că m-am surprins zâmbind acestei modeste fetiţe. Trebuie să spun de asemenea că am simţit mai multă prietenie pentru ea în clipa aceea decât oricând înainte.

„A, da? V-aţi hotărât din nou să săriţi? Sunteţi o

tânără persoană hotărâtă. Ei, şi ce s-a mai întâmplat de data asta?”

O schimbare aproape imperceptibilă în înfăţişarea ei, o uşoară înclinare a capului poate – o nimica toată – o făcu să arate mai sfioasă decât oricând.

„Am părăsit casă, începu ea puţin ram grăbită. Mergeam pe drum, ştiţi, pe drumul acela. Mă hotărâsem să nu mă mai întorc înapoi de data asta”.

N-am să neg că asemenea cuvinte, rostite de sub borurile pălăriei, (ei da, bineînţeles, avea capul plecat – şi-l aplecase) mă făcură să mă cutremur pentru că, în adevăr, n-am pus niciun moment la îndoială sinceritatea ei. Nu putea fi o disperare simultană.

„Da, am şoptit eu, mergeaţi pe drum”.

„Când… Din nou şovăi, cu acea inocentă timiditate cu care fuge lumea de sfârşiturile tragice, apoi continuă: … când dintr-odată căpitanul Anthony apăru de după o barieră de pe câmp”.

Tuşind, ascunsei un început de râs nepotrivit şi mă simţii ruşinat de mine însumi. Ochii ei, ridicaţi pentru moment, păreau plini de nevinovată suferinţă şi de inexprimată ameninţare în adâncul pupilelor dilatate din mijlocul albastrului închis. Era – cum să spun? – era un efect de noapte, când se pare că vezi forme vagi şi nu ştii ce realitate să le acorzi. Apoi îşi aplecă din nou genele, zăvorând tot ce era taină în acea situaţie, afară de amintirea privirii ca o noapte în lumina soarelui, expresiv. De liniştită în brutala agitaţie a străzii.

„Aşadar căpitanul Anthony a venit lângă dumneavoastră, nu?”

„A deschis bariera şi a ieşit în drum. A venit lângă mine şi şi-a continuat drumul cu mine. Era cu pipa în mână. M-a întrebat: „Mergeţi departe în dimineaţa asta?”

Cuvintele acestea (eu îi urmăream faţa palidă în timp

ce vorbea) mi-au dat un uşor fior. Ea a rămas gravă, aproape solemnă. Apoi am remarcat:

„Dar înainte de asta desigur că aţi mai stat de vorbă împreună?”

„Nu mai mult de douăzeci de cuvinte în totul, de când venise, declară ea fără emfază. În ziua aceea îmi spusese „bună dimineaţa” când ne întâlnirăm la micul dejun, cu două ore mai înainte. I-am spus şi eu bună dimineaţa şi nu l-am mai văzut după aceea decât când a apărut în drum”.

În sinea mea m-am gândit că asta n-a fost întâmplător. Desigur c-o observase. Eram sigur, de asemenea, că nu o întrebase nimic pe doamna Fyne.

„Nu m-am uitat la el, spuse Flora de Barral. Încetasem de a mă mai uita la oameni. El îmi spuse „Sora mea nu prea are timp pentru noi. Am face mai bine să ne ţinem unul altuia companie. Am citit toa. Te cărţile din casă”. Eu mergeam înainte. El nu m-a lăsat singură. Mă gândeam că aşa ar fi trebuit să facă. Dar n-a făcut aşa. Părea să nu observe că nu doresc să vorbesc cu el”.

Acum era perfect liniştită. O umbreluţă modestă îi atârna de-a lungul rochiei, din mâinile împreunate. Eu eram tot numai urechi. Nu se întâmplă în fiecare zi să culegi o asemenea poveste de pe buzele unei fete. Nesuferitul zgomot al străzii crescând la un moment dat, acoperi câteva din cuvintele ce urmară. Eram furios. Următorul cuvânt ce-l auzii fu „enervată”.

„Vă enerva faptul că mergea alături de dumneavoastră?”

„Da, chiar aşa”, continuă ea cu ochii plecaţi. Era ceva cam comic în tonul şi atitudinea ei, în timp ce eu îmi imaginam o biată fată cu faţa albă mergând spre moarte alături de un bărbat inconştient de acest lucru. Inconştient? Nu ştiu. Mai întâi de toate eram sigur că nu era o întâlnire întâmplătoare. Ceva se întâmplase mai

înainte. Să fi fost el bărbatul pentru *un coup de foudre*, lovitura de trăsnet a iubirii? Nu cred. Acest fel de susceptibilitate e, din fericire, rar. O lume plină cu amanţi de tipul Romeo şi Julieta ar sfârşi curând în barbarie şi mizerie. Dar e un fapt că, în fiecare bărbat (nu şi în fiecare femeie), există un amant, un iubit care e scos la iveală, cu tot potenţialul lui, adesea de cauze cât se poate de mici şi de neînsemnate – dacă vin în momentul psihologic: zărirea unei feţe dintr-un anumit unghi, o atitudine de-o clipă, linia unui obraz la care poate că adesea te-ai uitat înainte dar atunci, în clipa aceea, e plin de uimitoare semnificaţie. Acestea desigur sunt mari mistere. Semne magice.

În cazul de faţă nu ştiu în ce a constat semnul. Probabil c-a fost paloarea ei (nu era un alb bolnăvicios, nici alb ca hârtia), acel obraz alb, cu ochi ca nişte albastre licăriri de foc şi buze roşii ca nişte cărbuni aprinşi. Într-o anumită lumină, într-o anumită înclinare a capului, sugera o tragică tristeţe. Sau poate să fi fost părul ei ondulat, sau poate chiar acea bărbie ascuţită, puţin avansată, mânioasă şi nu deosebit de distinsă, care distrugea misterioasa răceală a prezenţei ei fragile. Dar, oricum, la un moment dat, Anthony trebuie să fi *văzut* fata. Şi atunci acel ceva i s-a întâmplat. Poate că nimic altceva decât gândul că ea era o „posibilă femeie”.

Urmaşe pânda! Caracterul ei hotărât mă face să cred că a fost isprava bărbiei; acea trăsătură fatală care avantajează aşa de mult pe unele femei. Pentru că bărbaţii, mă refer la cei cu adevărat masculini, acei ale căror generaţii au elaborat o femeie ideală, sunt adesea foarte timizi. Cine n-ar fi, în faţa idealului? Doar sentimentalul uşuratic care n-a reuşit să fie nimic e întreprinzător, numai fiindcă e uşor să fii întreprinzător când n-ai de gând să-ţi pui credinţa la încercare.

Mă rog, orice ar fi fost ceea ce l-a încurajat, căpitanul

Anthony se ţinu de Flora de Barral într-un mod care, pentru un om timid, ar putea fi numit eroic, dacă n-ar fi fost aşa de simplu. Fie politică, diplomaţie, simplitate, sau doar inspiraţie, el continua să vorbească, oarecum intenţionat, cu foarte puţine pauze. Apoi. Deodată, ca şi când şi-ar fi revenit:

„Asta e nostim. Nu m-am gândit că te-ar putea stingheri tovărăşia mea necerută. Dar de ce nu spui ceva?” Am întrebat-o pe domnişoara de Barral ce a răspuns la aceasta.

„N-am răspuns nimic, spuse ea. Cu vocea aceea joasă, neemotivă, care părea să fie vocea ei pentru confidenţe delicate. Am mers mai departe. El nu părea să se fi supărat. Am ajuns la piciorul carierei, unde poteca începe să urce pe după locul unde şedeaţi dumneavoastră în ziua aceea, la marginea drumului. Începeam să mă întreb ce trebuie să fac. După ce am ajuns în vârf, căpitanul Anthony spuse că nu se mai plimbase cu o fată de ani şi ani – aproape de când fusese băiat tânăr. Ajunsesem în punctul de unde trebuia să coteac şi s-o iau peste câmp. Mă gândeam s-o iau la fugă. Dar m-ar fi prins din urmă. Sunt sigură că m-ar fi prins şi, bineînţeles, că nu m-ar fi lăsat. Şi n-aş fi putut scăpa de el”.

„De ce nu i-aţi spus să vă lase singură?” am întrebat-o, cu curiozitate.

„Nu m-ar fi ascultat, continuă ea netulburată. Şi atunci, ce-aş fi putut face? Nu puteam să încep să mă cert cu el, nu? N-aveam destulă energie ca să mă înfurii. M-am simţit dintr-odată foarte obosită. Mergeam pe drum poticnindu-mă. Căpitanul Anthony îmi povesti că familia, rude de-ale mamei lui, pe care le cunoştea la Liverpool se risipiseră şi de atunci nu-şi mai făcuse niciodată prieteni. Fiecare s-a dus în drumul lui. Fetele s-au măritat toate. Erau fete drăguţe şi foarte prietenoase cu el pe când era

doar ceva mai mult decât un puşti. Repetă: „Foarte drăguţe fete, vesele şi inteligente”. M-am aşezat pe o bancă de lângă un gard viu şi am început să plâng. „Trebuie să-l fi mirat teribil”, observai eu.

Anthony, se pare, rămase în drum privind la ea. Nu se oferi să se apropie, nici nu făcu vreo mişcare sau vreun gest, îmi povesti Flora. Ea îl putea vedea printre lacrimi, estompat, redus la o umbră în mijlocul drumului, apoi devenind din nou distinct, dar tot absolut nemişcat, ca pierdut în gânduri, în faţa unui fenomen care cerea cea mai mare atenţie.

Flora află mai târziu că el nu văzuse niciodată o femeie plângând; cel puţin nu în felul acesta. Era impresionat şi plin de interes faţă de efectul plin de mister. Ea îşi dădea seama că e privită, dar nu era în stare să se oprească din plâns. De fapt nu era în stare de niciun efort. Deodată, el avansă cu câţiva paşi, se aplecă, îi luă mâinile pe care şi le ţinea în poală şi o ridică în picioare. Se trezi stând aproape de el aproape înainte de a realiza că o ridicase. Câţiva oameni veneau pe drum şi căpitanul Anthony îi şopti: „Cred că nu vrei să fii văzută astfel. Ce-ai zice să trecem peste bariera aceea? Am putea să ne înapoiem peste câmp”.

Îşi smuci mâinile din strânsoarea lui (se pare că el uitase să le dea drumul), se depărtă de el şi sări peste barieră. Era un câmp mare, presărat cu oi albe. O cărare bătătorită îl traversa în diagonală. După ce făcu mai bine de jumătate de drum, ea îşi întoarse pentru prima dată capul. Păstrând oarecare distanţă, căpitanul Anthony o urma cu mult interes. Interes sau ardoare. În orice caz, cu o expresie pe faţa lui care o înfricoşă pe fată. Dar nu de ajuns ca s-o facă să fugă. Şi, în adevăr –, ar fi trebuit să fie ceva nemaipomenit de îngrozitor ca să sperii o fată aşa tare încât s-o pui pe fugă, când ea ajunsese la capătul

curajului de a trăi.

Ca îndemnat de privirea ei peste umăr, căpitanul Anthony se apropie şi, acum că era lângă ea, îi simţea vecinătatea intim ca o atingere. Încercă să nesocotească acea senzaţie. Dar nu mai era mânioasă pe el. Nu merita să-şi piardă timpul. Era recunoscătoare că avea atâta minte ca să n-o întrebe de ce plânsese. Bineînţeles, n-o întreba pentru că nu se sinchisea. Nimeni pe lume nu se sinchisea de ea. Nici acei care se prefăceau că ţin la ea, nici acei care nu se prefăceau. Îi prefera pe cei din urmă.

Căpitanul Anthony deschise bariera unui alt câmp; când trecură, el ţinu pasul cu ea astfel că se aflau aproape cot la cot. Vocea lui îi suna acum plăcut la ureche. Stând într-un loc atât de plictisitor, era de ajuns ca să te apuce stenahoriile. Sora lui mâzgălea hârtii toată ziua. Nu era deloc amabil din partea ei. Vorbea de nepoatele lui ca de nişte maimuţe rele şi egoiste, lipsite de afecţiune şi de maniere. Vorbi apoi de vaporul său, scos acum din acţiune pentru o lună şi demontat pentru reparaţii. Partea proastă era că, sosind la Londra, văzuse că nu mai putea căpăta apartamentul cu care era obişnuit, unde se simţea atât de la largul lui, pe cât se putea simţi un marinar oriunde pe uscat.

În efortul lui de a o îmblânzi vorbindu-i, şi de a ţine în şah misterioasa, profunda atracţie pe care o simţea faţă de această delicată fiinţă făcută din carne şi oase, cu obraji palizi, cu gene negre şi ochi scăldaţi în lacrimi, el continuă să vorbească despre sine ca despre un înverşunat duşman al vieţii pe uscat – o adevărată teroare pentru un om simplu, când cu Mofturile şi regulile ei convenţionale, când cu ceremonii şi afectări. Ura toate astea. Nu se potriveau cu el. Nu există linişte şi pace şi seninătate decât pe mare.

Acestea îl înfăţişau pe căpitanul Anthony ca pe un sihastru retras dintr-o viaţă ticăloasă. Pentru mine era

amuzant de neașteptat și nimic mai mult. Dar trebuie să fi mișcat adânc tânărul suflet atât de zdrobit al fetei. Evitând încă apropierea de el, sfârși prin a-l asculta cu aviditate. Murmurul vocii lui profunde o liniștea. Și deodată îi trecu prin gând că și în mormânt putea fi pace și tihnă.

Îl auzi spunând: „Iată, de exemplu, sora mea. Nu e în niciun caz o femeie rea. M-a chemat aici pentru că așa se cuvine, presupun, dar n-are nevoie de mine. Iată lumea voastră de pe uscat. Înțeleg foarte bine pe cineva care plânge. Aș fi plecat de aici, numai că, drept să spun, n-am niciun prieten la care să mă duc. Și adaugă brusc: „Dar dumneata?”

Ea făcu un ușor semn negativ. El trebuie s-o fi observat, făcându-și o socoteală. După câtva timp spuse simplu: „Când am sosit aici, la început am crezut că ești guvernanta fetițelor. Sora mea nu mi-a spus niciun cuvânt despre dumneata”.

Atunci Flora vorbi pentru prima dată.

„Doamna Fyne este cea mai bună prietenă a mea”. „Tot astfel și a mea”, spuse el fără cea mai mică ironie sau amărăciune, dar adăugă cu convingere: „Asta arată cum e viața de pe uscat. E mai bine să fii în afara ei”.

4— Pe când se apropiau de casă el spuse, ca și când lunga lor plimbare n-ar fi intervenit: „În orice caz n-am s-o întreb nimic despre dumneata”.

Se opri scurt, iar ea merse singură mai departe. Ultimele lui cuvinte o impresionaseră. Tot ce spusese părea să aibă oarecum un anume înțeles, sub evidenta formă de conversație. Până când a intrat, până la ușa casei, a simțit privirea lui ațintită asupra ei.

Se făcuse simțit. Fata asta, cu mâinile ei subțiri, înota în valurile urâte ale vieții, fără nicio ocazie pentru ea de a prirde rădăcini când, dintr-odată, a fost făcută să simtă că se mai găsea cineva lângă ea, în apele urâte. Un eveniment

moral cât se poate de important pentru ea, fie că îşi dădea seama de el sau nu. Se întâlniră din nou la ora unu, la masă. Sunt înclinat să cred că, fiind o fată sănătoasă, sub fragila ei aparenţă, şi cum atât plimbarea pe jos cât şi plânsul uşurător (sunt mai multe feluri de plâns) fac poftă de mâncare, sunt înclinat să cred că a mâncat bine. Dar căpitanul Anthony n-avea poftă de mâncare. Sora lui comentă acest lucru într-un fel scurt, practic, iar cea mai mare dintre drăguţele nepoate spuse ironic:

„Ai mers prea mult în dimineaţa asta, unchiule Roderick". Blajinul unchi Roderick se întoarse spre ea cu un „De unde ştii dumneata, domnişoară?" atât de încărcat de reprimată înverşunare, încât tuturor celor din jurul mesei li se tăie respiraţia şi rămaseră tăcuţi tot restul prânzului. Pe Flora părea că nici n-o vede. Nu cred că din prudenţă sau din vreun motiv calculat. Cred că era atât de plin de înfăţişarea ei, încât nu dorea să privească în direcţia ei când erau alţi oameni care să-i stânjenească imaginaţia.

Înţelegi că eu îţi dau aici o relatare tăiată în bucăţi separate. A doua zi, Flora îl văzu rezemat de bariera de pe câmp. Când mi-a spus asta, bineînţeles că n-am întrebat-o cum de se afla ea acolo. Probabil că nu mi-ar fi putut spune cum de era acolo. Dificultatea, aici, este să poţi avea în vedere condiţiile existenţei ei de atunci, o combinaţie de tristeţe şi silă.

Marinarul sihastru, dar nu chiar mizantrop, sta aplecat peste pârleaz, prost dispus. Când o văzu pe neliniştita

Flora, cu faţa ei albă, mergând pe drum ca un suflet rătăcit, îşi puse pipa în buzunar şi strigă: „Bună dimineaţa, domnişoară Smith!" pe un ton de extraordinară fericire. Ea, cu un picior în viaţă şi cu celălalt într-un coşmar, era totodată inertă şi instabilă, foarte mult sub influenţa

impulsurilor neaşteptate. Se abătu din drum şi veni de-a dreptul spre pârleaz şi, uitându-se drept în ochii căpitanului, îi spuse: „Eu nu sunt domnişoara Smith. Ăsta nu e numele meu, să nu mă numeşti astfel”.

Tremura ca şi când ar fi fost cuprinsă de mânie. Ochii ei nu exprimau nimic; el deschise bariera în tăcere, o cuprinse pe fată de braţ ca s-o ajute să treacă, apoi închise din nou bariera cu o lovitură de picior.

„Nu e numele dumitale? N-are importanţă. Numele dumitale e ultimul lucru care mă preocupă”. O conducea ferm dincolo de barieră, deşi ea rezista întrucâtva. În ochii lui era un fel de bucurie care o înspăimânta. „Nu eşti o prinţesă deghizată, spuse el eu un râs neaşteptat, pe care ea îl găsi înspăimântător. Asta e tot ce vreau să ştiu. Mai bine înţelegeai că nu sunt orb şi niciun nătărău. E limpede chiar şi pentru un nătărău să vadă că lucrurile au mers prost pentru dumneata. Eşti în bătaia vântului şi te frământi de griji”.

Ceea ce i se părea ei mai îngrozitor era lumina plină de fericire din ochii lui, zâmbetul rapace care îi apărea şi-i dispărea de pe buze, ca şi când ar fi fost bucuros de nefericirea ei. Dar nefericirea ei era pentru el prilejul fericit şi el se bucura, în timp ce mila cea mai duioasă părea să-i străbată toată fiinţa. Îi atrase atenţia că ea doar ştie cine e el. E fratele doamnei Fyne. Şi, deci, dacă sora lui e cea mai bună prietenă a ei, atunci, ce naiba, e vremea ca cineva s-o însoţească şi să aibă grijă de ea puţin.

Flora încercase mai mult decât o dată să se elibereze, dar de fiecare dată el întărea strânsoarea braţului şi chiar îl scutura puţin, fără să înceteze de a vorbi. Apropierea obrazului lui o intimida. Parcă se străduia să privească prin ea. Era vizibil că lumea se purtase urât cu ea. Şi chiar când vorbea cu indignare, chiar semnele şi urmele acestui tratament rău, de care era sigur, păreau să mărească

inexplicabila atracţie pe care o simţea pentru persoana ei. Cred că nu era numai milă. Ci ceva mai spontan. Pervers şi captivant. Ceva care-i dădea impresia că numai de-ar putea pune mâna pe ea, nicio femeie nu i-ar aparţine atât de complet ca femeia asta.

„Oricare ar fi necazurile dumitale, sunt omul care te pot scăpa de de asta dacă nu ţi-e frică. Mi-ai spus că n-ai prieteni. Nici eu n-am. Pe cât îmi amintesc, nimeni, niciodată nu s-a sinchisit de mine. Poate că dumneata te-ai putea sinchişi. Da, trăiesc pe mare. Dar de cine ar trebui să te desparţi? De nimeni. Nu eşti legată de nimeni".

Atunci Flora se smulse de lângă el şi o luă la fugă. N-o urmări. Înaltele garduri vii, înfiorate de vânt, norii minaţi pe cer şi însuşi cerul se roteau în jurul ei în mase de verde, de alb, de albastru, ca şi când lumea s-ar fi prăbuşit în tăcere într-un vârtej, iar piciorul ei, la primul pas, trebuia să nimerească în vid. Ajunse cu bine la barieră, trecu peste ea şi, odată ajunsă în drum, descoperi că n-avea curajul să privească înapoi. Restul zilei aceleia îl petrecu împreună cu fetele Fyne care îi dădură a înţelege că era o persoană leneşă şi nerentabilă. Mult timp după ceai, când era aproape întuneric, căpitanul Anthony (fiul poetului) apăru brusc dinaintea ei, în grădiniţa din faţa casei. Pentru moment erau singuri. Vântul se liniştise. În aerul calm al serii se puteau auzi vocile doamnei Fyne şi ale fetelor, care se plimbau fără nicio ţintă pe drum. El îi spuse sever:

„Ai înţeles?"

Ea îl privi tăcută.

„Că te iubesc", termină el.

Ea clătină foarte uşor capul.

„Nu mă crezi?" întrebă el, cu o voce joasă, înfuriată.

„Nimeni nu m-ar putea iubi. Răspunse ea pe un ton foarte liniştit. Nimeni n-ar putea".

El amuţi pentru câtva timp, mirat peste măsură, cum

ar fi trebuit să fie. Nu-şi credea urechilor. Era ofensat.

„Ei. Ce? Nu pot să te iubesc? Ce ştii tu în privinţa asta? E treaba mea. Nu? îndrăzneşti să spui *asta* unui om care tocmai ţi-a mărturisit? Trebuie să fii nebună!”

„Foarte aproape”, spuse ea cu un accent de sinceritate înăbuşită şi chiar uşurată pentru că fusese în stare să spuie ceva care simţea că e adevărat. În ultimele zile se simţise de mai multe ori aproape de nebunie, care nu *e* decât o intolerabilă luciditate a aprehensiunii.

Vocile limpezi ale doamnei Fyne şi ale fetelor se apropiau, sunând nenatural în pacea pământului încărcat de pasiune. El începu furtunos şi grăbit:

„Prostii! Nimeni n-ar putea… În adevăr! Poftim! Am să-ţi arăt că cineva poate. Eu pot. Nimeni… Scoase un şuierat dispreţuitor. Mai degrabă tu nu poţi. Ţi s-a făcut ceva. Ceva ţi-a zdrobit curajul. Nu poţi înfrunta un bărbat, asta este. Ce te-a făcut astfel? De unde vii? Canaliile – oricine ar fi, bărbaţi sau femei, par să-ţi fi furat până şi numele. Spui că nu eşti domnişoara Smith. Atunci cine eşti?”

Flora nu răspunse. El murmură: „Nu că mi-ar păsa”; apoi tăcu, pentru că pălăvrăgeala prostească a fetelor Fyne se putea auzi chiar la poartă. Dar încă nu se duceau la culcare, trecură mai departe. El aşteptă puţin, tăcut şi nemişcat, apoi bătu din picior şi îşi pierdu controlul de sine. Strigă la ea într-o izbucnire sălbatică. O ameninţa şi îi dădea tot felul de denumiri. Ea nu era străină de insulte, după cum ştim, dar aceasta părea să fie un fel de ferocitate deosebită, ceva nou pentru ea. Începu să tremure. Mai teribil era că nu putea descoperi natura acestor îngrozitoare ameninţări şi denumiri. Niciun cuvânt. Totuşi nu era înspăimântătoarea suferinţă a celorlalte experienţe ale ei, cu scene de furie. Făcu un efort puternic, deşi genunchii i se ciocneau unul de altul şi, cu o voce sfârşită,

ceru s-o lase să intre în casă. „Nu mă opri. Nu e de niciun folos, nu e de niciun folos”, repeta ea slab, simţind cum o încăpăţânare invincibilă se ridica în ea, deşi fără mânie, împotriva înfuriatului bărbat.

El deveni coerent dintr-odată şi, fără să ridice vocea, dar perfect audibil:

1881

„De niciun folos! De niciun folos! îndrăzneşti să stai aici şi să-mi spui mie una ca asta, – bucăţică de faţă albă, tu, rotocol de ceaţă, tu stafie mică a întregii dureri din lume. Îndrăzneşti! Nu m-am uitat la tine? Eşti toată numai ochi. Ce anume îţi face faţa mereu atât de albă, de parcă ai fi văzut ceva… Nu spune nimic. Mie îmi place… De niciun folos! Şi chiar îţi închipui că eu pot să plec acum pe mare pentru un an sau mai mult, undeva, în cealaltă parte a lumii şi să te las aici? Pentru ce? Ai dispărea… puţintică cum eşti, vreun vânt aspru te-ar mătura cu totul. N-ai niciun temei pentru care să te simţi legată de pământ. Atunci încredinţează-mi-te mie

— Mării – care e adâncă cum sunt ochii tăi”.

Ea spuse „Imposibil”. El rămase tăcut câtva timp, apoi întrebă pe un ton complet schimbat, un ton plin de o posomorâtă curiozitate.

„Nu mă poţi suferi dar. Asta e?”

„Nu, spuse ea, de asemenea mai liniştită. Nu e vorba deloc de dumneata”.

Vocile prosteşti ale fetelor Fyne se auzeau pe câmpia întunecată, strigându-se una pe alta cu glasuri subţiri şi limpezi. El şopti: „Ai putea încerca. Afară doar dacă nu te gândeşti la altcineva”.

„Ba da. Mă gândesc la altcineva, la cineva care nu are pe nimeni care să se gândească la el, decât pe mine”.

Silueta sa neclară se dădu în lături din calea ei şi, brusc, se sprijini de un stâlp al terasei. Şi pe când ea

rămase liniştită, surprinsă de acea mişcare şovăielnică, el rosti pe un ton cu totul străin ei:

„Du-te dar! Dispari din ochii mei – ai spus că nimeni nu te poate iubi”.

Trecea pe lângă el când deodată îi păru atât de nenorocit, încât avu imspiraţia să spuie: „Nimeni nu m-a iubit niciodată – nu în felul acela – dacă asta e ceva ce vrei să spui. Şi nimeni nu m-ar putea iubi”.

El se desprinse brusc de stâlp, iar ea nu se retrase; dar doamna Fyne şi fetele ajunseseră la poartă.

Tot ce înţelese el era că nu se terminase încă totul. Nu era timp de pierdut. Doamna Fyne şi fetele erau la poartă. Şopti: „Aşteaptă” eu atâta autoritate (doar era fiul lui Carleon Anthony, domesticul autocrat) încât o opri un moment destul de lung ca să-l audă spunând că nu-l putea lăsa astfel, să se frământe toată noaptea cu prostiile ei. Trebuia să se strecoare din nou în grădină mai târziu, cât de curând putea, fără să fie auzită. El va fi acolo şi o va aştepta până… până în zorii zilei. Doar nu-şi închipuie că ar putea să mai doarmă, nu? Şi să facă bine să vie, ori… se întrerupse cu o ameninţare neterminată.

Fata dispăru în casa neluminată chiar când doamna Fyne urca scările terasei. Nervoasă, ţinându-şi respiraţia în întunecimea holului, o auzi pe cea mai bună prietenă spunând: „Trebuia să fi venit cu noi, Roderick”. Apoi: „N-ai văzut-o pe undeva pe domnişoara Smith?”

Flora se înfioră, aşteptându-se ca Anthony să izbucnească în trădătoare imprecaţii pe capul domnişoarei Smith, care să dea loc la o explicaţie dureroasă şi umilitoare. Şi-l închipuia plin de misterioasa lui ferocitate. Spre marea ei surprindere, vocea lui Anthony sună foarte obişnuit, poate cu o slabă nuanţă de zâmbet: „Domnişoara Smith! Nu, n-am văzut nicio domnişoară Smith”.

Doamna Fyne păru satisfăcută şi nu prea interesată

de altfel.

Flora, uşurată, se duse direct în camera ei, sus, şi, închizând uşa încetişor, căzu pe un scaun. Era obişnuită cu reproşuri, cu injurii, cu tot felul de răutăţi – adevărate lovituri fizice asupra ei. De altfel, inexplicabile mânii tăiaseră şi ciopârţiseră şi călcaseră în picioare fără milă tinereţea ei, şi, se pare, în special, pentru că era fiica financiarului de Barral, şi de asemenea condamnată la o degradantă soartă de sărăcie din cauza acţiunii unor oameni trădători, care întorseseră tatălui ei spatele, atunci când s-a aflat în nevoie. Şi se gândea cu afecţiunea cea mai duioasă la acea siluetă dreaptă, îmbrăcată într-o redingotă lungă, omul cu voce blajină, dar care avea puţine de spus fiicei lui. I se părea că simte mâna lui închisă peste a ei. În vizitele lui scurte la Brighton se plimba întotdeauna mână-n mână cu ea. Lumea se uita pe furiş la ei; orchestra cânta şi era marea – veselia albastră a mării. Erau fericiţi împreună… Dar totul se terminase!

1911

I imii

O imensă suferinţă pentru prezent îi chinuia sufletul şi aproape că plângea. Chinul a ceea ce era înaintea ei care îşi consumase curajul pe încetul, în cursul unor ani odioşi, stârni un acces de panică, acel fel de panică impetuoasă, care o mânase deja de două ori în vârful carierei râpoase. Sări de pe scaun spunându-şi „De ce nu acum? Imediat! Da. Am s-o fac acum, pe întuneric!” însăşi oroarea faptului părea să-i întărească hotărârea.

Coborî seara încetişor şi numai când fu pe punctul să deschidă uşa şi fiindcă descoperi că era descuiată, îşi aminti de ameninţarea căpitanului Anthony că va sta în grădină toată noaptea. Ezită. Nu înţelegea dar toanele omului acela. Era violent. Dar ea depăşise punctul în care lucrurile aveau vreo importanţă. Ce va gândi despre

venirea ei jos, la el? Dar nici asta n-avea importanţă. Nu putea s-o dispreţuiască mai mult decât se dispreţuia ea singură. Trebuie să fi fost zăpăcită de tot, pentru că îi trecu prin cap că, dacă el, înfuriindu-se foarte tare din cauza dezamăgirii şi pierzându-se cu firea, ar strangula-o, ar fi o cale tot atât de bună ca oricare alta de a termina cu viaţa.

„V-a trecut prin cap aşa ceva?” exclamai eu mirat.

Cu ochi aplecaţi şi vorbind cu o precizie aproape minuţioasă (chiar buzele ei, buzele ei roşii, păreau să se mişte exact atât cât să poată fi auzite, nu mai mult) spuse că da, îi trecuse asta prin minte. Un asemenea gând te face să te cutremuri pentru misterioasele căi prin care fetele îşi dobândesc cunoştinţele. Pentru că acesta era un gând destul de sălbatic, admit, dar care putea veni numai din adâncurile acelui fel de experienţă pe care ea n-o avusese şi mergea cu mult peste concepţia posibilă a unei tinere fete despre cele mai puternice şi mai tăinuite emoţii omeneşti.

„El era acolo, desigur?”

„Da, era acolo”. Îl văzuse pe cărare, imediat ce ieşise pe terasă. Era foarte liniştit. S-ar fi zis că stătea acolo, cu ochii spre uşă, de ore întregi.

Zguduit de schimbătoarele dispoziţii ale pasiunii şi tandreţii, trebuie să fi fost gata pentru orice purtare nesăbuită. Cunoscând profunda linişte pe care o aduc nopţile în acel colţ de sat. Mi-i puteam imagina pe amândoi, ea având impresia că sunt singurii doi oameni din întreaga lume. Un şir de câţiva ulmi, chiar peste drum de casă, făcea noaptea să pară şi mai întunecoasă în grădină. Atât doar că cei doi puteau să-şi dea seama fiecare de prezenţa celuilalt.

„Ei, spuneţi, eraţi tare înspăimântată?” am întrebat-o.

Ea mă făcu să aştept puţin înainte de a răspunde, ridicându-şi privirea: „Era blândeţea în persoană1.

Observai atunci trei dezgustătoare haimanale, băuţi, palizi şi murdari, care se aşezaseră în rând, nu departe de noi, în faţa hotelului. Se holbau la spatele Florei de Barral, cu o fixitate întunecată, oarbă.

„Să ne mutăm puţin mai departe”, propusei.

Ea se întoarse imediat şi făcurăm câţiva paşi; nu prea departe pentru a nu pierde din raza vizuală poarta hotelului, dar pe-aproape. Ţineam ochii exact asupra uşii. La urma urmei, nu şedeam de prea mult timp cu fata. Dacă ai putea separa cuvintele schimbate cu ea de comentariile mele, ai vedea că n-au fost prea multe, incluzând tot ceea ce, atât de neaşteptat, mi-a spus în legătură cu povestea ei. Nu, nu prea multe. Şi acum se părea că nu va mai fi nimic. Nu! Nu mă puteam aştepta la mai mult. Mărturisirea fusese de ajuns de minunată în felul ei, atât de departe cât a mers şi, poate că n-ar fi fost de aşteptat de la nicio altă fată de sub soare. Şi mă simţeam puţin cam ruşinat. Originea intimităţii noastre fusese înspăimântătoare. Era ca şi cum, ascultând-o, aş fi profitat pentru a vedea bietul ei suflet dezorientat şi speriat, complet descoperit. Dar eram şi curios; sau, ea să fiu drept cu mine însumi, fără falsă modestie, – eram nerăbdător; nerăbdător de a afla ceva mai mult.

Mă simţeam ca un răufăcător totuşi când am spus:

„Aşadar v-aţi răzgândit în privinţa a ceea ce vă propuseseră să faceţi”.

„Da, m-am răzgândit”, spuse ea încet, înainte de a-şi ridica privirea. Când a făcut asta, a fost de-un efect extraordinar. Era ca şi cum aş fi întrezărit un colţ de cer albastru, o întindere de ape. Şi, pentru o clipă am înţeles dorinţa acelui om, pentru care marea şi cerul solitarei lui vieţi deveniseră dintr-odată incomplete fără acea privire ce

părea să aparţină şi cerului şi mării. Nu degeaba era el fiul unui poet. Am privit în ochii aceia trufaşi în timp ce fata continua, să vorbească, schimbând modesta ei aparenţă şi tonul precis într-o foarte serioasă expresie. Într-adevăr femeile sunt schimbătoare.

„Dar aş vrea să înţelegeţi domnule… trebui să se gândească la numele meu – domnule Marlow, că am scris doamnei Fyne că n-am fost… că n-am făcut nimic ca să-i determin pe căpitanul Anthony să se poarte cu mine aşa cum s-a purtat. N-am făcut. N-am făcut. Nu e fapta mea. Nu e vina mea – dacă vrea să privească lucrurile în felul acesta. Dar ea, cu ideile ei, ar trebui să înţeleagă că nu puteam… nu puteam. Ştiu că acum mă urăşte. Cred că nu m-a simpatizat niciodată. Cred că nimeni niciodată nu m-a plăcut. Mi s-a spus o dată că nimeni n-ar putea să mă placă; şi cred că e adevărat. În orice caz nu pot să uit aceste cuvinte.

Îngrozitoarea ei experienţă cu guvernanta îi strecurase în suflet o permanentă îndoială, o bănuială de nedezrădăcinat în privinţa ei şi a celorlalţi. I-am spus:

„Ţine minte, domnişoară de Barral, ca să fii onestă; trebuie să te în crezi într-un om cu totul – sau deloc”.

Îşi coborî brusc privirea. Cred c-am auzit un slab suspin. Încercai să iau din nou un ton uşor, totuşi părea imposibil să părăsesc terenul care justifica şederea mea cu ea.

„Doamna Fyne e absurdă. E o femeie excelentă dar, în adevăr nu e de aşteptat ca dumneavoastră să renunţi la şansa vieţii, numai ca ea să păstreze o bună amintire despre dumneavoastră. Ar fi excesiv”.

„Nu la viaţa mea mă gândeam când îmi vorbea căpitanul Anthony”, spuse Flora cu un efort.

I-am spus că greşeşte. Că ar fi trebuit să se gândească la viaţa ei şi nu numai a ei, dar şi la viaţa

bărbatului care, o solicita. Ea mă lăsă să vorbesc, apoi clătină din cap cu impacienţă.

„Vreau să spun – mă gândeam la moarte”.

„Dar bine”, i-am răspuns eu, când stătea în faţa dumneavoastră, acolo, lângă casă, căpitanul stătea în adevăr între dumneavoastră şi moarte. Am auzit-o chiar din gura dumneavoastră. Nu puteţi nega.

„Dacă mi-a salvat viaţa, mi-a salvat-o pentru el. O, nu! Nu pentru mine am… Nu pentru că mi-ar fi fost frică. Iată! Şi termină nervoasă: Şi dumneavoastră puteţi şti asta foarte bine”.

Îşi înclină capul şi îşi legănă umbrela de colo-colo. M’a gândit o clipă.

„Cunoaşteţi franceza, domnişoară de Barral?”

Ea făcu un semn afirmativ cu capul, dar fără să se arate surprinsă de întrebare şi fără să înceteze a-şi legăna umbrela.

„Bine, atunci, într-un fel sau altul, cred că acest căpitan Anthony este ceea ce francezii numesc *un galant homme*. Mi-ar plăcea să ştiu că e tratat aşa cum merită”.

Forma buzelor ei (le puteam vedea sub borul pălăriei) se schimbă brusc într-o linie serioasă. Umbreluţa se opri din legănat.

„I-am dat ceea ce dorea – adică pe mine”, spuse ea fără niciun tremur şi cu o extraordinară demnitate.

Impresionat de cuvintele rostite, am ezitat un moment, apoi m-am hotărât să lămuresc lucrurile.

„Dar dumneavoastră aveţi ceea ce doreaţi? Da?”

Fiica teribilului financiar de Barral nu răspunse imediat acestei întrebări care mergea până în inima lucrurilor. Apoi, ridicându-şi capul şi privind gânditoare peste zgomotul străzii cu nesfârşitul tranzit al nenumăratelor afaceri, spuse cu adâncă gravitate:

„A fost cât se poate de generos”.

Mi-a făcut plăcere să aud aceste cuvinte. Nu că m-aş fi îndoit de marea dragoste a lui Roderick Anthony, dar îmi făcea plăcere să aud ceva care dovedea că era sensibilă şi receptivă la un sentiment de recunoştinţă care, în acest caz, era semnificativ. În faţa dorinţei unui bărbat, o fată e scuzabilă dacă se socoteşte nepreţuită. Vreau să spun, o fată din civilizaţia noastră care a stabilit o frazeologie ditirambică pentru noţiunea de iubire. Un om îndrăgostit va accepta orice convenţie care ar exalta obiectul pasiunii lui şi, în felul acesta indirect, însăşi pasiunea lui. În cel fel îşi dovedea generozitatea, ca iubit, căpitanul de pe vasul *Femdale*, nu puteam şti. Dar mă bucuram că aprecierea ei era favorabilă. E un noroc că femeilor le plac lucrurile mici. Şi nu e stupid din partea lor să le placă. În lucrurile mici se poate exprima cel mai bine cea mai adâncă loialitate, aceea de care de au cel mai mult nevoie, loialitatea momentului trecător.

Rămăsese gânditoare, lăsând ochii ei adânci, nemişcaţi, să se oprească pe curentul dezordonat al traficului străzii. Deodată spuse:

„Aş vrea să vă rog… M-am bucurat când v-am văzut aici. Cine s-ar fi aşteptat să vă vadă în locul acesta, în faţa hotelului acesta? Eu, una, sigur că nu… înţelegeţi dumneavoastră, asta înseamnă mult pentru mine. Sunteţi singura persoană care ştie… care ştie sigur…

„Care ştie ce?” spusei, neînţelegând la început la ce se gândea. Apoi am înţeles. „De ce vă mai gândiţi la asta? am protestat eu, puţin cam plictisit de poziţia neplăcută pe care, într-un sens, mă forţa s-o iau. E adevărat că sunt singura persoană care a văzut, adăugai, dar, cum se întâmplă, după misterioasa dumneavoastră dispariţie, am relatat soţilor Fyne povestea întâlnirii noastre.

Ochii ei ridicaţi spre mine aveau o expresie de candoare visătoare, insondabilă, dacă pot spune astfel. Şi

dacă mă întrebi ce vreau să înţeleg prin asta aş putea doar să spun că am văzut o dată sau de două ori marea având asemenea expresie. Înainte de răsăritul soarelui, într-o zi proaspătă şi calmă. Ca şi când ar fi gândit cu glas tare, ea spuse că nu credea probabil ca soţii Fyne să vorbească mai departe despre acest lucru. Nu-şi imagina niciun motiv… De ce ar face-o?

Cum tonul ei devenise interogativ, am încuviinţat: „Desigur, nu e nici cel mai mic motiv", gândindu-mă că e mai probabil, în adevăr, ca ei să prefere să păstreze tăcerea asupra unui asemenea fapt. Aveau alte lucruri despre care să vorbească. Şi atunci, amintindu-mi că micul Fyne care era sus de un timp de care nu îmi mai dădeam seama, suficient pentru a scăpa tot ce a ştiut vreodată în viaţa lui, am reflectat că va găsi natural că Anthony nu mai are nimic de aflat de la el despre Flora de Barral. Se terminase acum şi cu presupunerea mea. Mi-am văzut greşeala. Cea mai sinceră femeie nu face mărturisiri inutile unui bărbat. Aşa şi trebuie.

„Nu-nu! spusei eu ca s-o liniştesc. Nu e deloc probabil. Dar v-ar păsa aşa de mult?"

„Ei bine, ştiţi, atunci când am coborât în grădină, căpitanul Anthony a înţeles greşit".

„Bineînţeles că da. Bărbaţii sunt atât de încrezuţi!" spusei.

Am înţeles destul de bine că el trebuie să se fi gândit că a venit la el. Ce altceva putea să-şi închipuie? Şi atunci a fost „blândeţea personificată". O nouă experienţă pentru această sărmană, delicată şi totuşi atât de rezistentă fiinţă. Blândeţe în pasiune! Ce putea fi mai seducător pentru înfometata şi zdrobita inimă a fetei? Poate, dacă ar fi fost violent, ea i-ar fi spus că ceea ce o adusese jos era întâlnirea cu moartea, nu cu iubirea. Îmi trecu prin minte, pe când o priveam, tânără, fragilă ca înfăţişare şi intens

vie în felul ei liniştit, că poate nici ea nu ştia atunci la ce fel de întâlnire venise.

La umorul meu ieftin, ea zâmbi slab, aproape stângaci, ca şi când ar fi fost ceva cu totul neobişnuit să zâmbească. Apoi spuse cu acea precizie forţată, un fel de pedanterie conştientă:

„N-am vrut ca el să ştie”.

Am aprobat-o din toată inima. Foarte bine. Mult mai bine. „Lăsaţi-l să rămână pentru totdeauna cu această înţelegere greşită, care e mult mai măgulitoare pentru el”. Am încercat să rămân la un ton de comedie, dar ea era, cred, prea simplă ca să înţeleagă intenţia mea. Continuă, privind în jos:

„Da, credeţi? Când v-am văzut nu ştiam pentru ce vă aflaţi aici. M-am bucurat când mi-aţi vorbit, pentru că asta e exact ceea ce voiam să vă cer. Voiam să vă rog, dacă îl întâlniţi vreodată pe căpitanul Anthony – prin cine ştie ce împrejurare, sunteţi şi dumneavoastră marinar, nu-i aşa? – să nu-i pomeniţi niciodată – niciodată – că m-aţi văzut acolo sus.

„Scumpa mea domnişoară, strigai eu îngrozit de o asemenea presupunere. Pentru ce aş face-o? Ce vă face să credeţi că aş visa măcar să…”

La vehemenţa mea îşi înălţă capul. Nu înţelegea. Lumea o tratase atât de dezonorant încât n-avea idee nici ce este un simplu simţământ de decenţă. Nu ştiu, într-adevăr; pentru ce ar fi avut încredere în promisiunile oricui, dar m-am gândit că ar fi mai bine să promit. Aşadar am asigurat-o că putea să conteze pe absoluta mea tăcere.

„De altfel nu e deloc probabil să dau vreodată ochi cu căpitanul Anthony”, am adăugat cu convingere, pentru mai multă garanţie.

Primi asigurările mele în tăcere, fără niciun semn. Gravitatea ei avea în ea ceva ascuţit, poate din cauza băi

biei. În timp ce încă ne uitam unul la altul, declară:

„Nu e vorba de nicio decepţie, credeţi-mă. Aş vrea să înţelegeţi că dacă mă aflu azi aici, în felul ăsta, nu e din cauza fricii. Nu el".

„Înţeleg perfect", spusei. Dar privirea ei fermă, totuşi sfioasă, deveni bănuitoare. „Dar înţeleg perfect, insistai eu, că nu de moarte vă era frică. I*

Îşi aplecă privirea, iar eu continuai:

„Cât despre viaţă, asta e altceva. Şi nu ştiu dacă ar trebui să fiţi învinovăţită prea mult ldeşi pare un pas foarte îndrăzneţ. Mă întreb acum dacă nu cumva mai degrabă urâţenia decât suferinţa luptei este aceea care... ** Ea se înfioră vizibil: „Dar eu mă învinovăţesc, exclamă cu ardoare. Mi-e ruşine11. Şi, aplecându-şi capul, păru pentru moment însuşi portretul remuşcării şi al ruşinii.

„Ei bine, acum veţi scăpa de toate ororile acestea. Şi desigur că nu vă e frică de mare. După cât am înţeles, sunteţi nepoata unui marinar.

Ea suspină adânc. Îşi amintea foarte puţin de bunicul ei. Era un bărbat ras, cu o faţă roşie, şi păr lung, foarte alb. Obişnuia s-o ia pe genunchi, să-şi puie obrazul pe obrazul ei şi să-i vorbească în şoapte drăgăstoase. „Ah! Dac-ar trăi acum!..."

Rămase tăcută un timp.

„Nu sunteţi nerăbdătoare să vedeţi vaporul?" am întrebat-o.

Îşi aplecă şi mai mult capul, astfel că nu puteam să-i văd faţa.

„Nu ştiu11, murmură ea.

Aveam bănuiala că nu era conştientă de propriile ei sentimente. Toată lucrătura aceasta a simplei întâmplări, fusese atât de neaşteptată, atât de bruscă. Şi nu avea nimic cu care să-i facă faţă, nicio experienţă, alta decât aceea de a-şi zdruncina încrederea în orice fiinţă

omenească. Era teribil şi jalnic de descumpănită. De aceea, mai mult ca să-mi liniştesc propria mea tristeţe, remarcai cu veselie:

— „Dar eu ştiu pe cineva care trebuie să fie extrem de nerăbdător să vă vadă. I*

„Am venit prea devreme, mărturisi ea simplu, însufleţindu-se. N-aveam nimic de făcut, aşa că am ieşit.41

Avui viziunea unei cămăruţe modeste şi triste, la celâlt capăt al oraşului. Devenise intolerabilă pentru nervozitatea ei. Era destul să se gândească la ea ca s-o oprime. Flora de Barral privi cu francheţe la întâmplătorul ei confident.

„Şi am venit în direcţia asta. Ieri am fixat eu singură ora întâlnirii, dar căpitanul Anthony nu s-ar fi supărat. Mi-a spus că până la venirea mea va fi ocupat cu nişte acte”.

Gândul la fiul poetului, salvatorul celei mai nefericite domnişoare a timpurilor moderne, omul violenţei, al blândeţii şi generozităţii, stând cufundat în conturi de vapor, mă amuza.

„Sunt sigur că nu s-ar fi supărat[1], spusei zâmbind.

Dar privirea fetei rămânea întunecată, faţa ei subţire şi albă părea patetic de îngrijorată.

„Încă nu-mi vine să cred”, murmură ea neliniştită.

„Şi totuşi e cât se poate de real. Dar nu vă faceţi griji! spusei eu încurajator, însă a trebuit să schimb tonul imediat. Aţi face bine să mergeţi puţin în direcţia aceea11 o îndrumai brusc.

---

1 văzusem pe Fyne ieşind pe uşa hotelului. Inteligenta fată, fără să mai stea să pună întrebări, se depărtă de mine în linişte pe o stradă, în timp ce eu mă grăbeam să-l întîlnesc pe Fyne venind de pe altă stradă, cu pasul iui spornic de pedestraş. Scopul meu era să nu-1 las să meargă pînă la colţ. Probabil că era prea cufundat în gînduri ca să fie atent la ceea ce se petrecea în jurul său. M-am aşezat în calea lui, astfel că aproape a dat peste mine.
„Alo !“ am spus.

spre centru. Dar el nu era deloc atent şi am observat că era profund tulburat. Cum domnişoara de Barral, care nu se mai vedea, n-ar fi putut să se mai apropie de uşa hotelului atâta timp cât noi rămâneam pe locul unde ne aflam, i-am propus să aşteptăm tramvaiul de cealaltă parte a străzii. El asculta mai mult de atingerea braţului decât de cuvinte şi, în timp ce traversam spaţioasa stradă, în mijlocul zgomotosului trafic, el exclamă cu vocea lui joasă: „Nu ştiu, zău, care din ăştia doi e mai nebun".

„Adevărat?" spusei eu, trăgându-l de sub botul a doi enormi cai de povară, somnoroşi. Fyne făcu un salt mare, ferindu-se din calea lor şi aterizând pe bordura trotuarului cu o precizie pur instinctivă; mintea lui nu avea nimic de-a face cu mişcările pe care le făcea. În mijlocul saltului, şi în timp ce plutea grav prin aer, continua să-şi dezvăluie sentimentele jignite.

„N-ai crede niciodată! *Sunt* nebuni!"

Am avut grijă să mă plasez astfel încât, ca să poată sta cu faţa la mine, Fyne trebuia să întoarcă spatele hotelului de peste drum. Cred că se bucura că sunt acolo şi că are cu cine vorbi. Dar m-am gândit că trebuie să fi fost o înţelegere greşită în prima declaraţie pe care mi-o adresă imediat, fără să piardă timp, anume că Anthony fusese bucuros să-l vadă. Era într-adevăr greu de crezut că, îndată ce a deschis uşa, „cumnatul său marinar" a strigat: „O, dumneata! Exact omul pe care doream să-l văd!"

„L-am găsit stând acolo şi redactându-şi testamentul[2], continuă Fyne impresionat, cu vocea lui gravă, din piept.

Aceasta era ceva neaşteptat, dar am păstrat o atitudine care nu angaja la nimic, ştiind prea bine că

2M ă privi cu solemnă lipsă de atenţie, vizibil preocupat de altceva. I-am sugerat că ar fi bine să ia primul tramvai

acţiunile noastre, în de însele, nu sunt nici nebuneşti nici sănătoase. Dar nu înţelegeam ce e atât de emoţionant. În asta. Or Fyne era deosebit de emoţionat. Am înţeles mai bine când am aflat că comandantul vasului *Femdale* a dorit ca Fyne să fie unul din martori. Îşi lăsa soţiei toată averea. Natural, această cerere, care îl obliga într-un fel să confirme procedeul pe care trebuia să-l combată, trebuie să-i fi apărut destul de nebunească lui Fyne.

„Pe mine! Pe mine dintre toţi oamenii de pe lume!” repeta el infatuat. Dar vedeam bine că e speriat. Atâta lipsă de tact!

„Ştia doar că vin din partea surorii lui. Cum poţi pune nu om într-o situaţie atât de jenantă, se plângea Fyne. M-a făcut să vorbesc mai drastic decât aş fi vrut despre toată afacerea asta penibilă”.

I-am atras atenţia, în mod concis şi cu ochii mereu la uşa hotelului, că el şi soţia lui sunt singura legătură pe care căpitanul Anthony o are cu uscatul. Cui altcuiva ar fi putut să se adreseze?

„Dar i-am explicat că el tocmai sfărâma această legătură, declară Fyne solemn. O sfărâma o dată pentru totdeauna. Şi pentru ce? – pentru ce?”

Se uita la mine. Aş fi putut poate să-i dau o sugestie pentru ce, dar n-am spus nimic. El reîncepu.

„Soţia mea m-a asigurat că fata nu-l iubeşte câtuşi de puţin. A văzut asta din scrisoarea pe care a primit-o de la ea. Este un pasaj în care ea recunoaşte că a fost cu totul lipsită de scrupule când a acceptat această ofertă de căsătorie, dar presupune că soţia mea n-o va acuza, deoarece a fost în legitimă apărare. Soţia mea are ideile ei, dar asta dovedeşte o lipsă de înţelegere jignitoare a vederilor ei. Jignitoare”. Mititelul Fyne tăcu, apoi adăugă cu importanţă. „N-am pomenit nimic despre asta cumnatului meu – vreau să spun despre vederile soţiei

mele”, „Nu, am spus eu, la ce-ar fi folosit?”

„E o adevărată pasiune, admise Fyne pe un ton de parcă ar fi făcut o teribilă descoperire. N-am văzut în viaţa mea un caz mai disperat şi mai inexplicabil. Mă simţeam speriat şi trist”, adăugă el, în timp ce eu mă uitam la el cu multă curiozitate şi mă întrebam în sinea mea dacă acest excelent funcţionar de stat şi cunoscut pasionat al drumeţiei simţise suflul vreunei mari şi fatale vrăji de iubire trecând pe lângă el în camera aceea a hotelului din East-end. Privi o clipă, ca şi când ar fi văzut o stafie, un lucru de pe ceea lume. Dar privirea aceea se topi imediat şi dădu din cap către mine, cu simplă exasperare, stârnită de ceva cu totul din lumea asta – orice ar fi fost. „E o treabă grea. Cumnatul meu nu ştie nimic despre femei” strigă el cu aerul unei profunde şi experimentate înţelepciuni.

Ce îşi închipuia el că ştie despre femei, n-aş putea spune. Nu cunoşteam nimic despre ocaziile pe care le-ar fi putut avea. Dar acesta e un subiect de care dacă te apropii cu o solemnitate exagerată, s-ar putea ca înţelegerea lui să-ţi scape pe de-a întregul. Fără îndoială că Fyne ştia ceva despre o femeie care era sora căpitanului Anthony. Şi acesta, e de admis, fusese un studiu foarte solemn. I-am zâmbit amabil, iar el, încurajat, îşi completă gândul într-un fel cam exploziv:

„Şi fata asta care nu înţelege nimic… E curată nebunie.**

„Nu ştiu, am spus eu, dacă condiţiile pe mare vor aduce vreo diminuare a pericolului. Dar ceea ce e sigur e că vor avea ocazia să afle totul unul despre celălalt, într-un izolat *tête-à-tête*.

„Pe naiba!” strigă el, pe un ton sec care, în acelaşi timp, avea şi o nuanţă de amară ironie – nu auzisem niciodată un sunet atât de ciudat de urât, aproape oribil.

„Uiţi pe domnul Smith”.

„Ce domn Smith?” am întrebat eu cu inocenţă.

Fyne făcu o extraordinară strâmbătură de maimuţă. Cred că a fost cu totul involuntar, dar ştii, un chip grav, brăzdat de riduri şi bărbierit, când se schimonoseşte într-un fel neobişnuit, seamănă foarte mult cu o maimuţă. Era o privelişte surprinzătoare, care nu numai că m-a amuţit, dar nici n-am putut să mă mai gândesc. Trebuie să fi avut o expresie remarcabil de imbecilă.

„Cumnatul meu a considerat foarte amuzant faptul că noi o prezentasem pe fată drept domnişoara Smith, tachinându-mă pe tema asta şi spunând că, dacă ar fi auzit de la început adevăratul ei nume, poate că asta l-ar fi reţinut. Dar aşa, a făcut descoperirea prea târziu. Mi-a cerut să-i spun asta lui Zoe, împreună cu încă alte multe prostii”.

Fyne îmi dădea impresia de a fi scăpat de un om inspirat de izbucnirea glumeaţă a unei stări de bună dispoziţie. Trebuie să fi fost cât se poate de neplăcut pentru el, iar solemnitatea lui fusese deteriorată, după cât mi-am putut da seama, în cursul respectivei experienţe.

Jirau în ea găuri prin care puteam vedea un Fyne nou, necunoscut.

„Nu vei crede, continuă el, dar fata îl consideră pe tatăl ei doar o victimă. Nu ştiu, izbucni el brusc, printr-o enormă crăpătură a solemnităţii lui. Dacă ea îl crede chiar un sfânt, dar cu siguranţă îşi închipuie că e un martir”.

E unul din avantajele acestei magnifice invenţii care e închisoarea că-i po ti uita pe cei închişi acolo, ca şi când ar fi morţi. Nu e nevoie să te îngrijorezi în privinţa lor. Nu li se poate întâmplă nimic în care tu să poţi interveni. Iar ei nu pot face nimic care ar putea interesa pe careva. Totuşi ies de acolo, dar asta nu prea pare un avantaj nici pentru ei şi nici pentru altcineva. Uitasem complet de financiarul

de Barral. Fata era pentru mine o orfană, dar acum mi-am dat seama dintr-odată de puterea afirmaţiei apreciative a lui Fyne, când spusese că e orfană „într-o oarecare măsură”. Ar fi fost infinit mai binevoitor din partea legii dacă l-ar fi împuşcat, decapitat, strangulat, sau distrus oricum altfel pe acest absurd de Barral care era un pericol pentru o lume morală locuită de o multitudine de creduli, incapabili de a-şi purta singuri de grijă. Dar îi atrăsei atenţia lui Fyne că, oricât de nebuneşti erau părerile fetei, nu putea fi declarată nebună din cauza asta.

„Ea gândeşte astfel despre tatăl ei, nu-i aşa? Presupun că ni s-ar fi părut mai teafără dacă s-ar fi gândit numai la ea”.

„Sunt sigur, spuse Fyne cu seriozitate, că i-a aruncat nişte ocheade disperate lui Anthony”.

„Hai lasă! l-am întrerupt eu, n-ai văzut-o făcând ochi dulci. Nici nu-i cunoşti culoarea ochilor”.

„Foarte bine! N-are importanţă. Dar nu s-ar fi ajuns aici dacă ea n-ar fi... E totuna. Îţi spun eu că ea l-a încurajat sau acceptat, dacă preferi, numai pentru că se gândea la tatăl Ei. Cred că nu ţine deloc la Anthony. Nu ţine la nimeni. Şi nici n-a ţinut vreodată la cineva. Întreab-o pe Zoe. În ce mă priveşte, eu n-o acuz”, adăugă Fyne, lăsându-mă să întrezăresc din nou lucruri nebănuite prin rupturile solemnităţii lui avariate. „Nu! Pe Dumnezeul meu că n-o acuz – sărmana nenorocită”.

Pe tăcute, am fost de acord cu el. Presupun că afecţiunile trebuie, într-un sens, să fie învăţate. Dacă există în noi toţi o scânteie de iubire înnăscută, ar trebui aţâţată cât timp suntem tineri. A ei, dacă a avut vreodată vreuna, a fost muiată în cel mai urât şi coroziv lichid ce se poate imagina. Dar m-a surprins că Fyne, în mod obscur, simţea acest lucru.

„Nu iubeşte pe nimeni decât pe banditul acela ridicol

şi reclamagiu”, urmă el înveninat, dar mai domol. „Şi Anthony o ştie”.

„O ştie?” am întrebat eu neîncrezător.

„E în stare să-i fi spus chiar ea, afirmă Fyne, cu uimitoare perspicacitate. Dar, fie că da sau nu, i-am spus-o şi eu”.

„I-ai spus? Din partea doamnei Fyne, desigur”.

Fyne doar clipi din ochi, la această mostră a perspicacităţii mele.

„Şi cum a primit căpitanul Anthony această interesantă informaţie?” l-am întrebat.

„Cât se poate de deplasat”, răspunse Fyne, care era într-adevăr într-o stare în care nu-i păsa ce vorbe îi scăpau. „El nu mai este acelaşi om. M-a rugat să-i spun surorii lui că el nu face nicio remarcă asupra conduitei ei. Foarte deplasat şi inconsecvent. Spunea… dar eram obosit de toată această dispută. I-am spus că îi trec cu vederea, starea de excitare în care se află”.

„Ştii, Fyne, am replicat eu, „un om în închisoare îmi pare ceva atât de incredibil de crud, de aidoma unui coşmar, încât cu greu pot crede în existenţa lui. Dar desigur nu în legătură cu oricare alte existenţe”.

„Dar la dracu’”, ţipă Fyne, „doar nu e închis pentru toată viaţa. Tocmai vor să-i dea drumul. E pe cale să iasă. Ăsta e tot necazul. Pentru ce iese, asta aş vrea să ştiu. E o treabă mai crudă decât faptul că l-au închis. Asta a fost grija noastră de săptămâni întregi. Înţelegi acum?”

Am înţeles tot felul de lucruri! Imediat am văzut în faţa mea neliniştea micului Fyne – simplă hrană pentru mirări. Mai departe, într-un fel de umbră şi dincolo de lumina zilei şi de mişcarea străzii, am văzut silueta unui om ţeapăn ca un băţ, mişcându-se cu paşi mici, însoţit de silueta subţire a unei fete. Iar umbra era ca întunecimea mahalalelor abominabile, a mizeriei, a ticăloşiei, a unei

existenţe înfometate şi degradante. Era o uşurare că nu le puteam vedea decât spatele zdrenţăroase şi disperate. El era o fantomă îngrozitoare. Dar ca să-i spun fantomă, însemna doar un rafinament al unui limbaj politicos şi o modalitate de a-ţi împăca propria-ţi teroare cu astfel de lucruri. Închisorile sunt invenţii minunate, închis-deschis. Foarte ordonat. Închis-deschis. Şi iată ieşind un fel de cadavru, ca să rătăcească în mod îngrozitor, într-o lume cu care nu mai are nicio legătură posibilă şi târând după el înspăimântătoarea atmosferă alterată a locuinţei lui tăcute. Minunat aranjament! Funcţionează automat. Şi când te uiţi la el, Perfecţiunea lui îţi face greaţă, ceea ce pentru un simplu mecanism nu e un succes mic. Greaţă şi spaimă. Aproape că a speriat-o pe acea biată fată până la moarte. Imaginează-ţi să ţii de mână aşa ceva! Acum înţelegeam încordarea plină de remuşcări pe care o simţisem în vorbirea ei.

„Dumnezeule! spusei, au de gând să-i dea drumul? Nu m-am gândit niciodată la asta”.

Fyne era dispreţuitor, sau faţă de mine, sau faţă de lucruri în general.

„Nu ţi-ai închipuit doar că-l vor ţine închis toată viaţa?”

În clipa aceea am văzut-o pe Flora de Barral la întretăierea celor două străzi. Şi, imediat, un şir de vehicule care se succedau repede, îmi ascunse silueta subţire, neagră, cu o pată colorată la pălărie. Mergea încet, putea fi prudenţă sau ezitare. În timp ce-l ascultam pe Fyne, priveam cu toată atenţia peste umărul lui, încercând s-o mai văd pe fată. El continua cu aceeaşi căldură, zdrenţele solemnităţii lui căzând de pe el la fiecare frază.

Era chiar aşa. El şi soţia lui şi-au dat seama perfect. Bineînţeles că fata nu i-a vorbit niciodată doamnei Fyne

despre tatăl ei. Bănuiesc că i-ar fi fost şi greu, cu teoria ei despre nevinovăţie. Dar probabil că se gândea la asta zi şi noapte. Ce să facă cu el? Unde să se ducă? Cum – să-şi ducă existenţa împreună? El – nu-şi făcuse niciodată prieteni. Singurele rude erau îngrozitorii veri din Eastend. Ştim cum erau. Nimic decât ticăloşie peste tot, ori în ce parte s-ar fi întors, în această lume nedreaptă şi plină de prejudecăţi. Iar ca să-l privească fără să-l poată ajuta, simţea că ar fi peste puterile ei.

Nu vreau să spun că îmi treceau prin cap toate aceste gânduri. Nu era necesar. Această completă cunoaştere era în mine, în timp ce mă uitam cu toată atenţia peste drumul lat, atât de atent încât n-am auzit pe micul Fyne decât când îşi ridică vocea lui joasă.

„N-o acuz pe fată, spunea el. Anthony e îndrăgostit nebuneşte de ea. Oricine poate vedea asta. Cum o fi reuşit ea să-l farmece, nu pot înţelege. I-a spus „da" numai din cauza acestui idiot şi şarlatan de tată al ei. E dar, când te gândeşti puţin. Dar nu e nevoie nici să te gândeşti. Avem proba scrisă de mâna ei. În scrisoarea către soţia mea afirmă că a procedat fără scrupule. A recunoscut deschis, ce alt înţeles s-ar putea da cuvintelor ei, aş vrea să ştiu? Şi astfel, trebuie să se căsătorească înainte ca acest bătrân idiot să iasă... El va fi surprins, comentă Fyne deodată, pe un ton răutăcios. Va fi aşteptat la poarta închisorii de o doamnă Anthony, o doamnă căpitan Anthony. Foarte plăcut pentru Zoe. Şi, după câte ştiu, cumnatul meu înţelege să-şi facă şi el apariţia, conştiincios. Un mic eveniment de familie. E foarte plăcut, când te gândeşti. Admirabil! O încântătoare reuniune familială. Noi trei împotriva lumii! Şi toate lucrurile de felul ăsta. Şi pentru ce? Pentru o fată care nu se sinchiseşte de el nici cât de o ceapă degerată!"

Demonul amărăciunii intrase în micul Fyne. Mă uimea de parcă şi-ar fi schimbat pielea din albă în neagră.

Era tot atât de miraculos. Şi îşi păstra noua lui înfăţişare. „Din fericire, sunt unele avantaje în profesia de marinar. Atât timp cât desfide lumea, departe, pe mare, undeva la optsprezece mii de mile departe de aici, nu-mi prea pasă. Mă întreb ce va spune acel interesant individ bătrân? îl mai aşteaptă şi o altă surpriză. Vor să-l ia cu ei la bordul vasului. Operaţie de salvare. Gândeşte-te numai la Roderick Anthony, în definitiv fiul unui gentleman…”

I dădu un mic şoc. Credeam că va spune „fiul poetului”, ca de obicei. Dar în mintea lui nu erau acum astfel de vanităţi. Gândul lui nerostit fusese probabil „şi unchiul fetelor mele”. Bănuiesc că fusese scuturat sever de către căpitanul Anthony, acolo sus, şi ciuda lui dădea un stimulent formidabil slabului joc al inteligenţei sale. Oamenii aceştia cu imaginaţia moderată, când dau peste ceva care le trezeşte facultatea imaginativă, devin foarte pătrunşi.

„Gândeşte-te numai, ţipa el, toţi trei îngrămădiţi într-o birjă şi Anthony stând respectuos în faţa acestui puşcăriaş mirat”.

Bunul omuleţ râdea. Un sunet nepotrivit ca să iasă din pieptul lui bărbătesc. Dar ceea ce înrăutăţea lucrurile era gândul că doar un lucru de nimic, de grosimea unui fir de păr, l-ar fi putut face să ia toată această poveste dintr-un punct de vedere sentimental. Era însă limpede că Anthony nu era diplomat. Cumnatul trebuie să-i fi apărut, ca să vorbesc în limbajul celor de pe uscat, un perfect filistin, cu o inimă ca o puşcă. Nu ştiu ce înţelegea Fyne prin „dispută”, dar n-aveam nicio îndoială că aceştia doi se dondăniseră într-o măsură profund tulburătoare. Cât de mult o fi fost afectat celălalt, nu pot nici să-mi imaginez; dar omul din faţa mea era teribil de tulburat.

„Într-o birjă! Să-l ia la bord!” murmuram eu, speriat de schimbarea din Fyne.

„Acesta e proiectul – nimic mai puţin. Dacă ar fi să cred ceea ce mi s-a spus, picioarele abia îi vor atinge pământul, între poarta închisorii şi puntea vasului”.

Fyne cel schimbat vorbea pe un ton silit mai coborât, pe care-l auzeam fără greutate. Huruitul, diferitele zgomote ale străzii, se liniştiseră pentru moment, în timpul uneia din acele bruşte întreruperi, ca şi când curentul comerţului ar fi secat la izvoarele lui. Având o vedere nestingherită pe deasupra umărului lui Fyne, fui uimit să văd că fata încă era acolo. Credeam că urcase de mult. Dar era acolo subţirica siluetă neagră, faţa ei albă, sub rozele de pe pălărie. Stătea la marginea trotuarului, cum stă lumea pe malul unui râu, foarte liniştită, ca şi când aştepta – sau poate inconştientă de locul unde se află. Cei trei derbedei jerpeliţi, cu figurile abrutizate de băutură (puteam să-i văd şi pe ei, nu mişcaseră din loc) păreau s-o pândească, ceea ce era oribil.

Între timp, Fyne îmi povestea lucruri remarcabile – «pentru el. Declară la început că, într-un fel, e un adevărat noroc. Apoi mă întrebă dacă nu e curată nebunie să-ţi împovărezi existenţa cu un asemenea perpetuu motiv de amintire. Existenţa zilnică. Izolată existenţă în largul mării. Să aduci o asemenea încordare în plus în solitudinea şi aşa destul de grea pentru doi oameni, era lucrul cel mai nebunesc. Relaţiile indezirabile erau destul de rele pe uscat. Dar le puteai face să înceteze, sau cel puţin puteai să uiţi de existenţa lor din când în când. El însuşi se pregătea să uite de existenţa cumnatului său, cât mai mult posibil.

Acesta era sensul general al remarcilor lui, nu chiar exact cuvintele lui. Mă gândeam că existenţa cumnatului nu fusese niciodată prea jenantă pentru el, dar că acum bineînţeles, va trebui să se abţină de a face aluzii la „fiul poetului, ştiţi”. Spuneam „da”, „da”, în pauze, pentru că

mă temeam să nu se întoarcă; şi tot timpul urmăream intens fata. Mă gândeam că ştiam acum ce voia să înţeleagă prin acel „a fost cât se poate de generos”. Da. Generozitatea de caracter poate trece un om prin orice situaţie. Dar de ce nu se ducea la omul ei generos? Pentru ce stătea acolo, cramponată de pământul acela solid pe care desigur că îl ura cum trebuie să urăşti locul în care ai fost chinuit, disperat, nefericit? Deodată se mişcă. Avea oare de gând să traverseze? Nu. Se întoarse şi începu să meargă încet, aproape de bordura trotuarului, reamintindu-mi de clipa când am descoperit-o păşind pe marginea adâncii prăpăstii verticale. Era aceeaşi impresie, aceeaşi înfăţişare, dreaptă, subţire, cu capul rigid şi mâinile uşor încleştate în faţă, numai că acum o umbreluţă atârna de de Am văzut ceva hotărâtor în acest mers voit, spre uşa modestă pe a le cărei panouri de sticlă scria *Intrarea în Hotel*.

Era în faţa ei acum şi mă gândeam că iar se va opri, dar nu! Se abătu din drum, ţeapănă – în clipa când nu era nimeni în apropierea ei; avea acea porţiune de trotuar numai pentru ea – cu o încetineală neînsufleţită, de parcă ar fi mişcat-o ceva din afara ei.

„Un afurisit de puşcăriaş”, ţipa Fyne.

Cu sunetul acelui cuvânt care îmi ofensa urechea, am văzut fata întinzându-şi braţul, împingând uşa, atât cât s-o deschidă puţin şi dispărând înăuntru. Am văzut dar mişcarea aceea, mâna întinsă înainte, ca a unui somnambul.

Dispăruse, silueta neagră se topise în întunericul uşii deschise. Câtva timp, Fyne nu mai spuse nimic; iar eu mă gândeam la fata urcând sus, apărând dinaintea bărbatului. Se uitau ei oare unul la altul în tăcere şi simţind că erau singuri în lume, cum fac iubiţii când se întâlnesc? Dar acea frumoasă privire era desigur imposibilă pentru Anthony,

marinarul, imediat după aprinsul dialog cu Fyne, emisarul unei ordini a lucrurilor care se opreşte la marginea mării. Cât de tulburat era, n-aş putea spune pentru că nu ştiam ce avusese de ascultat impetuosul amant.

„Intenţionează să-l ia pe bătrân pe mare cu ei?” am întrebat. „Dar bine, la drept vorbind nici nu văd ce altceva ar fi putut face cu el. I-ai spus cumnatului dumitale ce crezi despre asta? Mă întreb ce-o fi răspuns el”.

„Foarte deplasat, repetă Fyne. Maniera sa a fost ofensivă, batjocoritoare la început. Nu vreau să spun că a fost aspru în cuvinte. Ce dracu’, doar nu sunt un prostănac vrednic de dispreţ. Dar exulta că a pus mâna pe o sărmană nenorocită de fată”.

„E aproape sigur că va fi mult mai puţin sărmană şi nenorocită”, murmurai eu.

Se părea că exultarea căpitanului Anthony îi călcase pe nervi lui Fyne. „I-am spus dar că este îngrozitor de egoist în toată povestea asta”, afirmă el pe neaşteptate, „L-ai făcut egoist! am exclamat eu, cam luat prin surprindere. Dar fata crede că, dimpotrivă, a fost foarte generos!”

„Ce ştii dumneata despre asta?” mormăi Fyne. Rupturile şi tăieturile solemnităţii lui se închideau treptat, dar era pe cale să devină o solemnitate ursuză. „Generozitate! Sunt dispus să-i dau un alt nume. Nu. Nu nebunie, îmi strigă el, când tocmai încercam să-l întrerup. Un altul, ceva mai rău. N-am nevoie să-ţi spun ce anume11, adăugă cu un înţeles cumplit.

„Desigur. N-ai nevoie, decât dacă vrei”, i-am spus, inexpresiv. Niciodată micul Fyne nu mă interesase aşa de mult, de la începutul afacerii Barral-Anthony, când am întrezărit pentru prima oară posibilităţi în el. Posibilităţile oamenilor stupizi sunt excitante, pentru că, atunci când apar, de sugerează cazuri legendare de „posedare”, nu chiar de diavol dar, oricum, de un spirit ciudat.

„I-am spus că e o ruşine, Îl continuă Fyne. „Chiar dacă fata i-a făcut ochi dulci – dar cred, ca şi dumneata, că nu i-a făcut. Da! O ruşine să profite de deprimarea unei fete – o fată care nu-l iubeşte câtuşi de puţin”.

„Crezi că lucrurile stau chiar aşa prost? spusei eu, pentru că, ştii, eu nu cred. Îl

„Ce poţi dumneata crede despre asta, îmi ripostă el cu o privire solemnă. II Eu mă conduc după scrisoarea pe care a scris-o soţiei mele. Îl

„A! Acea faimoasă scrisoare. Dar de fapt nici n-ai citit-o!”

„Nu, dar soţia mea mi-a povestit-o. Bineînţeles e o scrisoare cât se poate de deplasată, având în vedere împrejurările. Pe doamna Fyne a durut-o să descopere cât de complet greşit fusese înţeleasă. Dar ceea ce a scris nu e totul. Mai este şi ceea ce nevastă-mea a putut citi printre rânduri. Ea spune că fata este în adevăr îngrozită. Îl

„N-a avut de la viaţă prea multe motive care să-i clea vreun curaj special pentru ea, sau vreo mare încredere în speţa umană. Asta e foarte adevărat. Dar că ar fi îngrozită, pare o exagerare. Îl

„Aş vrea să ştiu motivele pe care le ai ca să vorbeşti astfel, întrebă Fyne cu o solemnitate jignită. Eu nu văd niciunul. Dar am avut suficientă autoritate ca să-i spun cumnatului meu că dacă crede cumva că face un gest cavaleresc şi frumos, se înşală. Înţeleg foarte bine că va face tot ce-i va cere ea să facă, dar că, în orice caz, e o tranzacţie nemiloasă. Îl

Pentru moment am simţit că s-ar putea să fie aşa. Fyne zări un tramvai care se apropia şi se îndreptă spre el, să-l prindă.

„Ai dumneata un plan mai milos?” am strigat după el.

N-a răspuns, a sărit pe platforma din spate şi numai atunci s-a uitat îndărăt. Schimbarăm o fluturare de mână,

formală. Ne şi privirăm unul pe celălalt. El mânios, îmi închipui, iar eu cu mirare. Mai pot menţiona că a fost pentru ultima oară. Din ziua aceea n-am mai dat ochi cu familia Fyne niciodată. Ca de obicei, mi s-a întâmplat ceva neaşteptat. N-avea nimic de-a face cu Flora de Barral. Fapt este că am plecat. Chemarea mea nu era ca a ei. N-am fost solicitat cu o pasionată vehemenţă, ori cu o duioasă blândeţe, care face totul mai frumos şi irezistibil prin farmecul generozităţii, virtute tot atât de misterioasă ca oricare alta, dar cu o strălucire a ei proprie. Nu. Era o prozaică ofertă de angajament în condiţii destul de bune pe care, judecând că mi-am risipit un timp destul de lung pe uscat, am acceptat-o fără presimţiri rele. Şi, odată ieşit din indolenţa mea, am plecat, după cum mi-era obiceiul, foarte, foarte departe şi pentru mult, mult timp. Ceea ce e o altă dovadă a indolenţei mele. Cât de departe a mers Flora, n-aş putea spune. Dar am să-ţi spun părerea mea: părerea mea e că a mers atât de departe cât a fost în stare – cât a putut suporta – cât a trebuit…

Partea a îi a CATMERUL t

Capitolul I VASUL *FERNDALE*

A M SPUS CĂ POVESTEA FLOREI DE BARRAL mi-a fost relatată pe etape. Când a ajuns cu istorisirea la această etapă, nu l-am mai văzut pe Marlow câtva timp. În cele din urmă, într-o seară devreme, îndată după-masă, îşi făcu apariţia la mine acasă.

Aşteptasem vizita lui pregătit să fac o remarcă la care mă gândisem după ce plecase.

— Ascultă, l-am atacat imediat, de unde poţi fi sigur că Flora de Barral a fost vreodată pe mare? La urma urmei, soţia căpitanului de pe *Femdale* – „doamna care nu trebuia să fie deranjată”, cum spunea bătrânul paznic – s-ar putea să nu fi fost Flora.

— Bine, ştiu, spuse el, dar vezi că eu am ţinut

legătura cu domnul Powell.

— Nu mai spune! am strigat eu. Asta e prima dată c-o aflu. Şi de când?

— Păi chiar din prima zi. Dumneata ai plecat în oraş şi m-ai lăsat la han. Am dormit la ţărm. A doua zi dimineaţa domnul Powell a venit pentru micul dejun şi după prima jenă a întâlnirii cu un om cu care ţi-ai petrecut noaptea povestind, am descoperit în noi o simpatie reciprocă.

Cum eu descoperisem lucrul acesta înaintea lor, n-am fost surprins.

— Aşadar aţi păstrat legătura, spusei.

— N-a fost prea greu. Cum el se învârtea mereu pe fluviu, am închiriat o goeletă bine echipată, de trei tone, ca să fiu mai la egalitate. Powell era prietenos dar evaziv. Nu cred că a vrut vreodată să mă evite. Dar fapt e că obişnuia să dispară uneori departe pe fluviu, într-un fel foarte misterios. Poţi acosta oriunde şi să fugi să te ascunzi undeva pe uscat – dar ce se întâmplă cu cuterul lui de cinci tone? Nu poţi să-l iei în mână ca pe-o valiză.

Apoi iar apărea dintr-odată pe fluviu, aşa, când nici nu te mai gândeal la el. Mie nu-mi place să mă dau bătut. De aceea am închiriat goeleta echipată a lui Dingle. Era astfel amenajată ca să poată dormi pe ea doar un om şi un câine. Dar n-aveam niciun câine prieten pe care să-l invit. Câinele lui Fyne care a salvat viaţa Florei de Barral a fost ultimul câine prieten pe care l-am întâlnit. Mă simţeam cam singur navigând, dar şi acest lucru, pe apă, are uneori farmecul său. Urmăream visător misterul lui Powell, care tot dispărea, şi priveam în jurul meu la diferitele ambarcaţiuni, gândindu-mă la Flora, la întâmplările vieţii – şi, ştii, era foarte simplu.

— Ce era simplu? am întrebat eu cu naivitate.

— Misterul.

— Misterele în general sunt simple, spusei.

Marlow mă privi o clipă, într-un fel ciudat.

— Ei bine, află că am descoperit misterul dispariţiilor lui Powell. Luase obiceiul de a intra în unul din acele golfuleţe de pe coasta Esexului, în care poate pătrunde fluxul. Aceste golfuri mititele sunt aşa de puţin evidente încât până când n-am studiat harta foarte atent, nici n-am ştiut de existenţa lor. Într-o după amiază am remarcat iahtul lui Powell îndreptându-se spre ţărm. În timp ce mă apropiam de milosul mai, iahtul lui a dispărut. Dar atunci puteam vedea gura golfului. Fluxul fiind scăzut, cu riscul de a mă afunda în mâl, m-am îndreptat spre interior. Tot ce aveam ca ghid era vârful acoperişului unui fel de clădire joasă. Am intrat mai mult prin noroc decât datorită unei bune cârmiri. Soarele apusese ceva mai înainte; vasul meu luneca uşor într-un fel de canal întortocheat, între două maluri plate, acoperite cu iarbă. De ambele părţi se desfăşura câmpia netedă a Esexului, perfect liniştită. Tot ce-am văzut mişcând a fost un bâtlan care zbura foarte jos apoi a dispărut în întuneric. Înainte de a fi mers o jumătate de milă, am ajuns la clădirea al cărei acoperiş îl văzusem de pe apele râului. Arăta ca un mic hambar. În faţa clădirii, un şir de piloni înfipţi în malul moale şi pe care erau fixate câteva scânduri, forma un fel de debarcader. Odată cu căderea nopţii totul devenise negru, încât abia puteam distinge adânciturile albicioase ale unor urme de căruţe, întinzându-se peste ţinutul mlăştinos până departe, înspre locurile mai înalte. Nu se auzea niciun zgomot. Pe fondul slabei lumini a cerului am putut vedea catargul cuterului lui Powell, acostat nu mai departe de vreo douăzeci de metri de ţărm, dincolo de întunecatul hambar, sau ce-o fi fost. L-am salutat cu un strigăt puternic. Niciun răspuns. După ce am fixat bine goeleta mea, am mers. De-a lungul ţărmului să mă uit la vasul lui Powell. Fiind mult mai mare decât al meu, atingea pământul. Glisiera de la tambuchi,

închisă şi încuiată. Powell era plecat. Plecase undeva în acel întunecat şi tăcut ţinut mlăştinos. Nu văzusem nicio casă, nicăieri pe-aproape; părea să nu fie nicio locuinţă omenească până departe; iar acum când întunericul se lăsa şi mai adânc pe pământ, nu se vedea strălucind nici o singură lumină. Totuşi, bănuiam că trebuie să fie vreun sat sau măcar un cătun, nu prea departe; sau doar una din acele mici şi misterioase hanuri de ţară, peste care dai uneori în locurile cele mai neaşteptate şi mai singuratice.

Tăcerea era apăsătoare. M-am întors pe goeleta mea, mi-am făcut cafea pe o lampă de spirt, am ronţăit câţiva biscuiţi şi m-am întins la pupa să fumez şi să privesc la stele. Pământul era o simplă umbră tăcută şi pustie până când un bou apăru de undeva, tot ca o umbră. Veni repede chiar până la marginea malului, de parcă ar fi vrut să sară pe punte; îşi întinse botul peste goeleta mea, mugi odată tare, apoi plecă dispreţuitor în bezna din care venise. Nu mă aşteptam la vizita unui bou, deşi, dacă m-aş fi gândit puţin, aş fi putut bănui că trebuie să existe cirezi întregi de vite şi turme de oi pe acele locuri mlăştinoase. Apoi totul deveni liniştit ca şi mai înainte. Puteam să-mi imaginez că am ajuns pe o insulă pustie. De fapt, cum stam tolănit şi fumam, o senzaţie de absolută singurătate creştea în mine. Şi tocmai când devenise mai intensă, foarte brusc şi fără niciun zgomot preliminar, auzii paşi repezi şi hotărâţi pe micul debarcader. Cineva, venind pe urmele de căruţă, tocmai păşea pe platforma de scânduri. Acel cineva nu putea fi decât domnul Powell. Deodată se opri scurt, descoperind că erau două catarge lângă ţărm, acolo unde el lăsase numai unul. Apoi continuă să meargă liniştit pe iarbă. Când îi vorbii, rămase uluit.

„Cine-ar fi crezut să te văd aici!” exclamă el, după ce-mi răspunse la bună seara.

I-am spus că am alergat după tovărăşia unui om. De

altfel era foarte adevărat.

„Ştiai că sunt aici?” întrebă el.

„Bineînţeles, îi răspunsei, nu-ţi spun că am venit după tovărăşie de om?”

Este în adevăr un om de treabă, continuă Marlow, şi capacitatea lui de mirare se pare că se epuizează repede. Căci mi se adresă în cel mai firesc mod: „Atunci vino la bord cu mine. Am destul ca să cinăm amândoi”. Avea la subţioară un pachet voluminos. Cum îţi poţi închipui, n-am aşteptat să fiu rugat de două ori. Cuterul lui avea o cabină mică, curată, destul de mare pentru două persoane, nu numai ca să doarmă, dar şi să stea să fumeze. Am lăsat tambuchiul larg deschis. Cât despre proviziile lui pentru cină, nu rău grozave. Se plânse că prăvăliile din sat erau mizerabile. Era un sat mare, la o depărtare cam de doi kilometri şi ceva. Mă gândeam că îi trebuise cam mult timp ca să-şi facă cumpărăturile; dar, fireşte, n-am spus nimic. Nu voiam să vorbesc decât cu scopul de a-l stimula să povestească.

Şi ai reuşit? l-am întrebat eu.

— Da, spuse Marlow, am reuşit. Trăsăturile feţei lui luând o expresie impenetrabilă, care mă asigura oarecum de succesul lui mai mult decât ar fi făcut-o un aer triumfător.

— L-ai făcut să vorbească? am întrebat după câteva clipe de tăcere.

— Da… despre el însuşi.

— Şi referitor la ceea ce doreai?

— Dacă înţelegi prin asta, spuse Marlow, călătoria pe *Femdale*, atunci tot da. L-am făcut să vorbească despre acea călătorie care n-a fost prima a Florei de Barral.

Omul acesta, după cum ţi-am spus, e simplu, iar facultatea lui de a se mira nu e prea mare. E unul din acei oameni care nu-şi făurise teorii asupra faptelor. Oamenii

sinceri, neprefăcuţi, necomplicaţi, nu prea au teorii. Şi nici spirit de pătrundere. Dar în cazul acesta n-avea importanţă. Am – avem – informaţiile de la han. Cunoaştem povestea Florei de Barral. Ştim câte ceva şi despre căpitanul Anthony. Avem secretul situaţiei. Din partea lui, omul era Otrăvit de-atâta milă şi duioşie. O, da. Otrăvit nu e un cuvânt prea tare; ştii doar că iubirea şi dorinţa îmbracă multe forme deghizate. Cred că fata fusese sinceră faţă de el, cu acea sinceritate a femeilor cărora sinceritatea totală le este imposibilă, deoarece siguranţa lor depinde atât de mult de reticenţe bine chibzuite. Nu vreau să cad în sarcasme ieftine. Există o necesitate în lucrurile acestea şi, în orice caz, ea n-ar fi putut vorbi cu voce sigură în faţa impetuozităţii lui, pentru că n-a avut timp să înţeleagă nici care era starea sentimentelor ei, nici natura precisă a ceea ce făcea.

Chiar dacă ar fi vorbit dar, el era, cred, prea transportat de fericire ca s-o audă bine. Nu vreau să spun că era un prost. Doamne fereşte, nu! Dar nu avea niciun antrenament în convenienţele uzuale şi trebuie să ne amintim că nu avea niciun fel de experienţă în privinţa femeilor. Nu putea avea decât o concepţie ideală a poziţiei sale. Dar idealul nu e adesea decât o viziune orbitoare a realităţii.

Şi iată-l intrând la el pe Fyne, Jignitul, dacă pot să mă exprim aşa de ireverenţios, jignit la un grad aşa de înalt din cauza felului în care soţia lui interpretase scrisoarea fetei. Intră cu vorbele lui meschine şi crude, ca o găleată cu apă peste o flacără. Desigur, un şoc. Dar efectele unei găleţi cu apă sunt diferite. Depinde de felul flăcării. O simplă vâlvătaie de paie uscate, bineînţeles… Dar aici nu putea fi vorba de paie. Anthony de pe *Femdalş* nu era, nu putea fi, o specie de om pentru un foc de paie. Sunt flăcări pe care o găleată de apă le ridică până la cer.

Ne-am putea întreba ce s-a întâmplat când, după plecarea lui Fyne, şovăielnica fată s-a urcat în fine şi a deschis uşa camerei unde omul nostru, sunt sigur, nu era stins. O, nu! Nici rece; orice altceva ar fi putut fi.

E de conceput c-ar fi putut ţipa la ea în primul moment de umilire şi exasperare: „A, dumneata! Pentru ce ai mai venit? Dacă-ţi sunt aşa de odios încât ai scris surorii mele ca să i-o spui, îţi restitui cuvântul dat”. Dar

— Vezi – nu se poate să fi fost aşa. Sunt sigur că îndată după aceea s-au dus împreună, într-o trăsură, să viziteze vaporul, aşa cum se înţeleseseră. Acesta e motivul care m-a făcut să spun că Flora de Barral mai fusese pe mare…

— Da, aşa pare să fie, am admis eu. Dar chiar fără asta – dacă, aşa cum crezi, însăşi dezolarea acelei figuri tinereşti avea în ea un fel de farmec pervers seducător, care îşi făcea drum spre compasiunea şi simţurile lui (şi orice e posibil) – atunci astfel de cuvinte nu puteau fi rostite.

— S-ar fi putut să-i scape fără voia lui, observă Marlow. În orice caz un fapt e sigur: s-au dus împreună să viziteze nava.

— Tragi concluzia, de aici, că nimic altceva nu s-a spus? am întrebat.

— Mi-ar fi plăcut să văd prima întâlnire a privirilor lor, acolo, sus, urmă Marlow. Şi poate că nimic n-a fost spus. Dar niciun bărbat nu iese dintr-o astfel de „discuţie” (cum o numea Fyne), fără să poarte unele urme. Şi poţi fi sigur că o fată atât de lovită, ar fi fost sensibilă la cel mai mic semn de răceală. Ea. Era neîncrezătoare; nu putea fi altfel; căci puterea răului e cu atât de mult mai viguroasă decât cea a binelui, încât nu putea să nu considere încă pe oribila guvernantă ca pe o autoritate. Cum s-ar fi putut aştepta cineva din partea ei să se lepede de teribilul

prestigiu al acelei lungi dominaţii? Ea nu putea decât să creadă ceea ce i se spusese că e odioasă şi incapabilă să inspire iubire. Era crud de adevărat – *pentru ea*. Oracolul atâtor ani vorbise în cele din urmă. Numai alţii nu descopereau asta imediat... N-am să merg aşa departe încât să spun că ea o credea în întregime. Asta n-ar prea fi fost posibil. Dar oare nu avem, chiar cei mai încrezuţi şi mai satisfăcuţi dintre noi, momentele noastre de îndoială? Nu? De, eu nu ştiu. S-a*" putea să fie fiinţe norocoase pe lumea asta, incapabile de a crede ceva rău despre ei îoşişi. În ceea ce mă priveşte, am să-ţi spun că o dată, cu mulţi ani în urmă, un tip cu care avusesem de-a face într-o oarecare afacere – un tip abil pe care realmente îl dispreţuiam – spunea în dreapta şi-n stânga despre mine că sunt un ipocrit desăvârşit. Nici n-avea cum să ştie asta. Dar aşa îi convenea lui să spuie. Nu-i dădusem niciun temei pentru o astfel de calomnie. Totuşi, din ziua aceea, sunt momente când îmi aduc aminte şi fără voia mea mă întreb: „Dar dacă e adevărat?" E absurd. Dar de vreo două ori aproape că mi-a influenţat comportarea. Şi totuşi eu nu eram o fetiţă ignorantă şi impresionabilă. Îmi dădusem seama cu mult înainte de exacta măsură a lipsei de valoare a acelui individ. El nu fusese niciodată pentru mine o persoană cu prestigiu şi putere, aşa cum fusese îngrozitoarea guvernantă pentru Flora de Barral. Îţi dai seama ce înseamnă puterea sugestiei? Trăim la cheremul unei lumi răuvoitoare. Uneori un sunet, o simplă perturbare a aerului, se întipăreşte adânc în sufletul nostru. Flora de Barral fusese mai mult uluită decât convinsă de prima impetuozitate a lui Roderick Anthony. S-a lăsat antrenată de o forţă misterioasă din adâncul ei, după cum tatălui ei îi fugise terenul de sub picioare la neaşteptata putere a unor reclame de succes.

Se duseră la bordul vaporului în dimineaţa aceea.

Femdale tocmai venise la cheiul de încărcare. Singura creatură vie la bord era paznicul. Dacă era acelaşi pe careni-l descrisese Powell sau altul, nu ştiu. Probabil că era un altul. Acesta uitându-se peste bord, a văzut, cu propriile lui cuvinte, „pe căpitan, venind de după colţul celei mai apropiate magazii, în compania unei fete”. El lăsaseara în jos, până la debarcader.

— De unde ştii toate astea? l-am întrebat eu.

Marlow scoase un impacientat:

— Ai să vezi, încetul cu-ncetul. Flora se sui prima şi se opri pe punte unde rămase tăcută până când căpitanul o luă de braţ şi o conduse la pupa. Paznicul le deschise salonul. Avea cheile de la toate cabinele şi intra cu paşi greoi în urma lor. Căpitanul îi porunci să deschidă toate uşile, absolut toate uşile, cabinele de pasageri, coridoarele, cămara, toate, apoi îl trimise la plimbare.

Femdale era o navă confortabilă, chiar luxoasă. La capătul unui culoar care pornea de la dunetă, era un salon lung, a cărui somptuozitate îşi mai pierduse din strălucire, dar era foarte spaţios şi confortabil. Covoarele erau aşternute pe jos, lămpile suspendate şi toate lucrurile la locurile lor, chiar şi argintăria din bufet. Două cabine mari lângă pupa se deschideau în afara acesteia, câte una de fiecare parte a cârmei. Aceste două cabine comunicau printr-o mică sală de baie situată între de Una din de era amenajată ca salon al căpitanului. Cealaltă era vacantă şi mobilată cu fotolii şi o masă rotundă, mai asemănătoare cu o cameră de pe uscat, exceptând lunga banchetă curbă, care urma forma pupei. Într-o oglindă uşor înclinată, Flora dădu cu ochii de o fată palidă, cu pălărie de pai albă, garnisită cu trandafiri, distantă, înceţoşată, de parcă ar fi fost scufundată în apă şi fu surprinsă să se recunoască pe sine printre lucrurile care o înconjurau.

I se păreau arbitrare, bizare, străine. Căpitanul

Anthony trecu mai departe, iar ea îl urmă. Îi arătă şi celelalte cabine. Vorbea tot timpul tare, cu o voce care ei îi părea s-o fi cunoscut de mult cât se poate de bine; şi totuşi, reflectă ea, n-o auzise de multe ori în viaţa ei. Ea nu prea urmărea ceea ce spunea el. Vorbea despre lucruri relativ indiferente şi pe un ton cam prost dispus; dar simţea în jur vorbele acelea, ca pe o mângâiere, iar când el tăcu, a putut auzi în tăcerea bruscă şi alarmantă, bătăile pripite ale propriei ei inimi.

Paznicul se tot mişca de colo-colo, pe dunetă, fără să poată auzi ceva şi urmărind să nu fie văzut. În acelaşi timp, cu abilitate şi prudenţă, profitând de uşile deschise, putea să vadă pe căpitan şi pe „fata aceea" pe care căpitanul o adusese la bord. Căpitanul îi arăta totul cu de-amănuntul. Prin întreaga lungime a coridorului, având în perspectivă salonul, paznicul putea avea unele privelişti interesante a celor doi care intrau şi ieşeau din diferite cabine, traversând dintr-o parte în alta, rămânând invizibili pentru un timp, în unul sau altul din saloane şi apărând apoi din nou în depărtare. Fata, urmând mereu pe căpitan, îşi ţinea în mâini umbrela. În general, ţinea capul în jos, dar din când în când se uita pe sus. Aveau multe să-şi spună unul altuia şi păreau să uite că nu erau singuri pe vapor. Îl văzu pe căpitan punându-şi mâna pe umărul ei şi se pregătea cu oarecare interes pentru ceea ce ar putea urma, când „bătrânul" păru să-şi amintească de ceva şi porni cu paşi mari în lungul salonului. Atunci paznicul s-a ferit repede, după cum şi era de aşteptat, şi îl auzi pe căpitan trântind uşa interioară a coridorului. După această dezamăgire, paznicul aşteptă, cu pică, să-i vadă plecaţi, ceea ce se întâmplă mai curând decât se aşteptase. Fata fu prima care apăru pe punte. Ca şi mai înainte, nu se uită deloc în jurul ei. Nu se uita la nimic şi părea aşa de grăbită să se vadă pe ţărm, încât coborî pasarela fără să-l mai aştepte

pe căpitan.

Ceea ce-l izbi pe paznic mai mult fu expresia absentă a căpitanului, ţinându-se după fată şi părând că nu vede nimic. Trecu pe lângă el fără să-l observe, fără niciun ordin, fără o privire măcar. Căpitanul nu făcuse asta niciodată. Întotdeauna avea un semn şi o vorbă plăcută pentru fiecare. Pentru această desconsiderare paznicul trase o concluzie nefavorabilă în privinţa ciudatei fete. Le lăsă timp să ajungă la debarcader înainte ca el să traverseze puntea, apoi le mai aruncă o privire peste balustradă. Căpitanul prinse braţul fetei chiar când două vagonete trase de un cal treceau pe lângă ei, ascunzându-i de tot de privirea paznicului.

În dimineaţa următoare, când ofiţerul secund veni la bord, el îi povesti despre vizită şi se exprimă defăimător în privinţa fetei care „pusese mâna pe căpitan”. „Nu arată sănătoasă, explică el. De asemenea, îmbrăcăminte sărăcăcioasă”, adăugă dispreţuitor.

Secundul se arătă foarte interesat. Fusese cu Anthony pe vapor de mai mulţi ani şi stabilise, în cursul multor şi lungi călătorii, raporturi de familiaritate, ceea ce nu era de aşteptat de la un om cu caracterul lui Anthony. Dar în acea intimitate a mării care se dezvoltă încetul cu încetul, care datorită duratei şi solitudinii îşi are momentele ei lipsite de rezervă, nu se spusese niciun cuvânt, nici chiar întâmplător, care să-l pregătească a vedea pe căpitanul său asociat cu vreun fel de fată! S-o aducă la bord şi să-i arate toate cabinele! Asta era cam prea de tot. Căpitanul Anthony ar fi trebuit să se gândească mai bine.

Franklin (acesta era numele secundului) se simţea dezamăgit, aproape deziluzionat. Stupid lucru! Iată un zăpăcit de paznic bătrân care pălăvrăgeşte, ÎI dojeni pe paznic şi încercă să nu se mai gândească la această prostie

fără importanţă, pentru că ea îl diminua pe căpitan în ochii săi de subaltern devotat.

Franklin, trecuse de patruzeci de ani. Mama sa încă trăia. Pentru el, mama trecea înaintea tuturor femeilor, tot aşa cum pe căpitanul Anthony îl situa înaintea tuturor bărbaţilor. Am putea bănui că aceste „grupuri" nu erau rea mari. Plecase pe mare la o vârstă foarte fragedă. Afecţiunea care o avea pentru aceste două fiinţe, care în parte eclipsa tot restul omenirii, nu era desigur asemănătoare; deşi într-o vreme avea convingerea că el „le purta de grijă" la amândoi. „Bătrâna doamnă", bineînţeles, trebuia îngrijită toată viaţa ei. Cât priveşte pe căpitanul Anthony, Franklin obişnuia să spuie: de ce l-ar părăsi? nu era probabil să întâlnească un marinar mai bun, sau un om mai cumsecade, sau un vapor mai confortabil. Cât despre încercarea de a avansa, ofertele de comandant de vapor nu se găseau pe toate drumurile şi dacă totuşi aceasta s-ar întâmpla, căpitanul Anthony i-ar da o mână de ajutor, ca oricare altul pe lume.

După descrierea domnului Powell, Franklin era un om scurt, îndesat, cu părul negru, puţin chel în creştet. Capul său înfundat între umeri, ochii bulbucaţi şi faţa roşie, îi dădeau un aer de apoplectic. Când stătea liniştit, faţa lui aprinsă avea o expresie nostim melancolică.

După ce paznicul îi dădu toate cheile şi fu trimis să-şi vadă de treburile lui şi să nu mai clevetească despre ceea:? e nu-l priveşte, domnul Franklin se duse la pupa. Deschise uşile una după alta; iar în salon, în cabina căpitanului şi peste tot se uită cu grijă ca şi când s-ar fi aşteptat să vadă pe pereţii despărţitori, pe punte, în aer, ceva neobişnuit – semne – urme, emanări, umbre – nici el nu ştia ce – vreo subtilă schimbare în urma trecerii unei fete. Dar nu era nimic. Intră în cabina neocupată de la pupa şi rămase câtva timp acolo, deşurubând cele două hublouri de la

pupa. În absenţa oricăror evidenţe materiale, neliniştea sa se risipi. Aruncând o ultimă privire în jurul său ieşi şi se găsi în prezenţa căpitanului, care venea din celălalt capăt al salonului.

Franklin se uită imediat să vadă fata. Dar nu se vedea nicio fată. Căpitanul îl întrebă repede: „A, eşti aici, domnule Franklin?” Iar secundul spuse: „Aeriseam puţin pe-aici, domnule căpitan11. Apoi căpitanul, cu pălăria trasă pe ochi, îşi puse bastonul pe masă şi întrebă în felul său amabil: „Cum ai găsit-o pe mama dumitale, Franklin?” „Mulţumesc, domnule căpitan, bătrâna doamnă e cât se poate de bine”. Apoi n-au mai avut nimic să-şi spuie unul altuia. Franklin fu cuprins de-un sentiment ciudat şi tulburător. El, abia întors din concediu, vaporul abia sosit la locul de ancorare, căpitanul abia venit la bord şi aparent nimic de spus! Multele întrebări care fusese nerăbdător să le puie, ca şi diferitele treburi care trebuiau făcute îi fugiseră din minte. I se păru şi lui că n-ar mai avea nimic de spus.

Căpitanul, luându-şi bastonul de pe masă, intră în cabina lui şi închise uşa după el. Franklin rămase nemişcat un moment apoi porni încet spre punte. Dar înainte de a ajunge la celălalt capăt al salonului, se auzi strigat pe nume. Se întoarse înapoi. Căpitanul privea din uşa ca binei sale. Franklin spuse: „Da, domnule căpitan”, Dar căpitanul, tăcut, se aplecă puţin înainte, apucând clanţa uşii. Franklin înaintă spre pupa cu ochii la el. Când ajunse aproape de tot, rosti din nou, de data asta întrebător: „Da, domnule căpitan?” Dar tot linişte. Ofiţerului secund nu-i plăcea să fie privit în felul acesta, un fel cu totul nou pentru căpitanul său, o privire sfidătoare şi sfioasă totodată, ca un om care se simte bolnav şi vrea să-ţi atragă atenţia. Franklin se uită la căpitan, simţi că ceva e în neregulă şi, în simplicitatea lui, îşi exprimă simţământul întrebând de-a

dreptul:

„Ce e cu dumneavoastră, domnule căpitan? Ce eln neregulă?”

Căpitanul tresări uşor şi felul privirii lui se schimbă într-un fel de sinistră surpriză. Franklin se simţi foarte prost iar căpitanul întrebă neglijent:

„Ce te face să crezi că e ceva în neregulă?”

— N-aş putea spune exact ce. Nu arătaţi ca de obicei, domnule căpitan, recunoscu Franklin deschis.

„Se pare că ai nişte ochi ai naibii de pătrunzători, spuse căpitanul pe un ton aşa de agresiv, încât Franklin fu înclinat să se apere.

„Au trecut mai mult de şase ani de când suntem împreună, domnule căpitan, aşadar e de presupus că vă cunosc puţin. Am putut vedea imediat ce-aţi venit că e ceva în neregulă”.

„Domnule Franklin, spuse căpitanul, e adevărat, suntem împreună de şase ani şi mai bine, dar nu te-am cunoscut ca pe un cititor de feţe. Totuşi nu eşti un cititor corect. E foarte departe de a fi ceva în neregulă. Înţelegi? Atât de departe de a fi rău, pe cât de departe poate să fie. Asta ar trebui să te înveţe să nu faci presupuneri greşite. Lasă asta pe seama celor de pe uscat. Ei se pricep să descopere ceea ce e în neregulă. Aş spune că numai ei ştiu ce-au făcut din lumea asta. Au încurcat-o rău de tot, asta e dar. Au făcut din ea un loc al naibii de urât, domnule Franklin. N-ai habar despre asta? Sigur că nu, noi marinarii nu ştim. Numai din când în când ne lovim de câte ceva destul de crud sau de viclean ca să ni se facă părul măciucă. Iar când vezi un caz de ticăloşie şi vrei să-l îndrepţi nu e aşa uşor pe cât pare... A! Te-am chemat înapoi ca să-ţi spun că vor veni *o* mulţime de lucrători, tâmplări şi alţii, care vor fi la bord mâine dimineaţă la prima oră, pentru a face unele schimbări în cabină. Vei

observa să nu trândăvească. Nu avem timp de pierdut.

Franklin rămase impresionat de această neaşteptată cuvântare asupra ticăloşiei lumii de pe uscat, înconjurată de apele sărate şi incoruptibile, pe care el şi căpitanul său îşi petrecuseră întreaga viaţă, într-o fericită inocenţă. Ceea ce nu putea înţelege era de ce trebuiau pomenite toate acestea acum şi ce legătură puteau avea cu schimbările care trebuiau făcute în cabină. Lucrarea nu-i părea că ar trebui cerută în aşa grabă mare. Şi de ce trebuia schimbat ceva? Totul era confortabil, spaţios, bine distribuit, după un plan cam demodat şi cu decoraţiuni cam şterse. Dar puţin lustru ici, puţin aur colo, era tot ce putea fi necesar. Cât despre confort, nu putea fi îmbunătăţit cu nicio schimbare. Lui îi displăcea ideea de schimbare; dar răspunse cu supunere că va supraveghea pe lucrători, numai să-i spuie căpitanul care era natura lucrării ordonate.

„Vei găsi o notă aici pe masă. Am să ţi-o las înainte de a coborî la ţărm”, replică Anthony grăbit. Franklin se gândi că nu mai era nimic de ascultat, aşa că făcu un pas pentru a părăsi salonul. Dar căpitanul continuă după

O scurtă pauză: „Vei fi surprins, fără îndoială, văzând nota. Vor fi multe schimbări. Asta din cauza unei doamne care vine cu noi. Mă căsătoresc, domnule Franklin!”

Capitolul li

TINARUL POWILL VEDE Şi Al» E

1 ŢI AMINTEŞTI, CONTINUĂ MARLOW, CUM MĂ TEmeam eu că lipsa de experienţă a lui Powell îl va împiedica să aprecieze neobişnuitul. Neobişnuitul pe care-l aveam în minte era ceva de-un fel foarte subtil: neobişnuitul în relaţiile conjugale. Aş fi putut foarte bine să mă îndoiesc de capacitatea unui tânăr prea mult preocupat de lăudabila îndeplinire a îndatoririlor sale profesionale, pentru a observa ceea ce, prin natura

lucrurilor nu e uşor de observat şi cu atât mai puţin în împrejurări speciale. Pe cele mai multe dintre vapoare al doilea ofiţer secund nu are multe puncte de legătură cu soţia comandantului. Stă la aceeaşi masă cu ea, în general vorbind. Doamna i se poate adresa uneori, mai mult sau mai puţin amabil, în legătură cu lucruri fără importanţă, iar el are ocazia să-i arate unele mici atenţii, pe punte. Şi asta-i tot. În asemenea condiţii, unele semne pot fi observate numai de un ochi ager şi experimentat. Mă refer acum la nenorociri uneori atât de subtile, încât nu sunt înţelese nici chiar de inimile pe care le zdrobesc sau le înnobilează.

Da. Domnul Powell, pe care întâmplarea cu numele său îl aruncase pe scena plutitoare a acestei tragicomedii, ar fi fost complet nefolositor scopului meu dacă neobişnuitul, în chip vădit, nu i-ar fi atras atenţia chiar de la început.

Ştim cum a ajuns el pe acest vapor, atât de brusc oferit dorinţei lui arzătoare de a face un real start în profesiunea sa. Venise la bord cu sufletul la gură din pricina grabei cu care îşi adusese bagajul de pe uscat, însoţit de doi oribili pungaşi, păsări de noapte, escortat de un poliţist din docuri, amator de bacşişuri, primit de o umbră astmatică de paznic, prevenit să nu facă zgomot pe culoarul întunecos, deoarece căpitanul şi soţia lui sunt la bord. Acest fapt în el însuşi era ceva neobişnuit. De regulă, căpitanii şi soţiile lor nu se îmbarcă niciun moment mai devreme decât e necesar. Preferă să-şi petreacă ultimele momente cu prietenii şi rudele lor. Un vapor de pe unul din cheiurile mai vechi ale Londrei, cu restricţii la iluminat şi aşa mai departe, nu este tocmai locul pentru o seară veselă. Totuşi, cum fluxul era favorabil la ora şase dimineaţa, e de înţeles pentru ce veniseră de cu seară.

Tocmai atunci tânărul Powell simţea că nimeni n-ar fi

putut fi destul de Vesel că părăseşte ţărmul. Ştim că era orfan de mic copil, fără fraţi şi surori, nici alte rude apropiate, afară de mătuşa aceea care se certase cu tatăl său. Nicio afecţiune nu stătea în calea liniştitei satisfacţii cu care se gândea că acum toate grijile se terminaseră, că nu mai era nimic în faţa lui decât obligaţiile de serviciu pe care va şti cum să le îndeplinească, de cum se vor ivi zorile şi apoi un lung şir de zile. O certitudine cât se poate de liniştitoare şi de care se bucura pe întuneric, întins în cuşeta lui şi cu cuverturile noi trase peste el. Un orologiu de pe ţărm, de undeva de dincolo de porţile docurilor, bătu ora două. Apoi nu mai auzi nimic, pentru că alunecă într-un somn uşor, din care se trezi tresărind. Nu-şi scosese hainele de pe el, nici nu avusese când. Sări în sus şi ieşi pe punte.

Dimineaţa era senină, fără culoare, şi cenuşie în înălţimi; cheiul, ca o fâşie de sticlă întunecată, plină de imagini răsturnate, de magazii, de carene, de catargele unor vase tăcute. Rare siluete se mişcau ici şi colo, pe cheiurile mai depărtate. Un grup de oameni şedeau unul lângă altul, cu saci cu haine şi lădiţe de lemn la picioarele lor. Alţii veneau pe drum, între ziduri înalte, oarbe, în jurul unui cărucior încărcat cu şi mai mulţi saci şi cufăraşe. Era noul echipaj al navei *Femdale*. Începeau să sosească pentru îmbarcare. Le scruta feţele pe când treceau înainte, umplând spaţiosul chei cu târşâitul picioarelor, cu murmurul vocilor lor, ca trezirea la viaţă a unei lumi gata să fie lansată în spaţiu.

În depărtare, pe întinderea lucioasă, în mijlocul lungului chei, domnul Powell urmărea remorcherele intrând liniştit prin porţile deschise. O voce calmă dar fermă, în spatele lui, îi întrerupse contemplaţia. Era Franklin, îndesatul secund, care-l cântărea cu ochii lui negri şi proeminenţi: „Ai face mai bine să iei doi oameni cu

dumneata şi să fii atent la cârmă. Plecăm imediat”.

„Da, domnule secund, spuse Powell cu promptitudine; dar o clipă rămaseră uitându-se unul la celălalt. Ceva ca un slab zâmbet schimbă conturul buzelor secundului, chiar înainte de a porni mai departe cu pasul său energic;

Ajungând la pupa, domnul Powell salută cu mâna la şapcă pe căpitanul Anthony, care se găsea acolo, singur. Mi-a spus că abia atunci l-a văzut pentru prima oară pe căpitanul său. Cum îl văzuse cu o zi înainte, în biroul marinei comerciale, în lumina slabă şi sub marea lui emoţie provocată de postul obţinut ca printr-un brusc miracol, nu conta. Îi păruse atunci mult mai bătrân şi mai greoi. Fu surprins acum de silueta suplă, cu umeri largi şi şolduri înguste, de focul ochilor adânci, de sprinteneala mersului. Căpitanul îi aruncă o privire fermă, dădu uşor din cap şi porni mai departe, cu aerul de a nu băga de seamă ce se petrece în jurul său, cu capul rigid, cu mişcări repezi.

Powell îşi aruncă privirea spre el de mai multe ori, cu o curiozitate firească, date fiind împrejurările. Purta o jachetă scurtă, cenuşie, şi o şapcă tot cenuşie. În lumina zorilor ce deveneau mai mult limpezi decât strălucitoare, Powell îi observă obrajii uşor adânciţi sub barba îngrijită, linia perpendiculară de pe frunte, ceva aspru şi hotărât în jurul gurii.

Era prea devreme pentru ca lucrul în bazin să fi început. Apa lucea placid. Nicio mişcare nicăieri de-a lungul liniilor drepte ale cheiurilor; nu se vedea nimeni decât puţinii muncitori din docuri ocupaţi pe lângă *Femdale*, cunoscându-şi munca, foarte liniştiţi sau schimbând cuvinte puţine şi vorbind încet, ca şi când şi ei ar fi ştiut de „doamna care nu trebuia deranjată”. *Femdale* era singura navă care pleca favorizată de acel flux.

Celelalte păreau încă adormite, fără niciun sunet şi doar ici şi colo câte-o siluetă apărând pe teugă, aplecată peste balustradă, urmărea alene activitatea. Fără agitaţie şi încurcături şi api oape fără un sunet, *Femdale* părăsea ţărmul ca şi când ar fi plecat pe furiş. Chiar remorcherele, care acum îşi opriseră motoarele, se apropiau de ea fără a isca măcar o undă, solida navă cu zbaturi legănându-se înainte, pe când cealaltă, cu elice, mai mică şi mai zveltă, nu despărţea apele, ci părea să lunece pe deasupra lor ca pe o bucată de sticlă plată, cu un om la proră, omul de la cârmă fiind vizibil doar de la brâu în sus, deasupra ecranului alb al podului, şi ambii atât de liniştiţi, fascinându-l pe tânărul Powell într-o curioasă uitare de sine şi imobilitate. Era cufundat în liniştea generală, amintindu-şi de cuvintele paznicului: „E o doamnă care nu trebuie deranjată" şi repetându-şi alene: „Nu va fi deranjată. Nu va fi deranjată". Apoi primele cuvinte rostite cu glas tare în dimineaţa aceea întrerupând ciudata linişte a plecării cu un strigăt strident: „Atenţie la parâma de colo!" îl făcură să tresară. Parâma vâjâi pe deasupra capului său, unul din marinarii de la pupa o prinse şi, gata cu fascinaţia şi calmul spiritului care-l cucerise chiar în clipa plecării! Din acel moment şi două ore după aceea, când nava fu adusă în una din apele mai joase ale Tamisei, la un ţărm aparent nelocuit, în apropierea unui fel de mic golf unde nu se vedea nimic decât două şalande ancorate, fluturând un steag roşu, Powell fu prea ocupat ca să se mai gândească la „doamna care nu trebuia deranjată" sau la căpitanul său – sau la orice altceva, în afară de imediatele sale îndatoriri. De fapt nu avu nicio ocazie să se ducă la pupa sau chiar să se uite într-acolo; dar când vasul fu gata să ancoreze, Powell, aruncându-şi privirea în direcţia aceea, avu absurda impresie că Anthony care era acolo sus, bineînţeles, şedea, în acelaşi timp, de ambele părţi ale

luminatorului dinspre pupa vasului. Era prea ocupat ca să reflecteze asupra acestei iluzii, a acestui fenomen de vedere dublă, ca şi când ar fi băut prea mult. Îşi zâmbi lui însuşi.

Cum se întâmplă adesea după zori cenuşii, soarele răsări într-o caldă şi strălucitoare splendoare deasupra imensei şi blândei străluciri a estuarului lărgit. Fâşii de ceaţă pluteau în aer ca nişte trene de praf luminos, iar în orbitoarele reflexe ale apei, ţărmurile aveau întunecimea transparentă a umbrelor, ridicate în chip misterios de jos, din adâncuri. Powell care navigase pornind din portul Londrei toată viaţa lui de tânăr marinar, mi-a spus că i-a fost dat atunci, într-un moment de viziune plină de vrajă, cam la un ceas puţin după răsăritul soarelui, ca fluviul să i se reveleze ca niciodată, întocmai ca o faţă frumoasă, adesea văzută mai înainte, dar care dintr-odată îţi apare ca expresia unei tainice şi nebănuite frumuseţi, al acelui ceva unic, aparţinând numai ei, dând naştere unei pasiuni miraculoase al cărei farmec va stărui mereu în amintire. Carena Vasului *Femdale* îndreptându-şi capul spre est, prinse lumina răsăritului, astfel că vergele sale înalte şi velatura fură scăldate într-o baie de roşu auriu, de la linia apei plină de sclipiri şi până la scripetele din vârful catargului, licărind pe fondul delicatei întinderi a mării.

„E timpul să mâncăm ceva” spuse o voce lângă el. Era domnul Franklin, ofiţerul secund, cu capul său înfundat între umeri şi ochi melancolici. „Lasă oamenii să-şi ia prânzul continuă el şi cel mai târziu în jumătate de oră să se stingă focul în bucătărie ca să putem aduce bord la bord şalandele cu explozibile. Hai tinere, nu-ţi ştiu numele. Nu l-am văzut pe căpitan, ca să-i vorbesc, de ieri de la prânz, când a alergat să caute un al doilea locţiitor pe undeva. Cum de te-a găsit?”

Tânărul Powell, puţin intimidat, cu toată maniera

prietenoasă a celuilalt, îi răspunse zâmbind, conştient că era ceva deosebit în această întrebare, firească la urma urmei, ceva plin de îngrijorare. Numele său era Powell şi fusese pus în calea acestui post de domnul Powell, înaltul funcţionar din marina comercială. Roşi.

7 „Ah, înţeleg. Dar ai reuşit să fii repede gata de drum. Paznicul mi-a spus, înainte de a pleca, că te-ai îmbarcat la unu noaptea. Eu n-am dormit la bord noaptea trecută. Nu. A fost o vreme când nu părăseam niciodată vaporul pentru mai mult de două ore, seara, chiar când eram la Londra, dar acum, când…”

Se opri, rotindu-şi ochii proeminenţi spre tânărul, spre străinul acela. Între timp îi arăta drumul, conducându-l peste dunetă de sub pupa, în lungul coridor la al cărui capăt era uşa salonului. Era închisă. Dar domnul Franklin nu merse aşa departe. După ce trecu de cămară, spre marea surpriză a lui Powell, deschise deodată o uşă din stânga coridorului.

„Careul nostru”, spuse el, intrând într-o cabină mică, goală, vopsită în alb, luminată mai ales de lucarne şi mobilată numai cu o masă şi două banchete, cu spătare movibile. „Te surprinde? De fapt nici nu e ceva obişnuit. Şi nici nu era astfel pe nava aceasta, înainte. E numai de când…”

Se opri din nou. „Da. Aici vom lua masa, dumneata şi cu mine, unul în faţa celuilalt, în următoarele douăsprezece luni sau mai mult – dumnezeu ştie cu câte mai mult! Când vremea e frumoasă, ofiţerul de serviciu rămâne pe punte la ora meselor”.

Nu vorbea chiar ca un astmatic, dar ea un om cu respiraţia scurtă şi cu sufletul (tânărul Powell nu putu să nu remarce) amărât de cine ştie ce tainică suferinţă.

Era ceva destul de neobişnuit aci ca să nu fie evident, chiar pentru inexperienţa lui Powell. Ofiţerii ţinuţi în afara

cabinei, împotriva uzanţelor serviciului şi apoi tonul ofiţerului secund. Franklin nu părea să se aştepte ca noul ofiţer să fie foarte vorbăreţ. El făcu mai multe remarci asupra fostului al doilea secund, deplângând accidentul suferit de acesta. Ciudat! Să se întâmple un asemenea lucru chiar în ajunul plecării.

„Clavicula şi un braţ fracturate, oftă el. Trist, foarte trist. N-ai observat, căpitanul era afectat? Da? Probabil că era”.

În faţa acelui obraz congestionat şi a acelor ochi îndureraţi, îndreptaţi spre el, tânărul Powell (trebuie să nu uităm că era un tinerel pe atunci), care nu-şi putea aminti niciun semn de vizibilă mâhnire, mărturisi, cu un zâmbet jenat că, datorită caracterului subit cu care îi sosise acea norocoasă întâmplare, nu putuse observa starea de spirit a celorlalţi.

„Eram aşa de bucuros că am găsit în fine un vapor”, murmură el descumpănit de gravitatea stăpânită din înfăţişarea lui Franklin.

„Pentru unul miere, pentru altul fiere, remarcă secundul... Asta e adevărat chiar când nu e vorba de simple alimente. Bănuiesc că nici nu ţi-a trecut prin gând că numai datorită unui afurisit de accident a fost scos din slujbă un om cumsecade!”

Domnul Powell recunoscu sincer că nu se gândise la asta. Era gata să recunoască cum că e condamnabil din partea lui. Dar Franklin nu avea intenţia de a-l moraliza. Nici nu tăcu. Remarcă mai departe că fusese un timp când căpitanul Anthony ar fi participat din plin la cel mai mic lucru ce s-ar fi întâmplat unuia din ofiţerii lui. Da, fusese un asemenea timp!

„Şi bagă de seamă, continuă el, lăsând pe farfurie o felie de pâine unsă cu unt pe jumătate consumată şi ridicând vocea, bietul Mathews era al doilea cu stagiul cel

mai lung aici la bord. Primul sunt eu. El a venit cu o lună mai târziu, cam în acelaşi timp cu stewardul. Şeful echipajului şi tâmplarul au venit în călătoria următoare. Oameni de nădejde. Sunt încă aici. Niciun om de treabă nu s-a gândit vreodată să părăsească nava *Femdale*, decât dacă e un prost. Unii oameni de treabă sunt nişte proşti. Nu-şi dau seama când o duc bine. Mă gândesc la cei mai buni dintre cei buni. Oameni pentru care ai face orice Ei continuă ani întregi, apoi aşa, dintr-odată.

Tânărul nostru prieten îl asculta pe secund cu un ciudat sentiment de jenă. Pentru că s-ar fi zis că domnul Franklin gândeşte cu glas tare şi-l pune în delicata poziţie a cuiva care trage cu urechea fără voia lui. Dar mai era cineva în mica sufragerie. Era stewardul care venise cu un ibric de cafea cu coadă lungă şi şedea tăcut alături: un om cu o faţă palidă, de vârstă mijlocie, trăsături lungi, pleoape grele, o mustaţă soldăţească, cenuşie. Cu corpul strâns într-o haină scurtă, neagră, cu mânecile strâmte şi cu picioarele-i lungi în pantaloni foarte strâmţi, părea o siluetă tinerească, agilă, zveltă. Înaintă dintr-odată, întrerupând monologul secundului.

„Mai doriţi cafea, domnule Franklin? E proaspătă şi fierbinte. Tocmai am să servesc acum micul dejun în salon, iar bucătarul stinge focurile. Aşa că acum e prilejul dumneavoas te-a”.

Secundul, care din cauza construcţiei lui deosebite, nu putea întoarce lesne capul, îşi răsuci uşor trupul îndesat şi îşi ridică ochii lui negri spre steward.

„Şi preţioasa pereche a ieşit?” mârâi el.

Stewardul, turnând cafea în ceaşca secundului, rosti prost dispus dar distinct: „Doamna nu era când am pus masa”.

Urechile lui Powell erau destul de fine ca să poată distinge ceva ostil în referinţa asupra soţiei căpitanului.

Căci despre cine altcineva putea fi vorba? Stewardul adăugă cu un fel trist de corectitudine: „Dar va ieşi, înainte de a intra eu să-i servesc. Nu face ea astfel de încurcături. Asta nu”.

„Nu. Nu în felul ăsta”, admise Franklin. Apoi amândoi, el şi stewardul, după ce aruncară o privire spre Powell, străinul de pe navă, nu mai spuseră nimic.

Dar aceasta fusese de ajuns ca să-i trezească curiozitatea. Curiozitatea este în firea omului. Bineînţeles, nu era vorba de o curiozitate răuvoitoare care, dacă nu chiar firească, se întâlneşte destul de frecvent la oameni, şi poate mai frecvent la femei – în special când e vorba de o altă femeie; o femeie privită cu ochi răi. Căci cu ochi răi era sortită Flora de Barral să fie privită chiar şi pe mare. Da. De acea întunecime avea ea parte, negura care însoţeşte o femeie pentru care nu este niciun loc senin pe lume. Da. Nici chiar pe mare!

Aceasta este situaţia patetică a femeii. Un bărbat poate lupta ca să-şi găsească un loc în lume sau să piară. Dar rolul femeii e pasiv, orice ai spune, oricum ai încerca să denaturezi faptele din lumea asta, făcând aluzie la îipsa de energie, de înţelepciune, de curaj. Fapt este că aproape toate femeile posedă aceste calităţi – într-un fel propriu al lor. Dar nu sunt făcute pentru atac. Trebuie să aştepte. Vorbesc de femeile care sunt cu adevărat femei. Şi nu e de niciun folos să vorbim de ivirea unor ocazii favorabile. Ştiu că unele dintre de vorbesc despre asemenea lucruri. Dar nu femeile adevărate. Acelea ştiu cum stau lucrurile. Nimic nu întrece o femeie adevărată în ceea ce priveşte o viziune clară a realităţii, aş spune o viziune cinică, dacă nu m-aş teme că-ţi răănesc simţămintele dumitale cavalereşti – pentru care, fiindcă veni vorba, femeile nu sunt chiar atât de recunoscătoare pe cât ai crede, unor bărbaţi de felul dumitale…

— Pe cuvântul meu, Marlow, strigai eu, pentru ce te repezi astfel la mine? N-aş folosi niciun cuvânt urât împotriva femeilor, dar ce drept ai să-ţi închipui că mă aştept la recunoştinţă?

Marlow ridică o mână împăciuitoare.

— Ei, hai, potoleşte-te! îmi retrag cuvântul urât, remarcând totuşi că cinismul îmi pare un cuvânt inventat de ipocriţi. Dar să lăsăm asta. Cât despre femei, de ştiu că revendicările lor de prilejuri favorabile pentru a deveni ceea ce nu pot fi, ar fi la fel de rezonabile ca şi pretenţiile oamenilor de-a obţine nemurirea în lumea aceasta în care moartea este însăşi condiţia vieţii. Trebuie să înţelegi că nu vorbesc de existenţa materială. Aceasta e implicată în mod firesc; dar nu vei susţine că o femeie care, să spunem, s-a înrolat, de exemplu (au fost şi astfel de cazuri) şi-a cucerit locul în lume. A obţinut doar mijloacele de trai, – ceea ce e foarte merituos, dar nu e chiar acelaşi lucru.

Toate aceste reflexii care răsar din povestirea existenţei Florei de Barral, sunt sigur că nu i-au trecut prin minte domnului Powell – nu acelui domn Powell pe care-l ştim că face solitare croaziere de weekend la gurile Tamisei (cu misterioase dispariţii în golfuri singuratice), ci tânărului Powell, norocosul al doilea secund de pe vaporul *Femdale*, comandat (şi în mare parte posedat) de Roderick Anthony, fiul poetului – ştii. Un domn Powell mult mai zvelt decât e acum robustul nostru prieten, un domn Powell cu floarea inocenţei încă neştearsă complet de pe obrajii săi fragezi şi în stare nu numai de a fi interesat, dar de asemeni şi surprins de experienţa pe care i-o rezerva viaţa. Aşa se explică de ce atâtea lucruri au rămas atât de vii în amintirile lui. De exemplu, impresiile legate de primul său mic dejun la bordul navei *Femdale*, atât vizuale cât şi mintale, le păstrează atât de proaspete ca şi când ar fi fost de ieri.

E lesne de înţeles că surpriza răsărea din inabilitatea de a interpreta corect semnele pe care experienţa (ea însăşi un lucru misterios) le dă înţelegerii şi emoţiilor noastre. Pentru că nu e niciodată mai mult decât atât. Experienţa nu ne intră niciodată în sânge şi în oase. Rămâne întotdeauna în afara noastră. De aceea privim cu mirare trecutul. Şi asta stăruie chiar atunci când, datorită experienţei vieţii şi înăspririi caracterului, ajungem la un punct când nimic din ceea ce ni se întâmplă în acea clipită rapidă care e viaţa noastră, auzi, nimic nu ne mai surprinde. Nu pe moment, vreau să spun. Dar se întâmplă ca mai târziu să ne recăpătăm facultăţile cu exclamaţii de felul acesta: „Ei bine, să fiu al dracului dacă vreodată am…" şi asta e probabil din pricină că însuşi lucrul care ar trebui să constituie trecutul demn de contemplat, e foarte uimitor când ai timpul – o imensă şi trecătoare clipă – să te gândeşti la el…

Eram pe punctul de a-l întrerupe pe Marlow când se opri el singur cu ochii pironiţi în gol sau, poate (n-aş vrea să fiu prea sever cu el) asupra unei viziuni. Cam avea el obiceiul, sau defectul, unora din acele pendule de pe cămin, care se opresc brusc în plin tic-tac. Dacă aţi avut vreodată de-a face cu un pendul atins de o astfel de perversitate, ştiţi cât de enervantă este o asemenea oprire. Pe mine mă enerva acum Marlow. Zâmbea uşor în timp ce eu aşteptam. Ba chiar şi râse puţin. Atunci îi spusei acru:

— Trebuie să înţeleg că ai descoperit ceva comic în povestea Florei de Barral?

— Comic! exclamă el. Nu! Ce te face să crezi?… A, am râs, nu-i aşa? Dar nu ştii că lumea râde de absurdităţi oare sunt foarte departe de a fi comice? N-ai citit ultimele cărţi asupra râsului, scrise de filosofi, de psihologi? Sunt o mulţime…

— În privinţa asta, răspunsei eu impacientat, aş

spune că s-au scris o mulţime de prostii asupra râsului şi asupra lacrimilor de asemenea.

— Se spune, continuă orgolios Marlow, că râdem dintr-un simţ de superioritate. Aşadar, observă că lumea râde de simplitate, de onestitate, de căldura sentimentelor, de delicateţea inimii sau a comportării, pentru că prezenţa acestor trăsături în caracterul unui om îl pune adesea în situaţii dificile, crude sau absurde care ne fac pe noi, majoritatea, care în general nu avem parte de aceste particularităţi, să ne simţim în mod agreabil superiori.

— Vorbeşte pentru dumneata, i-am spus. Dar ai descoperit cumva aceste frumoase lucruri în povestea aceasta; sau ţi le-a dezvăluit domnul Powell al dumitale în vorbirea lui simplă? Vi s-a întâmplat să râdeţi împreună, cu un râs bun, sănătos? Hai! spune, Marlow, te mai dor coastele de atâta râs?

Marlow nu se supără de felul zeflemitor în care-i vorbisem. Era foarte serios.

— Nu mi-ar plăcea să improvizez despre toate acestea; continuă el cu amuzantă prudenţă, dar era o situaţie de ajuns de încordată ca să-i ofere lui Powell multe surprize – niciuna din de scandaloasă în ea însăşi, dar de-un efect cumulativ care făcea ca ansamblul să fie de neuitat pe măsură ce i se vădea fiecare detaliu. Şi prima surpriză nu întârzie să vină când explozibilele (cărora le datora şansa pripitului său angajament) – casete cu dinamită şi butoiaşe cu praf de puşcă – fiind luate la bord, bocâportul principal întărit pentru călătoria pe mare, bucătarul readus la funcţiile lui, ancora ridicată şi remorcherul înconjurând promontoriul pe la sud şi cu soarele adâncindu-se limpede şi roşu în pârtia purpurie a canalului, se duse la pupa, la datorie, ce-i drept, dar cu destul răgaz ca să respire în voie pentru prima dată, în Acea zi agitată a plecării. Pilotul, care mai era încă la

foord, îi aruncă mai întâi o privire tăcută, apoi făcu o remarcă insignifiantă, înainte de a-şi relua mersul agale, încolo şi-ncoace între timonă şi compas. Powell îşi luă modest locul la pupă. Observase prin luminator un cap cu o şapcă cenuşie. Dar când, după câtva timp, traversă de cealaltă parte a punţii, descoperi că nu era nicidecum capul căpitanului. Băgă de seamă părul cărunt şi creţ de la ceafă. Cum putuse să facă o asemenea greşeală? Dar la bordul unui vapor plecat de la ţărm nu e de aşteptat să dai peste un străin.

Powell trecu pe lângă omul acela. Un obraz uscăţiv, supt, cu buzele strânse, privind ţintă spre îndepărtata coastă franceză, vagă ca o sugestie a întunecimii solide, drept în faţa lor, dincolo de lumina serii reflectată de nivelul apelor, de înşele devenind mai întunecate decât cerul. O privire, prin care Powell trebui să treacă şi trecu cu o ocheadă iute, notând nemişcata linişte a omului. Trecerea lui nu tulbură ochii aceia mai mult decât dacă ar fi fost imaterial ca o fantomă. Şi această nesocotire a persoanei lui îi produse lui Powell o impresie ciudată. Cine putea fi bătrânul acela?

Era atât de curios încât se aventură să-l întrebe pe pilot, încet. Pilotul arăta să fie un tip de treabă, de felul lui, binevoitor, sentenţios. Fusese la masă, jos, în cabina principală şi avea ceva de spus.

„Acela? Ciudat tip – nu? E tatăl doamnei Anthony. I-am fost prezentat în cabină, la ora micului dejun. Îl cheamă Smith. Mă întreb dacă e în toate minţile. Se pare că îl iau cu ei. Nu prea arată fericit, – aşa e?”

Apoi, schimbând brusc tonul, dori ca Powel să cheme marinarii pe punte şi să înceapă pilotarea navei. „Eu vă părăsesc într-o jumătate de oră. O să aveţi timp de ajuns să aflaţi totul despre bătrânul domn” adăugă el râzând gros.

În emoţia lui de a da primul ordin ca ofiţer deplin răspunzător, tânărul Powell uită într-o clipă însăşi existenţa bătrânului. În zilele următoare, ocupat de a lua contact cu vaporul, cu oamenii de pe vas, cu îndatoririle lui, în perioada plină de griji a instalării, curiozitatea lui în adormită, pentru că, desigur, puţinele cuvinte ale pilotului n-o stinsese.

Această instalare i-a fost uşurată datorită caracterului prietenos al superiorului său imediat – secundul. Powell nu putu rezista să nu-l simpatizeze pe omul acela îndesat şi chel, cu o siluetă comică, cu faţa lui stacojie şi cu ceva patetic în felul de a-şi roti ochii negri foarte mobili, în capul aparent nemişcat; omul care cu atâta tact era gata să-i ia competenţa drept de la sine înţeleasă.

Nimic nu poate fi mai liniştitor pentru un tânăr care-şi ia pentru prima oară activitatea în primire. Cum în privinţa lui mintea îi era liberă, domnul Powell avea timp destul ca să observe pe cei din jurul său, cu un ochi prietenos. Foarte timpuriu, chiar de la începutul călătoriei, el şi descoperise, cu oarecare amuzament, că menajul căpitanului Anthony nu era privit cu ochi buni de cei cărora el le spunea în gândul lui „vechea gardă”.

Aceştia aveau privirile ciudate şi pline de regret, intonaţiile, gesturile unor oameni care văzuseră alte timpuri, mai bune. Ce importanţă putea avea lucrul acesta pentru şeful echipajului sau pentru tâmplar, Powell nu putea înţelege. Totuşi, cei doi făceau feţe lungi şi aruncau priviri duşmănoase spre pupa. Bucătarul şi stewardul puteau fi mai direct interesaţi. Dar stewardul obişnuia să spuie, de câte ori se ivea prilejul, „O, ea nu ne dă de lucru în plus” cu o mare corectitudine, dar în felul cel mai trist. Era un om cam tăcut, cu un mare simţ al valorii lui personale, care-l făcea să vorbească cu prudenţă.

Bucătarul, un om curat cu favoriţi blonzi şi care era numai de trei ani pe vapor, părea să se sinchisească cel mai puţin. Era ştiut că se interesase de vreo două ori dacă unele din bucatele preparate de el plăcuseră soţiei căpitanului. Aceasta s-a considerat ca o lipsă de loialitate faţă de sentimentele celorlalţi.

Nemulţumirea secundului era însă cel mai uşor de in «teles. După cum i-a spus lui Powell, înainte ca prima săptămână a călătoriei să se termine: „Nu te poţi aştepta să mă simt încântat c-am fost aruncat afară din salon, ca şi când n-aş fi destul de bun să stau la masă alături de femeia aceea”. Dar se grăbi să adauge: „Să nu crezi că-l acuz pe căpitan. Nu e un om de care să te poţi plânge. Dar dumneata, domnule Powell, eşti prea tânăr ca să înţelegi astfel de lucruri”.

Câtva timp după a-ccea, la sfârşitul unei conversaţii de acelaşi fel, el o lungi puţin mai mult, repetând: „Da!

Dumneata eşti prea tânăr ca să înţelegi lucrurile astea. Nu spun că n-ai avea destulă judecată. Te descurci foarte bine aici. M.jit mai bine decât m-am aşteptat, deşi mi-a plăcut de la început cum te prezinţi”.

Era o noapte mângâiată de vânturi alizee, sub un cer catifelat, smălţuit; o puzderie de stele urmăreau umbrele mării, sclipind misterios pe urmele vaporului; în timp ce fâşâitul adormitor al apei era ca un comentariu somnoros al înaintării navei. Domnul Powell îşi exprimă satisfacţia printr-un râs pe jumătate sfios. Secundul urmă: „Şi, bineînţeles, dumneata n-ai cunoscut vaporul ăsta aşa cum era înainte. Era pentru noi mai mult decât un cămin. Era ca niciun alt vapor; iar căpitanul Anthony ca niciun alt comandant cu care să navighezi. Vaporul nici acum nu e altfel. Dar înainte n-aveai nicio grijă în privinţa lui – şi nici a căpitanului. Nu, într-adevăr, nu era nimic care să te neliniştească”.

Tânărul Powell nu putea înţelege ce era acum neliniştitor. Seninătatea paşnicei nopţi părea imensă ca întregul spaţiu şi durabilă ca însăşi eternitatea. E adevărat că marea e un element nesigur, dar niciun marinar nu-şi aminteşte acest lucru în prezenţa puterii ei fascinante, cum niciun îndrăgostit nu se gândeşte la proverbiala nestatornicie a femeilor. Iar domnul Powell, fiind tânăr, se gândea cu naivitate că însurătoarea comandantului, nu putea avea motiv de nelinişte în situaţia lui. Îmi închipui că pentru el, viaţa, nu atât a lui cât a celorlalţi, era ceva liniştit, de felul basmelor ce se sfârşesc cu „şi pe urmă au trăit mereu fericiţi”. Suntem creaţiile lecturilor noastre uşoare cu mult mai mult decât se bănuieşte în general, într-o lume care se laudă a fi ştiinţifică şi practică şi în posesia unor teorii indiscutabile. Powell simţea mai mult acest lucru pentru că comandantul vasului pe mare este o creatură îndepărtată, inaccesibilă, ceva asemănător unui prinţ din basme, singur în felul lui, nedepinzând de nimeni şi căruia nimeni nu-i poate cere socoteală, decât nişte puteri practic invizibile şi atât de distante. Încât pot fi privite ca supranaturale din cât ştie de regulă despre de restul echipajului.

Astfel că nu înţelegea atitudinea îndurerată a secundului – sau mai curând o înţelegea în mod obscur, ca rezultat al unor simple cauze ce nu-i păreau adecuate. Ar fi alungat toate acestea din gândurile lui cu un dispreţuitor: „Ce dracu’ îmi pasă mie?” dacă soţia căpitanului n-ar fi fost aşa de tânără. Când a văzut-o prima dată, a fost ca un şoc pentru el. Avea unele idei preconcepute în privinţa soţiilor de căpitan de vas, idei care, în timp ce nu credea ceea ce vedea cu ochii, îl făceau să deschidă ochii mari. Se holbă la ea până ce soţia căpitanului observă şi îşi întoarse faţa. Soţia căpitanului! Fetişcana aceea întinsă pe un şezlong şi învelită cu pleduri. Soţia…! în gând i se tăie

respiraţia. Nu-i trecuse niciodată prin minte că o soţie de comandant ar putea fi descrisă altfel decât ca voinică sau slabă, veselă sau morocănoasă, dar întotdeauna matură şi, în comparaţie cu vârsta lui, chiar bătrână. Dar asta! Era un fel de tulburare morală, ca şi când ar fi descoperit un caz de răpire sau ceva tot atât de surprinzător. Înţelegi că nu e nimic mai tulburător decât răsturnarea unei idei preconcepute. Fiecare dintre noi aranjează lumea în acord cu propriile lui idei despre potriveala lucrurilor. Să vezi o fată, acolo unde imaginaţia ta mediocră aşezase o femeie relativ bătrână, devine unul din cele mai puternice şocuri…

Marlow tăcu, zâmbindu-şi sieşi.

Powell e impresionat, după toţi aceşti ani, numai când îşi aminteşte, continuă el cu o voce amuzată, dar nu ironică, îmi spunea chiar mai deunăzi, pe un ton în care parcă mai rămăsese ceva din prima sa uimire: „Dar ce, părea atât de tânără, atât de fetiţă, încât m-am uitat în jurul meu să văd o femeie care ar fi putut fi nevasta căpitanului, deşi ştiam bine că nu mai era nicio femeie pe bord în călătoria aceea”. În cea precedentă se pare că venise soţia stewardului, ca îngrijitoare pe lângă doamna Anthony; dar de data aceasta nu mai fusese angajată, nu ştia nici el de ce. Doamna Anthony!… Dacă n-ar fi fost soţia căpitanului, s-ar fi referit la ea, în gândul lui, ca la o puştoaică, îşi spunea. Bănuiesc că trebuie să existe un fel de divinitate ocrotitoare în jurul unei soţii de căpitan (deşi de necrezut) Cyre îl oprea să-i aplice această dispreţuitoare etichetă, chiar în taina gândurilor lui.

L-am întrebat când se întâmplase asta; şi mi-a spus că la trei zile după plecarea lor, chiar când ieşiseră din canal pentru a fi mai precis. Începuse vântul şi o vreme umedă, neplăcută. El venise sus la pupă, s-imţindu-se încă foarte străin şi neexperimentat ca ofiţer, trebuia să-şi ia cartul. S-o vadă pe ea, i se păru tot atât de neaşteptat ca şi

când ar fi văzut o fantomă. Când ea îşi întoarse capul, Powell se reculese şi îşi aplecă ochii. Ceea ce putu să vadă atunci, în apropierea şezlongului pe care sta întinsă, fu o pereche de picioare lungi şi subţiri, terminate cu ghete negre. De unde conchise că „bătrânul domn” care purta o şapcă cenuşie ca a căpitanului şedea lângă ea, fiica lui. În primul moment de uimire se opri pe loc, cu urmarea că acum se simţea foarte jenat că-şi trădase surprinderea. Dar nu putea face cale-ntoarsă şi s-o ia la fugă. Venise acolo la datorie. Aşa că, cu ochii încă aplecaţi, trecu pe lângă ei. Numai când ajunse la cârmă îşi ridică privirea. Ea îi era ascunsă de spătarul scaunului, dar putea vedea pe posesorul picioarelor lungi şi bătrâne, aşezate pe luminator. Obrazul ras, gura subţire şi strânsă, cu câte o scobitură la fiecare colţ, cu şuviţele de păr cărunt ce ieşeau de sub şapca de tweed şi se ondulau uşor peste gulerul hainei. Sta uşor aplecat asupra doamnei Anthony dar nu-şi vorbeau. Căpitanul Anthony, mergând cu un pas săltăreţ şi grăbit de cealaltă parte a pupei, privea drept înaintea lui. Tânărul Powell ar fi putut crede că nici de prezenţa lui comandantul său nu-şi dădea seama. Dar ştiu că nu e aşa şi de aceea petrecu o oră cât se poate de neconfortabilă, stând nemişcat lângă compas, până ce căpitanul se opri din pasul lui grăbit şi cu un efort aproape vizibil şi cu voce joasă făcu o remarcă asupra vremii. Dar înainte ca Powell, care era surprins, să poată găsi un cuvânt ca să răspundă, căpitanul şi pornise din nou în drumul lui fără sfârşit şi cu privirea aţintită înainte. Şi până la sunetul clopotului pentru cină, liniştea domni peste pupă, ca o vrajă nefastă. Căpitanul mergea în sus şi-n jos, privind drept înaintea lui, timonierul pilota privind în sus, la vele, bătrânul domn de pe lucarnă privea în jos spre fiica lui – iar domnul Powell, după cum îmi mărturisi, nu ştia unde să privească, simţindu-se ca şi când s-ar fi amestecat

în treburile altora – ceea ce era absurd. În cele din urmă, îşi aplecă ochii pe busolă, refugiindu-se, în gând, în interiorul cutiei busolei. Se simţea mai înfrigurat decât ar fi trebuit să fie de amurgul rece care cădea peste verdele murdar al mării din adâncimile unui cer complet înnourat. Un vânt schimbător mătura pustiul întunecat, iar vaporul târât, ca şi când ar fi vrut cineva să-i împiedice mersul, părea să înainteze încet, prin smucituri, împotriva valurilor care-i măturau coastele, cu un sunet ca un mârâit ameninţător.

Tânărul Powell se gândea că acesta e cel mai trist aspect de seară al mării, pe care-l văzuse vreodată. Fu bucuros când la sunetul gongului ceilalţi ocupanţi ai pupei o părăsiră. Mai întâi căpitanul, cu o mişcare bruscă în mersul său spre seară şi neuitându-se măcar o singură dată spre soţia lui şi tatăl acesteia. Cei doi se ridicară şi se îndreptară şi ei spre seară, bătrânul domn foarte drept, cu şuviţele-i subţiri împrăştiate uşor în jurul cefei şi purtând pe braţ pledurile. Fata, care era doamna Anthony, coborî prima. Întunecatul amurg îi învăluia faţa. Trecând, îl privi pe Powell. El observă că era foarte palidă. Poate că frigul. Bătrânul se opri o clipă, subţire şi băţos, în faţa tânărului şi, cu o voce joasă dar destul de distinctă, însă fără nicio intonaţie anume – nici măcar de interogare, spuse:

„Sunteţi noul ofiţer secund, cred”.

Domnul Powell răspunse afirmativ, întrebându-se dacă aceasta era o abordare prietenoasă. Observase că ochii domnului Smith aveau un fel de privire interioară, ca şi cum i-ar fi displăcut şi ar fi dispreţuit tot ce-l înconjura. Soţia căpitanului dispăruse pe scări. Domnul Smith spuse „Ah!” şi aşteptă puţin până să puie o altă întrebare cu vocea sa lipsită de curiozitate.

„Cunoşteaţi pe cel care a fost înaintea dumneavoastră?”

— „Nu, spuse tânărul Powell, n-am cunoscut pe nimeni de pe navă până la îmbarcare”.

„Era mult mai în vârstă decât dumneavoastră, de două ori vârsta dumneavoastră, poate chiar mai mult. Avea părul cărunt. Da. Sigur că mai mult”.

Vocea joasă, reţinută, încetă; dar bătrânul nu se mişcă. Adăugă: „Nu e ceva neobişnuit?”

Domnul Powell fu surprins nu numai de faptul că era angajat într-o conversaţie, dar şi de caracterul ei. Se poate să fi fost sugestia cuvântului rostit de bătrân, dar era dar că în momentul acela îşi dădu seama de ceva neobişnuit, nu numai în această întâlnire, dar în jurul lui, în privinţa tuturor, în întreaga atmosferă. Însăşi marea, cu scurte străfulgerări de spumă izbucnind ici şi colo în depărtările întunecate, nesehimbătoarea şi sigura mare, care apără pe om de toate pasiunile, afară de propria-i mânie, părea ciudată privirii fugare pe care el o aruncă în direcţia vântului, unde linia orizontului, ştearsă, nu mai oferea ochiului nicio limită liniştitoare. În amurgul difuz care se sfârşea, şi înainte ca înnourata noapte să-şi coboare misteriosu-i văl, apărea imensitatea spaţiului încă vizibil – aproape palpabil. Tânărul Powell o simţea. O simţea în sentimentul brusc al izolării sale; puternica şi credincioasa navă a primei sale cunoaşteri, redusă la o mică pată, ceva aproape nedesluşit, simplu suport pentru tălpile celor două picioare ale lui, în faţa acestui neaşteptat bătrân care devenise dintr-odată articulat, într-un univers ce se întuneca.

Îi trebui un moment sau două ca să prindă sensul întrebării. Repetă încet: „Neobişnuit… a, vă referiţi la un om mai în vârstă, ca secund pe un vapor. Nu ştiu. Sunt mulţi dintre noi care nu avansează. Presupun că n-a avansat”.

Celălalt, cu capul puţin aplecat, avea aerul că ascultă

cu mare atenţie.

„Şi acum, spuse el, a fost internat la spital”.

„Aşa cred. Da. Îmi amintesc că aşa a spus căpitanul Anthony la biroul maritim.44

„Poate chiar pe moarte, continuă bătrânul, cu tonul lui grijuliu. Şi poate chiar bucuros să moară”.

Domnul Powell era destul de tânăr ca să se înfioare la o astfel de sugestie, care suna confidenţial şi înspăimântător în umbra amurgului. Spuse tăios că nu era probabil, ca şi când ar fi apărat absenta victimă a accidentului de o răutăcioasă calomnie. De fapt, se simţea indignat. Celălalt

2401

scoase un râs scurt, înăbuşit, oarecum împăciuitor. A) doilea gong se auzi sub pupă, la care sunet bătrânul făcu o mişcare dar zăbovi.

„Ceea ce am spus n-a fost în serios, murmură el, cu acel ciudat aer de frică de a nu fi surprins vorbind. Nu în cazul acesta. Eu îl cunosc”.

Ocazia, sau mai curând lipsa de ocazie pentru această conversaţie ascuţise percepţiile candidului ofiţer de pe *Femdale*. Era sensibil la cea mai slabă nuanţă de ton şi simţi că acel „eu îl cunosc44 ar fi trebuit urmat de un „nu mi-era prieten44. Dar după cea mai scurtă întrerupere posibilă, bătrânul domn continuă să murmure distinct şi liniştit:

„Pe câtă vreme dumneavoastră nu l-aţi văzut niciodată. Totuşi după ce veţi străbate atâţia ani prin câţi ara trecut eu, veţi înţelege cum un eveniment care pune capăt existenţei cuiva, poate să nu fie cu totul nebinevenit. Desigur, sunt şi accidente stupide. Şi chiar şi atunci nu e nevoie să te superi prea tare. Ce înseamnă să ţi se ia viaţa? Asta se face repede. Dar ce ai crede despre simţămintele unui om căruia i s-a furat viaţa? Care a fost frustrat de

viaţă, bagă de seamă!”

Încetă brusc şi rămase tăcut destul de mult timp pentru ca uimitul Powell să bâiguie un indistinct: „Ce vreţi să spuneţi? Nu înţeleg.44 Apoi, cu un încet „Noapte bună44 făcu câţiva paşi şi se cufundă prin umbra scării în lumina lămpii de jos, care nu ajungea mai sus de turnul scării.

Ciudatele cuvinte, tonul prudent, întreaga persoană, lăsară o puternică tulburare în mintea domnului Powell. Începu să străbată puntea într-o mare confuzie mintală. Se simţea cu totul descumpănit. Fără doar şi poate erau vorbe stranii. Şi apoi acel ton şoptit şi prudent, de parc-ar fi fost pândit de careva, era mai mult decât straniu. Tânărul ofiţer ezită dacă să calce regula disciplinei stabilită pe orice vapor, dar până la urmă nu putu să reziste tentaţiei de a pune mâna pe o altă fiinţă omenească şi vorbi omului de la cârmă.

„Ai auzit ce mi-a spus domnul acela?”

12411

Nu, domnule secund”, răspunse marinarul liniştit. Apoi, încurajat de slăbiciunea arătată de ofiţerul său, se grăbi să adauge: „Un tip ciudat, domnule secund”. Aceasta era o încercare, dar cum domnul Powell, ocupat cu propriile lui păreri, nu spunea nimic, se încumetă mai departe: „Sunt mai curând ca nişte pasageri. Se văd adesea pasageri ciudaţi44.

„Cine sunt ca nişte pasageri?” întrebă Powell aspru.

„Păi cum cine, ăştia doi, domnule secund. 44

Capitolul în Sllilioaâl DEVOTAŢI – ŞI UIMIM UNEI TORTE

T Ină RUL POWELL SE GÂNDEA ÎN SINEA LUI:

„Au observat şi marinarii44. În adevăr, atitudinea căpitanului faţă de soţia sa şi de tatăl ei reţinea atenţia. Păreau că sunt nişte pasageri nu prea cordiali. Dar poate

că n-a fost întotdeauna astfel. Căpitanul trebuie să fi fost abătut de ceva anume.

Când mâhnitul Franklin veni pe punte, domnul Powell făcu o remarcă în legătură cu ceea ce-l preocupa. Căci curiozitatea îi fusese stârnită.

Secundul mârâi: „Găseşti?… A fost abătut? Ha?” îşi încheie haina groasă până sus la gât şi numai după aceea adăugă un posomorât: „Ah! aşa se pare44 descurajator pentru continuarea conversaţiei. Dar nicio încurajare nu l-ar fi determinat pe noul ofiţer să meargă pe calea confidenţelor. Era o prudenţă instinctivă. Powell nu ştia ce îl îndemnase să păstreze pentru sine conversaţia avută cu domnul Smith. Dar curiozitatea lui nu slăbea. Puţin timp după aceea, ieşind din nou din cart, în cursul unei convorbiri, menţionă cu totul ca din întâmplare pe tatăl doamnei Anthony şi încercă să afle de la secund cine este.

Ar trebui un om isteţ ca să afle asta, după cum stau lucrurile acum la bord, spuse domnul Franklin, neaşteptat de comunicativ. Prima dată când l-am văzut a fost când l-a adus ea aici, foarte aproape, eu o birjă, într-o dimineaţă pe la unsprezece şi jumătate. Căpitanul venise devreme la bord şi era jos, în cabina pregătită pentru el. Ţi-am spus că dacă ai nevoie de căpitan pentru ceva, trebuie să loveşti cu piciorul în partea de la babord a punţii? Asta aşa e. Vaporul ăsta nu numai că nu seamănă cu ceea ce a fost înainte, dar nu seamănă eu niciun alt vapor. Ai auzit dumneata vreodată, să se afle cabina căpitanului la babord? Ambele cabine de la pupa au fost rearanjate ca un afurisit de palat. O echipă de lucrători de la una din cele mai luxoase case din West-End s-au învârtit pe aici vreo două săptămâni, cu tapiserii şi mobile, ea şi când ar fi venit regina cu noi. Bineînţeles, cabina de la tribord este dormitorul numărul unu, dar bietul căpitan se caţără la babord, pe o cuşetă, ca în icaz că avem nevoie de el pe

punte, noaptea, doamna Anthony să nu fie deranjată. E nervoasă! Ptiu! O femeie care se mărită eu un marinar şi se hotărăşte să vie pe mare, trebuie să lase nevricalele la o parte, bagă de seamă! Dar nu-i nimic. Imediat ce am văzut birja întorcând colţul pe lângă antrepozite, l-am anunţat pe căpitan că soseşte doamna la bord. El mi-a răspuns, dar văzând că nu vine, am coborî t eu pe pasarelă ca s-o ajut să coboare din trăsură. Dar ea a sărit tulburată, fără să-mi atingă braţul, sau fără măcar să spuie un „mulţumesc14 sau „bună dimineaţa44, sau altceva; s-a întors spre trăsură şi atunci bătrânul tip a ieşit şi el încet. Nu-l observasem în interiorul trăsurii. Nu mă aşteptasem să văd pe nimeni. Asta m-a făcut să tresar. Ea a spus: „Tatăl meu – domnul Franklin44. Bătrânul se uită la mine ca o bufniţă. „Bună ziua domnule44, i-am spus. Amândoi arătau ciudat. Păreau de parcă li s-ar fi întâmplat ceva pe drum. Niciunul din ei nu se mişca, iar eu aşteptam. Căpitanul se arătă pe dunetă, l-am văzut privind peste bord apoi a dispărut. Credeam că vine să-i întâmpine la ţărm, dar el coborâse iar în cabină. Atunci, văzând că nu vine, am spus: „Să vă ajut să urcaţi la bord, domnule44. „La bord! 44 spuse el, într-un fel prostesc, „La bord!” „Seara nu e prea faimoasă, dar e tare”, am continuat eu, văzându-l că se cam teme de ea. Şi doar nu părea un bătrân decrepit. Poţi să-l vezi şi dumneata cum arată. Drept ca un stâlp şi încă cu destulă viaţă în el. Dar nu făcea nicio mişcare, iar eu începusem să mă enervez. Atunci ea înaintă. „O! Mulţumesc, domnule Franklin. Am să-l ajut eu pe tata să se suie…” Am rămas paf – să fiu dat la o parte în felul ăsta! îşi făcu loc între mine şi el fără măcar să mă privească. Atunci am renunţat. Ce crezi? M-am retras. M-aş fi suit la bord imediat şi i-aş fi lăsat acolo pe chei, să vie sau să stea cât or pofti, dar blocau drumul. Nu puteam să-i dau la o parte. Dracu’ ştie ce era cu ei. Ea stătea locului, palidă ca moartea,

vorbindu-i foarte repede. El se făcu roşu ca un curcan – să fiu al dracului dacă nu-i aşa. Un moşneag arţăgos, te asigur. Şi un soi rău. Dar nu-i nimic. Nu puteam auzi ce-i spune dar depunea destulă forţă ca s-o facă să tremure. Se părea – se părea, bagă de seamă! că el n-ar fi vrut să se suie la bord. Dar, bineînţeles, nu putea fi asta. Ştiu eu bine. Ei, şi atunci ea l-a apucat de braţ, ca vrând să-l conducă. Sau mai curând să-l împingă. Eu stăteam deoparte, la oarecare distanţă. De ce să fi plecat? Eram doritor să mă întorc la bord imediat ce mi-ar fi dat posibilitatea. Nu ţineam să aud ceea ce-i şoptea ea. Dar nu puteam nici să mă eternizez acolo, aşa că făcui o mişcare ca să trec pe lângă ei dacă se putea. Şi aşa s-a făcut că am auzit câteva cuvinte. Bătrânul spunea ceva urât despre a fi „sub călcâiul" cuiva. Apoi spuse „n-am nevoie de acest sacrificiu". Ce însemna asta, n-aş putea spune. Ceea ce-i sigur e că se certau. Ea se uită peste umăr şi, văzând că mă aflam aşa aproape de ei, nu ştiu ce-a putut să-i spuie la ureche că l-a convins brusc. Mă privi şi el şi se suiră împreună atât de repede încât, când am ajuns şi eu pe punte, abia am avut timp să văd uşa interioară a culoarului închizându-se în urma lor. Ciudat – nu? Dar dacă n-ar fi decât ciudat n-ar fi nimic. În cursul după-amiezii sosiră la bord bagajele lor în cufere noi. La miezul nopţii am pornit. Şi să fiu al dracului dacă ştiu cine sau ce era sau este. N-am putut să aflu. Nu, nu ştiu. Tot ce ştiu, e că o dată, cu ani în urmă, când m-am dus cu un prieten să vedem Derby-ul, am văzut coborând dintr-o trăsură un tip care arăta exact ca acest misterios tată.

Toate acestea, secundul, cu ochii lui proeminenţi, le spusese eu tristeţe şi nemulţumire, cu pauze între fraze, în uşorul murmur al mării. Era pentru el un fel de amară plăcere să aibă un ascultător proaspăt în acest nou venit» căruia să-i repete toate motivele de supărare şi bănuială,

discutate şi repetate fără sfârşit între credincioşii subalterni ai căpitanului Anthony. Era evident o mare uşurare pentru spiritul lui tulburat care îl făcea să uite că ar fi fost de dorit puţină prudenţă faţă de un om complet străin. Dar, în adevăr, cu domnul Powell nu era niciun pericol. La început, toate lamentările acestea îl amuzau, dar după aceea, reflectând asupra lor, se lăsă impresionat; şi cum cu timpul impresia devenea tot mai puternică, şi hotărârea lui de a o păstra închisă în sine deveni mai puternică.

Ceea ce uşura lucrurile, făcându-l să-şi ţie hotărârea

— Era că sentimentul lui Powell de amuzată surpriză faţă de ceea ce îl izbise la început ca o simplă absurditate, nu era neînsoţit de indignare. Anii lui erau prea puţini, poziţia lui, prea nouă. Sprijinirea pe propria sa părere încă nu destul de fermă ca să-i permită să şi-o exprime cu vreun rezultat oarecare. Şi atunci – la ce-ar fi folosit, şi unde era necesitatea?

Totuşi, lucrul acesta, familiar şi misterios totodată, – îi ocupa imaginaţia. Solitudinea mării intensifică gândurile şi faptele experienţei cuiva care pare să se afle în însuşi centrul lumii, aşa cum corabia care-l poartă rămâne totdeauna silueta centrală a orizontului rotund. Powell îi privea pe apoplecticul secund cu ochi bulbucaţi şi pe posomorâtul steward, ca pe nişte victime ale unei speciale şi tainice forme de nebunie care le otrăveşte viaţa. Dar pentru asta nu le acorda simpatia lui. Nu. Această ciudată durere a lor trezea în el un fel de uimire bănuitoare.

Odată – şi era tot noaptea – căci ofiţerii de pe *Femdale* făcându-şi cartul, şi în cart, cum se făcea pe vremea aceea, aveau doar puţine ocazii pentru schimb de păreri – o dată spun, îndesatul domn Franklin, bizară şi greoaie siluetă sub stele (obişnuite martore ale izbucnirilor lui), îl întrebă cu o bruscheţe care nu era aspră decât în

felul ei simplu: „Cred că n-ai părinţi în viaţă?”

Domnul Powell îi spuse că, în adevăr, îşi pierduse ambii părinţi încă din fragedă copilărie.

„Mama mea încă trăieşte, declară domnul Franklin, pe un ton care arăta mulţumirea lui pentru acest fapt. Bătrâna doamnă se ţine bine. Bineînţeles, are nevoie de un trai confortabil. Unei femei trebuie să-i poarte cineva de grijă şi dacă e vorba de aşa ceva, apoi las pe mine. Aş spune că dacă nu se ţinea aşa de bine, aş fi plecat şi m-aş fi însurat. Totuşi nu ştiu. Noi, marinarii, n-avem timp să ne ocupăm de noi în niciun fel. În orice caz, cum bătrâna trăieşte, aş putea spune că nu m-am uitat la nicio fată toată viaţa. Nu că nu mi-ar fi plăcut societatea femeilor la vremea mea, adăugă el cu patetism, în timp ce albul ochilor lui bulbucaţi străluci amoros sub cerul nopţii senine. Mi-ar fi plăcut chiar foarte mult, aş putea spune”.

Domnul Powell se simţea amuzat; şi cum aceste comunicări aveau loc numai când secundul nu era la datorie, n-avea nimic de obiectat. Prezenţa lui în prima jumătate de oră sau mai mult, făcea ca timpul de cart a lui Powell să treacă mai repede. Dacă superiorului său nu-i păsa că îşi pierde o parte din orele lui de odihnă, nu era treaba lui Powell. Franklin era un tip modest. Intenţia lui nu era să se laude cu sentimentele filiale.

„Bineînţeles, vorbesc de societatea femeilor respectabile, explica el. Cât despre celelalte, nici în din, nici în mânecă. Nu judec comportarea nimănui, dar un tânăr bine crescut ca dumneata, ştie că e mai bine să te ţii deoparte. Îl

Scoase un suspin adânc. „Aş vrea ca mama căpitanului Anthony să fi avut o viaţă mai lungă, ca şi bătrâna mea. Ar fi trebuit atunci ca el să-i poarte de grijă şi ar fi făcut asta foarte bine. Căpitanul Anthony e un om cumsecade şi asta l-ar fi salvat de la cea mai

nebunească…”

2471

Nu îşi termină fraza, care desigur era pe cale de a deveni aspră pe buzele lui. Domnul Powell îşi spuse „Iar începe” şi râse uşor.

„Nu înţeleg de ce sunteţi aşa de aspru cu căpitanul, domnule Franklin. Eu credeam că îi sunteţi prieten”.

La aceasta domnul Franklin sări în sus. Nu era aspru. Departe de el aşa ceva. Prieten! Bineînţeles că îi era bun prieten şi slujitor credincios. Îl rugă pe Powell să înţeleagă că dacă comandantului Anthony i-ar trece prin gând să încheie mâine un târg cu Necuratul, iar Necuratul ar fi bun faţă de comandant, el, Franklin, ar găsi în inima lui puterea de-a-l iubi pe Necuratul de hatârul căpitanului. Chiar aşa şi era. Pe de altă parte, dacă un sfânt, un înger cu aripi albe ar veni şi…

Se opri din nou, ca şi când propria lui vehemenţă l-ar fi înfricoşat. Apoi, cu o voce încordată, patetică, (pe care nu o ridica niciodată) observă că vorbele nu erau de niciun folos. Oricine putea vedea că omul era schimbat.

„În privinţa asta, spuse Powell, mie mi-e imposibil să judec”.

„Dumnezeule sfinte! şopti secundul. Un tânăr deştept şi cult ca dumneata şi care are o pereche de ochi şi destulă judecată! Aşa arată un om fericit? Ha? Vei fi dumneata tânăr dar nu eşti un copil; aş vrea să te aud spunând: Da”. Powell nu primi provocarea. Nu ştia ce să creadă despre vederile secundului. Totuşi, se părea că îi deschisese înţelegerea în oarecare măsură. Admise că, în adevăr, căpitanul nu arăta tocmai bine.

„Nu tocmai bine, repetă jalnic secundul, crezi dumneata că un om cu o forţă ca asta poate să-şi trăiască viaţa? încă n-ai multă experienţă în lumea asta, dar eşti marinar, spui c-ai mai fost pe trei-patru vapoare. Păi bine,

ai văzut dumneata vreodată un comandant de vas să măsoare-n lung şi-n lat puntea tot timpul, de parcă n-ar şti ce are sub picioare? Ai văzut? Să fiu al naibii dacă nu cred că el uită unde se află. Bineînţeles că nu poate fi decât un marinar de mâna întâi; dar totodată e un noroc că mă are pe mine la bord. Eu acuma ştiu ce vrea şi fără să-mi vorbească. Ştii dumneata că eu n-am primit niciun ordin de când am părăsit portul? Ştii că nu mi-a adresat o vorbă până ce nu i-am vorbit eu întâi? Eu! Primul său locţiitor, secundul său de şase ani, cu care n-a avut nicio neînţelegere niciodată în tot acest timp. Da! Nici măcar o privire aspră.

E adevărat că atunci când îl fac să vorbească, e el, cel de altă dată, ochii lui pătrunzători, vocea sa amabilă. Nici n-ar putea fi altfel cu bătrânul său Franklin. Dar ce folos? Dacă şi ochii şi vocea şi toate sunt la depărtare de mile întregi… Pentru asta am mare grijă să nu-i vorbesc niciodată când puntea nu e liberă. Da! Numai noi doi şi marea. Poate crezi că aşa e bine? Singurul ofiţer secund pe care l-a avut vreodată; domnule Franklin ici, domnule Franklin colo – când ceva mergea prost primul cuvânt pe care-l auzeai pe punte era „Franklin!” Sunt cu treisprezece ani mai în vârstă ca el – şi ai putea crede că totul e în regulă, da? Numai noi, pe această punte pe care ne-am văzut prima dată – el, tânăr comandant, spunându-mi că e convins că îl voi seconda foarte bine – noi doi şi treizeci şi unu de zile în largul mării, şi nu e de niciun folos! S-ar părea că vorbesc unui om care stă pe ţărm. Nu-l pot aduce înapoi. Nu pot ajunge până la el. Uneori mi se pare c-ar trebui să-l scutur de braţ: „Treziţi-vă! Treziţi-vă! E nevoie de dumneavoastră, domnule căpitan!”

Tânărul Powell recunoscu expresia unui sentiment sincer, un lucru atât de rar în lumea asta şi nu putea să nu simtă ceva asemănător respectului faţă de această

izbucnire. Nu era un om zgomotos. Forma grotescă, îndesată, cu căpăţâna parcă înfundată cu o măciucă între umerii pătraţi, se mişca vag într-un spaţiu circumscris, limitat de cele două butoaie legate strâns la balustrada din faţă de la pupă, fără gesturi, cu mâinile în buzunarele hainei, cu coatele lipite strâns de coaste; iar vocea, fără rezonanţă, trecând de la mânie la dispreţ şi apoi, din nou, fără un singur cuvânt mai puternic, la grăbita uşurare, întreruptă doar de adânci inspiraţii de aer, ca şi când vorbitorul ar fi fost sufocat de presiunea înăbuşită a durerii sale.

Domnul Powell, deşi mişcat în oarecare măsură, nu era în niciun caz convins. Şi tocmai când credea că totul s-a terminat, celălalt, agitându-se în întuneric, se făcu auzit din nou, exploziv, tulburat, dar nu zgomotos, în liniştea navei şi a deplinei păci a mării.

„I-au făcut ceva! Dar ce? Ce poate fi? Nu poţi ghici? Nu ştii?”

Sfinte Dumnezeule! Tânărul Powell era uluit văzând că era un apel adresat lui. De unde naiba să ştiu?”

„Vorbeşti cu acea faţă albă cu ochi negri… Te-am văzut vorbind cu ea de atâtea ori—.

Tânărul Powell, simţind cum simpatia pentru secund îi scade, spuse doar atât că ochii doamnei Anthony nu erau negri.

„Aş dori din tot sufletul să nu şi-i fi pus niciodată pe căpitan, orice culoare vor fi având ripostă Franklin. Ea şi tipul bătrân cu fălcile scofâlcite care stă aplecat asupra ei şi se holbează la faţa ei albă ca moartea, cu ochii lui galbeni – dracu’ să-i ia! Poate vei spune că nu are ochi galbeni”.

Powell, indiferent la culoarea ochilor domnului Smith, făcu un gest vag. Gălbui sau nu, pentru el era totuna.

Secundul murmură ca pentru sine „Nu. Nu poate şti. Nu mai mult decât un copilaş. Pentru asta ar trebui un cap mai matur”.

„Nici nu înţeleg ce vreţi să spuneţi”, observă Powell cu răceală.

„Şi chiar cel mai bun cap ar fi pus în încurcătură în faţa unui astfel de lucru dracului, continuă secundul murmurând; da, am auzit de femei care înnebunesc un bărbat într-un fel sau altul când îl au pe uscat. Dar să-şi aducă opera diavolească pe mare şi încă ţintind un astfel de om!... E ceva ce nu pot înţelege. Dar pot veghea. Să bage dumnealor de seamă, – zău aşa!”

Silueta sa scurtă, incapabilă de a se apleca, fără flexibilitate, nu putea exprima descurajarea. Subit, se simţi foarte obosit; îşi târî picioarele plecând de la pupă. Înainte de a părăsi, după ce-şi sacrificase o oră din odihna sa, se adresă încă o dată tânărului nostru care sta lângă artimon într-o dispoziţie de indiferenţă faţă de ceea ce i se spunea; exprimată prin tăcere şi nemişcare. Franklin repetă că nu regreta faptul de a fi vorbit deschis despre această foarte serioasă chestiune.

Nu ştiu cât de serioasă, domnule secund” fu răspunsul sincer al lui Powell. Dar dacă credeţi că mi-aţi spus ceva nou, vă înşelaţi. E ceva despre care dumneavoastră nu puteţi să nu vorbiţi. E lucrul pe care-l aud aproape mereu, de când m-am îmbarcat.44

Spunând adevărul, domnul Powell nu intenţiona să ofenseze. Era înţelept din instinct; simţea că este vorba de o chestiune serioasă şi care nu avea nimic de-a face cu raţiunea. Nu dorea să-şi facă un duşman din secund. Dar domnul Franklin nu se simţi ofensat. Exprimării sincere a lui Powell, el îi răspunse cu egală sinceritate şi simplitate că foarte probabil, foarte probabil. Cu un lucru ca acesta, (vecin în vrăjitoria) care îl preocupa atât de intens, e de

mirare că se mai putea gândi şi la altceva. Bietul om, trebuie să fi avut, în neliniştea gândurilor lui, iluzia de a se găsi angajat într-o mare luptă cu forţa diavolului; căci ultimele lui cuvinte pe când cobora încet seara de a pupă, exprimau ciudata speranţă că totuşi îl va atrage şi pe el, pe Powell, „de partea noastră”.

Domnul Powell – numai imaginează-ţi un tânăr neprefăcut, asaltat în felul acesta în largul mării – răspunse doar printr-un încurcat şi stânjenit zâmbet, care reflecta exact starea sufletului său nevinovat. Apoplecticul secund, aflat la jumătatea drumului în jos, urcă din nou trei trepte ale scării de la pupă. Păi cum? Sigur că da. Un tânăr cumsecade, se aştepta secundul, nu poate sta deoparte văzând un om, un bun marinar şi încă propriul său comandant, la ananghie, fără să ia poziţie împotriva unei perechi de pe uscat care… Domnul Powell îl întrerupse impacientat, întrebându-l care era ananghia?

„La ce faceţi aluzie?” strigă el, cu o inexplicabilă enervare.

„Nu-mi place să-l ştiu acolo, jos, singur cu cei doi, şopti Franklin în mod impresionant. Pe cuvântul meu că nu-mi place. Numai Dumnezeu ştie ce se întâmplă acolo… Nu râde… A fost destul de rău în ultima călătorie, când doamna Brown avea o cabină la pupă, dar acum e şi mai rău. Mă simt înfricoşat. Uneori nu pot dormi gândindu-mă la el, singur acolo, despărţit de noi toţi”.

Doamna Brown era soţia stewardului. Trebuie să ştii că puţin după vizita la familia Fyne (cu toate urmările ei).

Anthony a primit o ofertă să plece la insulele Hebride şi să aducă acasă încărcătura unei nave care, deteriorată într-o ciocnire, sau eşuată, îşi găsise refugiu la St. Michel şi era condamnată acolo. Roderick Anthony avea legături care-i puteau face rost de astfel de slujbe plătite. Astfel că Flora de Barral avu o călătorie de numai cinci luni, o

simplă excursie, ca primă probă pentru viaţa pe mare. Iar Anthony, încercând să fie cât mai atent, o convinsese pe această doamnă Brown, soţia credinciosului său Steward, să vie cu ei, drept cameristă a miresei lui. Dar pentru vreun motiv sau altul, acest aranjament n-a continuat. Iar secundul, chinuit de nedefinite alarme şi presimţiri, regreta. Regreta că Jane Brown nu mai e pe vapor ca reprezentantă a credincioşilor slujitori ai căpitanului Anthony, să urmărească în linişte ceea ce se întâmplă în acea parte a vaporului pe care acest fatal mariaj o închisese vigilenţei lor. Atunci fusese excelent, căci aceea era o femeie de încredere.

Powell nu găsea nimic excelent în ceea ce părea să fie un serviciu de spionaj, dar în simplitatea lui spuse că, desigur, doamna Anthony ar fi fost bucuroasă să mai fie o femeie la bord. Se gândea la femeia cu faţa albă şi cu aer de fetiţă, care îi părea lui că avea nevoie să fie îngrijită. Nevinovatul tânăr o privea întotdeauna, nu ca pe o femeie matură, ci ca pe o copilă încă.

„Ea! Bucuroasă! Doar ea e aceea care o concediase. Nu voia pe nimeni pe lângă cabina ei. Doamna Brown e sigură de asta. Aşa i-a spus şi soţului ei. Poţi întreba pe steward şi să auzi ce are el de spus despre chestia asta. De aceea nu-mi place. O femeie capabilă, care-şi cunoştea serviciul. Dar nu. A trebuit să plece. Pentru nicio vină, bagă de seamă. Căpitanului îi era ruşine s-o concedieze. Dar nevasta asta a lui – da, preţioasa pereche l-a convins. Nu pot vorbi cu el un minut, la pupă, fără ca pungaşul acela să nu-şi facă şi el apariţia. Am să-ţi spun eu ce este. Am auzit o dată – Dumnezeu mi-e martor că n-am tras cu urechea, numai că el uitase că mă aflam de cealaltă parte a luminatorului cu sextantul meu – şi l-am auzit, ştii cum stă atârnat peste scaunul ei şi vorbeşte fără să deschidă gura cum se cuvine – da, am prins cuvântul exact. Se referea la

căpitan, spunând: „Temnicerul44. Temni…! 44

Franklin se întrerupse cu un blestem profanator. Un timp îndelungat domni tăcerea şi slabul, uşorul ruliu al vaporului, lunecând în faţa vântului alizeu de Nord-Est, părea să fie un leac liniştitor pentru a adormi bănuielile oamenilor care se încredinţează mării.

Se auzi un suspin adânc, urmat de vocea secundului care întreba cu tristeţe dacă acesta e modul în care se vorbeşte despre un om căruia îi doreşti binele. Nu mai era nevoie de nicio altă dovadă că ceva era în neregulă. Aşadar spera, în timp ce în sfârşit se îndepărta, că domnul Powell va fi de partea lor. De data aceasta domnul Powell nu mai răspunse printr-un zâmbet încurcat.

Tânărul ofiţer era din ce în ce mai surprins de natura absurdelor revelaţii ce-l asaltau şi care creau o anumită atmosferă în largul mării. E dificil pentru noi să înţelegem cât de mare şi completă era inexperienţa lui, pentru noi cei care n-am pornit în larg de la o mică şcoală particulară, la vârsta de paisprezece ani şi nouă luni! Rezemat în cot de artimon şi atât de nemişcat încât timonierul de la cârmă ar fi putut să-l bănuiască (şi probabil că îl bănuia chiar), de crima de-a fi adormit la datorie, el încerca să înţeleagă „lucrul acela” cu simplele lui noţiuni de psihologie. Pentru ce dracu’ se frământă ei atât? se întreba cu o nerăbdare uluită şi dispreţuitoare. Dar, oricum… temnicer” era o ciudată denumire s-o dai cuiva; nepoliticoasă, duşmănoasă, josnică. Îi părea rău că domnul Smith e vinovat în această chestiune pentru că, adevărul trebuie spus, fusese în oarecare măsură sensibil de a fi fost luat în seamă de tatăl doamnei Anthony. Tinerii apreciază acest fel de recunoaştere, care este cea mai subtilă formă de măgulire pe care vârsta o poate oferi. Domnul Smith găsea ocaziile de a-l întâlni pe punte. Remarcile lui erau uneori stranii şi enigmatice. Fără îndoială că era un bătrân excentric. Dar

de aci şi până la a da ginerelui său (de care nu se apropia niciodată pe punte) denumiri duşmănoase, pe la spate, era un pas mare.

Şi domnul Powell se mira…

2521

Pe când îmi povestea toate acestea – aici Marlow îşi schimbă tonul – eu mă miram încă şi mai mult. S-ar fi zis că nenorocirea îşi înseamnă victimele pe frunte, pentru a-şi atrage repulsia mulţimii. Nu mă gândesc la numărul lor. Doi oameni se pot comporta ca o mulţime; trei, cu atât mai mult, atunci când emotivitatea lor e angajată. Părea că fruntea Florei de Barral e însemnată. Oare fata asta se născuse ca să fie mereu o victimă? Să fie totdeauna antipatizată şi strivită ca şi când ar fi fost prea bună pentru lumea asta? Sau prea lipsită de noroc – deoarece şi asta se consideră adesea ca un păcat.

Da, mă miram şi mai mult, deoarece ştiam mai multe despre fată decât domnul Powell – chiar dacă era vorba numai de adevăratul ei nume; şi mai multe despre căpitanul Anthony – chiar dacă numai faptul că era fiul unui delicat poet erotic, de un temperament deosebit de rafinat şi autocratic. Da. Cunoşteam poveştile lor îmbinate, pe care domnul Powell nu le cunoştea. Capitolul acesta, capitolul mării, care se deschidea pentru mine cu noi personaje, ca sentimentalul şi apoplecticul ofiţer secund şi morocănosul steward. Oricât de uimitor ar fi fost pentru el, era cu atât mai uimitor pentru mine ca factor al unei serii ce urma capitolului din afara Hotelului Oriental, capitol în care am jucat şi eu un rol. Considerând declaraţiile ei de atunci şi înţeleptele mele observaţii, situaţia de care mi se vorbea acum era ceva cu totul neaşteptat. Ea avusese intenţii bune şi eu, desigur, la fel. Căpitanul Anthony, pe cât am putut înţelege de la micul Fyne – era bine intenţionat. În măsura în care asemenea nobile cuvinte

pot.fi aplicate obscurelor personaje ale acestei istorii, eram cu toţii animaţi de cele mai nobile sentimente şi intenţii. Marea era acolo oferindu-le adăpostul solitudinii ei, liberă de sugestiile meschine ale uscatului. Eram îndreptăţit aşadar să mă mir de ceea ce se întâmplase.

Sper că, dacă l-ar fi observat, Powell mi-ar fi iertat zâmbetul de care mă făceam vinovat în clipa aceea. Lumina din cabina micului său cuter era slabă. Şi zâmbetul meu de asemenea slab. Slab şi fugitiv. Viaţa fetei aceleia mi se înfăţişase ca o aventură tragicomică, cel mai trist lucru din lume, lunecând între un râs sincer şi lacrimi orgolioase. Da. Faptele cele mai triste şi mai obişnuite şi, fiind obişnuite, poate cele mai vrednice de mila noastră fără rezerve.

Realitatea pur umană e capabilă de lirism, dar nu de abstracţiune. Nimic nu va servi înţelegerii sale decât evidenţa înlănţuirii raţionale a personajelor şi faptelor. Şi, începând cu Flora de Barral, în lumina amintirilor mele, eram sigur că ea cel puţin trebuie să fi fost pasivă; pentru că acesta este în mod necesar rolul femeilor, această aşteptare a sorţii pe care unele dintre de şi nu cele mai inteligente, o acoperă cu zadarnicele aparenţe ale agitaţiei. Flora de Barral nu era excepţional de inteligentă, dar era în întregime feminină. Era pasivă (şi asta nu înseamnă inanimată) în împrejurări în care simplul fapt de a fi femeie era de ajuns ca să-i dea o ocultă şi supremă semnificaţie. Şi era răbdătoare, ceea, ce e esenţa puterii vizibile, tangibile, a femeii. De asta eram sigur. Nu îndurase destule? Totuşi e atât de adevărat că germenul distrugerii stă şi aşteaptă în noi, muritorii, chiar în însăşi sursa puterii noastre de a îndura, încât putem muri de prea multă putere de a suferi ca şi de prea puţină.

Acesta era cursul gândurilor mele… Şi aveam în

gând, de asemeni, ziua când am văzut-o prima dată jucându-se sau poate comunicând serios cu posibilităţile unei prăpăstii. Dar nu l-am întrebat îngrijorat, pe domnul Powell, ce i se întâmplase doamnei Anthony până la urmă. L-am lăsat să povestească mai departe, în propria sa manieră, simţind că, indiferent cât de ciudate erau faptele pe care avea să le dezvăluie, eu puteam fi sigur că ştiu mult mai mult decât a ştiut el vreodată sau decât a putut ghici…

Marlow tăcu timp îndelungat. Părea nesigur, ca şi când s-ar fi temut să nu fi spus ceva care să depăşească înţelegerea mea. Eu, intenţionat, nu dădeam niciun semn.

— Înţelegi? întrebă el.

— Perfect, am răspuns. Eşti un adevărat expert în problemele psihologice. Asta e ca una din acele istorioare cu piei roşii, în care nobilii sălbatici răpesc o fată, iar cinstitul pădurar, cu cunoştinţele sale incomparabile, le ia urma şi citeşte semnele sorţii fetei într-o urmă de picior ici, o ramură ruptă colo, o brăţară căzută pe jos. Mi-au plăcut întotdeauna astfel de istorisiri. Dar spune mai departe.

5254

Marlow zâmbi cu indulgentă la gluma mea.

Nu e tocmai o poveste pentru copii, continuă el. Dar să-ţi spun mai departe. Semnul, cum îi spui dumneata, nu prea era mănos, dar foarte mult la subiect şi când domnul Powell auzi (la un moment dat m-am simţit obligat să-i povestesc) când auzi că o cunoscusem pe doamna Anthony înainte de a se mărita, că într-o oarecare măsură am fost confidentul ei… Căci nu poţi nega că într-o oarecare măsură… ei bine, să spunem că am aruncat o privire înăuntru… O tânără fată, ştii, e ca un templu. Treci pe lângă el şi te întrebi ce misterioase ritualuri se petrec acolo înăuntru, ce rugăciuni, ce viziuni? Cei privilegiaţi,

iubitul, soţul, cărora li s-a dat cheia sanctuarului, nu ştiu s-o întrebuinţeze. Cât despre mine, fără să cer şi fără niciun merit, printr-o simplă întâmplare, mi se permisese să privesc prin uşa pe jumătate deschisă şi văzusem cea mai tristă profanare posibilă, strălucirea tinereţii zdrobită, un spirit nici umilit, nici încă insensibilizat, dar aruncat într-o confuzie disperată de o cruzime gratuită: încrederea în sine distrusă, iar în locul ei, o nelinişte resemnată, o jalnică asprime (şi toate astea în mod simplu, aproape naiv) în faţa dificultăţilor materiale şi morale ale situaţiei. Pasiva suferinţă a celui fără noroc!

Mă întrebam: oare nu se terminase încă nenorocul acela? Nenoroc care e ca ura unor puteri invizibile, interpretată, concretizată şi încărcată cu jigniri prin acţiunile oamenilor.

După cum îţi poţi imagina, domnul Powell făcuse ochii mari auzindu-mi declaraţia. Dar era plin de amintirile de pe nava *Femdals* şi ciudăţenia faptului de a fi amestecat în ceea ce se petrecea la bord numai pentru că numele lui era şi numele unui căpitan de port, îl ţinea într-o stare de uimire care făcea ea alte coincidenţe, oricât de incredibile, să nu pară atât de surprinzătoare la urma urmei.

Această uimitoare întâmplare era atât de prezentă în mintea lui încât îl făcea să se simtă mereu ca şi când s-ar fi găsit acolo prin înşelăciune. Şi acest sentiment era atât de jenant, încât îl încuraja să înfrângă teama pe care i-o inspira răceala căpitanului. Dorea să-şi descarce sufletul. Îmi închipui că tinereţea lui îi era de mare ajutor.

A, da! Tinereţea e o forţă. Chiar căpitanul Anthony avea s-o observe, ca şi când l-ar fi înviorat vederea a ceva neprihănit, nesperiat, neînrăit de suferinţe. Sau poate chiar noutatea acestei feţe la bordul navei, unde de ani de zile vedea aceleaşi feţe, îi atrase atenţia.

Dacă într-o zi îi scăpă o vorbă către noul său al doilea

secund sau numai îl privi, nu ştiu; dar domnul Powell prinse ocazia, oricare ar fi fost ea. Căpitanul, care pornise dar se opri din veşnic grăbita sa plimbare, îşi descreţi fruntea imediat, îl ascultă până la urmă şi atunci râse puţin.

„Aha! Aşa stau lucrurile. Şi ai simţit că trebuie să-mi spui adevărul”.

„Da, domnule căpitan”.

„N-are importanţă cum ai ajuns la bord, spuse Anthony. Apoi. Arătând că nu era chiar aşa de absent faţă de ceea ce se petrece pe vas, cum presupunea Franklin, adăugă: Foarte bine. Se pare că te împaci bine cu toţi”, spuse în felul lui scurt şi grăbit, cu privirea departe, pe mare, ca de obicei.

„Da, domnule căpitan”.

Powell îmi spuse că, privind la faţa puternică pe care se întorsese expresia aceea rătăcită, avu pornirea, din vreun confuz simţământ prietenesc, să adauge: „Mă simt foarte fericit aici la bord, domnule comandant.44

Privirea iute, hotărâtă cu care îi răspunse căpitanul îl făcu să se simtă jenat şi chiar să se retragă puţin înapoi. Căpitanul privea ca şi când ar fi uitat înţelesul cuvântului.

„Dumneata ce? O, da… dumneata… bineînţeles… fericit. De ce nu?”

Aceasta fusese abia murmurat şi, în clipa următoare; Anthony şi plecase, cu pasul lui întins, cu privirea îndreptată spre mare, departe de vaporul său.

2571.

2561

Într-adevăr, un marinar priveşte de obicei spre marile depărtări; dar în cazul căpitanului Anthony era – după cum se exprimă Powell – ceva deosebit, ceva anume”, ca o evitare a durerii sau a tentaţiei. Odată ce o observai; era foarte evidentă. Înainte, simţeai numai o pronunţată

ciudăţenie. Nu că Anthony – se grăbi Powell să explice – nu vedea lucrurile aşa cum le-ar fi văzut un comandant. Dovada era că chiar cu acea ocazie, el dori dintr-odată, după o perioadă de mers în tăcere, să se dea drumul tuturor velartraiurilor şi continuă cu alte remarci asupra acelor vele, când doamna Anthony, urmată de tatăl ei; apăru în capul scării. Se instală în şezlongul ei sub vânt; lângă luminator, ca de obicei. După care, căpitanul se întrerupse scurt din ceea ce tocmai spunea şi imediat coborî.

L-am întrebat pe Powell dacă Anthony şi soţia lui stăteau vreodată de vorbă pe punte. Îmi spuse că nu –, sau în orice caz nu schimbau mai mult de câteva cuvinte. Era o oarecare rezervă între ei. Aşa de exemplu, chiar în ocazia aceea, când doamna Anthony veni pe punte, I se priviră unul pe altul; ochii căpitanului o urmăriră în adevăr, dar nu-i vorbi; nu se apropie de ea şi după acea tăcută schimbare de priviri, părăsi puntea fără să-şi mai întoarcă ochii spre ea.

L-am întrebat pe Powell ce-a făcut după ce căpitanul plecase.

„M-am dus şi am vorbit cu doamna Anthony. M-am gândit că trebuie să-i fie foarte greu. Părea atât de străiijă pe vapor”.

„Şi tatăl ei era acolo, desigur?”

„Întotdeauna, spuse Powell. Era acolo întotdeauna; stând pe luminator ca şi când ar fi păzit-o. Şi cred, adăugă el, că era îngrijorat pentru ea. Nu că ea ar fi arătat aceasta în vreun fel. Doamna Anthony era întotdeauna foarte liniştită şi privea pe fiecare drept în faţă”.

„Vorbeaţi mult împreună?” am continuat eu cu întrebările.

„Ea mă lăsa mai degrabă pe mine să vorbesc, mărturisi Powell. Nu ştiu dacă o interesa prea mult, totuşi

mă lăsa. Niciodată nu m-a întrerupt.14

Toartă simpatia domnului Powell se îndrepta spre Flora Anthony, *nee* de Barral. Era singura fiinţă omenească de la bordul acelui vapor mai tânără ca el, deoarece *Femdale* nu angaja băieţi tineri, echipajul era format numai din marinari încercaţi. Da! Tinereţea lor crease între ei un fel de legătură. Comportarea deschisă a domnului Powell probabil că-i apărea ca deosebit de plăcută printre feţele mature, aspre, ursuze, sau chiar duşmănoase, pe care le vedea în jiftul ei. Cu acea caldă generozitate a vârstei sale, Powell era de partea ei, ca să spun aşa. Chiar înainte de a şti că la bordul acestei nave era vorba de luat partea unora sau a altora şi în ce consta aceasta. Era vorba de o fată. O fată drăguţă. El nu-şi punea întrebări. Flora de Barral ca vârstă nu era mult mai tânără decât el; dar din vreun motiv oarecare, poate prin contrast cu noţiunea convenţională de soţie de căpitan, el n-o putea privi altfel decât ca pe o fiinţă extrem de tânără. Totodată, în afară de poziţia ei superioară, ea exercita asupra lui supremaţia aceea care o dă maturitatea unei femei asupra unui tânăr de aceeaşi vârstă cu ea. De fapt putem vedea că, fără să fi avut vreodată mai mult de jumătate de oră de conversaţie consecutivă împreună şi cu toate distanţele dintre ei, sever păstrate, aceştia doi deveneau prieteni – sub ochii bătrânului, presupun.

Cum a ajuns să vorbească prima oară soţiei căpitanului, Powell o relatează în felul acesta. Era cu mult înainte de memorabila lui conversaţie cu secundul şi puţin după ce ieşiseră din canal. Era o vreme posomorâtă; vântul sufla vijelios. *Femdale* naviga cu viteză redusă, drept înainte, aproape de navele ce se îndreptau spre pafeue, doar mişcându-se prin apă, nimic mai mult, deoarece nu era niciun motiv de grabă, iar vremea se arăta ameninţătoare. Pe la zece noaptea era singur la pupa, fiind

de cart, stând nedezlipit la cârmă, lângă copastie şi privind fix în direcţia vântului când, printre valurile albe ce se spărgeau sub cerul negru, desluşi luminile unui vapor. Le urmări câtva timp. Alerga desigur în faţa vântului. Va trece foarte aproape, îşi spuse el. Apoi deodată simţi o mare neîncredere în nava oare se apropia. Vine drept spre noi, se gândi el. Nu era datoria lui să se dea la o parte din dram. Dimpotrivă. Şi îngrijorarea lui crescu când îşi aminti de cele patruzeci de tone de dinamită din corpul navei *Femdale*; nu era felul de încărcătură la care să te gândeşti cu indiferenţă în legătură cu o ameninţătoare ciocnire. Se uită la cele două lumini mici în imensitatea întunecată, plină de furiosul zgomot al valurilor. De îl fascinau până când evidenţa lor îl convinse că reprezentau un pericol. Ştia el bine ce trebuia făcut în faţa unei situaţii critice, dar simţea că trebuie să-l cheme imediat pe căpitan.

Traversă puntea dintr-un pas. Din imemoriabile obiceiuri şi uzanţe pe mare, camera căpitanului este situată în partea tribordului. Te-ai putea aştepta tot aşa de bine să vezi nasul căpitanului la ceafă pe cât te-ai aştepta să-i vezi cabina la babord. Powell uitase complet dispoziţiile date de şeful său. Zbură după cum am spus, bătu cu piciorul, apoi, punându-şi faţa la capacul marelui ventilator, strigă în jos: „Domnule căpitan, vă rog veniţi pe punte” cu o voce care nu tremura, nici nu era speriată, dar pe care am putea-o numi expresivă. Nu putea fi nicio îndoială asupra urgenţei chemării. Dar în loc de aşteptata alertă „Da, bine!” şi de zgomotul unei grabe acolo „ jos, auzi doar o slabă exclamaţie apoi tăcere.

Închipuieşte-ţi mirarea lui! A rămas acolo, cu urechea la capacul ventilatorului, cu ochii pironiţi pe acele ameninţătoare lumini laterale, dansând pe rafalele de vânt care măturau furioasa întunecime a mării. I se părea că aştepta de o oră, dar nu trecuse decât mai puţin de un

minut când zbieră în imensul tub: „Căpitan Anthony!” Un agitat „Ce este?” rostit de vocea doamnei Anthony, fu tot ce auzi acolo, jos, şi paşi uşori, grăbiţi… Pentru ce nu încerca să-l trezească?! „Am nevoie de comandant” strigă el, apoi renunţă, alergând la seară, unde ardea o lumină albastră, hotărât să acţioneze singur.

Pe drum aruncă o privire timonierului, a cărui faţă, luminată de lămpile de la cutia busolei, era calmă. Îi spuse repede: „Rămâi la cârmă, atent la primul cuvânt” Răspunsul „Da, da, domnule secund” fu rostit cu o voce stăpânită. Apoi Powell, după ce strigă paznicul de pe punte să vie la pupa, alergă la bord să aprindă lumina albastră* pe parapet. /ş

Un fel de ploiţă de soantei fu tot ce obţinu. Lumina (poate că afectată de umezeală) nu se aprinse. Timpul tuturor acestor acţiuni trebuie măsurat în secunde. Powell…

Îmi mărturisi că la acest eşec simţi o adevărată paralizie a gândirii, a vocii, a picioarelor. Caracterul neaşteptat al acestei neaprinderi îi copleşi facultăţile. Era singurul lucru pentru care imaginaţia sa nu era pregătită. Când se ridică de acolo, se gândi că trebuie să acţioneze imediat, or altfel va urma o ciocnire şi explozia dinamitei, în care ambele nave vor fi aruncate în aer şi toate sufletele de la bord vor pieri într-o enormă flacără şi un îngrozitor tumult.

Văzu catastrofa producându-se şi, în acelaşi timp, înainte de a putea deschide gura sau să-şi mişte picioarele, pentru a îndepărta viziunea, o voce lângă urechea lui, măsurata voce a căpitanului, spuse: „Nu se aprinde – ai? Arunc-o jos! Aleargă după torţă”.

Resortul activităţii în domnul Powell se destinse cu mare forţă. Sări. Torţa era păstrată sub seară, împreună cu o cutie de chibrituri pregătite să fie la îndemână. Aproape

mai înainte de a-şi da seama că se mişcase, aluneca pe scări în jos. Puse mâna pe bidon prin întuneric şi încercă să aprindă un chibrit. Dar trebuia să apese suportul torţei pe piept cu un braţ, degetele îi erau umede şi ţepene, mâinile îi cam tremurau. Un chibrit se rupse. Un altul se aprinse. La flacăra lui văzu faţa albă a doamnei Anthony, puţin mai jos de el, stând pe treptele cabinei. Ochii ei care erau foarte aproape de ai lui (el era într-o poziţie ghemuită, pe o treaptă mai sus) păreau să ardă întunecaţi în lumina ce se stingea. Pe punte, vocea căpitanului se auzi brusc şi neaşteptat de sarcastic. „Ar trebui să te grăbeşti dacă vrei să ajungi la timp”.

„Dă-mi mie cutia”, spuse doamna Anthony, într-o şoaptă grăbită şi familiară, care părea amuzată, ca şi când ar fi fost doi copii făcând pozne în spatele unui zid. Fu bucuros că se oferise să-i ajute ceea ce-i păru foarte natural şi fără mofturi.

„Iată! Ţine-o!”

Mâinile li se atinseră prin întuneric şi ea luă cutia, în timp ce el ţinea torţa cu parafină în suportul ei de fier. Se gândi s-o previe „Feriţi-vă!” Dar înainte de-a sfârşi vorba, flacăra izbucni cu violenţă între ei i şi el o văzu aruncându-se înapoi, cu un braţ acoperindu-şi faţa.

T Alo” exclamă el. Dar nu putea să se oprească nicio clipă ca s-o întrebe dacă fusese rănită. Sări afară drept spre căjpitan care luă torţa din mâna lui şi o ridică sus, deasupra capului său.

Flacăra puternică flutura ca un steag de mătase, aruncând o lumină orbitoare şi furioasă, împletită eu umbre ce se mişcau deasupra pupei, luminând suprafeţele concave ale velelor, strălucind pe balustrada aibă, proaspăt vopsită. Tânărul Powell îşi întoarse privirea în direcţia vântului, cu respiraţia tăiată.

Ciudata navă, şi mai neagră în bezna nopţii, nu părea

să se mişte înainte, ci devenea doar din ce în ce mai distinctă drept la travers uitându-se la *Femdale* cu un ochi verde şi unul roşu, care se legănau şi se agitau de parcă ar fi aparţinut capului zvăpăiat al unui monstru invizibil ce sta la pândă, în noapte, printre valuri. Un moment lung cât o veşnicie trecu şi deodată, monstrul care părea să ia forma unui munte, închise ochiul cel verde fără să fi clipit măcar.

Domnul Powell răsuflă uşurat. Acum e „în regulă*” spuse căpitanul într-o şoaptă liniştită. Dădu lui Powell torţa aprinsă şi trecu la cârmă să urmărească cum trecea ameninţarea distrugerii, venind orbeşte, cu privirea ei în parte colorată, dintr-o noapte oarbă, pe aripile unui vânt impetuos. I se putea distinge acum forma neagră şi alungită printre fâşiile şuierătoare de spumă ce se formau de-a lungul drumului ei.

Ca întotdeauna când o navă merge împotriva vântului; pentru un privitor nu pare că se mişcă foarte repede; ci că înaintează încet în lungi şi tacticoase salturi şi pauze; în mijlocul valurilor ce o depăşesc. Numai când a trecut pe lângă pupa, cu un salut pentru *Femdale*, viteza sa impetuoasă deveni aparentă ochiului. Cu lumina roşie închisă şi planând ca o umbră imensă pe creasta unui val, dispăru din faţa ochilor într-un mare balans înainte şi-nnapoi, topindu-se în spaţiul neluminat.

„Cât pe ce să ne ciocnim, spuse căpitanul Anthony, cu o voce indiferentă, ridicată doar atât cât să fie auzită în rafalele vântului. „Nişte orbi la bordul navei aceleia. Acum poţi stinge torţa”.

În tăcere, domnul Powell întoarse suportul stingând flacăra în bidon, aducând prin simpla răsucire a încheieturii mâinii lui, căderea întunericului asupra pupei. Şi, în acelaşi timp, dispăru şi din ochii minţii lui viziunea unei alte flăcări, enormă şi cumplită, ţâşnită brusc şi

violent dintr-o albă şi învolburată bucată de mare, luminând norii şi trimiţând în sus, în izbucnirea-i vulcanică, vergi zburătoare, cadavre, fragmente a doua nave distruse. Urâtă viziune. Dar dispăru şi fu o mare uşurare. Mi-a spus că nici nu-şi dăduse seama cât de speriat fusese, nu în general, dar de acel lucru anume pe care imaginaţia sa îl evocase, până când totul a trecut. El îşi măsura spaima (căci frica e o mare tensiune) prin senzaţia de mare slăbiciune care-l cuprinse imediat după aceea.

Merse la tambuchi şi, aplecându-se ca să puie torţa la locul ei obişnuit, văzu în întuneric ovalul palid şi nemişcat al feţei doamnei Anthony. Ea şopti liniştit:

„Se întâmplă ceva? Ce este?”

„Acum totul a trecut” şopti şi el.

Rămase aplecat, cu capul sub tambuchi, uitându-se la acel fantomatic oval alb. Powell se mira că ea nu alergase afară, pe punte. Rămăsese liniştită acolo, ceea ce denota curaj. Admirabilă stăpânire de sine. Nu era stupiditate din partea ei. Ştia că e vorba de un pericol iminent şi, probabil, îşi dădea seama de natura lui.

„Aţi stat aici, aşteptând ceea ce s-ar fi putut întâmplă”, murmură el cu admiraţie.

„Nu era cel mai bun lucru de făcut?” întrebă ea.

El nu ştia. Poate. Mărturisi că el n-ar fi putut. Nu. Carnea şi sângele lui n-ar fi putut suporta. Ar fi simţit că trebuie să vadă ceea ce se apropie. Apoi îşi aminti că flacăra s-ar fi putut să-i pârjolească faţa şi îşi exprimă îngrijorarea.

„Puţin. Nimic care să doară. Nu miroase a păr ars?”

Era un fel de veselie în vocea ei. Se poate să-i fi fost frică, dar nu fusese copleşită şi nu suferea de nicio reacţie. Aceasta confirma şi mărea, dacă ar fi fost posibil, părerea bună pe care Powell o avea despre ea, ca despre o „fată

straşnică”, deşi i se părea monstruos să se refere în astfel de termeni la soţia căpitanului. „Dar nu arată a soţie de căpitan” îşi spuse el atenuându-şi vina şi era gata să-i mai spuie ceva în legătură cu aprinsul torţei, când o altă voce se auzi, rostind unele cuvinte nedesluşite. Tonul lor era dispreţuitor. Venea de jos, din capul scării. Vocea venea din cabină. Şi singura voce care putea fi auzită în cabina principală, la ora aceea, era cea a tatălui doamnei Anthony. Indistinctul oval alb pieri din ochii domnului Powell atât de iute, încât îl luă prin surprindere. Pentru o clipă rămase atârnat la deschiderea tambuchiului şi acum că zvelta ei formă nu mai astupa îngusta şi sinuoasa seară, vocile se auzeau mai tare de sus, dar încă nedesluşite. Bătrânul era enervat de ceva, iar doamna Anthony „îl îmblânzea” după cum se exprimă Powell. Se îndepărtară de la piciorul scării, iar Powell plecă de lângă tambuchiu. Totuşi credea că auzise cuvintele „pierdută pentru mine”, înainte de a-şi retrage capul. Fuseseră pronunţate de domnul Smith.

Căpitanul Anthony nu se mişcase din partea superioară a pupei. Rămăsese chiar în poziţia pe care o luase ca să urmărească cealaltă navă, trecând cu ruliu şi şuierături, întunecată, în tumultul valurilor care o urmau. Nu se mişca, iar Powell, venind aproape, nu îndrăzni să-i vorbească, atât de enigmatică, în contemplarea nopţii, apărea silueta lui în ochii săi tineri: nedesluşită şi, în imobilitatea ei, privind întunericul, pradă unei neînţelese dureri, dorinţe sau păreri de rău.

De ce oare tăcerea unei fiinţe omeneşti e adesea atât de impresionantă, sugerând ceea ce e rău – ca şi când propria noastră condiţie ar fi o neîncetată agitaţie? Tăcerea căpitanului Anthony deveni aproape intolerabilă pentru al doilea ofiţer al său. Domnul Powell, zăbovind pe lângă luminator, dorea acum să-l vadă pe comandant plecând de pe punte. „De ce nu se duce jos?” se întreba el

cu nerăbdare. Încercă să tuşească.

Fie că a fost sau nu efectul tusei, căpitanul Anthony vorbi. Dar nu se mişcă deloc. Cu spatele întors către întreaga lungime a navei, îl întrebă pe Powell cu oarecare bruscheţe dacă secundul neglijase să-l informeze că el, căpitanul, era de găsit la babord.

„Ba da, domnule căpitan, spuse Powell apropiindu-se de spatele celuilalt, secundul mi-a spus să lovesc cu piciorul la babord când am nevoie de dumneavoastră, dar în clipele acelea nu mi-am amintit".

„Trebuie să-ţi aminteşti rosti căpitanul cu oarecare sforţare. Apoi adăugă murmurând: Nu vreau ca doamna Anthony să fie speriată. Înţelegi?"

„De data asta n-a fost, spuse Powell cu naivitate. Dânsajni-a aprins torţa, domnule căpitan".

„De data asta? exclamă căpitanul şi se întoarse. Doamna Anthony a aprins torţa? Doamna Anthony!..." Powell îi povesti cum ea stătuse pe seară tot timpul. „Tot timpul" repetă căpitanul. I se păru ciudat lui Powell că în loc să se ducă el singur să vadă, îl mai întrebă:

„Acuma e tot acolo?"

Powell îi spuse că doamna se dusese jos după ce nava aceea trecuse de *Femdale*. Căpitanul Anthony făcu o mişcare ca şi când ar fi avut intenţia să se îndrepte el însuşi spre seară, când Powell adăugă: „Domnul Smith a chemat-o din salon pe doamna Anthony. Cred că acum stau de vorbă acolo".

Fu surprins să vadă că Anthony renunţă la ideea de a mai merge jos. Începu să parcurgă puntea, neluând în seamă frigul, vântul umed şi stropii de apă. Şi totuşi nu avea nimic pe el decât halatul şi papucii. Powell, instalându-se la deschizătura pupei privi un timp în larg. Când, după câtva timp îşi întoarse capul să arunce o privire spre excentricul său comandant, nu mai văzu

întunecata siluetă activă învârtindu-se încolo şi-ncoace. Ofiţerul al doilea de pe *Femdale* se duse la pupa, uitându-se primprejur şi se adresă marinarului de la cârmă: „Căpitanul a coborât?”

„Da, domnule secund”, spuse omul care, cu obrazul stâng umflat cu tutun de mestecat, îşi ţinea ochii pe compas. Chiar în clipa asta! Râdea”.

„Râdea? repetă Powell neîncrezător. Vrei să spui că comandantul râdea? Probabil că te înşeli. De ce-ar fi râs?”

„Nu ştiu, domnule secund”.

Bătrânul marinar arăta o profundă indiferenţă pentru emoţiile omeneşti. Totuşi, după o lungă pauză, catadicsi să mai spuie câteva cuvinte: „Da. Mergea pe punte ca de obicei când, deodată, a-nceput să râdă puţin şi s-a îndreptat spre seară. I-o fi trecut deodată prin gând ceva hazliu”.

„Ceva hazliu!” Domnul Powell nu putea crede aşa ceva. Atunci nu s-a întrebat pentru ce. Gânduri hazlii au oamenii, nu-i vorbă, în tot felul de situaţii; se întâmplă la tot felul de oameni. Totuşi domnul Powell se simţi scandalizat să audă despre comandant că râsese fără nicio pricină vizibilă într-o anumită noapte. Impresia, pentru cine ştie ce motiv, era neplăcută. Şi atunci, în timp ce-şi termina cartul, cu rafalele reci ale vântului năpustindu-se asupra lui din întunecimea în care valuri scurte mârâiau dispreţuitor de jur-împrejurul vaporului, mintea sa necomplicată înţelese că lucrurile nu erau aşa cum ar fi fost de aşteptat să fie; anume, că era posibil ca Anthony să nu fie un om fericit… Vei înţelege că la aceasta era pregătit în oarecare măsură de lamentările apoplecticului şi sensibilului Franklin, în privinţa căpitanului. Şi, cu toate că el le trata cu un dispreţ în mare măsură sincer, totuşi recunoscu faţă de mine că, în adâncul lui, se înfiripa şi creştea, împotriva voinţei sale, o inexplicabilă şi

stânjenitoare bănuială că ceva nu merge bine în cabina aceea, atât de neobişnuit separată de restul navei…

Capiioiul IV ANFHONY ŞI HORA

Marlow ieşi din umbra bibliotecii ca să-şi ia o ţigară din cutia care se afla pe o măsuţă, lângă mine. În plina lumină a camerei, am văzut în ochii lui acea expresie uşor zeflemitoare cu care învăluie de obicei pornirile sale de voioşie sau de milă faţă de nerezonabilele complicaţii pe care idealismul speţei umane îl pune în simpla dar subtila problemă a comportării pe acest pământ.

Îşi alese şi aprinse ţigara cu multă grijă, – apoi se întoarse spre mine. Eu îl privisem în tăcere.

— Presupun, reîncepu el, ironia din ochii lui dând tonului său o notă picantă, că te gândeşti că ar cam fi timpul să-ţi spun şi ceva mai precis, adică ceva despre acel mister psihologie al cabinei (căci e evident că trebuie să fi fost psihologic) şi care îl afecta atât de profund pe domnul Franklin, ofiţerul secund, tulburând chiar senina inocenţă a domnului Powell, al doilea ofiţer secund al navei *Femdale*, comandată de Roderick Anthony – fiul poetului, ştii.

— Eşti gata să mărturiseşti acum că n-ai reuşit să-l descoperi, îi spusei eu cu prefăcută indignare.

2661

— Ai avea ceea ce meriţi, dacă ţi-aş spune că n-am reuşit. Dar nu vreau. Află că am reuşit. Deşi, pentru câtva timp, recunosc că am fost nedumerit. Dar acum l-am văzut pe Powell al nostru de mai multe ori şi în cele mai favorabile condiţii – şi afară de asta am dat şi peste cea mai neaşteptată sursă de informaţii… Dar să lăsăm asta. Mijloacele nu te interesează decât în măsura în care de aparţin poveştii. Voi recunoaşte că o bucată de vreme ocupaţia de fată bătrână de a pune laolaltă doi şi cu doi, n-a reuşit să-mi ofere o teorie coerentă. Vorbesc acum ca un

anchetator – un om al deducţiilor. Cu ceea ce ştim despre Roderick Anthony şi Flora de Barral, n-aş putea deduce o obişnuită ceartă conjugală, ajunsă să se învechească în mai puţin de-un an – nu? Dacă mă întrebi ce înţeleg eu printr-o obişnuită ceartă conjugală, am să-ţi spun că e un diferend apropo de nimic, vreau să spun acele nimicuri pentru care, după cum ne-a spus domnul Powell când l-am întâlnit prima dată, lumea de pe uscat e atât de înclinată să pornească o ceartă care să se transforme în ură, dintr-un greşit înţeles al lucrurilor, dintr-o ambiţie prostească, sau pentru a face teatru, pentru a produce efecte impresiona! Wte. Nu sunt pe lume actori atât de umili şi obscuri care să nu aibă o galerie; această galerie învenineaz piesa prin intrigi secrete, sfaturi de mânie, comentarii batjocoritoare sau cuvinte de perfidă compasiune. Dar cei doi Anthony nu erau supuşi nici unei influenţe demoralizatoare. Ştii că pe mare nu există nicio galerie. Nu auzi niciun ecou chinuitor despre propria ta micime, acolo unde, sau vocile stihiilor urlă sfidător sub bolta cerului, sau o linişte primordială pare să facă parte din infinita pace a universului.

Amintindu-mi de Flora de Barral în plină mizerie morală şi de Roderick Anthony, transportat de o izbucnire de vijelioasă tandreţe, mă întrebam: oare toate acestea sau şi uitat? Ce-a putut interveni ca să-i înstrăineze pe unul de celălalt atât de repede şi atât de complet, acolo, aflaţi atât de departe de orice tentaţii, în pacea desăvârşită a mării şi într-o izolare atât de completă încât, dacă n-ar fi fost devotamentul gelos al absurdului Franklin care să atragă atenţia lui Powell, n-ar fi existat nicio mărturie, nicio evidenţă despre acest lucru.

Trebuie să mărturisesc imediat că eu am bănuit-o pe Flora de Barral. În lumea aceasta, aşa cum e organizată în prezent, femeile sunt jumătatea bănuită a populaţiei, Sunt motive serioase pentru aceasta. Motive atât de uşor de

descoperit, dacă reflectezi puţin, încât nu face să ţi le mai înşir. Nu voi menţiona decât unul: că partea ce le-a revenit femeilor la împărţeală fiind „influenţa”, aceasta are un aer de acţiune ocultă şi misterioasă, ceva nu pe de-a-ntregul demn de încredere, ca toate forţele naturale care, pentru noi, lucrează în întuneric, din cauza imperfectei noastre înţelegeri.

Dacă femeile n-ar fi o forţă a naturii, oarbă în vigoarea ei şi capricioasă în puterea ei, de n-ar fi privite cu neîncredere. Dar aşa cum stau lucrurile, nu e nimic de făcut. Vei spune că această forţă fiind, în persoana Florei de Barral, captată de Anthony… Sigur că da. El s-a purtat cu ea cu multă îndemânare. Dar omul a captat şi electiicitatea. Ea îi luminează drumul, îi încălzeşte casă, îi prepară chiar hrana – ca şi femeia. Dar ce fel de cucerire e, vei spune? Omul nu ştie nimic despre ea. Trebuie să fie foarte atent cum se comportă cu captiva sa. Şi cu cât mai mare va fi solicitarea asupra forţei captate, în bucuria mândriei sale, cu atât e mai probabil ca aceasta să se întoarcă împotriva lui, arzându-l şi transformându-l în cenuşă…

— Comparaţi e cam trasă de păr, am observat eu cu răceală. Marlow se întorsese la fotoliul din umbra bibliotecii. Dar acceptând înţelesul la care te gândeşti, ea se reduce la cunoaşterea modului de a o folosi. Şi dacă vrei să spui că acest hămesit de Anthony…

— Hămesit e bine spus. A fost toată viaţa lui un flămând şi un însetat de feminitate, într-un fel în care un simplu feminist n-ar fi putut să-l conceapă. Cred că aceasta contează mult în dispreţul lui Fyne pentru el. Bietul Fyne! Nici nu-ţi închipui ce rău infernal a putut face în timpul vizitei lui la hotel. Dar atunci cine l-ar fi putut bănui pe Anthony de eroism! Sunt mai multe feluri de eroism şi cel puţin unul din de e idiot. E acel fel care se ascunde sub

aspectul delicateţei sublime. E, evident, felul de care era în stare fiul delicatului poet.

Desigur că semăna eu tatăl lui care, fiindcă veni vorba, a torturat două neveste fără nicio satisfacţie personală, pentru că nu se ridicaseră la suprarafinatul său standard de delicateţe, atât de perceptibil în versurile lui. Acesta e poetul. El cere prea mult de la alţii. Fiul stabilise pentru el însuşi un standard de viaţă cu acea nevoie de a întrupa în comportamentul său visurile, pasiunile, imboldurile pe care poetul le pune în ticluirea versurilor, care îi sunt mai scumpe decât propriul său eu şi care pot face ca propriul său eu să apară sublim în ochii altora şi chiar în propriii săi ochi.

Dorea oare Anthony să apară sublim în faţa propriilor săi ochi? Nu mi-ar plăcea să-i aduc această acuzaţie, deşi există alte ambiţii, mai puţin nobile la care lumea nu îndrăzneşte să zâmbească. Dar eu nu cred astfel; nu cred nici chiar că în ceea ce a făcut a fost o încredere în sine conştientă şi trufaşă, un deosebit de pronunţat simţ al puterii, care atât de des conduce pe oameni la situaţii imposibile şi echivoce. Privită în abstract (modalitate în care adevărul e adesea văzut în forma sa reală) viaţa lui fusese o viaţă de solitudine şi tăcere – şi dorinţă.

Întâmplarea i-a aruncat această fată în cale; şi, dacă am putea zâmbi la violenta cucerire a Florei de Barral, trebuie să recunoaştem de asemeni că această pasionată cucerire a fost cu adevărat fapta unui om al solitudinii şi al dorinţei; a unui om care, dacă nu era un complet imbecil, trebuie să fi fost un iubitor a lungi şi arzătoare reverii, în care facultatea unei sincere pasiuni se maturizează încet în adâncurile neexplorate ale inimii. Şi mai ştiu că o pasiune, dominatoare şi tiranică, invadând un om în întregime şi subjugându-i toate facultăţile în vederea propriului şi unicului ei scop, îl poate conduce, mânându-l şi

îndemnându-l în tot felul de aventuri, până la marginea unor primejdii de neînţeles, până la limitele prostiei, ale nebuniei sau ale morţii.

La omul de o linişte devenită şi mai impresionantă prin tunetele şi bubuiturile nedesluşite ale vastelor mări, un om aşadar total străin de clevetirile limbilor, iată că vine micul şi muşchiulosul Fyne, cel mai bun reprezentant al acelei speţe umane a cărei voce îi sună atât de straniu, soţul surorii sale, personalitate stând deci în afara multitudinii confuze şi vagi. Vine şi începe să-i vorbească mai mult decât a auzit el vreodată într-o singură oră – şi atingând desigur cele mai adânci lucruri pe care Anthony le-a descoperit vreodată în el însuşi – şi aruncă vorbe ca „necinstit" a cărei simplă rostire îi pare oribilă. Necinstit! Avantaj necuvenit! El! Necinstit faţă de fata aceea? Crud cu ea!

Niciun dispreţ nu putea ţine piept impresiei lăsate de astfel de acuzaţii susţinute cu căldură şi convingere. De îl zdruncinară. Vibrau încă în aerul închis al camerei de hotel, îngrozitoare, tulburătoare, imposibil de a scăpa de de când uşa se deschise şi intră Flora de Barral.

Nici nu observă că Flora întârziase. Şedea pe o sofa, cufundat în amărăciune. Era oare adevărat? Cum el spunea întotdeauna numai ceea ce gândeşte, îşi închipuia că toţi oamenii (afară doar de cei mincinoşi, printre care nu-l putea socoti pe cumnatul său) nu spuneau mai mult decât ceea ce credeau. Vocea profundă a micului Fyne îi suna încă în urechi. „El ştie", îşi spunea Anthony. Se gândea că ar fi mai bine să plece şi să n-o mai vadă niciodată. Dar Flora era acolo în faţa lui, acuzatoare şi atrăgătoare. Cum putea s-o părăsească? Nu putea fi nici vorbă de aşa ceva. Fata asta n-avea pe nimeni. Sau da, avea pe cineva. Tatăl acela al ei. Anthony era gata să-l considere după aprecierea ei. Tatăl acela putea fi victima

celei mai atroce injustiţii. Dar ce putea face un om ieşit din închisoare? Şi încă unul bătrân? Şi apoi – ce fel de om? Ce s-ar face amândoi? Anthony se înfioră uşor, iar palidul zâmbet cu care Flora intrase în cameră se şterse de pe buzele ei. Era obişnuită cu impetuoasa lui tandreţe, de care nu se mai temea. Dar nu-l văzuse niciodată înainte arătând astfel şi bănui imediat vreo nouă cruzime a vieţii. El se ridică în picioare cu obişnuita lui ardoare, dar parcă domolită de-o hotărâre bruscă şi spuse:

„Nu! Nu te pot îndepărta de sub ochii mei. Te-am văzut. Mi-ai istorisit povestea ta. Eşti o fată onestă. Nu mi-ai spus niciodată că mă iubeşti”.

Ea aşteptă, gândindu-se că nu i-a lăsat niciodată timp să spuie, că nici n-a întrebat-o vreodată! Şi, la drept vorbind, nici ea nu ştia!

Sunt şi eu înclinat să cred că nu ştia. Cum femeia nu prea are parte în viaţă de o experienţă bogată, e foarte rar o expertă în materie de sentiment. Bărbatul e cel care poate şi, în general, „se vede pe el însuşi” destul de bine şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Stăpânirea de sine a femeilor e ceva exterior; lăuntric, de sunt agitate, pentru că sunt, sau se cred, închise în colivie. Toate acestea, vorbind în general. În cazul particular al Florei de Barral, de când Anthony îşi făcuse drum brusc în existenţa ei crudă şi disperată, ea trăia ca o persoană eliberată dintr-o celulă unde fusese condamnată să trăiască printr-un cataclism natural, o furtună, un cutremur de pământ; nu absolut înspăimântată, pentru că nimic nu poate fi mai rău decât ajunul execuţiei, dar împietrită, zăpăcită – abandonându-se în mod pasiv. Nu voia să scoată un cuvânt, să mişte un picior. Nu avea puterea necesară. La ce bun? Şi, în adâncul ei, în mod aproape inconştient, era sedusă de sentimentul de a avea ca suport această violenţă. O senzaţie pe care n-o avusese niciodată înainte, în toată viaţa ei.

2701

Simţea că şi când acest vârtej de vânt o calma oarecum! Ca şi când sentimentul de a avea un suport o tenta să închidă ochii în chip delicios şi să se lase purtată mai departe, mai departe, într-o lume necunoscută şi nepătată de experienţele infame care fluctuaseră ameninţător. Încercă să citească ceva pe faţa lui, pe această faţă energică şi bună, cu care se obişnuise atât de repede. Dar încă nu era în stare să înţeleagă expresia ei. Speriată, descurajată în pragul adolescenţei, cufundată în mizeria morală cea mai dureroasă, nu învăţase să citească – nu acel fel de limbaj.

Dacă iubirea lui Anthony ar fi fost egoistă cum e iubirea în general, ea ar fi întrecut egoismul vanităţii lui – sau al generozităţii lui, dacă vrei – şi toate acestea nu s-ar fi întâmplat. Nu s-ar fi gândit la o renunţare în faţa căreia nu ştii dacă să zâmbeşti sau să te cutremuri. E adevărat de asemeni că atunci iubirea lui nu s-ar fi oprit asupra nefericitei fiice a lui de Barral. Dar era o iubire născută din acea rară milă care nu e asemănătoare dispreţului, pentru că îşi are rădăcinile într-un imens potenţial de tandreţe – tandreţe pătimaşă, prădalnică, tandreţea oamenilor tăcuţi şi solitari, care s-au. Izolat de bunăvoie. În acelaşi timp, sunt silit să cred că vanitatea lui trebuie să fi fost uriaşă.

„Ce ochi mari are”, îşi spunea el uimit. Nu era de mirare. Îl privea cu toată puterea sufletului ei ce se trezea încet dintr-un somn otrăvit în care nu se putea mişca, nici dezvolta, ei putea numai să freamăte de durere. Anthony se adânci în ochii aceia, cu respiraţia tăiată, intens, adânc, adânc, ca un marinar nebun care ar face o plonjă disperată din vârful catargului în insondabila şi albastra mare, pe care atâţia oameni au detestat-o şi au iubit-o totodată. Şi vanitatea lui era imensă. Fusese atinsă adânc, până la sânge, de acel muşchiulos, mic feminist, Fyne. „Eu! Eu! Să

profit de disperarea ei! Eu! Necinstit faţă de acea creatură – de acel firişor de ceaţă, acea umbră albă fără cămin, venită dintr-o lume urâtă şi murdară! Aş putea s-o fac să dispară cu un simplu suflu” îşi spunea el cu oroare. „Niciodată!” Toată suprema, rafinata delicateţe a tandreţei exprimată în atâtea versuri frumoase de Carleon Anthony crescuseră la dimensiunile unei pasiuni, umplând cu lacrimi lăuntrice marele tipar al omului care nu citise în viaţa lui niciunul din faimoasele sonete în care era cântată cea mai înalt civilizată iubire cavalerească, acele sonete care… Ştii că sunt adunate într-un volum? Ediţia mea are portretul autorului la treizeci de ani şi când l-am arătat deunăzi domnului Powell, a exclamat: „Extraordinar! Ai crede că e portretul comandantului Anthony însuşi dacă…” Voiam să ştiu ce era acel „dacă”. Dar Powell nu putea spune. Era ceva – o deosebire. Fără îndoială că era – în fineţe poate. Tatăl, dificil, cerebral, evitând în chip morbid orice legături, nu putea decât să cânte în cuvinte armonioase ceea ce fiul simţea cu o mută şi nesăbuită sinceritate.

Stăpânit de iluzia mai tuturor bărbaţilor puternici asupra slăbiciunii morale a femeilor şi fragilităţii lor spirituale, i se părea lui Anthony că ar distruge-o, sfărâmând ceva foarte preţios în sufletul acelei fiinţe. De fapt aproape l-ar ucide. Acesta părea însuşi efectul extrem care decurgea din cuvintele lui Fyne. Dar Anthony, neobişnuit cu clevetirile celor de pe uscat, n-a stat deloc să se întrebe ce valoare au aceste cuvinte venind de la Fyne. Şi, în adevăr, simpla lor urâtă implicaţie era incompatibilă cu rectitudinea sa înnăscută, sărată de mare, aspră de vânturile marilor orizonturi, deschisă ca lumina-zilei.

Ar fi dorit să dea drumul indignării lui, dar Flora îl privea cu un aer de aşteptare care îl făcu să tacă. Vizibila lui jenă o stânjenea şi pe ea. Atunci el nu făcu decât să

repete „Da, tu eşti perfect onestă. Ai putea avea… cred că trebuie să spun, *ai* dreptate. În orice caz nu mi-ai spus niciodată nimic ce nu crezi”.

„Niciodată”, şopti ea după o pauză.

El părea înnebunit, în prada unei emoţii pe care ea n-o putea înţelege pentru că părea jenă, încurcătură, stare de spirit de neconceput la acest om.

Flora se întreba despre ce spuse ale ei putea fi vorba, amintindu-şi că, la drept vorbind, ea îi vorbise foarte puţin, afară doar de atunci când îi povestise viaţa ei, şi când el abia avusese răbdarea s-o asculte, întrerup, înd-o mereu cu exclamaţii de oroare şi mânie, cu aprige mârâituri „Destul! Destul!” şi cu alarmante ieşiri dintr-o linişte forţată, ca şi când ar fi vrut să alerge afară imediat ca să se răzbune pe careva. Flora îşi spunea că el îi prinde vorbele din aer, nelăsând-o niciodată să-şi termine gândul. Onestă. Onestă. Da, bineînţeles că fusese onestă. Scrisoarea ei către doamna Fyne fusese scrisă dintr-un îndemn de onestitate. Dar reflecta cu tristeţe că ea n-a ştiut niciodată ce să-i spuie, că poate n-avea nimic de spus.

„Dar vei descoperi că pot şi eu să fiu onest” izbucni Anthony pe-un ton ameninţător, pe care ea învăţase să-l aprecieze şi care-i da un plăcut fior.

Aştepta să vadă ce mai avea să vie. El privi în jurul camerei cu dezgust, ca şi când ar fi putut vedea pe ziduri urmele tuturor pasagerilor întâmplători care trecuseră prin ea. Unii se certaseră în camera aceea; alţii fuseseră bolnavi în ea, fusese suferinţă în ea, slăbiciune, crimă poate – moarte foarte probabil. Nu era un loc potrivit, îşi înşfăcă pălăria. Se hotărâse. Vaporul – vaporul pe care-l cunoscuse de când ieşise de pe butuci, căminul lui

— Adăpostul ei – necontaminatul, onestul vapor, era locul potrivit.

„Să mergem la bord. Vom vorbi acolo”, îi spuse. „Şi

va trebui să mă asculţi. Pentru că, orice s-ar întâmpla, indiferent ce se va spune, nu te pot lăsa să pleci”.

Nu poţi spune că (cu sau fără presimţiri rele), ea ar fi putut face altceva decât să meargă la bordul navei. Vizita era programată pentru dimineaţa aceea. În timpul drumului în trăsură, el a rămas tăcut. Anthony era ultimul om care să condamne în mod convenţional orice fiinţă omenească, oricare să urască sau să dispreţuiască, chiar o binemeritată nenorocire. Era gata să-l considere pe de Barral – ocnaşul – după aprecierea Florei. Dar o iubire ca a lui, deşi s-ar putea să conducă pe cineva la prostii riscante prin mândra cunoaştere a puterii sale, are o perspicacitate a sa proprie. Iar acum, ridicată parcă într-o regiune înaltă şi senină prin renunţare, îi dădea lui răgaz să reflecteze pentru prima dată în aceste câteva zile din urmă, îşi spuse: „Eu nu-l cunosc pe omul acela. Nici ea nu-l cunoaşte. Nu avea decât şaisprezece ani când l-au închis. Era un copil. Ce va spune el? Ce va face? Nu, conchise el, nu pot s-o las cu acest om care va veni în lume ca şi când ar ieşi dintr-un mormânt”.

Se suiră la bord tăcuţi şi numai după ce o conduse şi îi arătă totul pe vapor şi se întoarseră în salon, îi vorbi în felul său pătimaş şi poruncitor. La început ea nu înţelegea. Apoi, când înţelese că el îi reda libertatea, deveni rigidă, cu o mână rezemată de marginea mesei, cu faţa ca o marmură albă, sculptată. Totul ce isprăvise. Era aşa cum spusese îngrozitoarea guvernantă. Era o fiinţă neînsemnată, demnă de dispreţ. Nimeni nu putea s-o iubească. Umilinţa se agăţă de ea ca un giulgiu rece de care nu se poate scutura, care nu poate fi încălzit nici la această nebunie a generozităţii.

„Da. Aici. Căminul dumitale. Nu ţi-l pot oferi şi să plec de aici, dar e destul de mare pentru noi amândoi. N-ai de ce te teme. Dacă vrei pot să nici nu te privesc.

Aminteşte-ţi de părul cărunt la care te-ai gândit zi şi noapte. Unde are să stea? Unde altundeva decât aici, unde niciun rău nu-l poate atinge. Nu înţelegi că nu vreau să-ţi plăteşti adăpostul cu preţul sufletului? Nu vreau. Faci prea mult parte din mine. M-am găsit pe mine de când te-am cunoscut şi mi-aş vinde mai curând propriul meu suflet diavolului decât să te las să pleci de lângă mine. Dar pentru asta trebuie să am dreptul".

Se duse brusc să închidă uşa care ducea spre punte şi veni înapoi în lungul cabinei, repetând:

„Trebuie să am dreptul legal. Ţi-e ruşine să laşi lumea să creadă că eşti soţia mea?"

Îşi deschise braţele ca pentru a o strânge la pieptul lui dar îşi stăpâni imboldul şi îşi agită spre ea mâinile încleştate, repetând: „Trebuie să am dreptul, fie numai de hatârul tatălui tău. Trebuie să am dreptul. Unde ai putea să-l duci? La fabricantul acela de cutii de carton? Nu ştiu ce mă opreşte să mă duc la el, în virtuosul lui cămin şi să-l pocnesc. Nu pot suporta nici gândul că l-ai putea lăsa acolo. Ascultă-mă Flora! auzi ce-ţi spun? Nu eşti atât de mândră încât să nu poţi înţelege că am şi eu, ca bărbat, mândria mea!"

Văzu lacrimi alunecând pe obrazul ei alb, câte una de sub fiecare pleoapă coborâtă. Apoi: brusc, ea ieşi din cabină. Anthony, rămase concentrat un moment, căutând propria sa putere, întrebându-şi inima, înainte de-a o urma în grabă. Ea ajunsese la debarcader.

La sunetul paşilor lui care o urmau, îi slăbi puterea. Unde ar fi putut scăpa de această nouă perfidie a vieţii, şi care lua acum forma unei mărinimii? însăşi vocea lui era schimbată. Vijelia stăruitoare o lăsa descurajată, să dibuie din nou, slăbită de noua lovitură lipsită de suportul moral, mai necesar în viaţă decât toate miluirile de ajutor material. Nu-l avusese niciodată. Nici de la soţii Fyne. Dar

unde să se ducă? O, da, cheiul – o fâşie de apă închisă, la îndemână. Dar mai era omul acela bătrân, cu care se plimbase mână în mână pe promenada staţiunii maritime. I se părea că-l vede venind s-o întâlnească, demn de milă, puţin mai cărunt, cu o privire rugătoare şi un braţ întins, tremurător. Îi revenea acum ei să-l ia de mână pe omul nedreptăţit, mai neajutorat decât un copil. Dar unde îl putea ea duce? Unde? Şi ce trebuia să-i spuie? Ce cuvinte de îmbărbătare, de curaj şi de speranţă? Nu exista niciunul. Cerul şi pământul erau indiferente la întâlnirea lor. Dar celălalt bărbat venea în urma ei. Era foarte aproape acum. Persoana sa pătimaşă părea să radieze căldură, o vibraţie tremurătoare în atmosferă. Ea era epuizată, neatentă, îi era frică să nu se împiedice, gata să cadă. Îşi închipuia că-i aude respiraţia. Un val de căldură moale o cuprinse, îi părea că-i fuge pământul de sub picioare, iar când îi simţi mâna apucând-o de braţ, nu făcu nicio mişcare să se elibereze de strânsoarea insinuantă şi hotărâtă.

O conduse printre primejdiile cheiului. Vederea îi era slabă. Un vagonet în mişcare era ca un munte care ar fi alunecat pe acolo. Oamenii treceau ca printr-o ceaţă; iar clădirile, magaziile, neaşteptatele spaţii deschise, vapoarele, aveau forme ciudate, deformate, periculoase, îşi spuse că era bine să nu-şi bată capul cu ce voiau să însemne toate aceste lucruri pe planul creaţiei (dacă într-adevăr ceva avea vreun sens) sau erau numai îngrămădite fără niciun rost. Simţea cât de nelegată fusese întotdeauna de lumea aceasta. Nu atârna de ea decât prin acest braţ strâns ferm deasupra cotului. Era o captivitate. Să fie! Până când ieşiră afară în stradă şi văzură trăsura aşteptându-i dincolo de poartă, Anthony nu vorbi decât o dată, începând brusc dar pe un ton mult mai blând decât auzise ea vreodată de pe buzele lui.

„Desigur că ar fi trebuit să ştiu că nu poţi ţine la un om ca mine, un străin. Tăcerea arată consimţire. Da? Ei? Nu doresc o astfel de consimţire. Şi nu, până în ziua când vei socoti că poţi să vorbeşti… Nu! Nu! N-am să te întreb niciodată. Pentru cât am să te întreb eu, poţi merge în mormânt cu buzele pecetluite. Dar ceea ce am spus, trebuie să faci!”

Îşi înclină capul asupra ei cu duioasă grijă. În acelaşi timp, ea îşi simţi braţul strâns şi zgâlţâit în mod neobservat, dar într-un fel incontestabili. „Trebuie s-o faci”. O mică scuturătură pe care niciun trecător n-ar fi putut-o observa, şi aceasta se petrecea într-o parte mai pustie a portului. „Trebuie făcut! Mă asculţi – ei? sau vrei să te întorci la sora mea?”

Tonul său ironic, probabil din dezobişnuinţă, avea o ferocitate teribil de enervantă.

„Vrei să mergi la ea? continuă el cu aceeaşi voce ciudată, la prietena ta cea mai bună! Şi să-i spui frumoşiartă-mă? Ai vrea? Nu! Nu poţi. Sunt lucruri pe care nici chiar tu, sărmană şi dragă fată pierdută, nu le-ai putea suporta. Ei? Mai curând să mori. Asta e. Desigur. Sau poate te gândeşti să-l duci pe tatăl tău în casa acelui infernal văr? Nu! Nu vorbi. Nu pot suporta nici să mă gândesc la asta. Te-aş urma acolo şi aş sparge uşa!”

Ceva în vocea lui o mira prin asemănarea eu un hohot de plâns. O şi înfricoşa. Gândul care-i trecu prin cap fu „Nu trebuie să facă asta”. O instală în trăsură. „O! Nu trebuie! Nu trebuie!” Fu încă şi mai înfricoşată când văzu că el tremura tot. Zăpăcită, se strânse în cel mai îndepărtat colţ, evitându-i privirea. Văzu totuşi că buzele lui tremurau şi făcu o imensă sforţare să zâmbească, ceea ce-i destinse rigiditatea buzelor, arătând dintâi care-i clănţăneau.

„Eu nu vin eu ţine! Am să-i spun birjarului unde să te

ducă… Nu pot. E mai bine aşa. Dar ce ai? Ţi-e frig? Hai! Ce este? E vorba numai să mergi într-o afurisită de cameră înăbuşitoare, într-un birou. Niciun sfert de oră. Am să vin să te iau – peste zece zile. Nu te gândi prea mult la asta. Nu te gândi la niciun bărbat, la nicio femeie, sau copil, din toată această stupidă mulţime care împovărează pământul. Nu te gândi nici la mine. Gândeşte-te doar la tine. Ha! Nimic nu te va putea atinge atunci – în sfârşit! Nu spune nimic. Nu te mişca. Am aranjat totul; şi atât timp cât nu ţi-e greu să mă vezi

— Şi nu îţi este – nu există nimic de care să te temi… Unul dintre stupidele lor birouri, cu o pereche de conţopişti fără nicio importanţă; nişte bieţi mâzgălitori de hârtie".

Trăsura porni cu Flora de Barral în interior, nemişcată, fără niciun gând, bucuroasă doar să se odihnească, să fie singură şi totuşi să se mişte fără efort, în singurătate şi tăcere.

Anthony colindă ore întregi străzile, fără ca seara să-şi poată măcar aminti pe unde fusese – ea un îndrăgostit fericit şi triumfător. Dar nimeni n-ar fi putut crede astfel văzându-i faţa care nu purta nicidecum semnele vreunei binecuvântate anticipări. Triumfător era, în adevăr, dar un fel de triumf special, care părea să-l ia de gât ca un duşman.

Ultimele cuvinte ale lui Anthony către Flora se refereau la Oficiul stării civile, unde s-au căsătorit zece zile mai târziu. În acest timp, Anthony n-a văzut pe nimeni şi nimic, deşi se învârtea fără astâmpăr încolo şi-ncoace, printre oameni şi printre lucruri. Această stare specială este o particularitate a îndrăgostiţilor obişnuiţi, care, se ştie, nu au ochi pentru nimic altceva decât pentru contemplarea reală sau lăuntrică a unei forme umane ce conţine pentru ei sufletul întregii lumi, în toată

frumuseţea, perfecţiunea, varietatea şi infinitul ei. Trebuie să fie ceva foarte plăcut. Dar fericirea îi era refuzată contemplării lui Pioderick Anthony. El nu era un îndrăgostit obişnuit; şi pentru aceasta era pedepsit, ca şi când natura (despre care se spune că urăşte vidul), ar fi atât de convenţională, încât ar avea, oroare de orice comportament excepţional. Anthony începuse să sufere. De aceea era poate atât de dornic să meargă printre semenii săi, care ar fi fost surprinşi şi umiliţi dacă ar fi ştiut cât de puţin există ei în ochii lui. Dar nu puteau bănui ceva atât de bizar. N-au văzut nimic extraordinar la el în timpul acelor două săptămâni. Ca dovadă că doreau să contracteze

afaceri cu el. Evident doreau; deoarece atunci i s-a oferit închirierea navei sale, în scopul special de a pleca în Insulele Hebride, de către o agenţie maritimă care nu avea aici o îndoială în privinţa sănătăţii lui mintale.

Probabil că arăta destul de teafăr la minte pentru scopurile practice ale vieţii comerciale. Dar eu nu sunt tocmai sigur că la epoca aceea el era în adevăr în toate minţile.

În orice caz, a primit imediat oferta. Însăşi Providenţa îi oferea ocazia să obişnuiască fata cu viaţa pe mare, într-o călătorie relativ scurtă. Aceasta a fost vremea când, orice se întâmplă, orice auzea, cuvinte întâmplătoare, fraze fără legătură între de părând o provocare sau o încurajare, îl întăreau în hotărârea sa. Şi într-adevăr, faptul de a fi preocupat de probleme materiale te apără cel mai bine de reflectări, temeri, îndoieli – toate aceste lucruri care stau în calea împlinirilor. Îmi închipui că un om – care are de gând să-şi taie beregata, încearcă un fel de uşurare în timp ce-şi ascute cu grijă briciul pe curea.

Iar Anthony era extrem de grijuliu preparând pentru el şi pentru nenorocoasa Flora, o existenţă imposibilă. Se ocupa de asta cu un mai multă emoţie decât dac-ar fi fost de piatră sau de fier şi nu din carne şi sânge. O existenţă, bagă de seamă, care pe uscat, în mijlocul oamenilor, a diferitelor interese, a distracţiilor, a infinitelor ocazii de a păstra distanţa unul de celălalt şi tot e greu de conceput; dar la bordul unui vapor, pe mare, *en tête-à-tête* pentru zile, săptămâni şi luni întregi împreună, nu poate însemna altceva decât o tortură psihică, o insuportabilă absurditate a chinului. El era un suflet simplu. Candoarea sa masculină neajutorată este demonstrată în mod emoţionant, prin grija de a angaja o femeie pe lângă Flora. Condiţia de a garanta o perfectă respectabilitate îi dădea momente de anxioasă gândire. Când îşi aminti subit de nevasta stewardului trebuie să fi-exclamat *evrica*, plin de o deosebită bucurie. Nu mi-ar plăcea să-l calific pe Anthony drept nătărău. Dar într-adevăr, să pui o femeie pe urmele unui astfel de secret şi să-ţi închipui că nu va reuşi să-l descopere!

Nicio femeie, oricât de simplă, n-ar fi putut fi atât de naivă! Nu ştiu ce-o fi gândit Flora de Barral despre el când i-a vorbit despre acest angajament printre alte lucruri făcute cu intenţia de a se simţi ea cât mai confortabil. Aş crede că, în ciuda simplităţii ei, trebuie să fi fost uimită. În ziua hotărâtă, şedea în faţa ei mai calm în înfăţişare decât îl văzuse vreodată. Şi chiar acest calm, această grijulie atitudine pe care el se simţea legat s-o adopte în numele onoarei, atunci şi pentru totdeauna, afară doar dacă ea va catadicsi să facă un semn, cândva, în viitor, îngreuia şi mai mult inima ei nevinovată de orice intenţie vicleană.

Cu o noapte înainte, dormise mai bine decât t în ultimele zece nopţi. Atât tinereţea ei cât şi oboseala s-au impus în cele din urmă în faţa tiraniei unei încordări

nervoase.

Dormise dar se trezi cu ochii plini de lacrimi. Nu mai era însă nici urmă de lacrimi când îl întâlni pe el jos, în micul şi sărăcăciosul salon. Le înghiţise. N-avea de gând să-l lase să i le vadă. Se simţea şi ea legată prin cuvânt de onoare să accepte situaţia pentru totdeauna, totdeauna, afară doar... ah! afară doar... îşi ascundea toate sentimentele, dar nu era vorba de nicio duplicitate din partea ei. Tot ce dorea, era să pătrundă în inima lucrurilor: să vadă ce putea apare de acolo.

Îl bătea la propriul lui joc onorabil, iar desăvârşita ei seninătate îl cam deconcertă pe Anthony. El era acela care se bâlbâia când au început să vorbească. Văpaia reprimată a caracterului său îl făcu, după primele câteva cuvinte, să se simtă destul de sigur pe sine. Dar parcă amândoi muşcaseră din acelaşi fruct amar. El se gândea cu un dureros regret nu fără oarecare surprindere: „Fyne mi-a spus adevărul. Ea nu se sinchiseşte câtuşi de puţin de mine”. Aceasta îl umilea şi făcea totodată să-i crească mila pentru fata care în această urâţenie a vieţii, lovită şi disperată, căzuse în gheara voinţei lui mai puternice, abandonându-se braţelor lui, ca într-o noapte de naufragiu. Din partea ei, Flora, cu o parţială înţelegere (căci femeile nu sunt niciodată oarbe cu acea completă orbire masculină), se uita la el cu oarecare milă; îi era milă şi de ea însăşi. Era refuzată, respinsă, nimic nou în asta; Dar ea care presupunea că sensibilitatea îi era moartă în întregime, îşi descoperea acum un sentiment de revoltă faţă de această ultimă înşelăciune. Pentru asta nu mai găsea resemnare. Cu un fel de lehamite îşi spuse: „Iată-mă aici. Mă aflu aici fără niciun rost. Nu e vina mea dacă nu sunt decât un simplu şi nevrednic obiect de milă”.

Şi aceste lucruri, pe care şi le putea spune ei însăşi cu o conştiinţă limpede, o serveau mai bine decât îl ser?

cea pe Roderick Anthony pătimaşa încăpăţânare a scopului său. Flora era mai sigură pe sine decât Anthony. Acestea sunt avantajele – simplei corectitudini asupra celei mai exaltate generozităţi.

Şi astfel plecară să se căsătorească, cei din casa în care locuia ea neavând nicio bănuială de aşa ceva. Ei erau emoţionaţi doar de vizita unui „prieten” (un domn foarte bine) care venea pentru prima dată de când venise ea să locuiască în casa lor. Când s-a întors, pentru că s-a întors singură, s-au făcut aluzii la această ieşire în oraş. Flora trebuia să ia mesele împreună cu aceşti oameni cam vulgari. Stăpâna casei, o femeie slabă, fandosită, a încercat chiar să provoace confidenţe. Faţa albă a Florei, cu ochii ei adânci, albaştri, nu le atinse inimile cum atinsese inima lui Anthony, ca însăşi faţa suferindei lumi. Rezerva ei îndurerată nu avea nicio putere să le inspire mai multă decenţă.

Ei, bine, s-a întors singură – cum de fapt şi era de aşteptat. După ce au părăsit Oficiul stării civile, Flora de Barral şi Roderick Anthony s-au dus să se plimbe într-un parc. Probabil un parc din East-End, dar nu sunt sigur. În orice caz asta au făcut. Era o zi însorită. El îi spuse: „Tot ce am pe lume, îţi aparţine. Am aranjat totul fără să mai recurg la cumnatul meu. Nu aveau niciun drept să intervie”.

Ea mergea cu mâna uşor rezemată de braţul lui. Anthony i-l oferise la ieşirea lor de la Oficiul stării Civile, iar ea îl acceptase tăcută. Cu capul plecat, părea să frământe lucrurile în mintea ei. Spuse, referindu-se la soţii Fyne: „Au fost foarte buni cu mine, la care el exclamă’s

„Nu te-au înţeles niciodată. Ei, da, nu aşa cum se cuvine. Sora mea nu e o femeie rea, dar…”

Flora nu protestă, întrebându-se dacă el îşi închipuia c-o înţelege mai bine. Anthony, lăsând la o parte familia lui,

continuă: „Da. Totul îţi aparţine… N-am ascuns nimic. Cât despre petecul de hârtie pe care ni l-a dat acum funcţionarul acela, dacă n-ar fi pentru lege, nu m-aş supăra dacă l-ai rupe în bucăţi chiar acum, aici, în locul acesta. Doar dacă ai simţi într-o zi că…”

Se sufocă pe neaşteptate. Ea, gânditoare, ezită un moment, apoi hotărându-se, cu curaj:

„Nici eu nu ţi-am ascuns nimic”.

A spus-o! Dar el, în oarba lui generozitate, a crezut că face aluzie la deplorabila ei poveste şi se grăbi să bâiguie:

„Bineînţeles! Bineînţeles! Nu spune mai mult. Am stat treaz şi m-am gândit la asta ore întregi”.

Făcu o mişcare cu celălalt braţ, ca şi cum s-ar fi reţinut să nu arate universului un pumn indignat, iar ea nu încercă deloc să se uite spre el. Vocea lui suna straniu, incredibil de lipsită de viaţă, în comparaţie cu acele furtunoase accente care, pe câmp şi în grădina întunecată, păruseră să zguduie pământul de sub picioarele ei obosite şi disperate.

Le regreta acum. Auzind suspinul care-i scăpă, Anthony, în loc să ridice pumnul către univers, începu să-i bată uşurel mâna care i se sprijinea pe braţ, apoi încetă brusc, ca şi când s-ar fi fript. Pe urmă, după câtva timp de tăcere:

„Va trebui să te duci singură mâine. Eu… Nu, cred că nu trebuie să vin şi eu. E mai bine aşa. Ceea ce veţi avea să vă spuneţi unul altuia…”

Ea îl întrerupse iute:

„Tata e un om nevinovat. A fost crud nedreptăţit”.

„Da. Tocmai, de aceea insistă Anthony cu seriozitate. Şi tu eşti singura fiinţă omenească ce poate compensa răul ce i s-a făcut. Dacă mai există ceva care să-l împace cu lumea, tu singură eşti aceea. Şi, bineînţeles că aşa vei

face. Va trebui să găseşti cuvintele potrivite. O, vei şti. Şi apoi, singurul fapt că te va vedea, va îndulci…”

„E cel mai blând om din lume** întrerupse ea din nou.

Anthony clătină din cap. „Va trebui multă, multă generozitate şi multă blândeţe ca să-l facă să uite o astfel de ostilitate. În ceea ce mă priveşte, aş fi preferat să fiu ucis şi să termin imediat. N-ar fi putut fi mai rău pentru tine – şi cred că la tine s-a gândit cel mai mult când infernalii aceia de avocaţi l-au sâcâit în faţa Curţii. La tine. Iar acum cred că dacă te va vedea, totul va fi din nou bine pentru el. Toţi anii aceştia, toţi anii aceştia, – şi tu, copila lui, lăsată singură pe lume. Aş fi înnebunit. Şi chiar dacă ar fi greşit…

„Dar n-a greşit, insistă Flora, cu neaşteptată însufleţire. Nu trebuie nici să presupui aşa ceva. N-ai citit relatările ziarelor despre proces?”

„Eu nu presupun nimic” se apără Anthony. Abia îşi amintea să fi auzit de proces. O asigură că el era atunci departe de Anglia, în a doua călătorie a navei *Femdale*. Traversa Pacificul, venind din Australia; pe vremea aceea şi nu vedea ziare săptămâni întregi. Se întrerupse singur sugerând:

„Ai face bine să-i spui imediat că eşti fericită.

Se bâlbâise puţin, dar Flora de Barral rosti un hotărât şi dar „Da”.

Urmă o scurtă tăcere. Ea îşi retrase mâna de pe braţul lui. Se opriră. Anthony arăta ca şi când o catastrofă cu totul neaşteptată se abătuse asupră-i.

„Ah, spuse el, te superi.

„Nu! Cred că e mai bine aşa”, murmură ea.

„Aşa cred. Aşa cred. Adu-l mâine direct la bord. Nu vă opriţi nicăieri.

Ea avu o mişcare de vagă gratitudine, un momentan

sentiment de pace, care se referea la omul din faţa ei. Îşi ridică privirea spre el. Faţa lui era întunecată. Era la kilometri întregi depărtare de acolo şi murmură ca pentru sine:

„Unde ar putea dori totuşi să se oprească?”

„Nu e nicio fiinţă pe lume care aş dori să-i privească acum faţa lui dragă şi la care aş dori să-l duc, nimeni în afară de tine, Roderick**, spuse ea cu un uşor tremur în glas şi întinzându-i mâna sincer.

El îi luă mâna, o simţi foarte mică şi delicată în palma lui mare.

„Foarte bine. Foarte bine”, spuse din toată inima, apoi, ca şi când s-ar fi ruşinat de sunetul propriei sale voci, se întoarse pe jumătate şi plecă de lângă fata care rămăsese nemişcată. Rezistă chiar tentaţiei de a se uita înapoi până când fu prea târziu. Aleea pietruită era goală până la poarta parcului. Plecase – dispăruse. Avea acum impresia că pierduse un fel de prilej favorabil. Se simţea trist. Sensul propriei sale comportări care-l încurajase în ultimele zece zile şi mai mult, nu-l mai susţinea. Izbutise!

Se plimbă mai departe fără niciun ţel, pradă melancoliei. Merse şi merse. Nu era decât puţină lume în acea clipă de răgaz, în cartierul acela sărac. În unele condiţii de viaţă, prea puţin timp îţi rămâne chiar pentru ca să respiri. Doar câţiva, ici şi colo, îşi permiteau acest lux; totuşi, aşa puţini câţi erau, pe căpitanul Anthony, cel mai puţin exclusivist dintre oameni, îl deranjau cu prezenţa lor. Singurătatea fusese prietenul lui cel mai bun. Dorea un loc, undeva, unde să stea jos şi să fie singur. Şi în dorinţa sa, gândurile i se întorceau spre mare, care îi dăduse atât de mult din acea prielnică singurătate. Acolo, dacă se putea găsi pe nava sa (doar aceasta făcea parte integrantă din fiinţa lui), putea fi totdeauna cât de singur poftea. Da. Să iasă departe, în larg!

Noaptea oraşului, cu şirurile ei de lumini, rigide şi încrucişate ca o reţea de flăcări aruncată peste întunecata imensitate a zidurilor, închidea în jurul lui, cu artificiala ei strălucire acoperită de o totală beznă, nefireasca însufleţire a unei omeniri agitate, epuizate. Gândurile lui oarecum înclinate să compătimească fiecare siluetă care trecea, fiecare persoană singură, zărită sub una din lămpile străzii, se fixară în cele din urmă pe o siluetă care în mod cert nu putea fi văzută sub lămpi în noaptea aceea. O siluetă necunoscută lui. O siluetă închisă între ziduri de netrecut, de piatră şi cărămidă, până a doua zi dimineaţă… Silueta tatălui Florei de Barral – ocnaşul.

Există ceva în cuvântul acesta, ceva care cu sugestiile lui de vinovăţie şi pedeapsă îţi opreşte gândul. Ne simţim în prezenţa puterii unei societăţi organizate – un lucru misterios în el însuşi şi încă mai misterios în efectele lui. Fie că era vinovat sau nu, era ea şi când bătrânul de Barral fusese în iad. Imposibil de imaginat ce ar putea aduce de acolo, afară, la lumina acestei lumi a necondamnaţilor. Ce putea gândi? Ce avea de spus? Şi ce i se putea spune lui?

Anthony, puţin înfricoşat, cum e omul încordat de o gamă de sentimente ce-i depăşesc, se liniştea cu gândul că bătrânul domn va avea probabil puţine de spus. Nu va voi să vorbească despre asta. Niciun om n-ar vrea. Trebuie să fi fost un adevărat iad pentru el.

Apoi Anthony, la sfârşitul acelei zile în care trecuse prin ceremonia căsătoriei cu Flora de Barral, nu se mai gândi la tatăl ei decât doar ca, oarecum, la captivul triumfului său. Îşi îndreptă gândurile către faţa albă, delicată şi atrăgătoare, cu ochi mari albaştri, pe care-i văzuse plânşi şi miraţi, privindu-l adânc, uneori cu necrezare, alteori cu îndoială şi mâhnire, dar totdeauna irezistibili în puterea lor de aşi găsi drum drept spre inima

lui şi de-a stârni acolo un răspuns profund, care era ceva mai mult decât iubire – îşi spunea el – aşa cum o înţeleg oamenii. Mai mult? Sau poate că era doar ceva diferit? Da. Era ceva diferit. Mai mult sau mai puţin. Ceva atât de necrezut, ca împlinirea unui vis uimitor şi extraordinar, în care putea cuprinde lumea în braţele lui – întreaga lume în suferinţă, dar nu ca să posede patetica ei frumuseţe, ci ca s-o consoleze şi să-i aline durerea. Anthony merse încet pe jos, spre navă şi în noaptea aceea dormi fără vise.

Capitolul v
MARELE DE BARRAL

Renovat, salonul navei *femdale* trebuia să primească „ciudata femeie”. Discreţia lui demodată şi lipsită de strălucire dispăruse, şi Anthony, privind în jurul său, văzu splendoarea, sclipirile, culoarea lucrurilor noi, nepurtate, neuzate, foarte strălucitoare – prea strălucitoare. Lucrătorii plecaseră doar în ajun şi ultima lucrare care au făcut-o a fost atârnarea perdelelor grele ce cădeau în cute, drept în mijlocul lungimii salonului, pe care îl despărţeau în două când ei au trase, izolând partea din Spate, cu seara ce ducea direct la pupa, de partea din faţă, cu debuşeul ei pe punte; făcând astfel un colţ intim, retras, într-un salon retras, ca şi când căpitanul Anthony nu putea să puie destule obstacole între noua sa fericire şi oamenii cu care îşi împărţea viaţa pe mare. Inspectă aranjamentul cu un ochi aprobator, apoi vizită cu de-amănuntul totul, sfârşind prin a deschide o uşă care ducea într-o cabină mare, făcută din două cabine împreunate. Era foarte bine mobilată şi avea, în loc de paturile obişnuite în astfel de cabine, un patleagăn lucrat cu multă grijă, după ultimul model. Anthony îl balansă puţin ca să-l încerce. „Bătrânul se va simţi confortabil aici” îşi spuse el şi trecu înapoi în salon, închizând uşa uşor. Apoi un alt gând îi trecu prin minte, un lucru evident

având în vedere împrejurările, dar era destul de ciudat că i se prezenta pentru prima dată. „Dumnezeule! Ce impresionat are să fie! se gândi Roderick Anthony.

Se duse în grabă pe punte. „Domnule Franklin, domnule Franklin!” Secundul nu era prea departe. „O, iată-te. Domnişoara… Doamna Anthony va sosi la bord imediat. Anunţă-mă când vei vedea trăsura”.

Apoi, fără să observe tristeţea de pe chipul secundului, intră din nou înăuntru. Niciun cuvânt prietenos, nicio remarcă profesională, sau o mică glumă, nici măcar un simplu şi stupid „Frumoasă zi”. Nimic. Se întoarse şi intră înăuntru.

Noi ştim că atunci când a sosit momentul, s-a gândit mai bine şi a decis să facă cunoştinţă cu tatăl Florei în intimitatea cabinei principale, pe care o aranjase cu atâta grijă. Pentru ce se ferea Anthony de această luare de contact, el care era destul de sigur pe sine, nu numai pentru a face faţă dar chiar pentru a crea o situaţie aproape nebunească în îndrăzneaţa ei generozitate, este greu de explicat. Poate că atunci când venise la pupa să-i vadă sosind, l-a găsit pe omul acela atât de diferit în înfăţişare de ceea ce se aşteptase el, încât a decis să-l întâlnească prima oară în afara privirilor celorlalţi. Poate că taina relaţiilor lui cu fata să-l fi putut influenţa. În adevăr, s-ar putea să fi fost cuprins de panică. Venirea acestui om îl punea în situaţia de-a trebui să spună o minciună şi să acţioneze ca şi când ar fi fost un adevăr; să apară a fi ceea ce nu era şi ceea ce niciodată n-ar putea fi, decât dacă, decât dacă…

Pe scurt vom spune, dacă vrei, că, pentru diferite motive, toate având a face cu delicata onestitate a firii sale, Roderick Anthony (un om despre care secundul său spunea că nu ştie ce e frica) era acum înspăimântat. Există o Nemesis ce depăşeşte şi generozitatea, ca şi toate

celelalte imprudenţe ale oamenilor care îndrăznesc să fie mândri şi să calce legea…

— Pentru ce spui asta? mă interesai eu, căci Marlow se oprise brusc şi rămăsese tăcut în umbra bibliotecii.

— Spun asta pentru că omul pe care soarta sa îl aruncase în calea Florei, era şi nelegiuit şi mândru. Dacă ştia asta sau nu, nu contează. Probabil că nu ştia. Poţi arunca mănuşa în faţa naturii şi în Faţa propriei rezistenţe morale în mod eu totul nevinovat, cu o simplitate care îmbracă aspectul perfectei trufii satanice. Totuşi, cum am spus, nu contează. Este tot o încălcare a legii şi trebuie pedepsită ca atare. Dar asta n-are a face. M-am oprit pentru că la fel ca şi Anthony, găsesc o dificultate, un fel de groază de a da piept cu bătrânul de Barral.

2861

Îţi aminteşti că eu îl văzusem o dată. Nu era o personalitate impunătoare; înalt, subţire, rigid, drept, ofilit, mişcându-se cu paşi mici, ca şi când ar fi înaintat lunecând, cu o voce joasă, egală. Când marea era agitată nu prea era văzut pe punte, cel puţin nu mergând. Atunci se ţinea de lucruri şi se târa până în partea din spate a luminatorului, unde şedea ore întregi. Prietenul nostru, pe atunci tânăr, se oferi o dată să-l ajute şi acest serviciu a fost începutul unui fel de prietenie. Se agăţa cu putere de cineva – Powell n-o spunea în sens figurativ. Powell era întotdeauna atent să ajute şi să ajute mai ales pe doamna Anthony deoarece bătrânul se agăţa atât de tare de ea, încât lui Powell îi era frică să nu fie târâtă jos; cu toate că deveni foarte repede sigură pe picioarele ei pe orice fel de vreme. Powell era singurul la îndemână care să ajute, pentru că lui Anthony, la vremea aceea, părea să-i fie frică să se apropie de ei. Neînduplecatul Franklin privea întotdeauna cu mânie de partea cealaltă. Ofiţerul de serviciu, dacă era pe-acolo, acţiona la fel, cu timiditate, şi

orice marinari se întâmplau să fie la pupa (sentimentul se propagase misterios pe întreaga navă) îl ocoleau de parc-ar fi fost draeu-n persoană.

Ştim cum a ajuns la bord. În ce mă priveşte, ştiu atât de puţin despre închisori, încât n-am nici cea mai slabă idee de felul cum le părăseşti. Pare că e o operaţie tot atât de îngrozitoare ca şi intrarea, întemniţarea, cu sugestiile ei mintale de poartă închisă cu zgomot, zăvorâre, ţăcănit şi apoi tăcerea goală de afară – unde erai cu o clipă mai înainte – erai şi acum nu mai eşti. Perfect diabolic. Iar punerea în libertate! Nu ştiu zău care e mai rea. Cum o fac? Trag sforile, poarta zboară într-o parte, omul zboară prin ea; afară cu tine! *Adios*! Şi în spaţiul în care cu o clipă mai înainte nu erai, în spaţiul tăcut, o siluetă pleacă şchiopătând. De ce şchiopătând? Nu ştiu. Aşa văd eu. Ai noţiunea unui proces de mutilare, de schilodire, a individului care se întoarce vătămat într-un fel subtil. Recunosc că e o halucinaţie fantastică de-a mea dar n-am ce face. Bineînţeles, ştiu că procedeele celei mai bune maşini umanitare sunt întrebuinţate cu judicioasă grijă şi aşa mai departe. Sunt absurd, fără îndoială, şi totuşi… Ah, da, e idiot. Când trec pe lângă una din aceste clădiri… ai observat că e ceva infernal în privinţa aspectului fiecărei pietre şi fiecărei cărămizi a lor, ceva răzbunător, ca şi când materia s-ar bucura de răzbunarea ei pe dispreţuitorul spirit al omului. Ai observat? Nu? Ei, eu sunt poate puţin nebun asupra acestui punct. Când trec pe lângă una din acele clădiri, trebuie să-mi întorc privirea. Nu m-aş fi putut duce să-l întâlnesc pe de Barral. Aş fi dat înapoi de la acest chin. Vei observa că, după cum pare, – chiar şi Anthony (fără îndoială, un om curajos) a dat înapoi. Şi micul Fyne, care îşi imagina trei persoane în fatala trăsură – îţi aminteşti? – nu s-a apropiat de adevăr, nu erau decât două persoane în trăsura cu doi cai. Flora nu s-a eschivat.

Femeile pot suporta orice. Drăguţelor de de le lipseşte imaginaţia când e vorba de fapte concrete ale vieţii. În regiunile sentimentale, n-aş spune. E cu totul altceva. Acolo ezită sau aleargă să îmbrăţişeze fantome ale propriei lor creaţii, exact cum ar face-o, orice nătărău de bărbat.

Nu. Presupun că Flora s-a dus în această misiune cu toată judecata. Şi apoi ce! Acesta era momentul pentru care trăise. Era singurul ei punct de contact cu viaţa. A, da. Fusese ajutată de soţii Fyne. Şi încă foarte amabil. Desigur. Amabil; dar asta nu e de ajuns. Există un mod amabil de a da o mână de ajutor semenilor noştri, în care e suficient să le zdrobeşti inima dacă aceasta le salvează învelişul exterior. Şi cât de rece, infernal de rece trebuie să se fi simţit – afară doar dacă n-a fost făcută să ardă de indignare sau ruşine. Omul, după cum ştim, nu poate trăi numai cu pâine, dar să mă ia dracu' dacă nu cred că unele femei pot trăi numai cu dragoste. Dacă în fiinţa omenească ar exista o flacără hrănită de diferite ingrediente pământeşti şi spirituale, care ar colora-o în diferite tonuri, atunci aş şti care e culoarea lor. E azurie… De ce dracu' râzi de asta?…

Marlow sări în sus şi ieşi din umbră, ca ridicat de indignare, dar era o fluturare de zâmbet pe buzele lui.

— Spui că eu nu cunosc femeile. Poate. E întocmai ca şi cum ai spune să nu te apropii prea mult de sanctuar. Dar am o noţiune clară despre *femeie*. În de toate, fie una zgripţuroaică, frivolă, excentrică, spălătoreasă, savantă, paria, şi chiar una din speţa cea mai proastă a relaţiilor, este ceva, dacă nu mai mult, măcar o scânteie. Şi unde este o scânteie, poate oricând să fie o flacără…

Trecu din nou în umbră şi se aşeză.

— Nu vreau să spun că Flora de Barral era una din acelea care ar fi putut trăi numai din dragoste. De fapt se aranjase să trăiască fără. Totuşi în lipsa ei de încredere în

ea însăşi şi în alţii, ea căuta iubirea, orice fel de iubire, ca orice femeie. Şi acea blestemată închisoare era singurul loc unde o putea găsi – pentru că nu avea niciun motiv să nu aibă încredere în tatăl ei.

A ajuns acolo la timp. Parc-o văd uitându-se peste drum, la zidurile acelea care la drept vorbind sunt îngrozitoare. Pare că simţi de-a lungul liniilor şi colţurilor acelei mase enorme, fără nimic sfânt, căderea timpului, picătură cu picătură, oră cu oră, filă cu filă, cu o blândă şi implacabilă încetineală. Şi o melancolie tăcută te cuprinde, invadatoare, copleşitoare ca un vis, pătrunzătoare şi mortală ca o otravă.

Când de Barral ieşi pe poartă, ea încercă un fel de şoc, văzând că era exact aşa cum şi-l amintea. Poate ceva mai mic. Altfel, neschimbat. De acolo, ştii, ieşi cu aceleaşi haine. N-aş putea spune dacă o căuta. Fără îndoială că da. Dacă a recunoscut-o? Foarte probabil. Ea traversă strada şi imediat, ca printr-o vrăjitorie, se reproduse, la o distanţă de ani, privelişte atât de familiară pe promenada de la Hove, a financiarului de Barral mergând cu unica şa fiică. Din închisoare ieşi cu aceleaşi haine pe care le-ai purtat în ziua condamnării, indiferent cât ai stat acolo. O, de ţin! De ţin! Dar e ceva care e conservat de viaţa de închisoare mai bine chiar decât hainele lepădate. Este puterea, vioiciunea sentimentelor. În mănăstire se întâmplă acelaşi lucru; dar la claustrarea lipsită de sfinţenie a închisorii, eşti aruncat în întregime asupra ta însuţi – căci Dumnezeu şi credinţa nu sunt acolo. Lumea dinafară îşi împrăştie sentimentele; acolo însă le tezaurizezi, le sporeşti în intensitate. Ceea ce se lasă să treacă, ceea ce se uită, în mişcarea şi schimbările vieţii libere, acolo se păstrează, se amplifică, se exagerează într-o monstruoasă creştere a amintirilor. Cei de afară pot zâmbi la necazurile şi durerile din trecut; dar tu, cel din închisoare, nu poţi. Dureri de altă dată îţi

frământă inima, vechi dorinţi, vechi decepţii, vechi visuri te asaltează în tăcerea de moarte a vieţii prezente, în care nimic nu se clinteşte, cu excepţia clipelor nerecuperabile ale vieţii tale.

De Barral era afară şi, pentru câteva clipe, rămase fără grai, fiind luat de fiica sa, aproape înainte de a lua el în stăpânire lumea liberă. Flora se controla foarte bine. T, – ”»”.

2891

Merseră repede o bucată de drum. Trăsura fusese lăsată după colţul străzii – după mai multe colţuri, după câte ştiu. Era tulburat, i se tăie respiraţia când îl ajută să se urce în trăsură, urmându-l şi ea. În interiorul acelei cutii pe roate, întorcându-se către prezenţa recăpătată, cu inima plină de cuvinte, Flora simţi că dorinţa de a da drumul lacrimilor pe care şi le stăpânise o părăseşte brusc, că bucuria ei pe jumătate tristă, jumătate triumfătoare, slăbeşte, că fiecare fibră a corpului ei relaxat în tandreţe, devine rigidă, când, privi de-aproape faţa lui. *Era* diferit. Era ceva. Da, era ceva între ei, ceva greu şi impalpabil, fantdfria acelor ziduri înalte.

Cât arăta de bătrân şi de schimbat!

Se scutură de impresia ei, uimită şi înfricoşată, bineînţeles. Şi de asemenea şi plină de remuşcări. Natural, îşi aruncă braţele în jurul gâtului lui. El răspunse cu neîndemânare acelei îmbrăţişări, ca şi când n-ar fi fost braţele lui, cu o îmbrăţişare stângace şi nesigură. Flora îşi ascunse faţa la pieptul lui. Dar era ca şi când şi-ar fi apăsat-o pe o piatră. Se desprinseră unul de altul şi imediat trăsura rulă în trap spre docuri, cu cei doi separaţi cât mai mult unul de altul, în colţuri opuse.

După un timp de tăcere consacrat unei examinări reciproce, el rosti prima frază coerentă din afara zidurilor închisorii.

„Ceea ce mi s-a făcut a fost din cauza invidiei. Invidia. Au fost o mulţime din acei care plesneau de invidie ori de câte ori priveau metoda mea. Îmi mergea prea bine. Aşa că s-au dus la procuror…”

Ea spuse cu grabă „Da! Da! Ştiu”, iar el constată cu ciudă că copilul se transformase într-o tânără femeie fără să-l aştepte pe el. „Ce ştii tu despre asta? întrebă el, erai prea tânără”. Vorba îi era moale. Vechea voce, vechea voce! îi dădea im fior. Îi recunoştea blândeţea egală, totdeauna aceeaşi, indiferent ce-ar fi avut de spus. Şi îşi amintea că ei niciodată n-a prea avut ce-i spune, când venea s-o vadă. Ea era aceea care vorbea şi tot vorbea în plimbările lor, în timp ce el, rigid şi purtându-şi capul ţeapăn, rostea câte-un cuvânt blajin din când în când.

Mişcată de aceste amintiri trezite în mintea ei, îi explică cum în ultimul an citise şi studiase articolele din ziare asupra procesului.

„Am citit mai multe ziare, papa”.

El o privi bănuitor. Articolele erau probabil foarte incomplete. Fără îndoială că reporterii deformaseră depoziţiile lui. Erau hotărâţi să nu-i dea nicio şansă, nici în faţa tribunalului, nici a opiniei publice. A fost o conspiraţie… „Avocatul meu a fost şi el un nătărău. Ai observat?

Un adevărat idiot”.

Ea îi puse o mână pe braţ, mângâietor. „Face să mai vorbim despre acel timp îngrozitor? Acum e atât de departe”. Se înfioră uşor la gândul tuturor anilor aceia oribili, care trecuseră peste făptura ei tânără; neînchipuindu-şi nicio clipă că pentru el tot acel timp fusese doar ieri. Bătrânul îşi încrucişă mâinile la piept, sprijinit pe spate în colţul său şi cu capul plecat. După puţin timp, o făcu să tresară, întrebând-o brusc:

„Cine a luat Lone Valley Railway? După asta alergau

mai ales. Cineva a luat-o. Parfitts şi Co a pus laba pe ea

— Da? Sau tipul acela, Warner…?”

„N-nu ştiu” spuse ea, speriata de spasmul buzelor lui. „Nu ştii!” exclamă el moale. Vărul lui nu i-a spus? A, da. Îi părăsise – bineînţeles. De ce? Era prima întrebare despre ea, dar Flora nu răspunse. Nu dorea să vorbească despre acele orori. Erau imposibil de descris. Văzu totuşi că el nici nu aştepta vreun răspuns, căci îl auzi mormăind ca pentru el: „Avea o valoare de jumătate de milion pentru lucrul şi materialele acumulate acolo”.

„Nu trebuie să te mai gândeşti la lucrurile astea, papa”, spuse ea hotărâtă. Iar el o întrebă cu acea invariabilă moliciune, în care ea părea să desprindă lucruri urâte, la ce altceva trebuia să se gândească? Numai un an sau doi dacă l-ar mai fi lăsat în paoe, ar fi fost bine şi pentru el şi pentru ceilalţi şi ar fi avut toţi bani din belşug; iar ea, fiica lui, s-ar fi putut mărita cu cine-ar fi vrut, cu oricine, oricine. Cu un lord.

Toate acestea erau pentru el ca şi când s-ar fi petrecrut ieri. Un lung ieri, terminat de nenumărate ori, analizat, întors pe toate feţele, timp de ani întregi; dar care avea o vivacitate şi o putere pentru bătrân, de care fiica lui, care nu fusese dată afară din societate, habar n-avea. Pentru bătrân, ea era singura fiinţă care făcea parte din acel trecut şi poate că era de bună credinţă când a adăugat rece, inexpresiv, cu buzele strânse: „Trăiam doar pentru tine, aş putea spune. Cred că înţelegi asta. Eram doar tu şi eu”.

Mişcată de această declaraţie, dar mirându-se că nu-i încălzea inima prea mult, ea murmură câteva cuvinte afectuoase, în timp ce gândul cel mai de seamă din mintea ei era că acum trebuie să-i spuie care e situaţia. Se aşteptase s-o întrebe cu multă grijă despre ea – şi în timp ce dorea acest lucru, se pregătea să fie rezervată în

privinţa răspunsurilor ce va avea de dat. Dar lucru ciudar şi nefiresc, tatăl ei nu părea curios. Se părea că nu vor fi întrebări. Aceasta, însemna că ar fi timpul să înceapă ea. Şi aşa şi făcu. Începu prin a-i spune că întotdeauna a simţit şi ea la fel. Erau ei doi care trebuiau să trăiască unul pentru altul. Şi dacă ar şti prin câte trecuse ea!

Cuibărit în colţul său, cu braţele încrucişate, privea afară în stradă pe geamul trăsurii. La urma urmei, cât de puţin schimbat era! Aceeaşi expresie indiferentă, aceeaşi privire obosită pe care i-o vedea pe esplanadă când, plimbându-se cu el mână-n mână, îşi ridica ochii spre faţa lui – în timp ce ea sporovăia, sporovăia. Aceeaşi siluetă rigidă, tăcută, care la vreun cuvânt al ei intra ţeapăn în vreun magazin, ca să cumpere orice îi trecea prin minte că i-ar fi plăcut să aibă. Vocea Florei de Barral şovăi. El coborî asupra ei aoea privire de care îşi amintea aşa de bine şi în care, în copilărie, nu văzuse niciodată nimic altceva decât conştiinţa existenţei ei. Şi aceasta era destul pentru un copil care nu cunoscuse niciodată afecţiunea demonstrativă. Dar trăise o viaţă atât de lipsită de orice afecţiune, încât aceasta nu mai era de ajuns pentru ea. La ce bun să-i povestească toate acele mizerii trecute, toate uluitoarele dificultăţi şi umilinţe? Ceea ce *trebuia* să-i spuie era destul de greu de spus. Se apropie de subiect printr-o remarcă veselă:

12921

„Nici măcar nu m-ai întrebat unde te duc”.

El tresări ca un somnambul trezit brusc şi acum era oarecare expresivitate în privirea lui; un fel de reflexie alarmată. Deschise gura încet. Flora continuă cu o veselie forţată: „N-ai să ghiceşti niciodată!”

El aşteptă şi mai surprins şi bănuitor. „Să ghicesc!

De ce nu-mi spui?”

Îşi desfăcu braţele şi se aplecă spre ea. Ea îi luă o

mână. „Trebuie să ştii mai întâi…” Se opri, făcu un efort, apoi: „M-am măritat, papa”.

Pentru moment amândoi rămaseră tăcuţi, în trăsura aceea care înainta în trapul cailor, printr-o stradă îngustă, plină de agitaţie. La orice s-ar fi aşteptat ea, dar nu s-ar fi aşteptat ca el să-şi retragă brusc mâna, de parcă l-ar fi fript sau s-ar fi molipsit de ceva.

De Barral, abia ieşit din suferinţa mereu aceeaşi a. Închisorii, unde niciodată nu se întâmplă nimic, nu se aştepta la astfel de noutăţi. Părea că i s-a înfipt ceva în gât. Cu o voce strangulată strigă: „Tu – măritată? Tu, Flora? Când? Măritată! De ce? Cu cine? Măritată!” Ochii lui care erau albaştri, ca şi ai ei, numai că şterşi şi fără adâncime, păreau că îi ies din orbite. Arăta în adevăr ca şi când ar fi fost strangulat. Îşi duse chiar mâna la guler…

— Ştii, continuă Marlow din umbra bibliotecii şi aproape invizibil în adâncul fotoliului, singura dată când l-am văzut îmi dăduse impresia de absolută rigiditate, de parcă ar fi înghiţit un băţ. Totuşi părea că s-ar putea prăbuşi. Cu greu îmi pot imagina aşa ceva. Dar cred că acolo, în colţul trăsurii, a leşinat în oarecare măsură. Vestea neaşteptată îl doborâse. Ea îl privi perplexă, compătimitor, puţin dezamăgită şi dădu din cap cu gravitate. Da. Măritată. Ceea ce nu-i plăcu, fu să-l vadă zâmbind într-un fel foarte puţin potrivit pentru a încuraja devotamentul unei fiice. Era ceva neintenţionat, dar sălbatic în acel zâmbet. Bătrânul de Barral nu era încă perfect stăpân pe muşchii săi. Dar îşi recapătă stăpânirea pe vocea lui moale.

„Tocmai spuneai că în lumea asta mare erai numai tu şi cu mine, să ne sprijinim unul pe altul”.

Ea îşi dădu seama în mod vag că era o intenţie usturătoare în adâncul cuvintelor lui, rostite încet şi blând, în cuvintele care făceau apel la ea într-un mod chinuitor.

Se apără. Niciodată, niciodată şi nici o singură clipă nu încetase să se gândească la el. Nici el nu încetase, spuse de Barral, cu o atât de sinistră expresivitate de cât era el în stare.

„Dar papa, strigă ea, eu n-am fost închisă ca tine”. Florei nu-i păsa să vorbească despre asta pentru că era inocentă. El nu înţelesese. Era o nenorocire din cele mai crude, dar nu mai grea decât o boală, un accident care te mutilează sau altă manifestare a unei soarte oarbe. „Aş vrea să fi fost şi eu. Dar eu am rămas singură pe lume, în această oribilă lume care s-a purtat atât de rău cu tine”.

„Şi n-ai putut să te descurci fără să găseşti pe cineva de care să te îndrăgosteşti?” întrebă el. O furie de gelozie îi întuneca mintea, ca fumurile vinului, ridicându-se din adâncurile tainice ale fiinţei lui, de atât de mult timp lipsite de orice emoţie. Adânciturile de la colţurile buzelor lui deveniră şi mai pronunţate în rotunjimea puhavă a obrajilor. Imagini şi viziuni obsedează cu deosebită putere pe oamenii retraşi din priveliştile şi sunetele unei vieţi active. „Şi eu, care n-am făcut altceva decât să mă gândesc la tine!” exclamă el dispreţuitor şi respirând agitat. Să mă gândesc la tine! Mă obsedai, îţi spun”.

Flora se gândi că există un om care o iubeşte. „Atunci ne-am obsedat unul pe altul”, declară ea cuprinsă de remuşcări. Căci în adevăr o obsedase într-atât încât era aproape s-o scoată de pe lume, într-o finală şi iremediabilă dezertare. „Într-o zi am să-ţi povestesc... Dar nu. Nu cred că ţi-aş putea spune vreodată. A existat un timp când am fost ca nebună. Dar la ce bun să-ţi povestesc? Acum totul a trecut. Vom uita toate astea. Nu va mai fi nimic care să ne reamintească”.

De Barral ridică din umeri.

„Aş crede că erai nebună ca să te legi astfel de... Cât timp e de când te-ai măritat?”

Ea răspunse „Nu prea mult” acesta fiind singurul răspuns pe care îndrăzni să-l dea. Totul era atât de diferit. De ceea ce-şi imaginase că va fi. El dorea să ştie de ce nu-i spusese nimic despre asta în scrisorile ei, în ultima. Ea răspunse:

„S-a întâmplat după ce ţi-am scris”.

„Atât de recent! se miră el. Nu puteai să aştepţi cel puţin până ieşeam. Ai fi putut să-mi spui, să mă întrebi; să mă consulţi! Să văd, să mă gândesc…”

Ea clătină din cap negativ, iar el era speriat. Se gândea: „Cine poate fi? Vreun tânăr nenorocit şi netot, fără o para chioară în buzunar. Sau poate vreun ticălos? Fără să facă vreo mişcare expresivă, îşi frângea mâinile încleştate până le făcu să trosnească din încheieturi. Se uită la ea. Era drăguţă. Vreun ticălos mârşav care avea s-o părăsească, vreun vagabond… „Nu puteai s-aştepţi.

— Nu?”

Din nou ea făcu un uşor semn negativ.

„De ce nu? Care era graba?”

Ea îşi plecă ochii: „Trebuia. Da. A fost ceva brusc, dar trebuia făcut”.

Se aplecă spre ea cu gura deschisă, cu ochii măriţi de mânie, dar întâlnind candoarea absolută a privirii ei, se trase din nou înapoi în colţul său.

„Eraţi atât de teribil îndrăgostiţi unul de altul – asta era? Nu – puteai să-l laşi pe tatăl tău să fie singur cu fiica lui nici măcar o zi după – după o astfel de despărţire? Şi doar ştiai că n-am avut niciodată pe nimeni, nu aveam prieteni. Ce puteam pretinde de la nişte oameni pe care-i întâlneşti în afaceri? Chiar cei mai buni dintre ei sunt gata să-ţi frângă gâtul. Da. Oameni de afaceri, domni, orice fel de bărbaţi şi de femei – aşa, din răutate, sau ca să obţie ceva. A, da, ei pot vorbi şi foarte frumos dacă cred că pot obţine ceva de la tine…” Vocea lui era o simplă suflare,

totuşi fiecare cuvânt ajungea la Flora atât de distinct ca şi când ar fi fost încărcat cu toată puterea emoţională a pasiunii… „Fata mea, îi priveam judecându-mă şi îmi spuneam: Ce-mi pasă mie de toate astea! Sunt un om de afaceri. Sunt marele domn de Barral (da, da, unii strâmbau din nas, dar *eram* marele domn de Barral) şi o aveam pe fetiţa mea. Nu-mi doream pe nimeni şi nu avusesem pe nimeni niciodată.

O adevărată emoţie îi despecetluise buzele, dar cuvintele care ieşeau de pe de nu erau mai tari de cât murmurul unui vânt uşor care se stinse.

„Asta aşa e”. Spuse Flora de Barral încet. Fără s-o privească, el îşi scoase pălăria. Era o pălărie înaltă. Pălăria din ziua procesului. Pălăria din desenele caricaturizate apărute în revistele ilustrate. Te pun în libertate în aceleaşi haine dar izolarea contează! E bine cunoscut faptul că oamenii izolaţi, călugări, pustnici, sunt hăituiţi de viziuni oribile – de ce nu şi întemniţaţii? Ocnaşul de Barral îşi scoase jobenul de mătase al financiarului de Barral şi îl puse pe bancheta din faţă a trăsurii; apoi suflă din greu. Era roşu la faţă.

„Şi ce se întâmplă? începu din nou cu vocea lui reţinută. Iată-mă înfrânt, doborât de invidie, de răutate şi de toate blestemăţiile. Ies – şi ce găsesc? găsesc că fiica mea, Flora, s-a dus să se mărite cu un oarecare, poate un nătărău, ce ştiu eu, sau poate… în orice caz unul nu destul de bun”.

„Încetează, papa”.

„O stupidă poveste de dragoste, mai mult ca sigur, continuă el monoton, buzele-i subţiri contorsionindu-se între colţurile adâncite ale gurii. Şi un lucru foarte suspect de asemeni, din partea unei iubitoare fiice”.

Flora încercă să-l întrerupă, dar el continuă până când ea îi puse o mână pe gură. De Barral îşi roti puţin

ochii dar când ea îşi retrase mâna rămase tăcut.

„Aşteaptă. Trebuie să-ţi spun… Şi mai întâi de toate trebuie să înţelegi, papa, că totul se rezumă la asta: este cel mai generos om din lume. Este…”

De Barral, foarte liniştit, în colţul lui, rosti cu o sforţare:

„Eşti îndrăgostită de el”.

„Papa! El a venit la mine. Eu mă gândeam la tine. Nu aveam ochi pentru rumeni. Nu mai puteam Raporta să mă gândesc la tine. Atunci a venit. Numai atunci. La vremea când tocmai mă gândeam să termin”.

Se uită în ochii lui de-un albastru şters, ca şi când i-ar fi cerut să înţeleagă, să-i dea puţin curaj şi linişte – un cuvânt de compasiune. El declară fără însufleţire:

„Mi-ar face plăcere să-i frâng gâtul”.

Ea avu o exclamaţie de om prea împovărat. „Ah, I Dumnezeule!” şi îl urmări cu ochi speriaţi. Dar el nu părea nebun, nici înspăimântător în vreun fel. Aceasta o mai linişti. Urmară câteva clipe de tăcere apoi bătrânul întrebă:

„Cum te numeşti acum?”

Pentru moment, în adânca tulburare a sarcinii care (o aştepta, nu înţelese întrebarea. Apoi, înroşindu-se, murmură: „Anthony

Tatăl ei, cu câte o pată roşie în fiecare obraz, îşi dădu capul pe spate, în colţul trăsurii.

„Anthony. Cu ce se ocupă? De unde a răsărit?”

„Papa, eram la ţară, pe un drum…”

El mormăi, „Pe un drum” şi închise ochii.

„E prea lung ca să-ţi explic acum. O să avem tot timpul. Sunt lucruri pe care nu ţi le pot spune acum. Dar altă dată. Într-o zi. Căci acum nimic nu ne mai poate despărţi. Suntem în siguranţă pentru cât timp vom trăi – nimic şi niciodată nu mai poate surveni între noi”.

„Eşti înnebunită de-a binelea de individul ăsta, remarcă el fără să deschidă ochii.

Iar ea spuse încet: „Cred în el. Tu şi cu mine trebuie să credem în el”.

„Dar cine dracu’ e el?”

„E fratele doamnei Fyne, o ştii, a cunoscut-o pe mama; şi care a fost aşa de bună cu mine. Eram cu ei la ţară, acolo ne-am cunoscut. El venise în vizită. M-a remarcat şi eu – ei bine, acum suntem căsătoriţi”.

Era mulţumită că el îşi ţinea ochii închişi. Îi era mai uşor să-i vorbească despre viitorul pe care-l aranjase, lucru care acum nu se mai putea schimba. Nu trecu la mărturisiri. Nu era posibil. Simţea că n-ar fi înţeles-o. Simţea de asemeni că el suferă. Din când în când o mare nelinişte îi cuprindea inima cu un tainic simţ de vinovăţie – ca şi când l-ar fi trădat şi l-ar fi dat pe mâna unui duşman. Cu ochii închişi, el avea aerul de-a fi căzut într-o epuizantă şi pioasă meditaţie, care o intimida. În momentul următor, o mare milă pentru el îi cuprinse inima. Iar în adâncul inimii era căinţă. Faţa lui tresărea din când în când, abia perceptibil. Îşi ţinu ochii închişi până când auzi că „soţul” era marinar şi că el, tatăl, era condus acum direct la bordul vaporului care era gata de-a porni în larg, departe de această îngrozitoare lume a trădării şi a batjocurii, a invidiei şi minciunii, departe, departe pe marea albastră, sigurul, inaccesibilul, nepătatul şi spaţiosul refugiu al inimilor rănite.

Cam aşa ceva. Poate nu chiar cu cuvintele acestea, dar în general acesta era sensul zdrobitorului ei argument – argumentul refugiului.

Nu cred că s-a gândit câtuşi de puţin la condiţiile materiale. Dar ca parte a acestui argument spus pe nerăsuflate, ca şi când s-ar fi temut că dacă se oprea n-ar mai fi putut continua, menţiona acea generozitate de tip

furtunos care-i venise de pe mare, şi care o prinsese în pragul prăbuşirii ei de nedescris, o minase val-vârtej departe, în prima şi arzătoarea-i răbufnire, iar acum putea fi crezută, se puteau bizui că-i va duce pe amândoi, unul lângă altul, în absolută siguranţă.

Ea credea şi afirma acest lucru. El înţelese în cele din urmă în întregime şi, imediat, interiorul acelei trăsuri, de un aspect atât de liniştit pentru ochii trecătorilor de pe trotuar, deveni o scenă foarte agitată. Generozitatea lui Roderick Anthony – fiul poetului – afectă pe fostul financiar de Barral într-un hal care trebuie să fi deschis ochii Florei de Barral asupra extremei greutăţi de a fi femeie. Să fii femeie e o treabă foarte grea deoarece constă mai ales în a avea de-a face cu bărbaţii. Bărbatul acesta – omul din trăsură – îşi lepăda calmul şi se comporta ca un animal. N-o spun într-un sens jignitor. Ceea ce făcea el era expresia unei panici instinctive. Ca o sălbătăciune speriată de laţul care-o face să cadă pe spate, bătrânul de Barral începu să lupte, deşirat şi colţuros, împotriva aerului gol, atât cât era în trăsură, cu ochi holbaţi şi gâfâind, scenă de la care fiica lui se retrase cât mai departe putu, în spaţiul limitat.

„Opreşte trăsura! Opreşte-o, îţi spun. Lasă-mă să ies!” erau exclamaţiile gâtuite pe care le auzea ea. De ce? în ce scop? Ce să facă? Ea nici nu voia s-audă. Îi striga: „Papa! Papa! Ce vrei să faci?” Şi tot ce obţinea de la el era „Opreşte! Trebuie să cobor. Vreau să mă gândesc. Trebuie să ies de-aici ca să mă gândesc I*

Noroc că n-a încercat să deschidă uşa imediat. A scos doar capul şi umerii pe fereastra trăsurii, strigând la birjar. Ea văzu urmările, trăsura oprindu-se, mulţimea strângându-se în jurul unui bătrân domn nebun… în această teribilă situaţie de a fi femeie, plină de frumoase iluzii, de delicate perplexităţi (şi foarte mici recompense) nu ştii niciodată ce lucruri grele ai putea avea de făcut în

orice moment. Fără să ezite, Flora îl cuprinse pe tatăl ei de după talie şi îl împinse înapoi în trăsură, mirându-se singură de uşurinţa cu care reuşi să-l facă să cadă din nou pe locul său. Îl ţinu acolo hotărâtă, cu o mână apăsată pe pieptul lui şi aplecându-se peste el; la rândul ei îşi scoase capul pe fereastră. Trăsura trăsese lângă trotuar şi se oprise. „Nu! M-am răzgândit. Mergi te rog mai departe, unde ţi-am spus la început. La docuri!” Se mira singură de siguranţa vocii ei. Auzi un mormăit de protest din partea vizitiului, apoi trăsura porni din nou. Numai atunci se lăsă pe locul ei, urmărindu-şi din ochi tovarăşul de drum. În clipa aceea el nu era mai mult decât atât. În afară de amintirile ei din copilărie, nu era decât un bărbat Aproape un străin. Cum trebuie să te porţi cu el? Şi mai era şi celălalt. Aproape tot un străin. Îndeletnicirea de a fi femeie e foarte dificilă. Prea dificilă. Flora închise ochii, spunându-şi „Dacă am să mă gândesc mult la lucrurile astea, am să înnebunesc”. Apoi, deschizându-i, îşi întrebă tatăl dacă perspectiva de a trăi mereu lângă fiica lui, fiind îngrijit de ea cu afecţiune, departe de lumea care nu cinstea cu nimic părul lui cărunt, i se pare o perspectivă atât de îngrozitoare.

„Spune-mi, e chiar atât de rău?”

Puse întrebarea cu tristeţe, dar fără amărăciune. Faimosul – sau notoriul – de Barral îşi pierduse acum rigiditatea. Era încovoiat. Nimic mai jalnic de inutil decât un stâlp încovoiat. Nu răspunse nimic. Ea adăugă blând, reprimind un suspin plin de remuşcări.

„Ar fi putut fi mai rău. S-ar fi putut să nu găseşti pe nimeni, nimeni în tot oraşul acesta, nimeni în toată lumea. Nici chiar pe mine! Sărmane papa!”

Făcu spre el. O mişcare conştient impresionantă, gândindu-se: „O! Sunt oribilă, oribilă!” Şi bătrânu’ de Barral, speriat, obosit, zăpăcit, de extraordinarul şoc al

eliberării

«A

lui şovăi, apoi îşi înclină capul pe umărul ei, ca şi când ai fi deplâns libertatea recâştigată.

Mişcarea era prin ea însăşi emoţionantă. Flora avu impresia că el plânge, şi la gândul că, dacă acest umăr al ei, împreună cu alte oase ale corpului ar fi fost sfărâmate în abisul carierei aceleia, capul cărunt al tatălui ei n-ar mai fi avut niciun sprijin, dădu şi ea drumul lacrimilor. Curgeau liniştit, uşurându-i nervii supraîncordaţi. Brusc, el o împinse departe, astfel că îşi lovi capul de marginea trăsurii; se retrase şi el cât mai departe, de parcă l-ar fi pişcat ceva.

Toată căldura emoţiei Florei dispăru. Ultimele lacrimi i se răciră pe obraz. Dar efectul lor se produsese. Găsise curaj, hotărâre, aşa cum obişnuiesc femeile după un plâns bun. Acoperindu-şi cu mâna partea superioară a feţei, ca să-şi ascundă ochii sau să alunge o privelişte de nesuferit, el se înţepenise iar în colţul său, în felul obişnuit, asemenea unui stâlp. Flora îl privi tăcută. Buzele lui subţiri şi încăpăţânate se mişcară. Rosti numele vărului – îţi aminteşti, omul care nu-i aproba pe soţii Fyne şi pe care, pe drept sau pe nedrept, micul Fyne îl bănuia de motive interesate, în vederea faptului că de Barral ar fi pus de-o parte ceva bani, înainte de faliment.

Îţi pot spune imediat că nu mai ştiu nimic despre el. Dar de Barral era de părere, vorbind cu vocea lui domoală dindărătul mâinii, că această rudă ar fi fost prea bucuroasă să-l fi folosit ca îndrumător.

„Bineînţeles că nu mi-aş fi oferit serviciile sub propriul meu nume sau persoană. Dar sfatul unui om cu experienţa mea valorează o avere pentru oricine care ar dori să se aventureze în finanţe. S-ar putea relua acelaşi fel de operaţii.14 îşi mişcă puţin picioarele, lăsă să-i cadă

mâna şi, întorcându-şi cu grijă spre fiica lui obrajii puhavi şi rotunzi, cu bărbia sprijinită pe guler, aplecă spre ea privirea obosită şi amărâtă a ochilor lui spălăciţi, care erau umezi.

„Începutul e realmente numai o chestie de reclamă bine g îndită. Nu e nicio dificultate. Aşa o porneşti şi…”

Îşi întoarse faţa de la ea. „La urma urmei sunt. Încă de Barral. Marele de Barral. Nu ţi-ai amintit de asta?”

Papa, ascultă, tu trebuie să-ţi aminteşti că nu mai există un de Barral. El o privi pieziş, impacientat. Există doar domnul Smith, pe care niciun rău, nicio supărare, nicio minciună ticăloasă a oamenilor răi nu-l pot ajunge”.

„Domnul Smith spuse el încet. Cui va aparţine el? Nu e măcar nicio domnişoară Smith”.

„Este Flora ta”.

„Flora mea! Te-ai dus şi… Nu pot suporta nici măcar să mă gândesc. E oribil”.

„Da. A fost destul de oribil atunci spuse ea cu căldură, căci ceea ce spunea omul acesta se adresa oarecum, în mod obscur, ei, ca şi când ar fi propriul ei gând, îmbrăcat într-o enigmatică emoţie. „Mi-e ruşine uneori când mă gândesc cum de-am… Nu, nu încă. N-am să-ţi spun încă. Cel puţin nu acum”.

Trăsura coti, spre intrarea în docuri. Flora îi dădu tatălui ei pălăria. „Uite, tată. Şi te rog să fii bun. Îmi închipui că mă iubeşti. Dacă nici tu, atunci cine?”

El îşi puse pălăria pe cap şi, înţepenindu-i-se tare, în colţul lui, îşi privi lung fiica. Ea îi spuse: „Încearcă să fii drăguţ de hatârul meu. Gândeşte-te la anii în care te-am aşteptat. Am nevoie de sprijin şi de linişte. Puţină linişte”.

Îi înşfăca braţul brusc, cu amândouă mâinile, apăsându-l cu toată puterea, ca şi când ar fi vrut să zdrobească rezistenţa pe care, o simţea în el. „N-aş fi avut linişte dacă nu te-aş fi avut cu mine. N-am să te las să

pleci. Nu, după toate prin câte am trecut. Nu vreau”. Puterea nervoasă a strânsorii ei îl înspăimântă puţin. Ea râse brusc. „E absurd. S-ar spune că-ţi cer un sacrificiu. De ce mi-e frică? Unde te-ai putea duce? Vreau să spun acum, azi, la noapte? Nu-mi poţi spune. Te-ai gândit la asta? Ei bine, eu m-am gândit tot anul acesta din urmă. Şi mai mult. Aproape că am înnebunit încercând să găsesc o soluţie. Cred că am fost chiar nebună câtva timp. Altfel nu m-aş fi gândit niciodată să…”

— Aceasta se apropia de o mărturisire, remarcă Marlow, pe un ton schimbat. Mărturisirea acelei plimbări pe marginea carierei, în legătură cu care ea îşi făcea amare reproşuri. Iar el înţelese ceea ce îi sugera imaginaţia. Nu era posibil să-i dea o idee justă. Trăsura se opri lângă vapor iar ei coborâră în felul descris de susceptibilul Franklin. Nu ştiu dacă nu îşi suspectau reciproc starea mintală la sfârşitul acestui drum cu trăsura. Dar asta ar fi foarte posibil. Noi toţi părem puţin nebuni unul altuia. Un excelent aranjament al grosului omenirii de a găsi în asta un motiv de iertare. Flora traversă puntea principală cu o rapiditate izvorâtă din teamă. O teamă care devenise insuportabilă. Dorea să se termine o dată chestiunea asta. Fu mulţumită când, privind înapoi, văzu că tatăl ei o urma. „Dacă o ia la fugă, se gândea ea, atunci am să ştiu că în adevăr nu contez deloc pentru nimeni. Că nimeni nu mă iubeşte. Că cuvintele şi acţiunile şi protestele şi orice pe lume sunt false – şi voi sări în apă. *Aceasta* cel puţin nu va fi minciună”.

Ei, bine, nu ştiu. Dacă lucrul s-ar fi întâmplat, este foarte probabil că ar fi fost salvată, cu lipsa ei de noroc şi cu atâta lume pe chei şi la bord. Şi chiar acolo, unde *Femdale* era acostat, atârna pe un perete (cunosc cheiul) un colac de frânghie, o prăjină şi o centură de salvare ţinute în acel loc cu scopul de a salva pe cei căzuţi în

bazin. Nu e aşa de uşor să fugi de înşelăciunile vieţii cum îşi închipuia Flora. Oricum, nu s-a ajuns acolo. El o urma cu mersul lui iute, parcă alunecând. Domnul Smith! Eliberatul ocnaş de Barral trecea peste pământul solid pentru ultima oară, dispărea pentru totdeauna şi se adăuga acestei lumi a apelor, care adăposteşte atâţia oameni ciudaţi. Un domn bătrân, cu pălărie înaltă de mătase, aruncând priviri precaute, care o urma pe Flora pentru că simpla existenţă are pretenţiile ei care sunt ascultate în mod mecanic. N-am nicio îndoială că prezenta o figură respectabilă. Socru. Nimic mai respectabil. Dar ducea în inima lui confuza tulburare a disperării şi a emoţiei, a involuntarei repulsii şi a milei, întocmai ca şi fiica lui. Numai că el avea în plus o furioasă gelozie pentru omul pe care urma să-l vadă. Rămâne o urmă de egoism în orice afecţiune – chiar paternă. Iar omul acela, în izolarea închisorii lui, se socotise atât de mult proprietarul acestei singure fiinţe omeneşti la care se putea gândi, încât s-ar putea să ne fie de neconceput nouă, care n-am avut de executat o lungă (şi al naibii de injustă) pedeapsă penală. Flora era în mod pozitiv singurul lucru, punctul unic unde gândurile lui găseau un loc de odihnă, de ani întregi. Era singura supapă a imaginaţiei! hii. Nu poseda în prea mare măsură această facultate, desigur, dar avea în ea puterea concentraţiei. Se simţea jignit şi era poate o absurditate din partea lui, dar aş spune că mai curând în intensitatea durerii decât în natura ei. Sunt de părere că nici unui tată obişnuit, normal, nu îi place să se despartă de fiica lui. Nu. Nici chiar atunci când apreciază în mod rezonabil că „i-a fost luată de pe umeri” sau când s-ar putea bucura de-o partidă excelentă. În adâncul lui, foarte în adânc, (în unele cazuri numai sondând) se găseşte o oarecare aversiune… Cu mamele, bineînţeles, e altfel. Femeile sunt mai loiale, nu una alteia, dar feminităţii lor comune pe care o privesc

triumfătoare, cu o secretă şi mândră satisfacţie.

Împrejurările acestei căsătorii măreau indignarea domnului Smith. Şi dacă o urma pe fiica lui în cabina acelui vapor, avea impresia că o urmează într-o casă de ruşine şi o făcea numai pentru că era încă năucit de rapiditatea cu care se petrecuse faptul. Voinţa lui care zăcuse atâta timp neexercitată, era biruită de hotărârea ei şi de o vagă frică de libertatea recăpătată.

Vei fi bucuros să auzi că Anthony, deşi se eschivase să-l întâmpine pe chei, se comportă admirabil, cu simplitatea unui om care nu are nici cea mai mică meschinărie şi nici nu face rezerve meschine. Ochii lui nu se abătură, iar limba nu i se bâlbâi. A fost, o deţin din cea mai bună autoritate, admirabil în seriozitatea, sinceritatea şi de asemeni în discreţia lui. A. Fost perfect. Totuşi forţa vitală a necunoscutei sale individualităţi, adresându-i-se atât de familiar, a fost suficient ca să-l tulbure pe domnul Smith. Flora văzu că tatăl ei tremura din cap până-n picioare, deşi se ţinea mai rigid ca oricând, dacă aceasta e posibil. Murmură ceva şi, n cele din urmă, reuşi să rostească, nu tare, bineînţeles, dar foarte distinct: „Sunt aici împotriva voinţei mele”. Colţurile gurii i se lăsară în jos dispreţuitor, cu privirea rece. „Sunt aici împotriva voinţei mele. Am fost închis datorită unei conspiraţii. Eu…”

Îşi duse mâinile la frunte – pălăria sa de mătase era pe marginea mesei; o pusese acolo cu un gest disperat de cum intrase – îşi duse mâinile la frunte. „Mi se pare necinstit. Eu…” Se opri din nou. Anthony se uită la Flora oare şedea lângă tatăl ei.

Ei bine, domnule, o să vă obişnuiţi în curând cu mine. Ceea ce e sigur, e că atât dumneavoastră cât şi ea trebuie să fi avut destule necazuri cu lumea de pe uscat şi cu afurisitele lor metode de juma-juma, ca să vă ajungă pe toată viaţa. Sunt de asemeni foarte milostivi. Întrebaţi-o pe

Flora. Mă gândesc la prepria mea soră şi cea mai bună prietenă a ei şi care nu e o femeie rea”.

Căpitanul de pe *Femdale* se opri. „Noroc că am fost eu acolo ca să intervin. Aş dori să vă faceţi comod şi nu după mult timp…”

Privirea ştearsă a marelui de Barral, fixă şi inexpresivă, îl făcu pe Anthony să tacă. El făcu semn din ochi Florei spre uşa cabinei pregătită special ca să-l primească pe domnul Smith, omul liber. Flora luă de pe masă pălăria omului liber şi, îi prinse braţul, dezmierdătoare. „Da. Aici eşti acasă. Vino să-ţi vezi camera, papa!”

Anthony însuşi le deschise uşa, iar Flora o închise cu grijă în urma lor.

„Uite”, începu ea, dar se opri pentru că era dar că el nu voia să vadă nimic din tot ce se pregătise pentru confortul lui. Nici Flora nu le văzuse încă. Dar bătrânul nu se uita decât la covorul nou iar fata aştepta să-işi ridice privirea, ceea ce el nu făcu, dar vorbi cu vocea lui obişnuită:

„Aşadar ăsta ţi-e soţul care… Iar eu – închis acolo!”

„Papa, la ce bun să tot vorbim mereu despre asta, îl dojeni ea încet. E foarte bun”.

„Şi te-ai dus şi te-ai măritat, ca să fie bun cu mine. Aşa e? De unde ştiai tu că doream să fie cineva bun cu mine *T*

„Ce ciudat eşti!” spuse ea gânditoare.

„E greu pentru un om care a trecut prin ce am trecut eu, să simtă la fel ca ceilalţi oameni. Te-ai gândit la asta…?” în fine se uită spre ea… „Doamnă Anthony. Nu pot suporta să-l văd. Ea îi întâlni privirea fără să clipească iar el adăugă: Acum vrei să te duci la el”. Felul lui moale, automat, părea efectul unei teribile autoconstrângeri – şi totuşi îşi amintea că fusese întotdeauna astfel. Se simţea

îngheţată.

„Dar bineînţeles că trebuie să mă duc la el” spuse ea cu o uşoară tresărire.

Bătrânul Serâşni din dinţi, iar ea ieşi din cabină.

Anthony nu se mişcase din loc. Una din mâini se rezema de masă. Flora merse către el, se opri, apoi în mod voit se apropie şi mai mult. „Îţi mulţumesc, Roderick”.

„Nu e nevoie să-mi mulţumeşti, murmură el. Eu sunt cel care…”

„Nu, poate că nu-i nevoie. Tu faci ce-ţi place. Dar faci bine”.

El oftă, apoi întrebă în şoaptă, pentru că erau lângă uşa cabinei. „E tulburat, da?”

Flora nu răspunse prin niciun semn şi niciun sunet, de niciun fel. Falsitatea situaţiei era grea pentru amândoi. Dar dintre ei doi, Anthony era mai curajos. „Aşa cred. La început. Te-ai gândit să-i spui că eşti fericită?”

„Nici nu m-a întrebat, îi zâmbi ea slab. Era dezamăgită de liniştea lui. N-am spus decât ceea ce eram absolut obligată să spun despre mine11. Începea să se simtă puţin cam iritată de o mul acesta. „I-am spus că am fost foarte norocoasă, adăugă brusc, deznădăjduită, neluând în seamă maniera autoritară a lui Anthony, acel ceva arbitrar şi delicat cu care, după prima spaimă, se obişnuise, încercând doar o plăcută teamă. El o contempla cu un aer absent. Flora nu-şi scosese îmbrăcămintea de oraş, pălăria, mănuşile. Era ca ovizitatoare. Şi avu o mişcare care sugera sfârşitul nesatisfăcător al unei vizite.

„Poate că era tot aşa de bine să fi rămas cu el pe uscat. Nu e timpul pierdut”.

El îi aruncă privirea firii sale neîngrădite, odată cu un vehement dar şoptit: „Îndrăzneşti!” care îi ţâşni de pe buze cu cea mai ameninţătoare inflexiune.

„Îndrăzneşti!… Ce mai este?”

Aceste din urmă cuvinte nu îi erau adresate ei, ci cuiva din spate. Privind peste umăr, ea văzu capul chel cu şuviţe de păr negru, al congestionatului şi devotatului Franklin (avea şapca în mână), privind sentimental din uşa salonului; cu ochii lui bulbucaţi. Fu ascultat de la distanţă, raportând pe un ton de nevinovăţie ofensată că pilotul era acolo şi dorea să deplaseze nava în bazin înainte de sosirea echipajului la bord.

Căpitanul mirii nemulţumit „Bine, s-o deplaseze" şi cu un semn din mână expedie rănitul şi pateticul suflet din spatele ochilor proeminenţi, care întârziară pe nesuferita femeie, în timp ce secundul se retrăgea încet. Anthony se întoarse spre Flora.

„Nu se poate să fi vorbit serios. Eşti o persoană corectă".

Încerc să fiu".

„Atunci nu glumi în felul acesta. Gândeşte-te cum aş rfenine eu".

„*A*, 3 a, uitasem. N-am vorbit serios. N-a fost o glumă. O omisiune. Nu te-aş putea nedreptăţi. N-aş fi plecat. Sunt… sunt prea obosită".

El o ivăzu clătinându-se acolo unde sta şi se abţinu cu toată puterea că n-o cuprindă în braţe, tremurând din tot corpul ide teamă, de parcă ar fi fost ispitit să comită un act *de* trădare. Se feri în lături, coborându-şi ochii spre «şa cabinei din faţă. Numai după ce ea trecu pe lângă el îşi ridică Anthony privirea, astfel că nu putu vedea ocheada mânioasă pe care Flora i-o aruncă înainte de a trece mai departe. Se uită după ea. Flora se împletici uşor chiar înainte de a ajunge la uşă, pe care o trânti în urma ei cu nervozitate.

Anithony – care simţise izbitura ca şi când uşa ar fi fost trântită chiar în pieptul său, stătu un moment nemişcat apoi strigă după doamna Brown. Aceasta era

soţia stewardului, inspiraţia sa norocoasă, pentru ca Flora să se simtă cât mai confortabil. „Doamnă Brown! Doamnă Brown!” În cele din urmă, femeia apăru de pe undeva. „Doamna Anthexny a sosit la bord. Tocmai a intrat în cabină. Poate ar fi bine să vezi dacă nu are nevoie ide ceva…”

„Da, domnule”.

Şi rămase din nou singur, cu situaţia pe care şi-o crease, cu curajul şi inexperienţa inimii sale. Se gândi că ar face mai bine să se urce pe punte. De fapt, ar fi trebuit de mult să fie acolo. În orice caz. Era lucrul cel mai obişnuit pentru el să fie pe punte. Dar sunetul unor şoapte şi a unor pocnituri înăbuşite, undeva pe-aproape, îi atraseră atenţia. Observă că veneau din camera domnului Smith. Era extraordinar „Vorbeşte singur” se gândi el. Pare să lovească pereţii despărţitori cu pumnii – sau poate cu capul.

Ascultând zgomotele acelea, lui Anthony i se bulbucau ochii în cap de mirare. Deveni atât de atent încât nici nu observă pe doamna Brown care se oprise o clipă în faţa lui ca să spuie:

„Doamna Anthony n-are nevoie de mine domnule”.

— Înţelegi că aceasta era călătoria dinainte ca domnul Powell – pe atunci tânărul Powell – să vie pe *Femdale*; întâmplarea aranjând aşa fel ca el să-şi facă startul în viaţă anume pe acest vapor din toate vapoarele aflate atunci în portul Londrei. Cel mai plin de nelinişte vapor din câte au ieşit vreodată în larg din orice port din lume. Nu mă refer la calităţile lui de navigaţie. Domnul Powell îmi spune că era tare ca o biserică. Spun plin de nelinişte, în sensul bunăoară în care planeta asta a noastră e neliniştită – o atmosferă agitată, tulburată de pasiuni, gelozii, iubiri, un, şi de denaturările excelentelor bune intenţii, care, deşi valoroase din punct de vedere etic, n-am

nici 6 îndoială că duc adesea la mai multă nefericire decât cele mai diabolice urzeli. Pentru cei care refuză să creadă în întâmplare, el, adică domnul Powell, trebuie să fi fost în mod evident predestinat să adauge sinceritatea sa înnăscută, la suma tuturor celoiialţi purtaţi de onesta navă *Femdale*. El era prea sincer. Toţi de la bord erau sinceri, excepţie făcând doar „domnul Smith" care, în orice caz, era destul de simplu în felul său, având acea teribilă simplitate a ideii fixe, pentru care mai există şi un alt nume, rostit de oameni cu groază şi aversiune. Ideea sa fixă era să-şi scape fata de omul care pusese stăpânire pe ea (folosesc cuvintele acestea intenţionat, pentru că imaginea care-o sugerează era limpede în mintea domnului Smith), pusese stăpânire pe ea în mod necinstit, în timp ce el, fratăl, era închis.

„N-o să am linişte până ce n-am să te scap de omul acesta" îi şoptea el adesea, după lungi perioade de meditaţie. Ştim de la Powell obiceiul lui de a sta pe luminator, aproape de şezlongul pe care Flora şedea întinsă, privindu-i de sus faţa, cu un aer de protejare şi de investigaţie totodată.

E aproape imposibil să spui dacă el a considerat vreodată cazul în mod raţional. Transformarea lui de Barral în domnul Smith nu se efectuase fără un şoc – trebuie să o recunoaştem. S-ar putea ca acesta să-i fi alungat din minte toate consideraţiile practice, făcând loc unor viziuni groaznice şi precise pe care după aceea nimic nu le-a mai putut disloca. Şi trebuie să fi fost tenacitatea, prostească tenacitate a omului care persistase să arunce milioanele, economisite de alţii, în căile ferate de la Lone Valley, în docurile Labrador, în minele de cupru ale Leopardului Tărcat şi în alte groteşti speculaţii, expuse în timpul faimosului proces de Barral, printre murmure de uimire şi hohote de râs. Pentru că în lumea noastră extrem

de serioasă, comedia îşi caută ultimul refugiu în tribunale. Cât despre lacrimi şi lamentări, acestea nu se auzeau în augustele limite ale comediei, pentru că de erau rezervate miilor de cămine unde, cu un reuşit efect dramatic, foamea luase locul Economiei.

Dar cel puţin a existat unul singur care n-a râs la tribunal. Acesta a fost acuzatul. Notoriul de Barral n-a râs pentru că era indignat. Era – impermeabil la cuvinte, la fapte, la deducţii. Ar fi fost imposibil să-l faci să-şi înţeleagă vina sau nebunia – fie prin dovezi, fie prin argumente, dacă cineva ar fi încercat să discute.

Nici fiica lui, Flora, n-a încercat să discute cu el. Poziţia în care se afla era atât de crudă, complicaţiile acesteia atât de spinoase, dacă mă pot exprima astfel, încât o atitudine pasivă era cel mai bun refugiu al ei – aşa cum fusese, înainte de ea, şi pentru multe alte femei.

Căci acest fel de inerţie în femeie este totdeauna enigmatic şi ameninţător. Te face să te opreşti. O femeie poate fi o proastă adormită, o proastă agitată, o proastă periculoasă, sau pur şi simplu una stupidă. Dar nu e niciodată obtuză, grea de cap. Nu e niciodată făcută toată din lemn aşa cum sunt unii bărbaţi. În femeie este totdeauna un are. Şi oricât de puţin cunosc bărbaţii femeile (necunoaşterea lor fiind mai mare sau mai mică) totuşi, bărbaţii şi chiar taţii, ştiu acest lucru. Şi de aceea atâtor bărbaţi le este frică de femei.

Cred că domnului Smith îi era frică de liniştea fiicei sale, deşi, desigur, el o interpreta în felul lui.

După cum îl descria domnul Powell, el şedea pe luminator, aplecat asupra fiicei sale, şi se întreba desigur ce era în spatele privirii ei pierdute, printre genele negre, în ochii aceia liniştiţi. Se uita şi se tot uita şi apoi spunea, sau mai curând şoptea căci nu-i trebuia mult vocii lui ca să devie doar o simplă suflare – declara, mutându-şi privirea

spre orizont, că nu va avea niciodată linişte până „n-o va scăpa de omul acela”.

„Nu ştii ce spui, papa”.

Încerca să nu-şi arate oboseala, încordarea nervoasă a antagonismului acestor doi bărbaţi din preajma ei, care era cauza atitudinilor ei apatice; căci marea, de fapt, îi opria.

Mai mult ca sigur, Anthony se plimba de cealaltă parte a punţii. Încordarea îl făcea neliniştit. Nu-şi găsea locul nicăieri. Încercase să se închidă în cabina lui; dar nu era mai bine; sărea şi alerga pe punte şi tropa-tropa în susul şi-n josul pupei, până când se simţea obosit, gata să cadă, fără să reuşească să scape de neliniştea din sufletul său generos, în adevăr, dar îngreuiat de învelişul său făcut din sânge, din carne şi din oase. Handicapat de imagini precise, create de mintea sa, şi veşnic meditând, presupunând – căutând semne, pândind simptome.

Iar domnul Smith, cu o tresărire a capului său mic, la auzul paşilor din cealaltă parte a luminatorului, insista cu vocea lui moale, disperată, impresionantă, că ştie el foarte bine ce spune. Nu se dăduse ea acelui om în timp ce el era închis?

„Eram în închisoare, neajutorat, cu nimeni altul care să se gândească la mine, care să mă aştepte cu nerăbdare, decât pe fiica mea. Şi când, în cele din urmă, m-au lăsat să ies, o găsesc plecată – căci de fapt asta a însemnat. Vândută. Pentru că te-ai vândut; ştii bine că te-ai vândut”.

Cu faţa lui rotundă şi nemişcată, cu şuviţele de păr albe fluturându-i în bătaia vântului, cu privirea ridicată deasupra mării, părea să se adreseze universului, pe deasupra siluetei ei întinse. Flora protesta uneori.

„Aş vrea să nu mai vorbeşti astfel, papa. Nu faci decât să mă chinuieşti şi să te chinuieşti şi pe tine”.

„Da. Sunt destul de chinuit”, recunoştea el cu

subînţeles. Dar nu faptul că vorbea despre aceste lucruri îl chinuia, ci faptul că se gândea la de şi ca să stea şi să se tot gândească era mai rău pentru el decât ar fi fost pentru ea, chiar dacă s-ar fi sacrificat, oricât de mare ar fi fost sacrificiul.

„Fiindcă, bineînţeles, ai suferit, nu-mi spune mie că nu. Trebuie să fi suferit!”

Ea renunţase foarte curând la orice încercare de protest. Era inutil. Ar fi înrăutăţit lucrurile; şi nu dorea să se certe cu tatăl ei, singura fiinţă care într-adevăr o iubea absolut, evident, complet – până la capăt. Nu era în el nici milă, nici generozitate, nimic din aceste frumoase trăsături – această fiinţă omenească nu se sinchisea decât de ea, de Flora, aşa cum era. Certitudine care o făcea să sufere şi mai mult. Căci, bineînţeles, şi ea se chinuia. Şi ea se simţea neajutorată, ca şi când întreaga poveste ar fi fost prea mult pentru dânsa. Acesta e felul de convingere care duce la pasivitate. Devenea fatalistă.

Probabil, îngrozitoare au fost necesităţile vieţii de toate zilele, relaţiile curente. Acestea, natural, trebuiau să meargă mai departe. Îşi urau bună dimineaţa unul altuia, luau mesele împreună, cred chiar că jucau cărţi din când în când seara, mai ales la început. Pe Flora o înfricoşa mai mult duplicitatea tatălui ei, cel puţin ceea ce semăna a duplicitate, când îşi amintea de persistentele, insistentele lui şoapte de pe punte. De altfel, tatăl ei fusese totdeauna o persoană tăcută, pe cât şi-l putea ea aminti, din trecut, pe promenadă. Ea era aceea oare vorbea, vorbea întruna, fără să-şi bată capul să observe dacă lui îi face sau nu plăcere. Şi nici acum râu-i putea înţelege gândurile, nici nu-i vorbea. Anthony, cu un zâmbet prietenos forţat, de parcă i-ar fi îngheţat pe buze, părea foarte mulţumit să nu fie nevoit să vorbească. „Domnul Smith” uneori se uita pe sine, studiindu-şi cărţile din mână un timp atât de

îndelungat, încât Flora era silită să-i atragă atenţia, murmurându-i „Papa, ce faci?” Atunci el se scuza printr-o slabă exclamaţie îndreptată mai mult către sine. „Scuzele mele, căpitane!” Ea i se adresa lui Anthony, spunându-i Roderick, iar el îi spunea Flora. Aceasta era unica prefăcătorie necesară, judecând după rictusul crispat al gurii bătrânului de fiecare dată când auzea rostindu-se „Flora”. Auzind rarele „Roderick”, avea uneori o strâmbătură dispreţuitoare, tot atât de slabă, ştearsă şi incoloră, ca întreaga sa personalitate ţeatpănă.

3111

El ei a primul care se retrăgea. Nu era infirm. Se părea că şi lui îi pria viaţa la bord; dar dintr-un simţ de datorie, de afecţiune, sau ca să-i potolească furia ascunsă, fiica lui îl însoţea întotdeauna în cabină ca „să-l ajute să se facă comod”. Îi aprindea lumina, îi dădea halatul sau îi scotea o carte din biblioteca aranjată acolo – dar aceasta mai rar pentru că domnul Smith obişnuia să spună, cu vocea lui joasă şi cu oarecare mândrie, că el nu era un cititor. Foarte adesea, după ce o săruta pe frunte şi-i ura noapte bună, îi zvârlea câte o astfel de remarcă arţăgoasă: „E întocmai ca şi când aş fi la închisoare, pe-onoarea mea… Bănuiesc că „omul acela” te aşteaptă afară. Temnicerul şef! Uf!”

Ea zâmbea vag; murmura un împăciuitor „Ce absurditate!”. Dar o dată, plerzându-şi răbdarea, spuse tăios: „Încetează! Mă faci să sufăr. S-ar spune că mă urăşti!” „Nu pe tine te urăsc continua el monoton, nu pe tine. Dar dacă aş vedea că-l iubeşti pe omul acesta, cred că te-aş urî şi pe tine”.

Cuvântul acesta o străpunse drept în inimă. „N-ai fi primul” murmură ea cu amărăciune. Dar bătrânul era preocupat de ideea lui fixă, aşa că rosti foarte liniştit „Dar tu nu-l iubeşti! Nefericită copilă!”

Îl privi câtva timp, apoi spuse „Noapte bună, papa!” De fapt, Anthony adesea o aştepta singur la masă, cu cărţile împrăştiate, pahare, căni, sticle şi aşa mai departe. Nu căuta mai multe ocazii de a fi singur cu ea decât era absolut necesar pentru a nu trezi bănuielile doamnei Brown. Excelentă, credincioasă femeie; soţia şi mai excelentului şi credinciosului steward. Iar Flora ar fi dorit pe toţi aceşti oameni excelenţi, devotaţi lui Anthony, cât mai departe. Şi mai ales pe drăguţa doamnă Brown, cea cu vorba dulce, cu ochii ei mobili ca mărgelele şi cu al ei „Da, desigur, doamnă”, care-i părea să aibă un sunet batjocoritor. Şi astfel această scurtă călătorie – numai până la Insulele Hebride – luă sfârşit. A fost aşa de scurtă încât atunci când Powell veni pe *Femdale* printr-o formidabilă lovitură de noroc, nu trecuseră decât şapte luni de la – să spunem – eliberarea ocnaşului de Barral şi transformarea sa în domnul Smith.

Cât timp vaporul a stat pentru încărcare, la Londra, Anthony a închiriat o căsuţă ia ţară, lângă o mică gară, în Essex, ca să-i cazeze pe domnul Smith şi pe fiica lui. A fost ideea lui pe de-a-ntregul. Cât de necesar era pentru domnul Smith să caute un refugiu rural, nu ştiu. Poate că în oarecare măsură era un aranjament judicios. Poate că eliberatului de Barral îi reveneau unele obligaţii (în legătură cu raporturile lui cu poliţia, îmi închipui), pe care domnul Smith nu avea grijă să le îndeplinească. De Barral trebuia să dispară; părerea generală era că într-adevăr dispăruse; şi trebuia sprijinit. Bietei Flora îi plăcea viaţa de la ţară, chiar în locul acela care nu putea oferi nicio altă calitate decât caracterul său retras.

Din când în când venea şi căpitanul Anthony; dar cum staţia aceea era doar o haltă cu niciun tren de dimineaţă, nu putea sta mai mult decât o după amiază. Spunea că trebuie să doarmă în oraş, ca să fie foarte

devreme dimineaţa la bordul navei. Vremea era splendidă şi de câte ori căpitanul de pe *Femdale* se vedea venind pe drum, în câte o strălucitoare după amiază, domnul Smith îşi lua bastonul şi o pornea agale, într-o plimbare solitară. Dar fie că se simţea obosit, fie că simţea o satisfacţie să-l vadă pe „omul acela” plecând – ori din vreun alt motiv viclean, era întotdeauna înapoi înainte de ora când Anthony trebuia să plece. Apropiindu-se de casă, îl vedea întotdeauna pe „Omul acela” întins pe iarbă în livadă, la oarecare distanţă de fiica lui, aşezată pe un scaun adus din camera de zi a casei. În mod invariabil se ducea drept la ei şi tot aşa de invariabil avea impresia că apropierea lui nu tulbura o conversaţie foarte intimă. Şedea cu ei cam o oră în tăcere, apoi venea timpul ca Anthony să plece. Cu un minut sau două înainte de plecare, domnul Smith, poate din discreţie, dispărea ca din întâmplare şi pândea de la fereastra unei camere de sus, pe „omul acela” trimiţând o privire galeşă de dincolo de poartă invizibilei Flora, ridicându-şi pălăria, ca un vizitator, apoi depărtându-se pe drum. Numai atunci domnul Smith cobora să-şi întâlnească din nou fiica.

Acestea erau momentele cele mai proaste pentru ea. Nu totdeauna, desigur, dar destul de frecvent. Nu era ceva neobişnuit să-l audă pe domnul Smith începând moale, cu observaţii ca aceasta:

„Omul acela s-a plictisit de tine”.

Nu pronunţa niciodată numele lui Anthony. Întotdeauna spunea „omul acela”.

În general ea rămânea tăcută, cu ochii larg deschişi, privind în gol printre pomii strâmbi. O dată însă se ridică şi intră în casă. Domnul Smith o urmă, ducând scaunul, îl trânti jos cu hotărâre şi, pe acel ton moale şi inexpresiv, la care atâtea urechi obişnuiau să se aplece cu zel şi să-l asculte atunci când venea de la marele de Barral, spuse:

„Să fugim!”

Ea avu tăria să nu se întoarcă spre el. Dimpotrivă, merse înainte, spre o mică oglindă ieftină de pe perete. În sticla verzuie, faţa ei părea lividă ca faţa unui cadavru înecat în fundul unui lac. Râse slab.

„Îţi spun că omul acela s-a…”

„Papa”, îl întrerupse ea, nu-mi fac nicio iluzie în ceea ce mă priveşte. Mi s-a mai întâmplat şi înainte dar…”

Vocea pierindu-i brusc, tatăl ei se repezi cu o însufleţire neobişnuită: „Atunci să ne grăbim!”

Stăpânindu-şi atât frica precum şi mâhnirea, Flora se întoarse spre el, se aşeză şi lăsă să i se vadă uimirea. Se aşeză şi domnul Smith, cu genunchii lipiţi şi aşezaţi în unghi drept cu picioarele-i subţiri, paralele unul cu altul şi cu mâinile pe braţele fotoliului de lemn. Părul îi crescuse lung, capul îi era rigid, era ceva infatuat venerabil în aspectul său.

„Nu-l poţi iubi. Nu-mi spune mie. Înţeleg motivul tău. Şi ţi-am spus că eşti o fată nenorocită. Este exact ca şi când te-ai fi dus pe stradă. Da. Nu mă întrerupe, Flora. Am fost mereu întrerupt la proces şi n-o mai pot suporta. Nu vreau să fiu întrerupt de propriul meu copil. Şi când mă gândesc că chiar cu o zi înainte de a-mi da ei drumul, tu ai…”

Reuşise să afle acest lucru de la ea, pentru că Flora obosise să tot evite mereu chestiunea. El fusese foarte lovit şi deprimat. Aceasta e încrederea pe care-o avea în el? A fost asta o dovadă de încredere şi de iubire? Cu o zi înainte! Să nu-i fi dat măcar o mică şansă! Era ca la proces. Nu i s-a dat nicio şansă. Nu i-au dat timp. Iar propria sa fiică procedase exact ca cei mai înverşunaţi duşmani ai lui. Nu i-a lăsat timp!

Monotonia acelei voci stinse aproape că-i potolea şi-i adormea spaima. Asculta fără să vrea ceea ce spunea el.

„Dar ce l-a făcut pe omul acesta să te ia în căsătorie? Bineînţeles că e un gentleman. Asta se vede. Şi e cu atât mai rău. Gentlemanii nu înţeleg nimic în privinţa finanţelor. Ce mai! Acei care au început prigoana împotriva mea erau o firmă de gentlemani. Procurorul, judecătorul – toţi gentlemani – în afară de problemă! Habar n-aveau… Şi apoi el mai e şi marinar. Chiar comandant…”

„Şi bunicul meu a fost”, întrerupse ea, cu un gest de nerăbdare.

„Da. Dar ce ştie un prost de marinar despre afaceri? Nimic. Nicio idee. Se poate să nu fi avut habar ce înseamnă să fii fiica domnului de Barral – chiar după ce duşmanii lui l-au doborât. Dar ce naiba l-a determinat să…”

Ea făcu o mişcare de nerăbdare pentru că vocea lui calmă, egală, îi călca pe nervi. El tăcu, dar numai ca să înceapă din nou, pe acelaşi ton, cu remarca:

„Bineînţeles că tu eşti drăguţă. Şi tocmai de aceea te-ai pierdut – ca multe alte biete fete. „Nenorocită” este cuvântul care ţi se potriveşte”.

Ea replică: „S-ar putea să fie aşa. Poate că acesta e cuvântul; dar ascultă, papa. Eu am de gând să fiu cinstită”.

De Barral începu cu şi mai multă vorbărie.

„Exact genul de om care se plictiseşte repede, te părăseşte şi se duce dracului cu afurisitul lui de vapor. Şi, oricum, n-ai putea fi vreodată fericită cu el. E destul să-i vezi ochii. Eu vreau să te salvez. Tu vezi că poate n-am fost un soţ prea bun pentru biata ta mamă. Ar fi făcut mai bine dacă m-ar fi părăsit cu mult. Înainte de a muri. M-am gândit la toate astea. Nu vreau să te ştiu nefericită”. Îşi plimba privirea asupra ei cu o atenţie surprinzător de vizibilă. Apoi spuse: „Hm! Da. S-o ştergem înainte de-a fi prea (târziu. Discret, tu şi cu mine”.

Ea spuse, cu calmul pe care-l dă adesea disperarea ţ

„N-avem bani ca să plecăm, papa”.

El se ridică, îndreptându-şi spatele şi capul de parcă era o siluetă spânzurată.

Flora spuse hotărât:

„Şi cred că n-ai de gând să mă părăseşti, papa?” „Bineînţeles că nu”, spuse cu vocea lui potolită, şi plecă mai departe, cu mersul pe care Powell mi-l descria ca fiind tot aşa de calm şi precaut ca şi vocea lui. Mergea de parcă ar fi purtat pe cap un pahar plin cu apă.

Flora, natural, nu i-a relatat nimic lui Anthony despre această pilduitoare conversaţie. În generozitatea lui, s-ar fi alarmat şi ea nu dorea să fie lăsată să poarte singură de grijă tatălui ei. Şi afară de asta, era prea corectă. Dorea să se poarte corect cu orice preţ. Nu voia să fie ea prima care să vorbească. Niciodată. Şi prin cap îi trecea gândul: „Sunt cu-adevărat o fiinţă nenorocită!”

A fost doar o simplă coincidenţă că Anthony, venind pentru o după-amiază, două zile mai târziu, a avut o convorbire în livadă cu domnul Smith. Pentru un oarecare motiv, Flora îi părăsise câteva minute; iar Anthony folosi acea ocazie ca să vorbească deschis cu domnul Smith. Îi spuse: „Am impresia, domnule, că dumneata crezi că nu e bine pentru Flora ceea ce a făcut. În privinţa asta eu nu pot spune nimic. Tot ce vreau să ştii e că eu am căutat să fac aşa fel ca să fie bine”. Apoi îi adăugă că îi lăsa prin testament toată averea lui. „Cred că nu ţi-a spus?” Domnul Smith clătină uşor din cap. Iar Anthony, încercând să fie prietenos, tocmai îi propunea să plece cu vaporul departe de casă cel puţin pe doi ani. „Cred, domnule, că aşa ar fi mai bine din toate punctele de vedere”, când Flora se întoarse, iar conversaţia, întreruptă brusc, slăbi şi încetă. Mai târziu, în cursul serii, după ce Anthony plecase de câteva ore, când erau pe punctul de a se separa pentru noapte, domnul Smith se adresă brusc fiicei lui, după mult

timp de gândire:

„Un testament nu înseamnă nimic. Poţi să-l rupi şi să faci altul”. Apoi, după ce reflectă un moment, adăugă fără nicio emoţie: „Şi apoi se mai spun şi minciuni în privinţa asta”.

Flora, răbdătoare oţelită împotriva oricărei nedreptăţi, a oricărei dureri şi a tot ce i-ar fi putut face silă, în asemenea măsură de se mira ea singură, spuse: „Împingi prea departe antipatia ta pentru… pentru… Roderick, papa. Nu ai nicio consideraţie pentru mine. Mă faci să sufăr”.

De Borral ca întotdeauna inexpresiv până la a o încremeni uneori prin contrastul dintre placiditatea şi vorbele lui, îşi întoarse de la ea privirea ochilor spălăciţi.

„Mă întreb cât de departe merge antipatia *ta*, începu el. Însuşi numele lui îţi rămâne în gât. Am observat asta şi mă doare. Ce părere ai despre asta? Ai putea să-ţi aminteşti că nu eşti singura persoană îndurerată de nebunia ta, de graba ta, de neliniştea ta”. îşi întoarse din dou privirea spre faţa ei. Şi asta chiar în preajma eliberării mele”. Vocea lui slabă se pierdu. Cu totul, buzele-i strânse tremurară puţin înainte de a adăuga cu acea extraordinară indiferenţă a tonului: „Consider totul ca imoral”.

Flora nu răspunse nimic. Socoti că e mai simplu, mai amabil şi, desigur, mai sănătos să-l lase să vorbească în voie. Fiind tăcut de felul lui vorba nu ţinea mult. Şi nu trebuie să ne închipuim că astfel de lucruri se întâmplau tot timpul. Au avut şi unele zile bune în casa aceea de ţară. Absenţa lui Anthony era o uşurare, iar vizitele lui erau plăcute. Era mai liniştită. Şi bătrânul era mai liniştit. Îi păru aproape rău când sosi timpul să se îmbarce. Era un moment de suferinţă, de emoţie. Au ajuns la doc seara, iar Flora, după ce „îl făcu comod” pe tatăl ei, după obiceiul stabilit, întârzie în cabină destul de mult ca să vadă că el e

mirat. Îi surprinse privirea ştearsă, observând-o cu multă asprime. Atunci ieşi, după un vească „noapte bună.41

Contrar speranţelor ei, îl găsi pe Anthony încă în salon. Stând în fotoliul său din capul mesei, aduna nişte hârtii pe care le puse cu grabă în buzunarul de la piept şi se ridică. O întrebă dacă în ziua aceea, drumul spre oraş şi cele câteva cumpărături pe care le făcuse nu o obosiseră. Ea clătină din cap că nu. Apoi dori să ştie, pe un ton jumătate glumeţ, cum se simte în privinţa plecării şi încă într-o călătorie lungă de data asta. Ţfi

„Are vreo importanţă cum mă simt eu?" întrebă ea pe un ton care aruncă o umbră de tristeţe pe faţa lui. Răspunse cu o violenţă reţinută, la care ea nu se aştepta. „Nu, n-are importanţă, pentru că eu nu pot pleca fără tine. Ţi-am spus... O ştii. Nu îţi închipui că aş putea".

„Te asigur, răspunse ea aşezat, că n-am nici cea mai slabă intenţie de a mă eschiva de la obligaţiile mele. Chiar dacă sq putea. Chiar dacă aş îndrăzni, chiar dacă ar trebui să mor pentru asta.44

El arăta ca lovit de trăsnet. Şedeau unul în faţa celuilalt, la capătul salonului. Anthony îngăimă: „O, nu, n-ai să mori. Nu vorbeşti serios. Am văzut că-ţi prieşte marea".

Ea râse, dar se simţea furioasă.

„Nu, n-am vorbit serios. Vreau numai să spun că n-am de gând să fug de obligaţiile mele. Am să trăiesc mai departe... simţindu-mă totuşi puţin cam copleşită.44

„Copleşită? repetă el. Ce te copleşeşte?"

„Mărinimia dumitale, spuse ea tăios. Dar vocea i se muie după un timp. Încă nu ştiu. Este în ea o perfecţiune – mă înţelegi, Roderick? care o face aproape imposibil de suportat.

El oftă, se uită în altă parte şi observă că e timpul să se stingă lumina în salon. Permisiunea era numai până la

ora zece.

„Dar în cabina ta nu trebuie să observi regula asta. Numai vezi ca perdelele să fie bine trase peste hublori, asta-i tot. S-ar putea ca stewardul să fi uitat să le tragă. El ţi-a aprins lampa pentru citit înainte de-a pleca acasă, pentru a petrece ultima seară cu soţia lui. Nu ştiu dacă a fost înţelept să te lipseşti de doamna Brown. Va trebui să te îngrijeşti singură, Flora".

Era foarte îngrijorat, dar Flora de fapt se felicita de absenţa doamnei Brown. Abia închise uşa de la cabina ei, că şi murmură cu fervoare: „Da, Mulţumesc lui Dumnezeu că s-a dus. Nu va mai fi nicio bătaie uşoară în uşă, urmată de apariţia ei echivocă şi intolerabilă: „Pot face ceva pentru dumneavoastră, doamnă?" Voce de care biata Flora învăţase să-ii fie frică şi s-o urască mai mult decât orice voce şi orice alte cuvinte de la bordul acelei nave – singurul ei refugiu în lumea aceasta care nu avea nevoie de ea, de imperfecţiunile şi de necazurile ei.

Doamna Brown fusese foarte vexată de concedierea sa. Soţii Brown nu aveau copii şi aranjamentul le convenise perfect. Rancuna care o simţeau acum era foarte amară. Doamna Brown trebuia să rămână la ţărm singură, cu furia ei, iar stewardul îşi hrănea mânia lui pe vapor. Biata Flora nu avea duşman mai teribil, iar amărâtul secund nu avea un simpatizant mai mare. Doamna Brown, cu o feminină putere de observaţie şi deducţie (punând cap la cap doi şi cu doi) ajunsese la o anumită concluzie pe care o împărtăşise şi soţului ei, înainte de a părăsi vaporul. Morocănosul steward îşi permisese o dată să facă aluzie la aceasta în auzul lui Powell. Era în sufrageria ofiţerilor, la sfârşitul mesei, şi zăbovea aşezând o plăcintă cu fructe pe masă. El şi secundul începuseră un dialog despre alarmanta schimbare a căpitanului, gălbejitul steward privind în jos cu o încruntare sinistră, Franklin

rostogolindu-şi ochii sentimental, roşu la faţă. Tânărul Powell auzise până atunci o mulţime de astfel de lucruri; povestea devenise monotonă, întotdeauna îi sunase lui cam absurdă. El se amestecă impacientat, cu observaţia că astfel de tânguieli în privinţa unui om numai pentru că îşi luase o soţie, i s-a părea nebunie curată.

Franklin murmură. „Depinde de soţie”. Stewardul, zăbovind lângă peretele despărţitor, aproape de uşă, aruncă o privire încruntată lui Powell, acest nou venit, acest neştiutor, acest străin, fără drept la privilegii şi mârâi.

„Soţie! Asta numiţi dumneavoastră soţie?”

„Ce dracu’ vrei să spui?” exclamă tânărul Powell.

„Ştiu eu ce ştiu. Nu degeaba a stat nevastă-mea la bord şase luni. Aţi face mai bine s-o întrebaţi pe ea când o să ne întoarcem”.

Şi întâlnind, supărat, privirea dojenitoare a domnului Powell, stewardul se retrase de-a-ndărătelea.

Tânărul nostru prieten se întoarse imediat spre secund 5 „Şi laşi pe afurisitul ăsta de spălător de sticle să vorbească astfel în faţa dumitale, domnule Franklin? Sunt foarte mirat!”

„O, nu este ceea ce crezi. Nu e ceea ce crezi”. Domnul Franklin arăta mai apoplectic decât oricând. „Dacă e vorba aşa, *aş putea* eu să te uimesc. Dar nu-i de niciun folos. Eu singur abia pot… N-ai putea înţelege. Sper că nu vei încerca să bagi zâzanie. A fost un timp, tinere, când n-aş fi permis nimănui – nimănui, auzi? – să bage zâzanie între mine şi căpitanul Anthony. Dar acum nu. Acum nu. Este o schimbare. Nu în mine însă…”

Tânărul Powell respinse cu indignare orice sugestie de a face vreo intrigă. „Drept cine mă iei? strigă el. Numai că ai face mai bine dacă i-ai spune stewardului că dacă nu bagă de seamă ce vorbeşte în faţa mea, am să-i stric

frumuseţea pentru vreo lună şi am să-l las să explice căpitanului cauza, cum o şti mai bine”.

Acest discurs îl situă pe Powell oarecum ca apărător al doamnei Anthony. Nimic privitor la chestiune nu s-a mai rostit vreodată în faţa lui. Lui nu-i păsa de privirile întunecate ale stewardului; Franklin care nu era vorbăreţ nici chiar în clipele sale cele mai bune, şi evita acum singurul subiect care-i sta la inimă, i se adresa doar în chestiuni de serviciu. Dar nici de asta nu-i prea păsa lui Powell. Suferinţele apoplecticului secund începuseră să-l plictisească cu mult înainte. Totuşi, uneori se simţea singur. De aceea aştepta cu nerăbdare slaba relaţie cu doamna Anthony, fie în calitate de câine de pază sau altfel. Căpitanul nu se supăra. Aceasta reieşea dar din atitudinea lui. Într-o noapte când erau singuri la pupa, el se interesă despre ce vorbiseră în cursul serii. Powell trebui să mărturisească că vorbiseră despre vapor. Doamna Anthony îi pusese o mulţime de întrebări.

„Se interesează – da?” tresări căpitanul, mişcându-se repede în sus şi-n jos, de fiecare parte a pupei.

„Da, domnule căpitan, doamna Anthony pare să reţină admirabil tot ce i se explică”.

„Nepoată de marinar. Unul de şcoală veche. Bătrân lup de mare de felul cel mai bun, cred”, rosti repede căpitanul, rotindu-se pe lângă al doilea ofiţer al său şi lăsând cuvintele în urma lui ca o dâră de scântei urmată de o perfectă întunecime conversaţională, pentru că în următoarele două ore până când părăsi puntea, n-a mai deschis gura.

Cu altă ocazie… nu trebuie să uităm că nava traversase ecuatorul şi pe atunci adăuga câte-o latitudine spre sud în fiecare zi… cu altă «cazie, pe la şapte seara, Powell fiind de serviciu, îşi auzi numele rostit încet pe seară. Căpitanul era pe trepte, cu faţa lui uscăţivă, cu ochii

înfundaţi, având pe braţ un şal de lână.

„Domnule Powell – aici”.

I, Da, domnule căpitan”.

„Dă-i asta doamnei Anthony. Serile se fac tot mai răcoroase”.

Şi faţa trasă se făcu nevăzută. Doamna Anthony fu surprinsă văzând şalul.

„Domnul căpitan doreşte să vă înveliţi cu şalul”, explică tânărul Powell şi cum ea se ridicase, i-l puse pe umeri. Ea se înfăşură strâns.

„Unde era căpitanul?” întrebă ea.

„Era pe scări, şi m-a chemat în acest scop”, răspunse Powell, apoi se retrase discret pentru că ea părea că n-ar fi dorit să mai vorbească în seara aceea.

Domnul Smith, bătrânul gentleman, şedea ca de obicei pe luminator, aproape de ea, meditând deasupra scaunului ei, dar în niciun caz duşmănos, pe cât se putea citi pe faţa lui, faţă de aceste conversaţii între cei doi, cei mai tineri de pe vapor. De fapt, părea că îi face oarecare plăcere. Din când în când îşi ridica ochii decoloraţi, de porţelan, către însufleţită faţă a lui Powell, gânditor. Când tânărul marinar era pe lângă ei, bătrânul devenea mai puţin rigid, iar când fiica lui, în rarele ocazii, zâmbea la unele povestiri naive ale lui Powell, inexpresiva faţă a „domnului Smith” reflecta slab străfulgerarea unei trecătoare veselii. Pentru că domnul Powell ajunsese acum să distreze pe nevasta comandantului cu întâmplări din trecutul nu prea îndepărtat, când era băiat la bordul a diferite nave – multe lucruri hazlii se petrec la bordul unei nave. Flora era uneori cu totul surprinsă să vadă că se amuză. Chiar râsese de două ori, în cursul unei luni. Nu era un râs tare, dar neaşteptat, surprinzător, la pupa navei *Femdale*, unde voci în surdină sau tăcerea erau regula. A doua oară când s-a întâmplat asta, însuşi căpitanul trebuie

să fi fost surprins, pe undeva pe jos, pentru că apăru din adâncurile existenţei sale modeste şi îşi începu marşul pe partea opusă a pupei.

Aproape imediat chemă la el pe tânărul ofiţer. Dar nu cu neplăcere. Privirea pe care i-o aruncă domnului Powell arăta un fel de mirare aprobativă. Îl angajă într-o conversaţie întâmplătoare, cu singurul scop de a vorbi cu cineva care putea provoca un astfel de sunet în apropierea persoanei lui. Domnul Powe. Se simţea simpatizat. O simţea. Simpatizat de acest om răvăşit, neliniştit, care îi arunca fraze incoerente, la care el răspundea „Da, domnule căpitan11, „Nu, domnule căpitan”, „O, desigur, aşa bănuiesc, domnule căpitan”, – sau s-ar fi putut să fie cu totul altceva, pentru cât îi păsa celuilalt.

Domnul Powell mi-a spus că atunci a descoperit în sinea lui o simpatie de mult încolţită pentru căpitanul Anthony. De asemeni, îi părea rău pentru căpitan, fără să poată descoperi originile acestei simpatii de care devenise conştient atât de brusc.

În acest timp „domnul Smith” aplecat înainte, rigid de parcă ar fi avut spinarea ţintuită, îi vorbea fiicei lui.

Ea nu mai era un copil. Bătrânul dorea să ştie dacă ea mai credea în – în iad. În pedeapsa veşnică?

Vocea lui caracteristică, înăbuşită, de parcă ar fi fost filtrată prin vată, nu putea fi auzită din cealaltă parte a punţii. Biata Flora, luată pe nepregătite, scoase un murmur nearticulat, clătină vag din cap şi îşi aruncă privirea spre Anthony, care însă nu se uita în direcţia ei. Nu-i era de niciun folos să privească în direcţia aceea. Din tânărul Powell, sprijinit de randă şi cu faţa spre căpitan, nu putea vedea decât umărul şi o parte din spate, îmbrăcat în serj albastru.

Iar vocea liniştită, neaccentuată, a tatălui ei continua s-o chinuiască.

„Vezi tu, trebuie să înţelegi. Când am ieşit din puşcărie eram bucuros. Deşi sufletul meu era rupt în două – totuşi, pentru a te vedea fericită – mă hotărâsem să fiu bucuros. Odată ce puteam fi sigur că tu eşti fericită atunci, bineînţeles, nu mai aveam niciun motiv să ţin la viaţă – strict vorbind – ceea ce e foarte bine pentru un bătrân; deşi, fireşte… nu e niciun motiv de a dori moartea. Dar felul acesta de viaţă! Ce sens, ce înţeles, ce valoare are ea atât pentru tine cât şi pentru mine? Nu înseamnă nimic altceva decât să stai jos şi să vezi moartea venind, venind. Ce altceva înseamnă? Nu ştiu cum te împaci tu cu aşa ceva. Nu cred c-o vei putea suporta mult timp. Într-o bună zi ai să sari peste bord”.

Căpitanul Anthony se oprise pentru un moment să privească înainte, peste pupa, iar biata Flora trimise spatelui său o privire de disperată chemare, care ar fi mişcat şi o inimă de piatră. Dar cum ea n-a făcut nimic, nici el nu s-a mişcat. Flora se ridică şi se îndreptă spre scări. Tatăl ei o urmă, ducând câteva obiecte mici de mână, o batistă, o carte. Coborâră împreună.

Abia atunci căpitanul Anthony se întoarse, se uită la locurile părăsite de ei şi îşi continuă marşul, dar nu şi întâmplătoarea conversaţie cu al doilea ofiţer al său. Nervoasa sa exasperare crescuse atât de mult, încât acum adesea se întâmplă să-şi piardă controlul asupra vocii. Dacă nu era atent, i se pierdea vocea brusc în gât. Trebuia să se asigure înainte de a se aventura să vorbească, să dea un ordin, să facă o remarcă asupra vântului sau să rostească un simplu bună dimineaţa. De aceea vorba lui era bruscă, răspunsurile tăioase şi adesea lipsite de amabilitate.

Se întâmplă celui mai hotărât dintre oameni să se găsească cuprins în ghearele nu a unor forţe necunoscute, ci a unei forţe binecunoscute dar a cărei reală putere n-o

înţelesese. Anthony descoperise că el nu e mândrul stăpân, ci furiosul captiv al generozităţii lui. Faptul se ridica în faţa lui ca un zid pe care respectul de sine îi interzicea să-l escaladeze. Îşi spunea: „Da, am fost un prost – dar ea a avut încredere în mine”. Încredere! Un cuvânt teribil pentru orice om întrucâtva excepţional, într-o lume în care succesul nu s-a întemeiat niciodată pe renunţare şi bună-credinţă. Şi trebuie de asemenea spus, pentru a nu-l face pe Anthony mai stupid de sublim decât era, că atitudinea Florei îl ţinea la distanţă. Fetei îi era frică să mai adauge la exasperarea tatălui ei. Soarta ei nenorocită avea să fie şi mai jalnică datorită singurei afecţiuni pe care n-o putea suspecta. Ea nu putea fi totuşi supărată pe soartă şi, în afară de stima pentru acest exagerat sentiment, abia îndrăznea să privească altfel decât pe furiş la omul a cărui autoritară compasiune o câştigase. Şi cu totul incapabilă de a înţelege proporţiile delicateţei lui Anthony, îşi spunea că „el nu ţine la mine”. În fond, probabil chiar că începea s-o deteste – ca şi guvernanta, ca şi bătrâna doamnă, ca şi nemţoaica, sau ca doamna Fyne, ori domnul Fyne – numai că Anthony era extraordinar, era generos. În acelaşi timp, avea momente de iritare. Era violent, era încăpăţânat, poate stupid. Mă rog, apucase pe calea dorită de el.

Dar un om care merge pe calea dorită de el e rareori fericit, pentru că în general găseşte că acea cale nu duce prea departe pe acest pământ al dorinţelor ce nu pot fi niciodată pe deplin satisfăcute. Anthony intrase cu extremă grabă în grădinile fermecate ale Armidei, spunând în sinea lui „în fine!” Cât despre Armida însăşi, el nu era pe cale de a-i impune nicio violenţă. Dar acum descoperise că toată încântarea ar fi fost în Armida însăşi, în zâmbetele ei. Această Armidă însă nu zâmbea. Exista, neabordabilă, în spatele peretelui alb al renunţării lui. Energia lui, menită să acţioneze, încerca acum nerăbdarea, indignarea,

aproape disperarea vitalităţii oprite, lezate, amuţite, treptat epuizate, risipite de timp, prin acea forţă albă şi nesimţită care pare inertă şi totuşi uzează viaţa cuiva, ca nişte picături de apă ce rod clipă de clipă o piatră.

Îşi făcea reproşuri. La ce altceva s-ar fi putut aştepta? A dat buzna în viaţa ei ca un tâlhar; a târât biata fată fără apărare, trăgând-o de păr, ca să spun aşa, la bordul navei. Era realmente o faptă cumplită. Nimic nu-l asigura că persoana sa ar putea fi atrăgătoare pentru această fată sau pentru oricare altă femeie. Iar procedeul său a fost prin el însuşi de ajuns ca să-l facă odios. Probabil că-şi pierduse minţile. În mod fatal ea trebuie să-l deteste şi să-i fie frică de el. Nimic n-ar putea repara o asemenea brutalitate. Şi totuşi, atitudinea ei, pe care o găsea complet justificată, într-un fel îl indigna. Desigur că el nu era atât de monstruos (moralmente) ca să nu fie privit uneori cu sinceritate. Dar nu! Ea nu voia. Ei, dar poate că într-o bună zi... Numai că el nu încerca niciodată să-i ceară iertare. Cu repulsia pe care i-o inspira persoana lui, desigur că ar fi înţeles greşit cuvintele cele mai precaute, avansurile cele mai pline de grijă. Niciodată! Niciodată!

La sfârşitul unor asemenea meditaţii, i se întâmplă lui Anthony să ajungă la concluzia că, la urma urmei, moartea n-ar fi un vizitator neprietenos. Nu e de mirare aşadar că însuşi tânărul Powell, cu simţurile alarmate, începu să creadă că e ceva neobişnuit cu omul acesta care îi dăduse lui o şansă în viaţă. Da, hotărât lucru, căpitanul era „bizar”. „Ceva, pe undeva, e în neregulă, îşi spunea el, fără să înţeleagă vreodată că ochii lui tineri şi candizi se află în prezenţa unei pasiuni profunde, tiranice şi mortale, care-şi descoperea propria existenţă, uimită de propria-i neajutorare şi înspăimântată de a se vedea incurabilă.

Powell nu simţise niciodată mai înainte acea

stânjeneală misterioasă în mod atât de puternic ca în seara aceea când norocul l-a ajutat s-o facă pe doamna Anthony să râdă puţin, cu gângurelile lui naive. Stând în afara drumului, urmări mersul căpitanului de pe cealaltă parte a punţii, luă cunoştinţă de propria sa sinipatie pentru acest om inexplicabil şi ciudat şi îl privi îndreptându-se spre seară şi coborând, cu ochi plini de simpatie, deşi adânc neînţelegători.

Puţin după aceea domnul Smith veni singur sus şi îşi arătă dorinţa de a face puţină conversaţie. Şi el, deşi nu chiar aşa de misterios cum era comandantul, nu părea de înţeles pentru candoarea neexperimentată a domnului Powell. Adesea îl favoriza astfel pe al doilea ofiţer. În conversaţia lui făcea aluzie, oarecum enigmatic, şi adesea fără nicio legătură evidentă, la prietenia domnului Powell faţă de el şi de fiica lui. „Căci, adăugă el, îmi dau seama foarte bine, dragă tinere, că nu avem niciun prieten la bordul acestei nave, decât pe dumneata. Şi Flora a simţit aceasta”.

Iar domnul Powell, măgulit şi încurcat, nu putea decât să scoată vagi murmure de protest. Declaraţia era adevărată într-un sens, deşi faptul în sine nu avea nicio semnificaţie. Sentimentele celor de pe vapor nu puteau s-o intereseze pe soţia comandantului sau pe domnul Smith, tatăl ei. Pentru ce pomenea el atât de des despre lucrul acesta, e tocmai ceea ce-l surprindea pe domnul Powell. Acum nu era prima dată. Mai curând a douăzecea. Şi cu vocea lui slabă şi intonaţia monotonă, aplecat peste balustradă şi privind apa, continua conversaţia, sau mai degrabă remarcile lui, remarci de o natură atât de monstruoasă, încât domnul Powell nu putea face altceva decât să le accepte ca pe nişte glume sinistre.

„Aşa, de exemplu, spunea domnul Smith, secundul acela, Franklin, cred că ar fi bucuros dacă ne-ar vedea pe

amândoi peste bord”.

„Ei, nu e chiar aşa, râse domnul Powell, simţindu-se jenat; pentru că mintea sa nu se acomoda uşor cu afirmaţiile exagerate. Nu e un om rău, realmente, adăugă el, foarte conştient de manierele agresive ale domnului Franklin, pentru care puteai uşor găsi exemple, dar e destul de prost încât să fie gelos. E secundul căpitanului de ani de zile. Poate că nu se cuvine să o spun eu, dar cred că comandantul a răsfăţat toată această suită de vechi slujitori. Sunt ca o ceată de bătrâni câini favoriţi. Dac-ar putea, n-ar lăsa pe nimeni să se apropie de el. N-am mai pomenit aşa ceva. Şi al doilea ofiţer secund, cred că era la fel”.

„A, bine, din fericire nu mai e aici. Ar fi un duşman în plus, spuse domnul Smith. Sunt destui şi fără el. Iar dumneata, fiind aici în locul lui, faci ca totul să fie mai plăcut, atât pentru fiica mea cât şi pentru mine. Simţim că la nevoie ai putea fi un prieten. Căci, în adevăr, o femeie singură pe vapor, printre atâţia oameni duşmănoşi…”

„Dar doamna Anthony nu e singură, exclamă Powell. Sunteţi dumneavoastră şi apoi este…”

Domnul Smith îl întrerupse:

„Nimeni nu-i nemuritor. Şi sunt momente când ţi-e ruşine că trăieşti. Ca bunăoară în seara asta…”

Era o seară încântătoare. Culorile unui splendid apus de soare se stinseseră şi suflul unei brize calde părea că netezise marea. Departe, spre sud, fulgere de căldură luminau ca strălucirea unei lanterne enorme, ascunsă sub orizont. Ca să schimbe subiectul, domnul Powell spuse: „În orice caz, nimeni nu poate să vă acuze că sunteţi un Iona, domnule Smith. Am avut o traversare minunată şi rapidă până acum. Comandantul e probabil mulţumit. Şi cred că nici dumneavoastră nu aveţi ce regreta”.

Diversiunea nu avu succes. Domnul Smith scoase un

fel de hohot amar. „Iona! Ăsta e tipul care a fost aruncat peste bord de nişte marinari. Mi se pare că pe mare e foarte uşor să scapi de o persoană care nu-ţi place. Marea nu-şi scoate la iveală morţii, aşa cum se întâmplă pe uscat”.

„Uitaţi balena, domnule”, spuse tânărul Powell. Domnul Smith tresări. „Ha? Ce balenă? A! Iona. Nu mă gândeam la Iona. Mă gândeam la această traversare care dumitale ţi se pare aşa de rapidă. Dar gândeşte-te numai ce înseamnă ea pentru mine. Asta nu-i viaţă să tot mergi pe mare. Şi, bunăoară, dacă ţi se întâmplă să te îmbolnăveşti, nu e niciun medic ca să vadă ce ai. E îngrijorător. Uneori mă pune pe gânduri”.

„Oare doamna Anthony nu se simte bine?” întrebă Powell. Dar remarca domnului Smith nu se referea la doamna Anthony. Ea era bine. El, personal se simţea de asemeni bine. Sănătatea căpitanului era aceea care nu prea părea satisfăcătoare. Domnul Powell nu observase oare cum arată?

Domnul Powell nu-l cunoştea destul pe căpitan ca să judece. Nu se putea pronunţa. Dar observă gânditor că şi domnul Franklin spusese acelaşi lucru. Şi Franklin îl cunoştea de mult. Secundul era chiar foarte îngrijorat în privinţa asta.

Această ştire îl făcu pe domnul Smith să tresară: „Da? Crede că e în pericol să moară?” exclamă el cu o însufleţire cu totul extraordinară pentru el şi care îl îngrozi pe domnul Powell.

„Doamne sfinte! Să moară! Nu! Nu vă alarmaţi, domnule, n-am auzit nicio vorbă de o astfel de primejdie de la domnul Franklin”.

„A, bine, bine”, oftă domnul Smith şi părăsi cam brusc pupa, îndreptându-se spre salon.

De fapt domnul Franklin se afla pe punte de o bună

bucată de vreme. Venise să-l schimbe pe Powell; dar văzându-l angajat într-o conversaţie cu „inamicul 11 – cel puţin cu unul din „inamici” – se ţinuse la distanţă, ceea ce nu era greu de realizat, pupa navei *Femdale* având o lungime de peste douăzeci şi unu de metri. Domnul Powell îl văzu în capul scării sprijinit în cot, melancolic şi tăcut. „O! Aţi venit, domnule secund”.

„Am venit. Sunt aici de la ora şase, dar n-am vrut să întrerup plăcuta conversaţie. Dacă dumitale îţi face plăcere să-ţi iroseşti jumătate din timpul de cart sporovăind cu un prieten scump, nu mă priveşte. Totuşi, nostim gust”.

„Nu e un om rău”, spuse imparţialul Powell.

Secundul se stropşi furios, bătând cu piciorul în punte: „Nu? Ei bine, atunci să-i transmiţi simpatia mea când ai să-l întâlneşti din nou, pentru o altă lungă şi plăcută conversaţie”.

„Ascultă, domnule Franklin, mă miră cum de comandantul nu se supără din cauza atitudinii dumitale”.

„Comandantul! Aş vrea grozav să înceapă o ceartă cu mine. Atunci cel puţin aş şti că sunt cineva la bord. Mi-ar face plăcex-e, domnule Powell. M-aş bucura. Şi dracu’ să mă ia, dacă nu i-aş întoarce cuvintele până când l-aş trezi. A rămas doar o umbră din ce era. Cutreieră pe navă ca o fantomă. Se stinge sub ochii noştri. Dar, bineînţeles, dumneata nu vezi. Nu-ţi pasă nicidecum. De ce ţi-ar păsa?”

Domnul Powell nu aşteptă mai mult. Coborî pe puntea principală. Fără să ia în serios tânguielile secundului, le puse alături de cuvintele domnului Smith. Devenise foarte ataşat de căpitanul Anthony. Era în el ceva nu numai atrăgător, dar chiar irezistibil. Numai că pentru tineret e foarte greu să creadă în ameninţarea morţii. Nu în faptul însuşi, dar în proximitatea lui de o fiinţă omenească superioară, care respiră, se mişcă, vorbeşte,

nearătând niciun semn de boală. Iar domnul Powell credea că toate aceste vorbe sunt doar prostii. Curiozitatea sa însă era trezită. Era ceva, şi oricând s-ar putea întâmplă ceva... Nu, nu va descoperi niciodată... Probabil că nici nu era nimic de descoperit. Domnul Powell se duse în cabina sa, unde încercă să citească o carte pe care o citise de mai multe ori. Imediat, clopotul sună pentru masa ofiţerilor.

Capitolul

O NOAPIE FĂRĂ LI SĂ, IM ISA IU MELE PE IIP

l DE ÎNTUNERIC PE APE".

În SUFRAGERIA OFIŢERILOR, powell îl găsi pe Franklin tocind cu un cuţit de masă o bucată de carne conservată. Secundul, aprins la faţă şi rotindu-şi ochii, spunea că nu poate fi găsit nicăieri cuţitul de bucătărie. Stewardul. De asemeni prezent, se plângea în mod sălbatic de bucătar. Avea obiceiul să ia lucrurile la el în bucătărie şi pe urmă le pierdea. Domnul Franklin încerca să-l domolească, cu o hotărâre plină de tristeţe:

„Eli, lasă, lasă! Ajunge! Noi care am fost în toţi aceşti ani împreună, pe vapor, avem alte lucruri la care să ne gândim, decât să ne certăm între noi".

Domnul Powell îşi spuse exasperat: „Gata! Iar începe", pentru că această exprimare nu avea pentru el nimic ascuns. Cum stewardul se retrase ursuz, domnul Powell nu fu surprins să-l audă pe secund repetând iarăşi acelaşi lucru. În dimineaţa aceea, scoaba gabierului de la ai borele pupei fusese smulsă (probabil o legătură defectă) şi vreo doisprezece metri de lanţ şi cablu de sârmă, amestecate cu bucăţi de fier greu, se prăbuşiseră tocmai de sus, jos pe pupa, cu un zgomot asurzitor.

„L-ai observat atunci pe căpitan, domnule Powell? L-ai observat?"

Powell mărturisi cinstit că era prea speriat el însuşi când toată grămada aceea de utilaj căzuse pe punte, ca să

mai observe ceva.

3291

„Scripetele a trecut pe lângă capul lui la o distanţă de vreo doi-trei centimetri, continuă secundul în mod impresionant. Nu eram mai departe de un metru de el. Şi ce crezi c-a făcut? Crezi c-a strigat, a sărit, sau măcar s-a uitat în sus să vadă dacă nu cade şi verga pe lângă urechile noastre, în zeci de bucăţi? E o minune că n-a fost aşa. Nu, s-a oprit brusc – nimic de mirare – trebuie să fi simţit pe obraz curentul de aer, făcut de acea bucată de fier – se uită jos la ea, cum zăcea acolo, aproape de piciorul său – şi plecă mai departe. Cred că nici n-a clipit. Nu e firesc. Omul e năucit".

Oftă în chip ridicol iar domnul Powell îşi reţinu un zâmbet când secundul adăugă, ca şi când nu s-ar fi putut abţine:

„În curând va începe să bea. Ţine minte vorbele mele. Asta e ceea ce urmează".

Domnul Powell era dezgustat.

„Ţii atât de mult la comandant şi totuşi nu pare să-ţi pese de ceea ce spui despre el. Eu n-am fost şapte ani cu el, dar ştiu bine că nu e genul de om care să se dedea la băutură. Şi-apoi de ce dracu' ar face-o?"

„De ce dracu', întrebi? Dracu' – hai? Ei bine niciun om nu e ferit de dracu' – şi răspunsul ăsta ar trebui să-ţi ajungă*", rosti şuierat domnul Franklin, dar fără asprime. „A fost o vreme, cu mulţi ani în urmă, când eu însumi aproape c-am dat în patima beţiei. Ce zici de asta?"

Domnul Powell exprimă o politicoasă neîncredere, îndesatul. Congestionatul secund părea pe punctul de a exploda de disperare.

„A fost un exemplu rău. Eram tânăr şi am dat peste un mediu periculos, m-am făcut de râs – da, tot atât de adevărat cum mă vezi aici, şezând. Beam ca să uit.

Credeam că e o metodă grozavă”.

Powell se uita la grotescul Franklin cu un interes trezit şi cu acea simpatie pe jumătate amuzată cu care primim confidenţe necerute de la oameni cu care nu avem niciun fel de afinitate. Şi, în acelaşi timp. Începu să-l ia mai în serios. Experienţa îşi are prestigiul ei. Şi secundul continuă:

„Dacă n-ar fi fost bătrâna doamnă, m-aş fi dus la dracu’. Mi-am amintit de ea la timp. Nimic nu poate cuminţi mai bine pe un tânăr şi nu-l determină să facă faţă vieţii decât faptul de-a avea o mamă bătrână, căreia să trebuiască să-i poarte de grijă. Dar din nefericire, căpitanul Anthony nu are mamă, şi niciun alt suflet care să-i aparţie, pe câte ştiu. A, da, cred că mi-a spus o dată ceva despre o soră. Dar e măritată. Nu are nevoie de el. Da. Pe vremuri obişnuia să-mi vorbească de parc-am fi fost fraţi”, exageră secundul în mod sentimental. „Franklin, – spunea el – nava asta este ruda mea cea mai apropiată şi nu e probabil să se întoarcă împotriva mea. Şi cred că dumneata eşti omul pe care l-am cunoscut cel mai mult timp în lume”. Astfel îmi vorbea. Pot acum să-i întorc spatele? El a întors spatele navei sale. Asta a făcut. Acum nu mai are pe nimeni decât pe bătrânul său Franklin. Dar ce pot face eu ca să întorc lucrurile aşa cum au fost şi cum ar trebui să fie? Cum ar trebui să fie – bagă de seamă!”

Ochii lui aveau o fixitate teribilă. Gândul domnului Powell că „seamănă cu un rac fier, în suferinţă”, fu urmat de un sentiment de iritare.

„Doamne sfinte, nu cumva vrei să spui că comandantul Anthony a căzut într-o proastă tovărăşie. De la ce vrei să-l scapi?”

„Asta vreau să spun”, afirmă secundul şi însăşi absurditatea afirmaţiei o făcu impresionantă – pentru că părea atât de îndrăzneaţă.

„Ei bine, eşti necuviincios, spuse tânărul Powell, simţindu-se cu totul nedumerit. Cred că comandantul aproape că te-ar ucide dacă ar şti cum te comporţi.14

„Şi bine-ar face, rosti cu căldură devotatul Franklin. Accept, dacă pe urmă ar curăţa nava de acea… Dumneata nu eşti decât un tinerel şi poţi să te duci şi să-i spui tot ce vrei. Lasă să-l bată măr pe bătrânul său Franklin mai întâi şi după aceea să se gândească bine. Orice, numai să-şi vie în fire. Dar, desigur, dumneata n-ai face-o. Pentru dumneata totul e în perfectă ordine. Numai că dumneata nu ştii că uneori lucrurile diferă de felul cum arată. Sunt prietenii care nu sunt prietenii şi căsătorii care nu sunt deloc căsătorii… Ptiu! Pare să fie în ordine, nu? Nici cea mai mică aluzie faţă de mine. La debarcare plec şi când mă întorc, iată, totul gata, bine stabilit! Niciun cuvânt înainte. Nicio prevenire. Măcar un „Ce crezi despre asta, Franklin?”. Sau ceva de felul ăsta. Şi asta de la un om care rar se întâmplă să facă ceva fără să-mi ceară sfatul. Dar ce! Nu putea nici să-şi ia un costum nou de la croitor fără… primul lucru, imediat ce tipul venea la bord cu hainele, fie că ne aflam la Londra sau în China, era: „Chemaţi-l pe domnul Franklin. Domnul Franklin poftit în cabină”. Mă duceam. „Ia uită-te, Franklin, cum vine la spate? Vine bine?” Iar eu spuneam: „Clasa-ntâi”, domnule căpitan”, sau care era adevărul atunci. Atât şi nimic mai mult. Întotdeauna adevărul. Întotdeauna. Şi el ştia asta foarte bine; şi de aceea n-a îndrăznit să spuie nimic. A vorbit despre lucrători, schimbări, cabine… Ptiu! în loc de un sincer: „Doreşte-mi noroc, domnule Franklin” Da, acesta era modul în care ar fi trebuit să mă anunţe. Numai Dumnezeu ştie cine sunt ăştia – poate că ea nici nu e fiica lui, după cum nu este nici… Nu seamănă cu bătrânul. Nicidecum. Nicidecum. E îngrozitor. Degeaba deschizi gura, tinere. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, dumneata

care te amesteci acolo printre ei, ţine-ţi ochii şi urechile deschise, în caz – în caz că… nu ştiu ce. Orice! Te întrebi ce se poate întâmplă aici, pe mare! Nimic. Totuşi, când un om e numit „temnicer44, în absenţa sa…

Domnul Franklin îşi ascunse un moment faţa în mâini, iar Powell îşi închise gura, care într-adevăr era deschisă. Fără zgomot, se strecură afară din sufragerie. „Secundul s-a ţicnit, îşi spuse el. Era ferma sa convingere. Totuşi, în seara aceea, îşi simţi liniştea lăuntrică în cele din urmă tulburată de forţa şi încăpăţânarea acestei ţicneli. N-o putea alunga cu dispreţul pe care-l merita. Fusese într-adevăr pronunţat cuvântul „temnicer”? Un straniu cuvânt din partea secundului, chiar de-şi *imaginase* numai că l-a auzit. Un cuvânt necugetat, greu de crezut. Dar acest cuvânt fiind singura afirmaţie limpede şi precisă, în toate aceste groteşti şi îngrozitoare aiureli, era comparativ liniştitor, pentru mintea lui, şi încă ocupa mintea lui Powell când secundul veni sus, la ora opt, ca să intre de serviciu pe punte. Era o noapte fără lună, plină de stele pe cer şi de întuneric pe ape. O adiere uşoară dinspre vest ţinea pânzele adormite. Franklin inspectă pe ambii marinari de cart în şoaptă, ca pentru funeralii, apropiindu-se de Powell:

„Capul est-sud-est, spuse ofiţerul secund distinct, „Est-sud-est, domnule secund.

„Totul e pus la punct, domnule Powell. – „Foarte bine, domnule secund.

Celălalt întârzia, ochii săi sentimentali străluceau ca argintul pe faţa-i întunecată.

„O noapte liniştită înaintea noastră. Nu. Ştiu dacă sunt ordine speciale. O noapte senină, liniştită. Cred că n-ai să-l vezi pe comandant. Odinioară ăsta era cartul la care obişnuia să vină şi să vorbească eu fiecare dintre noi care ne aflam pe punte. Dar acum stă în infernala aceea de cabină, abătut. Temnicer, ha?”

Domnul Powell se depărtă de secund şi, când se află la oarecare distanţă, spuse din toată inima: „Ei, fir-ar să fie!” Era o chestie afurisită! încetase de-a mai fi nostimă; acel cuvânt duşmănos „temnicer” dăduse situaţiei un aspect de realitate.

Învelişul muritor şi grotesc al lui Franklin dispăruse de la pupa ca să-şi caute necesara-i odihnă, dacă sufletul său neliniştit îi putea da pace. Domnul Powell, căruia îi părea rău de îndesatul omuleţ, se îndoia că va avea linişte. Cât despre el însuşi, recunoştea că farmecul unui cart liniştit pe punte, când îţi poţi lăsa gândurile să rătăcească în timp şi spaţiu, fusese tulburat fără remediu. Ceea ce îl şoca mai mult decât orice, era critica răutăcioasă la adresa doamnei Anthony. Lucrul acesta îl înfuria. După cum mi-a spus singur, el se simţea foarte „entuziasmat” în privinţa doamnei Anthony. „Entuziasmat” are haz, mai ales că nu putea să-mi explice exact ce înţelegea prin asta. Dar se simţea „entuziasmat”, aşa spunea. Stupidul de Franklin trebuie să fi visat. Asta este. Visase totul. Un caraghios! Totuşi, calomniosul cuvânt rămăsese în mintea lui Powell cu idei asociate de captivitate, de evadare. Deveni foarte tulburat. Şi tocmai atunci (să fi fost vreo jumătate de oră sau mai mult de când îl schimbase pe Franklin) tocmai atunci, domnul Smith veni sus la pupa, singur, ca o umbră ce se strecoară pe nesimţite, şi se opri lângă el, a plecându-se peste balustradă. Tânărul Powell încercă un sentiment de neplăcere în prezenţa lui. Făcu o mişcare ca şi când ar fi voit să se depărteze, dar celălalt începu să vorbească – iar Powell rămase unde era, ca reţinut de un misterios imbold. Conversaţia, începută de domnul Smith, nu avea nimic deosebit. Începu să vorbească despre ambarcaţiile poştale în general, apoi păru foarte interesat să afle care erau serviciile poştale între Port Elizabeth şi Londra. Domnul Powell nu ştia exact dar îşi închipuia că

trebuie să existe o legătură cu Londra cel puţin de două ori pe lună. „Vă gândiţi să ne părăsiţi, domnule, să vă întoarceţi acasă cu vaporul cu aburi? Poate cu doamna Anthony?” întrebă el cu grijă.

„Nu! Nu! Cum aş putea?” Domnul Smith deveni foarte agitat, ceea ce ia el nu se prea observa. Întreba doar aşa, ca să aibă despre ce vorbi. Nici gând să se întoarcă acasă. Nu poţi face întotdeauna ceea ce vrei şi tocmai de aceea sunt momente când te simţi ruşinat că trăieşti. Asta nu înseamnă că nu doreşti să trăieşti. O, nu!

Vorbea cu o încetineală plină de nepăsare, făcând mereu pauze şi cu o voce atât de slabă încât Powell trebuia să-şi forţeze auzul ca să prindă frazele aruncate peste bord, cum s-ar spune. Şi, în adevăr, nu păreau să merite efortul. Erau ca vorbăria fără scop a unui om ce urmăreşte un secret fir al gândului, cu totul depărtat de cuvintele fără rost, întâmplătoare, pe care le rostim doar ca să păstrăm legătura cu semenii noştri, Trecu o oră. Părea că domnul Smith nu se poate hotărî să se ducă jos. Se repeta mereu. Vorbi din nou despre vieţi de care te ruşinezi. Era necesar să pui capăt unor astfel de vieţi, atâta timp cât nu există alt chip, altă ieşire posibilă. Făcu chiar aluzie încă o dată la ambarcaţiile serviciilor poştale ale coastei de est a Airicei, iar tânărul Powell trebui să-i spuie încă o dată că nu ştie nimic despre de.

„La două săptămâni, parcă ai spus” insistă domnul Smith. Se agită, păru că se desprinde cu greu de barele balustradei. Silueta sa lungă, subţire, se îndreptă ţeapănă, parcă ostilă chiar faţă de învăluitoarea şi blinda pace a văzduhului, a mării şi a cerului, şi scoase un sub murmur, din care domnul Powell păru să desluşească cuvântul „îngrozitor”: repetat de trei ori, dar care trecu într-o frază pronunţată ceva mai tare: „A sosit momentul… să merg la culcare”, urmată de un suspin abia auzit.

„Dorm foarte bine, adăugă domnul Smith cu tonul lui reţinut. Dar pe mare, momentul în care deschid ochii e teribil. Zilele astea! Ah! Zilele astea! Mă întreb cum pot unii…”

„Mie îmi place viaţa pe mare”, observă domnul Powell.

„O, dumneata! Nu te-ai decât pe dumneata la care să te gândeşti. Dumneata ţi-ai pregătit drumul în viaţă. Da, e foarte plăcut să simţim că eşti prietenos cu noi. Fiica mea îţi poartă simpatie, domnule Powell”.

Murmură „noapte bună” şi se depărtă rigid. Tânărul Powell se întreba cu oarecare silă care poate fi înţelesul acestor vorbe. Mintea sa fusese în sfârşit tulburată, trecând la atitudinea plină de întrebări a însuşi grotescului Franklin. Bănuiala nu-i intra în fire. Şi avea toată grija ca, în gândurile lui, să o separe pe doamna Anthony de acest om al vorbelor enigmatice – tatăl ei. Curând, observă că lumina celor două hublouri de pe punte ale camerei domnului Smith se stinseseră. Bătrânul domn se culcase surprinzător de repede. Puţin timp după aceea se aprinse lampa în luminatorul principal al salonului; aceasta însemna că stewardul adusese tava şi se retrăsese pentru noapte.

Tânărul Powell se dedicase obişnuitei plimbări în umbra lumii, a ofiţerului de serviciu, în noaptea decorată cu stele sus, deasupra capului, iar pe pământ doar cu câteva luciri de lumină în jurul vaporului. Lampa luminatorului de la cârmă rămânea aprinsă peste noapte. Mai erau şi hublourile cabinelor din faţă, strălucind supărător pe punte la pupa, căci îi intra lumina în ochi când, în mersul său, trecea prin partea aceea. Străluceau de asemeni şi alămurile de la cârmă, iar silueta omului se detaşa luminată, de parc-ar fi fost fosforescent pe fondul negru şi smălţuit al orizontului.

În liniştea navei, tânărul Powell, ajutat de marea şi liniştita pace a lumii, îşi spuse că e ceva misterios în unele fiinţe ca absurdul Franklin şi chiar în altele ca el însuşi. Era un gând ciudat şi aproape nepotrivit pentru un ofiţer de cart pe un vapor, în largul mării, indiferent cât de liniştită ar fi fost" noaptea. De ce naiba îşi frământa el mintea? De ce nu putea alunga din gândurile lui pe toţi aceşti oameni? Părea că secundul l-a molipsit şi pe el cu bolnăviciosu-i devotament. N-ar fi crezut posibil că poate fi şi el atât de absurd. Dar era – în mod clar. Era absurd într-un mod cu totul neprevăzut. Împingând autoanaliza mai departe, reflectă că motivele conduitei lui erau tot atât de obscure.

„Se poate să mă surprind oricând făcând lucruri de care habar nu am, gândi el. Şi cum trecea prin apropierea catargului de la artimon, văzu un colac de frânghie lăsat pe punte din neglijenţa măturătorilor. Dintr-un impuls care n-avea nimic misterios în el, se aplecă din mers, cu intenţia să-l ridice şi să-l atârne în cui, la locul lui. Mişcarea aceasta îi aduse capul în jos, la nivelul capătului cu geam a luminatorului dinspre pupa – luminatorul aprins al acelei părţi a salonului rezervat în exclusivitate vieţii conjugale a căpitanului; partea – să-ţi amintesc – despărţită de restul spaţiului rezervat, printr-o pereche de draperii grele. Menţionez draperiile pentru că, ajung la acest punct, domnul Powell însuşi îmi reaminti existenţa acestui neobişnuit aranjament.

Şi le-a reamintit cu o sinceră remuşcare la acea distanţă de timp. Mi-a spus: „Înţelegi că îndată ce m-am aplecat să ridic colacul de frânghie, mi-am dat seama că puteam vedea drept în acea parte a salonului pe care draperiile aveau rostul de a-l face şi mai particular. Mă înţelegi?" stărui el.

I-am spus că înţeleg; iar el continuă să-mi atragă

atenţia asupra surprinzătoarei înlănţuiri a unor fapte mici, cu ceva din înfiorarea rămasă încă după atâţia ani, faţă de precisa măiestrie a întâmplării, sorţii, providenţei, numeşte-o cum vrei! Căci, bagă de seamă Marlow, spuse el făcând nişte ochi rotunzi care contrastau nostim cu ghioceii de la tâmple, bagă de seamă dragul meu, că totul a depins de oamenii care au curăţat pupa în seara aceea, lăsând colacul de frânghie pe punte şi de legătura gabierului smulsă în modul cel mai surprinzător şi de neînţeles în timpul zilei şi de capătul de lanţ înfăşurat în jurul ramei de la bocaport şi de sfărâmarea în bucăţi a ochiului de sticlă colorată de la capătul luminatorului. Avea pe ea armele oraşului Liverpool; nu ştiu de ce, poate doar pentru că *Femdale* fusese înregistrat la Liverpool. Era o sticlă foarte groasă. În orice caz partea de sus era spartă. Şi îndată ce terminasem de pus lucrurile la punct, domnul Franklin trimisese meşterul să repare spărtura cu bucăţi de sticlă simplă. Nu ştiu unde le-au găsit, cred că lucrătorii care au aranjat bibliotecile din cabina căpitanului au lăsat nişte bucăţi de geam. Chips a lucrat acolo toată după-amiaza stând în genunchi, meşterind şi cârpind cu chit şi miniu de plumb. Nu a fost o treabă perfectă când a fost gata, dar în orice caz de ajuns ca să nu intre vântul şi să lase lumina să pătrundă. Era geam transparent. Dar, bineînţeles, nu mă gândisem la asta. M-am aplecat să ridic frânghia şi am ajuns cu capul la câţiva centimetri de geamul acela transparent şi – la naiba! Mă aflam afară. Nu trecuse nici jumătate de oră de când îmi spuneam că e imposibil să ştii ce se ascunde în capul oamenilor sau în spatele vorbelor lor, sau de ce ar fi în stare. Ştiată-mă pe mine, gata să fac un lucru urât, după cum poţi să-ţi dai seama. Pentru că după ce m-am aplecat, am rămas acolo, privind cu curiozitate, spionând, în orice caz băgându-mi nasul unde nu-mi fierbea oala. La început,

poate că nu în mod conştient. Dar ştii, pe cel care are ochi, nimic nu-l poate opri să vadă, atât timp cât sunt lucruri de văzut în faţa lui. Ceea ce am văzut la început, a fost capul mesei, cu tava fixată pe ea, o tavă patent pentru folosirea pe mare, prevăzută cu suporturi pentru două decantore, cana de apă şi pahare. Strălucirea acestor obiecte mi-a atras ochii la început; dar imediat după aceea l-am văzut pe căpitan, şezând acolo, singur, din cât mi-am putut da seama, şi puteam desluşi foarte bine toată acea parte a salonului, cu pianul, negru, pe fondul panelului satinat al cloazonului, şi am rămas privind. Am rămas. Şi nici nu ştiu dacă mă simţeam ruşinat, atunci. Era vina lui Franklin, care îmi tot vorbea despre căpitan, luându-şi unele libertăţi în privinţa lui, în aşa măsură încât părea să fi devenit în adevăr proprietatea noastră, a lui şi a mea, într-un anumit fel. E curios, dar aveam într-adevăr sentimentul acesta în privinţa căpitanului Anthony. Faptul de a-l pândi nu era cu mult mai rău decât a-l asculta pe Franklin vorbind despre el. Dar, în fine* nu e de niciun folos să te scuzi pentru ceea ce e de nescuzat. Am pândit; dar cred că ştii că nu putea fi nimic duşmănos în această urâtă purtare a mea. Dimpotrivă. Am să-ţi spun acum ce făcea. Îşi turna dintr-o sticlă. Vedeam fiecare mişcare şi îmi spuneam, zeflemitor, ca şi când aş fi glumit cu Franklin în gândul meu. „Hei! Iată-i pe căpitan dedându-se în cele din urmă la băutură. ** îşi turnă puţin coniac sau ce-o fi fost într-un pahar înalt, îl umplu cu apă, bău aproape un sfert din el şi îl puse înapoi în suport. „Toate semnele unei beţii grozave*I, îmi spuneam eu, amuzându-mă de ideile lui Franklin. Îmi părea un mare nătărău, cu gelozia şi cu temerile lui. În felul acesta o lună întreagă n-ar fi fost de ajuns pentru cineva ca să se îmbete. Căpitanul şedea într-unul din acele fotolii turnante, fixate în jurul mesei. Îl aveam drept sub ochi şi cum îşi întoarse puţin scaunul,

priveam, aş putea spune, în spatele lui. Mai luă o sorbitură, apoi se întinse după o carte care era pe masă. N-o observasem mai înainte. În general felul de a proceda al unui beţiv disperat, nu? Deschise cartea şi o ţinu în faţa lui. Dacă acesta era felul în care se deda la băutură, atunci n-aveam nevoie să mă îngrijorez. Nu era în niciun pericol în privinţa asta şi nici în alta, te asigur eu că nicio fiinţă omenească n-ar fi putut arăta mai în siguranţă decât arăta el acolo. Simţeam cel mai mare dispreţ pentru Franklin chiar atunci în timp ce mă uitam la căpitanul Anthony, şezând acolo, cu un pahar de coniac cu apă dinainte şi citind în cabina vaporului său, pe o noapte liniştită, poate şi cea mai frumoasă a unei călătorii norocoase. Şi dacă ai să mă întrebi pentru ce n-am încetat de a mai spiona, am să-ţi spun cum a fost.

Căpitanul Anthony era un mare cititor pe atunci, iar mie de asemenea îmi plăceau foarte mult cărţile. Până în ziua de azi nu pot vedea o carte fără să ştiu despre ce tratează. Cartea pe care o ţinea el era un volum gros, tipărit cu caractere mici, pe două coloane. Parcă-l văd şi acum. Ceea ce voiam eu să descopăr, era titlul din susul paginei. Aveam ochi foarte buni, dar el n-o ţinea convenabil, vreau să spun pentru mine. Era o istorie, de nu ştiu ce fel din cât am văzut; şi atunci, brusc, trânti cartea pe masă, cu faţa în jos, sări de parcă l-ar fi muşcat ceva şi dădu buzna afară din cabină.

Ciudat lucru e ruşinea. Mă purtasem urât şi îmi dădeam seama oarecum de acest lucru, dar nu m-am simţit cu adevărat ruşinat până când frica de a fi descoperit în onorabila mea ocupaţie nu m-a gonit de acolo. M-am furişat spre capătul din faţă al pupei şi am trândăvit acolo, cu faţa şi urechile arzându-mi şi bucuros că era o noapte întunecată, aşteptându-mă să aud în orice moment paşii căpitanului în spatele meu. Căci eram sigur că venea pe

punte. Imediat m-am gândit că ar fi mai bine să ne întâlnim faţă-n faţă şi am mers încet spre pupa, pregătit să-l văd ieşind de pe scări, înainte de-a ajunge eu prea departe. M-am gândit chiar că mă descoperise prin cine ştie ce mijloace. Dar ar fi fost imposibil, doar dacă ar fi avut ochi în creştetul capului. Nu-i văzusem faţa deloc, de acolo de sus. Ar fi fost imposibil. Eram în siguranţă. Mă simţeam abject dar, explic-o cum vrei, nu părea să-mi pese. Şi cum comandantul nu apărea pe punte, m-am simţit îndemnat să fiu mai departe abject. Doream să mai privesc pe furiş. Realmente nu ştiu sub ce afurisită de influenţă, doar că pălăvrăgeala domnului Franklin era de ajuns să demoralizeze orice om, dând naştere la un fel de curiozitate bolnăvicioasă care, în cazul meu, anula orice reţinere impusă de obişnuita decenţă. Nu înţelegeam să risc să fiu prins de căpitan stând jos, ghemuit, într-o atitudine suspectă. Trebuia de asemeni să mă gândesc şi la timonier. Aşa că ce am făcut – mă mir eu singur de josnica mea şiretenie – a fost să mă aşez în mod natural pe scaunul de la luminator, apoi, aplecându-mă înainte, am, văzut că, după cum mă aşteptam, puteam privi jos prin partea superioară a ochiului de geam. Cel mai rău lucru ce mi se putea întâmplă în acel caz, era că, rămânând prea mult timp în acea poziţie, puteam fi bănuit de marinarul de la cârmă că m-am aşezat acolo ca să dorm. Pentru rest, urechile mele erau de ajuns ea să mă previe de orice mişcare de pe scări.

Dar în acest fel, unghiul de vedere era schimbat. Câmpul vizual de asemeni era mai mic. Capul mesei, cu tava şi scaunul turnant le aveam chiar sub ochii mei. Căpitanul nu se întorsese încă. Pianul nu-l mai vedeam acum; dar pe de altă parte aveam o perspectivă oblică în jos a perdelelor trase de-a curmezişul cabinei şi care separau partea ei din faţă, la nivelul luminatorului şi doar

la vreo doi centimetri distanţă de capul mesei. Erau făcute dintr-un material greu, şi prinse pe o bară groasă de alamă, cu un dispozitiv care oprea inelele să alunece încolo şi-ncoace când nava avea ruliu. Dar atunci nava era liniştită ca un model închis într-o cutie de sticlă, în timp ce perdelele, bine petrecute şi făcute poate în acest scop puţin prea lungi, nu se mişcau mai mult decât un perete solid.

Marlow se ridică să-şi ia o altă ţigară. Noaptea înainta, aş putea spune, spre ora cea mai adâncă, ora cea mai prielnică scopurilor rele, urii, disperării sau lăcomiei oamenilor, – oricăror forţe ce ar putea şopti urechilor lor nelegiuite sfaturi de protest împotriva lucrurilor existente; ora liniştii prevestitoare de rău, a răcelii şi a stagnării, ora când criminalul îşi face meseria iar victima insomniilor atinge treapta cea de jos a înspăimântătoarei descurajări; ora de dinaintea primei gene de lumină a zorilor. Eu o ştiu pentru că, în timp ce Marlow traversa camera, m-am uitat la ceasul de pe poliţa căminului. Şi cu toate că el nu se uitase deloc spre ceas, e posibil să-şi fi dat seama de trecerea timpului. Se aşează greoi pe scaun.

— Prietenul nostru Powell, începu el din nou, se arăta foarte grijuliu să mă facă să înţeleg topografia acelei cabine. Dar eu eram mai interesat de atmosfera ei morală, de acea tensiune de falsitate, de acţiune disperată care păta atmosfera pură a mării, în care mărinimosul Anthony îşi adusese cucerirea şi – ei bine – mă interesa de asemeni lupta lui de autocucerire, încercând să acţioneze în acelaşi timp ca o fiară de pradă, ca un spirit pur şi ca „cel mai generos dintre oameni 1. În mod clar, o disciplină prea grea pentru că el nu era deloc un monstru, ci un muritor obişnuit, poate puţin mai voluntar şi mai încrezător în sine decât cei mai mulţi, atât în asprimea cât şi în delicateţea lui.

Cât despre delicateţea procedeelor domnului Powell, nu voi spune nimic. El găsea un fel de curiozitate perversă în a pândi un om inconştient de aceasta şi încă un om atrăgător şi misterios cum era căpitanul Anthony. Dorea să-l mai pândească. Crezuse că se va întoarce repede din cauza paharului mai mult de jumătate plin şi a cărţii lăsată jos atât de abrupt. Dumnezeu ştie ce suferinţă bruscă îl făcuse pe Anthony să sară astfel. Sunt convins că cititul era ca un narcotic împotriva durerii pricinuite de mărinimia sa, care, ca orice produs anormal, îi măcina sănătatea cu o persistenţă crudă. Poate că alergase în cabina lui ca să geamă liber, în absolută şi delicată discreţie. În orice caz, zăbovea acolo. Iar domnul Powell ar fi obosit şi ar fi început să aibă remuşcări în cele din urmă, dacă nu şi-ar fi dat seama dintr-odată că nu era singur în ocupaţia foarte incorectă de a pândi mişcările căpitanului Anthony.

Powel îmi afirmă că dinspre salon nu se auzea niciun sunet. Primul semn – şi trebuie să ne amintim că îşi folosea ochii la maximum – a fost o foarte uşoară mişcare a perdelei. Şovăitoare şi slabă: abia perceptibilă pentru facultăţile ascuţite ale unui observator secret; căci nu se poate nega că spiritul e mult mai alert când suntem angajaţi într-o acţiune vinovată (în care nu trebuie să fim descoperiţi), decât într-o ocupaţie corectă.

Deveni bănuitor, faţă de nimeni şi nimic anume. Era bănuitor în privinţa perdelei şi o observa. Părea foarte normală. Apoi, tocmai când era gata să se creadă victima unei închipuiri, văzu mişcări tremurătoare acolo unde cele două perdele se întâlneau. Da. Mai era cineva în afară de el, cineva care-l pândise pe căpitanul Anthony. Aceasta îi stârni indignarea. De, ce-i prea mult nu-i sănătos. În această stare de intens antagonism, tresări de spaimă şi uimire văzând nişte vârfuri de degete bâjbâind pe stofa de

culoare închisă a perdelei. Apoi apucară mai mult din perdea şi o ţinură astfel, dar se vedeau numai degete şi încheieturi, nimic altceva. O privelişte îngrozitoare. Se uita la de cu nemărginită repulsie, când o mână întreagă ieşi la iveală; o mână scurtă, puhavă, bătrână, zbârcită, pătată, proiectându-se în lumina lămpii, urmată de-o încheietură albă, de un braţ cu o mânecă cenuşie, până la cot, mai sus de cot, întinsă tremurând, spre tavă. Apariţia ei era fantomatică şi dezgustătoare, fantastică şi absurdă. Dar în loc să apuce sticla, aşa cum se aştepta Powell, mâna aceea, cu tremurătoare şi senilă ardoare, se îndreptă spre pahar, zăbovi un moment pe marginea lui (sau aşa părea de sus) şi se retrase cu o smucitură bruscă. Degetele apucătoare ale celeilalte mâini dispărură în acelaşi timp iar tânărul Powell, holbându-se la perdeaua nemişcată, avu un moment impresia că visase.

Dar această impresie nu dură mult. După ce îşi reprimă primul imbold de a ţâşni pe scări şi a bate la uşa comandantului, luă măsuri să fie schimbat de ofiţerul de serviciu. Era într-o stare de confuzie a simţurilor şi totuşi lucid la minte. Rămase pe luminator ca să-şi ţie ochii asupra tăvii.

Şi căpitanul încă nu apărea în salon. Dacă ar fi venit, spuse Powell, ştiam ce aveam de făcut. Aş fi sfărâmat imediat cu cotul ochiul de geam.

L-am întrebat pentru ce.

„Ar fi fost metoda cea mai rapidă de a-l îndepărta de tavă” explică el. Gâtul mi-era atât de uscat încât nu ştiam dacă aş fi putut striga destul de tare. Şi nici nu era cazul să strig. Ofiţerul de serviciu, somnoros şi plictisit, ajungând la pupa, găsi pe ofiţerul al doilea aplecat peste capul luminatorului într-o atitudine care ar fi putut fi cea a unei mari suferinţe. Iar vocea lui era aşa de schimbată, încât omul, deşi în mod – natural supărat că fusese trezit

diii somn, nu făcu niciun comentariu la Motivarea invocată de Powell: o subită indispoziţie.

Rapiditatea cu care bolnavul părăsi pupa, trebuie să-l fi mirat pe ofiţer. Dar Powell, în momentul când deschise uşa care ducea de pe puntea principală în salon, reuşi să-şi conti oleze agitaţia. Intră repede dar fără zgomot şi se găsi în partea întunecată a salonului, lumina puternică a lămpii de cealaltă parte a perdelelor, fiind vizibilă numai deasupra vergelei pe care lunecau. Uşa cabinei domnului Smith era în partea întunecată. Trecu pe lângă ea, asigurându-se cu o rapidă ocheadă că nu era perfect închisă. „Da, îmi spuse Powell, probabil că bătrânul spiona prin crăpătura uşii. De asta sunt sigur. Dar nu pentru mine pândea el şi asculta. Oribil! Desigur că s-a speriat auzind şi văzând pe cineva la care nu se aştepta. Nu era posibil să ghicească pentru ce venisem, dar presupun că trebuie să fi fost îngrijorat”. Îngrijorat, auzi! Trebuie să fi fost consternat, ea lovit de trăsnet.

Scopul lui Powell era să îndepărteze paharul suspect. Nu avea alt plan, altă intenţie, nici alt gând. Să scape de el în vreun fel. Să-l înşface şi să fugă cu el afară.

3431

Cunoşti acea completă stăpânire de către o idee fixă, nu o stăpânire raţională, ci una emoţională, un fel de exaltare concentrată. Sub imperiul ei, oamenii aleargă prin foc şi prin apă, se opun violenţei şi nimic nu-i poate opri, – decât doar, uneori, un grăunte de nisip. Pentru acest scop orb, (şi sigur că doamna Anthony era substratul lui), domnul Powell avea timp suficient. Ceea ce-l opri în momentul crucial, fu aspectul familiar, nevinovat, al lucrurilor obişnuite, lumina plăcută, cartea deschisă de pe masă, solitudinea, pacea, efectul de cămin, de intimitate a locului. Luă paharul în mână; tot ce avea de făcut era să dispară cu el dincolo de perdele. Să zboare cu el fără

zgomot, în noapte, pe punte şi să-l arunce nevăzut peste bord. Un minut sau mai puţin. Dar atunci, dacă lucrurile s-ar fi întâmplat aşa, s-ar fi pus întrebarea asupra dispariţiei paharului, o enigmă ridicolă, pe care nimeni de la bord n-ar fi putut-o rezolva. Grăuntele de nisip de care se împiedică Powell în acţiunea sa începută atât de precipitat, fu un moment de incredulitate în adevărul propriei sale convingeri pentru că aceasta nu reuşise să afecteze aspectul de certitudine a lucrurilor familiare. Se îndoia şi de ochii săi. Probabil că visase totul. „Visez şi acum" îşi spunea el. Şi e foarte probabil că, pentru câteva secunde, trebuie să fi arătat ca un om în transă, sau profund adormit pe picioare, în mână cu un pahar cu coniac diluat cu apă.

Ceea ce îl trezi şi, în acelaşi timp, îi încremeni picioarele pe locul în care se afla, fu o voce care-l întreba ce caută acolo, pe un ton de tunet. Sau aşa a sunat la urechile lui. Anthony, deschizând uşa cabinei lui, exclamase, fireşte. La ce altceva te-ai fi putut aştepta? Iar exclamaţia trebuie să fi fost destul de puternică, fără să iei în consideraţie natura priveliştii de care dădu cu ochii. Acolo, în faţa lui, şedea al doilea ofiţer al său, un tânăr care părea decent, bine crescut şi care, fiind de cart, părăsise puntea, se furişase în salon, aparent pentru scopul nespus de josnic de a bea ceea ce mai rămăsese din coniacul căpitanului. Iată-l prins chiar cu paharul în mână.

Dar însăşi monstruozitatea aparenţelor îl făcu pe Anthony să tacă după prima exclamare; iar tânărul Powell se simţea pătruns şi străpuns de privirea întunecată a căpitanului. Anthony înaintă liniştit. Primul impuls al domnului Powell când se văzu descoperit, fusese să arunce paharul pe punte. Se afla într-un fel de panică. Dar adânc, în sinea lui, mintea sa lucra şi ideea că dacă proceda astfel nu mai putea dovedi nimic, iar istoria pe care trebuia s-o

povestească era de necrezut, îl opri. Căpitanul veni încet în faţă, cu ochii săi aproape de ai lui. Powell, ea vrăjit, amorţit de tot, reuşi să ridice un deget spre punte, sus, îngăimând cuvintele explicative „Ofiţerul de serviciu la pupa”.

Căpitanul îşi mişcă uşor capul, atât cât să însemne „E-n regulă” – şi asta a fost tot. Powell nu avea voce, nici putere. Aerul era irespirabil, dens, lipicios, odios, ca un jeleu fierbinte, în care orice mişcare devenea dificilă. Cu o imensă greutate îşi ridică puţin glasul şi îşi mişcă buzele încleiate, de ajuns ca să formeze cuvântul:

„Otrăvit”.

Anthony se uită la pahar o clipă, numai o clipă şi din nou îşi fixă ochii pe faţa celui de-al doilea ofiţer al său. Powell adăugă un fierbinte „aşa cred” şi puse paharul jos pe tavă. Privirea căpitanului urmări mişcarea şi se întoarse cu severitate spre faţa lui. Tânărul arătă cu degetul încă o dată în sus şi scoase din pieptul său. Cuprins în cercuri de fier, şase cuvinte consecutive „Prin luminator. Ochiul de sticlă alb”.

La aceste cuvinte căpitanul îşi ridică sprâncenele foarte mult, în timp ce tânărul Powell, ruşinat şi disperat, dădu insistent din cap de câteva ori. Voia să spună. Da. Da. Făcuse lucrul acesta. Spionase... Privirea căpitanului deveni gânditoare. Şi acum că mărturisirea se terminase, senzaţia că pieptul îi e încătuşat în fiare, trecu, dând loc la o nelinişte generală care din piept părea să se extindă în toate membrele şi celulele corpului. Picioarele îi tremurau puţin, vederea îi era confuză, mintea cu desăvârşire în expectativă. Dar era de ajuns de alert. La o mişcare a lui Anthony, scoase un sunet ca o şoaptă strangulată.

„Nu, domnule căpitan! nu-l atingeţi!”

Căpitanul împinse braţul lui Powell şi ridică încet paharul în dreptul luminii de la lampă. Lichidul, de

culoarea chihlimbarului foarte pal, era limpede şi, din privire, căpitanul păru să atragă atenţia lui Powell asupra acestui fapt. Powell încercă să pronunţe cuvântul „dizolvat”, dar numai în gând îl spuse şi nu reuşi – să-şi mişte buzele. Numai când căpitanul puse jos paharul şi se întoarse spre el, comanda asupra vocii îi reveni atât de complet încât putu şopti grăbit şi viguros.

„E otrăvit. O jur! Am văzut. Otrăvit. Am văzut”.

Nicio trăsătură de pe faţa căpitanului nu se mişcă. Calmul său făcea să ţi se taie respiraţia. Acesta era efefetul şi asupra lui Powell. Apoi, pentru prima oară în această scenă, Anthony, vorbi:

„Ai văzut!… Cine era?”

Şi Powell respiră în fine liber. „O mână, şopti el cu teamă, o mână şi un braţ – numai braţul – în felul acesta”.

Avansă propriul său braţ, încet, furişat, tremurător, într-o reconstituire fidelă, cu vârfurile a două degete şi a degetului mare, apăsate împreună deasupra paharului o clipă – apoi grăbita smucitură înapoi, după săvârşirea faptei.

„În felul acesta, repetă el emoţionat. Din spatele acesteia”. Înşfăcă perdeaua şi, privind spre căpitan, trase de ea, descoperind partea din faţă a salonului. ISu se vedea nimeni…

Powell nu se aşteptase să vadă pe careva. „Dar, irm spuse el, ştiam foarte bine că este o ureche care ascultă şi un ochi lipit de crăpătura uşii unei cabine. Îngrozitor gând! Şi uşa se afla în acea parte a salonului care rămânea în umbra perdelei. Am arătat cu degetul spre ea şi bănuiesc că bătrânul dinăuntru m-a văzut arătând. Căpitanul dovedea o stăpânire de sine admirabilă. Nu puteai citi nimic pe faţa lui. A, da. Era poate ceva mai atent, mai preocupat ca de obicei. Şi, în adevăr, era ceva care putea da de gândit. Dar eu nu mă puteam gândi liniştit,

echilibrat. Mintea mea avea un fel de tresărire şi apoi adormea din nou. Pierdusem noţiunea timpului s-ar fi putut să mă fi uitat la căpitan de zile şi luni întregi, după cât puteam eu să-mi dau seama, înainte de a-l auzi şoptindu-mi feroce: „Niciun cuvânt!”. Aceasta mă deşteptă din transa în care mă aflam şi spusei: „Nu! Nu! N-am vrut să vă spun nici dumneavoastră”.

Doream să explic conduita mea, intenţiile mele, dar am citit în ochii lui că mă înţelege şi eram prea bucuros să pot pleca. Stăteam acolo, uitându-ne unul la altul, muţi, opriţi brusc de întrebarea: „Ce o să urmeze?”

Îl socotisem pe comandantul Anthony un om de fier până în clipa când l-am văzut sucindu-şi capul de la dreapta la stânga cu ferocitate, ca un animal sălbatic încolţit, neştiind încotro s-o apuce…”

— În adevăr, comentă Marlow… Încolţit” nu era o comparaţie proastă: mai bună decât îşi dădea seama Powell. În clipa aceea, apariţia Florei nu putea decât să ducă încordarea la punctul ei culminant. Ieşi din camera ei fără să ştie nimic, dar nu fără o vagă teamă. Exclamaţia lui Anthony la vederea lui Powell în salon ajunsese până la ea în cabină, unde se pare că îşi peria părul. Auzise chiar cuvintele „Ce cauţi aici?” Şi tonul neobişnuit de ridicat al vocii lui – vocea lui – spărgând liniştea obişnuită a acelei ore, ar fi surprins chiar pe cineva care ar fi avut mai puţine motive de a fi mereu neliniştit şi temător decât captiva generozităţii autoritarului Anthony. N-avea de unde şti cui îi era adresată întrebarea, care răsună în inima ei aşa cum răsuna întotdeauna vocea lui Anthony. Urmă o tăcere desăvârşită. Aşteptă îngrijorată, răbdătoare, până când nu mai putu răbda încordarea, cu o rugăciune în gând, istovită de atâtea încercări „Dumnezeule, ce se mai întâmplă acum?”, deschise uşa cabinei ei şi se uită în salon. Privirea ei căzu mai întâi pe Powell. Pentru moment

văzându-l numai pe el cu Anthony se simţi uşurată şi păru că ar vrea să se retragă, dar intuiţia ei ascuţită întrezări ceva suspect în atitudinea lor şi înaintă încet.

„Eu am fost primul care am văzut-o pe doamna Anthony, relată Powell, pentru că eram cu faţa spre probă. Căpitanul, observând privirea mea, se uită repede peste umăr şi imediat îşi puse un deget pe buze ca să mă previe. Ca şi când eu aş fi putut spune ceva de faţă cu ea! Doamna Anthony era îmbrăcată cu un halat cenuşiu cu garnituri roşii şi cu un cordon roşu în jurul taliei. Avea părul despletit. Părea o copilă; o faţă palidă de copil, cu ochi mari, albaştri şi o gură roşie, puţin întredeschisă, arătând strălucirea unor dinţi albi. Cum venea spre capul mesei, lumina cădea puternic asupra ei. Ciudat copil totuşi! îmi amintesc că impresia pe care ţi-o făcea, nu era aceea a unui copil. Ştii, exclamă Powell, care ca mulţi marinari trebuie să fi fost un harnic cititor, ştii cu ce mi s-a părut că seamănă, cu ochii aceia mari şi cu ceva rugător în toată expresia ei, arăta ca o zână abandonată. Căpitanul Anthony merse spre ea ca s-o îndepărteze de la capătul mesei unde se afla tava. Nu-i văzusem niciodată aşa de aproape unul de altul; dădeau impresia de mare contrast. Era minunat căci cu barba lui tăiată ascuţit, cu tenul oacheş ars de soare, cu nasul subţire şi capul înclinat, avea ceva african, ceva maur în el, căpitanul Anthony. Avea gâtul gol. Îşi scosese haina şi gulerul şi îşi pusese haina de la pijama în timpul cât lipsise din salon. Parcă îl văd şi acum. Tot aşa şi pe doamna Anthony. Se uita de la el la mine – cred că arătam vinovat sau speriat – şi de la mine la el, încercând să ghicească ce era între noi doi. Apoi izbucni cu un „Ce s-a întâmplat?" care părea să se adreseze mie. Am bâiguit un „Nimic! Nimic, doamnă 1 pe care desigur că nici nu l-a auzit.

Nu trebuie să crezi că toate astea au durat mult timp.

O cuprinsese frica faţă de atitudinea noastră şi, întorcându-se spre căpitan, întrebă jalnic: „Ce îmi ascunzi?” o întrebare directă, nu? Nu ştiu ce i-ar fi răspuns căpitanul, înainte chiar de a-şi fi ridicat ochii, ea strigă: „Ah! Iată-l pe papa!” pe un ton de uşurare, dar imediat după asta se uită” la mine ca şi când şi-ar fi ţinut respiraţia de teamă. Eram atât de preocupat de persoana ei încât, cum să-ţi spun, exclamaţia ei la început nu se asocie cu nimic în mintea mea. Observai doar că, sfioasă, venise puţin mai aproape de căpitanul Anthony, înainte ca eu să fi întors capul. Pot să-ţi spun că îmi înţepenise gâtul în poziţia sucită, la şocul de a-l vedea realmente pe bătrân! îndrăznise! Cred că te gândeşti c-ar fi trebuit să-l consider nebun. Dar nu puteam. Ar fi fost mai uşor. Dar *nu* puteam. Ar fi trebuit să-l vezi. Mai întâi de toate era complet îmbrăcat, chiar şi cu şapca pe cap, exact ca atunci când se despărţise de mine, pe punte, cu două ore în urmă, şi când spusese cu vocea lui moale „A sosit momentul să mă duc la culcare 1 – când, de fapt, avea de gând să se ducă să facă lucrul acela, să se ascundă în cabina lui întunecată şi să pândească băutura făcându-şi efectul. Un fior rece îmi trecu prin şira spinării. Îşi ţinea mâinile în buzunarele hainei, braţele îi erau lipite strâns de corpul subţire şi băţos. Traversă cabina cu paşii lui mici şi târâiţi. Avea câte o pată roşie pe amândoi obrajii bătrâni şi moi, de parcă i-ar fi pişcat cineva. Îşi ţinea capul puţin aplecat şi se uita cu un fel de vicleană aşteptare la căpitan şi la doamna Anthony cum şedeau unul lângă altul, la celălalt capăt al salonului. Calculată şi oribilă neruşinare! Fiica lui era acolo, şi sunt sigur că îl văzuse pe căpitan punând u. Deget pe buze ca să mă avertizeze. Apoi ieşise, imperturbabil, afară. Te asigur că depăşea închipuirea mea. După acea înfiorare, prezenţa lui ucise orice simţ în mine – mirare, oroare, indignare. Nu mai simţeam nimic deosebit, ca şi

când ar fi fost tot bătrânul domn care îmi vorbea familiar în fiecare zi, pe punte. Ai putea crede?”

Domnul Powell punea la încercare puterile mele de uimire faţă de acest fenomen lăuntric, continuă Marlow

uptea Dar (? hiar dacă de n-ar fi fost angajate faptelor acestui atenţiei mele, în urmărirea feritoare el în/ n-aş J mirat de afirmaţiile recrezut slu n nr. Şi Considerând tinereţea lui, era de necrezut sau, în orice caz, era partea cea mai puţin de necrezut din toată povestea ™ puân să ne outin inferpsqnâs w i asemeni partea cea mai 5 sul n i ninteresul era în altă parte şi acolo, desigur, tot ce putea face era sa privească lucrurile la suprafaţa. Partea lăuntrică a tot ce se petrecea dinaintea ochilor săi erau ascunsa pentru el, şi mai de nepătruns decât pentru mine, cai e de la distanţa anilor îi ascultam povestirea. Ceea ce se petrecu imediat în destinul Florei de Barral în această criză, depăşea puterea lui de comentare, părea ceva oarecum natural. Şi însăşi prezenţa lui pe scenă era atât de ciudat motivată, încât îmi rămânea mie să mă minunez singur de acest tânăr, care intervenind întâmplător în noaptea aceea, a fost pricina a tot ce a urmat.

Fiecare situaţie creată fie din prostie fie din înţelepciune îşi are momentul său psihologic. Purtarea tânărului Powell, cu amestecul ei de imbolduri băieţeşti, combinate cu o prudenţă instinctivă, nu a creat-o – nu pot spune asta – dar a descoperit-o în înseşi persoanele implicate. Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi bătut toba în privinţa descoperirii lui? Dar n-a făcut-o. Capul său era plin de doamna Anthony şi s-a comportat cu o discreţie ce depăşea vârsta lui. Unii copii cuminţi adesea se comportă astfel şi desigur, n-o fac din raţionament. Au propria lor inspiraţie. Inspiraţia tânărului Powell consta în faptul de a fi „entuziasmat” de doamna Anthony. „Entuziasmat” e bine spus, în adevăr. Iar el era printre ei ca un copil sensibil,

impresionabil, maleabil, dar incapabil de a găsi pentru el însuşi vreun fel de comentariu.

3481

Nu ştiu ce valoare ar putea avea comentariul meu; dar cred că în clipa aceea tensiunea falsei situaţii atinsese punctul ei culminant. Din toate formele pe care ni le oferă viaţa, cea care cere unui cuplu să o realizeze deplin este cea mai imperativă. Împerecherea este destinul omenirii. Şi dacă două fiinţe ce se găsesc alături, atrase reciproc, rezistă acestei necesităţi, le lipseşte înţelegerea şi, în mod voluntar, evită îmbrăţişarea în cel mai nobil înţeles al cuvântului, atunci ei comit un păcat împotriva vieţii, a cărei chemare e simplă. Poate chiar sacră. Şi pedeapsa ei este o invazie de complexităţi, o chinuitoare şi puternic sinuoasă involuţie a simţurilor, cea mai adâncă formă a suferinţei, de la care într-adevăr, în cele din urmă, poate veni ceva semnificativ, ceva care poate fi criminal sau eroic, poate fi nebunie sau înţelepciune – sau chiar o justă deşi disperată decizie.

Luându-şi ochii de la bătrânul domn, Powell observă pe căpitanul Anthony, negricios ca un african, lângă Flora mai albă decât crinii, luându-şi batista şi ştergându-şi fruntea de sudoarea suferinţei – ca un om copleşit. „Şi nici nu era de mirare” comentă Powell aici. Apoi căpitanul spuse „Ai face mai bine să te întorci în camera ta” adresându-se doamnei Anthony. Încercă să-i zâmbească. „De ce pari speriată? E o noapte ca oricare alta”.

„Ceea ce, comentă Powell din nou cu seriozitate, era o minciună… Nu e de mirare că îl treceau sudorile. W Vezi de aici valoarea comentariilor lui Powell. Doamna Anthony spuse atunci: „De ce mă alungi?”

„De ce! Pentru că trebuie să mergi la culcare. Pentru că trebuie să te odihneşti, şi căpitanul Anthony se încruntă. Apoi tăios. Dumneata rămâi aici, domnule Powell.

O să am nevoie de dumneata imediat”.

De fapt Powell nici nu se mişcase. Florei nu-i păsa de prezenţa lui. El însuşi avea impresia că nu contează deloc pentru cele trei persoane. Se uita la doamna Anthony cu aceeaşi lipsă de sfială cu care proverbiala pisică se uita la rege. Doamna Anthony îl privi. Nu se mişca din loc, cuprinsă de o inexplicabilă presimţire. Ajunsese la limita îndurării ca obiect al mărinimiei lui Anthony; era prada unei intuitive spaime, nu ştia nici ea a cărei misterioase influenţe; se simţea împinsă înapoi în acea solitudine, în acea singurătate morală care-i făcuse întreaga viaţă intolerabilă. Şi atunci în acea strânsă comuniune stabilită din nou cu Anthony, simţi – ca în noaptea aceea, în grădină – forţa fascinantă a persoanei lui. Liniştea pasivă cu care îl privea îi dădea aparenţa unei persoane vrăjite – sau, aş spune, adormite prin hipnoză – inconştientă de ceea ce-o înconjoară.

După ce-i spuse lui Powell să nu plece, căpitanul Anthony rămase tăcut. Deodată, doamna Anthony îşi împinse spre spate părul despletit, cu un gest hotărât al braţelor, şi veni şi mai aproape de el. „Papa e încă treaz spuse ea, dar fără să privească spre domnul Smith. De ce asta? Şi tu? Nu mai pot continua astfel între voi doi, Roderick. Nu!”

Anthony o întrerupse ca şi când ceva i-ar fi dezlegat limba.

„A, da. Iată-l pe tatăl tău. Şi… de ce nu? Poate ai făcut bine că ai venit. Între noi doi? Asta e? N-am să mă prefac că nu înţeleg. Nu sunt orb. Dar nu mai pot lupta mai departe pentru ceea ce nu am. Nu ştiu ce-ţi închipui că s-a întâmplat. Totuşi ceva a fost. Numai că nu ai de ce să-ţi fie frică. Nicio umbră nu te poate atinge – pentru că eu renunţ. Nu pot spune că eu şi tatăl tău am discutat despre asta, dar adevărul e că trebuie să mă deprind să trăiesc

fără tine, ceea ce, după cum ţi-am spus, îmi era imposibil. Am spus adevărul. Dar m-am săturat să lupt, să aştept, să sper. Da. Vei pleca!”

În clipa aceea – îmi mărturisi Powell – el care asculta cu uimire, fără să înţeleagă nimic, auzi în spatele lui un râs înfundat, un fel de chicot triumfător. Şi acum îi dădea fiori, zicea, să-şi amintească de el, dar atunci, în afară de o nouă răceală de-a lungul spinării, n-avu puterea să risipească intensitatea cu care privea scena ce se desfăşura dinaintea ochilor săi şi a urechilor sale, pentru că tocmai atunci căpitanul Anthony ridică tonul, înverşunat. Poate că şi el auzise chicotul bătrânului.

„Tatăl tău a găsit un argument care, dacă nu mă convinge, mă face să mă opresc. Nu! Nu-i pot răspunde. Nu vreau să răspund. Pur şi simplu, capitulez. Va fi aşa cum doreşte el, şi cu tine, şi cu mine. Numai că, adăugă el pe-un ton trist şi scăzut, care-i păru lui Powell ca o pedală apăsată, numai că aceasta va cere puţin timp. Niciodată nu te-am minţit. Niciodată. Nu renunţ numai la şansa mea. Dar şi la viaţa mea. În câteva zile, imediat ce vom ajunge în port, în aceeaşi clipă – eu, care ţi-am spus că n-aş putea niciodată să te las să pleci, te voi lăsa să pleci”.

Pentru un spectator naiv, Anthony părea în acea clipă epuizat fiziceşte. Părerea mea e că adânca falsitate a aspiraţiilor lui, aş putea spune – vanitatea de a apuca aerul gol, venise la el cu o forţă covârşitoare, lăsându-l dezarmat în faţa sincerităţii nebune şi sinistre a celuilalt. Aşa cum spusese el însuşi, nu mai putea lupta pentru ceea ce nu poseda; nu putea face faţă unei astfel de situaţii, numai în numele simplei sale mărinimii. Numai ceea ce e normal poate birui anormalul. Nici măcar nu putea face reproşuri omului din faţa lui. „Mă dau bătut! spuse el pe un ton şi mai hotărât. Eşti liberă. Te las să pleci deoarece aşa trebuie 1.

Powell, spectatorul, afirmă că la aceste cuvinte de neînţeles, doamna Anthony se înţepeni în însăşi imaginea uimirii, cu o privire înfricoşată şi cu buze îngheţate. Dar în clipa următoare, din adâncul ei porni un ţipăt, nu foarte tare dar de un fel care-i făcu nu numai pe căpitan, care nu se uita la ea, dar şi pe mai îndepărtatul tânăr (de asemenea nepregătit) să li se oprească respiraţia: „Dar nu vreau să fiu eliberată”, strigă ea.

Era atât de liniştită, încât fiecare se putea întreba dacă ţipătul venise de la ea. Neliniştita târşâială a picioarelor din spatele lui Powell se opri brusc şi intermitentul chicot încetă de asemeni. Tânărul Powell privind în jurul său, îl văzu pe domnul Smith ridicându-şi capul cu ochii săi şterşi, foarte liniştiţi, încreţiţi pe la colţuri ca un om care-ar fi văzut ceva venind spre el de la o mare distanţă. Iar vocea doamnei Anthony ajunse la urechile lui Powell imploratoare şi indignată.

„Nu mă poţi izgoni astfel, Roderick. Nu vreau să plec de lângă tine. Nu vreau…”

Domnul Powell se întoarse şi descoperi că ceea ce privea domnul Smith, încreţindu-şi ochii, era priveliştea fiicei sale, agăţată de gâtul căpitanului Anthony – un tablou în el însuşi deloc nenatural, dar care avu puterea să-l mişte pe tânărul Powell cu o profundă şi sfioasă emoţie, cu totul diferită de emoţia cu care spionase ceea ce îi revelase luminatorul. Dar în acest caz simţea tot stânjeneala, dacă nu vina, unui spectator nevăzut. Experienţa se îngrămădea pe umerii săi tineri. Părul doamnei Anthony îi atârna pe spate într-o masă întunecată, ca parul unei femei înecate. Arăta ca şi când ar fi fost gata-gata să cadă jos pe podea, dacă Anthony şi-ar fi retras braţul care-o susţinea. Dar căpitanul, în mod vizibil* nu avea vreo astfel de intenţie. Stând ferm, încă se mai uita cu ochi întunecaţi spre domnul Smith. Un timp, hohotele convulsive, încete, ale

fiicei domnului Smith fură singurele sunete care tulburau liniştea. Puterea cu care Anthony o strângea pe Flora la pieptul său nu putea da loc la nicio îndoială, chiar la acea distanţă; şi brusc, dându-şi seama de ocazia favorabilă, începu, mai purtând-o, mai cărând-o, s-o ducă spre camera ei. Capul lui era aplecat spre ea cu solicitudine, apoi reculegându-se, eu o privire plină de neobişnuit foc, vocea lui răsunând într-un fel necunoscut domnului Powell, îi strigă: „Încă nu, te duce pe punte. Vreau să stai aici, jos, până mă întorc… Am să-ţi dau unele instrucţii”.

Şi înainte ca Powell să poată răspunde ceva, Anthony şi dispăruse în cabina din faţă, cu povara sa şi exultând triumfător.

„Instrucţiuni, comentă Powell. Asta era foarte bine. Foarte probabil. Dar vor fi astfel de instrucţiuni, mă gândeam în sinea mea, cum poate nici unui ofiţer, de pe niciun vapor, nu i s-au dat vreodată. Mă făcea să mă simt dezgustat la gândul că se va vorbi probabil despre asta. Dar ce! Tot ce se întâmplă la bordul vapoarelor, în largul mărilor, dă loc la discuţii într-un fel sau altul. Şi iată-mă stând acolo, cu bătrânul acela, lăsat în seama mea. Când observă că mă uit la el, începu iar să se plimbe în lungul şi-n latul salonului. Îşi ţinea mâinile îndesate în buzunare, era tot aşa drept ca totdeauna, numai capul îi atârna în jos. După puţin timp îmi spuse în felul lui moale: „Ai văzut?”

Powell nu găsea în mintea lui niciun cuvânt special care să se potrivească oroarei simţămintelor lui. Astfel că spuse – trebuia să spună ceva: „Dumnezeule sfinte! Ce-ai gândit, domnule Smith, de-ai încercat să…” Şi apoi tăcu. Nu îndrăzni să pronunţe cuvântul otrăveşti. Domnul Smith îşi întrerupse târcoalele.

„Gândit! Ce ştii dumneata despre gândire! Eu nu gândesc. E ceva în capul meu care gmaeşte. Gândurile în om sunt ca şi când te-ai fi îmbătat cu o băutura spirtoasa

sau cu… Nu le poţi opri. Un om care gândeşte, se va gândi la orice. Nu! Dar ai văzut, nu-i aşa?

Jjrvă spun c-am văzut. Sunt sigur! spuse Powell eu putere. V-am privit tot timpul. Aţi pus ceva în băutura din pahar".

Apoi Powell îşi pierdu întrucâtva respiraţia. Domnul Smith se uita la el curios, cu neîncredere.

„Omul lui Dumnezeu, nu ştiu despre ce tot vorbeşti. Eu te întreb dacă ai văzut? Cine-ar fi crezut? Cu braţele în jurul gâtului lui. Când! O! Ha! Ha! Chiar ai văzut! Nu-i aşa? N-a fost iluzie – nu? Cu braţele în jurul… Dar n-am avut niciodată completă încredere în ea".

„Atunci am izbucnit, spuse Powell. I-am spus că are mare noroc să cadă peste căpitanul Anthony. Un om într-un milion! începu din nou să se mişte încolo şi-ncoace.

„Şi dumneata, spuse el amărât, ţinându-şi ochii în jos. Ha? un om minunat? Dar ai dumneata idee cine sunt eu? Ascultă! Am fost marele domn de Barral. Aşa scria în ziare când a început conspiraţia împotriva mea. Şi am stat la răcoare. Iar acum am ajuns jos! Vocea îi slăbi, ajungând o simplă suflare. Am ajuns jos de tot".

Îşi scoase mâinile din buzunare, îşi îndesă şapca pe cap, apoi iar şi le îndesă în buzunare, ca şi când s-ar fi pregătit să meargă afară, în bătaia vântului.

„Dar nu aşa de jos ca să accept o asemenea ruşine, s-o văd pe ea strânsă în ghearele individului acesta, fără să fac nimic. N-a vrut să mă asculte. Frică? Prostie? Trebuia să găsesc o cale ca s-o scap. Credeai că-l iubeşte? Nu! Cine ar fi putut crede una ca asta? Nu! Pretindea c-a făcut-o pentru mine. Nu putea înţelege că dacă n-aş fi un om bătrân, de mult m-aş fi repezit la gâtul lui. Şi am fost ispitit s-o fac ori de câte ori îl vedeam uitându-se la ea. Fata mea! Ah! Orice bărbat, numai ăsta nu! Şi tot timpul m-a minţit păcătoasa şi proasta asta mică. Era un complot din partea

lor. O conspiraţie. Conspiraţiile astea sunt lucrul dracului. M-a dus, m-a dus, până când mi-a pus capul sub călcâiul temnicerului ăsta, ticălosului ăsta, bărbatului ei... Trădare! Să mă aducă atât de jos. Mai jos decât ea. În murdărie. Pentru că asta înseamnă, nu? Sub călcâiul lui!”

Se opri din mersul lui neliniştit şi, din nou, apucându-şi şapca cu amândouă mâinile, o trase furios peste urechi. Powell se pierduse de tot ascultând aceste aiureli întrerupte şi privind la taţa aceea bătrână şi înfierbântată când, dintr-odată, iute ca fulgerul, Domnul Smith se întoarse, înşfăcă paharul căpitanului şi cu o exclamaţie gâtuită, grăbită, „Noroc”, îşi turnă băutura pe gât.

„Ştiu acum ce înseamnă cuvântul „consternare11, continuă domnul Powell. Aceasta era exact starea mea sufletească. M-am gândit imediat: „N-a fost nimic în băutura aceea. Am visat, am făcut cea mai îngrozitoare greşeală... Îl

Domnul Smith puse paharul jos. Stătu în faţa lui Powelll, nevătămat, domolit, într-o atitudine de ascultare, cu capul înclinat pe-o parte, sugându-şi buzele-i subţiri. Dintr-odată, clipi din ochi într-un fel ciudat, înşfăcă umărul lui Powell şi se prăbuşi, căzând imediat, ca şi când s-ar fi muiat tot, aşa cum ar cădea o bucată de mătase. Powell îl apucă instinctiv de braţ şi opri o clipă căderea; dar îndată ce domnul Smith fu pe podea, Powell se eliberă şi se trase îndărăt. Aproape tot atât de iute se repezi din nou înainte şi încercă să ridice corpul. Dar imediat ce-i înălţă umerii, îşi dădu seama că omul era mort. Mort!

Îl lăsă uşor jos. Se aplecă asupra lui fără frică sau fără vreun alt sentiment, aproape indiferent, se simţea foarte departe, ca să spun aşa. Apoi iar făcu o săritură şi dacă n-ar fi avut mereu în minte pe doamna Anthony, ar fi dat drumul unui strigăt de ajutor. Merse împleticindu-se, până la uşa cabinei ei, unde strigătul de „domnule

căpitan!” izbucni din pieptul lui mult prea tare; dar făcea un mare efort de stăpânire de sine. „Aştept ordinele dumneavoastră domnule căpitan11 spuse el în faţa uşii aceleia, distinct, pe un ton sigur.

Era mare linişte acolo înăuntru, linişte de moarte. Apoi auzi un zgomot de paşi şi glasul căpitanului... Bine. Vin!” El şedea rezemat de peretele despărţitor, cum vezi câte-un beţiv sprijinit de-un perete, pe jumătate încovoiat. În această atitudine l-a găsit căpitanul când a ieşit afară, împingând repede uşa în urma lui. Imediat Anthony îşi plimbă ochii prin cabină. Powell, fără o vorbă, îi strânse braţul şi îl conduse în jurul mesei şi începu să se justifice. „Nu l-am putut opri, şopti cu o voce tremurată. A fost prea iute pentru mine. A băut şi a căzut jos. II Dar căpitanul nu-l asculta. Se uita jos la domnul Smith, gândindu-se poate că e o simplă întâmplare că nu zăcea acolo propriul lui corp. Nu voiau să vorbească. Îşi făceau semne unul altuia din ochi. Căpitanul prinse umărul lui Powell ca într-o menghină şi arătă spre cabina doamnei Anthony şi a fost de ajuns. Ştia că tânărul l-a înţeles. Perfect! Tăcere! Tăcere pentru totdeauna în legătură cu asta. Chiar privirile lor deveniră furişate, tainice. Powell privi de la corpul nemişcat la uşa cabinei omului mort. Căpitanul încuviinţă. Atunci Powell se furişă până la uşă, o deschise şi o prinse în cârlige. Se furişă înapoi, cu priviri îngrijorate spre cabina doamnei Anthony, apoi se aplecă peste cadavru. Căpitanul Anthony îl ridică de umeri.

Powell tremura. „Nu voi uita niciodată acel interminabil drum de-a lungul salonului, pas cu pas, ţinându-ne respiraţia. Pentru o parte din drum, jumătatea de perdea trasă ne ascundea, dacă doamna Anthony ar fi deschis uşa; dar n-am respirat bine până când n-am pus corpul pe pat. Reflectarea luminii din salon lăsa cea mai mare parte a cabinei în umbră. Corpul întins şi rigid al

domnului Smith arăta de asemenea întunecat, întunecat şi viu. Ştii că el totdeauna se ţinea ţeapăn ca un stâlp. Am stat lângă pat de parcă am fi aşteptat să ne facă un semn că doreşte să fie lăsat singur. Căpitanul îşi aruncă braţul pe umărul meu şi-mi spuse la ureche: „Stewardul îl va găsi mâine dimineaţă11.

Nu i-am răspuns nimic. Era rolul lui să hotărască. Era poate procedeul cel mai bun. Nu e de niciun folos să vorbesc despre gândurile mele. Nu erau în legătură cu persoana mea, nici cu bătrânul acela care mă înspăimânta acum mai mult decât când era în viaţă. Cel pe care-l compătimeam era căpitanul. El şopti: „Sunt sigur de dumneata, domnule Powell. Acum ai face mai bine să te duci pe punte. Cât despre mine... Îl şi l-am văzut ducându-şi mâinile la cap, ca înnebunit. Dar ultimele lui cuvinte înainte de a ne furişa afară din cabina aceea, mi s-au înfipt în minte cu însuşi tonul cu care au fost murmurate – către el însuşi, nu către mine.

„Nu! Nu! N-am de gând să mă împiedic acum de cadavrul acesta!”

— *M* – *în* jp H *în f* * 5 – Asta este ceea ce domnul Powell al nostru a avut să-mi povestească, spuse Marlow, schimbând tonul. Eu eram bucuros să aflu că Flora de Barral fusese salvată, în cele din urmă, de acea umbră sinistră căzută peste drumul ei.

Apoi tăcurăm, eu ducându-mă cu gândul la sfârşitul lui de Barral la irezistibila presiune a imaginarelor necazuri, conştiinţă copleşită, scrupule, prudenţă, sub volumul lor mereu extensibil: la întunecata şi veninoasa ironie din obsesia care-l stăpânise pe acel bătrân.

— Ei, şi pe urmă? am întrebat.

— „Stewardul l-a găsit mi-a povestit domnul Powell:

„La ora cinci a intrat în cabină cu o ceaşcă de ceai, pe care bineînţeles că a scăpat-o din mână. Eu eram iarăşi

de cart. Veni la mine, pe punte, clătinându-se, palid ca moartea. Mă aşteptam să vie; şi totuşi abia puteam vorbi: „Du-te şi anunţă-l pe căpitan”, am reuşit să spun. El alergă bâiguind: „Dumnezeule! Dumnezeule”. Şi să mă ia naiba dacă nu l-au apucat istericalele când încercă să-i spuie căpitanului, începând să strige în salon: „Complet îmbrăcat! Mort! Complet îmbrăcat!” Doamna Anthony alergă afară din cabină, bineînţeles, dar pe ea n-au apucat-o istericalele. Franklin, care de asemeni se afla acolo, mi-a povestit că ea îşi ascunse faţa la pieptul căpitanului, apoi plecă afară şi îi lăsă acolo. Au trecut zile întregi până când doamna Anthony a apărut din nou pe punte. Prima dată când i-am vorbit, mi-a întins mâna şi mi-a spus: „Bietul meu tată ţinea foarte mult la dumneata, domnule Powell”. Începu să-şi şteargă ochii iar eu am zburat de cealaltă parte a punţii. Mi-ar fi plăcut să uit tot ce i s-a întâmplat.

Dar e dar că nu putea, comentă Marlow pentru că după ce şi-a aprins pipa, a început să cugete tare: „Trebuie să fi fost o substanţă foarte puternică. Mă întreb de unde şi-o fi procurat-o. Nu cred că de la un farmacist obişnuit. Ei, o fi avut-o el de undeva – trebuie să fi fost doar cât ai lua între degete, nu mai mult”.

Eu, observă Marlow, am teoria mea, care în oarecare măsură înlătură oroarea unei crime premeditate. Întâmplarea intervenise şi aici. Nu domnul Smith fusese acela care obţinuse otrava. Ci marele de Barral. Şi nu fusese destinată obscurului, mărinimosului cuceritor al Florei de Barral, ci cunoscutului financiar ale cărui întreprinderi nu aveau nimic de-a face cu mărinimia. El îşi avea medicul lui în zilele de măreţie. Ba chiar cred să-mi amintesc că doctorul acela a fost chemat la proces pentru un mic motiv sau altul. Îmi închipui că de Barral s-a dus la el când a văzut posibilitatea unui „triumf al rivalilor invidioşi” – adică o sentinţă grea.

Mă îndoiesc că din simpatie sau chiar pentru bani, dar cred mai curând că din milă i-a procurat acel om ceea ce domnul Powell numea „o substanţă puternică”. După cele văzute de Powell chiar la săvârşirea faptei, sunt convins că trebuie să fi fost conţinutul unei capsule, pe care probabil c-o avea la el în ultima zi a procesului, poate în vreo cusătură a buzunarului de la vestă. N-a folosit-o. De ce? S-a gândit el la copil în ultimul moment? Sau i-a lipsit curajul? Nu putem spune. Dar a găsit-o în hainele lui când a ieşit din puşcărie. Scăpase. De la percheziţie, dacă o fi fost vreuna. Întâmplarea îl înarmase. Şi numai întâmplarea, întâmplarea vieţii domnului Powell, l-a forţat să întoarcă îngrozitoarea unealtă împotriva lui însuşi.

Am împărtăşit teoria mea domnului Powell care a acceptat-o imediat, ca fiind favorabilă, într-un sens, tatălui doamnei Anthony. Apoi, făcând un gest cu mâna, a adăugat: „Să nu ne mai gândim la asta!” Am încuviinţat şi foarte curând el observă visător:

„Am călătorit cu căpitanul şi cu doamna Anthony pe mări prin toată lumea, mai mult de şase ani. Aproape tot aşa de mult ca şi Franklin”.

„A, da! Ce-a devenit Franklin?” am întrebat.

Powell zâmbi. „A părăsit *Femdale* cam un an după aceea, iar eu i-am luat locul. Căpitanul Anthony l-a recomandat pentru comanda unei nave. Să nu-ţi închipui că Anthony ar fi aruncat vreun om de-al lui ca pe o mănuşă veche. Dar desigur că doamna Anthony nu-l prea avea la inimă. Nu cred că ea ar fi suflat vreo vorbă căpitanului împotriva lui Franklin, dar căpitanul Anthony îi putea citi gândurile”.

Şi din nou Powell păru că se pierde în trecut. Deoarece mi-am amintit brusc de soţii Fyne, am întrebat:

„Au avut copii?”

Powell tresări. „Nu! Nu! N-au avut niciun copil” şi

din nou se domoli, pufăind din pipa lui scurtă din lemn de trandafir.

„Unde sunt acum?” îl întrebai, dorind să mă asigur că temerile soţilor Fyne fuseseră deplasate şi zadarnice, cum sunt adesea toate temerile noastre; că nu existau veri indezirabili pentru scumpele lor fete şi niciun pericol de vizite nedorite în căminul lor imaculat.

Powell mă privi tăcut, ţinând în mână pipa care ardea mocnit.

„Cum, nu ştii?” rosti el cu o voce adâncă.

„Ce să ştiu?”

„Că *Femdale* s-a scufundat acum patru ani sau ceva mai mult. S-a ciocnit. Iar căpitanul Anthony s-a scufundat odaţă cu nava”.

„Nu mai spune! strigai eu atât de afectat, de parcă l-aş fi cunoscut personal pe căpitanul Anthony. S-a… s-a prăpădit atunci şi doamna Anthony?”

„Ai putea tot atât de bine să întrebi dacă n-am pierit şi eu, replică domnul Powell atât de ţâfnos încât mă surprinse. Mă vezi că sunt aici, nu?”

Era cu totul îmbufnat, dar observând uimirea mea se domoli şi spuse pe un ton meditativ:

„Da. Oamenii buni pleacă, de parcă n-ar fi de niciun folos pe lume. Se pare că se întâmplă lucruri care, cum spun turcii, e scris să se întâmple. Sau altfel soarta încearcă, dar uneori îşi greşeşte ţinta. Îţi aminteşti de vasul acela care a trecut pe lângă noi, noaptea, gata să ne ciocnească, în prima mea călătorie cu ei, de care ţi-am vorbit? De data aceasta a fost spre ziuă. Un calm deplin şi o ceaţă s-o tai cu cuţitul. Numai că de data asta nu erau explozibile la bord. Eram pe punte şi-mi amintesc blestematul şi asasinul vapor apărând deodată bord la bord, iar căpitanul Anthony (eram amândoi pe punte) strigând „Dumnezeule! Ce-i asta? strigă la toţi marinarii,

Powell, să se salveze. Acum nu e dinamită la bord. Mă duc să-mi iau soţia!... Eu urlam şi toţi cei de serviciu urlau. Dezastru!”

Domnul Powell se sufoca aducându-şi aminte. Era un vapor belgian *Westland*, continuă el, comandat de unul din acei comandanţi de vas buni de nimic. Se numea Flaherty şi sper că va muri fără să fie izbăvit. A tăiat în două bătrâna *Femdale* iar după lovitură a urmat o tăcere mormântală. Apoi l-am auzit pe căpitan pe puntea din spate, strigând: „Lăsaţi motoarele să funcţioneze cu viteză redusă” şi un urlet care-i răspundea „Da! Da!” de la provă; şi apoi o întreagă mulţime acolo sus, începând să facă un mare tărăboi în ceaţă. Aruncau jos spre noi frânghii cu duzinele, trebuie să spun. Eu şi căpitanul am legat una din de pe sub braţele doamnei Anthony; îmi amintesc că pe faţa ei plutea un fel de zâmbet slab.

„Trageţi cu grijă, am strigat la cei de pe puntea vasului. E o femeie pe funia asta”. Căpitanul a văzut-o ajunsă sus, teafără. Apoi am dat amândoi o goană în jurul punţilor, să vedem dacă n-a mai rămas careva. Când ne-am întors, căpitanul a spus: „S-a terminat cu ea, Powell; bătrâna şi scumpa navă! Cufundată în mare!”

„Într-adevăr, s-a isprăvit cu ea, am spus şi eu. Dar ar fi putut fi mai rău. Legaţi-vă cu funia asta, domnule căpitan, pentru numele lui Dumnezeu! O voi ţine eu”.

„Dar ce crezi dumneata? spuse el furios. Nu e rândul meu. Hai, sus cu dumneata!”

„Cred că acestea au fost ultimele cuvinte pe care le-a rostit. Ştiam că voia să fie ultimul care părăseşte nava sa, aşa că m-am căţărat sus cât de iute am putut, iar nebunii aceia afurisiţi m-au înşfăcat, m-au ridicat sus, m-au târât spre pupa prin larmă şi dezordinea celei mai nebuneşti agitaţii ce am văzut vreodată. Cineva a strigat de pe punte: „Îi aveţi pe toţi la bord!” şi o duzină de măgari idioţi au

început să strige toţi deodată: „Toţi sunt salvaţi! Toţi sunt salvaţi” şi atunci, blestematul acela de irlandez de pe punte, cu toate că eu urlam „Nu! Nu!” de credeam că-mi plesneşte capul, dădu semnalul motoarelor din spate – în timp ce eu mă luptam ca un nebun să mă fac auzit! Şi bineînţeles…”

Am văzut lacrimi, un râu de lacrimi curgând pe faţa domnului Powell. Vocea i se înecă.

„*Femdale* s-a dus la fund ca o piatră şi odată cu ea şi căpitanul Anthony, cel mai ales suflet care a părăsit vreodată corpul unui marinar. Tunam şi fulgeram ca un nebun, ca un diavol, cu o mulţime de idioţi care se îngrămădeau în jurul meu întrebând: „Dar nu eşti dumneata căpitanul?”

„Eu nu eram vrednic nici să-i leg şireturile de la pantofi omului pe care l-aţi înecat1 ţipam la ei… Vai! Vai! Puteam vedea eu însumi că n-ar fi fost de niciun folos să coborâm o barcă. N-ar fi putut-o vedea. Şi, închipuieşte-ţi, Marlow, a trebuit să fiu eu acela care să mă duc şi să-i spun doamnei Anthony! O luaseră jos, undeva, în salonul de la clasa întâi. A trebuit să mă duc şi să-i spun! Flaherty acela, Dumnezeu să-l ierte, a venit la mine, alb ca varul: „Cred că dumneavoastră sunteţi persoana cea mai indicată” Dumnezeu să-l ierte! Doream să mor de o sută de ori. O mulţime de doamne amabile, printre pasageri, vorbeau cu emoţie în jurul doamnei Anthony. O adevărată colivie de papagali. Medicul vaporului mergea înaintea mea. Şoptea în dreapta şi-n stânga, apoi căzu o tăcere bruscă. Da, doream să fiu eu mort. Dar doamna Anthony a fost tare”.

Aici, domnul Powell izbucni de-a binelea în plâns. „Nimeni n-ar fi putut să nu-l iubească pe căpitanul Anthony. Te las să-ţi închipui ce însemna el pentru ea. Totuşi, înainte de sfârşitul săptămânii, doamna Anthony

era aceea care mă îmbărbăta pe mine.

După un timp, am întrebat: „Doamna Anthony se află acum în Anglia?”

El îşi întoarse ochii, fără nicio falsă jenă. „O, da”. Începu să caute chibrituri şi, în timp ce îşi aplecase capul sub masă, după cutie, adăugă: „Şi nu prea departe de aici. Satul acela mic de colo, ştii”.

„Nu! Adevărat? A! înţeleg acum!”

Domnul Powell fuma auster, foarte detaşat. Dar nu puteam să-mi dau drumul cu una, cu două. Şmecherul! Aşadar ăsta era secretul pasiunii lui de a naviga prin apropierea fluviului şi motivul simpatiei lui pentru golfuleţul acela.

„Şi bănuiesc, am spus eu, că eşti tot atât de «entuziasmat» ca totdeauna. Aşa e? în locul dumitale, i-aş mărturisi doamnei Anthony entuziasmul meu. De ce nu?”

Îşi prinse la timp pipa care era să cadă. Dar dacă ceea ce francezii numesc effarement1 a fost exprimat vreodată pe chipul vreunui om, apoi a fost atunci, mărturisind modestia, sensibilitatea şi nevinovăţia lui. Părea înfricoşat să nu fi auzit cineva îndrăzneaţa, aproape profanatoarea aluzie, ca şi când n-ar fi fost aproape doi kilometri şi jumătate de teren mlăştinos şi canale între noi şi cea mai apropiată locuinţă omenească. Dar poate că îşi aminti atunci alinătorul fapt, căci îngădui unei sclipiri să-i lumineze ochii, ca o reflectare a unei flăcări interioare, ţinută mereu aprinsă în sanctuarul inimii sale, cu un devotament tot atât de pur ca al oricărei vestale.

Lumina scăpără şi se stinse. Zâmbi cu un zâmbet sfios şi oftă.

„Ei! Absui dităţi! Ar trebui să înţelegi mai bine lucrurile, spuse el mai mult trist decât supărat. Dar am uitat că dumneata nu l-ai cunoscut niciodată pe căpitanul Anthony”, adăugă cu indulgenţă.

I-am amintit că am cunoscut-o pe doamna Anthony şi asta încă înainte ca el – fiind acum un vechi prieten al ei – s-o fi văzut. Când mi-a spus că doamna Anthony auzise de întâlnirile noastre, am întrebat dacă nu i-ar face plăcere să mă vadă. Domnul Powell nu-şi exprimă părerea, dar data următoare când ne-am întâlnit în golf, îmi spuse: „Îi va face mare plăcere. Te-ai putea duce chiar azi”.

După-amiaza era destul de avansată când m-am apropiat de casă. Farmecul unei zile frumoase în declin mă înconjura cu o influenţă binefăcătoare, liniştitoare. O simţeam în liniştea aleii umbrite, în aerul pur, în cerul albastru. E greu să-ţi aminteşti conflictele, mizeriile, ispitele şi crimele existenţei egoiste a oamenilor, când te afli singur în încântătoarea seninătate a naturii inconştiente. Respirând pacea de vis din jurul pitoreştii vilişoare de care mă apropiam, îmi părea că ea ar trebui să domnească oriunde, peste tot globul de apă şi uscat şi în inimile tuturor celor de pe acest pământ.

Flora coborî la poarta grădinii să mă primească, o alta decât fărâma de ceaţă albă, pervers atrăgătoare, ne

— Spaimă, uluire.

căjită, purtată pasiv prin complicatul vis urât al existenţei. Nu mai arăta nici ca o zână abandonată. Am bâiguit stupid: „Din nou în ţară, domnişoară… doamnă”. Ea s-a arătat foarte amabilă, a răspuns strângerii mânii mele, dar eram amândoi uşor încurcaţi. Apoi am râs. Apoi am devenit gravi.

Nu sunt un admirator al zorilor de zi. Ştii cât de echivocă e lumina în zori. Dar Flora, acum, era cu adevărat ea însăşi, era ca o frumoasă şi liniştită după-amiază, nu prea înaintată. O femeie nu cu mult peste treizeci de ani, cu un ten strălucitor, puţină culoare în obraji, un păr bogat, o frunte netedă, o bărbie frumoasă şi numai cu ochii Florei de odinioară, absolut neschimbaţi.

În camera în care m-a condus, era o domnişoară X, nu i-am reţinut numele, o persoană modestă, chiar obscură, de vârstă mijlocie, îmbrăcată în negru. O domnişoară de companie. Totul foarte cuviincios. Venea şi pleca şi un timp chiar a stat în cameră, dar cam la o parte, cu un lucru de mână. Până să aducă o lampă aprinsă, ascultasem toate amănuntele cu adevărat necesare acestei povestiri. Între mine şi ea, care fusese cândva Flora de Barral, nu era necesar ca discuţia să fie purtată numai asupra vremii.

Lampa avea un abajur roz şi lumina ei o învăluia într-o permanentă îmbujorare, făcând-o să pară extraordinar de tânără, cum şedea în faţa mea, într-un fotoliu adânc cu spătar înalt. Am întrebat-o:

„Spune-mi ce ai scris în acea faimoasă scrisoare care a tulburat-o atât de teribil pe doamna Fyne şi a determinat pe micul Fyne să intervie într-un mod atât de supărător?”

„Am scris prea devreme, spuse ea serios. Mă simţeam indiferentă şi am scris cu nepăsare. Ştiam că va dezaproba fapta mea şi am scris prosteşte. Era ecoul propriei ei vorbării stupide. Am spus că nu-l iubesc pe fratele ei, dar că nu-mi fac deloc scrupule luându-l în căsătorie”.

Tăcu, şovăind, apoi cu un râs timid:

„Credeam într-adevăr că mă vând, domnule Marlow. Şi eram mândră de asta. Cât am suferit după aceea, n-aş putea spune, pentru că mi-am descoperit iubirea pentru sărmanul meu Roderick prin suferinţe de furie şi umilire. Am ajuns să-l bănuiesc că mă dispreţuieşte; dar nu-l puteam pune la încercare din cauza tatălui meu. O! N-aş fi fost prea mândră. Dar trebuia să menajez simţămintele bietului papa. Roderick era perfect dar eu mă simţeam ca şi când aş fi fost supusă unor torturi, neavând voie nici să-mi urlu durerea. Ideile preconcepute ale lui papa împotriva

lui Roderick erau suferinţa mea cea mai mare. Era deprimant. Mă simţeam înfricoşată. Ah! Mă simţeam nenorocită! în noaptea aceea când tata a murit subit, sunt sigură că au avut un fel de ceartă în legătură cu mine. Dar nu voiam să merg mai departe împotriva inimii mele. Nu puteam”.

Se opri brusc, apoi impulsiv:

„Adevărul iese la lumină, domnule Marlow”.

„Da”, am spus eu.

Apoi ea continuă gânditoare:

„Suferinţa şi fericirea se împleteau la început ca întunericul şi lumina. Luni întregi am trăit în umbra sentimentelor mele. Dar era linişte. Era cald…”

Din nou tăcu, apoi întorcându-se la gândurile ei: „Nu! Nu era nimic rău, nimic dăunător în scrisoarea aceea. Era pur şi simplu prostească. Ce ştiam eu atunci despre viaţă? Nimic. Dar doamna Fyne ar fi trebuit să ştie mai multe. A scris fratelui ei o scrisoare ceva mai târziu. După mulţi ani, Roderick m-a lăsat s-o citesc. Am găsit în ea fraza: «Ani întregi am încercat să-mi fac o prietenă din fata asta; dar te previn încă o dată că are firea unei aventuriere fără inimă…» Aventurieră! repetă Flora încet. Fie şi aşa. Am avut o aventură frumoasă”.

Aşadar a fost frumoasă, spusei eu cu interes.

„Cea mai frumoasă din lume! Gândeşte-te numai! Am iubit şi am fost iubită; în linişte, în pace, fără remuşcări şi fără teamă. În ochii mei, toată lumea şi toată viaţa erau transformate. Şi câte lucruri am văzut! Ce buni erau toţi cu mine. Roderick era atât de iubit oriunde. Da, am cunoscut bunătatea şi siguranţa. Lucrurile cele mai obişnuite îmi apăreau într-o lumină nouă, îmbrăcate într-o frumuseţe pe care n-o bănuisem niciodată. Însăşi marea!… Dumneata eşti marinar. Ţi-ai trăit viaţa pe mare. Ştii cât e de frumoasă, cât e de puternică, de fermecătoare, de

prietenoasă, de măreaţă…”

Ascultam uimit şi mişcat. Ea tăcu doar puţin.

„Era prea frumos ca să dureze. Dar acum nimic nu mi le poate răpi. Să nu crezi că mă plâng. Acum nu sunt nici măcar tristă. Da, am fost fericită. Dar îmi amintesc şi timpul când am fost nefericită, peste puterea de îndurare, dincolo de disperare. Da; îţi aminteşti. Şi mai târziu de asemeni. Era un timp, la bordul navei *Femdale*, când singurele momente de uşurare pe care le cunoşteam erau la pupa, când îl lăsam pe domnul Powell să-mi povestească una şi alta. Ţii la el, nu-i aşa?

„Excelent camarad! spusei cu căldură. Îl vezi des?

„Desigur. Nici nu cunosc alt suflet pe lume. Sunt singură de tot. Iar el are mult timp liber. Mătuşa lui a murit acum câţiva ani. Nu se ocupă cu nimic, cred”.

„Îi place marea, remarcai eu. O iubeşte”.

„Se pare c-a renunţat la ea”, murmură Flora.

„Mă întreb de ce”.

Ea rămase tăcută. „Poate pentru că iubeşte altceva şi mai mult, am continuat eu. Hai, doamnă Anthony, nu mă lăsa să plec de aici cu ideea că eşti o persoană egoistă, strângând la piept amintirea trecutei dumitale fericiri, cum îşi ţine omul bogat comoara, uitând pe săracul de la poartă”.

M-am ridicat să plec. Se făcea târziu. Ea se ridică oarecum agitată şi ieşi cu mine în întunericul parfumat al grădinii. Îmi reţinu mâna o clipă, apoi cu vocea Florei de altă dată, cu exact aceeaşi intonaţie, arătând aceeaşi neîncredere, vechea îndoială faţă de ea însăşi, vechea urmă a loviturii primite în copilărie, murmură patetic şi hazliu:

„Crezi că e posibil să ţină la mine?”

„Întreabă-l chiar dumneata. Doar eşti curajoasă”.

„O, sunt destul de curajoasă”, spuse ea suspinând.

„Atunci fă-o. Căci dacă n-o faci, vei nedreptăţi crud pe acest om răbdător”.

Ne-am despărţit, lăsând-o fără să-mi răspundă. A doua zi, văzându-l pe Powell pregătindu-se să plece de pe ţărm, l-am rugat să-i transmită doamnei Anthony salutările mele. Mi-a promis că o va face.

„Ascultă, Powell, i-am spus. Ne-am întâlnit noi sau nu din întâmplare?”

„Desigur că da”, admise el, potrivindu-şi pălăria.

„Şi ştiinţa vieţii ne învaţă să profităm de orice întâmplare care ni se prezintă, am urmat eu. Crezi în asta?”

„Purul adevăr”, declară el cu nevinovăţie.

„Ei bine, atunci nu-l uita”.

„O, eu nu mă aştept să mi se prezinte nimic”, spuse el sărind de pe ţărm.

Când apele fură mari, nu s-a întors, ca de obicei. Mi-am pregătit plecarea şi, tocmai când mă desprindeam de ţărm, de după şopronul întunecat, în umbra amurgului, apărură două siluete, rămânând liniştite, abia distincte.

„Dumneata eşti, Powell?” am strigat.

„Eu şi doamna Anthony, răspunse vocea lui impresionantă în tăcerea marei întinderi mlăştinoase. În seara asta nu navighez. Trebuie s-o conduc pe doamna Anthony acasă”.

„Atunci plec singur”, am strigat eu.

Vocea Florei îmi ură „*Bon voyage*” pe tonul cel mai prietenos dar cam tremurat.

„Ai să auzi curând de mine”, strigă Powell, brusc, tocmai când ambarcaţiunea mea ieşise din gura micului golf.

Asta a fost ieri, adăugă Marlow, legănându-se leneş în fotoliu. Încă n-am auzit nimic, dar sper s-aud în orice moment… Şi de ce naiba zâmbeşti în felul ăsta zeflemitor?

Nu mă opun să însoţesc un prieten la biserică, la cununie. La naiba! Cu toată credinţa mea în întâmplare, nu sunt chiar un păgân…

Neîntrecut povestitor al aventurilor marinăreşti, maestru al peisajului exotic, psiholog subtil şi stilist de mare fineţe, Joseph Conrad (1857 – 1924) ţese în romanele sale intrigi de dramatism intens şi de un realism viguros, distilat de orice reziduuri de sentimentalism sau de romantism dulceag.

De o indiscutabilă măiestrie, scris în aceeaşi gamă minoră ca şi romanul Victorie, răscumpărat însă de o înseninare finală, întâmplarea sugerează un trio de muzică de cameră: trei povestitori relatează, de la distanţe variabile de miezul faptelor, de-a lungul câtorva zile petrecute în nostalgice taifasuri marinăreşti, o poveste tragică la care au fost martori în diversele-i episoade.

I-am spus neglijent că treburi neaşteptate mă reţinuseră prin apropiere şi astfel s-a întâmplat să-l zăresc tocmai când ieşea.